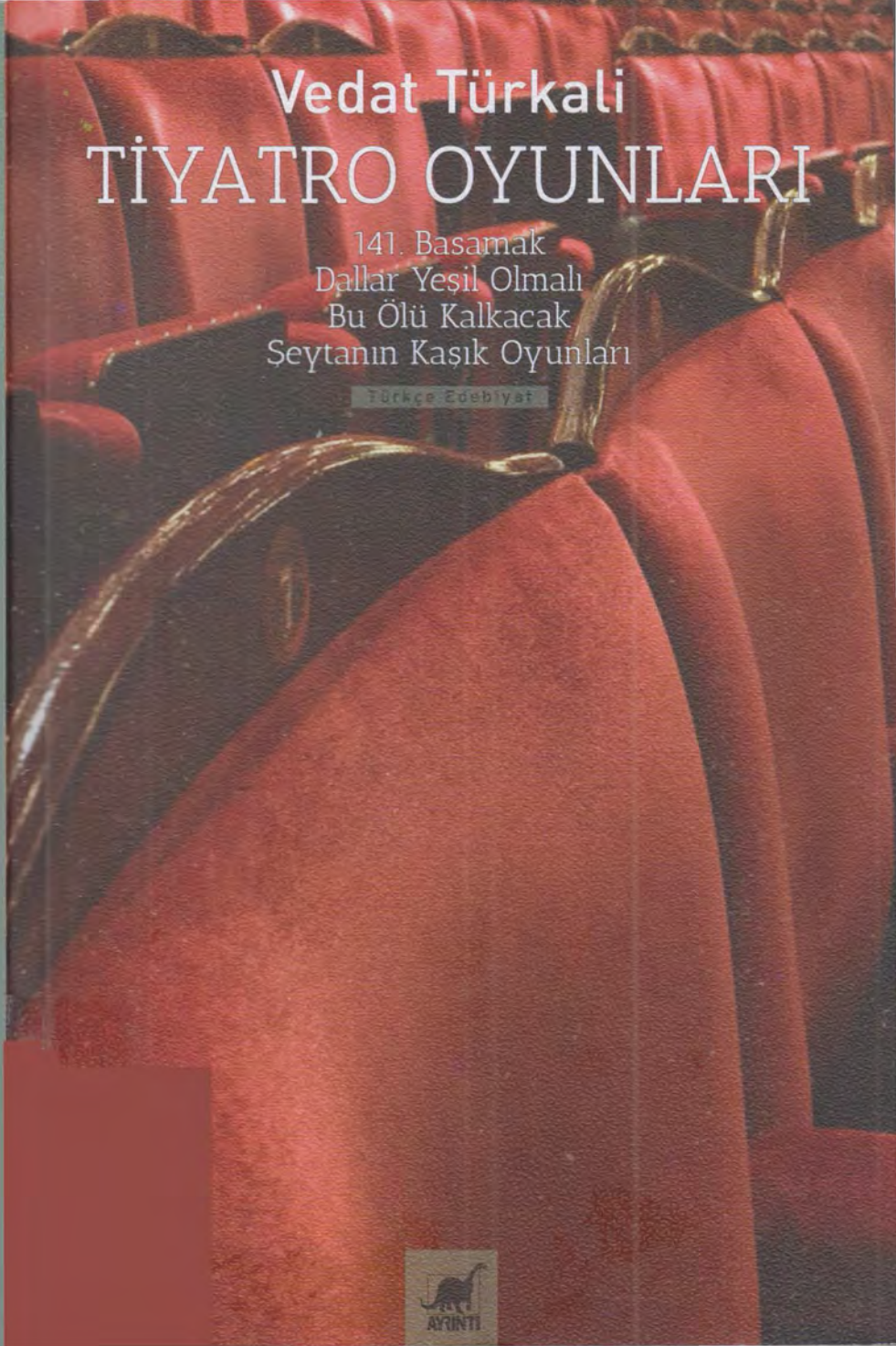
Vedat Türkali
TİYATRO OYUNLARI

141. Basamak
Dallar Yeşil Olmalı
Bu Ölü Kalkacak
Şeytanın Kaşık Oyunları

Türkçe Edebiyat

TİYATRO OYUNLARI • Vedat Türk

AYRINTI

VEDAT TÜRKALİ

Asıl adı Abdülkadir Pirhasan. 1919 yılında Samsun'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nü bitirdi. Maltepe ve Kuleli Askeri Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği yaptı. 1951'de siyasal eylemlerde bulunmakla suçlanarak tutuklandı. Askeri mahkeme tarafından dokuz yıl hapis cezasına çarptırıldı. Yedi yıl sonra koşullu olarak serbest bırakıldı.

Vedat Türkali 1944-1950 yılları arasındaki ağır baskı döneminde devrimci sanat çevrelerinde ilk kez el altında dolaştırılan gizli şiirleriyle (özellikle "İstanbul" şiiri ile) tanındı. Şiir uğraşlarını gizlilik döneminden sonra düştüğü hapishane süresince de sürdürdü. Bütün şiirleri ***Bekle Bizi İstanbul*** **(*Eski Şiirler Yeni Türküler*)** 1979 yılında yayımlandı.

1958 yılında cezaevinden çıktıktan sonra sinema alanında çalıştı. 40'ın üzerinde senaryo yazdı ve üç filmin yönetmenliğini yaptı. Senaryolarını Vedat Türkali takma adıyla yazıyordu. Film alanındaki emekleri günümüz Türk Sineması'nda seçkin bir yer tutar. Geniş izleyici yığınlarını da saran bu çalışmalarının genç Türk Sineması'nın oluşum ve gelişiminde etkin bir yeri olduğu bilinen bir gerçektir.

Bu Gemi Nereye (1985) adlı düzyazı, söyleşi ve soruşturmalarından oluşan kitabı, Türk Sineması üzerine araştırma yapacaklar için kaynakça niteliğindedir.

Önsözlerinde Türk Sineması'nın yapısı ile ilgili önemli açıklamaları içeren iki senaryo kitabı var: 1. ***Üç Film Birden*** (1979; *Bedrana*, *Kara Çarşaflı Gelin*, *Analık Davası*) 2. *Eski Filmler (*1984; *Otobüs Yolcuları*, *Karanlıkta Uyananlar*, *Güneşli Bataklık*, *Umutsuz Şafaklar*).

Yazdığı dört tiyatro oyunu, ulusal gelenek ve değerlere dayanan oyunlar olarak (ikisi türkülerle işlenmiş epik yapıda) özgün öncü nitelikler taşır. *141. Basamak*, 1970'de Ankara'da sergilendi. *Bu Ölü Kalkacak*, 1976 yılında İstanbul Belediye Şehir Tiyatrosu'nda sergilenirken yasaklandı. *Dallar Yeşil Olmalı*, 1985'te yayımlandı. Yazdığı son tiyatro oyunu olan *Şeytanın Kaşık Oyunları* (2000) deprem konusunu işlemektedir. Bu dört tiyatro oyunu, ***Tiyatro Oyunları*** adıyla Ayrıntı Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

1974 yılında yayımlanan ilk romanı ***Bir Gün Tek Başına***'da 27 Mayıs askeri darbesi öncesindeki Türkiye aydınlarının bunalımlı çıkmazını sergiler. Bu roman sanatsal ve yazınsal görüşlerinden ödün vermeden sinematografik özelliklerin romana aktarıldığı üstün başarılı bir yapıt olarak heyecanla karşılanmıştır.

Vedat Türkali, Türkiye Yazarlar Sendikası ve Barış Derneği yöneticilik ve üyeliklerinde bulundu. Aydınlar Dilekçesi ve Barış Derneği davalarından yargılandı.

İkinci romanı ***Mavi Karanlık*** ağır koşullarda aydınlar arası hesaplaşmaya dayanan umutsuz bir sevi romanı olarak 1983'te yayımlandı.

Üçüncü romanı ***Yeşilçam Dedikleri Türkiye*** (1986) için Türk romanında bir dönüm noktasıdır denebilir. Bu yapıtında da Türkali, bir tarih parçasının karmaşasındaki Türkiye'nin çelişkilerle yüklü acı tatlı serüvenini bölüşen tanıklarıyla yüz yüze getiriyor okuyanları.

1990'da yayımlanan ***Tek Kişilik Ölüm***, gerçek kişilere ve gerçek olaylara dayalı bir dönem romanıdır.

Daha sonraki on yıl boyunca Türkiye Komünist Partisi'nin tarihi niteliğindeki, İkinci Dünya Savaşı döneminin siyasal yapısının sergilendiği ***Güven*** (2005) adlı iki ciltlik romanını yazar. Bu romanı rahat yazmak için 10 yıl Londra'da kalır.

Komünist (2001) adlı bir anı kitabı vardır. Bu kitap çocukluğundan ve tutuklanma sürecine kadarki yaşamından kesitler içerir.

2004 yılında yayımlanan ve ayrıksı bir aşkı anlatan *Kayıp Romanlar* adlı romanı ise '90'lı yıllar Türkiye'sini, siyasi sürgünden ülkesine dönen emekli bir doktorun gözünden anlatır. Bir İstanbul romanıdır ancak romanın akışı İstanbul'dan Diyarbakır'a, oradan da İsviçre'ye kadar uzanır.
Yalancı Tanıklar Kahvesi (2009), 12 Eylül'e giden süreçte geçer. Kökleri o yıllara dayanan ve ağırlığını günümüzde çokça hissettiren toplumsal ve siyasal gelişmeler, çatışmalar, toplumsal güç olarak din ve sendikalaşmalar gibi konuların ve olayların sağlam bir fon oluşturduğu roman, 12 Eylül darbesine doğru giderken, kahramanlarının hayatları üzerinden farklı bir bakış açısı getiriyor.
Önce film ve daha sonra 80 bölümlük TV dizisi olarak oldukça ses getiren ***Fatmagül'ün Suçu Ne?*** 2011 yılında roman olarak yayımlanmıştır.
İlk baskısı Ayrıntı Yayınları'ndan çıkan ***Bitti Bitti Bitmedi*** (2014) romanında ise Türkiye'nin tartışmalı konularından olan Ermeni meselesini de mercek altına almıştır.
Bunların dışında düzyazıları, söyleşileri, savunmaları *Tüm Yazıları Konuşmaları* (2001), ***Tüm Yazıları Konuşmaları 2*** (2014) adlı kitaplarda toplanmıştır. Ayrıca yazarın Kürt sorunu ile ilgili yazıları *Özgürlük İçin Kürt Yazıları* (2002), ***Özgürlük İçin Kürt Yazıları 2*** (2014) adlı kitaplarında yer almaktadır.

Vedat Türkali, senaryoları, oyunları ve romanları ile ulusal ve uluslararası alanda birçok ödül almıştır. ***Bir Gün Tek Başına*** adlı romanı ile 1974 Milliyet Roman ödülü ve 1976 Orhan Kemal Roman ödülü; Çekoslovakya'da Carlovy Vary Film Festivali'nde *Bedrana* filmiyle, 1982 Cidale, *Güneşli Bataklık* ile 1982 sendika ödüllerinden başka *Dallar Yeşil Olmalı* oyunu ile de 1970 TRT Sanat ödüllerini almıştır. 1 Mayıs 2004-1 Mayıs 2005 yılı, aydınların, sanatçıların, kültür sanat kurumlarının ve insan hakları savunucularının katılımı ile "Vedat Türkali Yılı" ilan edilmiştir. Çok çeşitli etkinliklerle geçen bu bir yıl, ilk kez yaşayan bir aydına armağan edilmiştir. Vedat Türkali, son olarak 2016'da Sarıyer Belediyesi'nin düzenlediği, ilkini Yaşar Kemal'in, ikincisini Zülfü Livaneli'nin aldığı "Beyaz Martı Edebiyat Onur Ödülü"ne layık görüldü. Edebiyatın çeşitli alanlarında muntazam eserler yaratan Vedat Türkali, 29 Ağustos 2016'da aramızdan ayrıldı.

VEDAT TÜRKALİ ESERLERİ

BİR GÜN TEK BAŞINA
MAVİ KARANLIK
YEŞİLÇAM DEDİKLERİ TÜRKİYE
TEK KİŞİLİK ÖLÜM
GÜVEN-1, GÜVEN-2
KOMÜNİST
YALANCI TANIKLAR KAHVESİ
BİTTİ BİTTİ BİTMEDİ
FATMAGÜL'ÜN SUÇU NE?
BEKLE BİZİ İSTANBUL
ÖZGÜRLÜK İÇİN KÜRT YAZILARI 2
TÜM YAZILARI KONUŞMALARI 2
ÜÇ FİLM BİRDEN – Senaryolar
TİYATRO OYUNLARI

Vedat Türkali

Tiyatro Oyunları

Ayrıntı: *1133*
Türkçe Edebiyat Dizisi: *57*

Tiyatro Oyunları
Vedat Türkali

Son Okuma
Ahmet Batmaz

© Vedat Türkali, 2009

Bu kitabın tüm yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Kapak İllüstrasyonu
Sevinç Altan

Dizgi
Kâni Kumanovalı

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85-576 00 66
Sertifika No.: 12156

141. Basamak (1971): Ararat, 1971; Gendaş, 2004.
Bu Ölü Kalkacak (1976): Cem, 1988; Gendaş, 2002.
Dallar Yeşil Olmalı (1985): Cem, 1985; Gendaş, 2002.
Dallar Yeşil Olmalı, Bu Ölü Kalkacak: Epsilon, 1998.
Şeytanın Kaşık Oyunları (2009): Yazılama, 2009.

Ayrıntı Yayınları'nda, Birinci Basım: *2017*

Baskı Adedi 1000

ISBN 978-605-314-244-7
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.: 3 Cağaloğlu-İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

t itter.com/ayrintiyayinevi facebook.com/ayrintiyayinevi instagram.com/ayrintiyayinlari

İçindekiler

141. Basamak 7
Dallar Yeşil Olmalı 249
Bu Ölü Kalkacak 361
Şeytanın Kaşık Oyunları 469

141. Basamak

Politik, devrimci bir halk oyunu yapmak, acılı güldürü içinde Türkiye'yi eleştirmek istedik. İsteyen okur, isteyen oynar.

Vedat Türkali

KİŞİLER:

Hasan : Kırk yaşlarında.
Selman (Sülman) : Kırk beş yaşlarında. Fabrikatör.
Zühtü (Zihni) : Kırk beş yaşlarında.
Orta tabakadan, memur.
Mehmet : Elli yaşlarında. İşçi. Kerim'in babası.
Kerim Yirmi yaşlarında. İşçi.
Sabahattin Yetmiş yaşlarında. Emekli Albay.
Oya Yirmi beş yaşlarında.
Selvi : Kırk yaşlarında. Hüseyin'in karısı.
Hamdullah : Elli beş yaşlarında mülk sahibi.
Hüseyin : Elli beş yaşlarında. Kapıcı, seyyar satıcı.
Nail : Otuz beş yaşlarında sanatçı,
düşünür, aydın.
Mr. Pikson (I., II., III.) : Kırk beş yaşlarında bir Amerikalı.
Hacı Ahmet (Hacı Mahmut) : Altmış yaşlarında.
Süheyla Yirmi beş yaşlarında.
Amerikan bahriyelisi, halktan kişiler, film makinisti, vb.

Birinci Bölüm

Solda, ortada bir alan. Gerisinde bir yapının önyüzü. Yapı, her katı ayrı biçimde bir mimarlık görünüşü içinde gülünçtür. Osmanlı ahşabı, betebe mozaik, çıplak, tuğla, beton vb. Tavanı ve üst katları görünmez tabii... Yükselip gidiyordur. Önde bir büyük kapı vardır. Osmanlı zevkinde, antika gibi çarpıcı bir kapı. Pencereler de ayrı biçimde ve zevkle süslenmiş ve perdelenmiştir. Pencereler de büyük kapı kadar ilgi çekicidir. Sol taraf yapıya bitişik bir çiftlik çiti ile kapatılmıştır. Alana bitişik sağ yan, yapının en üst katını ve tavanını gösterir. Bu üst katta ortaya, alana bitişik olan yana bir toplantı odası düşer. Arkadan gelen bir merdivenle girilir buraya. Yani yapının ön kapısından giren, bu merdivenlerden çıkarak yapının üst katına gelmektedir. Toplantı odasının bitişiği, yani sahnenin görülen sağ yanı Nail'in odasıdır. Bu oda, bir çatı

katı ressam atölyesi havasındadır. Arkası boydan boya camlı bir teras balkon. Arkada İstanbul'un, cami ve minareleriyle soylu bir görüntüsü. Her iki odanın üstü, yani yapının tavanı kısa bir duvarla çevrili bir düzlüktür. Bu tavana çıkmak için toplantı odasının arkasındaki dikkat çekici görünüşte iki basamaklı bir merdivenden geçmek gereklidir.

Alana bitişik sağ yandaki bütün bu bölümler, solda yükselen yapının üst kat ve çatısının kesitini vermiş olur.

Selman, Zühtü, Mehmet merdivenleri çıkmış, toplantı odasına girmektedirler. Köşede, merdivene yakın bir yerde, donuk, hareketsiz duran Hasan'a ve arkasındaki dikkat çekici iki basamağa çekingenlikle bakarlar, başlarını çevirirler. Mehmet kasketini yandaki bir çiviye asıverir. Kasket sürekli göze çarpacak bir yerdedir. Merdivenlerden Albay Sabahattin'in yaşlı, hırıltılı sesi duyulur önce.

SABAHATTİN'İN SESİ – O zaman senden daha gençtim ben... Çakı gibi bir mülazımı evveldim... Allahüekber dağlarında...

Kerim'in koluna girdiği Sabahattin içeri girer, devam eder.

SABAHATTİN – ... Kar desen adam boyu... Kafkas cephesi bu... Bir gün Enver Paşa...

Bir öksürük nöbetiyle keser. Baştan beri her şeye, herkese yukardan bakan Selman kızgınlıkla bakar Albay'a, başını çevirir.

SELMAN – Başladı gene...

Zühtü, babacan güler; boş ver gibisine bir baş işaretiyle bakar Selman'a. O, aynı soğukluktadır. Sabahattin masa başına yönelirken birden Hasan'ı görür, öksürüğüne bile hâkim olup daha da dikleşir, başını nefretle çevirir. Kerim'in kolundan sıyrılır gibi bir gençlik davranışıyla gelip masaya çökerken tekrar alır.

SABAHATTİN – Ha, ne diyordum... Enver Paşa bir gün...

Başını sertçe çeviren Selman dişlerinin arasından öfkeyle söylenir.

SELMAN – Hay Allah kahretsin.

Zühtü güler ve sigara uzatarak Albay'ın konuşmasını önler.

ZÜHTÜ – Albayım sigara?

SABAHATTİN – Teşekkür ederim, öksürtüyor.

Bu arada Kerim de Hasan'a bakmaktadır. Mehmet Kerim'e sert bir baş işaretiyle çıkışır ve yer gösterir.

MEHMET – Şorıya otur.

Kerim oturur. Albay, cebinden bir başka sigara çıkarmıştır.

SABAHATTİN – ... ha, bir gün...

Zühtü aynı babacan edayla gene keser.

ZÜHTÜ – Hazırladınız mı Albayım?

SABAHATTİN – Neyi?

ZÜHTÜ – Unuttunuz galiba... Niye toplanıyoruz bugün?

Sabahattin birden keser.

SABAHATTİN – ... Unuttum muu?... Kanal harekâtında Büyük Cemal Paşa'nın karargâhındaki bütün zabitanı künyeleri ile sayarım.

SELMAN – A vallahi başlar şimdi.

SABAHATTİN – ... eee yaşlandık ama, şükürler olsun Mevla'ya henüz bunamadık Zühtü Bey oğlumuz...

Selman mânâlı ve alaylı baş sallar. Zühtü aynı babacan haliyle gülümseyerek,

ZÜHTÜ – Estağfurullah Albayım... Aklımdan bile geçmez böyle şey.

Tam o sırada merdivenden hepsinin başını o yana çeviren bir kadın sesi duyulmaya başlar. Canlı, neşeli, oyun havasında genç bir ses.

OYA'NIN SESİ – 34... 35... 36... 37... 38.

Merdivende görülür.

OYA – 39... Kıırk... A gerçekten de tastamam 140 basamakmış.

Hasan'ın yanındaki iki basamağa tam bir patavatsızlıkla bakması, odadakilerde soğuk bir tesir yapmıştır. Anlamlı bakışmalar olur. Kız da şaşkın bakar bir an, gözü bir an Hasan'da kalır. Ötekilerin tepkisine bakar, başını çevirir.

OYA – Günaydın.

KARIŞIK SESLER – Merhaba... Aleykümselam... Günaydın.

Yalnız Selman Bey iltifatla ayağa kalkar, yer göstererek,

SELMAN – Günaydın Oya Hanım. Böyle buyurun.

OYA – Teşekkür ederim.

SELMAN – Yoruldunuz mu?

OYA – Yoo... Spor gibi geldi. Bütün gün masa başında tak tak tak daktilo yazdıktan sonra insan zıplayarak çıkıyor. Ama bir asansör gerekliymiş doğrusu, (Albay'ı işaretle) bey amca nasıl çıktı kim bilir?

SABAHATTİN – (İsyanla) Eksik olmayın küçük hanım kızım, bey amcanızı düşündüğünüze... Ama bu bey amcanız Galiçya cephesinde karlı uçurum kenarlarında...

SELMAN – Eyvah, gene başladı.

ZÜHTÜ – (Keserek) Maşallah beyefendi hepimizden genç. Yalnız kendisi çıksa iyi, kolunda Kerim'i de beraber çıkardı.

SABAHATTİN – Sağ olsun Kerim evladım.

Oya anlamıştır. Gülümser. Ötekiler de gülümserler. Kerim utangaçtır.

SELMAN – Ee Hamdullah Bey gelmeyecek mi?...

Bakışırlarken merdivenden giren Selvi lafa karışır. Selvi diyalektle konuşmaktadır.

SELVİ – Gelecek, gelecek... Patlamadıığız ya. Acık nefes alın... İsiiiyn bekliyo aşşşaada...

Gider, umursamadan Hasan'ın yakınına çöker. Renkli yün çorabını örmeye davranır. Mehmet başı ile sert bir işaret yapar Selvi'ye.

MEHMET – Kız bo yanna gel.

Selvi birden dikelir. Anlamamıştır.

SELVİ – Aman borası iyi işte, ne varmış ki...

(Bakışlardan Hasan'a yakınlığının kastedildiğini anlar, umursamaz, omuz silker.)

SELVİ – Amaaan, Allah'ın bir garibi, ağzı var dili yok, beni mi yiyecek?

Fakat gene de usul bir kımıldanışla Hasan'dan biraz uzaklaşır. O sırada Oya ile Selman Bey'in Hasan'ı ve basamakları işaretle bir şeyler fısıldaştıkları, Oya'nın anlamlı baş salladığı görülür. Zühtü kelimelere basa basa, uzatarak konuşmasına başlar.

ZÜHTÜ – Efendim, müsaade buyurursanız bendeniz bir hususa temas etmek istiyorum: Hamdullah Bey'in teahhurunu, gecikmesini bizler bir fırsat telakki edip vaziyetimizi ve meselelerimizi arizü amiik beynimizde müzakere edelim.

Selvi bir gayretle ördüğü çoraplarından başını şaşkın ve kızgın kaldırır.

SELVİ – Kör oluyıım bu herifin laflarından bi şey anlıyosam.

ZÜHTÜ – Efendim?

SELVİ – Heç yani... Lafları çok uzadıyon Zühtü Efendi.

ZÜHTÜ – (Gülümser.) Senin anlayacağın, aramızda konuşalım diyorum Selvi Bacı.

SELVİ – Ha dedeğe rahmet şööle diyiver... Gonuşun gonuşun da yalnız herif nirde ise gelir... Una göre.

Selvi gene çorabını örer.

SELMAN – Konuşalım, konuşalım ya... Laflar burda kalmalı... Hamdullah Bey'e taşınmamalı.

OYA – (Ürkek bakınır.) Korkacak bir şey mi var yani?

ZÜHTÜ – Hayır efendim, korkacak bir şeyimiz yok tabii de, yalnız, haklı Selman Beyefendi... Bizim müşterek menfaatlerimiz hususundaki fikirlerimizin Hamdullah Bey'in kulağına gitmesinde ehemmiyetli mazarratlar...

SELVİ – (Birden keser.) Gammaz olmasaymış dilki bazarda gezerimiş. Dutun diliiiğizi de gulağına getmesin.

Soğuk bir sessizlik olur.

SELMAN – Biz mi tutalım dilimizi?

Selvi saflıkla bakar bir an.

SELVİ – Helbet siz dutacaksıız. Ben daşıyacak deelim a lafı. Aha Kerim, aha bu da benim ağam Memed... yanlarında adam kessen ağzını açıp da bi yellerde töbe vallaaa... (başını iki yana sallayarak tamamlar) bak İsiyn olsa, benim herifimdir emme, günahı boynuna olsun, muhanestir, gövenemem. Müzevillig ider...

SABAHATTİN – Biz Halıcıoğlu'nda askerî idadide muhbirlik, müzevirlik, gammazlık edenleri...

Selman, gene başladı gibisine bir el hareketi yaparken Zühtü hemen keser.

ZÜHTÜ – Aman muhterem albayım, rica ederim, sizden şüphe etmek aklımızın köşesinden geçmez. Estağfurullah, estağfurullah... Hem konuşalım artık ne konuşacaksak, işi uzatıyoruz... Zaten vaktimiz az. (Yalandan bir nezaketle Albay'a dönerek) Müsaadenizle sayın albayım, önce ben bir vaziyeti hülasa edeyim de sonra siz...

SABAHATTİN – Buyrun efendim, buyrun...

Zühtü bir konuşmaya hazırlık hareketinden sonra başlar.

ZÜHTÜ – Efendim, malumunuz olduğu üzre buraya aynı binada ikamet eden ve menfaatleri bakımından müşterek kararlar almalarında zarureti mutlaka bulunan...

SELVİ – Gine başladı... Züttü Efendi gözüün sevim, şonun, hani birez gaba Türkçesini di de biz de anlıyalım... Bi gaamet diyorsun... zarzavat mıtlakta diyorsun, zarzavatın mıtlağın işi ne burda?

ZÜHTÜ – Eeee, sen de anlama bazı şeyleri, ne yapalım yani... Mektep mi açacağız burda... Allah Allah...

Selvi parlar.

SELVİ – Ben neye anlamıyo muşum? Şona bak hele, biz adam değel miyik? Büğüne büğün gappıcısı değil miyik boranın?

Biz anlamayalım da, fan fin fon, sen de bildiğin gibi döndür burda eyle mi? Hemi de mal saabı değel miiyim ben?

Mırıltılar, yatıştırmalar.

— Yahu bırakın.

— Allah Allah...

— Açıklayın bari canım...

ZÜHTÜ – Buyur! Cahille bal yenmez... al başına belayı.

SELVİ – Bana bak hele sen... sen gendii bi şe belliyon... el yumruğun yimemiş gendi yumruğun bozdağan sanır... vallaha seni ben...

ZÜHTÜ – Eee, çok ileri gittin sen.

SELMAN – Uzattın be kadın...

MEHMET – Gapat gız... yeter ettiğin be...

SELVİ – Niye gapatıyo muşum?

Oya yumuşaklıkla girer araya.

OYA – Bak Selvi Bacı, ben sana anlatayım ne dediğini de işimiz yüzüstü kalmasın, olmaz mı bacım? Dediği şu: Biz bu yapıda oturanların çıkarlarımız açısından ortak yargılara varmamızda kaçınılmaz zorunluluk vardır.

Selvi donuk bakar Oya'ya. Oya gülümser.

OYA – Tümü özet olarak bu.

Selvi aynı donuklukla bir an daha bakar. Sonra etrafına bakar şöyle. Herkesin gözü ondadır.

SELVİ – Siz hepiiiz anladıız mı bu lafı?

Yaygın bir şaşkınlık. Bir an sessizlik.

SELMAN – Evet, anladık.

MEHMET – Canım anladılar, anlamadılar... Her bi şeyi de çomaklama. (Etrafına bakınır.) Valla be...

Selvi kararlı bakınıp yerine oturur.

SELVİ – Ne bildiiz varsa onu edin. Töbe ağzımı açmam gayrı.

Çorabını örmeye koyulur.

SELMAN – İyi edersin.

SABAHATTİN – Sizi dinliyorduk Zühtü Bey oğlumuz.

Zühtü tekrar bakınarak bir iki öksürür, boğazını temizler, başlar.

ZÜHTÜ – Efendim, bendeniz meseleyi ayrı ayrı hepimizin menfaati bakımından, bütün hukuki taraflarıyla tetkik ettirdim; sordum, soruşturdum. Bugün vardığımız netice şu: Hamdullah Bey'in bizlere, bu bina sakinlerine baskı yapmaya, bizim menfaatlerimizi çiğnemeye ne kanuni, ne ananevi, ne ahlaki hiçbir şekil ve surette hakkı yok.

Nutuk edasında söylenen bu sözler ötekileri etkilemiştir. Albay dikleşir, ötekiler de baş sallayıp bakışırlar. Yalnız Selman sakindir, piposunu içer.

SABAHATTİN – Elbette yok.

OYA – Doğal özgürlüğümüz var, kuşkusuz.

Selvi, siz görürsünüz gibisine öfkeli gülerek çorabını örmektedir. Zühtü yeniden başlar. Kimi yerlerde bastırarak, kimi yerleri çabukça geçerek eski kitabet edasıyla ara sıra uzatarak konuşmaktadır.

ZÜHTÜ – Kat mülkiyeti kanununun 4. maddesinin a fıkrasında: Temeller ve ana duvarlar, bağımsız bölümleri ayıran ortak duvarlar, tavanlar ve tabanlar, avlular, genel giriş kapıları, antreler, merdivenler, asansörler, sahanlıklar, koridorlar ve buralardaki genel tuvalet ve lavabolar, kapıcı daire veya odaları, genel çamaşırlık veya çamaşır kurutma yerleri, genel kömürlük ve ortak garajlar, elektrik, su ve havagazı saatlerinin korunmasına mahsus olup bağımsız bölüm dışında bulunan yuvalar ve kapalı kısımlar, kalorifer daireleri, kuyular ve sarnıçlar, yapının gene su depola-

rı, sığınaklar... Keza gene aynı maddenin b fıkrasında: Her kat malikinin kendi bölümü dışındaki kanalizasyon tesisleri ve çöp kanalları ile kalorifer, su, havagazı ve elektrik tesisleri, telefon, radyo ve televizyon için ortak şebeke ve antenler; sıcak ve soğuk hava tesisleri, keza gene aynı maddenin c fıkrasında: Çatılar, bacalar, genel dam terasları, yağmur olukları, yangın emniyet merdivenleri... ve bütün bu sayılanların dışında kalıp da yine ortaklaşa kullanma, korunma ve faydalanma için zaruri olan diğer yerler ve şeyler de (ortak yer) konusuna girer dendiğine göre; gene mezkûr kanunun 23. maddesinin ikinci bendinde: Ana gayrimenkulün bir kısmının harap olması halinde, harap olan bağımsız bölüm ve eklentilerinin veya ortak yerlerinin veya bağımsız bölümdeki tesislerin yeniden yapılması için, sağlam kalan bağımsız bölümlerin malikleri veya orda başka sıfatla oturanlar buna müsaade etmeye mecburdurlar...

Mehmet bu konuşmayı belli ki pek de anlamadan, ama memnun bir sırıtışla dinlemektedir. Birden keser.

MEHMET – Maşşallah bülbül gibi söylüyon Zühtü Efendi.

Zühtü Mehmet'e şöyle bir bakar. Kuşkulanmak gerekmediğini anlayınca hafifçe sırıtır.

ZÜHTÜ – Günlerden beri kanun maddelerini tetkik ede ede ezberledim... E bize itimat edip bu mülke yönetici seçtiniz. Biiznillahi Teâlâ itimadınıza layık olmaya çalışacağız elimizden geldiği kadar, değil mi ya?

MEHMET – Ağzaa sağlık. Öyle datlı gonuşuyon ki helal olsun valla.

Selvi kuşkulu baş sallar, görürsünüz gibisine...

ZÜHTÜ – Şüphesiz her işimizde dikkatle ... ve... adaletle hareket edeceğiz daima.

SABAHATTİN – Adalet mülkün temelidir Zühtü Bey oğlum. Bizler Mohaçlarda, Çaldıranlarda at oynattığımız...

SELMAN – Rica ederim devam edin.
SABAHATTİN – ... Yavuzların, Kanunilerin...

Zühtü birden sesini yükselterek Albay'ın konuşmasını bastırır ve keser.

ZÜHTÜ – Eveeet, gelelim kanuna... Ne diyordu kanun: müsaade etmeye mecburdurlaaaar... Evet sayın albayım geçen toplantımızda sizin de bilhassa belirttiğiniz gibi Hamdullah Bey hepimizin zarar gördüğü harap tavanın, çatının tamirinde bizlere kolaylık göstermeye ve onun kat mülkiyetinde olan bu çatı bölümünden istifade etmemize müsaade etmeye mecburdur. Ayrıca gene binanın hepimizin zarar görmesine sebep olan umumi haraplığına karşı hep birlikte tedbirler almamıza, yıkık duvarların ve merdivenlerin tamirine, su ve havagazı borularının, yağmur kanallarının, elektrik hatlarının, kanalizasyonun tamir ve onarılmasına hiçbir surette mani olamayacağı gibi, doğacak bilumum masraflara da iştirake mecburdur...
MEHMET – Yaşşa.
OYA – Zorunludur demek istiyorsunuz. Bravo, bravo.
SABAHATTİN – Elbette mecburdur.

Selvi aynı kuşkulu davranışı ile çorabını örer. Kerim ilgisiz gibi bakar. Selman kurt bir diplomat edasıyla, piposunu çıkarıp temizler ağır ağır.

ZÜHTÜ – Avukatlarla konuştum. Eğer Hamdullah Bey bizlere mani olmakta ısrar ederse ya da masraflara iştirakten içtinap ederse, derhal bir dava ikame edeceğiz. Dava nasıl olsa lehimize neticeleneceğine göre, biraz geç de olsa, isteklerimizin hepsini kabule mecbur olacak ve bizler de istediğimiz tamirat ve tadilatı, biraz geç de olsa, isteklerimizin hepsini kabule mecbur olacak ve bizler de istediğimiz tamirat ve tadilatı, biraz geç de olsa, istediğimiz şekilde tahakkuk ettireceğiz demektir.

Mehmet, bir şeye takılmış gibi duralar. Selvi de başını kaldırıp memnun bakar.

ZÜHTÜ – Tamam mı arkadaşlar?
SELMAN – Tamam.
SABAHATTİN – Tamam.
OYA – Tamam.

Zühtü ses çıkarmayan Mehmet'e bakar.

ZÜHTÜ – Sizin fikriniz Mehmet... Bey...
MEHMET – Estağfurullah beyim. Biz kim beylik kim?
ZÜHTÜ – Birden durgunlaştınız gibi de... Önceleri heyecanla takip ediyordunuz, memnuniyetinizi izhar ediyordunuz...
MEHMET – Baştan, ne bilem, iyi gidiyordu, datlı datlı anlatıyordun da...
ZÜHTÜ – Sonradan ne oldu yani...

Selvi birden atılır.

SELVİ – Baştanki lafları bek mi iyi annadın goca gafa Memed?
MEHMET – (Birden öfke ile tersler.) Sus gız... Her bi şeye de burnunu sokmasa olmaz. Aklınlan beni beğenmiyo.
ZÜHTÜ – Boş ver canım, sen bana bak, keyfini bozan bir şey mi oldu?
MEHMET – He ya. Bi defa mahkeme lafı ettiiiz, bir... hani biz mahkemeden gorgarık da... cahallık ne de olsa.
ZÜHTÜ – Canım mahkemeden korkulur mu? Mahkeme demek, bizim namımıza adalet dağıtan bir makam demektir.
MEHMET – Helbet biliyom canım, sizin namıiıza dağıtıyor da... ne bilem, gusura galman, hani büğüne kadar her bi mahkemeyi gazanamadık. Köyde Gafur Ağa bizim tarlayı sürmeye galgtı, gavga gavga... bu işi mahgeme temizler dediler... mahgeme mahgeme, sonunda gaybeettiiiz dediler. Babadan galma tarla elimizden getti.
ZÜHTÜ – Canım o başka, orası köylük yer...
MEHMET – Şaarda da gittik, vaktiynen bi gulübe aldık gıyı bi yerde. Bin sekiz yüz pangunotu eliminen saydım herife. Sonunda, gecegondudur, başgasının milkidir didiler... hep

birleştik o havalidekiler... Mahgeme, gaybettiiz dediler, sonunda bizim gulübeyi yıktılar... Ondan sonracağızıma... gene...

SELVİ – Salih Çavuş'un garısınnan olanı annatsana...

MEHMET – He ya... Salih Çavuş'un garısı vardır bizde...

ZÜHTÜ – Canım bırak şimdi bu hikâyeleri. Biz bu mahkemeyi kazanırız. O hususta hiç şüphen olmasın. Ne dersiniz şüphesi olan var mı?

ÖTEKİLER – Yok. Yok... Kazanırız.

SABAHATTİN – Beni bir defasında Divan-ı Harb'e vermeye kalktılar... Suçumuz da güya ben...

ZÜHTÜ – Halt etmişler... Sizin suçunuz olur mu albayım. Kazandınız tabii...

SABAHATTİN – Elbet kazandım... Hem de müteahhidin hırsızlığını ispat edip...

ZÜHTÜ – Gördünüz mü, albayım koskoca Divan-ı Harb'i kazanmış... Kaldı ki biz burda en iyi avukatlarla hakkımızı müdafaa edeceğiz. Kanunlar da, gördünüz, bizim tarafımızda.

Bir an sessizlik olur. Herkes Mehmet'e bakmaktadır.

MEHMET – Pekâlâ, pek güzel... Abukat diyorsun, abukat para ister... mahgeme didin mi para dimektir zaten... Biz nerden bulaceğik? Günlük gazancımız gendimizi zor geçindiriyo...

ZÜHTÜ – Canım biliyoruz... Onu düşünme sen.

MEHMET – Düşünme mi?

ZÜHTÜ – Aramızda bir şey yapacağız.

SELMAN – Mahkeme masraflarını ben veririm.

MEHMET – Peki sonra?

SELMAN – Sonra hesaplaşırız... Paranız olursa verirsiniz... olmazsa canınız sağ olsun... Ne yapalım?

Bu söz Mehmet'in hoşuna gitmiştir. Ama gene de bir kuşku vardır içinde. Öyle bakar bir an.

MEHMET – Sağ olun, Allah ömür versin.

SELVİ – Saksağan danayı babası hayrına bitlemez goca gafa Memed. Garışmayım deyom, gardaşımsın gene dayanamıyom... Bu herif babası hayrına mı saa para harcayacak?

SELMAN – Dırlanıp durma be kadın...

ZÜHTÜ – Yahu karışma sen.

OYA – Sen de çok kuşkulusun Selvi Bacı... Koskoca fabrikatör için iki kuruşluk mahkeme giderinin sözü mü olur?

SELVİ – Sevsinler pavliketörü... Ne pavlikesi varmış onun?

ZÜHTÜ – Bilmiyorsun değil mi dördüncü katta koskoca çorap fabrikasını?

SELVİ – Bilmez olur muyum? Doldurmuş bir sürü cahal gızı oğlanı çorap ördürüyo yaşmaktan ince... Aha şöle bi çek, cart deye geçsin... Maksat avanak gandırmak. Ben tek başıma iki çit çorap örüyom künde, hemi de nakışlı... Yeyka yeyka iki sene gey...

(Renkli çoraplı ayağını uzatarak gösterir.)

SELVİ – Sen kime yutturuyon Selman Bey? Pavlike dediğin demir işler, makine yapar. Benim emmilerim Alaman içinde çalıştılar. Amerikana gader getti bi denesi... Biz her bi şeyi bilirik, avanak bellemeyin bizi.

ZÜHTÜ – Sen bakma bu laflara Mehmet Efendi.

MEHMET – Benim lafa mafa baktığım yok... Yok emme, bu iş uzar, gendin de öyle dedin ya... biraz geç olacak dimedin mi?

ZÜHTÜ – E biraz bekleyeceğiz tabii...

Mehmet isyanla kalkar.

MEHMET – Ne beklemesi bey? Bizim bekleyecek halımız mı var? Alay mı ediyorsunuz? Size göre hava hoş tabii, depede oturuyosunuz. Bütün pisliği, irezilliği biz çekiyoruk aşşağıda oturanlar. Lağam bizim evin içinden akıyo. Bi yağmur didi mi, yatağımız su içinde yüzüyo. Çoluk çocuk perişan olduk yafu. Siz hâlâ biraz bekleyin deyip duruyosunuz. Ne beklemesi be? Buramıza geldi artık. Heç bi insaf yok bu Hamdullah Bey'de. İnsan değil mi bu? Siz sussaaaz

bile garşısına ben çıkıp diyeceğim: Hal, vaziyet bööle bööle, artık mehremetiize galmış deyeceğem... Helbet o da bi insaniyetlik...

KERİM – (Baştan beri tepki göstermeden söylenenleri dinleyen Kerim birden babasının sözünü keser.) Hâlâ bunlardan insaf, merhamet mi bekliyorsun baba?

MEHMET – (Birden tersler.) Sus lan... Saa soruldu mu da lafa garışıyon?

OYA – Ah şekerim, sen daha küçüksün.

ZÜHTÜ – Ee, delikanlılık...

SELMAN – Sen karışma bakalım bu işlere külhaniii...

SABAHATTİN – Kerim, evladım, saygılı ol babana.

SELMAN – Doğrusu Mehmet Efendi'nin böyle mütevekkil ve iyi kalpli oluşunu hepimiz takdirle karşılıyoruz. Bravo... En sıkıntılı zamanında bile yumuşaklığı, hoşgörüyü, anlayışı, serinkanlılığı elden bırakmaması her türlü takdirin de üstündedir.

Ötekiler de tasdik ederler. Yalnız Selvi öfkeli bakar, Kerim aynı diklikte dir.

SELMAN – Ancak Hamdullah Bey'e karşı ortak menfaatlerimizin korunmasında kanunun müsaade ettiği nispette sertlikten de başka çaremiz yok gibi görünür bana... Sözlerime dikkat buyurun, kanunun müsaade ettiği sertlik diyorum... Bu, birbirimizden ayrılmaksızın, sımsıkı, fakat kanuna sarılarak, Hamdullah Bey'e karşı birleşik bir cephe kurmamız mânâsına gelir... Mehmet Efendi kardeşimiz şikâyetlerinde yerden göğe kadar haklıdır... Biz onun ve onun gibilerin ıstırabına yabancı mıyız? Fabrikamda çalışan işçilerin neler çektiğini ben görmüyor muyum? Kalbim onların çektiklerinin ıstırabıyla yanmıyor mu? İşte sorun Oya Hanım'a, kaç defa ağlamaklı olmadım mı? Yağmur ve kanalizasyon sularının aktığı leş gibi kokan çimento tavanların, duvarların, tabanların arasında genç yaşta romatizmadan, daha bin bir hastalıktan yatalak olan o güzelim işçi

kızlarımın haline baktıkça... Hamdolsun çok büyük nispette olmasa da, ara sıra mallarımızın bile zarar gördüğü oluyor... Neyse şüphesiz asıl mühim olan Mehmet Efendi'nin ve onun vaziyetinde olanların halidir bizim için... Binaenaleyh bu durumda, selamete erişmek için biraz daha dişimizi sıkmaktan, Allahtan bizlere biraz daha sabır ihsan etmesini dilemekten başka çaremiz yok.

ZÜHTÜ – Evet beyefendi... Men sabere zafere...

SELMAN – Evet. Zafere ancak müşterek sabırla erişeceğiz.

ZÜHTÜ – Ne dersiniz Mehmet Efendi?

MEHMET – Ne deyim beyefendi, siz daha eyisini bilirsiiz... Allah hakkımızda hangisi hayırlı ise versin... Bildiüüüüüz gibi yapalım.

ZÜHTÜ – Güzeeel. Şimdi ilk iş olarak...

Toplantı odası kararır. Meydan aydınlanır. Hamdullah yaklaşır. Arkasında hafif aksayan ayağıyla sırıtık Hüseyin vardır. Biraz uzağında durur Hamdullah'ın. Hamdullah babacan haliyle seyirciye konuşmaya başlar.

HAMDULLAH – ... İlk işlerini de bilirim, son işlerini de... Daha doğrusu bendeniz dünyanın gidişini iyi bilirim efendim... Kolay mı şu koca mülkü ustalıkla çevip çevirmek, idare etmek. Bendeniz Hamdullah Turani... Dedelerimden, dedelerimin dedesinden, onun da dedesinin dedesinin dedesinden kalan bu mülkü tam sekiz yüz yıldır idare edip gidiyoruz. Bu benim bildiğim kadarı tabii... Bazıları bizim sülaleyi bundan da on kat öteye, yedi binyıllık Babil'e kadar götürüyor. Kim bilir belki de doğrudur. Olmayacak ne var bu dünyada? Ama bendenize sorarsanız bize o kadar eskisi lazım değil. Bursa'da Orhan Gazi... Edirne'de Mehmet Çelebi, sonra nur içinde yatsın, büyük Hünkâr Fatih'le kapılarını açan "şerefli kubbeler iklimi...", hakanlar otağı, evliyalar yatağı İstanbul... Evet, en iyisi İstanbul'dan başlamaktır. İstanbul deyince aklımıza neler gelmez... Kimi sebilleri, şadırvanları, ince uzun minareleri düşünür, ki-

mine göre en iyi Boğaziçi'nde yaşanır. Kimi İstanbul'un dışını haritadan bellemiştir, Üsküdar'dan öteye iki adım atmaya üşenir. Bendenize sorarsanız Mahmutpaşa'ya, Sultanhamamı'na hayranımdır... Anadolu'dan koynuna deste deste bangnotları dolduran, tüccarı, esnafı, tefecisi, üç kaatçısı doğru Sirkeci'ye, Sirkeci'den de oraya taşınır. Eline geçmiş bir fırsat on beşe al, otuza sat... Otuza al, altmışa sat, bilemedin yüz altmışa sat. Sat sat da ne satarsan sat... Dünya böyle kardeşim, kimi bankalarda çöplenir, kimi hanlarda eşinir... Kimi de ipin ucunu kaçırdı mı, Allah muhafaza buyursun, düşünür babam düşünür... Hani uyuz olup da kaşınması, böylesine düşünmekten iyidir derler... Tophane, Tahtakale, Edirnekapı'da surlar, şimdi de Sultanahmet otelleri böyleleriyle doludur... Duvar diplerine serilmiş bitli esrarkeşler... boş mideleri, sapsarı suratları ile hem düşünür hem kaşınır... İstanbul'un tefecisi eskilerde Galatalı gayrimüslim sarraflar... Şimdi bütün memlekette teşkilatlanmamış kredi piyasası... En azından iki kerre hacca gitmiş, fakir fıkaranın elinden tutar... Ama omuzundan koparıp alır... Bize ne? Bize mi kaldı karışmak, tam bir hürriyet içinde, serbestçe razı olduktan sonra taraflar... Ortalık kötüledi. Eskisi gibi değil. Bilirim şu sözümden bile ne mânâlar çıkaracak bir sürü alçak, namussuz, şom ağızlı, vatan haini, satılmış herifler... İstanbul dediğin aç kapıyı bezirgân başı... Kapı hakkı ne verirsin... Arkamdaki asker yadigâr olsun Yemen çöllerinde, Kafkas bellerinde... Yedi düvelin gözü İstanbul'un üstünde, derdi bizim rahmetli peder... İstanbul dediğin bütün memleket... Bütün memleket de zaten kardeşim, böyle gelmiiiş, böyle gider... Biiiz gelelim gene yukardakilere... Gördünüz, bana cephe almak için karara vardılar. Sizin anlayacağınız azdılar bunlar. Azdılar da ne olacak? Hiiç... iş gene olacağına varacak. Bu yapıyı düzeltecekler akılları sıra... Yok tavanları yokmuş... E, tavandır akar... Boruları çatlakmış

da aşağı katlara kadar iniyormuş lağım suları... Bak şunların nezaketine... Nerde ise saraydan aşağısına tenezzül etmeyecek herifçioğulları... Hem de en çok şikâyet eden kim olsa?... Memet... Boktan sıva, çitten duvar dedikleri mağaralı köylerden çekip getirdiğim Memet... Bereket bu asil millette milyonlar ve milyonlarca Memet var ki vaziyetin en kötüsünde bile, melekler kadar masum, sessiz, Allahlarına şükredip vallahi bizlerden daha mutlu yaşayıp gidiyorlar. Ötesini bilmiyorlar ki istesinler... Bilecekler de ne olacak? Rahatları, huzurları kaçacak zavallıların. Yalnız kendi rahatları kaçsa iyi... Allah muhafaza memlekette de rahat huzur kalmayacak. Zaten bir kötülüğün başı bilmektir derdi bizim rahmetli peder... Uyarmaya gelmez uyuyanı... Bir öğrendi mi her bir işin altını karıştırmaya başlar. Ne tadı kalır dünyanın ne tuzu... Öğrenmediyse, bilmiyorsa ne halt eder? Biz gene gelelim yukardakilere... Siz bakmayın görünüşe. Benim ne Mehmet'ten korkum var, ne ötekilerden... Fabrikatör Selman Bey'dir içlerinde en domuzu. Neden mi? Bir defa parası var. Oldum bittim ben paradan korkarım... Çırılçıplak koynunuza girivermiş dilbere benzer, dayan dayanabilirsen. Dilediğini çatır çatır söker alır vallah; dilin döner mi hiç olmaz demeye... ikincisi, ben bilirim ne sinsidir fabrikatör Selman Bey: Yüzüme güler, saman altından su yürütür. Hani biraz fırsat versem, köpoğlusu, ahdetmiştir beni çiğ çiğ yemeye. Bereket bende uyuyacak göz yok... El elden üstündür derdi bizim rahmetli peder.

O sırada kurnazca gülerek cebinden çıkardığı bir diktafonun düğmesini çevirir. Yukardaki konuşmaları alıyordur. Eliyle yukarıyı işaret edip göz kırpar.

SELMAN'IN DİKTAFONDAKİ SESİ – ... bu derece korkmak da akılsızlık Hamdullah Bey'den. Nihayet hepimiz kanunların himayesindeyiz. Hamdullah Bey de kanunun üstünde değil ya... (Ses birden sertleşir.) Eğer Hamdullah Bey kanun-

ları çiğnemeye kalkarsa, ki böyle bir akılsızlığı yapacağını zannetmiyorum, o zaman (bir an durur, genzini temizler, Hamdullah da alayla gülerek kulak kabartmıştır...) evet o zaman (aşağıdan alarak) canım elbet o zaman biz de tedbirini düşüneceğiz...

ZÜHTÜ'NÜN SESİ – Tabii beyfendiciğim, bir tedbir düşünürüz o zaman. (Diktafonda anlaşılmaz mırıltılar, sözler.)

Hamdullah alayla kapatır diktafonu.

HAMDULLAH – Ha şöyle... Siz düşünün tedbirinizi... Görün bakın Hamdullah'ta ne oyunlar var? Cennet-mekân, ulu hakan Abdülhamid Han hafiyeler kullanırdı. Aslına bakarsanız, devlet işi hafiyesiz olmaz. Ama çağımız uygarlık çağı, teknik ve bilimsel ilerlemeler çağı... Yalnız etten kemikten hafiyelerle yürümüyor işler. Ne şu kadarcık bir aletle (diktafonu gösterir) telefondan yatak odasına kadar keyfinin istediği her yeri dinlersin... Gerekirse nefes alışlarını bile... Bakın (diktafonla biraz oynar, derin soluma ve güçlü bir yürek vuruşu duyulmaya başlar) kimin soluması bu, kimin yürek atışı? Bilemeyeceksiniz. Söyleyeyim: Hasan'ın... Şu, merdiven başında donmuş gibi duran herif... Herkesin, değil selam vermek, yüzüne bakmaktan bile çekindiği, yazıp konuşmasını, gülüp söylemesini, hareket etmesini ömrü boyunca yasakladığım... o gerçek düşmanımız... o bir numaralı hain, o kökü dışarda (diktafondaki solumalar ve yürek atışları gür ve güçlü bir tempoda yükselmeye ve giderek bütün salonu kaplayan bir seviyeye varmaya başladıkça Hamdullah da üste çıkmak için daha sert kelimeler bulup söylemek gayreti içinde köpürmeye başlamıştır) alçak, namussuz, vatan haini, satılmış kızıl köpek, tarihsel düşmanlarımızın işbirlikçisi... ırzımızın, namusumuzun, mukaddes ailenin ve bütün mukaddesatımızın amansız düşmanı (Soluma ile yarışması yenilgiye dönüştükçe Hamdullah'ın iyice gözleri dönmüş, ağzı kö-

pürmeye başlamış, yüzü marazi bir hal almıştır. Yarışmaya o marazi hali artarak devam eder.) bu güzel yurdu yabancılara peşkeş çekmeye, hürriyet ve istiklalimizi, nazlı sancağımızı düşman çizmelerine çiğnetmeye yeltenen... mavi denizlerimizi, göklerimizi, karalarımızı, yeşil ormanlarımızı, kotralarımızı, arabalarımızı, metreslerimizi, kasalarımızı, keselerimizi, cüzdanlarımızı midelerimizi midelerimizi... (elini midesine bastırmış yüzünde büyük bir ıstırap anlamı) midelerimiz, midelerimiz, midelerimiz (eli midesinde artık kıvranmaya başlamıştır, geğirir, kusar gibi haller alır ve inler) midem... midem... midem... midem... (aynı yüz ve bakışla artık ortalığı tek başına kaplamış olan solunum ve yürek sesinin altında ezik, bir an kalır, sonra birden tık diye kapatır diktafonu... Bir an sessizlik, yavaş yavaş kendine gelir) Pis herifin soluması bile iğrenç... Bazan şurama birden bir sancı oturuyor bıçak gibi... (Cebinden bir hap çıkarır, yutar.) Ara sıra bir müsekkin alırım. Eeee, yaşlandık... Diyeceksiniz ki, neden temizlemezsin bu Hasan'ı... Bir defa kökünden kazımak kolay olmuyor maalesef...Şimdi anlatamayacağım bin bir mahzuru var... Sonra... bakmayın siz, bu verdiğim ceza ona ölümden bin kat beterdir. (Kelimeleri bastırarak) GÖRECEK... DUYACAK... DÜŞÜNECEK... FAKAT KONUŞMAYACAK... YA-SAK-LA-DIM... Nasıl mı? Gayet kolay... Bir zamandır tutturdular: Bu yapıyı düzeltelim diye. Tabii, tahrik bu Hasan'dan geldi. Maksatlı... Maksadı da maluuuum... Temele dokunamazsınız, toprak benimdir dedim... Koridorlara, balkonlara, merdivenlere, yollara dokunamazsınız... Bütün yollar benimdir... Çatıya dokunamazsınız... çatılar, bacalar ve gökler benimdir. İlk bu Hasan atıldı. Çıkıp da o melun sancağını çatıya dikecek aklı sıra. Daha ilk adımında, ilk basamağında çatıya çıkan merdivenin. ÇAR-PIL-DI... Kolay mı? Bunca yıldır duaların, tılsımların, sihirlerin, büyülerin üstünde duruyor bu yapı... Hasan zibidisi nereden

bilecek, bastığı çatı basamağının eşiği altında büyülerin en güçlüsünün gömülü olduğunu... Asırlar boyu tılsımlar, büyüler geçti elimden: Kara saplı bıçağa "elam neşrah leke" suresini yazıp sapına kadar yere gömmek, kırk bir tane okunmuş buğdayın her birini bir tavuğa yedirmek, koyun başının ağzını dikip mezarlığa gömmek, dağılmasını istediğin evin içine Dardağan darısı serpmek... Nal kızdırmak... Daha bir sürü... Hepsinin de faydası görülmüştür; hepsini denedim... Ama dil bağlamak için bundan etkilisini görmedim: Bir tutulmadık yeni kilit üzerine yedi kere üç ihlas, bir fatihadan sonra, "Ey yüce Tanrı, görgil; ya süphan yarlıgagil ya rahman, elhamdülillah ile emniyette bağladım, kulhüvallahi ile savcılıkta kitledim, bin bir adlı Allah meded, ya yediler, kırklar, kırk birler, yüz kırk birler, yüz kırk ikiler kilit vurdum perkittim. Yargıtayın mührünü üstüne vurdum... Ya hennan, ya mennan, yaa vedud... Bundan böyle bu herifin ağzını bağla dilini tut..." Deyip de kilidi kapıya, muskayı da eşiğin altına sıkıca yerleştirdin mi, artık hiç korkun olmasın, biiznillahi teâlâ, eşiğe basan bir dahi iflah olamaz... Hem de meluna öyle bir soğukluk arız olur ki, herkese domuz suretinde görünüp bir dahi ömrü boyunca uzanacak bir dost eli bulamaz... İşte Hasan'ın hali buuu... Ötekiler bir defa fit aldılar ya, yapıyı düzeltecekler; gene mızmızlanmaya başladılar... Buyrun konuşalım dedim... Hamdolsun neyimiz eksik? En tepede koskoca meclis salonumuz var... Şimdi, hamdolsun, ne millete zarar gelir, ne memlekete... Fena da olmuyor, içlerini döküyorlar. Hasan'ı karıştırmadıktan sonra aralarında ne isterlerse yapsınlar...

Diktafonu işletir. Diktafondaki gürültülü seslerden sonra:

KERİM'İN SESİ – ... Şaşarım aklına be baba. Sen hâlâ bu adamlardan insaf, merhamet mi bekliyorsun? (Gürültüler, uğultular)

MEHMET'İN SESİ – Vallaha ağzını yırtarım senin. Kim belletiyor sana bu lafları lan?... (İtiş, kakış sesleri)

ZÜHTÜ'NÜN SESİ – Bırak Memed Efendi, çocuk daha o... Bak yavrucuğum, sen daha çok gençsin.

SELMAN'IN SESİ – Saygısız külhani...

OYA'NIN SESİ – Yazık ayol...

SABAHATTİN'İN SESİ – Hey gidi gençlik... Ben o yaşta Balkanlar'da Makedonya komitacılarıyla...

Hamdullah diktafonu kapatır.

HAMDULLAH – Evet gençlik ama, böyle gençlerden de biraz korkulur...

Döner ve deminden beri arkada aptalsı bir sırıtışla öylece duran Hüseyin'e işaret eder.

HAMDULLAH – Hüseyin.

Hüseyin hiç duymamış gibidir. Daha sert bağırır.

HAMDULLAH – Hüseyin dedim...

Hüseyin sırıtarak kımıldar. Bir adım atar.

HÜSEYİN – Baa mı dedin beyim?

HAMDULLAH – Yok komşu imamı çağırdım. Aman bu herifin sağırlığı... (Taklitle) Baaa mı dedin? Top atsan duymaz yanında. Bazen bunaltıyor adamı... Ama... gene de her söyleneni şıp diye kapmasından bin kat iyidir tabii... (Bağırarak) Hüseyin...

HÜSEYİN – Buyur beğim.

HAMDULLAH – Bu sizin Kerim var, Kerim...

HÜSEYİN – Kerim mi?

HAMDULLAH – Ha Kerim, Mehmet'in oğlu.

HÜSEYİN – Ha gaynım.

HAMDULLAH – Bugünlerde o... Hasan'a sokuluyor mu?

Hüseyin anlamamış gibidir. Aptal aptal sırıtarak bakar.

HÜSEYİN – Bizim hepiciğimiz ireyimizi size virdik beğim...

HAMDULLAH – Hay Allah senin reyinden... Bak sana ne diyorum ben oğlum bırak şimdi reyi... Seçim sırası değil... Kerim var ya Kerim, kaynın...

HÜSEYİN – Haaa Kerim...

HAMDULLAH – (Tek tek bastırarak) Kerim bugünlerde evde, kahvede, fabrikada Hasangillerle gizli gizli, kaçamak filan işaretleşiyor mu?... Yanına sokuluyor mu Hasan'ın?

HÜSEYİN – (Bir an düşünür. Anlamış gibi sırıtır.) Onun yaşı ufak beğim... Cahal. Daha irey veremez ki...

HAMDULLAH – Tüh Allah kahretsin. O senin cin gibi karın Selvi olmasa, sen zor yaparsın bu kapıcılığı.

Ümitsizce bir hareketle döner, yukarı bakar... Diktafonu çevirir.

SELMAN'IN SESİ – Şahsıma gösterdiğiniz güvene teşekkür ederim. Demek hepimiz namına Hamdullah Bey'le konuşmak yetkisini bana veriyorsunuz... Zühtü Bey kardeşimiz de yardımlarını esirgemeyeceklerini vaat ettiklerine göre... (Karışık sesler)

Hamdullah sırıtır.

HAMDULLAH – E, vaktidir artık, çıkalım...

SELMAN'IN SESİ – Evet buyrun Zühtü Bey.

Hamdullah diktafonu kapatıp Hüseyin'le kapıya yönelirken...

MEYDANDAKİ IŞIKLAR SÖNER. TOPLANTI ODASI AYDINLANIR.

TOPLANTI ODASI: Hepsi heyecanla birleşmiş havadadırlar. Alkışlar arasında Zühtü kalkar.

ZÜHTÜ – Efendim, bendeniz şüphesiz elimden geldiği kadar beyefendiye yardımcı ve sizlerin güvencine layık olmaya çalışacağım: Demek şu noktalar üzerinde anlaşmış bulunuyoruz: Duvarlar ve çatı tamamen onarılacak.

Mehmet heyecanla keser.

MEHMET – Yağmur yağdı mı her yan akıyor.

SELMAN – Evet, bu husus bilhassa düşünülecektir.

ZÜHTÜ – Eveeeet, boruların tamirine canla başla...

OYA – Beyefendi, benim odaya ara sıra yağmur sızıyor, galiba pencerenin yan pervazından...

SABAHATTİN – O hususta bendeniz de şikâyetçiyim efendi oğlum. Geçenki büyük yağmurda duvarda asılı eski üniformam, göğsünde dizi dizi renkli madalyalarıyla hepsi birden...

SELMAN – Merak etmeyin efendim, söyledik. Mümkün olan şey yapılacaktır.

ZÜHTÜ – Merak buyurmayın Sayın Albayım. Her şeyi düzelteceğiz. Gerekirse üniformanızı da yenileriz.

MEHMET – Işığımız da yok beğim. Garanlık içindeyiz.

SELMAN – Evet... Bu konunun da gereği düşünülecek.

ZÜHTÜ – Elektriksiz kat kalmamalı.

OYA – Aman ne kötü, bu uygarlık çağında ışıksızlık... Çağdışı bir şey...

MEHMET – Lağam suları beğim, lağam suları bizim evin içinden akıyor... Çoluk çocuk hastalıktan kurtulamıyoruz. Daha geçenlerde bir bebemiz öldü. Hemi de erkek... Bi deri bi kemik kalmıştı yavrum.

ZÜHTÜ – Vah benim çilekeş kardeşim... İnanki kalbimiz burkuluyor.

OYA – Aman ne acı, Tanrım...

SELMAN – Bilhassa bu konu iyice etüt edilmeli.

Albay dikilir, sessizdir, kimseye göstermeden gözlerine biriken yaşları siler, sonra gürültüyle sümkürür.

MEHMET – İçmeye, arınmaya bir tas su bulamıyoruz.

SELMAN – Evet, ara sıra bizde de sular kesiliyordu. Bir depo yaptırdım, şimdi rahatız. Size de tavsiye ederim.

ZÜHTÜ – Evet bir çaresine bakmak lazım. Bütün bu işler toptan halledilecektir.

MEHMET – Günlerdir iş yok. Kerim de çalışmasa zati açız... Merhamet lazım birez...

OYA – Çok acı.

SELMAN – Eee, biz burda her derde çare bulamayız, değil mi ya?... Nihayet Hamdullah Bey'e söyleyeceklerimizin, isteklerimizin bir sınırı olmalı.

SELVİ – Adamakla mal mı tükenir? Onun da çaresini bulacağik deyin de, olsun bitsin... Lafla pilav pişerse, deniz kadar yağ benden.

ZÜHTÜ – Elbet bu konuda da elimizden geleni yapacağız.

SELMAN – Bu iş şahsi teşebbüs işidir. Biraz da kişiler atılıp bir şeyler yapmalı.

SABAHATTİN – Biz açlığı Birinci Cihan Harbinde tanıdık. Biliriz...

SELMAN – Aman Albayım, şimdi harp marp yok. Kıtlık yıllarıydı o. Hamdolsun bolluk içindeyiz şimdi... Ama biraz da şahsi teşebbüsle, o bolluğa... o bolluğa... Layık olmak lazım. Yoksa memleket, mazallah, miskinler tekkesine, tembelhaneye döner... Çalışsınlar efendim, çalışsınlar... Tembel tembel kahvelerde oturuyorlar...

SABAHATTİN – Evet... Çalışmak, çalışmak... Ve çok çalışmak...

Selvi isyanla bakar Selman'a.

SELVİ – Vay biz çalışmıyoruk da, siz mi çalışıyorsuuuz... Gurban olmuşsunuz bu benim gardaşımın çalışmasına... Hemi de buncacık Kerim'in. Verin de iş çalışsın... Aha biraz gevşetsek bu oğlan da (Kerim'i işaret etmiştir) gaçıp Alamanya'ya gidecek. Burda iş nirde ki?

SELMAN – Her şeye de burnunuzu sokmasanız olmaz...

SELVİ – Yaa, işieeeen gelmedi deel mi? Goca pupaz...

MEHMET – Sus gız, saygısız, terbiyesiz...

SELVİ – Sen terbiyeli oldun da çok baş yardın... Sabah bir borda yalvarıp duruyon da bi hayrı mı oldu saaa?... Seni niye buraya çağırıp da fan din fon ediyolar?... Akılsız baş... Eşşeği düğüne çağırmışlar, ya odun eksik demiş ya su... Senin eşşek kader de mi zihnin yok a goca gafa Memed?

ZÜHTÜ – Efendim, uzatmayın, şimdi ölü sezondayız. Tabii biraz sıkıntı olacak piyasada.

SELVİ – Ölüüz de batsın, diriiz de... Sanki bilmiyoruk...
SELMAN – Vallahi bu kadın...

Zühtü masaya vurur, duruma hâkim olmaya çalışır.

ZÜHTÜ – (Selman'a) Rica ederim sinirlerinize hâkim olun, bakmayın ona... Eveeet... Sadede gelelim... Demek ki, hepimizin tartışmasız birleştiğimiz nokta: Yağmurlara, dolulara, karlara, tayfunlara, rüzgârlara, yıldırımlara, depremlere, fırtınalara, her türlü tabii afetlere karşı, düzeltmeye bu en üst kattan, çatıdan başlanması ve bunu da Hamdullah Bey'e, gerekirse zorla, yani kanun zoruyla kabul ettirip, bu çatı katından yararlanmamız suretiyle yapmamıiiz...

Tam bu sırada, kapıda görülen Hamdullah'ı fark eder ve bir tereddüt ânından sonra belirsiz bir yumuşaklıkla cümleyi çevirir.

ZÜHTÜ – ... Eveeet, yapmamız içiiiin her şeyden önce muhterem Hamdullah Bey'le konuşup, onun da bu hususta kıymetli fikir ve mütalaalarını alıp, değerli aydınlatmalarından yararlanmak şaşmaz prensibimiz olacaktır. (Sonra Hamdullah'ı yeni görmüş gibi şaşkınlık rolü yaparak) Buyrun beyefendi... Maşallaaah...

Hamdullah arkasında Hüseyin'le girer. Önce Mehmet, sonra sırasıyla ötekiler ayağa kalkıp buyur ederler. Yalnız Albay başıyla selamlar.

— Buyrun...
— Buyrun...
— Şöyle buyrun...

SELMAN – Böyle buyrun beyefendi.

Hamdullah kimseye yüz vermez, terslikle bakar bir an.

HAMDULLAH – İşler oldukça kızışmış galiba?...
ZÜHTÜ – Kiim? Burda mı?... Biz miii?... Yok efendim, dereden tepeden konuşuyorduk henüz...

HAMDULLAH – Deresini tepesini bilmem. Merdivenden duyduklarım yetti de arttı bile.

Selvi alaylı, baş sallar.

ZÜHTÜ – Ne gibi?

HAMDULLAH – Ne gibi olacak... Gözlerinizi gene bizim, tepedeki kata dikmişsiniz.

Zühtü ve ötekiler birden duralarlar.

SELMAN – Beyefendi, kanunsuz bir şey yaptığımız yok.

HAMDULLAH – Hangi kanundan bahsediyorsunuz?

ZÜHTÜ – Hangi kanundan olacak?... Kat mülkiyeti kanunundan.

HAMDULLAH – Kat mülkiyeti kanunu, size başkasının mülküne tecavüz hakkı veriyor mu?...

Hamdullah'ın bastıra bastıra söylediği bu, mülke tecavüz sözü ile hepsinde bir irkilme olmuştur.

SELMAN – Mülke tecavüz mü?

SELVİ – Ne oldu? Düştü mü sakızınız boka?...

Selman ve Zühtü bilhassa öfkelidir.

SELMAN – Ne mülkiyete tecavüzü beyefendi?... Rica ederim, sözünüzü tartarak konuşun...

Rahatsızlık duygusuyla ötekilere, Mehmet'e, Kerim'e filan bakar.

ZÜHTÜ – O ne biçim söz beyefendi? Biz mi mülkiyete tecavüz edeceğiz?...

O da rahatsızlıkla Selman gibi bakınır, bunların yanında böyle laf edilir mi gibisine bir tavır takınmıştır.

SABAHATTİN – Hiçbir gün mal mülk düşünmedim. Cepheden cepheye koşmaktan...

HAMDULLAH – (Keser) Rica ederim Sabahattin Bey, size sözüm yok benim...

SELMAN – Demek bizden kuşkunuz var?

HAMDULLAH – Evet... Sizden kuşkum var.

ZÜHTÜ – Beyefendi... İsterseniz okuyayım kanun maddesini... Kat mülkiyeti kanununun 4. maddesinin a fıkrasında...

HAMDULLAH – (Tersleyerek) Bırak şimdi, bana sen mi öğreteceksin kanun maddelerini?... Kat mülkiyeti kanununu yapan kim?

Bir sessizlik olur. Başlarını öne eğerler hafifçe. Yalnız Selman ve Albay diktir. Bir de Kerim.

HAMDULLAH – Ama onu, herkes kendi katına razı olsun ve başkasının katına imrenmeyi aklından çıkarsın diye yaptık (Sesini iyice yüksek perdeden çıkararak), yoksa tepedeki katlara göz diksinler diye değil.

ZÜHTÜ – (Ürkek) Tepedeki kata göz diktiğimiz yok beyefendi... Haşa... Bendeniz daha Evkaf Nezareti'nde ufacık bir memurken bile...

SELMAN – Bir yanlış anlama var galiba... Bizler kat mülkiyeti kanununun 23. maddesinin üçüncü bendi...

HAMDULLAH – (Öfkeyle ve bağırarak keser.) Hâlâ bana kanundan söz açıyor... Bu konudaki asıl kanunu bilmez görünüyorsunuz galiba...

Bir an bakışma olur.

ZÜHTÜ – Asıl kanun mu?

SELMAN – Onun burda yeri var mı şimdi?...

HAMDULLAH – Bunu siz mi söylüyorsunuz Selman Bey? En çok siz istemediniz mi bu kanunun çıkmasını? Ben okuyayım size de, karar verin bakalım, yeri var mı, yok mu? Ne diyor kanunun özel maddesi: "Bu binadaki katlardan birinin, binadaki diğer katlardan biri üzerinde, tahakkümünü tesis etmeye veya binadaki katlardan birini ortadan kaldırmaya veya bina dahilinde müesses iktisadi sosyal, siyasi, mimari, estetik, köstetik temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf (toplantıyı manidar şekilde eliyle işaret eder) cemiyetleri, her ne suret ve nam altında

olursa olsun, kurmaya tevessül edenler veya kuranlar veya bunların faaliyetlerini tanzim, sevk ve idare edenler veya bu hususlarda yol gösterenler veya böyle bir şeyi, bir an için dahi olsa, aklından geçirenler veya aklından geçirenleri bilip tanıdığı halde kapıcı Hüseyin'e haber vermeyenler veya haber vermekte gecikenler..." cezasını da siz söyleyin.

Hüseyin adı geçtiği zaman gururla kendini göstermiştir. Bilhassa, Zühtü'de, Oya'da ve Mehmet'te tam bir eziklik hali, Sabahattin'de şaşkınlık. Selman bir an durur, tekrar dikilerek, ağırbaşlı ve anlayışlı bir edayla başlar.

SELMAN – Evet, böyleleri binanın arka kısmındaki avluda gizlice kazığa oturtulur ama, bizimle ne ilgisi var bu maddenin? Bu doğrudan doğruya Hasangillerle ilgili bir madde.

Hamdullah tekrar bomba gibi patlar.

HAMDULLAH – Hedefiniz, maksadınız ve tuttuğunuz yol düpedüz Hasangiller yoludur.

ZÜHTÜ – Beyefendi, şiddet ve nefretle reddederim bu isnatları... Benim yirmi sekiz senelik namuslu hayatı memuriyem, hayatı siyasetim, üniversitede kürsüm, bankalardaki küçük cari hesaplarım ve Kayseri'deki on beş dönüm bağım...

HAMDULLAH – Kapat çeneni, kapat... Sen git de bu kripto ağızlarını yutturacak başka safdiller bul. Hem elbirliği edip biricik ümidimiz gençleri, Kerimleri, Oyaları, bu masum Memedleri, pırlanta yürekli, fazilet timsali Albay Sabahattin Beyleri kandırmaya çalışın, zehirleyin ve onları tepedeki kata çıkan yasaklanmış basamakları çiğnemeye, evin katlarından birini yok etmeye teşvik edin, sonra da maskeleriniz düşürüldü mü böyle hayasızca inkârlara, hatta yavuz hırsız misali saldırmalara kalkın... Bu sizin gibi malum ve mahutların eski oyunu... Sizi satılmışlar sizi... Sizi

gırtlağına kadar dolara batmış, rubleye balıklama atlayan, Kızıl Çin parasına ağzının suyu akan herifler.

Oya ağlamak üzeredir. Mehmet şaşkın ve bitiktir. Hepsi ayağa fırlamışlardır. Selman hesaplı, dik. Zühtü perişandır. Albay Sabahattin'in de etkilendiği bellidir.

SELMAN – Yeter... Böyle konuşamazsınız.

ZÜHTÜ – İşiniz gücünüz isnat ve iftira... Hasangillerle hiçbir alakamız yok bizim.

OYA – Eyvah ne yapacağız şimdi?

MEHMET – Birezcik merhametli ol beğim... Valla bizim bi kötü niyetimiz yok.

KERİM – Neyimize merhamet edecek ki be...

HÜSEYİN – (Aptalsı sırıtmayla) Boşuna hiddetleniyorsunuz beğim... Biz hepiciğimiz ireyimizi size virdik.

SELVİ – Herif dellendi.

Zühtü perişan, bozgun, ağlamaklı direnme çabasındadır.

ZÜHTÜ – Yirmi sekiz senelik örnek namuslu hayatı memuriyem...

HAMDULLAH – (Tepinerek ve büyük el kol hareketleriyle) HASANGİLLERDENSİNİİİ

lah ani bir hareketle Mehmet'in asılı kasketine saldırıp işaretle) İşte bütün deliller ortada: Kasket... Hem de kapıya asılmış vaziyette. Kapıya asılmış kasketin ne anlama geldiğini bu memlekette bilmeyen kaldı mı? Evet bu hainler...

Mehmet deli gibi fırlayıp kasketini almak ister, ağlamaklıdır.

MEHMET – Valla bilmeden astım beğim... ayağını öpeyim beyefendi... Acıyın bize...

HAMDULLAH – Tabii sen masumsun, benim tertemiz ruhlu asil kardeşim... Seni kandıranların gözleri kör olsun. (Bilgiç bir edayla etrafına bakınır.) Bir yapıyı neresinden yıkmaya başlarlar, sorarım?

MEHMET – Haklısınız beğim, temelinden tabii.

HAMDULLAH – Ah benim iyi niyetli, saf yürekli kardeşim... Seni böyle kandırırlar işte. Bir yapı (eliyle tavan ve çatıyı işaretle) tavanından, çatısından, en üst katlarından yıkılmaya başlanır... Temelinden değil.

SELVİ – Dua edin, bereket temeli sağlam şu yapının... Yoğsa... Temeli sağlam olmıyaydı...

Eliyle hapı yuttunuz gibisine işaret yapar ve baştan beri hiç umursamadan örmeye devam ettiği çorabına eğilir.

HAMDULLAH – Bir de utanmadan inkâra kalkıyorlar. Tuttukları yol apaçık ortada... Yıkmak için göz diktikleri bu çatıya çıkmanın bir tek yolu vardır arkadaşlar, o da, bu kutsal eşiğe basmak ve bu basamakları çiğnemekle olur.

Hamdullah bilhassa bu son sözleri basa basa ve iki basamağı da işaret ederek söylemiş, kendini korkuya kaptıranları tam anlamıyla etkilemiştir. Bütün gözleri Hasan'dadır bunların...

HAMDULLAH – Soruyorum size: Bu yol kimin yoludur... Bu kutsal basamaklarda kim çarpıldı daha önce?

OYA – Aman Allahım başımıza gelenler... Size sığınıyorum Hamdullah Bey, kurtarın bizi.

MEHMET – Evvel Allah, sonra size sığındık beğim...

ZÜHTÜ – (Tam bir perişanlıkla Hamdullah'a yalvarmaya başlar.) Sizi temin ederim beyefendiciğim, vallahi, billahi bizim böyle bir niyetimiz...

HAMDULLAH – (Daha yüksek perdeden bastırarak) Hâlâ niyetinizin iyiliğine beni kandırıp da, kendinizi kurtarabileceğinizi sanıyorsunuz, öyle mi? Bütün yaptıklarınızı tam bir açıkyüreklilikle itiraf edip karşımda diz çökmekten ve yalvarmaktan ve bu işe girenlerin adını sanını, soyunu sopunu, geçmişini geleceğini, yaptığını yapmadığını, bildiğini bilmediğini bir bir açıklamaktan başka hiçbir çareniz kalmamıştır... Tek ve son ümidiniz budur. Ancak böyle bir durumda suçunuzun tamamı değilse bile 141. kutsal basamak kanununun yan tahtasının 7. çivisine çaput bağlayıp, yüzünüzü gözünüzü sürmekle günahlarınızın dörtte üçünü bağışlatabilirsiniz.

Oya Zühtü'yü işaretle bağırmaya başlar.

OYA – Aldatıldık, aldatıldık... Bizi bu adam kandırdı.

MEHMET – Gandırıldıg beğim, bu adama uyduk...

SABAHATTİN – Beşer şaşar.

SELMAN – Zühtü Bey'in biraz ileri gittiği muhakkak... Ben kendisini elimden geldiği kadar ikaz ettim, ama sağ olsun dinlemedi.

Hepsi Zühtü'ye dönüktür. Suçlar durumdadırlar. Zühtü tam mânâsıyla bitik ve eziktir.

SABAHATTİN – Haydi itiraf et oğlum.

Kerim'den başka hepsi birden bağırışmaya başlarlar:

— İtiraf et.

— İtiraf et.

— İtiraf et.

— İtiraf etmen lazım...

Herkes Zühtü'nün ağzından çıkacak sözleri bekler durumdadır. Zühtü yutkunur, bitkin ve perişan konuşmaya başlar.

ZÜHTÜ – İtiraf ediyorum... Ne yapalım, oldu bir kere... Siz sağ olun arkadaşlar. Vatan sağ olsun...

Selvi ve Kerim'den başka hepsinde bir ferahlık ve memnunluk...

— Oh kurtulduk..
— Kurtulduk...
— Neyse, isabet etti...
— Bravo...
— Büyüklüktür...

SELVİ – Zor kapıdan girdi mi, şeriat bacadan çıkar... Hemi de bir uyuz keçi, bi sürüyü boklar...

Zühtü umutsuz bir çaba gösterir, ağır ağır bitkin konuşmaya başlar.

ZÜHTÜ – Ama biraz insaflı olun Hamdullah Bey... Kusura bakmayın, vallahi dayanamıyorum bir türlü... Yirmi sekiz yıllık namuslu, örnek hayatı memuriyem, hayatı siyasiyem, üniversitedeki kürsüm, küçük cari hesaplarım, Kayseri'deki on beş dönümlük bağım, hepsi bir kalemde yok edilmek isteniyor. Zühtü artık kendini tutamaz, ağlamaya başlar. Ötekiler de etkilenmeye, duygulanmaya başlamışlardır. Zühtü gittikçe artan bir üzüntü temposu içinde zırıl zırıl ağlamaya dönüşecek bir konuşmaya başlar. Ötekilerin duyarlıkları da o biçimde yükselir.

ZÜHTÜ – Böyle bir cezaya müstahak olacak ne yaptım arkadaşlar? Zorla değil ya, dayanamıyorum... Bana Hasangillerden dendi... Hii, hii. Bugüne kadar bana hiç kimse böyle ağır bir isnatla (hıçkırıkla tıkanır, sözünü tamamlayamaz) Hasangillerden ha... Hii hiiii...

Kerim ve Selvi'den başka hepsi etkilenmiştir. Oya, Mehmet, Selman ağlamaya başlamışlardır. Sabahattin dimdiktir. Hamdullah biraz şaşkın kendisini duyarlılığa kaptırmama çabasındadır. Oya yaklaşıp Zühtü'yü teselli yollu okşamaya başlar.

OYA – Yazık ayol, çok ağlıyor... (Birden o da kendini kaptırır, o da Zühtü'yle birlikte ses çıkararak ağlamaya başlar.) Hii hii... Ağlamayın... Rica ederim... Ağlamayın... Hiii hiii...

Zühtü kocaman beyaz bir mendil çıkarıp gözlerini kurularken gene dayanamaz.

ZÜHTÜ – Elimde değil, kendimi tutamıyorum... Hii hiii... Bana Hasangillerden... Hiii... hiii...

MEHMET – Hiii hiii...

OYA – Hiii... hiii...

SELMAN – Hii... hiii.

Selvi olup bitenlere öfkeyle bakar, başı bir seyircilere bir de bunlara dönüp durmaktadır. Hüseyin yüzü seyirciden yana hareketsiz kalmıştır. Gözleriyle Hamdullah'ı kollamaktadır. Dolup dolup boşaldığı ve kendisini zor tuttuğu bellidir. Hamdullah da dolmaya başlamıştır. Albayın da gözleri dolar. Ötekiler birbirleriyle yarışırcasına zırlayarak ağlamaktadırlar. Selman birden döner.

SELMAN – İftihar edin beyefendi... İftihar edin... Hii... hiii...

OYA – Teessüf ederim Hamdullah Bey... Vallahi çok kalpsizmişsiniz... Hii... hiii...

SELMAN – Kalpsiz adam...

HAMDULLAH – Ben kalpsiz ha... (Direncini yitirmiştir.) Benim yüreğim parçalanmıyor mu?... Ben ister miyim bunca vatan çocuğunun... (cümleyi tamamlayamaz, o da ağlamaya başlamıştır...) Hiii... hiii...

Hamdullah'ın ağlamaya başlamasıyla, deminden beri kendini zor tutan Hüseyin de birden ağlama çığlığı kopartır. Hamdullah'ın temposu da onu bastırmaya başlamıştır. Öyle ki giderek Hamdullah ve Hüseyin ötekileri susturacaklardır.

HAMDULLAH – ... Böyle değerli kişilerin... ben... hiii... hiii... ben vallahi... Allah kahretsin bu Hasangilleri... bizi birbirimize düşürdü... Maksatları malum... Hiii...

Artık Hamdullah'dan başka ağlayan kalmamış gibidir. Hepsini bastırmıştır. Öyle ki biraz sonra ötekiler endişeyle ona

bakacaklar ve sonra yaklaşıp teskine çalışacaklardır. Selvi topunun birden ağlaştığı bir sıra alayla,

SELVİ – Vallah tümü birden dellendi... Noolmuş yani... Aha baa diğin isterseeeez... Ben oliyim Hasangillerden. Nooolmuş yani... bunlar da Allah'ın bi gulu...

Hamdullah Osmanlı biçimindeki kocaman turalı çevresini çıkarmış, ara sıra gözlerini silerek öyle bir gürültüyle ağlamaktadır ki, hepsi endişe ile bakınmaya başlarlar. Yaklaşırlar. Teselliye çalışırlar. Kendilerini unutmuşlardır.

HAMDULLAH – Hiii... hiii...

MEHMET – Yeter beyefendi.

OYA – Vah yazık ayol. Lütfen kendinize gelin, ne olursunuz...

SABAHATTİN – Oldu bir kere... Koskoca Yavuz Sultan Selim bile ağlamıştır.

ZÜHTÜ – Unutalım beyefendi... Unutalım acı sözleri. Vatan, millet sağ olsun.

HÜSEYİN – Şart olsun ki bundan sonraki seçimlerde de hepiciğimiz ireylerimizi size vereceğiz... Öyle değel mi lan Memed?

MEHMET – He ya valla... Ağlamayın beyefendi. Vereceğik valla...

Nihayet Selman sokulur, usulca ve ağır başlı bir edayla,

SELMAN – Bu böyle sürüp gidemez Hamdullah Bey, memlekete yazık oluyor... Anlaşalım... Önce biz anlaşalım ki aramızda... Onlar da huzura kavuşsun.

OYA – Evet, evet... Anlaşmalısınız.

MEHMET – Siz anlaşın beğim... Anlaşın da bize de biraz merhametli davranasıız.

SABAHATTİN – Anlaşmada daima fayda vardır.

Zühtü birden becerikli bir arabulucu davranışı ile atılır ve konuşmasını büyük el kol hareketli bir nutuk atma biçimine doğru götürür.

ZÜHTÜ – İkilikler kalksın artık aradan... Bu mübarek mülkümüzün, yüksek menfaatleri bakımından geçmişi unutup ve de şahsi teşebbüsle el ele, hepimiz birer fabrikatör ve milyoner olmak gayret ve çalışkanlığı içinde, şanlı mazimize ve mübarek kazazedelerimizin her birinin aziz ruhlarına yaraşır...

Zühtü'nün son sözleri duyulmaz olmuştur. El, kol, ağız hareketleri halindedir. Hamdullah'la Selman sahnenin önüne doğru gelirler. Zühtü'nün pandomimi, sağ eli tam bir nutuk edasıyla havadayken durur, hepsi donup kalırlar. Önde Hamdullah'la Selman arkadakileri de kollayarak konuşmaya başlarlar.

SELMAN – Bırak ulan itoğlu itliği de anlaşalım.. Yoksa boku çıkacak bu işin... Yeter yaptığın numaralar... Bu Memedler, bu Kerimler, Oyalar, Hüseyinler hatta Sabahattin Beyler hep böyle horul horul uyuyacak mı sanıyorsun?

HAMDULLAH – Tabii sen böyle kışkırtıp durursan milleti üstüme...

SELMAN – Ah senin bu dar kafan... Ben mi kışkırtıyorum?... Ben uyutmasaydım bu milleti yüz elli yıldır çoktan senin defterini dürmüştü... Ye iç de, bana dua et.

HAMDULLAH – Hıh, beceriksiz, pısırık herif; asıl sen benim sayemde yaşıyorsun yüz elli yıldır. Ye iç sen bana dua et... Biraz palazlanda, şu garip dünyada dümenimize ortak bakalım diye yüz elli yıldır sana verdiğim avantaları, mezbahada bekleşen köpeklere vereydim şimdi hepsi kasapbaşı olmuştu. Seni uyuz pamuk ipliği fabrikatörü; sen ancak çürük don, gömlek, fanila dokut... Gariban fakir fıkarayı kazıkla... Bir gazoz yapmasını bile kıvıramadın, elâleme kaptırdın. Yuh ervahına senin... Bir de milleti uyuttum sanıyorsun ha? Bu milletin uyuyacağı var yoksa... Allah acıyor halimize... Sen kendin ayakta uyuyorsun canlı cenaze...

SELMAN – Öyle mi?... Pekâlâ, bu çatı katında neler döndüğünü, neleri sakladığını çıtlatayım mı şunlara, ne dersin? Bir nefeste atlayıversinler bu basamakları...

HAMDULLAH – Senden her şey umulur zaten; soysuz, cibilliyetsiz, vatan millet şerefinden yoksun... Vicdansız, hamiyetsiz, milliyetsiz...

SELMAN – Sakin ol... Sakin ol... Enayi değilim o kadar... Sen de bırak artık o eski havaları da anlaşıp yolumuza bakalım.

HAMDULLAH – Gene ne avanta istiyorsun gözü doymaz herif?

SELMAN – Ha şöyle, hizaya gel... Pekâlâ biliyorsun ne istediğimi. (Bir kâğıt çıkarır, uzatır.) Şuraya bir imza... Mister Pikson'la ortak olarak, çatıya serbestçe giriş hakkımız, yüzde yirmi beş size bırakılarak...

HAMDULLAH – (Öfkeyle karşı çıkar.) O hayalden vazgeç... Cesedimi çiğnetmeden kefereyi sokmam oraya...

SELMAN – (Sakin, kâğıdı cebine kor.) Pekâlâ... Bu proje kalsın şimdilik.

Selman'la Hamdullah'ın konuşması pandomime döner. Zühtü nutkuna devam eder.

ZÜHTÜ – ... hainlere ölüm arkadaşlar... Acımak yok bundan böyle, şanlı mülkümüzün temelindeki milli birlik ve ortaklığı bozanlara... bizi uyur sanıp da günden güne azanlara... ve de şimal rüzgârlarıyla milli bünyemize sızanlara.

Selvi yandan alaylı bir tarzda sokuşturuvermiştir.

SELVİ – ... turnalara sazanlara...

Zühtü birden boş bulunur ve Selvi'nin sözünü tekrarlar o hızla...

ZÜHTÜ – ... turnalara sazanlara.

Zühtü birden ayılır. Gülüşmeler olur.

ZÜHTÜ – Şimdi nerden çıkardın bu turnayı, sazanı?

SELVİ – Beg gözel de uydu... Hemi de seninkinden gözel uydu valla...

Tam bu sırada Hamdullah'la Selman arasındaki pazarlık duyulmaya başlar. Ötekiler de dönüp ilgiyle dinlemektedirler. Pazarlık çok hırslı, gittikçe yükselen hararetli bir tempodadır. Sür'at-i cehennemiye varan söz düellosudur bu.

HAMDULLAH – Toprak rantı yüzde altmış isterim.
SELMAN – Yüzde üç yüz imalatçı kârı...
HAMDULLAH – Tefeci hakkım yüzde yetmiş...
SELMAN – Toptancı kârım serbest olmalı...
HAMDULLAH – Naylon fatura ver...
SELMAN – Bankalarda faiz haddi benim sırtımda...
HAMDULLAH – Nerde kaldı benim bin yıllık bezirgânlığım? Biz kâr etmeyelim mi? Alivre satışlar...
SELMAN – Anlamam, yüzde dört yüz kâr isterim...
HAMDULLAH – Yağma yok... Üç yüzü benim...
SELMAN – Dört yüz...
HAMDULLAH – Hainler... Mülk elden gidiyor. Yüzde üç yüz elli.
SELMAN – Yeter, söz milletindir...
HAMDULLAH – Üç yüz elli...
SELMAN – Beş yüz...
ZÜHTÜ – Oh, oh... Anlaşacaklar...
HAMDULLAH – Dört yüz elli...
SELMAN – Beş yüz elli...

Oya birden ellerini çırpar sevinçle.

OYA – Yaşasın... Maaşlara on iki lira zam gelecek...
HAMDULLAH – Altı yüz...
SELMAN – Altı yüz elli...
HAMDULLAH – Yedi yüz...
SABAHATTİN – Bir de bizim emekli kanununu ele alsalar...
SELMAN – Sekiz yüz...
HAMDULLAH – Bin...
SELMAN – Beş bin...
HAMDULLAH – Yüz bin...
SELMAN – Beş yüz bin...

HAMDULLAH – Beş milyon...
SELMAN – Yüz milyon dolar... ...
HAMDULLAH – Beş yüz milyon dolar...
SELVİ – Hay gözüüz kör olsun... Hareç mezet ne satıyorsuuz?...
SELMAN – Beş milyar...
HAMDULLAH – Eyvah bütçede açık... On milyar...
MEHMET – Merhemet beğim. Bizim gündelikler...
HAMDULLAH – Dikkat, aramıza hainler giriyor...
SELMAN – Uyanık olalım... Yirmi milyar...
HAMDULLAH – Alçak herif... Yirmi beş milyar...
SELMAN – Bütün fiyatlara zam... Başka çaremiz kalmadı...
HAMDULLAH – Kabul. Kabul. Vergilere de zam...
SELMAN – Okey... Kırışacağız...
MEHMET – Bizim gündelikler beğim?...

Hamdullah ciddi ve asık bir yüzle etrafına bakınır. Söze yüksekten başlar.

HAMDULLAH – Vaziyetin durumu komisyonca incelenip tetkik edildi: Aşırı işçi ve emekli isteklerinin reddine, memur maaşlarına Üç otuz para zam yapılıp yüz parasının vergiye kesilmesine ve bütün fiyatlara ve vergilere yüzde paşa gönlümüzce zam yapılmasına ve mülkün temelindeki adalet sağlam olsun diye, kapıcı Hüseyin'e fitleme kanunun 141. Hasangiller maddesine göre, çatı basamağına göz dikme suçundan kazığa oturtulacakların, bundan böyle kıymıklı ve budaklı kazıklara oturtulmalarına cümlenin selameti için oybirliğiyle ve bu karara itiraz edecek safdil vatandaşların oturacakları kazığı serbestçe ve özgürce seçme hakları kendilerinde kalmak şartıyla, zahmet çekmemelerine tekrar oybirliğiyle karar verildi.
ZÜHTÜ – Yaşasın... Kurtulduk...
OYA – (El çırparak) Ne güzel anlaştılar...
MEHMET – Hay Allah razı olsun beğim... Kurtardınız bizi... Artıh bizim gattan lağam boruları geçmez deel mi?...
SABAHATTİN – Bizim emekli kanunu...

ZÜHTÜ – Merak etmeyin hepsinin icabına bakılacaktır.
MEHMET – Bizim iş vaziyetleri...
ZÜHTÜ – Merak etmeyin... Düşünülecektir...
SELVİ – Hay goca gafa Memed, hâlâ... (acı ve alaylı güler)... hii, hii, itin ahmağı baklavada pay umar... Hay goca gafa Memed, hâlâ... (Sonra gülmeyi keser, sertleşerek Hamdullah'a bakar) Eeeee, gonuş Hamdullah Beğ, gonuş. Issız eve it buyuruk.
MEHMET – (Ayılmış gibi açık endişeli bakınır.) Yavu acık düşüneydik... Bizim halımız...

Hamdullah birden keser ve yüksek perdeden konuşur.

HAMDULLAH – Düşünmek yok... Haydi bakalım, herkes işinin gücünün başına... HEPİNİZ İÇİN DÜŞÜNMEK BENİM VAZİFEM.
SELMAN – Evet... Bu mülkü düşünmeyi, en iyisi, Hamdullah Bey'e bıkaralım. Vatandaşlaaar! Artık kat ayrılığı giremez aramıza. Hiçbir menfaat farkı olmayan, kaynaşmış bir bütünüz. Bizlere düşen görev budur. Düşünmeyi bırakıp huzur içinde işimize gücümüze bakalııııım.
HAMDULLAH – Kaldırın parmaklarınızı... Kabul edenler, etmeyenler... (Bütün parmaklar kalkmıştır. Yalnız Kerim'in parmağını, kolundan tutarak Memed; Selvi'nin parmağını da kocası Hüseyin zorla kaldırmıştır.) Edilmiştir.

Işık azalırken sahne önü aydınlanır. Sıra ile dizilirler, en solda Mehmet, en sağ başta Hamdullah... Hamdullah öne gelir ve türküsünü söyler.

HAMDULLAH'IN TÜRKÜSÜ

Bir elim yağ küpünde
Pekmez küpünde bir elim
Çanlarıyla eğri büğrü develer
Mavi boncuklu katırlar
Çöllerden, bellerden, hanlardan
Uzak kervanlarımla gelirim

Bir elim Osman Gazi'den öte
Bir elim Cenevizde kalyonlarla
Akşam sabah kapında bir elim
Dayan bre Allah kerim
Ye yemez misin?...

Dere gibi hoşaflar
Tepe gibi pilavlar
Kolum gibi dolmalar
Budum gibi sarmalar
Testiler şarap dolu
Çengiler döner durur
Çalkalayıp çalkalayıp
Gerdan kırmalar
Hepsi de gelir Hint'den Yemen'den
Kısmet değilse ne gelir elden?
Dayan bre Allah kerim
Ye yemez misin?

Yasak ettim düşünmeyi, kurmayı
Kara kuşa avlatırım telliturnayı
Aklı sıra yutturacak
Destursuz bağa girmeyi
Bağlar benim, dağlar benim
Yerler benim, gök benim.
Bellemişim kelle vurup
Kemikleri kırmayı
Aklın varsa bırak oğlum
Bana karşı durmayı
Dayan bre Allah kerim
Ye yemez misin?...
Yedi iklim dört bucakta bedesten
Haberliyim uçan kuştan her bir nefesten
El attım mı umudun kes kardeşten dosttan

Solup gider sandıktaki gelinlik fistan
Bin yıldır dolanır
Gözleri bağlı bir cılız beygir
Dönmese neylerdi dolaplı bostan
Ne gelirmiş elinden
Düşünmek mi?...
Yassak ettim düşünmeyi kurmayı
Öttür oğlum keyfine bak zilli zurnayı
Dayan bre Allah kerim
Ye yemez misin?...

Sebiller, çeşmeler, minareler, kubbeler,
Altınla işlenmiştir yazısı turası
İnce kızlar gergef dokur
Güvercinler mevlid okur
Çarşıda dolanır bir deli Bekir
Elinde amansız gümüş palası
Canından bezdirir herkesi
Tuğları, sancağı, fermanı, fetvası
Sadrazamı, şeyhülislamı, müftüsü
Has bahçede padişahın tavusu
Elma yanak şehzademin püsküllü fesi
Sultan Mustafa'nın sünnet takkesi
Kapımda fıkaranın en sümüklüsü
Bir yanda çengi cümbüş, bir yanda ezan sesi
Bir de efendim kestim mi sana düşünen kumruyu
Vakitsiz öten horozu da kestim
Doldurdum elif cüzüne
Gel zaman git zaman
Hacı Bey'in kır atının kuyruğuna astım
Bildiniz mi neymiş efendim?
Vehbinin kerrakesi
Dayan bre Allah kerim
Ye yemez misin?...

Çağımız bilim çağı özgürlük çağı
Uçaklar şilepler yedi düvelden
Ballı incir alır kurumuş daldan
Kısmetinde yoksa ne gelir elden
Osmanlıdan, Tanzimattan, Meşrutiyetten
Kırk elli senedir Cumhuriyetten
Bakmayın siz hainlere neler söylemez?...
Dayan bre Allah kerim
Ye yemez misin?...

Yemez misin?...
Zorla değiiil özgürlük var isteyen yemez.

Hamdullah türküsünü bitirir, yerine geçer.

SELVİ'NİN KONUŞMASI

Kurdun adı yaman çıkmış
Tilki vardır baş keser
Senden devletliyle ortak olma demişler
Baz bazla, kaz kazla, kel tavuk topal horozla
İşim yok da türkü söyleyeceğim
Bu bir sürü goca pupazla
Söylemeyeceğim...

Herkes bekler, Selvi'ye bakar. Hüseyin işaret eder.

HÜSEYİN – Hadi gız...
SELVİ – Zorla değil ya söylemeyeceğim...
HÜSEYİN – Gız hadi...
SELVİ – Sen ne garışıyon lan... Söylemeyeceğim dedim ya... (Kibar tavrını taklitle) Günümde deelim...

Hamdullah belli ki ciddiye almaz. Güler.

HAMDULLAH – Bırak şu deli karıyı... Yeter ettiği dırdır...

Hüseyin türküye başlar.

HÜSEYİN'İN TÜRKÜSÜ

Kulağım biraz ağırdır
Hiçbişe duymam işime gelmedi mi
Bi kuraklıktan yılgınım
Bi de cenderme sopasından
Bizim oralarda çoluk çocuk zefilliktir
Yuvarlanıp giderik ya gulağ asman
Yüreğimizin başı delik deliktir
Kara eşşek bile bezmiştir
Kendi sıpasından
Köylük yerde ağamın toprağında iş dutarım
Seçim dedi mi ireyimi ağamın sandığına atarım
Şaarlarda inşaatlar sıra sıra beni bekler
İş bulamadım mı yazın gavun garpuz
Gış geldi mi sırtımda küfe muz satarım
Eyi muuuuuuuzzzzz!...

Ağamın trektörü yağlı yağlı parlar güneşte
Mandaları bi semiiiz bi semiz.
Ağam hepimizi yıkar güleşte
Bi de gafası vardır
Hele bi laf itsin
Eskerde acık gözü açılmışın biri
Ve de şu yeniyetme öğretmenimiz
Ossaat çakar
Ve de icabına bakar.
Hamdolsun o yüzden emniyettedir
Sağımız solumuz...
Eyi muuuuuuuzzz!

Aaaah bi yirmi dönüm tarla geçse elime
Allah guvvet versin belime goluma
Şaar yerde ne işim var.
Köyde gaynar bulgur aşım var

Anamdan galan elli dönümü sorarsaaaz
Hepsi baş goymuş yoluna
Memlekette iki dayım beş gardaşım var.
Topal Hüseyin'in ahvali böyle biline...
Eyi muuuuuussss!...

Bu yüzdendir düşmüşlüğüm diline
Bizim garı deli Selvi'nin
Sözü uzatmayalım Hamdullah Bey gızmasın
Helal olsun melmekete ganımız
Sayesinde dinimiz, imanımız
Bizim garı deli Selvi
Vır vır eder dadını gaçırır
Cümle kâinata zehir zıkkım içirir
Gusuruna bakman onun
Bir deli garı
Emme galbi saf, yüreği temiz
Eyi muuuuuuusss!...

MEMED'İN TÜRKÜSÜ

İki evlek arpa ektim tarlaya
Vakitsiz göç ettim uzun yaylaya
Haber saldık memleketten hemşerilere
Fabrikada bize bir iş peyleye
Bir kavgaya girmedim kıyasıya
Bir ekmek yemedim doyasıya
Daha burnumdadır toprak kokusu
Garip Memed düşünüp de neyleye?...

Allah razı olsun Hamdullah Bey'den
Duttuğu altın olsun Selman Bey'in
Allah uzun ömür versin Zühtü Bey'e
Benim Kerim'i de kodular fabrikaya

Oğlan da hünerli çıktı utandırmadı bizi
Ama acık dik başlı
Zühtü Bey geçer diyor delikanlılıktır
Daha başında kavak yelleri
Zinrcire yakın değil henüz elleri...
Rabbim yardım etsin böyleye
Garip Memed düşünüp de neyleye?...

İki yavrum hastalıktan kırıldı
Fadimem gız evlatlığa verildi
Bizimkisi bi kör boğaz
Hamdolsun Mevlama çalışanı aç komaz
Bi derdimiz vardı, gördüüüz meclis guruldu
Allah razı olsun Hamdullah Bey'den
Duttuğu altın olsun Selman Bey'in
Allah uzun ömür versin Zühtü Bey'e
Garip Memed düşünüp de neyleye?...

OYA'NIN TÜRKÜSÜ

Yazık ayol şekerim
Çantasını yitirmiş
Kafeteryada
İçinde tam on bir lirası
Bir paket de Gelincik sigarası

Selman Bey'in Opeli
Cumartesi çalışmayız büro kapalı
Bir iki arabasına aldı beni
Boğaz'a gittik
Bir surat bir surat Süheyla'da
Vallahi bu kız deli

Karısından korkmasa
Hamdullah'la da gideceğiz
Ne kötülük varmış bunda

Dedikodu olurmuş
Aman ne tasa
Şimdi kimin umurunda
Selman Bey kötü adam sayılmaz
Eli sıkı olmasa
Aramıza biraz soğukluk girdi
Maaşımıza bir zam yapmaz
Bir pikap bekliyordum
Avrupa dönüşü
Getire getire bir çift naylon külot getirdi

Bak gene aklıma geldi
Takılıyor insanın kafası
Yazık ayol şekerim
Çantasını yitirmiş
Kafeteryada
İçinde tam on bir lirası

SABAHATTİN'İN TÜRKÜSÜ

Ben sınırlarımı bilirim
Bir de karargâhı
Bir de aslan erlerimi
Sınırlarım eski haritalarda
Renk renk
Mavi kalemlerle kırmızılarla çizdim
Malazgirt'ten Kosova'dan geçirdim sınırlarımı

Donmuş ölüler vardı siperlerde
Delik çizmelerimle gezdim
Diz boyu karda
Tifüsle
Bir de hırsız müteahhitlerle
Bir de düşmanla savaştım
Yüz yirmi bin ölüyle Kafkaslar'da

Balkan'da esir düştüm
Sina Çölü'nü aştım
Dudaklarım çatlak
Çizgi çizgidir alnım
Bir ömür boyu
Sınırdan sınıra koştum
Ötesini nerden bilirim
Eski haritalardadır yerim
Bir ben
Mavili kırmızılı eski sınırlar
Bir şanlı karargâhım
Bir de yan yana vuruştuğum aslan erlerim.

ZÜHTÜ'NÜN TÜRKÜSÜ

Tophane'de topal topçu Ahmet top atarken toparlamış topal topuğunu
Çatalca'da topal çoban çatal sapan yapar satar

Bilmem parası var mı da çatal sapan yapar satar
Bilmem parası yok mu da çatal sapan yapar satar
Bu tespihi imamelemeli mi yoksa imamelememeli mi
Üç tunç tas kayısı hoşafı
Değirmene girdi köpek
Değirmenci vurdu kötek
Hem kepek yedi köpek
Hem kötek yedi köpek
Afiyetler olsun
Hak dostum hak...
Vaa mı içinizde benimle aşık atacak
Kıl pıranga kızıl çengi
Zır deli kızıl kerrake
Atalarımız ne güzel söylemiş
Derviiiiiş akçe ile biter her iş
Zaman sana uymazsa sen zamana uy demiş

Kolay mı efendim nasıl döner bunca konak bunca yalı
Doğru söyleyenin bir ayağı üzengide gerekmiş
Safram kabarır ata binemem

Doğru dediğinde bir çıkarımız olmalı
Herkes de hakkına razı olmalı
Gözü çıksın gözü olanın komşunun böreğinde baklavasında
Evkaf Nezareti'nde memurken
Zenneye de çıktım direkler arasında
Peder iaşeye bakıyordu İstanbul'da
Ahbaplar İttihat Terakki Fırkası'nda
Çok şükür Allahıma bunaltmadı bizi
Ne Mütarekede
Ne de Birinci Cihan Harbi sırasında

İnan olsun francalayı beğenmiyorduk
Süpürge tohumu vesikadayken
Af buyurun, bitler cirit atarken milletin yakasında
Savaş bitti, kâfir düşman denize döküldü
Peder merhumla Ankara'ya geçtik. Efendim
Gidiş o gidiş

Bir pislik, bir toz toprak
924'lerin Ankara'sında
Atalarımız ne güzel söylemiş
Derviiiiş, akçe ile biter her iş...
Hamdolsun yaşayıp gidiyoruz şunun şurasında
Hak dostum hak
Var mı içinizde benimle aşık atacak?...

(Üçkâğıtçılığa başlayan Selman'ın önünde eğilip masa olarak seslenir.)

— İşine bak Selman Beyciğim, işine bak.

Selman öne gelir ve kendisine masalık yapan Zühtü'nün sırtında üç kâğıdı dağıta toplaya türküsünü söylemeye başlar.

Her kıtanın sonunda kişiler sırayla gelip bir şeylerini vererek kâğıda parmak basarlar. Her defasında da yutulurlar.

SELMAN'IN TÜRKÜSÜ

Fazla üretim de neymiş
Ziyanlık
Az çıkarıp tonla vuracaksın parayı
Bul karayı al parayı

Zeytin ekmeğinden işçilerimin
Altı ayda yaptırdım bu sarayı
Bul karayı al parayı

(İkinci kıtayı söylerken, Mehmet yaklaşıp kasketini verir ve parmağını üç kâğıttan birine bastırır. Yutulmuştur. Mehmet'in kasketini ve ondan sonrakilerin vereceği her şeyi Selman'ın yanında erketelik yapan Hamdullah alır.)

Acımadan vuracaksın yükünü
Semer delsin sırtındaki yarayı
Bul karayı anam al parayı

(Hüseyin ceketini koyup parmak basmıştır. O da yutulur.)

Papeli gördüm mü elimle sokarım
Anamın koynuna zamparayı
Bul karayı al parayı

(Oya yalancıktan bir çekingenlik içinde sutyenini çıkarıp bastırmıştır. O da yutulur.)

Zor çıkar benden beceriklisi
Okyanus diye yuttururum Marmara'yı
Bul karayı al parayı

Ver doları al götür
Bayrağı, sancağı, göğü, denizi, karayı

Yağma Hasan'ın böreği!...
Bul karayı al parayı

Baktın ki işler karıştı
Vataaan milleeet diye basın yaygarayı
Bul karayı anam al parayı

(Daha altıncı kıtanın söylenişinde öfkeyle bakan Sabahattin yaklaşıp bastonun ucuyla kâğıda bastırmış ve son kıtayı pişkince okuyan Selman böylece onu da atlatmıştır.)

Sıra Mehmet'e gelip de, Mehmet ileri çıkarken erketedeki Hamdullah külhanbey tavrıyla "– Erketeeeee..." diye bağırır... Selman, Zühtü toparlanır. Kuşkuyla bakarlarken Kerim yerini alıp türküsüne başlar...

KERİM'İN TÜRKÜSÜ

Daha sıram gelmedi
Gelince görürsünüz
Toprağın altında bir çekirdek varmış
Bin yıl da çiğneseler
Günü gelince çatlarmış
Hepsi boş ne deseler
Tulumum kirli biraz
Elim yüzüm yağlı
Şimdi böyle oyundaki yasalar
Konuşamam dilim bağlı
Ellerim bağlı
Kollarım gürbüz
Daha sıram gelmedi
Gelince görürsünüz.

Türküler bitince Hamdullah kalır. Ötekiler merdivenlerden inerler. Hamdullah öne yaklaşırken, gidenlerin arkasında kalan Kerim'in etrafı kollayarak Hasan'ın yanında, merdiven altındaki bir yere saklandığı görülür.

HAMDULLAH – Her şey bitti sanırsınız değil mi? İşler yolunda!... Nerdee. Ah Hamdullah'ın çileli başı... Gördünüz, ne güzel düzene koyduk her işi... Artık düşünmekten de ağırımaz kimsenin, ne dişi, ne başı... Ama yooo... Bu yapıda biri var ki, HER ŞEYİ ÖNLEDİM, FAKAT BU HERİFİN DÜŞÜNMESİNİ ÖNLEYEMEDİM...

(Başıyla Nail'in odasını işaret eder.)

Hamdullah, Nail'in odasına yönelirken Nail'in odası aydınlanır.

NAİL'İN ODASI:

Nail arkası dönük, yüzü balkondaki büyük camlı pencereye doğru... Aşağıda İstanbul'un soylu görüntüsü... Belki Süleymaniye, minareler, kubbeler... Sağda solda kitaplar, üstü kâğıtlarla ve yazı makinesi dahil, kalem, tüy kalem, divit hokka, fırça gibi her devrin çeşitli yazı ve çizgi araçlarıyla doludur... Etajerler, duvarlardaki raflar kitap doludur. Eski ve modern resimler, masklar, eski levhalar, seramikler, freskler, kimisi yarım bırakılmış her türden heykeller, sinema ile ilgili araçlar, resimler, yarım kalmış tablo çalışmaları... Yarım kalmış bir çamur heykel... Sanatın ve düşüncenin her türü ile ilgili izlenimini bırakan tam bir düşünür, sanatçı, aydın odası... Fakat, fakirce döşenmiş ve dağınık... Hamdullah yavaşça girer, öteki hiç aldırmaz. Önündeki kitaba dalmıştır...

HAMDULLAH – Merhaba... Nail Bey...

Nail durumunu bozmaz. Biraz sonra cevap verir.

NAİL – Merhaba...

HAMDULLAH – Ne düşünüyorsunuz gene?...

Bir an sessizlik.

NAİL – Niye korkuyorsun düşünmemden?

HAMDULLAH – Ben mi?... Gerçekten beni korkuttuğunu mu zannediyorsun?...

NAİL – Düşünmesinden korkmadığın kimse var mı senin?

HAMDULLAH – Demek yetiştirdiler toplantıda alınan kararları?...

NAİL – Duyulmasından da mı korkuyordun?...

HAMDULLAH – Anlaşıldı, içine sinmiş senin... Her tarafta korkuyu görüyorsun.

NAİL – Ne kadar mutlu olurdun, öyle olsaydım...

HAMDULLAH – Yüzyıllardan beri gereği kadar mutluluğu tattım ben.

NAİL – Sevsinler senin mutluluğunu... Nef'i'yi boğduran Bayram Paşa'nın mutluluğu... Deli İbrahim'in, Kuyucu Murat Paşa'nın, Halet Efendi'nin mutluluğu...

HAMDULLAH – Bayılırsın beni sadece kanlı bir cellat gibi göstermeye. Ya beslediklerim?... Altınla, servetle, dünyanın bütün nimetleriyle beslediklerim...

NAİL – Onların hesabıyla ayrıca ezilirsin.

Nail bir an susar, ağır ağır kalkar, yüzünü döner. Sonra ağır ağır tekrar pencereye bakarak dışarısını işaret eder Hamdullah'a.

NAİL – Görüyor musun şunları?...

Hamdullah bakmadan gülümser. Güvenlidir.

HAMDULLAH – Hepsini ben yaptım onların.

NAİL – (Alayla bakarak) Senin aptallığın da burda başlıyor işte... Bu kubbeler, kemerler... Taşın şiiri... Görüntü cümbüşü... Benzersiz güzellikte bir melodi, bir mısra... Bütün bunların hepsini; Sinan'ı, Mehmet Ağa'yı, Dede'yi, Hafız Post'u, Nedim'i, Baki'yi, düşünmekten ödü patlayan bu Bey'inciğinle sen yaptın sanıyorsun... Nimetler de senin bağışın!... Zavallı budala... Seni ömrünce böyle kandırdılar... Oysa ki bütün bunların gerçek mutluluğu yalnız bizim içindi ve yalnız biz yarattık bunları.

HAMDULLAH – ... Uyarmana teşekkür ederim... Artık kimse kandıramayacak beni... Önce seninle hesaplaşmakla başlayalım... Birikmiş kira borçlarını hemen ödemezsen akşama eşyalarını kapıda bulursun...

NAİL – Evet, rahat konuşalım...

Nail masada bir yerden aldığı bir deste parayı Hamdullah'ın önüne atar... Hamdullah belli ki sürprizle karşılaşmıştır. Toparlanır.

HAMDULLAH – Selman Bey'e yutturdun galiba o deli saçması resmini...

NAİL – Selman Bey'in zevkinde umulmayacak gelişmeler var.

HAMDULLAH – Farkındayım... Onun zevki geliştikçe ilişkileriniz de gelişiyor...

NAİL – Tam aksi, ilişkilerimiz geliştikçe onun zevkinde de gelişmeler görülüyor.

HAMDULLAH – Nereye kadar varır bu iş?...

NAİL – Belli olmaz... Belki de seni tahtından indirmeye kadar...

HAMDULLAH – "*Hayal içinde geçti ömrü derbederim*".

NAİL – İyi başladın, tamamlasana...

Bir an sessizlik.

NAİL – Senin dilin varmayacak galiba... "*Bakıp bakıp da o maziye şimdi ah ederim*".

HAMDULLAH – (Öfkeli) Peki, sen ne halt edersin?...

NAİL – Ben mi?

HAMDULLAH – Sen ya... "*Cihangirane bir millet çıkardık bir aşiretten*" diye öğünmüyor muydun?...

NAİL – Bak iyi hatırlattın. Ben onu söylediğim günlerde bile zindancılarını, zaptiyelerini, hafiyelerini peşimde dörtnal koşturuyordun... Kafasızlığına bundan iyi örnek mi olur?...

HAMDULLAH – O zaman da çok ayrı şeyler söylüyordur seninle...

NAİL – Ayrı şeyler söylüyorduk demek de, senin zulmün, haksızlığın sürüp gidiyor demektir...

HAMDULLAH – Peki, ben altı yüzyıl yalnız bu zulmümle, haksızlığımla mı hükmettim?...

NAİL – Başka neyin vardı sanıyorsun?

HAMDULLAH – Adil oldum... Şefkatli oldum... Daima tebaasını kollayan, reayayı hoş tutan...

NAİL – ... bir sürü köpek kapıkulu besleyen...

HAMDULLAH – (Kahkahayla keser.) Sen o kapıkullarından değil misin?...

NAİL – Ben düşünürüm... Sanatçıyım... Düşünürlüğüm söz götürse bile –o da sayenizde– sanatçılığıma dil uzatmak kimsenin haddi değil...

HAMDULLAH – Yok canım, kimin ne haddine?... Yalnız biz, senin sanatçılığına söz etmiyoruz. Bir lütfumuza uğramak, ihsanımıza kavuşmak, caize koparmak için kapımızda amuda kalktığın, kasideler döktürdüğün, el etek öptüğün, bütün çanak çömleği yalayıp bin takla attığın günlerden söz açıyoruz. Hani kapıkulu, kapı köpeği dedin de...

NAİL – Beni Zühtü Bey'le karıştırıyorsun ya; diyelim öyle oldu; senin aşağılığın da burda zaten... Şu konuşmana bak. Frengili bir soydan geldiğini söyleyip öz çocuğuyla alay eden ana baba kadar iğrençsin.

HAMDULLAH – Ha şöyle, demek aynı kanı taşıdığımızı kabul ettin?...

NAİL – Yeni mi öğrendin bunu? Yüzyıllardır bütün gücümle o kanı değiştirmek çabasında olduğumu görmüyor musun?...

HAMDULLAH – Görmez olur muyum? Hatta başardın da. Benden çok Selman Bey'e yakınsın artık. Ama sana bir aile sırrı vereyim de ayakların biraz yere bassın: Boşuna uğraşıyorsun oğlum. Daha doğrusu ikiniz de boşuna uğraşıyorsunuz. Uzaklaşamazsınız benden (bir an susar, sözlerinin etkisini artırmak için verdiği bir aralıktır bu, sonra bastırarak) Selman benim piçim...

Nail biraz duralar.

NAİL – Peki annesi?...

HAMDULLAH – orasını fazla kurcalama... Aslını ararsan annesi de belli değil, babası da. Yani resmî kayıtlı babası...

Annesi için, uzak kervanların kazıkçı bezirgânlarından geldiğini söyleyenler de var, tefecilikle geniş topraklara oturup yükünü tutmuş bir sarrafın kızı diyenler de... Küpünü hırsızlıkla doldurmuş bir yüksek memurun soyundan da gelebilir; İstanbul, İzmir, Mersin gibi liman şehirlerine seferler yapan gemicilerle karışık işler çevirmiş bir tüccarın kızı da olabilir.

NAİL – Olamaz... Baba adı Hristo Kalamatis, Avram Bencuye gibi gayrimüslim olurdu öyle olsaydı... Sen bizimkilere fırsat mı verdin?

HAMDULLAH – Haa, zaten Müslüman olduğu da belli değil. Para ile iman aynı yerde zor bulunur.

NAİL – Gerçekten de benzer taraflarınız çok ama, ne de olsa Selman Bey daha bir başka... Nasıl diyeyim?... Daha anlayışlı... Yatkın... Çivi gibi batmaz adama... Saygılı...

HAMDULLAH – "E o kadar farkımız olacak.. Avrupa görmüşün hali başka tabii... Ah açıkgöz körler; dünyaya ferman okutmaya kalkarsınız, daha size giren çivinin asıl nerden geldiğini göremezsiniz... Bir itoğlu it Selman, parmağında oynatır sizi. Ama ne yapacaksınız, geçim dünyası... Bir zamanlar bana temenna ediyordunuz, şimdi Selman'ın devri sanıyorsunuz. Ona selam çakacaksınız tabii... Her şeyi değiştiriyoruz diye sayıklayın... "İnan Halûk, ezeli bir şifadır aldanmak..."

NAİL – İşine geldi mi Fikret'e bile şahitlik yaptırmaya kalkıyorsun. Hem de yalancı şahitliğe...

HAMDULLAH – Ömrünüzce Selman Bey'e yalancı şahitlik etmediniz mi?

NAİL – Teşekkür ederim. Gerekli olanı öğrendim. Yeter bana ağzından kaçırdıkların.

HAMDULLAH – Ne kaçırdım ağzımdan?

NAİL – Benim için önemli olanı: Selman Bey'le aranızın yutturmaya çalıştığınız gibi pek öyle parlak olmadığını. Son

toplantıda vardığınız anlaşmanın sadece göstermelik olduğunu; aslında birbirinizden nefret ettiğinizi...

HAMDULLAH – Peki, ne çıkacak bundan?

NAİL – Görürsün ne çıkacağını... Herkes namına düşünmeyeceksin artık; herkes kendi namına düşünecek... Teker teker uyaracağım hepsini.

HAMDULLAH – (Gülerek) Selman'ı da mı?

NAİL – Evet, Selman'ı da...

HAMDULLAH – Benimle ortak çıkarlarını da çiğneyerek tabii...

NAİL – Sana karşı olan çıkarları daha ağır basacak; hiç şüphen olmasın... Senin piçin olduğunu söylemedin mi?... Unutma, bütün piçler babalarına düşmandır. Çünkü bilirler babalarının kendi varlıklarından tedirgin olduklarını. Hatta ölümlerini bile istediklerini... Sen Selman'ı bütün bunları bilmeyecek kadar budala mı sanıyorsun? İkinize yer yok artık bu dünyada... Ya sen, ya o... Selman "Ben" diyecek... Ötekiler de bir düşünmeye başladılar mı, görürüz senin saltanatını Hamdullah Bey...

HAMDULLAH – Seni tavan faresi... Boşuna değilmiş yıllarca bu deli saçması kitapların, bu tımarhane işi resimlerin, heykellerin içinde ömür çürütmen... Zaten biliyordum ne yılanlıklar hazırladığını senin... Peki ne istiyorsun benden?

NAİL – Pazarlık mı?... Olacak şey değil... Çünkü sen veremezsin benim istediklerimi...

HAMDULLAH – Selman'ın vereceğini sanıyorsun öyle mi?... Kuzum ne buldunuz bu Selman'da?... Son günlerde birkaç resim, birkaç kitap yutturdunuz diye, hep böyle mi gidecek sanıyorsunuz?... Demokrasi, insan hakları, eşitliiik, özgürlük... meydan tek başına Selman Bey'e kalsın da görürsünüz bu martavalları... Ama bereket bozamazsınız ortaklığımızı... Biz onunla yapışık ikizler gibiyiz; size uyar da ayrılmaya kalkarsa, ikimiz de ölürüz. O bunu bilmez mi? Hangi aşırı hırs bu gerçeği görmeyecek kadar ahmakça bir kör-

lüğe düşürebilir o itoğlu it Selman'ı?... Sürüp gitsin bakalım tatlı masal uykularınız... Elbet bir gün ayaklarınız yere değecek, ama galiba kıçınız da beraber yere değecek... Ötekilere gelince...

NAİL – Ötekilere geçmeyin daha. Kimsenin hakkını yemek istemem; sandığımdan daha iyi işlermiş kafan. İşlerin neden bir türlü "çabalama kaptan ben gidemem" olduğunu biraz tekyönlü de olsa kötü açıklamadın. Nalıncı keseri gibi kendine yontmanı doğal karşılarım. Şu büyük gerçeğin ortaya çıkmasına yararlı olduğun için teşekkürler: Sizi, bir operasyon da gerekse ayırmak şart. Yoksa –ikizler benzetmeni beğenmedim– Selman Bey'in sırtında beslenen iğrenç ve kocaman bir ur gibi zavallıya ömür boyunca solumasını, yürümesini, hatta yaşamasını haram edip gideceksin. Demokrasi, insan hakları, özgürlük, eşitlik senin fukara beyninden, ağzını yayarak peydahladığın anlamsız sözcükler değil; binlerce yıldan beri yoluna baş koymuş, uğrunda gözünü kırpmadan ölüme gitmiş binler ve binlerce insanın yanında benim de payıma düşeni yapmaktan çekinmeyeceğim kutsal kavramlardır. Avrupa görmüş diye Selman Bey'le alay ediyorsun aklın sıra. Keşke sen de biraz dünya görseydin. Kafan esnaf loncalarının çıtasını, viran olmuş kervansarayların, baykuşlar tünemiş yıkık duvarlarını, oğlancılarla dolu medreselerin mezbeleli avlusunu aşardı belki... Evet özgürlük istiyorum; düşünmek, gönlümce okuyup yazmak, konuşmak özgürlüğü... Bunu elde etmek için gerekirse itoğlu it Selman'la da, şeytanla da birlik olurum.

HAMDULLAH – Aferin... Aferin... Biraz daha gayret. Bir basamak daha kaldı.

NAİL – Bir basamak daha mı?... 141'le mi korkutacaksın beni aklın sıra... Hasangillerden nasıl tiksindiğimi bilirsin...

HAMDULLAH –Benim bildiklerim her vakit işe yarasaydı, sen zaten şimdi böyle konuşamazdın... Özgürlük istiyorsun;

düşünmek, dilediğin gibi konuşup yazmak özgürlüğü. Üstelik yalnız kendin için de istemiyorsun bunu; bencil değilsin. Mehmetler, Kerimler, Selviler, Hüseyinler, Oyalar, Sabahattinler... Onlar da özgür düşünecekler, gönüllerince okuyup, yazıp konuşacaklar... Hatta onları uyarmak için gerekirse savaşa girecek kadar da ülkücüsün. Bütün bunlar olacak da yalnız senin tiksindiğin Hasan'a hiç pay düşmeyecek bu yağma börekten! Hepsi enine boyuna, rahatça düşünecekler de sonra hep birlikte gelip son basamakta saygı ile durup kalacaksınız. Sen bunu benim külahıma anlat. Böyle bir sihirbazlığı itoğlu it Selman bile kıvıramaz artık... Yeryüzünde bu işi yürüten bir iki Selman çıkmış ama; şimdi onlar da bin pişman, buldukları bu kar helvasından... Nasıl etsek de, bozsak şu oyunu diye düşünüp duruyorlar...Bunu Selman da bilir. Bana gelince, aklım o kadar derinlere ermez benim. Az bilip az yanılırım... Bugüne kadar böylece sürüp getirdim bu mülkü. Ne değişirim bundan sonra, ne de değişmelere göz yumarım. Beğenen kalır, beğenmeyen çeker gider beğendiği yere... Yaşanacak başka yerler de var bu dünyada.

NAİL – Yağma yok Hamdullah Bey, geçti o devirler... Canımızı kurtarmak için Paris'e, Londra'ya kaçtığımız, İsviçre'ye sığındığımız; uzaktan uzağa, aklımızca burdaki işleri çevirmek için çaba harcadığımız, gücümüzü, emeğimizi boşu boşuna yitirip, iyiden iyiye kökümüzden koptuğumuz korkaklık ve budalalık devirlerimiz geçti. Geçti o günler de çok şey öğretti bize; ama bugünkü bilgimiz daha çok yaşadığımız çağdan geliyor. Senin o budalaca kuşkularının köleliğine paydos artık. Babeuf'den Sartre'a, Eisenstein'den Siqueiros'a, Dos Passos'dan Neruda'ya, Gide'e, Brecht'e, Kafka'ya kadar her renkte ve türde insan yaratışını yasaksız ve korkusuz duyacağım, göreceğim, istediğimi beğeneceğim ve tam bir özgürlükle, dilediğim biçimde DÜ-ŞÜ-NE-CE-Ğİİİ

tülerle, Mehmetlerle, Hüseyinlerle, Oyalarla; bu yapıdaki herkesle birlikte yapacağım bu işi... Onlar da bir düşünmeye başladılar mı sana karşı, daha güçlü olacağım o zaman... Umacılarla korkutamazsın beni, vız gelir bana senin 141'lerin, Hasangillerin, masangillerin...Sen de cümle âlem de bilir ki kimsenin katında gözüm yok. Falan çatıya çıkmış, falanca filancanın katına göz dikmiş, bana ne bunlardan?... Sen bu kafadaki zavallıların peşini bırakmazsın gene istersen. Ama artık bana diş geçiremezsin... Sakın eski alışkanlıklarınla, bana bir haltlar etmeye de kalkayım deme; Oslo'dan San Francisco'ya kadar bütün bir insanlık başına zindan eder dünyayı.

Nail kapıya yönelmiştir. Hamdullah önlemeye çalışır gibi bir davranışla yumuşar.

HAMDULLAH – Laf ebesi... Bir şey değil, biraz daha uzatırsan kendin de inanacaksın söylediklerine. Vazgeç bu sevdadan oğlum. Durup dururken bozma ağzımızın tadını... Yıllardır odanda düşünür, yazar çizersin; yabancı dilden kitaplar, dergileri, iyi kötü bütün yayınları izlersin; kimse karışır mı sana?... Biraz geçim sıkıntısı çektiğin olur; kiranı ödemekte gecikirsin, atlatırsın, ona da göz yumarım... Zaten demin de şakadan istedim birikmiş kiraları, sen hemen ciddiye aldın. (Demin Nail'den aldığı paraları masaya bırakır.) Al ne yaparsan yap... İstersen gene o eciş bücüş resimlerden getirt... İster Frenkçe kitaplara yatır. Hatta şöyle eski devirlerde yazılıp çizilmişlerin zararsızlarından bir ikisini de çevir; birkaç kuruş daha da alırsın... Dolgun maaş istersen gel, baremin en üst katına kadar bütün yolları açayım... Ama durup dururken rahatını tepme. Hele bu yapının öteki katındakilerin bırak yakasını. İşleri onların diline düşürmek kimseye iyilik getirmez. Benden sana söz: Allah herkese layık olanı, senden benden iyi bilir. Herkes kendi kaderini yaşar oğlum. ELMUKADDER LÂYETEGAYYER...

NAİL – Sen de benim kaderime burnunu sokma öyleyse. Ben de bildiğim yolda gideceğim. Zavallıı... Birkaç kuruşla, bir iki kutsal sözle beni uyutacak aklı sıra... İşte asıl bu aptallığına hiç tahammül edemiyorum senin.

Tiksintiyle bakar Hamdullah'a. Parayı onun önüne iteler.

NAİL – Onun için de vakit geçirmeden hemen başlayacağım işe. Görürsün şimdi başına gelecekleri... Bütün katları dolaşıp dar edeceğim bu yapıyı sana... Çık ortaya savaş başladı.

Nail öfkeyle odadan çıkarken, baştan beri konuşmaları dinleyen Kerim daha önce saklandığı yere girer. Nail merdivenlerden iner gider. Hamdullah üzgün bakmaktadır arkasından. Sonra dönüp kitaplara, resimlere bakar; bir şeye benzetememiştir belli ki. Başını sallar çıkarken.

HAMDULLAH – Allah sonumuzu hayretsin.

Bir an durur. Tam kapıdan çıkarken,

HAMDULLAH – Allah bu millete acısın...

Hamdullah kapıdan çıkar çıkmaz şöyle bir bakar Hasan'a. Merdivene doğru bir iki adım atar, tekrar bakar. Baktıkça sinirlenir. Sonra birden patlar.

HAMDULLAH – Ne bakıyorsun kör olası... Yutturdum mu sanıyorsun? Hep senin başının altından çıktı bunlar... Varlığına göz yumuyorum şurda... Ayağını denk al... Bir yakalarsam gene olmayacak işlere burnunu sokarken seni, anandan doğduğuna pişman ederim.

Öfkeyle çıkar gider. Hasan öylece duruyordur. Kerim saklandığı yerden çıkar. Hamdullah'ın arkasından bakar. Kimse kalmadığını anlayınca yaklaşır Hasan'a. Hasan birden harekete geçer. Ağır ağır yürür, cebinden bir paket çıkarır, bir sigara yakar, bir nefes çeker.

HASAN – Üfff... Amma zor iş be böyle kımıldamadan beklemek...

KERİM – Duydun mu Hamdullah'la Nail'in kavgasını.

Hasan bir nefes daha çeker. Bir an sessizlik. Kerim Hasan'ın gözlerinin içine ve ağzından çıkacak söze bakmaktadır.

HASAN – (Ağır) Duydum.

Bir an daha sessizlik... Kerim dayanamaz:

KERİM – Söylesene bir şey Hasan abi.

HASAN – Ne söyleyeyim arkadaşım. (Bir an daha geçer.) Yanlış oynuyorlar oyunu. Çoğu yanlış oynuyor... (Bir an daha durur. Sonra tane tane) Ama gene de bir şeyler birikecek.

Kerim Hasan'ın daha bir şeyler söylemesini bekliyordur. Bir an geçer.

KERİM – Bu kadar mı?

HASAN – Bu kadar... Şimdilik bu kadar.

KERİM – Hep böyle yapıp atlatıyorsun beni... Ödün patlıyor galiba ağzından bir şey kaçacak diye. Sen de korkağın birisin...

Hasan bu söze hiçbir tepki göstermemiştir. Kerim'e bir an anlamsız, sonra dostça bakar.

HASAN – Böyle ol işte... Kimseye güvenme sonuna kadar... Kendine güven...

KERİM – Tek başıma ne yaparım ben?...

HASAN – Tek başına değilsin... Mehmet var...

KERİM – Bırak şu babamı... Cahil, kafasız herifi. Ne hayrı olur bize onun. Kendine hayrı yok... Biraz zam isteyelim dedim diye, fabrikanın ortasında dövmeye kalktı beni...

HASAN – (Aldırmadan devam eder.) Evet, Mehmet var... Hüseyin var... Selvi, Oya... Sabahattin Bey var.

Kerim düş kırıklığı içinde bakmaktadır...

HASAN – ... Nail var... sen varsın arkadaşım.

KERİM – Pekii, sen yok musun?...

HASAN – Ben olmasam her bakışta çileden çıkar mı bu herif?...

Evet ben de varım. Ama oyun böyle ters ve yanlış oynandıkça fazla etkim olmaz benim.

KERİM – Peki nasıl oynanmalı?

HASAN – Vazgeç reçete aramaktan arkadaşım... Gözünü aç, olanlara bak... Bir de ELLERİNE... Her şey senin ellerindeki hünere bağlı.

KERİM – Anlıyorum.

HASAN – Yalnız senin anlamanla da olmaz. Birlikte anlamanız gerek, oyunun doğru oynanması için. Ayrılma onlardan. Bırakma peşlerini.

Hasan durur. Sonra ağır ağır, bastırarak tekrarlar.

HASAN – Bekleyeceğiz arkadaşım... Bekleyeceğiz...

HASAN'LA KERİM'İN TÜRKÜSÜ

Beraber öne doğru gelirler, canlı, hareketli, marş havasındaki bu şarkıyı söylerler:

Çileler dolar bir gün
Yollar bitmez
Bitmez ellerimizin hüneri
Rüzgâra bağlı korsan gemisi
Bir bakarsın gider pupa yelken
Bir bakarsın gömülmüş karanlık sulara

Yürekler pırıl pırıl
Ellerimiz böyle aydınlık
Böyle güzelken
Kırbaç neylesin çıplak omuzlara
Çileler dolar bir gün
Yollar bitmez
Bitmez ellerimizin hüneri

ALAN AYDINLANIR.

Sol yandan, seyircilerin arasından bağırarak sahneye dalan cırlak bir gazeteci, meydanda bağırarak ve gürültüyle,merakla çıkan kişilere çarçabuk gazete dağıtarak binaya dalar.

GAZETECİ – Yazıyooor... Yazıyooor... Yazıyooor...

Herkes merakla elindeki gazeteye bakmakta, ara sıra da birbirlerine bir şeyler söylemektedir.

SESLER – Vay canına...
— Allah Allah...
— Olur şey değil...
— Yahu demek ki...
— Amma da yutturdular bugüne kadar...
— Bak sen olan işlere...
— Yahu nasıl sakladılar bu işi...
— Tuh Allah kahretsin...
— Rezalet kardeşim...
— Utanmaz herifler...
— Hayret vallahi...

Bütün bu sözler abartılmış olarak her kafadan bir ses çıkar biçimde, bir uğultu halindedir. Bu arada Mehmet'in ona buna yaklaştığı, ellerindeki gazeteyi gösterip çaresizlikle sorduğu görülür.

MEHMET – Yahu ne yazıyor?... Bi de bize okuyun...
ZÜHTÜ – Sen anlamazsın...

Aynı konuşma uğultusu sürer.

MEHMET – (Ona buna koşarak) Yahu bi de bize okuyun... Ne yazıyo?...
OYA – (İncecik, kesip atan bir tonla) Sen anlamazsın...

Gene uğultulu sesler. Bu ara Nail'in ana kapının sol yanına konan bir masa üstüne çıktığı görülür. Herkes merakla etrafına toplanır: Sabahattin, Selvi, Hüseyin, Zühtü, Oya, Mehmet, Selman... Kerim de çıkar kapıdan, dinleyenlere yaklaşır ve sokulur. Hüseyin hep aynı aptalsı sırıtkanlık içindedir.

NAİL – (Dik ve hâkim bir edayla) Uyanın arkadaşlar, uyanın... Yeter aldatıldığımız bugüne kadar.

Nail bunları söylerken Hamdullah'ın soldaki çit tarafından ağır ağır girdiği bu sahnenin ön soluna doğru gelerek, uzaktan

dinlemeye başladığı görülür. Nail'in konuşması tepkisiz, sessizce dinlenmeye başlanmıştır. Nail, Hamdullah'ı görünce şöyle bir an durur, Hamdullah da döner. Uzaktan uzağa dimdik bakışırlar. Hamdullah yiyecek gibi bakmaktadır. Nail'in belli belirsiz bir tereddüt geçirdiği görülür. Dinleyiciler de fark ederler, bir Nail'e bir Hamdullah'a bakarlar bir an. Sonra birden hep bir ağızdan bağırışmaya başlarlar.

SESLER – Konuş...

— Seni dinliyoruz...

— Söyle her şeyi...

— Konuş...

— Konuş...

Nail kararlı başlarken Selman'ın keyifle gülümseyerek piposunu çekmeye başladığı ve öne doğru gelerek alaylı bir gülümseme ile ara sıra Hamdullah'a ve Nail'e baktığı görülür.

NAİL – Karanlık bir göğün altında, bir tilki avı bugüne dek, umutsuz rüzgâr esmedikçe, kalyonlar demirden neylesin... Emekleyip yeşili bulan sen, toprağın altında Kafka'dan minareler tutuklu çam dallarında ikinci petrol savaşı buram buram bir uyanmadın mı şarap mahzeninde bakıra çalmışken kaktüs yarağı, kedi aklı, kulak memesine dek kanını yitirmiş bir ikliyozorüsün duyargasında değmesin İstanbul bulutuna... Dönsün bu değirmen... İnanmayın artık... Descartes'dan bu yana bütün yeşiller mor...

Herkes sessizce dinlemektedir. Mehmet, Oya'nın eteğini çekip sorar.

MEHMET – Ne deyor?...

Oya acele dönüp fısıltı halinde cevaplarken Nail konuşmasına sessiz el kol hareketiyle (pandomim) devam eder.

OYA – Özgürlük, ispat hakkı, çifte meclis isteriz, diyor.

Mehmet bir şey anlamaz, başını sallar. Nail birden konuşmaya başlar.

NAİL – İşte o zaman arkadaşlar, ne Hamdullahların saltanatı, ne şunun bunun, Zühtü'nün, Selman'ın baskısı... Herkes insanlık onuru içinde kendi aklıyla düşünecek daha iyi günlere varma savaşında birbirleriyle kardeşçe yarışacaktır.

MEHMET – Ne deyoor?...

OYA – (Gene çabucak dönüp fısıldar.) Bilmiyorum... Burasını ben de anlamadım...

NAİL – ... ve arkadaşlaaaar...

Nail öylece donuk kalır. Selman'ın piposunu çekerek Hamdullah'a sokulduğu görülür. Sahnenin önünde karşılıklıdırlar. Ötekilerin hepsi arkada donmuş duruyorlardır.

HAMDULLAH – Ateşle oynuyorsun...

SELMAN – (Piposunu çeker, gülümseyerek) Tabii... Ben fabrikatörüm, ne korkum olacak ateşten... Yararlanırım...

HAMDULLAH – Kulaklarına kurşun mu aktı senin?... Duymuyor musun neler konuştuklarını? (Başıyla arkadakileri işaret etmiştir.)

Selman gösterilen tarafa şöyle bir bakar, gülümser.

SELMAN – Sen de konuş.

Bunlar bu konuşmayı yaparlarken arkada Zühtü elinde üç hoparlörle görünmüş ve koşarak hoparlörlerden birini kapının yanına, öteki ikisini de sağ ve sol yanlarda, öne yakın yüksekçe yerlere asmıştır çabucak... Nail "ARKADAŞLAR..." diye söze başlarken hoparlörün sesi bastırır.

1. HOPARLÖR – Dikkat... Dikkat... Sayın yurttaşlar... Burası Celepler Partisi. Merkez Yönetim Kurulu'nun kararını okuyorum: (bir an durur) PEMBE PEMBE PEMBE PEMBE PEMBE PEMBE PEMBE PEMBE PEMBE PEMBE PEMBE.

Aynı tempoda ve boyuna artan bir şiddetle tekrarlanmaktadır. Dinleyiciler de yavaş yavaş uymuştur bu tempoya. Birden durur. Bir an sessizlik olur. Birden 2. Hoparlör konuşmaya başlar. Dinleyiciler bu yana koşarlar.

2. HOPARLÖR – Burası Dönerbahçe Partisi Genel Sekreterimiz son milli horoz döğüşlerinde yan hakemliği yaptıktan sonra şu bildiriyi yayınlamıştır... TOZPEMBE TOZPEMBE TOZPEMBE TOZPEMBE TOZPEMBE...

Kesilir. Gene bir an boşluktan sonra üçüncü hoparlör başlayınca dinleyiciler şimdi de bu yana doğru yürümüşlerdir.

3. HOPARLÖR – Burası Falaka Saray Partisi: Söylenenlere inanmayın sayın vatandaşlarımız: GÜLPEMBE GÜLPEMBE GÜLPEMBE GÜLPEMBE GÜLPEMBE GÜLPEMBE...

3. Hoparlör bir an susar susmaz, hiç ara vermeden 1. Hoparlör daha yüksekten bağırmaya başlar. Daha da çabuk çabuk söylenmektedir. Herkes bu defa da ona doğru heyecanla koşmuştur. 2. ve 3. hoparlörler de birbiri peşi sıra şiddet ve süratini artırarak bağırmaya başlayınca dinleyiciler aynı şiddet ve süratte o yanlara doğru koşacaklardır.

1. HOPARLÖR – PEMBE YEŞİL PEMBE YEŞİL PEMBE YEŞİL PEMBE YEŞİL.
2. HOPARLÖR – MOR PEMBE MOR PEMBE MOR PEMBE MOR PEMBE MOR PEMBE MOR PEMBE MOR.
3. HOPARLÖR – TURUNCU MOR TURUNCU MOR TURUNCU MOR TURUNCU MOR TURUNCU MOR TURUNCU.

(Hamdullah ve Selman bu yarışma dışındadır. Öndeki yerlerinde seyircidirler. Geri kalan kişilerden başka sahneye çıkarılabilecek başka kişiler de kullanılmalı ve bu meydan konuşması kalabalıkların hareketi halinde görünmelidir.) Artık hoparlörler birbirinin sırasını beklemeden karmakarışık bir biçimde çığırtkanlık etmektedirler. Dinleyiciler de dinlemek istedikleri hoparlöre koşuşurlarken, trafik iyice bozulur. Birbirlerine çarpanlar, yıkılanlar, gırtlaklaşanlar, itiş kakış içinde küfürleşenler tam bir anarşi ve keşmekeş tablosu yaratırlar.

— Ay ayağım...

— Ulan namussuzlar...

— Alçak kızıl...
— Vatan haini...
— Sizin ben topunuzun sülalesini...
— Demek camileri yıkacaklar... vb.

1.-2.-3. HOPARLÖRLER AYNI ANDA:

1. HOPARLÖR – YEŞİL SARI LACİVERT SARI LACİVERT SARI LACİVERTLİLER AKINA GEÇTİ. İSMET ORTALADI, TOP CELAL'DE... HAYDİ ADNAN. ADNAN OFSAYT. ADNAN'IN SAĞI İSMET'İN SOLU...
2. HOPARLÖR – MOR SARI, SARI KIRMIZI SARI KIRMIZILILAR ALDI TOPU. TOP KALEDE. OSMAN KALEDE. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HARİCİYE VEKİLİ PARA FONU ANLAŞMASININ GRETON WOODS'DA KARARLAŞTIRILAN İLKELERE UYGUNLUĞUNU LONDRA BORSASI, WALL STREET'TEKİ ALTIN YÜKSELİŞİ İLE...
3. HOPARLÖR – SAĞDAN AKINA GEÇTİLER. HAYDİ ARSLANLAR. GOOOOOL?... HAKEM DÜDÜĞÜNÜ ÇALDI. MARK, STERLİN, DOLARDAKİ YÜKSELİŞ PARİS'TEKİ GREVLERİN KIZILLARIN KOMÜNİST DİKTATÖRLÜĞÜ İÇİN SONUCU ALÇAK KIZILLARIN VE MOSKOVA PLAKLARININ AKINIYLA EYVAH TOP PATLADI...

Trafiğin ve çığırtkanlığın cehennemî bir hal aldığı tam bir zirve ânında Selman'ın bir el hareketiyle hoparlörler şıp diye kesilir. Kalabalık da bitkin, perişan, kan ter içinde olduğu yerde kalır ve yerlere düşer dökülürler.

SELMAN – Teşekkür ederim arkadaşlar. İki sıfır galibiz... Ben de on üç tutturdum.

Zühtü bitkin yıkıldığı yerden sallanarak kalkar.

ZÜHTÜ – Başka bir emriniz var mı Selman Beyefendiciğim?...

SELVİ – Hay gözüüüz kör olsun, belim kırıldı... Şeytanın dostluğu darağacına gaderdir. Ufff...

Nail bu koşu dışında, seyirci kalmış olan Sabahattin Bey'in yanında toparlanıp ayağa kalkar, sırtını masaya yaslar, elini

havada bitkin sallayarak Selman'ı selamlar Selman da ringe çıkan Amerikalılar gibi iki elini birbiri içinde sıkarak sallar.

SELMAN – Başarılar Nail Bey... Buyursanıza...

NAİL – (Bitkin ve nefes nefese) Teşekkür ederim. Çıkıp biraz okuyacağım.

SELVİ – Oku eşşoğlueşşek oku... Ay belim... Of...

SELMAN – İyi çalışmalar Nail Bey...

Nail elini sallar ve yorgunca çıkar. Ötekilerin hepsi uykuya dalmış gibi yerde yatmaktadırlar. Yalnız Sabahattin en arkada dimdik bakmaktadır. Selman cebinden çıkardığı bir kâğıdı Hamdullah'a uzatır. Bu kâğıt, daha önce de Hamdullah'a imzalatmak için uzattığı kâğıttır.

SELMAN – Şuraya bir imza Hamdullahcığım.

Hamdullah öfkeyle iteler kâğıdı.

SELMAN – Aksilik etme. Biz Mister Pikson'la fifti fifti, yüzde elli elli uygun gördük.

Hamdullah uzatılan kâğıdı tekrar itelerken:

SELMAN – Beğenmiyorsan bu yüzde işini tartışabiliriz.

HAMDULLAH – (Öfke ve nefretle) Gözü doymaz canavar.

SELMAN – (Pişkin gülerek) Elbette... Gözü toklardan ne kazandı bu dünya?... Daha çok, her seferinde daha çok isteyeceksin.

HAMDULLAH – İmzalamayacağım, sana da o fırsatı vermeyeceğim Selman...

SELMAN – Yazık, boşuna vakit kaybettiriyorsun... Nasıl olsa iş olacağına varacak...

HAMDULLAH – Bekle, görürsün...

SELMAN – (Yerde sızmış gibi yatanları işaret eder.) Bakalım sen bekleyebilecek misin?

HAMDULLAH – Bu soytarılıklarla beni yıldıracağını sanıyorsun... Sürdür istersen; fena da olmuyor... Eğleniyorum... Hatta bir süre sonra ben de karışırım oyuna... Ne güzel eğleniriz hep beraber...

SELMAN – Bu kadarla kalsa eğlenceli elbette. Ama iş bununla bitmeyecek ki... Göreceksin daha ne oyunlarım var...

HAMDULLAH – İstediğini oyna oğlum... Senin göze alacağın her şeyi, rahatlıkla ben de sineye çekmesini bilirim. Senin zararın benden az olmaz bu işte...

SELMAN – Orası belli değil... Mesela şu topal Hüseyin'e... Hele şu Selvi'ye bak.

O sırada uzandıkları yerden ağır ağır kımıldayarak oturan Selvi, Mehmet, Hüseyin gözleri bir noktaya takılı bir rüya âleminde gibidirler.

SELMAN – ... Bütün türküleri toprak üstüne...

Derinden derine "*Burçak Tarlası*" türküsünün "*Bakın şu deyyusun kaç tarlası var*" dizesi duyulur bir ara. Hamdullah irkilir.

HAMDULLAH – E ne olacak?

SELMAN – (Hinoğlu hince) Hayır... Bütün topraklar benimdir diye öğünüp durursun da.

HAMDULLAH – Sen fabrikalarınla az mı öğünüyorsun?... Mehmetler, Kerimler, Oyalar ne olacak?

Selman eliyle alaylı bir umursamazlık işareti yapar. Arkadakiler bir düş içinde gibi bakışırlar birbirlerine. Sonra gene hareketsiz, gözleri bir noktada düşte gibi mırıldanmaya başlarlar.

MEHMET – Yahu ne oldu bizim kattan geçen lağam suları... İş güç de yok... Ne ideceğiz şinci?... Kerim nerdesin... Oğlum galk geç galıyon... Fabrikanın düdüğü çalıyo... Gelin gelin bana gelin... Siz benimsiniz, ben de sizinim. Ben sisiz ne yaparım diyo... Gelin gelin...

HÜSEYİN – Allah hayırlara tebdil etsin. Üryemde köye gitmişim. Ağanın harman yerinde öküzleri gucaklayıp gucaklayıp öptüm. Öküzler de bizimmiş, harman da... Öküzler de bi semiz bi semiz, ööle bakıyollar...

Selman da, Hamdullah da iyiden iyiye sinirli ve tedirgin olmuşlardır. Gocunarak bakınırlar.

SELMAN – Nedir çektiğimiz senin bu dar kafalılığından be... Burnunun dibini görmüyorsun inadından. (Bağırarak) İmzala diyorum şunu... Ne zararın olacak?... Baştan aşağı yenileyeceğiz yapıyı... Hadi çoğunu sana bırakalım: 49-51 olsun...

HAMDULLAH – (Sert bir tepkiyle) İmzalamayacağım...

SELMAN – İmzalarsın, imzalarsın... Hem de eşşek gibi imzalar...

Hamdullah birden öfkeyle bir tokat indirir Selman'ın suratına. Selman elini yüzüne götürüp öylece kalır bir an. Karşılıklı soluyarak ve büyük bir kin ve nefretle bakışırlar.

SELMAN – (Ağır ve bastıra bastıra) Sana bunu pek pahalı ödeteceğim... Şimdi görürsün başına gelecekleri...

Gene bir an aynı şekilde bakışırlar. Hamdullah belli ki elinden birden çıkmış, bu hareketten şaşkındır. Hatta korkar bir pişmanlığa doğru gitmektedir. Bir şey de diyemez. Arkadakiler de ağır ağır kalkıp merakla bunlara bakarlar. Tam bu anda çok kalın, derinlerden gelen uğultulu, etkileyici bir ses bütün salonu doldurur.

SES – GE-Lİ-YO-RUUUUM... GE-Lİ-YO-RUUUM...

Hamdullah'la Selman korkularını belli etmemeye çalışarak irkilip etrafa bakınırlar. Fakat bu ikisinden başka hiç kimsede bir tepki yoktur. Belli ki onlar duymamışlardır.

SES – GE-Lİ-YO-RUUUUM...

HAMDULLAH – (Tekrar irkilir. Fakat birden toparlanır ve dikelmeye çalışır.) Hıh... Aklın sıra beni korkutacaksın ha... Güleyim bari... Elbet bizim de oyunlarımız olacak...

Hamdullah belli ki bunu Selman'ın bir oyunu sanmıştır. Fakat Selman da bunu anlamamış, sesi, kendisinin deminki tehdidine karşı Hamdullah'ın bir tertibi sanmıştır. O da korkusunu saklamaya çalışarak dikelir.

SELMAN – Maaşallah, epey marifetliymişsin... Ama sen bu öcü masallarıyla çoluk çocuğu korkut.

SES – İSTERİİİİİİİİİİİİM... İzdrastavyet tavariş.

Ara sıra bazı Rusça kelimeler ve acayip marşların da karıştığı bir uğultu halinde ses tekrar duyulur.

SES – İSTERİİİİİİİİİİİİM... İzdrastavyet tavariş...

Hamdullah da, Selman da iyice korkmaya başlamışlardır. Nihayet Hamdullah dayanamaz. Gene de dikelmeye çalışarak başlar.

HAMDULLAH – Pekâlâ. Deminki tokat için de özür dilerim. Senin büyüğünüm ben, bir daha da öyle laf kaçırma ağzından. Selman aptallaşmıştır. Sesin Hamdullah'ın marifeti olmadığını anlamıştır.

SES – İSTERİİİİİİİİM... İzdrastavyet tavariş...

Selman iyiden iyiye korkuya düşmüştür. Dili tutulmuş gibi bakar. Kekeleyerek.

SELMAN – Bu... bu... bu ses...

Tamamlayamaz. Yutkunur. Tam bu sırada Mehmet, hiçbir şeyin farkında olmadan öylece başlar söze.

MEHMET – Yavu bi daha toplansak da, şu bizim kattaki lağam sularını...

Selman öfkeyle bağırır.

SELMAN – Sus ulan şimdi... Sırası mı hayvan herif...

Mehmet ve ötekiler birden çekilirler korkuyla.

SES – İSTERİİİİİİM...

SELMAN – Duyuyor musunuz?

ZÜHTÜ – Neyi beyefendi?

Hepsi bakınır birbirine.

HÜSEYİN – Bizim Memed'in sesini mi diyon?... Ben bile duydum onu... Gusuruna bakma... Evet vaziyetleri çok kötü de...

SES – İSTERİİİİİİİİİİİİM.

SELMAN – Yok yahu... İsterim diye haykırıyor, duymuyor musunuz?

— YOOO... Ne sesi?...

Ötekiler gene şaşkın bakınırlar. Hamdullah da sesin, Selman'ın marifeti olmadığını öğrenince fena paniğe kapılır.

HAMDULLAH – Senin marifetin değil mi bu?

SELMAN – Saçmalama be...

HAMDULLAH – Demek... Öyleyse kim bağırıyor isterim diye?... Hem neymiş istediği?...

Bir an şaşkın bakınır hepsi. Hüseyin aptal bir sırıtkanlıkla atılır.

HÜSEYİN – Beyefendi... Ben istedim emme... içimden istedim... Acep onu mu duydunuz?... Yirmi dönüm toprak istedim Allahtan...

HAMDULLAH – Sus ulan... Bir daha toprak lafı duyarsam ağzından, vallahı yatırırım falakaya, gebertinceye kadar döverim... Eşşek herif.

Hüseyin korkuyla çekilir. Selvi düşman düşman bakar Hamdullah'a, sonra Hüseyin'e döner, oh olsun gibisine başını sallar.

SELVİ – Eee, it suya düşmeyince yüzmeyi öğrenmez...

SES – İSTERİİİİİİİM... İzdrastavyet tavariş...

SELMAN – Siz de duymuyor musunuz Zühtü Bey?...

ZÜHTÜ – (Birden toplanır. Bir şey kıvırmaya çalışır.) Bilmem... Tabii. Ses değil mi efendim... A tabii... Madem ki siz duydunuz, yani duydum demek istiyorum, bir şeyler...

SELMAN – Duydunuz... Duydunuz...

HAMDULLAH – Duyduk tabii canım...

SELMAN – Soralım bakalım, kimdirler, ne istiyorlar?...

Selman ve Hamdullah'la beraber hepsi sahnenin sol tarafına doğru dönerler. Ses o yandan duyulmuştur.

HAMDULLAH – Evet... Soralım... Sizi görevlendiriyorum Zühtü Bey... Temasa geçin... Gerekli diplomatik vesikalar arkanızdan derhal gönderilecektir.

Zühtü şaşkın, korkak, kararsız bakar, bakınır. Bir hareket yapacak gibidir. Yapamaz. Selman derhal atılır.

SELMAN – Harcırah ve gündeliğinizi derhal alacaksınız...

Bu söz Zühtü'yü birden canlandırmış ve harekete geçirmiştir.

ZÜHTÜ – Baş üstüne efendim. Vatan vazifesi...

Selman bir deste para çıkarıp uzatır Zühtü'ye. Zühtü paralara atlar, alır.

ZÜHTÜ – Sağ olun ekselans... Allah ömürler versin...
SES – İSTERİİİİİİM...

Zühtü birden irkilir. Birden kulak kabartır. Hatta memnun olmuş bir hali vardır. Elinde para destesiyle sevinerek...

ZÜHTÜ – Ah duydum... Vallahi duydum bu sefer... Namussuzum duydum... İsterim diyor... Duydum bu sefer... Hem bu... (para tomarını telaşla iç cebine yerleştirirken) durun bakayım... şeyin sesi... Şaşkolof'un sesi... Vallahi ta kendisi... Evet Şaşkolof... Ta kendisi...
HAMDULLAH – (Ürkek) Şaşkolof mu?...
SELMAN – (Gizli sevinçle) Şaşkalof demek...

Ötekiler şaşkın ve anlamsız bir yüzle bunlara ne oluyor gibisine bakmaktadırlar. Selman memnunlukla atılırken ötekiler de mırıldanır.

ÖTEKİLER – Şaşkolof mu?... Şaşkolof haa!...
SELMAN – Çabuk git sor bakalım. Ne istiyormuş?

Zühtü yürekli görünmeye çalışan gülünç bir çekingenlikle, sol yandaki çite doğru gider, bir adım atıp durur... Tekrar kendine bir çekidüzen verir, kendi kendini yüreklendirmeye çalışıyor gibidir.

ZÜHTÜ – Heeeey Ekselans Şaşkolof!... İstediğiniz nedir?...

Hepsi dikkatle kulak verirler. Albay'la, Kerim de yaklaşır... Biraz sonra derinlerden aynı uğultulu ses duyulur.

SES – ÇİT KAPISININ DİBİNDEN ÜÇ ARŞIN TOPRAAAAK... BİR DE BACANIZDA LEYLEKLERİM YUVA YAPACAAAAAK... İSTERİİİİİİM... Volga, Volga!...

Hepsi apışıp birbirlerine bakarlar bir an. Belli ki hepsi duymuşlardır. Sonra birden uyanır gibi başlarlar.

HÜSEYİN – Valla ben de duydum... Toprak istiyo herif...

SELVİ – He ya toprak deyo...

MEHMET – Evet, toprak dedi...

OYA – Ben de duydum... Leylekler yuva yapacakmış... (Aptal bir sevinçle ellerini çırpar birden) Aman ne güzel... Leylek leylek havada, yumurtası tavadaaa...

Hepsi öfkeyle dönerler Oya'ya.

SELVİ – Sus gız... Valla bacaklarından dutar, cark deye ayırırım... Herif toprak deyor, duymuyon mu?...

Selman'dan başka hepsi öfkeli ve üzgündür. Yalnız Selman belli etmemeye çalıştığı bir sevinç içindedir.

SABAHATTİN – Alçaklar...

HÜSEYİN – Vay namıssızlar... Lan biz alamıyoruk daha toprağı...

MEHMET – Vay alçak, namıssız herifler...

SELVİ – Utanmaz, ireziller... Bi de bunlar çıktı başımıza...

HAMDULLAH – Gördünüz mü başımıza gelenleri?...

Kerim de elini, sesin geldiği yana doğru, "Tuh Allah cezanızı versin!" anlamına gelen bir öfkeyle sallar.

SES – GELİYORUUUUUM...

Selman'dan başka hepsi öfkeyle bakışırlar bir an. Hamdullah korkudan hareketsiz, donup kalmış gibidir.

— Geliyormuş...

— Geliyormuş ha...

Sonra Hamdullah'la Selman'dan başka hepsi çite doğru yönelirler öfkeyle... Hamdullah korkuyla ağır ağır onlara ta-

kılır. Sabahattin Bey en öndedir. Selman da isteksiz bir hareketle yaklaşmaya başlar.

— Seni namıssız alçak...
— Seni irezil...
— Senin ben babanın ağzına...

Sonra birden sağa sola koşup birer taş, sopa, demir parçası... geçirirler. Hüseyin çitteki sopalardan birini çekip çıkarmıştır. Büyük bir coşkunluk ve öfkeyle acele toplanırlar çitin başında. Hepsi birden büyük bir kin ve öfkeyle sesin geldiği yana doğru, sopaları, demirleri sallayarak bağrışmaya başlarlar:

— Gel hadi... Alçak... Gel bakalım...
— Hadi gelsene...
— Eşşoğlu eşşek...
— (Oya'nın ipince sesi) Terbiyesiz adam...
— Gel ulan sıkıysa...
— Geleceğimiş...

SELVİ – Seni kim çığırdı şindi de deyos... Bi de sen çıktın başımıza... Biz aldık da toprağı, sen galdın...

Selman'ın gözleri bir şeytanlıkla parlar.

SELMAN – Evet... Onu bir çağıran var içimizde... Yoksa nasıl kalkardı gelmeye?...

Hepsi şaşkınlıkla bakarlar. Soru dolu bakışlardır bunlar.

SELMAN – (Bastırarak) Hasan çağırdı onu...

Kerim birden heyecanlanıp atılır.

KERİM – Utanmadan iftira ediyorsun...

Mehmet, elinin tersiyle iteler Kerim'i, vurmaya kalkar...

MEHMET – Sus lan... Saa mı galdı?... Gırarım ağzını burnunu...

Sen daha mı eyi bilecen efendilerden...

HAMDULLAH – Evet, Hasan çağırmıştır. Yoksa nerden gelecekti?...

SELVİ – Lan get... Herife durup dururken bok atmayın... Allahtan gorgun be... Ağzı var, dili yok fukaranın... Gımıldadığı mı var ki?...

SES – GELİYORUUUUUUUM...

SELVİ – Bu gâvur gendiliğinden azdı...

SABAHATTİN – Derhal takviye edelim..

Hepsi birden koşuşurlar. İçerlerden sandık, sandalye, bidon, fıçı benzeri şeylerle gelip, deminki yerde bir barikat kurmaya başlarlar. Barikatın başına Sabahattin elinde bastonuyla geçer, vakur bekler... Yanında Kerim ve ötekiler. Barikat, Sabahattin'in gösterdiği şekilde yapılmıştır. Selman, Hamdullah'ın kolundan tutup öne doğru çeker ve barikat kurulurken konuşmaya başlarlar.

SELMAN – Geldin mi sözüme?...

Hamdullah şaşkın bakar.

SELMAN – Piksonlar burda olsaydı haddine miydi bu herifin buraya gelmeye kalkmak?... (Hamdullah, dili tutulmuş gibi bakarken) Biraz daha kalın kafalılık edersen her şey gidecek elden... (Daha önce de gördüğümüz kâğıdı tekrar çıkarıp uzatır.) Bas imzayı da herifler gelsin kurtarsın bizi...

Arkada barikat tamamlanmış, başta, elinde bastonuyla Sabahattin, ötekiler de sopalarla, demirlerle duygulu ve kutsal bir kurtuluş tablosu haline gelmişlerdir. Selman, kurnazlık ve çekingenlikle bakar bunlara ve tamamlar.

SELMAN – ... yoksa bir gün kaçacağımız yollar da tıkanacak...

Hamdullah hareketsiz gözleri sabit bir noktada kalakalmıştır. Selvi elini tehditle sallar.

SELVİ – Hele bi gelmeye galg ulan Şaşkolof. Gafaaan, gözüüün gırarık... (Bir an sessizlikten sonra) Heeeey, saa diyom, Şaşkolof musun nesin... Duyuyon mu?...

Bir an dinlerler. Ses seda yoktur. Hepsinin yüzü güler. Ferahlamış gibidirler.

HÜSEYİN – Gorktu valla...
SELVİ – Helbet gorkacak...
SABAHATTİN – Biz çok gördük böyle palavraları...
MEHMET – Artık gelemez...
— Valla kesti sesini...
— Sıktı mı?...
— Mezer, toprağı olur.

Selman, Hamdullah'a daha çok bastırır.

SELMAN – Mahvedeceksin hepimizi... Bas imzayı...

Hamdullah barikata bakar. Ses tarafına bakar. Ağır ağır kalemi alır, duraklar.

HAMDULLAH – Ben bunca yıldır tek başıma idare ed...
SELMAN – Yahu geçti o günler... Yirminci yüzyıldayız şimdi... Uygarlık çağı... Füze çağı... Nasıl yaşarız elimizden bir tutan olmasa?... Şaşkoloflar mı gelsin, Piksonlar mı? Hadi beğen bakalım...

Hamdullah bir daha bakar barikattakilere...

HAMDULLAH – Peki nasıl girecek Piksonlar?... Bunların yüzüne nasıl bakarım ben sonra?... Çatıya çıkacaksınız. Koymaz bunlar... Yapının içinden geçeceksiniz...
SELMAN – Orasını bana bırak sen. Ruhları bile duymaz... Hepsini uyuturuz.
HAMDULLAH – Nasıl uyutursun bunları?...
SELMAN – Bu da mı mesele?... Ölü toprağı serperiz üstlerine... Görürsün bak, nasıl mışıl mışıl uyurlar...
HAMDULLAH – Evet ölü toprağı uyutur ama, nerden bulacağız o kadar ölü toprağını?...
SELMAN – Merak etme, hepsini düşündük Mister Pikson'la... Gerekli temaslar yapıldı. Tam bir *occasion* Hamdullahcığım... Fob, İskenderun limanına teslim mangası bin dolar elli sentten gereği kadar ölü toprağını derhal getirteceğiz... Kore'den... Merak etme, bas imzayı!

Hamdullah kâğıdı imzalayacakken birden durur.

HAMDULLAH – Peki, Nail'i ne yapacağız?...

Selman cevap vermeye vakit bulamadan Selvi bağırır.

SELVİ – Herifte ses soluk kesildi. Şaşkolooof... Len Şaşkolooooof... (Bir an dinlerler. Selman endişeli bakmaktadır.) Valla ses yok...

MEHMET – Yoğsa yannış mı duyduk?

O sırada Selman'ın bir hareketiyle yaklaşan Zühtü'yle bir şeyler fısıldaşırlar. Zühtü baş sallayıp içeri girer.

SELVİ – Yok lan, yaanışı var mı?... Deve gibi höykürüyordu.

HÜSEYİN – Maksus yapıyo namıssız... Bizi gandıracak belleyo... Şaşkolooof... Erkeksen gonuş lan...

Tam o sırada içerdeki hoparlörden ses duyulmaya başlar. Ama bu sesin birinciyi taklide özendiği besbellidir. İnce, biraz komikçe bir sestir.

SES – Geliyoruuuuum... İsteriiiiiiiim.

Birden dururlar. Şaşırmışlardır. Bir an sessizlik. Zühtü yaklaşır.

SES – İsteriiiim...

ZÜHTÜ – Gene başladı alçak.

Selvi kuşkuyla bakar.

SELVİ – Ses bo yandan gelmeyo mu?...

KERİM – Bu o ses değil...

MEHMET – Sen garışma demedim mi kör olası...

SELVİ – He valla, ses birez değişti...

ZÜHTÜ – Tabii değişir... Korkusundan... Sizin karşınızda... Çatlayıverdi sesi korkudan...

SES – İsteriiiim...

SELVİ – Lan Şaşkolooof...

SES – (Boş bulunmuş gibi birden cevaplar) Efendiiiim?...

Selman, "Hay Allah kahretsin!" gibisine öfkeyle el sallar. Zühtü'ye işaret eder. Zühtü içeri fırlarken.

SELVİ – Aha cuvap da virdi... Amma valla o ses değil... (Tekrar seslenir) Lan vazgeçtin mi, töbe didin miiii?... Aklın başaan geldi miiii?...

Hepsi kulak kabartırlar. Bir an sessizlikten sonra içerdeki hoparlörden karışık, heyecanlı konuşma ve sesler gelir. Sonra birden hoparlör Mehter Marşı'na başlar.

İÇ HOPARLÖR – Türk milletiii... (Marş sesi fona geçer ve ateşli bir nutuk başlar?) ... asırlardan beriiiii... mukaddes tarihimiziiiin Fatihleriiiin, Yıldırımlarııın... Ulu Hakan Abdülhamit Hanlarııın, mübareeek naaşlarıylaaaa...

Hepsi bu heyecanla bir resmî geçit yürüyüşüne geçmeye başlarlar. Biraz sonra hoparlör yavaşlayarak kesilir. Arkadakiler donup kalır.

SELMAN – (Hamdullah'ı çekerek) Nail işine çare buldum: Oya...

HAMDULLAH – Oya mı?...

SELMAN – Evet, Oya...

Döner, Oya'ya seslenir.

SELMAN – Oya Hanım, Oya Hanım!...

Oya döner bakar.

OYA – Efendim?...

Selman nazik bir işaretle çağırarak,

SELMAN – Azcık bakar mısınız?...

Oya yaklaşır.

OYA – Buyrun Selman Bey?...

Selman'la Hamdullah yaklaşıp kızı aralarına alırlar.

SELMAN – Sizden bir ricamız var, Oya Hanım...

OYA – Emredersiniz... Buyrun efendim... Yapabileceğim bir şeyse...

SELMAN – Elbette... Sizin yapamayacağınız şey var mı dünyada?...

Oya kırılır dökülür.

SELMAN – Sizi milli bir vazife bekliyor Oya Hanım... Milli olduğu kadar da insani...

Kız merakla bakar.

SELMAN – Nail Bey'i tanırsınız...

OYA – Evet...

SELMAN – Ne kadar iyi çocuktur... Hepimiz hem severiz, hem de derin saygımız vardır. Öyle değil mi Hamdullah Bey?...

HAMDULLAH – Ee tabii... Tabii...

SELMAN – Ortalığın halini görüyorsunuz Oya Hanım... Böyle karışık bir zamanda Nail Bey'in sık sık ortalığa çıkması, hem memleketin durumu bakımından, hem de onun şahsı bakımından son derece zararlı... hatta korkunç tehlikelerle dolu... Biz kendisine bunu söyleyemeyiz... Tabii, çıkma odandan denmez ya adama... Aklına bin türlü şey gelir, di mi ya?...

Oya anlamadan bakar bir an.

OYA – Ben mi söyleyeceğim?...

İkisi birden atılırlar.

SELMAN – Sakın haa!...

HAMDULLAH – Öyle şey denir mi kızım!...

SELMAN – Gideceksin odasına ve ... yani Nail Bey odasından çıkmasın ve ortalığa karışıp da başına bir iş açmasın diye onunla meşgul olacaksın... Anladın değil mi? Sen anlayışlı kızsındır... Biz Nail Bey de mutlu olsun istiyoruz... Tabii sen de... Hiç tanıdın mı?... Öyle tatlı çocuktur ki... Yani gerisini artık sen... ayarlarsın...

OYA – (Fıkırdayarak) Anladım efendim.

İkisi de memnun bakışır, bir derin nefes alırlar. Selman, "nasıl?" gibisine bakar Hamdullah'a.

SELMAN – Ben biliyordum zaten... Çalıştığım arkadaşlarımın bütün kabiliyetlerini bilirim... Başarımın sırrı burdadır...

OYA – Ama benim de bir isteğim var...
SELMAN – Elbette, elbette... Karşılığını alacaksın... Şimdi personel şefini göreceğim, maaşına zam...
OYA – (Keserek) Ama benim istediğim zam değil...

Selman yüzünü ekşitir, fakat birden toplanır.

SELMAN – Eee tabii, bir miktar da ayrıca nakit olarak...
OYA – Teşekkür ederim... Ben onu da istemiyorum...
SELMAN – Peki ne istiyorsun?

Oya birden ciddileşir. Yapmacık, utangaç bir edayla.

OYA – Evlenmek...

Ötekiler şaşkın bakınırlar. Oya hemen tamamlar.

OYA – İyi bir izdivaç yapmak istiyorum, hakkım değil mi?...
SELMAN – Tabiii... Aman ne kadar iyi!... Elbette hakkın kızım... Sen Nail'i ayarla... Biz de elimizden geleni yaparız... Değil mi Hamdullah Bey?...
HAMDULLAH – Tabii, elbette...
SELMAN – ... Vallahi çok iyi çocuktur... Çok da uygun.
OYA – (Tekrar kırıtır. Gene aynı mahcup pozunda) Nail'le evlenip de, ömrümü tavan arasında tozlu kitapların arasında, yarı aç mı geçireceğim?... Allah korusun!... Gencim, yaşamak istiyorum ben... Hakkım değil mi?

İkisi de şaşkın, hemen cevap verirler.

SELMAN – Tabii hakkın...
HAMDULLAH – Hakkı...
SELMAN – Peki kiminle evleneceksin?...
OYA – Sizinle...

Selman hoplar.

SELMAN – Benimle mi?...
OYA – Evet... Mademki birlikte bir iş yapacağız, ilerde sizin karınız olacağımı bilerek çalışırsam daha başarılı olurum... (Birden namuslu, üzgün bir kız yapmacığı ile) Sonra bir adamın odasına girip kalmış bir kız olarak, kim bakar

benim yüzüme?... (Yalancıktan hüzünlü ve ağlama numarasına geçer.) Sokağa mı düşeyim... istiyorsunuz?...

Hamdullah duygulanmıştır.

HAMDULLAH – Vah evladım... Haklı... Söz ver evleneceğine Selman!...

Selman kestirip atarak.

SELMAN – Olmaz!...

HAMDULLAH – Ee yazık bu kıza... Vicdan lazım biraz... İşin de selameti bakımından...

SELMAN – Olmaz dedim!... Benim karım, Nail'in odasına gidecek!... Olmaz böyle şey!...

HAMDULLAH – Karın olmadan gidecek yahu...

SELMAN – (Birden köpürür.) Yok canım. Kolay demesi... Sen evlensene...

HAMDULLAH – Ben mi? Deve... Kızım yerinde ayol... Hem beni istemiyor ki...

OYA – Bence bir mahzur yok, siz de olabilirsiniz.

SELMAN – Tamam, en uygunu da bu zaten...

OYA – Benim için önemli olan, namusumun kurtulması... Sonra siz de bana istediğim rahat yaşamı sağlayabilecek durumdasınız... Yaş farkı hiç önemli değil... Ben yaşlı erkeklerden hoşlanırım.

SELMAN – Evet, evet... Kız doğru söylüyor... En iyisi senin evlenmen...

HAMDULLAH – Rica ederim saçmalama...

SELMAN – Yahu ne var aksilik edecek şimdi?... Ha sen, ha ben, ne fark eder yani?... Tam işimizin olacağı sırada bir bozgunculuk çıkarmasan olmaz!...

İş kavgaya dönüşmek üzeredir.

HAMDULLAH – Fark etmezse sen evlen... Ben bu yaştan sonra...

Kız birden kıkırdayıp aralarına girer.

OYA – Yazı tura atacağım. Hakkınıza razı mısınız?

Bir an kalırlar.

SELMAN – Başka da çare yok galiba...

OYA – Yazı gelirse Selman Bey'le, tura gelirse Hamdullah Bey'le evleneceğiz, tamam mı?...

Bir an tereddütlü bir sessizlik.

HUMDULLAH – Pekâlâ, öyle olsun...

Oya, Selman'dan aldığı parayı havaya atıp, sol elinin üstüne kapatır... Açıp bakarken hepsi merakla atılırlar, göstermez, kendisi bakar ve gülümser. Ötekiler merakla bağırışırlar.

SELMAN-HAMDULLAH – Yazı mı, tura mı?

Kız bir şey demeden gülümserken, kabaca bağırışırlar.

SELMAN – Söylesene kız!...

HAMDULLAH – Söylesene be!...

Kız birden ciddileşir. Soğuk ve yukardan bakarak.

OYA – Rica ederim, kabalaşmayın!...

Birden toplanırlar.

SELMAN-HAMDULLAH – Affedersiniz...

OYA – Söylemiyeceğim...

SELMAN – Söylemiyecek misiniz?

HAMDULLAH – Demek söylemiyecen?...

OYA – Evet, söylemiyeceğim... Şu andan itibaren birinizle evlenmek hakkım... Kiminle olduğunu sadece ben bileceğim... Ve ancak iş bittikten sonra açıklayacağım... Razı mısınız?... İşimi rahatlıkla yapabilmem için tek çare...

Bir an bakışırlar, şaşkın, öfkelenecek gibi olurlar. Kendilerini tutarlar.

SELMAN – Vallahi galiba en doğrusu da bu...

HAMDULLAH – Hay Allahım, nedir Hamdullah kulunun başına gelenler?... Pekâlâ, öyle olsun...

SELMAN – ... Hadi bakalım. Başarılar...

OYA – O halde anlaşmamızı tamamlayalım...

İkisi de anlamadan bakarlar kıza. Oya rahatlıkla.

OYA – Beş yüz bin liralık bir bono rica ediyorum... namıma...

İkisinin de gözleri faltaşı gibi açılmıştır.

SELMAN – (Bastırarak) Beş yüz bin liralık bono mu?... Rica ediyorsun!... Namına!...

OYA – Namıma...

HAMDULLAH – Delirmiş bu kız...

OYA – Milyonlarınız var, ya sonra dönerseniz sözünüzden, benim buncacık bir garantim de olmasın mı?... Karınızdan bu kadarcık bir parayı esirgeyecek değilsiniz herhalde?... (Yapmacık, masum bir edayla tamamlar.) İsterseniz vazgeçelim?...

İkisi birden irkilirler.

SELMAN – Vazgeçmekten bahseden kim?...

HAMDULLAH – (Bezgin) Ver Selman ver...

SELMAN – Niye ben verecekmişim, belki senin karın?...

HAMDULLAH – Allah korusun... Ömrümde bir piyango vurmadı bana bugüne kadar, şimdi vuracak değil ya!... Mutlaka senin karındır o...

SELMAN – Yaa, ben vereyim de sonra...

OYA – Bırakın tartışmayı... İkiniz de imzalayacaksınız ki, haklı, emniyetli ve sosyal adaletli olsun... Sonra benim işlerimi sağlam ve garantili yapmaya alışmam, sizin için de gerekli değil mi?

İkisi aptal aptal birbirlerine bakarlar. Selman hırsla çıkarıp bir bono yazar, imzalar; Hamdullah'a verir. Hamdullah da imzalarken.

SELMAN – Gelecek 31 Şubat'a kadar işleri başarıyla yürütürsünüz. 31 Şubat'ta bononuz ödenecektir... Ama rica ederim bir falso yapmayın.

Oya, bonoyu katlayıp koynuna sokarken,

OYA – Merak etmeyin.

Der ve uzaklaşır. Hamdullah dalgın, kızın ardından bakarken,

HAMDULLAH – Yapmaz, yapmaz... Bu kız falso yapmaz...

SELMAN – (Birden ciddileşir, eski havası dağılmış, yeni ve kararlı bir tutuma dönmüş olarak) Tamam mı? Nail de halledildi. İşimize bakalım. (Cebinden bildiğimiz kâğıdı çıkarır, Hamdullah'a uzatarak) Bas imzayı!...

Hamdullah kâğıda şöyle bir bakıp imzalarken, hoparlörden ses yükselir.

HOPARLÖR – Mister Pikson'la imzalanan dostluk ve karşılıklı yardım anlaşmasına göre, verilen ilk yardım araç ve gereçleri vaktinde yetiştirilmiş ve gerekli yerlere gönderilmiştir. Vatandaşlarımızın huzur içinde tatlı uykulara yatmalarına, hiçbir engel kalmamıştır.

Birden uçak, tank, top gürültüleriyle dolar her yan. Bir savaş havası kaplamıştır ortalığı. Sesi duyan bizimkiler, deli gibi fırlayıp barikattaki yerlerini alırlar.

— Geliyorlar namussuzlar...

Savaş gürültüleri devam ederken, bir an geçer. Bakışırlar,

KERİM – Gelen melen yok.

Birden sol taraftan, geriden bir duvarın, sahnenin sol önüne doğru kaymaya başladığı görülür. Savaş gürültüleri de artmıştır. Duvar, barikatçıların hemen de burunlarından teğet geçerek ilerler, soldaki bahçeyle, barikatı ayırarak, sahnenin sol yanını kapatır. Duvarda, petrol şirketlerinin, tekelci yabancı şirketlerin adları, afişleri vardır. Barikattakiler bir an bakışırlar. Bu gri duvarla birlikte ortalık da, gri tonda ağır bir havaya bürünmüştür. Selman, ötekilere yaklaşır.

SELMAN – Haydin arkadaşlar, hepimiz evimize... Tehlike geçti, korkulacak bir şey kalmadı. Önce derin bir uyku, sonra herkes işinin başına...

Herkes ağır ağır içeri girerken Selvi yaklaşıp türküsünü söyler.

SELVİ'NİN TÜRKÜSÜ

Melek cennette melektir
Cennetle cehennem karıştı mı
Şeytan melek
Melekler şeytan demektir

Bir şey var şuramızda
Küt küt atar
Ölüm benek benektir
Yalnızlığımızda
Mutluluk
Sıcak bir somunu bölüşmektir

Anayım ben
Bütün gözyaşları bağrıma akar benim
Elim kimsesizlerin alnında
Boşuna mı gidecek
Verilmiş bunca emek
Bunca gözyaşı
Nerden çıktı bu zehirli ekmek

Mutluluktur derim her işin başı
Bizim birlikte mutluluğumuz
Işıl ışıl güldü mü bebek
Türküye başladık mı yürekten
En doğru yoldur tuttuğumuz
İşte o zaman derim

Şeytanlar
Kara kara şeytanlar
Bırakmayacağım

Cennetin kapısına kadar
Yakanızda ellerim

Selvi türküsünü bitirip de içeri girerken Oya'nın merdivenlerden çıkıp toplantı salonuna girdiği görülür. Hasan dimdik duruyordur yerinde. Oya, Hasan'a bakar. Sonra merdivenlere bakıp etrafı kollar. Usulca sokulur Hasan'a.

OYA – Merhaba...

Hasan aynı şekilde cevapsız durur... Kız biraz daha yaklaşır ve zaman zaman sokularak, hatta göğsüne sürünerek, yaslanarak konuşmasını yapmaya başlar. Fakat Hasan sonuna kadar tepkisiz, öylece durur.

OYA – Korkuyor musunuz sizi ele veririm diye?... Gammazlıktan nefret ederim... Ne olursunuz bana inanın... Sizinle biraz konuşmak için can atıyorum... Öteden beri bir fırsat kolluyordum. Kimsecikler yok... (İyice fingirdeyerek sokulur.) Biliyor musunuz?... Çok hoşuma gidiyorsunuz. Belki de hakkımda kötü şeyler düşüneceksiniz ama, ne yapayım, elimde değil... İlk gördüğüm günden beri size karşı içimde, nasıl anlatayım... Hoşuma gidiyorsun işte... Kuvvetli kolların, dimdik bakışların... Hırsla kilitlenmiş dudakların (Hasan'a sürtünmeye, başını göğsünde dolaştırmaya başlamıştır.) Ne olursun okşa biraz beni... Hadi sar beni... Yalvarırım... Dudaklarınla yanmak, güçlü kollarında ezilmek istiyorum... Hadi... Hadi... Hadisene... Yalvarırım hadi... Yemin ederim ki söylemem kimseye... (Hasan'ın tepkisizliği karşısında bir an durur, sonra ağır ağır çekilir, kinle bakar bir an ve öfkeyle patlayarak, gittikçe yükselen bir tonda başlar.) Korkak!... Yüreksiz herif!... Ödün patlıyor değil mi?... Belki de yüreksiz değilsindir, ama kalpsizsin!... Kendini beğenmiş, taş ruhlu... taş yürekli herifin birisin besbelli... Demin söylediklerimi de ciddiye alma sakın... Hıh, biraz alay ettim seninle... Senin gibi sağır, dilsiz ve ruhsuza imrenecek kadar budala değilim!

(Öfkeyle uzaklaşıp Nail'in odasına girerken, geri geri bakar ve tam Nail'in odasına girecekken tekrar bağırır.) Daha kötü olacaksın inşallah!...

Eli Nail'in kapısına çarpınca döner, saçlarını düzeltir. Kendine çekidüzen verir. Kapıyı usulca açarken Nail'in odası aydınlanır. Nail karmakarışık kitaplar arasında dalgın, okumaktadır. Kızın girdiğini fark etmez. Oya kapıyı kapatıp, şuh bir edayla yaslanır. Nail'e bakar.

OYA – İyi akşamlar...

Nail ağır ağır başını kaldırır, anlamamış gibi bir an bakar. Kız aynı kırıtık gülümseme ile duvarlarda, resimlerde, kitaplarda şöyle bir göz gezdirdikten sonra Nail'e bakmaya başlar. Nail ancak anlamış gibidir, ağır ağır kalkar, memnun gülümser, karşılıklı gülümserler; Nail kendinden emin, çapkın, tecrübeli bir erkek dikliği ile bastıra bastıra başlar.

NAİL – Hoş geldiniiiz Oya Hanım...

NAİL'İN BU SÖZÜNÜN BİTİMİYLE BİRDEN ALAN AYDINLANMIŞTIR VE NAİL'İN SÖZÜNÜN HEMEN PEŞİNDE, SELMAN'IN, DUVARLA YAPI ARASINDAKİ BOŞLUKTAN GİREN MİSTER PİKSON'A VE YANINDAKİLERE "WELCOME!" DİYE BAĞIRDIĞI DUYULUR. Pikson'un yanında bir bahriyeli ile bir sivil vardır. Selman'ın yanındakiler de Hamdullah'la Zühtü'dür. Selman'la Pikson el sıkışırlar. Pikson babacan, tipik Amerikalı yapısında bir adamdır. Yanındaki sivil, hafif göbekli, yağlı bedenli, yaşlıca birisidir. Bahriyeli ise, ince uzun, kaval gibi, kumral, dişlek bir oğlandır.

PİKSON – How are you Mister Selman?

Pikson'un daha ilk bakışta gözü şahane kapıya ilişmiştir. Şaşkın ve hayran bakmaktadır. Selman, Hamdullah'ı takdim ederken,

SELMAN – Thanks... Mister Hamdullah...

Pikson gözünü kapıdan ayırmadan elini uzatıp Hamdullah'la tokalaşırken,

PİKSON – How do you do?

Hemen Zühtü atılır. Yapıyı işaretle,

ZÜHTÜ – Uyudu efendim, hepsi uyudu...

PİKSON – (Gözleri kapıda) Fantastic...

Hamdullah ortada şaşkındır. Pikson'un ilgisini anlamıştır. Sırıtarak yetiştirir.

HAMDULLAH – Altı yüz seneliktir mister...

PİKSON – Büyük bir civilisation... Bravo... Congratulations (Baştan beri babacan sırıtan yanındaki sivili tanıtarak) Mister Ehmad...

Sivil, babacan bir gülümseme ile Hamdullah'a elini uzatır. Temiz bir Türkçeyle:

HACI AHMET – ... Ahmet bendeniz efendim... Hacı Ahmet bendeniz...

Ve hemen Amerikalı Bahriyeli'nin, valizden çabucak çıkartıp uzattığı, yeşil sarıklı bir fesi başına geçirir. Hamdullah bayılmıştır zevkinden. Hemen atılır adama:

HAMDULLAH – Vay efendim... Hoş geldiniz... Allah ömürler versin... Ne tatlı sürpriz...

HACI AHMET – Hoş bulduk Hamdullah Beyefendi... Ah bilseniz nasıl bekliyordum bugünleri...

Birden sarmaş dolaş olmuşlardır.

HAMDULLAH – Kaç yıl geçti?

HACI AHMET – Eee Allah'ın istediği oluyor efendim... Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur...

Bu arada Zühtü, Hacı Ahmet'in yeşil sarığına imrenerek bakar, hatta uzanıp elini sürecek gibi yapar, Bahriyeli birden bir yeşil sarıklı fes daha çıkartıp, arkadan Zühtü'nün başına oturtuverir. Zühtü şaşırır, hepsi gülüşürler. Zühtü çıkarıp bakar, sonra tekrar koyar başına.

HAMDULLAH – Aman pek de yakıştı...

Zühtü bir ara çıkaracak gibi yapınca, Selman önler.

SELMAN – Çıkarma... Bununla çalış, daha etkili olur... (Sonra telaşla) Gelsin ölü toprakları...
ZÜHTÜ – Uyanık kimse kalmadı beyefendiciğim...
SELMAN – Biz işimizi sağlam tutalım...

Daha Selman sözünü bitirmeden fırlamış olan Bahriyeli, bir yardımcı ile birlikte, dışardan eski bir yangın tulumbası ve kocaman bir sandık getirmiştir içeri. Sandığın üzerinde dostça sıkışan iki el ve kocaman bir yazı: MADE IN KOREA... Sandık yaklaşınca sandıktan çok, tabut biçimi bir sanduka olduğu anlaşılır. Sandığı telaşla açarlar. Bu arada hortumu da tulumbaya takmaktadırlar.

NAİL'İN ODASI:

Oya ile Nail'in raftaki kitaplara baktıkları, Nail'in bazı kitapları çıkarıp kıza göstererek bir şeyler açıkladığı görülür. Oya gayet romantik pozda adama sokulmaktadır... Saçları Nail'in yüzüne sürünmektedir. Nail kendine güvenli bir biçimde konuşur.

NAİL – Her şeyden önce sanatçıyım... İnsanı ararım...
OYA – Hangi insanı?... Bu pis sokaklardaki insanları mı?...

Nail, kızın saflığına, yukardan bakarak güler.

NAİL – Sanatımı sokağa düşürmem şüphesiz... Ama insan... Bütün katların dışında bir insan var ki...

Bu arada iki yeşil sarıklının; Zühtü ve Hacı Ahmet'in ellerindeki tulumba hortumundan, yoğun bir toz fışkırır. Hepsi memnun gülüşürlerken, Zühtü ile Hacı Ahmet hortumu çekip sürüyerek içeri dalmışlardır. VE TAM BU ANDA DA NAİL'İN YUKARIDAKİ SONSÖZÜ SÖYLENMİŞTİR VE HEMEN ARDINDAN, SELMAN'IN EVE GİRENLERE DOĞRU BAĞIRMASI DUYULUR.

SELMAN – Bütün katlara... İyice...
HAMDULLAH – İyice bütün katlara...
ZÜHTÜ'NÜN SESİ – Merak buyurmayın beyefendiciğim...

HACI AHMET'İN SESİ – Evvel Allah, Allahu Teâlâ'nın izniyle...

Pikson, ikisinin arasında bir yere geçmiş ve isimlerini bastıra bastıra, bir Amerikalı telaffuzuyla bağırmaya başlamıştır.

MİSTER PİKSON – Mister Selman... Mister Hamdullah... Mister Selman... Mister Hamdullah...

Pikson'un emriyle tulumbayı işleten Hamdullah'la Selman, acayip ve mübalağalı bir tahterevallide gibi, biri inip de iyice yere yaklaşınca, öteki tavana yükselir gibi yukarı çıkmaktadır. Bu arada Nail'le Oya'nın, duvarlardaki resimleri, heykelleri dolaştıkları, Nail'in heyecanla bir şeyler anlattığı görülür. Birden katlardan yükselen bir horultu duyulmaya başlar. Önce hafiften başlamıştır, Pikson'un emriyle Hamdullah ve Selman, tulumbayı bastırma gayretlerini artırdıkça, horultu da şiddetle yükselmeye başlar. Aynı anda da derinlerden bir salıncak, ya da beşik gıcırtısı ile birlikte yanık bir ninni sesi duyulmaya başlamıştır. Bu ses de, gittikçe büyüyen "garç gurç" temposunda bir sestir.

NİNNİ

Dandini dandini daniki
Gökte yıldız on iki
Yıldızların birisi
Oldu da gece yarısı
Uyuyor yavrum uyuyor
Gözlerini uyku bürüyor
Gelme Şaşkolof'un koca karısı.

Hamdullah'la Selman, Pikson'un emrindeki tempoya uyarak kan ter içinde pompalamaya devam etmektedirler. Beşik sesi de sürüp giderken, içerden Mehmet'in sesi yükselir. Öfkelidir.

MEHMET'İN SESİ – Uyusana lan... Erken galgacan yarın...
KERİM'İN SESİ – (Üzgün, öfkeli) Uyuyamıyorum babacığım. Uyuyamıyorum.
MEHMET'İN SESİ – Valla şindi alırım ayağımın altına uyu... Ya uyanamazsan!... Pavlike erkenden seni bekliyo...

Kerim, uyuyamıyorum dedikçe, Hamdullah ve Selman tulumbayı daha öfkeli ve daha çabuk basarlar. O sırada dışardan bahriyeli ile bir başka yardımcı askerin, kocaman bir füzeyi içeri taşıdıkları görülür.

NİNNİ

Dandini kızım danister
Annesinden don ister
Patiskayı beğenmez
Naylon Amerikan don ister

KERİM'İN SESİ – (Gittikçe zayıflamaktadır, sayıklıyor gibidir.) Uyuyamıyorum... Uyuyamıyorum... Anneciğim uyuyamıyorum...

Oya kolunu Nail'in beline dolamıştır, sokulgandır. Ellerindeki kadehlerden bir şeyler yudumlarlarken, resimlere bakmaktadırlar. Bahriyeli merdivende görülür. Öne çıkar etrafı kollar, cebinden çıkardığı kocaman bir siyah bezle, Hasan'ın gözlerini sıkıca bağlar. Sonra füzeyi çatı katına taşırlar. Hasan'ın gözleri bağlanırken, Nail heyecanla anlatmaktadır. Müzik trampetli sert bir işgal müziği gibidir.

NAİL – Önemli olan, bireyin mutluluğudur. Kimsenin katında gözüm yok benim. Falan çatıya çıkmış... Falanca filancanın katına göz dikmiş... Mutluluk bütün katların dışında özgür düşüncenin ürünü...
OYA – Ne güzel konuşuyorsun bir tanem benim...

Salıncak gıcırtısı ve trampetli savaş müziği daha da yük-

selmeye başlamıştır. Füze çatıya yerleştirilirken aşağıda birtakım adamların, tulumbanın arkasındaki duvara, büyük rakamlı dolarlarla kaplı afişler asmaya başladıkları görülür. Hamdullah ve Selman kan ter içinde pompaya devam etmektedirler.

MİSTER PİKSON – Mister Hamdullah... Mister Selman... Mister Hamdullah... Mister Selman...

KERİM'İN SESİ – (Bitkin bir mırıltı halinde) Uyuyamıyorum... Leş gibi bir şeyler kokuyor... Uyuyamıyorum...

NİNNİ

Dandini dandini danalı bebek
Sarığı da yeşile boyalı bebek
Uyusun uyusun büyüsün
Şalvarı yüz elli yamalı bebek
Ee yavruma eeee – eeee – eeeee
eeeee – eeeeee – eeee

KERİM'İN SESİ – Uyuyamıyorum anneciğim...

Nail'le Oya balkona geçmişler, pırıl pırıl ışıklar altında karşılıklı bakışan, el ele tutuşmuş iki âşık silueti vermişlerdir. Tam kötü filmlerin ucuz romantik finali. "EEE-EEEE"leri ve garç gurç beşik sesine karışan trampetli savaş müziğiyle birlikte, kötü yabancı filmlerin, kötü final müziği ile perde ağır ağır kapanır.

1. BÖLÜMÜN SONU

İkinci Bölüm

Sahne açılmadan heybetli bir koro halinde marş başlar. Oyuncuların korosudur bu.

MARŞ

Kurtulduk kurtulduk kurtulduk
Yaşasın bizi kurtaranlar
Düşlerdeki özgürlüğü bulduk
Bizler çelik zincirleri kıranlar
Düşlerdeki özgürlüğü bulduk
Bizler çelik zincirleri kıranlar

Kurtulduk kurtulduk kurtulduk
Yaşasın bizi kurtaranlar
Düşlerdeki özgürlüğü bulduk

Biz kanlı sabahlara uyananlar
Düşlerdeki özgürlüğü bulduk
Biz kanlı sabahlara uyananlar

Perde açılmaya başlar. Marş sürer.

Kurtulduk kurtulduk kurtulduk
Yaşasın bizi kurtaranlar
Düşlerdeki özgürlüğü bulduk
Bizler satın alanlarla satanlar
Düşlerdeki özgürlüğü bulduk
Bizler hanlar hamamlar apartmanlar

I. Sahnenin aynıdır. Yalnız soldaki duvar baştan başa yabancı şirket reklam afişleri ve gerici politika ve savaş çağrılarıyla doludur. Işıklar kurşun gibi ağır ve baskılı bir hava yaratacak biçimdedir. Çatı katı, füzeler, namlular, radar ve dürbün benzeri, kocaman araçlarla yüklüdür. Bu kadar yükün altında, yapının ön cephesi çökmeye yüz tutmuş gibidir. Bütün namlular soldaki duvara, tek tük de havaya doğru çevrilmiştir. Hasan yerinde gözleri bağlı durmaktadır. Nail odasında elinde kâğıt kalem, ara sıra balkondan bakıp bir şeyler yazıyordur. Oya hazırlık içindedir. Yüzleri daha renklidir. Kilo almış, sıhhatli, zengin görünüşlü. Hamdullah biraz daha kalantorlaşmış, üstünde göze çarpacak bir çelişki ile alafranga ve alaturka giysiler: Amerikanlaşmış bir hacıağa... Zühtü de iyi giyinmiştir. Mehmet, Hüseyin, Selvi daha da dökülürler. Kerim'in tulumu daha kirli. Sabahattin vakur. Giysileri aynı. Yalnız yakası açılmış, kravat takılmıştır. Asker kumaşından yapılmış, stilize asker-sivil karışımı bir giysi. Soldan sağa, alana okunaklı koca koca harfli bir pano gerilmiştir. Panoda, "İNSAN, SATIŞ YAPAN BİR HAYVANDIR. YA SAT YA SATIL" yazılan ve SATIL'ın altında da "İMZA: BÜYÜK FİLOZOF –imzası okunamadı-" sözleri görülür. Meydandaki oyuncular, perde tam açılıp da koroyu bitirdikleri vakit uğultu halinde

bağrışıp çağrışmaya başlamışlardır. Hüseyin, elinde terazi, muzlar ve dirhemlerle dolu, sırtında muz küfesi dolaşmaktadır. Ötekiler de çabuk çabuk alışveriş yapmaktadırlar. Bütün bu sahne çok tempolu, adeta pandomim havasındadır. Selman'la Hamdullah'ın birbirlerine birtakım kâğıtlar imzaladıkları, alıp verdikleri görülür. Selvi de herkese, bir ara Bahriyeli'ye, elindeki yün çorapları satmaya çalışmaktadır. Duvara yakın bir yerde Mahmutpaşa usulü bir işporta tezgâhı, üstünde Amerikan malları, viski şişesinden jilete kadar... Bir kız mallara imrenerek bakar, alıp alıp bırakır. Giysileri kendi üstüne koyup bakınır, işportacı çeker alır elinden, kovar. Bahriyeli, karaborsa bir şeyler verir işportacıya etrafı kollayarak.

— Sat kardeşim...
— Alıyorum yetmiş...
— Sattım...
— Yüz seksene, yüz seksene...
— Hava al sen...
— Satmaaam... Yağma mı var...
— Satın al öyleyse...
— Toptan bin sekiz yüz beyefendiciğim...
— Alacaksan al ulan... Amma uzattın be...
— Almazsan alma beğim...
— Elimi öpene satarım...
— Cif tonu bin iki yüz dolar elli sent...
— Ben ne satayım kardeşim...
— Sat kendini...

Koltuk değnekli topal bir adama işportacı sorar:

— Kime sattın ayağını?
— Gore'de sattım... Daha da parasını alamadık...
— Beşi bi lira... Beşi bi lira...
— Sat da ne satarsan sat...
— Vallahi idare etmez ablacığım...
— Hadi senden yirmi beş almayalım...

— Yüzde yirmi beş komisyon isterim...
— Sattınız mı?...
— Sattılaaaar...
— Anasını satayım be...
— Satılmaz kardeşim... Satılmaz...
— Satılmıştır bunlar beyefendiciğim...

Bu arı kovanı gibi sesler bir anda patlar ve tam o sırada Hüseyin elindeki banknotları sayarak işporta tablasının üstüne çıkıp, herkesi bastıracak şekilde seslenir.

HÜSEYİN – İçiiiiinizde bizim memleketin toprağını satan kiiiim?... Hangiiiiz?...

Çok kısa süren bir sessizlik ânında Selman, Hamdullah soğuk bakarlar. Birden mırıltılar başlar.

— Şıştşştt...
— Ulan ne biçim laf bu be...
— İn aşağı...
— Niye insin bilader...
— İn...
— Ne demek istiyorsun?...
— Bırakın yahu, herifin parası var...
— Serseriye bak...
— İn ulan...

Ve birden uzanıp Hüseyin'i apar topar indirirlerken o, elinde paraları sallar ve çaresizlikle bağırır.

HÜSEYİN – Parasınnan deel mi yahu... Satın alacam...
— İn aşağı kontak herif!...
— Sen kim toprak kiiim?...

Gülüşmelerle yere koyarlar Hüseyin'i. Hüseyin küfesini sırtlayıp terazisini alırken herkesi bastırarak bağırır:

— Eyi muuuz!... Haysiyetli muuuz!...

Oya, Nail'in odasında evden çıkma telaşı içindedir. Bir yandan da *Kurtuluş Marşı*'nı mırıldanır.

OYA – Ben gidiyorum sevgilim... Çok geç kaldım...
NAİL – (Dalgın) Güle güle...

Oya bu ilgisizlikle ayılmış gibi döner, elindeki kâğıtla meşgul Nail'e yaklaşır.

OYA – Bitti mi?...
NAİL – Hayır... Bitti ne demek? Sanat eseri biter mi?...
OYA – Anladım canım... Yani bugün Pikson gelecek de... yetişseydi demek istedim...

Nail duymamış gibi dalgın bakıyordur balkondan. Oya da yaklaşır, bakar.

OYA – Ne kocaman şey bu Missouri... Ömrümde görmedim bu kadar heybetli zırhlı...

Nail birden kıza bakar.

NAİL – Heybetli mi dedin?...

Oya gene bir pot mu kırdım gibisine bakar. Nail sinirli, memnun tekrarlar.

NAİL – Evet... Heybetli... (Kâğıda bir şeyler yazar.) Tamam... (Oya'ya bakar sevgiyle) Sana borçluyum...
OYA – Teşekkür ederim... Ama anlamadım...

Oya'yı şefkatle öper. Yukardan bir sevgiyle bakar.

NAİL – Her şeyimi sana borçluyum zaten, benim minik kedim...

Oya duygulanmış gibidir bir an. Nail kâğıdı alır, okumaya başlar. Sağ elini kaldırarak yüksekten bir tavırla.

NAİL – *Benim de kalyonlarım vardı...*

Oya birden ayılmış gibi fırlar ve Nail'in elindeki kâğıdı kaptığı gibi kapıya doğru koşarken,

OYA – Kusura bakma sevgilim... Bay bay. Çok geç kaldım...

Nail'in eli öylece havada kalmıştır. Oya merdivenlere doğru koşarken, meydanda herkes donuk beklemektedir. Zühtü, Selman, Hamdullah ne oldu gibisine bakışmaya başlarlar.

Sinir bozan bir sessizlik. Bu üçünden başka herkes hâlâ taş gibi durmaktadır...

ZÜHTÜ – Ne oldu?...

HEP BİRLİKTE KORO HALİNDE – SATILACAK BİR ŞEYİMİZ KALMADI.

Gene keskin bir sessizlik. Hamdullah telaşlanır.

HAMDULLAH – Eyvah, ne olacak şimdi?...

Selman birden öfkeyle atılır.

SELMAN – Aptallık etmeyin be!... Satılacak daha çok şeyimiz var!...

Tekrar hareket başlar. Mehmet fırlar masaya.

MEHMET – Bakın benim ellerim...

Sözünü tamamlayamaz. Zühtü, Selman, Hamdullah ve o sırada içeri giren Oya bağırışmaya başlarlar.

— İndirin şunu yahu!...

— Kaç para eder senin ellerin...

— İn aşağı!...

MEHMET – Acıyın, ne olursunuz acıyın!...

— İn ulan!...

— Ne boka yarar senin ellerin?...

MEHMET – Neyimi satayım ben?...

— Neyini satarsan sat!...

MEHMET – Gözümü satıyorum... Var mı?...

Hemen Hacı Ahmet atılır. Gözlüklerini çıkarıp Mehmet'in gözlerine doğru bakar. Gene mırıltılar.

— Gözünü mü?...

— Acaba nasıl mal?...

— Bir görsek!...

— Vay canına... demek göz?...

— O sırada Hacı Ahmet de göze bakmış, beğenmiştir.

HACI AHMET – Fena değil... Ne istiyorsun?...

MEHMET – Bilmem?... Siz daha iyisini bilirsiniz Hacı Efendi... Münasibi neyse...

HACI AHMET – Olur, anlaşırız amma... peki ya çıkarırken bozulursa?... Değil mi ya!...

Ötekiler bakar. Onlar da baş sallayıp hak verirler.

— Evet, doğru...

— Bi de bozulursa...

— Enayi mi... Boşuna para versin...

MEHMET – O zaman ötekini de alırsın... Valla fazla para istemem...

SELMAN – Olmaz... Olmaz... İki gözünü birden satamazsın. Nerde kalır sonra görme özgürlüğü?...

— Evet...

— Görme özgürlüğü var tabii...

HÜSEYİN – Eyi muuuuz...

Hacı Ahmet çekilir.

HACI AHMET – Vazgeçtim... Vazgeçtim... Neme lazım...

Mehmet ağır ağır inerken, Kerim'in çıktığı görülür. Bütün gözler üstündedir. Bir an sessizlik. Kerim etrafına bakar. Sonra ellerini uzatır. Işık altında daha bir büyümüş gibidir elleri. Yüzü ve etrafı loştur. Selman, Hamdullah, Zühtü ellere bakıp aralarında müzakereye başlarlar.

SELMAN – Evet, fena değil...

HAMDULLAH – Tam size göre Selman Bey...

ZÜHTÜ – Evet beyefendiciğim... Yeni getirttiğimiz makineler için birebir...

SELMAN – Bir de Mister Pikson'la konuşalım... (Kerim'e döner.) Fena değil ellerin delikanlı... On iki lira eder.

Kerim birden öfkeyle gerilir.

KERİM – Yirmi lira.

SELMAN – Nee?... Yirmi lira mı?... Delirmiş...

HAMDULLAH – Ne yapıyorsun oğlum?...

ZÜHTÜ – Kusuruna bakmayın beyefendiciğim... Yeni daha... Piyasayı bilmiyor da... Delikanlı! Hadi elli kuruş da benden olsun...

Selman'la Hamdullah fena değil, anlamına işaretleşirler.

ZÜHTÜ – Ben bu fiyatı verdikten sonra... ohoooo... Babanın oğlu bekliyor kapıda, ama sen bizden sayılırsın...

Kerim daha sertleşir. Ellerini sıkar, yumruk yapar.

KERİM – Yirmi...

Hamdullah'la Selman öfkeyle bakarlar. Zühtü, babacan gülümser.

ZÜHTÜ – Etme delikanlı...

Mehmet hemen atılır.

MEHMET – Ver ulan, ver..

KERİM – Vermiyeceğim...

MEHMET – Gözün kör olsun emi... Ver diyom saa!...

HÜSEYİN – İyi para oğlum... Kerim aksilik itme...

OYA – Bunlar da şımardı kardeş...

SELVİ – On iki buçuk pangunot... Fena değil lan...

KERİM – Ellerim fena mı?...

Hamdullah'ın ve Selman'ın öfkeli bakışları altında tekrar açar, uzatır ellerini.

KERİM – Yirmi lira etmiyor mu bu eller...

Tekrar bir sessizlik olur. Bütün gözler üstündedir. Kerim devam eder.

KERİM – bakın... sımsıcak... İsterse dostça sıkabilir ellerinizi... Minik bir bebeğin yanağını okşayabilir... Sımsıcak dokunabilir etinize... Tane tane koparabilir üzümleri, buğulu üzümleri... Sevgilinin kırmızı dudakları arasına usulca koyulabilir... Saçlarında dolaşabilir meltem gibi... Yazabilir de isterse... İyi şeyler yazabilir. Dostça... İnsanca... Kardeşliğimiz için... Bir karpuz kesebilir size... Kıpkırmızı... Temmuzun sıcağında, çekirdeklerini şöyle silkeleyip, avurt-

larınızı şişirerek ağız dolusu yiyeceğiniz buz gibi bir karpuz... isterseniz buram buram bir fincan çay, ya da su dolu bir testi uzatabilir. Dudaklarınızın susuzluktan çatladığı bir baygınlık ânınızda... Kömür çıkarabilir yerin yedi kat dibinden... Irıplardan balıkları toplayabilir, balyoz sallayabilir taş ocaklarında; granit dağları delip tüneller açabilir size... Dümen kavrayabilir... sımsıkı, en deli yıldız-karayel fırtınasında korkusuzca uyumanız için kamaranızda... Bir annenin ellerini tutabilir, öpüp başına götürmek, yüzüne sürmek için... Tohum serpebilir, şehvetle bekleyen toprağa. Kömür atabilir lokomotife. Şalter çekebilir. Bir kol hareketiyle kapkaranlık bir şehri, pırıl pırıl ışıkla yıkayabilir... (Bir an bakar.) Yirmi lira etmez mi bu eller?...

Herkes büyülenmiş gibi bakmaktadır. Bir an sessizlik olur. Zühtü hemen babacan gülüşü ile havayı dağıtır.

ZÜHTÜ – Doğru söylüyorsun da... Şimdi piyasa pek düşük evladım... Fabrikalar boyuna ziyan ediyor biliyorsunuz.

SELMAN – Evet, evet bizler de ziyandayız... Neyse biz gene Mister Pikson'la bir konuşalım da...

ZÜHTÜ – On üç... On üç... On üç iyidir... Hadi bakalım ver ellerini... Bir elli kuruş daha benden... Daha fazla da etmez, ne yani...

Kerim tekrar öfkeyle gerilmiş, pençe gibi yapmıştır ellerini.

KERİM – Gırtlağınızı da sıkabilir bu eller... İsterseniz tabii... Bir hançeri rahatlıkla gömebilir karın boşluğunuza. Suratınızı parça parça edebilir. Kafatasınızı çatlatabilir bir demir çubukla... Kocaman taşları yağmur gibi yağdırabilir üstünüze... Eğer isterseniz tabii... Çünkü mutluluk duymayacaktır bunları yaparken. Çelik bir kabzayı sımsıkı kavrayabilir, bıkmadan, yorulmadan bir tetiğe asılabilir... İsterseniz tabii...

Selman'la Hamdullah öfkeyle dikelmişlerdir.

SELMAN – Ne demek istiyorsun?...
HAMDULLAH – Nasıl konuşma o?...
ZÜHTÜ – Hıhı... Delikanlılık... Canım aldırmayın siz... Kerim evladım, on üç lira iyi para... Hadi uzatma...
OYA – Kardeş bunları da amma şımarttılar...
SELVİ – On üç pangunot eyi para oğlum...
MEHMET – Versene lan eşşoğlu eşşek...
HÜSEYİN – Ver getsin be...
SABAHATTİN – Babana isyankâr olma Kerim...

Kerim dimdik bakar.

KERİM – Vermeyeceğim...
SELMAN – Vermeyecek misin?
KERİM – Hayır... Yirmi liradan aşağı satmayacağım ellerimi...

Hava birden karışır. Selman, Hamdullah, Zühtü öfkeyle atılırlar.

SELMAN – Nasıl?... Satmayacak mısın?... Bu düpedüz isyan... Satın alma özgürlüğümüzün çiğnenmesi bu...
KERİM – Satış özgürlüğüm yok mu benim?...
SELMAN – Kim öğretiyor sana bu akılları?...
HAMDULLAH – Bana bak Kerim, ayağını denk al...
SELMAN – Satış özgürlüğü yok muymuş?... Elbette var... Var ama... Başkalarının satın alma özgürlüğünü çiğnemeden var...
HÜSEYİN – Eyi muuuuz...
SELMAN – Satmam diyorsun... Ne demek satmam?...
MEHMET – Gözün kör olsun emi?... Başımızı belaya sokacan.
OYA – Aman ne şımarık şey... Vallahi yüz veriyorlar bunlara...
SABAHATTİN – Sakın isyana kalkışma oğlum...
HÜSEYİN – Ver gitsin be...
KERİM – Vermeyeceğim...
ZÜHTÜ – İn oradan evladım... İn... İn... Başına bir dert açmadan in...

Kerim'i de çekip indirirler. Fakat o, gene dimdik ve öfkeli söylenip durur.

KERİM – Satmayacağım.

SELMAN – (Zühtü'ye eğilir.) Bu oğlana dikkat edin...

ZÜHTÜ – Baş üstüne beyefendiciğim...

Selman, Sabahattin Bey'e yaklaşır.

SELMAN – Siz ne satıyorsunuz Albayım?...

Sabahattin beklemediği bir soru karşısında şaşkın bakınır.

SELMAN – Savaş hatıralarınızı satsanız ya... Dört gazete namına derhal anlaşmayı imzalayalım.

Zühtü imrenerek bakmaktadır. Hemen söze karışacak gibidir.

SABAHATTİN – Ama bir şartım var... Değiştirmek yok... Yazdıklarımı olduğu gibi...

SELMAN – Yooo... Bakın ona karışamazsınız... Zemine ve zamana uydurmadıktan sonra, o anıların ne faydası var bize?... Örneğin bugün en geçerli ve yararlı şey, Şaşkolof'tan çektiklerimiz... Ona ait anılarınızı.. Onun zindanlarında çektiklerinizi...

SABAHATTİN – Şaşkolof'un zindanlarıyla bir ilişkim olmadı benim...

Selman alaylı ve acımalı bakar... Sen adam olamazsın gibisine...

SELMAN – Yazık, bunca yıl gün görmüş, hayat yaşamışsınız ama, nafile...

SABAHATTİN – Yalan mı uyduralım yani?...

Zühtü birden atılır.

ZÜHTÜ – Beyefendiciğim... Müsaade buyurursanız bendeniz hazırlayayım anılarımı... Peder merhumla biz Kafkaslar'dayken... Neler efendim neler... Bakû'den Ardahan'a kadar... O yollarda efendim... O Şaşkolof canavarından çektiklerimiz...

SABAHATTİN – Siz Kafkaslar'da bulundunuz demek? Ne idi pederinizin rütbesi?...

ZÜHTÜ – (Pişkinlikle) Sivildik efendim... Ordu levazımına müteahhitlik ediyordu peder... Ah ben bir yazsam efendim... Kimsede ne gam kalır, ne keder...

SABAHATTİN – İsmi neydi pederinizin?...

ZÜHTÜ – Abdülyezit Sayın Albayım... Subaşızade Abdülyezit Bey... Müteahhit mültezim... Ha ne dersiniz beyefendiciğim?... Vallahi istediğiniz kadar uzatırım... Kaç tefrika isterseniz... Bendenizde malzeme çok efendim...

SELMAN – Fena fikir değil.

SABAHATTİN – (Kendi kendine söylenir gibi) Abdülyezit... Bu ismi hatırlıyorum ben... Askere kokmuş kavurma yedirmekten, galiba bir de hırsızlıktan yakalamışlardı... (Zühtü'ye) Demek sizin pederdi o?...

ZÜHTÜ – (Pişkinlikle devam eder) Evet pederdi efendim... Ah neler çektik?... Ne iftiralara uğradık... O Şaşkalof'un ajanlarının iftiralarından, az kalsın peder merhuma inme iniyordu... Bereket İstanbul'dan Damat Döngel Paşa yetişti imdadımıza... Ha, ne dersiniz beyefendiciğim...

SELMAN – Pekâlâ, hazırlayın bakalım...

Zühtü ellerini ovuştururken Selman birden ekler.

SELMAN – ... Yalnız, pederinizin anıları olsun. Bugüne kadar gizli dolaplarda saklanmış, tarihî vesikalara dayanarak hazırlanmış olacak... "Abdülyezit Paşa'yla, Damat Döngel Paşa'nın Şaşkolof'un Zindanlarında Çektikleri"...

Zühtü bir an durur gibi olur.

ZÜHTÜ – Bizim peder beydi, beyefendiciğim... Paşa olma...

SELMAN – Aman sizlerin bu kokmuş kırtasiyeci kafanız... Kıyamet mi kopacak paşa desek yani... Daha etkili olur...

ZÜHTÜ – Tabii... Tabii beyefendiciğim... Birden, hani nasıl derler, basiretim bağlandı...

HACI AHMET – Ben de rahmetli Mustafa Kemal'le hatıralarımı hazırlıyorum beyefendiciğim.

Bir sessizlik olur. Bakışırlar.

SELMAN – Fena fikir değil...

HACI AHMET – Rahmetli kaç defa bana, Hacı Ahmet, yaz şu hatıraları, unutulup gidecek sonra, dedi durduydu... Ben de yazdım. Bugünleri görse nasıl sevinirdi kim bilir?... Nur içinde yatsın.

Kerim birden atılır.

KERİM – Seni Atatürk kovmamış mıydı bu memleketten?...

Birden irkilirler. Hacı Ahmet pişkindir.

SELMAN – Sen ne diye her şeye burnunu sokuyorsun be herif...

MEHMET – Saa garışma demedim mi kör olası... Şimdi ağzını yırtayım da...

Kerim'in üstüne atılacağı sırada deminden beri dimdik bakan Sabahattin birden direnir, Mehmet'i umulmadık bir güçle iteler bir yana.

OYA – Aman ne şımarık oğlan...

HÜSEYİN – Garışma oğlum, neyeen gerek... Hükümetin işine, fıkaranın öteki işine garışmayacaaaan.

ZÜHTÜ – Hı hıı... Delikanlılık... Pişer, o da pişer...

HAMDULLAH – (Zühtü'ye eğilir.) Bu oğlana dikkat edin...

ZÜHTÜ – (Çıkarıp not alırken) Baş üstüne beyefendiciğim. Hacı Ahmet pişkin, başlar.

HACI AHMET – Bırakın canım... O daha çocuk... Asıl, rahmetliyle aramıza girenlerin gözü kör olsun. (Yan gözle Sabahattin Bey'e bakmaktadır.) Menemen'de deli bir mülazıma bizimkiler terbiyesini vermişlerdi. O akşam rahmetliye anlattım hadiseyi. Nur içinde yatsın... Hiç unutmam... "Canını sıkma Hacı Ahmet" dedi... "İyi olmuş, terbiyesize haddini bildirmişler" dedi. Fakat sonradan ne olduysa oldu; gözleri kör olsun, araya girdiler, aramızı açtılar rahmetliyle... Tarihî hakikatler gizli kalmaz... İşte hepsi ortaya çıkıyor birer birer...

Albay öfkeyle dimdik bakmaktadır. Umulmayacak kadar gür ve heybetli bir sesle bağırır.

SABAHATTİN – Biz tarihî hakikatleri biliriz Hacı Efendi... Meraklanmayınız.

Dik dik bakar Hacı'ya. Hacı ürker, toparlanmaya, gülümsemeye çalışır. Bir yumuşatma çabasıyla dalkavukluk ederek.

HACI AHMET – Elbette şanlı Albayım... Elbette... Bütün umudumuz sizlerde zaten...

SELVİ – Ha şööle... Kutsuz kuşun yuvası, doğan yanında olur... (Hacı'ya bakıp bağırarak) A köse, sayılmadık kaç tel sakalın var?...

Tam bu anda radyo başlar.

RADYO – Dikkat dikkat... Hava tahmin raporu: Önümüzdeki yirmi dört saat içinde memleketimizde hava çok bulutlu, sağanak yağışlı geçecek, rüzgârlar orta şiddette esecektir. Amerika'dan gelen alçak baskı tesiriyle, gecenin en düşük Reşat altını yüz otuz bir lira olacaktır... New York Borsası'ndaki soğuk havadan ötürü petrol fiyatlarının ve Reşat altınının bir miktar daha yükselmesi beklenmektedir... Vatandaşlarımızın telaşa kapılmadan kuzu kuzu beklemeleri ve doğacak mal ve can kaybı için birbirlerine, can ve başsağlığı dilemeleri tavsiye olunur. Dünya Bankası Meteoroloji İstasyonları... Hepsinin dikelerek, korkulu bakışmalarla dinlediği radyoyu Selman birden bağırarak kapattırır.

SELMAN – Kapatın şunu be!...

Bir an sessizlik. Herkeste kımıl kımıl bir telaş, mırıldanmalar...

— Eyvah...

OYA – Ne yapacağız şimdii?...

HÜSEYİN – Hava iyice bozacak dimek ki...

SABAHATTİN – Can kaybı da varmış...

SELVİ – Yapı da harap... Bi çivi çakılmadı...

MEHMET – Bizim gattan lağam suları...

Ortalık bir paniğe dönüşme eğilimindeyken, Selman atılır.

SELMAN – İnanmayın bu martavallara be...

Hamdullah da yüreklenip nutuk çekmeye başlar.

HAMDULLAH – Fatihlerin, Kanunilerin torunları bizler ne zamandan beri rasathanelerin uydurma haberlerinden korkar olduk arkadaşlar?...

HACI AHMET – Atın içinizdeki şeytanı... Allah'a mütevekkil olun din kardeşlerim... Rasathane ne demek?... La ya'lemül gaybi lillallah... Allahtan başka kimse bilmez meçhul olanı... Günahkâr olmayın...

ZÜHTÜ – Boş verin böyle safsataları... Düşünün dedelerimiz nasıl ata binerdi...

Fakat ötekiler hiçbir tepki göstermeden donuk, ürkütücü bir sessizlikle bakmaktadırlar. Selman, Hamdullah, Zühtü bir an telaşla bakışırlar. Zühtü hemen durumu kavramıştır. Fırlar, eline geçirdiği bir çığırtkan zilini sallamaya ve bir yandan da avaz avaz bağırmaya başlar.

ZÜHTÜ – Bu akşaaam Yeşilçam Sinemasındaaaa büyük yerli aile dramı "BENİ MAHVETTİN, ALLAHTAN BUL MUALLA" ve yanında yılın en büyük Amerikan filmi "ATINI SATAN KOVBOY JAMES BOND'A KARŞI"... tekmili birden otuz altı kısım grav grav...

Zühtü çığırtkanlık yaparken binanın sol yanına beyazperde sarkıtılmış ve makine hazırlanmıştır. Hepsinin havası birden değişir.

— Boş ver be ne fırtınasıymış?...
— Filme bak filme...
— Bayılıyorum Türkan Şoray'a...
— Ne karı be...
— Yılmaz Güney başka abi...
— Görme özgürlüğümüz var arkadaş... İstediğimize gideriz...

Hepsi perdenin karşısına arka arkaya dizilirler. Film başlar. Bu yerli, yabancı filmlerin en aşağılık parçalarının kurgusuyla elde edilmiş, taşlamalı ve güldürücü bir fragmandır. Kısa bir sürede biter ve boyuna tekrarlanır.

— Ye beni...
— Vur ulan...
— Vay anam babam şuna bak...
— Gözüün yağını yiyem. Yılmaz abi...

Hamdullah'la Selman sahnenin önünde kalmışlardır. İkisinde de korkulu bir gürültüyü atlatmış olmanın şaşkınlığı vardır.

HAMDULLAH – Sana bir itirafta bulunayım mı Selman?

Selman şöyle bir bakar.

HAMDULLAH – Çok korkuyorum... Alışık değilim ben böyle hava değişikliklerine... Başımda bir dönme, bir çarpıntı, bir bulantı... Demin herifler tatsızlaşınca, yüzüne güller, az kalsın isyan ediyordum. Radyo fırtına dedi mi ayaklarımın bağı çözülüyor.

SELMAN – Hımm... Asabi... Bende olmadı mı sanki... Yakında Mister Pikson gelecek, bir çare düşünürüz... (Telaşla arkadakileri işaret eder.) Sakın belli etme bunlara...

HAMDULLAH – Daha neler... Politikanın birinci şartı, kuyruğu dik tutmaktır. Ama gene korkuyor, atamıyorum içimden...

SELMAN – ... Ben korkmuyor muyum? Korkunun ecele faydası yok... Mister Pikson gelecek, bir çaresine bakacağız... (Cebinden yeni bir kâğıt çıkartıp Hamdullah'a uzatır) Bas imzayı...

HAMDULLAH –Daha ötekileri ödemedik... Sonra bize adam...

SELMAN – Kuruntulu heriiif...

HAMDULLAH – İşte gene bir bulantı... Ah bu başımıza gelenler hep senin yüzünden...

SELMAN – Başlama gene... Biraz karnın ağrıdı mı bana yüklenirsin... Bas imzayı. Mister Pikson gelecek, halledeceğiz dedik...

Hamdullah isteksiz imzalarken, arkada Oya'nın sinema seyredenlerden ayrılıp bunlara yaklaştığı görülür.

OYA – Sevgili kocacığımmm...

İkisi de arkalarından gelen bu sesi duyunca irkilerek dururlar. Kız gülerek yaklaşırken.

SELMAN – Seni çağırıyor...
HAMDULLAH – Seni çağırıyor...

Oya gülerek yaklaşıp aralarına girer.

OYA – Nail'in yeni şiirini görseniz.
SELMAN – Yeni şiiri mi?...
OYA – Yeni şiiri: Missouri...

İkisi de irkilmişlerdir. Kuşkulu bakışırlar.

SELMAN – Missouri mi?
HAMDULLAH – Missouri mi?

İkisi de suratlarını ekşitirler.

SELMAN – Niye burnunu sokuyor bu işlere o?... Peki sen uyuyor musun?
HAMDULLAH – Neydi seninle mukavelemiz?... Bu işlere karışmayacaktı o... Demek gene ortalığı karıştırmaya...
OYA – (Sakin) Ne kadar çabuk hüküm veriyorsunuz... Önce bir dinleyin. (Nail'in elinden kaptığı şiiri çıkartıp okumaya başlar.) *Benim de kalyonlarım vardı denizleri titreten...*

Fakat sinemada birden gürültü kopmuştur. Hepsi o yöne dönerler. Film seyircileri irkilerek ayağa fırlamışlardır. Çünkü deminden beri sürekli dönen makaranın yerine, soylu yerli filmlerden bazı sahneleri kapsayan, işçileri, grevi, köylüleri ve köyü gösteren bir film geçmeye başlamıştır. Fragman deminki fragmanın, aşağılık bir göbek sahnesinden hemen son-

ra görülür. Bağrışmalarla birlikte Kerim'in, makinenin yanından birden uzaklaştığı görülmüştür.

— Vay vay...
— Hop dedik...
— Lan ne oluyoruz?...
— Vay alçaklar...
— Namussuzlara bakın...
— Vurun ulan...
— Hasangillerin işi bu...

MEHMET – Vay namıssız alçaklar...

Bütün bu gürültülere rağmen film devam etmektedir. Hamdullah, Oya, Selman, Zühtü makineye doğru fırlarlar.

SELVİ – Bu da nirden çıktı?...
HÜSEYİN – Kim yaptı bu irezilliği?...
MEHMET – Rahat rahat seyrediyorduk...
SABAHATTİN – Bu ne gaflet...
SELMAN – Durdurun...
HACI AHMET – Vay ahlaksızlar...
ZÜHTÜ – Durdursana makinist...
HAMDULLAH –Eşşoğlu eşşek... Uyuyor musun?...

Film durur. Işıklar açılır.

SELMAN – (Makiniste) Nerden buldun bunları?...
MAKİNİST – Bilmiyorum, makaralara karışmış...
SELMAN – Kim karıştırdı? Kim geldi yanına?...
MAKİNİST – Kimseyi görmedim, bilmiyorum...

Hepsi kuşkuyla, yan gözle Kerim'e bakarlar.

HAMDULLAH – Sen neredeydin Kerim?...
KERİM – Burdaydım.

Mehmet korku ve kuşkuyla bakınır. Yutkunur. Zühtü de mânâlı bakar Kerim'e.

ZÜHTÜ – Sinemanın karanlığından faydalandılar.

Selman öfkeyle Zühtü'ye bakar.

SELMAN – Uyuyorsunuz...

Mehmet hemen atılır.

MEHMET – Ne uyuması beğim?... Ben hemen fark ettim atıldım... kim yaptı bu namıssızlığı deye... Yoğsa valla, Allah esirgesin hepsini oynatırlardı daha...

HÜSEYİN – Gözleri kör olsun, biz yutar mıyık? Valla uyumuyoruk Selman Bey...

ZÜHTÜ – Yazıklar olsun, bizim atalarımız gibi ata binen var mıydı?...

HACI AHMET – Yooo... Allah da şahit, ben de şahidim... Uyumuyorlar... Uyutamayacaklar Allah'ın bu imanlı kullarını... Bütün mukaddesatıyla şahlanmış olarak, her vakit karşılarında bulacaklardır. Aferin çocuklar, boyunuzca günaha girmekten kurtuldunuz. Ne demişti, nur içinde yatsın, rahmetli Atatürk? "Hacı Ahmet, asıl düşmanımız bunlardır, gördüğünüz yerde ezin" demişti.

MEHMET – Ve de ezeceğiz...

HÜSEYİN – Vay namıssızlar... Vallaha ezeceğik hepisini...

SELVİ – Lan kimi ezeceğik?

O zaman Hüseyin ve Mehmet bir an kalırlar... Şaşkın bakışırlar.

MEHMET – Ne bilem ben?...

HÜSEYİN – Hacı Efendi kimi gösterirse onu ezeceğik... Öyle değil mi Hacı Efendi?

HACI AHMET – Sağ olun, Allahu Teâlâ'nın tertemiz kulları... Allah gönlünüze göre...

Mehmet ve Hüseyin'le Hacı Ahmet'in ilişkilerinin gelişmesini kuşkuyla izleyen ve bakışan Selman ve Hamdullah birden atılırlar.

SELMAN – Kimin ezileceğini, sırası geldi mi biz söyleriz size... Kendi başınıza işlere kalkmayın. (Makiniste) Devam...

Göbek atan kadın filmi başlar.

SEYİRCİLER – Oh oh... Yesinler seni...
HÜSEYİN – Eyi muz...
— Vur ulan...

Selman, Zühtü'ye eğilir, Kerim'i işaret eder.

SELMAN – Bu oğlana dikkat edin, dedim.
ZÜHTÜ – Merak buyurmayın beyefendiciğim, fişledik...

O sırada Bahriyeli koşarak gelir, Selman'a bir zarf verir. Selman açar, okur, birden bağırır.

SELMAN – Geliyor, Mister Pikson geliyor...

Hepsinde bir sevinç çığlığı duyulur. Film de durmuştur. Birden konuşmalar, bağırıp çağrışmalar içinde Pikson'u karşılamaya hazırlanırlarken:
— Pikson mu geliyor?...
— Mister Pikson geliyor haa?...
— Yaşasın Mister Pikson!...

Merasim hazırlığı başlamıştır. Herkes kendine çekidüzen verirken, bir yandan da koro halinde Pikson'u karşılama türküsünü söylerler.

TÜRKÜ

Geliyor Mister Pikson
Çektiklerimize son
Chesterfield
Pall Mall
Her türden viskiler
Dolacak mutfak kiler
Biraz tütün kokusu
Biraz küfür
Biraz anason
Üzüntülere son
Geliyor Mister Pikson

Bir yandan da hazırlık ilerlemektedir. Panolar, dövizler, afişler, hepsinin üstünde "Wellcome", "Hoşgeldiniz Büyük Dost", "Özgürlük ve Demokrasinin Kurtarıcısı Bizi de Kurtarın", "Welcome Missouri" vb. İşporta masası tribün haline sokulmuştur. Hazırlıklarına devam ederlerken bir yandan da bağıra bağıra konuşurlar:

MEHMET – Sıcak ekmek de getirir mi ki?...
HÜSEYİN – Acık da toprak getirse...
SELVİ – Toprağı götürmesin de...
SELMAN – Kapat çeneni cadı...
ZÜHTÜ – Beş yüz milyon getirecek...
HAMDULLAH – Herif adam evladı...
OYA – Bileziği, kolyesi... çifte çifte arabası...
HACI AHMET – Camilere seccadeler serecek...
KERİM – Şimdi her şeyin yardım adı. Soygun filan kalmadı...

Tekrar hep beraber şarkılarını söylerler.

Geliyor Mister Pikson
Bütün acılara son
Cadillac
General Motors
Mobil Oil...
Pfizer Squibb
Sonra bizim Morrison
Çektiklerimize son
Yaşasın Mister Pikson

Hazırlıkları bitmiştir. Selman bağırır.

SELMAN – Hazır mıyız?...

Hep birlikte bağırırlar.

— Hazırız!...

Selman yapının yanındaki boşluğa doğru seslenir.

SELMAN – Buyrun Mister Pikson!...

Tören müziği ile Mister Pikson içeri girer... Hemen gözü kapıya takılmıştır. Selman, Hamdullah, Zühtü birden şaşırırlar. Çünkü bu ilk gördükleri Mister Pikson değildir. Aslında aynı adamdır ama, birinci ne kadar güleçse, bu o kadar asık suratlı, birinci ne kadar babacansa, bu o kadar soğuk ve ölçülü. Hamdullah, Selman, Zühtü şaşkın bakışırlar. Hacı Ahmet oralı değildir. Pikson'un arkasında biraz uzaktan gelen sarhoş Bahriyeli vardır. Ara sıra cebinden çıkardığı şişesini başına diker. Pikson görününce öyle bir gürültü kopmuştur ki, herif korkudan ilk anda sıçrayıp geri kaçacak gibi olur. Bahriyeli iteler, Pikson toparlanır. Selamlar vererek ilerlemeye başlar...

PİKSON – Hellooo...

— Hoş geldin Mister Pikson...

— Wellcome Missouri...

— Yaşasın Mister Pikson...

— I love you Mister Pikson...

— Kurtarıcımız hoş geldin...

— Yaşasın Pikson...

PİKSON – Thank you... Thank you very much...

— Yaşşa ulan...

— Maşşallah heybetli gâvur...

— Okey...

— Welcome anam babam...

— Eyi muuuuzz...

— Amerika I love you very much...

— Hepimizin karnı aç...

— Yaşşa anam babam...

— Ye bizi...

Pikson'u eller üstünde sahnenin önüne doğru getirirler. Alkış kıyamet arasında, öne yerleştirilen bir masa ve koltuğun önüne bırakırlar. Herif bir şeyler söylüyordur ama, sadece el kol ve ağız hareketleri görülür. Gürültüden hiçbir şey duyulmaz. Zühtü atılır.

ZÜHTÜ – Sayın misafirimiz istirahate çekilsinler... Haydi bakalım, rahatsız etmeyelim.

Hepsi yavaş yavaş çekilmeye başlarlar.

PİKSON – Thank you... Thank you...

Oya milli bir kıyafetle, elinde pirinç, kahveci terazisi, Şark fincanları ve cezvesiyle kahve getirir, Mister Pikson'a verir. Pikson, kızı yiyecek gibi süzmeye başlamıştır kahveyi alırken. Hamdullah, Selman'a eğilir bu sıra...

HAMDULLAH – Bu herifin neresi Mister Pikson?... Hiç gözüm tutmadı bu herifi benim... Bizim Pikson şeker gibiydi...

ZÜHTÜ – Bendenize de biraz garip geldi...

Selman usulca Hacı'ya eğilir.

SELMAN – Yahu Hacı Efendi, bir yanlışlık olmasın? Bu bizim bildiğimiz Pikson değil...

Hacı Ahmet bilgiç, gülerek:

HACI AHMET – Evet efendim... İkizdirler. Pek benzemezler ama... Pırlanta gibi kalpleri vardır ailece... Merak buyurmayın.

Pikson'un kıza yiyecek gibi bakarak kahvesini içmeye başladığını gören Selman'la Hamdullah, bozularak bakışırlar.

SELMAN – Teşekkür ederiz Oya Hanım... Çekilebilirsiniz artık...

OYA – Niye çekilecekmişim?...

SELMAN – Hoppalaaa... Gizli konuşacağız. Hükümet sırrı.

Pikson birden kızı tutup yanına çeker oturtur.

PİKSON – Come, come...

Oya, Selman'a yukarıdan bakarak oturmuştur. O anda Pikson cebinden çıkardığı bir tomar kâğıdı, hırsla masa üzerine koyar ve etrafa yiyecek gibi baktıktan sonra, bomba gibi patlar.

PİKSON – Bugüne kadar neden ödenmedi bu borçlar?...

Hamdullah, Selman, Zühtü zınk diye kalmışlardır. Dillerini yutmuş gibidirler. Önce kımıldayamazlar bile. Sonra yardım bekler gibi birbirlerine bakarlar. Pikson, kâğıt tomarını alır, birer birer masaya atarak bağırmaya devam eder.

PİKSON – İki milyon ton buğday, yarım milyon ölü toprağı, üç milyon ton ıskarta makineler için yedek parça, on milyon ton naylon külot ipliği... Yirmi milyon ton fermejüp... Beş milyon ton hurda tank ve jet uçağı... On milyon ton sinameki... Daha sayayım mı?...

Gene aynı ezik sessizlik.

PİKSON – Bir de yeni istekleriniz varmış... Hıh... Borcunuz yirmi milyarı aştı. Bunlar ödenmedikçe zırnık yok... Piksonlar enayi değil... Yolunacak kaz hiç değil...

HEPSİ BİRDEN – Estafurullah.

Pikson gözlerini hepsinin üzerinde dolaştırıp etkileyerek, bastıra bastıra bağırır.

PİKSON – Sizi Şaşkolof canavarından kim kurtardı?...

HEPSİ BİRDEN – (Suçlu ve ezik bir sesle) Siiz...

PİKSON – Kore'de şehitlik mertebesine erişip Silver Star madalyası kazanmanız şerefini kim sağladı?...

— Siiiiz...

PİKSON – Sizi bugüne dek kim yedirdi, giydirdi?...

— Siiiz...

PİKSON – Evet biiz... Ama artık bizden daha fazlasını beklemeyin... Her şeyin bir sonu vardır... Bu iş de burda biter...

Birden kararlı ayağa kalkarak Oya'yı kolundan çeker.

PİKSON – Kalk gidelim my darling, burda daha fazla duramayacağım...

Deminden beri ezik ve sessiz duran ötekiler ateşe basmış gibi fırlarlar, Pikson'u önlemeye çalışırlar. Yalnız Hacı Ahmet, pişkin pişkin sırıtmaktadır.

SELMAN – Aman Mister Pikson... Ocağına düştük...

HAMDULLAH – Mahvoluruz vallahi... Ayağının türabı olayım...

ZÜHTÜ – Rica ederim bir aman verin, Mister Beyefendi...

Pikson durur. Buz gibi bir bakışla süzer. Kâğıt tomarını gösterir.

PİKSON – Bunlar ödenmedikçe ne yapabilirim?...

SELMAN – Nasıl öderiz?... Bildiğiniz gibi değil...

HAMDULLAH – Vaziyetimiz çok kötü beyefendi...

ZÜHTÜ – Hele son günlerde...

PİKSON – Hiç de öyle görünmüyor. (Hamdullah'ı, Zühtü'yü ve Selman'ı göstererek) Maşallah fıstık gibisiniz... Kilo almışsınız... Yalnız siz mi yiyeceksiniz yani?... Bizim ağzımız yok mu?...

Hacı Ahmet pişkinlikle girer araya.

HACI AHMET – Şimdi, Mister Pikson... Bunlar gerçekten de bu borçları ödeyecek durumda değiller...

PİKSON – Bize ne efendim... Satsınlar bir şeylerini, ödesinler... Borç borçtur...

SELMAN – Neyimiz var ki satalım Mister Pikson?...

PİKSON – Rica ederim aptallık etmeyin, satacak daha çok şeyiniz var...

Hepsi birbirlerine bakışırlar. Hacı Ahmet sırıtarak başını sallar.

HACI AHMET – Bulunur... Bulunur... Bir çaresi bulunur Mister Pikson...

ZÜHTÜ – Efendim, Mister Pikson'dan bir saklımız mı var yani?... (Hemen çıkardığı bir Türkiye haritasını Pikson'un önüne açarken) Buyursun beraber bakalım toprağın altına üstüne. Di mi ya efendim... Buyrun Mister Pikson...

HAMDULLAH – Buyrun, buyrun...

SELMAN – Tabii, buyrun efendim... Rica ederim.

Baştan beri bunların konuşma ve pazarlıklarını gittikçe artan bir üzüntü ile dolarak seyreden Albay Sabahattin, bu

son sahne karşısında ağır ağır başını çevirir ve arkada sıra sıra dizilip bekleşen, Kerim, Selvi... ve ötekilerin yanına doğru gider, durur. Pikson, yapılan tekliften duyduğu sevincini örtmeye çalışarak önündeki haritaya şöyle bir yukardan bakar, yanındakileri süzer. Sonra ağır ağır yerine çökerken:

PİKSON – Well... Konuşalım.

Pikson'un oturmasını sevinçle karşılamışlardır. Derin bir nefes alırlar. Pikson elini önündeki harita üzerinde nereye bastırırsa, Zühtü derhal onunla ilgili bir şeyleri kâğıda dökmeye çalışır. (BUNLAR, TÜRKİYE'NİN YERALTI VE YERÜSTÜ SERVETLERİNİ SÖMÜREN YABANCI ŞİRKET YATIRIMLARIDIR. ŞİRKET ADI, İŞ ALANI, DOLAR OLARAK RAKAMLARLA YATIRIM MİKTARI SÖYLENİR VE YAZILIR.)

— Bakır buyurmaz mısınız efendim?...

— Biraz da boraks...

PİKSON – Tahnks... (Sevinçle elini bastırır haritada gösterilen yere.)

Ötekiler, yarışma içinde haritadaki yerlerini işaretle bağrışırlar...

— El değmedik, petrollerimiz var, Mister Pikson...

— Vallahi bayılacaksınız bu kromlara...

— Biraz da toprak üstünden Mister Beyefendi...

Pikson yetişemiyordur gösterilen yerlere el bastırmaya, sonunda ayağını da uzatır. Ötekiler memnun bağrışmaya devam ederler...

— Bundan da buyrun...

— Üstte salonumuz da var...

Zühtü de harıl harıl kaydetmektedir Pikson'a verilenleri... Yazı bitince Pikson kâğıdı alır, memnun bakar, sonra Hamdullah'a uzatır.

PİKSON – Bas imzayı...

Hamdullah kâğıdı alır, sevinç ve telaşla imzalayacağı anda birden durur.

HAMDULLAH – Güzel ama... Bize bunlardan pay yok mu?... Milli servetimiz: Yüzde birazını da biz alalım...

Bir an sessizlik olur. Pikson kurnazca süzer, sonra gayet alttan.

PİKSON – Well... Haklısınız şüphesiz... Yalnız hanginiz alacak? Siz mi, yoksa Mister Selman mı?

Birden duralamışlardır.

HAMDULLAH – Fark etmez ama... Aslında bu benim hakkım... Toprakla ilgili olduğuna göre...

Selman birden atılır.

SELMAN – Başladın gene kendine yontmaya... Bir defa sen bu işi beceremezsin...

HAMDULLAH – Yok canıım... Bırakayım da sen yut değil mi?...

SELMAN – Ya sen mi yutacaktın?...

ZÜHTÜ – (Büyüme eğilimi gösteren tartışmayı önleme çabasıyla) Rica ederim, sakin olun.

Pikson tartışmayı alaylı bir gülümseme ile izler ve birden ciddileşerek keser.

PİKSON – Bu konuda tartışmayı sevmem... İkiniz de tekliflerinizi hazırlayıp kapalı zarfla verirsiniz, karara bağlarız... Her şey serbest rekabetle ve özgürlük içinde... Bas imzayı...

Hamdullah'la Selman yarışırcasına atılarak, yaranma gayretiyle imzalarlar kâğıdı. Pikson sevincini saklamakta zorluk çekiyordur. Nerdeyse şıkır şıkır oynayacaktır. Kâğıdı cebine yerleştirir sevinçle.

PİKSON – Well... Thank you... Well...

Ötekiler de derin bir nefes almışlardır.

HAMDULLAH – Aman beyefendiciğim biz teşekkür ederiz...

SELMAN – Teşekkür ederiz Mister Pikson... Anlayış göstereceğinizden emindik...

PİKSON – Memleketlerimiz arasındaki dostluk öylesine kuvvetli ki, kolay kolay kopmayacağından ben de eminim... Biz hepimiz oldum bittim Türk dostuyuzdur... Türk dedi mi, canımızı veririz... Kabil değil, bir defa sevmişiz sizi, elden ne gelir?...

HAMDULLAH – (Bönce bir sevinç ve gülüşle) Yaşşa be... Ulan az kalsın herifin günahına giriyorduk.. Ne şeker adammışsın sen...

Pikson'un omuzuna dostça vurur. Pikson da güler. Bir şaplak atar Hamdullah'a. Kahkaha ile gülerlerken enseye tokat girmeye başlamıştır. Hamdullah coşar, Pikson'a bir el ense çekip herifi iki kat eder. Numaradan güreş pozuna girmiştir. Pikson gülerek ve elleriyle pes ederek kalkmaya çalışırken.

PİKSON – No... no... noo... Siz Türkler çok kuvvetli... Başpehlivan...

Hamdullah kabarır, güler.

HAMDULLAH – Ha şööle... Altı yüzyıllık milli sporumuz... Namussuzum sevdim bu gâvuru... Hakperest herif neme lazım...

ZÜHTÜ – ... Evet beyefendiciğim... Adaletli...

SELMAN – Eee artık toplantıyı bitirelim...

HAMDULLAH – Hadi gidip de Boğaz'da bir kafa çekelim...

Görsün bu gâvur bizim nelerimiz var daha...

SELMAN – Buyrun Mister Pikson...

PİKSON – Thank you...

— Buyrun.

— Buyrun.

— Buyrun.

Arkaya döndükleri vakit, geride perişan dizilmiş olan kişileri görürler. Selman, Hamdullah, Zühtü birden oldukları

yerde dururlar. Bir şaşkınlık ânından sonra Selman, Pikson'u gene çevirir.

SELMAN – Mister Pikson bizim çok acele bazı yardımlara ihtiyacımız var... Ne yiyecek buğday, ne yağ, ne pirinç, bir kıymık hammadde de kalmadı. Naylon, kauçuk fabrikaları filan hepsi stop... Sonra...

PİKSON – Okey... Okey...

Pikson kapıya bir işaret yapar. Bahriyeli fırlar dışarı. Zühtü de bağırarak atılır.

ZÜHTÜ – Haydin geliyooor!...

Mehmet, Hüseyin, Selvi, Kerim kapıya fırlarlar. O sırada yapı ile duvar arasındaki boşluktan kocaman bir denk, belki de tekerlekli bir araç üzerinde görülür. Bizimkiler kocaman dengin altına girerler, iki büklüm sırtlarlar ve kan ter içinde ortaya doğru getirirlerken, deminki marşlarını da tekrarlamaktadırlar:

— Yaşasın Mister Pikson
Çektiklerimize son...

Bahriyeli de yanları sıra, bazen denge yaslanarak gelmektedir. Denk ortaya getirilip konulunca, herkes kapışmak ister. Hemen bahriyeli ve Pikson atılıp başına geçerler dengin.

PİKSON – Yok öyle anarşi... Her şey adaletle olacak. Yok düzeni bozmak...

— Yaşşa be...

— Aslan...

— Zaten bize kalsa ohooo...

Bahriyeli, meçiyle bir vuruşta dengi açar. Kocaman bir parçayı ayırıp bir kenara bırakır. Zaten denk parçalar halindedir. Hamdullah'a, Selman'a irice bir parça verir. Bu parçaları da Mehmet ve Hüseyin sırtlayıp yapıya götürürler, gelirler. Zühtü'ye daha ufak bir parça düşmüştür. O da kendi parçasını Mehmet'e yükler. Hacı Ahmet'e de irice bir parça verilmiş-

tir. Onun dengini de Hüseyin yüklenir, tekrar kan ter içinde, içeri götürürler sırtlarında. Gene gelirler. Kalan parçalardan birine göz dikmişlerdir ki.

PİKSON – Alın bunu da...

Hepsi birden balıklama atlarlar. Pikson ve Bahriyeli atılanları durdurur.

PİKSON – Ooo durun bakalım... Bunu da içeride emanete alın, benim hakkım... Benden izinsiz kimse dokunamaz...

Gene içeri taşır götürürler. Kan ter içinde kalmışlardır. Döner dönmez, gözlerini kalan iki büyük parçadan birine dikerler. Tam ona atılacaklardır ki, çatı katındaki füzelerin bulunduğu yerden, makaralı bir çengel iner, Bahriyeli atılır, çengeli parçalardan birine takar. Mehmet, Hüseyin, Selvi, Kerim de yardımcı olurlar. Bu arada, tam çengel koca dengi yukarı çekerken, bizimkiler de yardım çabasının dalgınlığındayken Bahriyeli el çabukluğuyla Mehmet'in kasketini, Kerim'in kasketini, Selvi'nin başörtüsünü toparlayıp, yükselen dengin üzerine bırakıverir, denkle beraber bunlar da yukarı uçup gitmiştir. Bizimkilerin gözü son kalan büyük denkten başka şeyi görmemektedir. Tam atılacaklarken, Pikson öfkeyle önlerine geçer ve bağırır.

PİKSON – Eee hepsini dağıtacak değiliz ya... Yağlar... Geri gidecek...

ZÜHTÜ – Haklısınız Mister Pikson...

— Haklı valla...

— Edaletli gâvur...

HACI AHMET – İşin her bir tarafını düşünürler efendim...

Zühtü bizimkilere döner.

ZÜHTÜ – Hadi bakayım sırtlayın... Ne vereceğiz?...

HÜSEYİN – On beş pangonottan aşağı olmaz beğim...

ZÜHTÜ – Daha neler, fırsatçılar siziii... Hadi hadi... Uzatmayın yüklenin bakiim...

Bizimkiler tekrar yükün altına girerler. Geldiği yana götürüp dışarı bırakırlar. O da gitmiştir. Dönerler.

ZÜHTÜ – Sıraya girin bakalım. Bozmayın düzeni... Haydi...

Dizilirler. Avuçlarını açarlar. Bağrışırlar:

— Bize yok mu?

HACI AHMET – (Atılır) Yok demeyin... Günahkâr olursunuz... Şükür deyin...

Derinlerden yanık bir mevlid sesi duyulmaya başlar. Hacı Ahmet, açılmış ellere, çıkardığı gülapdanlıktan gülsuyu serper...

Oya, Pikson'un karşısına geçer. Nail'in şiir okuma biçimini taklit ederek, el kol hareketiyle elindeki kâğıttan okumaya başlar.

OYA – *Benim de kalyonlarım vardı denizleri titreten*
Atlas yelkenleri özgürlükle dokunmuş
Otağımdan çıkar giderdi uygarlıklara deli rüzgârlar
Sultan Süleyman mührüyle dağlanmıştı
yürekleri düşmanlarımın
Fermanımda milyonlarca çıplak ten
Kafdağına yükselmiş tekbirler, ilahiler okunmuş
Sen denizler ötesinden ben tarihten
Kubbelerin gölgesinde lacivert Marmara'ma konmuş
Nerden yetiştin göklerde beklediğimiz gün nerden
Çelik kanatlarında özgürlük taşıyan heybetli kuş.

Hepsi hayran dinlemiştir.

SELMAN – Bravo... Tam bir sanat eseri... Eline sağlık Nail Beyim...

HAMDULLAH – (Kocaman çevresiyle gözlerindeki yaşları siler.) Aferin. Aferin... Yani bu kadar olur...

HACI AHMET – Hem hamasi, hem dinî... Nurol...

ZÜHTÜ – Efendim, bizim dedelerimiz gibi ata binen bir milletin elbet böyle soylu eserleri olacak...

Birden ötekiler de coşmuştur. Selvi coşkunlukla:

SELVİ – Tüh, herife ayıp oldu yahu...
MEHMET – Niye?...
SELVİ – Ee, herifin yüzüne garşı guş didi...
KERİM – Haklısın. Baykuş demeliydi...
HÜSEYİN – (Bağırarak) Hoş geldin Mister Baykuş!...

Ötekiler de Hüseyin'in bu bağırmasıyla coşarak hemen arkasından marşa başlarlar.

PİKSON MARŞI

Yaşasın Mister Pikson
Çektiklerimize son
Süttozu, kokmuş peynir
İlaçlı buğday
Donmuş hindi ölüsü
Şom ağızlara kilit
Kem gözlere tütsü
Kızda bir çalım, bir fors
Elinde Coca-Cola'sı
Herifte arabanın en fiyakalısı
Mobil-Oil, Pfizer, Squibb
Sonra bizim Morrison
Çektiklerimize son
Yaşasın Mister Pikson

Pikson'u sırtlarlar. Bu marşla içeri götürürlerken radyo başlar:

RADYO – Ankara, Anadolu Ajansı: Bugün İstanbul'da başlayan ikili görüşmeler tam bir anlayış ve beraberlik ve kardeşlik havası içinde geçmiş ve tarafların menfaatine en uygun sonuca varılarak anlaşma imzalanmıştır. Kıymetli misafirimiz Mister Pikson, bugün öğleden sonra, bir gezi yapmış; şehri, müzeleri, camileri gezip tozduktan sonra, öğle ye-

meğinde imambayıldı, zeytinyağlı dolma, tencere yahnisi, kuzu kızartması, sarı burma gibi milli yemeklerimizi yemiş ve, "Türklerin niçin kuvvetli olduklarını şimdi anladım!" diyerek garsonlara, takdirle iki buçuk lira bahşiş bırakmıştır... Bu gidişle Mister Pikson'un memleketimizden öyle kolay kolay ayrılmayacağı anlaşılmaktadır.
Radyo bu konuşmayı yaparken duvarlara yeni şirketin afişleri asılmaktadır. Hacı Ahmet gelir. Türküsünü söyler.

HACI AHMET'İN TÜRKÜSÜ

Ben Hacı Ahmet
Ceddinize rahmet
Nur içinde yatsın
Mustafa Kemal'den
Çektiklerim aah
Zahmet ki zahmet
Beyhude zahmet
Dolandım fırlandım

Ben Hacı Ahmet
Elhamdülillah
Elhamdüpikson
Şimdi hükümetin
Baştacı Ahmet
Sadakallahülazim...

Kimi Yeşilaycı kimi alkolik
Kimi Protestan kimi Katolik
Kimi milyon vurur
Kimi metelik

Kimi ekmek bulamaz
Kimi yer keklik
Kimine mezarlık

Kimine çiftlik
Ee Allah'ın yazısı
Elhükmülillah
Kimi dünyalıktır
Kimi ahretlik
Sonunda koparmış
Kızılca kıyamet
Elhamdülillah
Elhamdüpikson
Elimden tuttu mu Mister Morrison
Paçayı kurtarır
Ben Hacı Ahmet
Sadakallahülazim...

En doğruyu bilir
Tanrı Teâlâ
Sizler mışıl mışıl
Uyuyun hâlâ
Başınızda dönen
Bir yedi bela
Hayyalelfelah
Hayyalessala
Kimi dindar olur
Kimisi mason
Elhamdülillah
Elhamdüpikson
Sevap fukaranın
Papeller bizim
Sadakallahülazim

(Elleriyle sakallarını sıvazlar.)

Hacı Ahmet, türküsünü bitirip içeri girerken Oya'nın koşarak merdivenlerden çıktığı ve Nail'in odasına daldığı

görülür. Eli kolu içki şişeleri, mezelerle doludur. İçeri girer girmez, seslenir.

OYA – Sevgiliiim!...

Nail bir heykele çalışmaktadır. Modern bir heykeldir bu. Nail dalgın, ağzında piposu, ara sıra yanındaki içki kadehini yudumlayarak işine devam ederken, Oya'yı duymamış gibidir. Dalgın, büyük sanatçı pozundadır. Oya, elindekileri yerleştirmek için sağa sola koştururken, Nail dönüp bakmadan piposunu sıkıştırdığı dişleri arasında mırıldanır.

NAİL – Nerde kaldın?...

OYA – Bırak şimdi nerde kaldını... Kim geliyor biliyor musun?... (Bir an sessizlik olur. Oya sertçe bakıp döner) Mister Pikson bugün müzedeki sergiyi dolaşırken, senin resimleri gördü. Hayran kalmış. Biraz sonra gelecekler... Öyle bir şeref ki, sorma...

Nail belli etmeden bir an durur, sonra kasılır.

NAİL – Tabii az şeref sayılmaz... Mister Pikson için... Bir sanatçıyı görebilecek çalışma yerinde...

Oya içki şişelerini, kadehleri, mezeleri hazırlarken birden dönüp öfkeyle bakar Nail'e. Nail farkında bile değildir. İçkisini yudumlar.

NAİL – Peki kabul edileceğinden emin mi?...

OYA – Anlamadım?...

NAİL – Anlamışsındır...

OYA – Alay etmiyorsun ya benimle?...

Nail tekrar içer.

OYA – Sarhoşsun galiba?...

NAİL – Evet, sarhoşum kızım... Sanatçı, ayık olur mu?... Gördüğüm, duyduğum her şey sarhoş eder beni... Anlamadın tabii... Anlamanı da beklemiyorum...

Oya öfkeyle patlayacak gibi kötü kötü bakar bir an. Sonra umursamaz bir hareketle ortalığı toparlamaya çalışır.

OYA – İyi edersin...

Nail dalgın, tekrar kasılır. Sonra kararlı ve hırslı işine koyulurken söylenir.

NAİL – Biliyordum bu heriflerin bir gün ayağıma gelecekleri... (Şöyle durur bir an, sonra tekrar işine başlarken kararlı) Gelsinler...

Oya bir şeyler sezinlemiş gibidir.

OYA – Sakın adamları ürkütecek bir şey söyleme... (Bir an sessizlik olur.) Unutma ki, hayatının en büyük fırsatı ayağına geldi... Devlet kuşu... Bir kaçırırsan...

NAİL – (Alaylı) Yaa, büyük felaket...

Tam bu sırada merdivenlerden gelen ayak sesi ile Oya fırlar.

OYA – Geliyorlar!...

Pikson, Hamdullah, Selman, Zühtü, Hacı Ahmet toplantı odasına gelmişlerdir. Gözleri bağlı Hasan'ın önünden geçerlerken, birbirlerine dalkavuklukla ve alaturka bir nezaketle yol vermeye çalışırlar. Oya kapıyı açar.

— Buyrun beyefendi...
— Buyrun Mister Pikson...
— Rica ederim efendim...
— Böyle buyrun efendim...

OYA – Buyrun. Hoş geldiniz efendim...

Pikson, Oya'yı görünce gevşer, kızın elini alıp bastırarak öper. Hepsi Pikson'un peşi sıra içeri doluşurlar. Nail, çalıştığı heykelden şöyle bir başını kaldırıp bakmış, ağzında piposuyla umursamadan gene çalışmaya koyulmuşutr. Bunlar içeri girince Kerim gelir, Hasan'ın yanında, Nail'in kapısının arkasında dinlemeye başlar.

OYA – Nailciğim, bak misafirler geldi...

PİKSON – Hellooo... Good evening...

SELMAN – Günaydın...

ZÜHTÜ – Merhabalar efendim...

HAMDULLAH – Selam Nail Bey...
HACI AHMET – Esselamünaleyküm...

Nail hiç oralı değildir. Bir ara kayıtsız dönüp bakar. Yalancıktan bir baş sallar. Pikson'dan başkası biraz bozulmuştur. Hamdullah Selman'a bakar, gördün mü olanları gibisine. Selman toparlanır. Öne geçer ve Pikson'a,

SELMAN – Memleketimizin övündüğü büyük sanatçımız Nail Akarca...

Pikson hararetle elini uzatır.

PİKSON – How do you do?

Nail hiç oralı olmaz. Bir an sessizlikten sonra başını bile çevirmeden dişlerinin arasından, tükürür gibi söylenir.

NAİL – How do you do?

Pikson açıkta kalan elini pişkinlikle çeker, sırıtarak bakar Nail'e ve heykele.

PİKSON – Congratulations... Very good...

Nail işine devam ederken aksi aksi mırıldanır.

NAİL – Demek sen de anlıyorsun bu işlerden?...

Ötekiler fena bozulmuşlardır.

OYA – Ne yapıyorsun Nail?...
HAMDULLAH – Bizi mahcup etmekten zevk alır o...
SELMAN – Nail Bey rica ederim...

Fakat Nail oralı olmaz. Pikson'un da aldırdığı yoktur.

ZÜHTÜ – Bırakın beyefendiciğim, bir sanatçıya bu kadar müdahale olmaz.

Pikson sırıtarak heykellerden birine uzanırken,

PİKSON – Wonderfull...

Nail hırsla bağırır ve eliyle de kaba bir işaretle,

NAİL – Heey, çek elini... (İşine sinirli bir şekilde devam ederken kendi kendine söylenir gibi) İnek... Babanın yonca tarlası mı burası?...

Ötekiler dehşetle sıçramışlardır. Hepsinin eli mübalağalı bir hayretli ağızlarına gider,

HEPSİ – AAAAA!...

Pikson çekingenlikle elini çeker. Gene sırıtmaya çalışır. Azıcık ezilmiş gibidir. Fakat etrafa, resimlere, heykellere daha da hayran bakmaya başlamıştır. Ötekiler ne halt edeceklerini şaşırmışlardır, dilleri tutulmuş gibidir. Oya birden atılır.

OYA – (Pikson'a) Affedersiniz efendim, çalışırken çok sinirlidir...

ZÜHTÜ – Öyledir efendim, büyük sanatçılar öyledir...

PİKSON – Okey... Very good...

Pikson resimlere, ötekiler bir Nail'e, bir Pikson'a bakmaktadırlar...

PİKSON – Wonderfull... Congratulations...

Ötekiler de ne diyeceklerini bilmeden, peşi sıra dolaşmaktadırlar. Soyut bir resmin önünde durur, anlamsız saçma sapan bir şeydir bu.

PİKSON – (Nail'e gayet saygılı) Bunu da siz yaptı?...

NAİL – (Hiç bakmadan) Yook, onu kaynanama yaptırdım.

Pikson espriyi anlamamıştır, yanındakilere saflıkla sorar.

PİKSON – Kaynana... Nedir kaynana?...

Ötekiler heyecanla yutkunurlar. Ne diyeceklerini bilememenin telaşı içindeyken, Nail yüksek sesle kendi kendine söylenir.

NAİL – Hıyar ağası, benim olmayan resmin burda işi ne?... Hepsi öfkeyle zıplarlar...

Pikson mahcup sırıtır. Bütün resimlere şaşkın şaşkın bakıp söylenmektedir.

PİKSON – Yee... İt's just fantastic...

Bir başka resme bakar.

PİKSON – Gosh... I can hardly believe my eyes...

Ötekiler de aptallaşmışlardır. Ağızları açık, şaşkın şaşkın bakarlar.

PİKSON – Good God... Great... (Bir ara yanındakilere döner) Beyond belief... Fab...

O sırada Nail eliyle işaret eder.

NAİL – Hişşşttt... Çok bağırma... Çok bağırma...

Pikson saygı ile gülümser.

PİKSON – Yes... Yes... (Tekrar resimlere bakınırken...) Supeb... Sonra şaşkınlıkla etrafına toplanmış olanlara fısıldar gibi,

PİKSON – My goodness... This man is genius...

Son sözü anlayanlar birden irkilir. Hamdullah, Oya, Zühtü ne dedi gibisine bakarlarken,

SELMAN – Ben anlamıştım... Bu adam bir dâhidir, diyor.

HAMDULLAH – Dâhi mi?...

OYA – Dâhi mi...

ZÜHTÜ – Olmayacak ne var beyefendiciğim... Bizim dedelerimiz kadar ata binen bir millet...

HAMDULLAH – Bırak şimdi dedeni de... Gördün mü olanları?... (Şaşkın bakan ötekilere) Al başına belayı... Herifi zaten zor tutuyorduk, şimdi bir de dâhiliği çıktı...

SELMAN – Merak etme, gene tutarız...

O sırada Nail işini bırakmış, belli sanatçı davranışlarıyla elini bir beze silmiştir. İçkisini içer, kendisine hayran bakan Pikson'a bir sigara uzatır. Pikson telaşlı bir saygı ile alır. Nail ateş aranırken, aynı telaşla, cebinden çıkardığı çakmakla önce Nail'in sigarasını yakar. Nail sigarayı suratına doğru tüttürür Pikson'un...

NAİL – Madam Gertrude Stein'i tanır mısınız?...

PİKSON – Tabii... Büyük kolleksiyoncu... Mezarında...

NAİL – Bırak şimdi mezarını... Ölüm lafını sevmem...

PİKSON – (Mahçup) Yes...

NAİL – O karı beş defa geldi buraya resim almak için. Her defasında da hastirledim.

PİKSON – (Saygı ile baş sallayarak) Yes... Yes...

NAİL – Siz Amerikalılar para ile her şeyi alabileceğinizi zannediyorsunuz. Sizi dolar budalaları sizi!...

Ötekiler boğulacak gibi olmuşlardır. Fakat Pikson daha da saygılıdır.

PİKSON – Siz hep burda çalışır?... Amerika'ya gelmek yok...

NAİL – Amerika'ya mı?... Ne yapacağım sizin sonradan görme Amerika'nızda?... Yüz elli katlı yapılarınızı sinemada gördüm, yetti de arttı bile... (Balkondan dışarısını gösterir.) Ben burdan koptum mu solarım... (Pikson da hayranlıkla bakar dışarıya)... Süleymaniye'yi, Marmara'yı, Boğaz'ı görmesem ne halt ederim ben?...

Bunları konuşurken balkona doğru yürür. Tam balkon kapısında, biraz önde olan Pikson kapıdan çıkmak için bir adım atacakken Nail gene gürler.

NAİL – Höst... Dur bakalım... Sahibinden evvel ahıra girme...

Der ve saygıyla çekilen Pikson'u kolundan tutarak balkona sokar.

NAİL – Bak...

Balkonun kıyısına gitmişler, sesleri duyulmamaktadır. Pandomim olarak görülmektedirler. Bizimkiler bütün bu olanları ve konuşulanları uzaktan korkuyla, mahcuplukla seyretmişler, arkalarından bakakalmışlardır ki, Hamdullah döner, yeni uyanmış gibi alnına vurur.

HAMDULLAH – Ah kafa!...

Selman da ilgiyle döner. Hamdullah kolundan tutup çeker Selman'ı.

HAMDULLAH – Bilemedik... Çok yanlış hareket ettik Selman... (Anlamadan bakan Selman'a)... Bu Pikson geldiği zaman, herifi bir köşeye çekip ana avrat düz gidecektik. Yedi sülalesinden başlayacaktık herifin... Biz tuttuk, izzet ve ikram...

SELMAN – Aman ha... Sakın... Ona bakma sen... Nail sanatçı...
HAMDULLAH – Yok kardeşim... Ne sanatçısı be... Herifin perisi düpedüz küfürden hoşlanıyor, görmüyor musun?
HACI AHMET – Efendim, bakmayın. Çok samimi insanlardır... Kaba saba görünürler ama, itimat buyurun pırlanta gibi kalpleri vardır... Efendim ben Amerika'dayken bir gün...

Hamdullah'la Hacı Ahmet, Oya'nın dağıttığı içkiyi tepsiden almış, arka taraftaki resimlere doğru giderlerken, Selman gizlice Oya'ya sokulur. Önce etrafı kollar. Zühtü, Hamdullah, Hacı Ahmet köşede hararetli konuşuyorlardır.

SELMAN – Oyacığım, senden bir ricam var.
OYA – Buyrun...
SELMAN – Biliyorsun Pikson'a iş için teklif yapacağız. Hangimizi uygun görürse ona verecek işi... Herifin sana zaafı olduğu besbelli... Şu herifi bir tavlasan da (Birden durur, ciddileşir.) ama bak fazla ileri gitmek de yok ha... Beraber bir yemek, bir gezinti, o kadar... Bunlar kolay kafeslenir... Heriften şu işi alalım, o zaman dile benden ne dilersen...
OYA – Yaa, hep böyle kandırırsın beni... Biliyorsun sana zaafım olduğunu, sömürüyorsun...

Selman birden öfkelenir.

SELMAN – Rica ederim, bir daha senin ağzından duymayayım bu lafı... Sömürü sözünden nefret ederim... Seni nasıl sevdiğimi bilmiyor musun?...
OYA – Ama benim içim kan ağlıyor...
SELMAN – Neden?...
OYA – (Yalancıktan ağlamaklı) Nedeni var mı?... O attığımız yazı turanın sonucu ne çıktı?...
SELMAN – (Heyecanla bakar) Ne çıktı?...
OYA – Ne çıktı, tura çıktı...
SELMAN – (Sevinçle bakar) Yani sen...
OYA – Evet, yani ben... Hamdullah'la evlenmeye mecburum... Hi hiii... Babam yaşındaki adamla... Halbuki ben seni seviyorum...

SELMAN – (Rahatlamıştır. Şöyle etrafına bakınır.) Şişşşşşttt... Üzülme... Ne yapalım... Mukadderat... Elden ne gelir?... Sana bir şey söyleyeyim mi, evlenirsin... biz gene bir çaresine bakarız... (Eliyle bir işaret yapar, mânâlı gülümser) Sen dediğimi unutma...

OYA – Pekâlâ... Amerikalıyla fazla ileri gitmeden...

SELMAN – (Hemen keserek) Yok canım... Boş ver... Bildiğin gibi keyfine bak... Herifi bu işe yatır da, ne yaparsan yap Oyacığım...

OYA – Peki, benim hakkım?...

SELMAN – (Surat asar) Ne istiyorsun gene?...

OYA – Üç yüz bin...

SELMAN – Delirmişsin...

OYA – Pek mi fazla istedim?... Hem Nail'i, hem Pikson'u, hem de kocamı aldatacağım... Çok mu yüzer bin lira?... Sen kaç milyon kazanacaksın?...

SELMAN – Peki, düşünürüz...

OYA – Hayır... Ya şimdi, ya hiçbir zaman...

SELMAN – Açgözlü seniii...

Çıkarıp bir bono imzalar. Oya bonoyu ya da çeki alıp cebine koyarken, Hamdullah'ın dikkatini çekmiştir. Kuşkuyla ağır ağır yaklaşırken Selman fark eder. Oya'ya fısıldar.

SELMAN – Geliyor, sakın belli etme...

OYA – Sen de söz ver, Hamdullah'a, yazı turanın sonucunu söylemeyeceğine...

SELMAN – Söz... Şeref sözü...

Sonra birden Hacı Ahmet'e doğru şaka ile seslenir,

SELMAN – Hacı Efendi, bu kadar resmin ve heykelin arasında ne işin var senin?... Küfür değil mi bunlar?... Boyunca günaha giriyorsun...

HACI AHMET – Rica ederim Selman Bey, siz beni ne zannediyorsunuz?... Siz o lafı yobazlara söyleyin...

ZÜHTÜ – Aman beyefendiciğim, Hacı Beyimiz aydın fikirlidir...

SELMAN – Takıldım canım...

HACI AHMET – Bizim dinimiz hiçbir zaman...

Yaklaşan Hamdullah'ın arkasından Selman, Oya'ya alayla göz kırpar. Bu arada Hamdullah içkiler hazırlayan Oya'ya yaklaşmıştır. Ötekiler köşede sessiz konuşmaya dalınca, Hamdullah etrafı kollayarak,

HAMDULLAH – Ne diyordu sana Selman?..

OYA – Hiiç, ne diyecek... Aşk ilan ediyordu...

HAMDULLAH – Hımmm... Sen ne dedin?..

OYA – (İsyankâr ve bitkin pozunda) Bilmiyorum, ne halt edeceğimi ben de şaşırdım...

HAMDULLAH – Niye?...

OYA – (Gene ağlama numarasına başlar.) Zaten talihsiz bir kızım... Hayatta ne istemişsem aksi olmuştur... Hi hii hii...

HAMDULLAH – Aman kızım ne oldu?

OYA – Ben sizi seviyorum...

Hamdullah şaşırır. Etrafına bakınır. Herkes kendi havasında.

HAMDULLAH – Seviyor musun?... İyi... Güzel... Sağ ol... Senin gibi güzel kızın beni sevmesi... Vallahi kalbim duracak... Ne diyeyim bilmem ki?...

OYA – Ne diyeceksiniz?... Ne diyebilirsiniz ki?... Hi hii... Elinizden ne gelir ki?... Alınyazısına karşı durulur mu?...

HAMDULLAH – Doğru, Allahu Teâlâ ne yazmışsa o olur...

OYA – Peki ben Allah'ın bu kadar kötü kulu muyum ki, hep bana kara yazılar yazıyor?... (Ağlıyordur.)

HAMDULLAH – Şişşşt, kızım yavaş ol... Ne oldu?...

OYA – Daha ne olacak? O gün niye söyleyemedim yazı turanın sonucunu?...

HAMDULLAH – Niye söyleyemedin?...

OYA – (Zırıl zırıl ağlıyordur.) Yazı gelmişti de ondan tabii...

Hamdullah ayılır gibi bakar. Arkadan kahkaha sesleri...

HAMDULLAH – Yani... (Heyecandan sonunu getiremez.)

OYA – Evet, yani... Selman'ın karısı olmaya mahkûmum... Hi hiii...

Hamdullah bir oh demiştir kıza belli etmemeye çalışarak,

HAMDULLAH – Öyle mi?... Sen Selman'ın karısı ha?...

OYA – Yaa...

HAMDULLAH – Neyse kızım, üzme kendini... Ne yapalım, katlanacağız... Mukadderat...

OYA – Ama, ben seni seviyorum.

HAMDULLAH – Bak bu daha da güzel. Hele nikâh olsun... Biz seninle ara sıra kaçamak, bir kolayına bakarız... Aşk-ı memnu tatlıdır... (Nerdeyse göbek atacaktır sevincinden. Sonra birden aklına gelmiş gibi) Madem beni seviyorsun... Ihım ıhım... (Etrafı kollar, Oya'ya iyice sokulur.) İspat et sevdiğini...

OYA – Nasıl?...

HAMDULLAH – Bak Oyacığım... Çok mühim bir durum var: Her şey Pikson'un ağzından çıkacak bir söze bakıyor.

OYA – Şu ihale işi mi?...

HAMDULLAH – İhale işi...

OYA – Ne yapabilirim?...

HAMDULLAH – Canım amma yaptın... Toy kızlar gibi konuşma... Sen istersen Pikson'u... Ohooo... Herifin sana müthiş zaafı olduğunu anlamayacak kadar saf mısın yani?... Bu herifler kadın dedin mi ölürler... Aman Oyacığım... Her şeyim bu işe bağlı benim... Alamazsam mahvolurum...

OYA – Peki, elimden geleni yapayım... Ama herif ileri giderse... Şey, yani... İsterse ki benimle...

Oya, Hamdullah'a mânâlı bakar, fıkırdar. Hamdullah anlamıştır.

HAMDULLAH – Canım ne olacak yani... İdare ediverirsin be kızım artık... (Sinsice güler.) Aldırma, orasını Selman düşünsün... Heh heh he...

OYA – Pekâlâ... Benim payım?...
HAMDULLAH – Payın mı?... Evet, senin payıın...
OYA – Üç yüz bin alırım...
HAMDULLAH – Ne, üç yüz bin mi?...
OYA – Hem Pikson'u, hem Nail'i, hem de kocam Selman'ı aldatıyorum... Yüz biner lira da etmez mi?... Senin kazanacağın milyonlara bir diyeceğim yok tabii...
HAMDULLAH – Evet... Hesap doğru...

Oya hemen elini uzatıp, avucunu açar.

HAMDULLAH – Hemen mi?...
OYA – Evet, hemen...

Hamdullah cebinden çek defterini çaresizlikle çıkarıp, acele yazar, etrafı kollayarak kıza verirken...

OYA – ... Yazı turanın sonucunu da Selman'a filan ağzından kaçırmayacağına söz ver...
HAMDULLAH – Söz... Namus sözü...

En son anda Selman huylanmış gibi bakar, yanlarına gelirken Hamdullah çekilir.

HACI AHMET – Ah şu Nail Bey, Said-i Nursi Efendimizin de şöyle bir resmini yapsa...
HAMDULLAH – Ya...
ZÜHTÜ – O da olur beyefendiciğim, o da olur...

Oya içkileri verip dönerken Selman, Oya'ya sokulur.

SELMAN – Ne diyor bu bunak?...
OYA – Ne diyecek, aşk ilan ediyor...
SELMAN – (Sırıtarak) Oh, oh, mutlu damat... (O sırada dönen Hamdullah'a kadehini kaldırıp) Saadetinize Hamdullah Beyciğim...
HAMDULLAH – (Alaylı kaldırır kadehini) Saadetinize Selman Beyciğim...

Birbirleriyle alay ederek içerler. O sırada balkondaki Nail'le Pikson girerler içeriye.

NAİL – Sevdim bu herifi, Oya... Biraz aptalca ama, samimi... Hani nasıl derler, sanat sezgisi var... Heyecanlı...

PİKSON – Yok böyle bir sanatçı tavan arasında yaşamak... Bizim sivilizeyşın, demokrasi, insan hakları ve özgürlüğü, yok müsaade etmek böyle bir rezalet...

SELMAN – Evet efendim...

ZÜHTÜ – Doğru efendim... Biz de çok üzülüyoruz ama...

HAMDULLAH – Aha yüzü... Kaç defa teklif ettim kendisine...

PİKSON – Bir sanatçıyla, bir geniusla ayıp para işlerini böyle konuşmak... Vereceksin açık bir çek... Bildiği gibi yaşayacak... Freedom...

OYA – Evet, tam özgürlük içinde...

ZÜHTÜ – Herifler sanatçının kadrini biliyorlar efendim...

Nail dik ve ters bir yüzle konuşulanları dinlemekte ve bakmaktadır. Pikson çıkarıp bir çek yazar, masanın üstüne koyar.

PİKSON – Serbest bir çek... İstediğin zaman çek...

OYA – (Kapar) Nerden çekeceğiz bunu?...

PİKSON – (Selman'ı, Hamdullah'ı gösterir.) Var sizde benim emanet bir fon benim emrimde... Oradan vereceksiniz...

Selman da Hamdullah da bozulmuştur.

HAMDULLAH – Vay köpoğlusu... Ulan desene gene biz ödeyeceğiz...

HACI AHMET – Prensip meselesi efendim... Ceplerinden harcamazlar...

PİKSON – (Nail'e döner.) Sizi Amerika'da aramızda görmekle şeref duyacağız...

Nail dolu ve donuk bakmaktadır.

NAİL – Yok canııım...

PİKSON – It has been a luck me to see you...

NAİL – (Birden öfkeyle bağırır.) Aklın sıra beni satın mı alacaksın aptal Amerikalı?...

Hepsi tekrar donup kalırlar. Buz gibi bir hava eser. Nail birden Oya'nın elindeki çeki alır. Çek elinde bağırır.

NAİL – Sanat dendi mi aklınıza çek geliyor değil mi?...
OYA – Amma uzattın be!...

Hepsinin gözü çektedir. Nail de, ne edeceğini bilmez, kararsız bir an geçirir.

HAMDULLAH – (Güya gizlice söylüyormuş gibi Nail'e duyurarak) Benim bildiğim Nail Bey bu çeki almaz...
SELMAN – Rica ederim, efendim, kendi bileceği bir iş...
ZÜHTÜ – Almaz efendim... Ben bilirim bu büyük sanatçıları... Göreceksiniz, almaz...
HACI AHMET – Allah muhafaza ya yırtarsa... Dâhi!...
ZÜHTÜ – Yırtar beyefendiciğim... Sanatçı bu, hem de suratına çarpar adamın...
SELMAN – Ben Avrupa'da bir dâhi gördüm; yırtıyor efendim!...

Nail ani bir kararla tekrar bağırırken çeki de yırtar.

NAİL – Sizi gidi sonradan görme soysuz, aşağılık, maddeci, Yankee barbarları!... (Çeki Pikson'un suratına doğru fırlatır.) Defol buradan!...

Oya deli gibi atılır. Çek parçalarını toplamaya çalışırken ötekiler derin bir nefes almışlardır.

OYA – Aptal... Şımarık budala!...
NAİL – Çekil be!...

Pikson sırıtıyordur.

PİKSON – Great genius...
HAMDULLAH – Kabul ettim efendim, bu sahiden dâhi...
OYA – Zaten zor çektim kahrını bugüne kadar... Sersem budala...

Çek parçalarını umutsuzca birleştirmeye çalışan Oya'ya Nail öfkeyle bağırır.

NAİL – Defol şırfıntı!... Tahammül edilmez Bey'insiz kukla!...
OYA – Bayıldımdı sana... Böyle ahmaklara da dâhi derler...

Nail buhran geçiriyordur. Bar bar bağırmaya başlar.

NAİL – Defoluuun!... Allah hepinizi kahretsin!... Sanattan anlamaz koyun sürüleri!...

Hepsi aceleyle dışarı çıkarlarken Nail gözlerini çek parçalarına dikmiş, sinir krizleri geçirerek bağırmaktadır. Gözleri faltaşı gibi açılmış, donuk ve saplantılıdır.

NAİL – Defoluuun!.. Sanat düşmanları!...

Odada ışık kararır. Toplantı odasına çıkmışlardır.

PİKSON – Şimdi nereye gidiyoruz?...

ZÜHTÜ – Sizin tesisleri gezeceğiz Mister Pikson...

PİKSON – (Tersler) Yok tesis... Üs...

Pikson iki basamağı çiğneyip çatı katına çıkarken, yanında Oya'yı da çeker. Kız irkilerek kalır. Basamakları çiğnemekten korkmaktadır. Ötekiler anlamışlardır. Kurnazca gülüşürler.

SELMAN – Merak etme, bir şey olmaz...

OYA – Ya çarpılırsam?... Korkuyorum... 141. basamak değil mi burası?...

HAMDULLAH – Korkma bir şey olmaz...

Pikson, kızı kolundan çekip merdivenden çıkarırken.

ZÜHTÜ – Kolunuzda Mister Pikson varken istediğinizi çiğneyin... Hiç korkmayın efendim, bir şey olmaz...

Kız ve ötekiler merdivenden çıkarlar. Çatı kapısına gelirler. Kızda hâlâ toy bir ürkeklik vardır. Kapı açılır, iki yabancı nöbetçi çıkıp, çabucak kapının iki yanında saygı duruşuna geçerler. Pikson içeri dalarken kızı da çekip alır. Tam ötekiler de gireceği sırada kapıdaki iki yabancı nöbetçi karşı çıkarlar.

İKİ NÖBETÇİ – Stop! You can't in...

Ötekiler bir an şaşkın kalırlar. Hatırlamışlardır. Nöbetçiler içeri girip küt diye kapıyı kapatırlar suratlarına.

HAMDULLAH – Haaa... Öyle ya... Anlaşmaya göre giremeyiz bu tesislere...

ZÜHTÜ – Neyse efendim... Biz de burda bekleriz. Ne olmuş yani?...

HACI AHMET – Sağlık olsun efendim?...

OYA'NIN SESİ – Ne yapıyorsunuz Mister Pikson?...

İçerden kızın tam bu anda fingirdek bir çığlığı duyulur. Hepsi de kulak kesilirken Hacı Ahmet deminki sözünü tamamlar.

HACI AHMET – Siz girmişsiniz, girememişsiniz, başkası girmiş çıkmış, mesele mi yani bunlar?... Aşınmaz, eksilmez... Mülkiyeti sizde olduktan sonra... Herif bizi Şaşkolof'tan kurtardı...

Hamdullah'la Selman merdivenin iki başına oturmuşlardır... Oya'nın fingirdek sesi tekrar duyulur,

OYA'NIN SESİ – Rica ederim Mister Pikson...

Hamdullah'la Selman birbirlerine bakıp, alaylı gülmeye başlamışlardır.

Oya sinirli bir çığlık atar,

OYA'NIN SESİ – Çek elini terbiyesiz herif...

Hepsi irkilirler. Selman'la Hamdullah fırlar.

SELMAN – Saçmalıyor bu kız..

HAMDULLAH – Münasebetsiz... Küstürecek herifi...

SELMAN – Kızım sen sanatçı mısın ki nazını çeksinler...

Oya cilveli, razı olmaya yanaşmış fingirdek bir sesle,

OYA'NIN SESİ – Ne olursunuz Mister Pikson, yapmayın... Ben sizin bildiğiniz kızlardan değilim...

İkisi de memnun sırıtır. Oya bir dönüş yaparak sertçe bağırır,

OYA'NIN SESİ – Yapmayın diyoruuum!...

Hamdullah dayanamaz, kapıya doğru atılır ve bağırır,

HAMDULLAH – İdare et kızım, idare et...

SELMAN – Vallahi çok ayıp olur, rezil etme bizi...

Birden içeriden şırrak diye bir tokat sesi gelir. Hepsi birden ayağa fırlarlar; tokadı kendileri yemiş gibi, ellerini yüzlerine götüren Hamdullah'la Selman, öfkeyle kapıya bakarlar.

OYA'NIN SESİ – Ne yapayım, beni mecbur ettiniz...

PİKSON'UN SESİ – Son of a bitch...

Pikson'un bu bağırmasına, itiş kakış sesleri, hafif, fingirdek kadın çığlıkları karışır.

SELMAN – Allah belanı versin senin karı gibi...

HAMDULLAH – Allah kahretsin seni kahpe...

SELMAN – (Birden hırsla Hamdullah'a dönerek) Bir şey söylesene şuna be!... Senin karın sayılır... Ne hakkı var bütün ilişkilerimizi altüst etmeye?...

HAMDULLAH – (Daha büyük bir kızgınlık ve terslikle atılır.) Avallığı bırak da hakikati öğren... Bu kız senin karın... Terbiyesini vermekte biraz daha gecikirsen bütün ilişkilerimizin içine edecek...

SELMAN – Aval sensin... Bu kız senin karın... Terbiyesini vermek de sana düşer.

HAMDULLAH – Hadi ordan pis şantajcı... Böyle orospudan ancak sana karı olur...

SELMAN – Bana bak, yırtarım senin ağzını... Boynuzlu... Senden daha iyi koca mı olur böyle orospulara...

HAMDULLAH – Caaart... iğrenç, vatan haini herif... Boynuzlular kralı...

Selman saldırır, Zühtü ve Hacı Ahmet araya girerlerken,

SELMAN – Bırakın da dersini vereyim şu sözümona vatansever pezevengin...

Hamdullah da saldırır. Zor zaptetmektedirler ikisini.

HAMDULLAH – Bırakın şu herifin kanını içeceğim.

SELMAN – Parçalarım seni ulan... Daha bir orospu karısına söz geçiremiyor... Mahvedecek memleketi... Alçak millet düşmanı...

ZÜHTÜ – Rica ederim... Ayıptır beyefendiler...

HACI AHMET – Yapmayın, ayıptır yahu... Said-i Nursi Efendimiz buyuruyorlar ki...

O sırada çatı kapısı hışımla açılır... İki asker birden başlarını uzatıp öfkeyle bağırırlar.

2 ASKER – Shut up... Don't dirturb... Mister Pikson...

HACI AHMET – Evet, rahatsız etmeyelim Mister Pikson'u...

ZÜHTÜ – Yahu, ayıp oldu bu...

Askerlerin bağırmasıyla, kavgacılar da birden zıplayarak durmuş ve süt dökmüş kedi gibi iki köşeye çekilmiş, birbirlerine soluyarak bakmaktadırlar. Oya'nın memnun ve yorgun sesi duyulur.

OYA'NIN SESİ – Ah my darling, ne kötüsün... İlle de istediğini yaparsın...

PİKSON'UN SESİ – Ohhh, my beautyfull baby...

Hepsi kulak dikip dinlemişlerdir. Yüzlerinde rahat, memnun bir ifade. Hamdullah'la Selman birbirlerine alaylı alaylı bakıp sırıtırlarken, içerden koro halinde Amerikan müziği gelmeye başlar:

My golden baby
My beautyfull lady
My darling, my sweethart
My hart is for youuuuu

Dışardakiler memnun ayağa kalkıp dinlerlerken, yavaştan tempoya uyarlar. Mırıldanırlar... O sırada namluların arasında askerlerin yanı sıra Pikson görülür. Hemen önüne birçok mikrofon konmuştur. Sağdan soldan flaşlar parlar... Tıpkı Amerikan politikacılarının önemli bir nutuk sahnesi gibi... Oya da Pikson'un yanındadır. Kırıtarak sağa sola bakar... Pikson mikrofona geçer. İngilizce nutkuna başlar. Ara sıra aşağıdakiler ve yukarıdakiler alkışlamaktadır. Fakat uğultu ve büyük gürültü halinde alkışlar duyulmaktadır. Radyo sesleri

filan. Hoparlörlerden akseden boğuk nutuk yankıları. Alkışlar, alkışlar... (Bu nutuk, İngilizce Türkçe karışımı, günlük, politik olayları alaya alan, tuluat havasında bir nutuktur.)

Nutuk bitince Pikson, gene alkışlar ve büyük gösterilerle çekilir. Deminki koro gene başlamıştır: "My golden baby..." Birden bizimkiler de katılırlar. Sözleri biraz değişiktir:

My golden baby
My beautyfull lady
Amanin da ne şeker şeydi
Ohhh canımıza değdi

Gayet neşelidirler. Koro devam ederken çatı kapısı açılır; önce iki asker çıkıp kapının iki yanında saygı duruşuna geçerler. Pikson kolunda Oya ile çıkar. Hep beraber şarkıyı tekrarlayarak merdivenlerden uzaklaşırlar. Askerler içeri girer. Kapıyı kapatırlar. Işıklar loşlaşır... Görünen, yalnız bütün bu olup bitenler sırasında fonda ve gölgede kalan Hasan'dır. Şimdi pırıl pırıl ve dimdiktir.

ALAN:

Duvarlara korkunç resimli ve üzerinde kocaman yazılarla "Abdülyezit Paşa'nın ve Damat Döngel Paşa'nın, Şaşkolof'un Zindanlarında Çektikleri" yazılı afişlerden asılırken, Hüseyin sırtında muz küfesi, elinde terazisi, afişçilere bakmaktadır. Selvi kapı önüne oturmuş, çorabını dokumaktadır. Bahriyeli yandaki kapıdan girer. Selvi'nin önünden geçip de yapıya dalacağı sırada, sırıtarak Selvi'den makas almaya kalkar. Selvi birden köpürerek elindeki şişi herifin kıçına batıracak gibi sallarken bağırır.

SELVİ – Çek elini lan eşşoğlu eşşek... O yarım dilim kıçına aha bu şişi böole sokarım vallaha... Orospu Oya mı belledin beni?... Namıssızlar, etmediiiz irezillik galmadı zati...

Bahriyeli daha ilk söz ve harekette içeri kaçmıştır. Hüseyin gürültüye döner. Anlamadan bakar bir an. Sonra topallayarak kapıya yaklaşırken bir yandan da mırıldanır,

HÜSEYİN – Gurtulduk, gurtulduk, gurtulduk...

SELVİ – Sus lan... Çenen gapansın senin de... Gurtulduk ye... Gurtulmaz mıyık? Yeldik elek yeldir saç. Elim hamır, garnım aç...

HÜSEYİN – Benim de garnım aç... Galg bi şeyler hazırla da yiyelim...

SELVİ – Ne var ki ne hazırlayam?... Ağşam aldığın yeygilerden heçbiri yog bu sabah.

HÜSEYİN – Allah Allah, kim çalıyor yahu...

SELVİ – Ne bilem ben? Beni o gözelim yazmayı kim çaldı?... Senin o çeyizimde getirdiğim çevre ne oldu?... Ya göz nuru döktüğüm çoraplarım?... Bir oğursuz var emme, bul bulabilirsen...

HÜSEYİN – (Kendi kendine söylenir gibi) Lan durup dururken küfeden gangal gangal muz gayboluyo... Şeytanlar mı alır, cinler mi?...

SELVİ – Eşkiya mı belledin şeytanı?... Bu âdem işi...

O sırada Mehmet fırlar dışarı. Ağlamaklıdır. Elinde yarım ekmek tutmaktadır.

MEHMET – Ekmeğin yarısı yok gene... Bütün günü nasıl geçireceğik beş nüfus bu yarım ekmeğinen... Yahu Allahtan gorgun be... Her gün bu dert... Çoluk çocuk galdık gene...

HÜSEYİN – Hangi namıssız yapıyo yahu?... Kim çalıyo ekmeğimizi, aşımızı?...

SABAHATTİN – (Kapıdan öfkeyle fırlar) Gördünüz mü olanları? Siz söylüyordunuz da inanmıyordum... Hangi alçak, hangi namussuz, hangi ahlaksız yaptı bunu?...

SELVİ – Hayrola size ne yaptılar Albayım?...

SABAHATTİN – Madalyamı çaldılar... Evet, göğsümden iki kurşun yiyerek kazandığım, bu ihtiyar yaşımda bile bana

kuvvet veren madalyam gitti... Hangi şerefsiz yaptı bunu?...

Hepsi donup kalmışlardır.

MEHMET – Allah Allah...

HÜSEYİN – Yahu madalya yinmez içilmez...

SELVİ – Vay namıssızlar...

ALBAY – Bütün yapıyı arayacağım...

O sırada sarhoş Bahriyeli kapıda görünmüştür. Selvi'nin gözü ilişir. Bahriyeli'nin halinde bir gariplik, üstünde bir şişkinlik vardır.

ALBAY – Bu namussuz çıkmalı ortaya...

MEHMET – Yaşşa Albayım...

HÜSEYİN – Eliğen sağlık... Arayalım vallaha...

MEHMET – Belki bizim ekmek de çıkar...

Selvi yandan sıvışmak isteyen Bahriyeli'ye doğru yürür.

SELVİ – Lan sen dur bakiim... Benim gözüm dutmadı zati seni...

Bahriyeli sarhoş, sallanarak kaçmak isterken.

SELVİ – Lan dutun şunu, gaçırmayın... Valla bunda bi iş var... Vay namıssız...

Koşuşup herifi yakalarlarken.

— Dur bakalım...

— Hey dur...

— Dur lan...

Kerim de gelmiştir. Bahriyeli'yi ortaya çekerler. Selvi, herifin üstünü, başını, ceplerini araştırmaya başlar. Ötekiler de yardımcıdırlar. Ellerini her soktuklarında yiyecekler, giysiler vb. Bu arada meyveler, mendiller, çoraplar, yarım ekmek, yazmalar, çevreler çıkmıştır. Albay madalyasını herifin gömleğinin içinden çeker çıkarır.

SELVİ – Vay namıssız...

MEHMET – Zati Sungur gibi herif...

HÜSEYİN – Bonmarşe dikkeni gibi... Lan bizim muzlar nirde?...

Selvi elini, herifin pantolonunun arka yanına sokar, bir kangal muz çıkarır.

SELVİ – Aha onu da burasına sokmuş... Alçak...

Mehmet bulduğu ekmekle elindekini yan yana getirir, tastamam uymaktadır. Sevinir. Ciddileşir.

MEHMET – Lan demek her gün bunnar çalıyo bizim ekmeği...
(Hırsla döner Bahriyeli'ye) Ne yapayım ulan ben seni?...

HÜSEYİN – Cendermeye verelim herifi...

SELVİ – Garagola, garagola... Nemize gerek, biz dokunmayalım, cezasını virsinler...

Sesleri arasında herifi yakalayıp götürmek isterlerken, Bahriyeli bir silkinir ve birden çıkardığı kocaman bir sustalıyı sallar, Mehmet'e saplar. Mehmet bir çığlık atıp elindeki ekmeği ile yere yuvarlanmıştır.

MEHMET – Vay anam...

— Vay alçak...

— Vurun...

— Tutun...

Hepsi birden çullanıp Bahriyeli'yi sıkıca tutarlarken, Kerim yerde yatan babasına atılır.

KERİM – Babacığım... Babacığım...

MEHMET – Yandım Kerim...

Ötekiler öfkeyle Bahriyeli'yi tekme tokat dövmeye koyulacakları sırada, kapıdan görünen Pikson, Selman, Hamdullah, Hacı Ahmet, Zühtü yetişirler. Bahriyeli'yi zorla çekip alırlar ellerinden.

— Şşşşşttt... Bırakın...

— Bırakın yahu, ne yapıyorsunuz?...

— Bırak ulan...

— Ne bırakması be...

— Geberteceğiz bu herifi...

— Seni kahpe dölü...

— Senin ben silsileni...
— Vurun lan...
— Bırakın beee...

SELVİ – Niye bırakıyormuşuk?... Benim aslan gibi gardaşımı ne hale soktu irezil alçak... (Mehmet'e atılmıştır.) Vah gardaşım... gözleri kör olsun...

Kerim fırlar, Bahriyeli'nin gırtlağına sarılır. Onu da zorla ayırırlar.

KERİM – Ulan sana bırakırsam bunu...

SELMAN – Geçmiş olsun...

HAMDULLAH – Vah vah... Yahu kaldırın şu adamı...

Ötekiler zaten Mehmet'i kaldırmaktadırlar. Kerim, babasını kucaklar. Albay'ın ve ötekilerin de yardımıyla içeri götürürlerken Albay döner, berikilerin karşısına dikilir.

Hacı Ahmet, Kerim'e ve Mehmet'e doğru yaklaşarak.

HACI AHMET – Sabırlı ol evladım, sabırlı ol... Allah'a bırak... En iyisini o bilir...

Kapıdan acı ve keskin bir ambülans sesi duyulur. Bir anlık sessizlik. Albay dönüp yaklaşır. Bahriyeli'yi göstererek.

SABAHATTİN – Bu herifin derhal mahkemeye sevkini istiyoruz... (Bir an buz gibi bir sessizlik. Ötekiler donakalmışlardır.) Hem hırsızlık etti, hem de ağır yaralama... Belki de öldürme suçu var...

HACI AHMET – Sayın Albayım, takdiri ilahiye karşı gelinmez...

SABAHATTİN – Sen kapat çeneni... Seninle işim yok benim...

Buz gibi bir sessizlik daha olur. Zühtü havayı yumuşatmaya çalışarak aşağıdan başlar.

ZÜHTÜ – (Şaşırtıcı bir tekerleme söyler gibi) Çok muhterem kumandan... Sanık, bu dediklerinizi yaptıysa ve bu dediklerinizi ödev, görev sırasında yapmadıysa, yapılmasını dilediklerinizi elbette yapılacak demektir efendim...

SELMAN – Biliyorsunuz Mister Pikson'la, karşılıklı menfaatlere ve saygıya dayanan ikili anlaşmalarımız var bu konuda; dışına çıkamayız...

Tam Albay dikleşeceği sırada, Pikson araya girer, Bahriyeli'ye çıkışarak,

PİKSON – Seni yüz karası... Pis herif... Grossed eyed cock... Good for nothing... Dostlarımıza rezil edersin bizi... God dammed... Steaming idiot... Dünyada adımızı çirkine çıkarırsınız. Hırsızlık haaa... Nerden çıkar bu itler... Yüzlerine bakamıyorum dostlarımın; yüzüm kızarıyor utancımdan... Yürü karargâha... Ben seni vazifeye gönderdim, sen olay yarat sokaklarda haa... Centilmenler, bu herifin en ağır cezaya çarptırılacağından şüpheniz olmasın: Piksonların kanunu insafsızdır... Göreceksiniz... Özür dilerim kumandan...

Olayı gizli bir öfkeyle izleyen Sabahattin, Pikson'un bu numarasına öylece bakmaktadır. Dik ve tepkisiz...

PİKSON – ... Yalnız aman dikkatli olalım... Böyle ufak meseleleri büyütüp sömürerek, havayı bulandırmaya ve memleketlerimiz arasındaki geleneksel dostluğa kastetmeye kalkışacaklara sakın fırsat vermeyelim.

ZÜHTÜ – Haklısınız, Mister Pikson... Dedeleri en iyi ata binen bir millet olan bizler...

HACI AHMET – Haklısınız mirim, dinsizler, Allahsızlar, mukaddesat düşmanları pusuda...

Sabahattin birden sert bir hareket yapar ve elini kılıcının kabzasına atarak, dik ve soğuk keser atar,

SABAHATTİN – Bir daha madalyamıza el atacakların cezasını biz veririz...

Sertçe döner ve uzaklaşır... Arkasından bir an bakarlar... Pikson Selman'a eğilir, fısıldar:

PİKSON – Bu adama dikkat edin Mister Selman...

Zühtü de cebinden çıkardığı ufacık defterine not almıştır... Selman'la Zühtü bakışırlar, baş sallarlar...

Pikson hemen Bahriyeli'ye döner, Albay'ın hareketini bastırmak ister gibi bir gürültüyle oğlana çıkışır.

PİKSON – Yürü... Seni ilk uçakla sığırlarının başına, Teksas'a göndereyim de, gelsin aklın başına.

Bahriyeli önde giderken, Teksas lafıyla birden coşmuş gibi elini kement atma biçiminde, başı üstünde döndürerek bir kovbay narası atar...

BAHRİYELİ – Yihhhuuuuuuuuuuuuu.

PİKSON – Yürüüüüüüüüü.

Zühtü ile Hacı Ahmet sevgi ile bakışırlar...

HACI AHMET – Vah yavrum... Çoban efendim... Saf yürekli çoban... Dayanamıyorlar memleket hasretine..

ZÜHTÜ – Evet Hacı Beyciğim... Bir kötülük yok içlerinde...

Bahriyeli'yle Pikson, dış kapıdan çıkarlar... Ötekiler döner, öne doğru yaklaşırken radyo başlar...

RADYO – Dikkat... Dikkat... Meteroloji istasyonlarınca bu sabah kaydedilen deprem merkezinin New York Borsası yakınlarında olduğu anlaşılmıştır. İki saat kadar süren orta şiddette bir sarsıntıyla yer yer bazı çöküntüler ve önemli esham ve tahvilat kaybı olmuş, akılları sonradan gelen bazı işadamlarının can derdine düşüp, altına hücum ettikleri, bu arada bir sürü enayi firmanın ayak altında kalarak ezildiği görülmüştür. Fakat borsayı ellerinde tutan bütün tilkilerin, olay karşısında takdire değer bir soğukkanlılık gösterdikleri, ancak bu soğukkanlılıklarını, Viyetnam'da yeniden hareketlenme eğiliminde olan sıcak insan kanı ithalat ve ihracatındaki gelişmeye borçlu oldukları söylenmektedir. Bu arada Reşat altınında da yükselmeler olmuş, bir Reşat altını yüz otuz sekiz liradan satılmaya başlanmıştır.

Dördü de çarpılmış gibi, yan yana kalmışlardır. Şaşkınlıkla birkaç adım daha atarlar öne doğru, sonra gene zınk diye kalırlar... Boş gözlerle bakınırlar bir an, gözleri faltaşı gibi açılır, dillerini yutmuş gibidirler... Sonra bir gayretle kekeleyerek başlarlar:

SELMAN – Deprem ha...

HAMDULLAH – Zel... zelzele...

HACI AHMET – Hareketi arz...

ZÜHTÜ – Evet... Vallahi sarsılıyoruz...

Tekrar bakışırlar korkuyla... Sonra kapıya, duvarlara, göğe, üstlerine yıkılacakmış korkusuyla bakmaya başlarlar.

SELMAN – Burda da mı?...

HAMDULLAH – Evet... Vallahi sarsılıyor...

Hacı Ahmet titreyerek ellerini açıp duaya başlar...

HACI AHMET – İza zülziletün vel aardi vel semavati... Ya Rabbi, Ya Rabbiii...

Nihayet şaşkınlıktan kurtulan Selman'la Hamdullah birden öne doğru fırlarlar, ceplerinden çıkardıkları telsizlerle sahnenin iki yanında çalışmaya başlarlar... Zühtü Selman'ın, Hacı Ahmet de Hamdullah'ın sekreterliğine geçmiştir birden...

SELMAN – Allo Allo... Selman Içkan konuşuyor... Umum Müdürü verin...

HAMDULLAH – Hamdullah Turani ben... Vekil Bey'i ver kızım...

SELMAN – Ödemediler mi?...

HAMDULLAH – Rica ederim beyefendi... Krediyi kestirirseniz ne halt ederiz biz...

SELMAN – Peki biz ne halt ederiz parayı alamazsak...

HAMDULLAH – Vay ahlaksız herif, protesto mu oldu?...

SELMAN – Yağma yok... Biz de ödemeyiz...

HAMDULLAH – Yaz...

Sekreterler harıl harıl not alırken... IŞIKLAR KARARIR...

TOPLANTI ODASI:

Loşluk... Merdivenlerden telaşla çıkan Kerim, etrafı kollayıp Hasan'a yaklaşır... Fısıldar gibi seslenir.

KERİM – Hasan abi...

Hasan birden telaşla kımıldar... O da aynı tonda seslenir...

HASAN – Hişşş yaklaşma arkadaşım... Çatıdan sürekli gözetliyorlar... Heriflerin ekmeğine yağ sürmeyelim.

Kerim bir an kalır öylece, tekrar bakınır etrafına, sola kayar, arkası kapıda, yüzü seyircilere doğru sahnenin önüne yakın durur.

KERİM – Seninle konuşmaya ihtiyacım var Hasan abi... Çok bunaldım...

HASAN – Söyle...

KERİM – Heriflerden birini temizlemek geliyor içimden...

HASAN – Sakın, aptallık olur...

KERİM – Aptallık... Aptallık... Her şey aptallık zaten... (Kendini tutmaya çalışarak ağlıyordur.) Babamı vurdular... Ekmeğimizi çalan herifler... Sakat kalacaklar... Hâlâ, Allah razı olsun Selman Bey'den, Allah onu... Bu aptallık değil mi?...

Bir an sessizlik olur...

HASAN – Beş bin yıllık acıyı bir ömürde kökünden söküp atacağını mı sanıyordun?... Eğer öyleyse, keyfine bak uğraşma bu işlerle...

KERİM – Derimizi yüzüyorlar, iliğimize kadar sömürüyorlar hepimizi. En akıllı bildiklerimizin umurunda bile değil.

HASAN – Kimmiş o akıllı bildiklerin?

KERİM – Kim mi?...

HASAN – Evet kim?... Bütün bu çekilenleri umursamıyorsa nasıl akıllı oluyor o adam?... Kendi geçici rahatından ötesini görmeyen bir kafada, akıl arayıp bulmak alışkanlığından kurtulmadıkça, daha çok bunaltılar geçirirsin arkadaşım...

Kerim iki yana çaresizlikle sarkmış kollarını gerer, yumruklarını sıkar...

KERİM – Kahroluyorum... Ufff... Zor çok zor... (Sessizce ağlıyordur gene) Nasıl dayandın sen bunca yıl?

Bir an sessizlik olur.

HASAN – Bilmem, hiç düşünmedim... Yapacak başka şey yoktu ki... (Bir an daha geçer.) Bırak şimdi bunları... İşin sonu görünüyor...

Kerim birden döner bakar Hasan'a şaşkınlıkla...

KERİM – İşin sonu mu görünüyor?...

HASAN – Niye o kadar şaştın?... Evet... İstedikleri kadar bağlasınlar gözlerimi; ben gene görüyorum. Hem de işin sonunu görüyorum. Önce biraz dumanlı, sonra pırıl pırıl... Biraz daha dikkatli olur da, öfkene yenilmezsen sen de göreceksin... Ayrılma insanlarımızdan... Her vakit yanlarında ol... Bugün anlamazlarsa, yarın mutlaka anlayacaklar seni... Aaaah senin yerinde olmayı ne kadar isterdim... (Bir an sessizlik, sonra bastırarak, tek tek ve ağır ağır tamamlar.) Yalnız çok dikkat et arkadaşım, geberen canavar tehlikelidir...

Bir an öylece dururlar... Sonra Kerim döner, merdivenlerde kaybolur... Işıklar bir an daha Hasan'ı aydınlatır... Sonra söner...

MEYDAN AYDINLANIR:

Selman ve Hamdullah bıraktığımız durumda konuşmalarına devam ederler. İkisi de çok sinirlidirler... Bağırarak konuşurlar...

SELMAN – Merak etmeyin, alacağız ihaleyi... Evet... Ordan gelecek avanslarla kapatırız... Alamazsak mı?... A-LA-CAĞIZ... Ben ne diyorsam odur... Hamdullah Bey de kimmiş... Söyletme beni...

HAMDULLAH – Alamazsak diye bir şey yok... İhale bizim dedim... Uzatmayın... Selman da kim oluyormuş... Hadi canım sen de...

İkisi de hırsla kapatırlar telefonu...

Tam o sırada arkadan Oya girer. Olağanüstü lüks giysiler içinde, mücevherler takmış, kucağında cins bir salon köpeği... İkisi de dönüp bakar ve zınk diye kalırlar Oya'yı böyle görünce, Zühtü ve Hacı da çarpılmış gibidirler...

HACI AHMET – Allahüekber...

ZÜHTÜ – Maaşaallah... Aylar mübarek ya Resülallah...

OYA – Hello... bizim Tomi'ye baktım... Gelmedi mi daha?... (Gösterişli mücevherli saatine bakar.) Gecikti gene...

HAMDULLAH – Tomi kim?...

HACI AHMET – (Fısıldar gibi) Mister Pikson'un küçük adı efendim. Samimi olanlar "Tomi" der... (Selman toparlanır birden.)

SELMAN – Buyrun Oya Hanım... Şimdi gelir herhalde... Mister Pikson... Bir hadise çıkmıştı da...

OYA – Haa biliyorum... Elçilikte söylediler... Aman nasıl üzüldüm... Zavallı Coni'yi perişan etmişler... Kaç kişi birden saldırmışlar çocuğa... Vallahi vahşet... Konukseverliğimiz de kalmadı artık...

ZÜHTÜ – Hırsızlık ederken yakalanınca galeyana geldiler de efendim.

OYA – Aman yarabbi!... Ne görgüsüz şeyler... Hırsızlık olur mu kuzum?... Suvenir... Suvenir... onların âdetidir. Hatıra diye bir şeyler alırlar... Gazetelerde de bir yaygara. Yurdumuz hesabına utandım vallahi. Yok bıçak çekmiş de, yok yaralamış da... Oh etmiş... Kendini de mi korumayacaktı o gözü dönmüş, kuduz heriflere karşı... Aman nerde kaldı bu Tomi de?... (Köpeğini okşar.) Oh şekerim, oh canım, nonoşum, acıktın mı?... Şimdi gideceğiz... Bak ne mamalar getirttim sana... Daha şu miniğin mamasını yapamayız,

zorunlu olarak Amerika'dan getirtiriz, sonra da... Öff, aman ne memleket yarabbi...

Hamdullah, Selman yeni ayılmış gibi, gülerek yaklaşırlar Oya'ya...

SELMAN – Ayakta kaldın Oyacığım... Buyursana şöyle... Selman bir koltuk getirirken Hamdullah da fırlayıp bir koltuk çeker.

HAMDULLAH – Şöyle buyursaydınız Oyacığım...

OYA – Teşekkür ederim, fazla kalamayacağım...

Derken bir çalımla koltuklardan birine oturur, ötekine de ayaklarını kor. Çantasından uzun ve kıymetli bir ağızlık çıkarıp, bir Amerikan sigarası takar. Dördü birden fırlarlar sigarasını yakmaya... Bir nefes çekerken,

OYA – Teşekkür ederim... Aksi gibi bütün randevularım da şu saatlerde... (Saatine bakar.) Bekler dururlar şimdi... Nerde kaldı bu Tomi?...

HAMDULLAH – Seninle iftihar ediyoruz Oyacığım...

SELMAN – Ben her vakit takdir etmişimdir. Bu kızda deha var demez miydim?...

ZÜHTÜ – Derdiniz efendim...

Oya yapmacık bir alçakgönüllükle gülümser... Sonra sigarasının dumanını suratlarına doğru üflerken,

OYA – Teşekkür ederim... Vallahi mahcup oluyorum. Yaptığım nedir ki? Ben de sizler gibi iş hayatına atıldım sadece.

SELMAN – İş hayatı mı?

HAMDULLAH – İş mi?...

OYA – İş tabii... Boş durmayı hiç sevmem... Bir butikle, bir güzellik enstitüsü açıyorum. Bir konfeksiyon fabrikasına ortak oldum. Dün bir katla, iki araba aldık. Bir de üstüm başım... Çok bir şey mi?...

ÖTEKİLER – Yoooo...

SELMAN – Tevazu da ayrıca güzellik veriyor sana ama, bu kadar kısa zamanda bu başarı... Mister Pikson'la beraber de olsa, hani yani...

OYA – Yoo, yoo, Tomi'nin öyle uzun boylu bir yardımı dokundu sayılmaz. Hatta alışverişimizde bir bakıma o kârlı bile çıktı.. Bonoları daha düşük bir faizle kırabilirdi. Ama bayılıyorum bu adamlara... Dostluk başka iş başka diyorlar. Gözlerinin bebeği olsa ı-ıh...

HACI AHMET – Öyledirler efendim...

ZÜHTÜ – Öyledirler...

Hamdullah'la Selman bono sözü üstüne zınk diye kalmışlardır.

HAMDULLAH – Bono mu dediniz?

SELMAN – Evet, bono dedi...

OYA – Evet, bono dedim... Elimdeki bütün bonoları Pikson kırdı.

HAMDULLAH – Elindeki bonoları mı?...

SELMAN – Yoksa...

OYA – Evet, evet, sizin bonolar. Fena mı oldu, ben çekildim aradan.

İkisi birden bomba gibi patlarlar...

HAMDULLAH – SELMAN – İyi halt ettin...

Oya yukardan, sertçe bakar. İkisi de toparlanırlar.

SELMAN – Pardon, şey yani...

HAMDULLAH – Pekâlâ olmuş... Daha doğrusu...

SELMAN – Biz yanlış söyledik.

HAMDULLAH – Oyacığım... İyi etmişsin...

ZÜHTÜ – Banaydı o sözleri efendim...

HACI AHMET – Daha doğrusu, çok sinirliyiz de, demin radyo dinledik...

OYA – Amaan, radyo benim de sinirlerimi bozar; teyp varken radyo dinlenir mi?...

Hamdullah ve Selman sinirli ve sabırsızdırlar... Elleri kolları oynamakta, bir şeyler söylemek, yapmak ihtiyacında oldukları görülmektedir...

SELMAN – Şey Oyacığım...

Oya bakar; Selman, kaş gözle bir şeyler anlatmak istiyordur... Hamdullah da eli ile işaretler yapar Selman'a göstermeden.

HAMDULLAH – O şey, oldu mu?... Oyacığım...

SELMAN – Hani bi şi vardı... Şey... Hani şeyde seninle şeyetti de, sen şey edecektin...

HAMDULLAH – Hani, üç yüz bine... Sen bi şeyi şeyedecektin... Oya bir şey anlamadan bakıyor gibidir...

OYA – Ne diyorsunuz ayol, anlamıyorum... (Bir kahkaha atar.) Siz Türkçeyi de unutmuşsunuz...

SELMAN – Canım, Pikson'la şey yaptınız mı yani?...

OYA – A a... Rica ederim, terbiyeli olun...

SELMAN – Affedersin. Estağfurullah. Yani o mânâda deme...

HAMDULLAH – ... Pikson sizinle şey yaptı mı yani?... İhale... İhale...

SELMAN – Hani ihale işi vardı... Pikson'la...

Selman ve Hamdullah hem cevap beklerler, hem de birbirlerini atlatmak telaşı ve kaynaşması içindedirler... Şaşkındırlar. Oya sigarasını çekerken gülmeye başlar.

OYA – Ha... Şöyle desenize... Bu Tomi çok garip adam. Tutturdu bu işi senin kocanla ortak yaparız ancak diye...

İkisi de zınk diye kalırlar gene...

HAMDULLAH – Kocanla mı ortak yapacak?

SELMAN – Kocanla mı?

HAMDULLAH – Peki sen ne dedin?

SELMAN – Peki sen ne dedin?

OYA – Vallahi ne diyeceğimi bilemiyorum ki...

HAMDULLAH – Pikson da biraz fazla karışıyor...

SELMAN – Ona neymiş senin kocandan?...

OYA – E adam merak ediyor... Sözlüyüm dedim...

HAMDULLAH – Sözlü müsün?...

OYA – Değil miyim? Anlaşmamızı unutmuş görünüyorsunuz... Yazı tura atmamış mıydık?...

İkisi de bir an kalırlar. Düşmanca bakınırlar...

SELMAN – Evet atmıştık... Atmıştık ama...

HAMDULLAH – Atmışsak ne oldu yani...

Oya sigarasını çeker... Ötekiler korkulu bir bekleyişle bakarken,

OYA – İsterseniz açıklayayım sonucunu...

İkisi birden ateşe basmış gibi fırlarlar.

SELMAN – Hayır, istemiyorum...

HAMDULLAH – Rica ederim Oya... Sırası mı şimdi?... Zaten sinir içindeyiz...

SELMAN – Dur bakalım... Daha konuşacak neler var...

OYA – Pekâlâ siz bilirsiniz. Ama unutmayın ki, ben Pikson'a cevap vermek ve ihale ortağını açıklamak zorundayım. Haklı olarak sıkıştırıyor beni... İlelebet de atlatamam ya adamı...

SELMAN – Senin gibi akıllı bir kızın evlenmesini bir yazı turaya bağlamak bana çok yakışıksız görünüyor.

HAMDULLAH – Pis bir paranın karnı ya da sırtı geldi diye, senin gibi güzel bir kızın kaderi nasıl tayin edilir?... Garip doğrusu...

SELMAN – Sana her vakit bağlı oldum... Pekâlâ bilirsin... kararını verirken biraz hatıralarına değer vermen gerekmez mi?...

HAMDULLAH – Ta içimden şefkatle karışık bir sevgi duydum her vakit sana karşı Oyacığım... Hissettiğine eminim... Ona göre karar ver...

OYA – Zaten ne yapabilirim. Kaderimiz o gün çizildi bir kere... Değiştirmek elimde mi o günkü neticeyi... Yalan hiç söylemem; uğursuzluktan ödüm patlar. Bugünkü falım da hiç iyi çıkmadı... Yengeç burcunda olan birinden sakın kendini diyor, *Hürriyet* gazetesinde...

SELMAN – (Sevinçle) Ben kova burcundayım Oyacığım.

OYA – Sahi mi? Kova burcundan biriyle tartışmaya gireceksiniz diyordu, nasıl çıkıyor bu fal...

Selman biraz bozulmuştur. Oya Hamdulah'a döner.

OYA – Siz ne burcundasınız?...

HAMDULLAH – (Telaşla) Ben mi?... Şey... Vallahi bilmiyorum Oyacığım... Ramazanda doğmuşum...

OYA – Ramazan ne burcu oluyor?...

HACI AHMET – Ramazan mübarek bir aydır efendim, her burca girer çıkar...

Selman içerler bu söze...

OYA – Haaa!...

SELMAN – Bana bak Hacı Efendi, inanç sömürücülüğü yapıp da kızcağızı tesir altında bırakma... Laik bir memlekette ayıp şey bu...

HACI AHMET – Ben ortadan konuştum beyefendiciğim.

HAMDULLAH – Aldırma Hacı Bey... Ramazan mübarek demek, dinsizleri, masonları kızdırır tabii...

İkisi de zorla tuttukları bir öfkeye düşmüşlerdir artık... Birbirlerine yarım dönüktürler... Gergin bir havada çatışmayı sürdürürler...

SELMAN – Allah belasını versin o din bezirgânlarının, bu memleketi beş yüzyıl geri bıraktılar...

HAMDULLAH – Altı asırlık koca ülkeyi, dinsizler ve masonlar, elli yılda perişan etti... Gözleri kör olsun.

Oya kucağında köpekle kalkıp öne doğru gelmiştir.

SELMAN – Senin gözün kör olsun...

HAMDULLAH – Şimdi ben sana gösteririm, göz nasıl kör olurmuş... Seni namussuz herif...

Tam kapıştıkları sıra Hacı Ahmet'le Zühtü araya girerler, ikisini iki yana çekiştirirlerken.

SELMAN – Seni alçak...

HAMDULLAH – Bırakın...

SELMAN – Aklı sıra fiyaka yapacak Oya'nın yanında... Kızın arkasından demediğini bırakmaz, yüzüne geldi mi bin takla...

HAMDULLAH – A a a... Utanmazlığın da bu kadarı olur ancak... Zavallı kızın ne orospuluğunu bıraktı, ne kahpeliğini... Şimdi de benim üstüme atıyor, rezil herif...

SELMAN – Estağfurullah... Estağfurullah Oyacığım, tabii inanacak kadar saf değilsin bu bunak sırtlanın hezeyanlarına... Sana nasıl değer verdiğimi, nasıl saygı duyduğumu bilirsin.

HAMDULLAH – Hah haaah... Tabii saf değil, hem de cin gibi bir kızdır o. O anlar... Anlar... Anlar... Boşuna yırtınma sen, meraklanmaaa...

SELMAN – Oyacığım sana açıkça söyleyeyim: Yazı turayı kabul etmiyorum, kararı sen ver... Yalnız kalbimin her vakit senin için çarptığını da unutma... Ve sen de kalbinin sesini dinle...

HAMDULLAH – Kızım bu herifte bir defa kalp yoktur... Yüz elli yıldır tanırım... Varsa para, yoksa para. Nerden soktum bu güzel vatana. Ama bir defa daha gaflete düşüremez beni. Senin gibi narin bir çiçeğin, bu herifin hoyrat ellerinde solmasına müsaade edemem... Yazı turayı ben de kabul etmiyorum. Kararı sen ver. Unutma ki, seni her vakit olgun bir aşkla sevdim. Ve, evet, sen de sadece kalbinin sesini dinle...

Hamdullah, söylediklerine kendisi duygulanarak gözlerini siler.

OYA – (Yapmacıktan ağlamaklı bir sesle) Allahım ne müşkül durumdayım...

Bu kapışmanın en gergin ânında, Pikson girmiştir. Bir an durur, etrafa acele bir göz atar. Kavga sürüp gitmektedir. Pikson bir ıslıkla çağırdığı Bahriye'liyle birlikte büyük kapıyı sökmeye başlar.

Tam bu sıralarda Hacı Ahmet geriye doğru bir iki adım atarken kapıyı sırtlamış götüren Pikson'la Bahriyeli'yi görmüştür... Şaşırır, ötekilere bakar. Onlar kavganın son sözleri-

ni söylemektedirler. Ve kendi havalarındadırlar... Fakat artık onlar da dönüp bakacak ve Pikson'u görecek bir davranıştadırlar. Hacı Ahmet hemen çevik bir manevra ile çark edip önlerine koşar ve seyirciler tarafında yukarda bir noktaya elini uzatır ve bağırır.

HACI AHMET – Burası... Burası değil mi?...

Hepsi de merakla bakmaya başlarlar o yana doğru.

SELMAN – Ne burası yahu...

HAMDULLAH – Nedir o?

HACI AHMET – Canım işte burası değil miydi, bu taraf bu taraf... (Kapı dışarı çıkarılmıştır. Pikson toparlanır, bizimkilere yaklaşır.)

PİKSON – Good evening my Fellows...

Hepsi birden dönerler – Hoş geldiniz...

OYA – Tomi nerde kaldın?...

PİKSON – Neydi baktığınız?

Ötekiler de hatırlamışlardır. Merakla Hacı'ya dönerler.

HACI AHMET – Efendim, gidip cemaatle ŞAHLANIŞ NAMAZI kılacağız, kıbleyi soruyordum bu taraf mı diye...

Çıkarıp yeşil takkesini başına kor, tam bu sırada çalınmış kapıdan giren Kerim, bir kapıya bir de Pikson'a bakar, gider duvar dibine öylece durur. Gözü Pikson'dadır.

HAMDULLAH – Allah kabul etsin...

Oya yapmacık ağlamaklı bir sesle, Pikson'a sokularak,

OYA – Öyle üzgünüm ki Tomiciğim...

PİKSON – Neyin var?...

OYA – Bilmem ki... Nasıl anlatsam Tomi, çok zor bir durum... Bir türlü karar veremiyorum. Yazı turaya mı baksam... Yoksa kalbimin sesini mi dinlesem?

Bir an sessizlik olur. Hamdullah ve Selman gözlerini Pikson'a dikmişlerdir. Ağzından çıkacak sözü heyecanla bekliyorlardır.

PİKSON – En iyisi beni dinlersin my darling...

Hamdullah ve Selman bozulmuştur.

OYA – Oooh Tomiciğim... Beni büyük bir dertten kurtardın... Sağ ol my darling...

Tam bu sırada yapı içinden bir gürültüyle Selvi ve Hüseyin çıkarlar. Selvi kapıya bakıyordur,

SELVİ – Lan bu gapı ne oldu?...

Hepsi o yana bakar, Kerim'in gözü sürekli Pikson'dadır.

HÜSEYİN – Gapı gitmiş...

SELVİ – Hay gözün kör olsun Bahriyeli, gapıyı götürdü... (Dönüp Pikson'u görünce yaklaşır.)

SELVİ – Bak Pikson Efendi... Herifin terbiyesini vereceğim dedin... Bizim gapı da gitti...

ZÜHTÜ – Haa suvenir olmuş.

OYA – Günahına girme çocuğun, nereden biliyorsun onun aldığını?...

SELVİ – Heç şüphem yok ya... Dimem o değil de... Gapıyı neresine soktu bu herif... Muz değil ki bu...

HACI AHMET – Olamaz... Bu kapı içeriden çalındı. Biz hepimiz buradaydık... Kimse gelmedi ki...

PİKSON – Rica ederim, iftira edilmesin. Coni'yi elimle teslim ettim.

Pikson, Selman, Oya, Zühtü, Hacı, Hamdullah diplomatik tavırla el kol hareketleriyle karşılıklı konuşmaya başlamışlardır.

Hüseyin'le Selvi biraz öne gelirler. Hüseyin gizlice kulağına eğilir Selvi'nin...

HÜSEYİN – Hepsi burada imiş, hangisinden şüphe ediyon bunların?

Selvi tartışmakta olan gruba şöyle bir bakar.

SELVİ – Ne bilem ben? Bu tilkilerin hangisi yapmaz ki... Bul bulabilirsen...

O sırada Kerim kararlı yaklaşır. Pikson'un karşısına dikilir, gözünün içine bakar.

PİKSON – Yazık, büyük kayıp... Bir medeniyet şaheseriydi o... Kahrolsunlar...

KERİM – Kapıyı sen çaldın Mister Pikson... Eğer biraz daha erken yetişebilseydim suçüstü yakalayacaktım seni... Sen çaldın...

Bir an duraklamadan sonra hepsi birden dikilirler.

OYA – Kendine gel serseri...

HACI AHMET – İftira etme oğlum... Boyunca günaha giriyorsun... Narı cehennem...

ZÜHTÜ – Fazla ileri gittin külhani...

SELMAN – Sus pis herif...

HAMDULLAH – Sus, Allah kahretsin seni...

KERİM – Susmayacağım, gözümle gördüm... Biraz uzaktaydım, yoksa suçüstü yakalayacaktım...

SELMAN – (Bağırarak) Bu herife dikkat edin demedim mi size?...

HAMDULLAH – Hani bu herifi gözden kaçırmayacaktınız?...

ZÜHTÜ – Merak buyurmayın efendim, merak buyurmayın siz...

Pikson dimdik, soğuk bir asalet jestiyle tepeden bakmaktadır bu sıra... Elini yanına yapıştırmıştır, parmaklarını sinirli sinirli oynatır... Ötekiler sinirlidir...

PİKSON – Derhal protesto notası vereceğim... Şahsım ve memleketim aleyhinde, maksatlı tahrikler yapılıyor... Daha önce zavallı Coni'ye saldırdılar... Şimdi şahsıma... Bu böyle sürüp gidemez...

Hamdullah, Selman, Zühtü çaresizlikle ellerini ovuşturarak Pikson'u yatıştırmaya çalışırlar.

SELMAN – Ekselans rica ederim.

HAMDULLAH – İki memleketimiz arasında ekselanslarının...

ZÜHTÜ – Yalvarırım ekselans...

H. AHMET – Haklı efendim... Ekselans haklı... Mukaddesat düşmanları azdı...

Pikson daha da yüksek perdeden bağırmaya başlar:

PİKSON – Protesto ediyorum. Yardımları da tekrar gözden geçireceğim...

KERİM – Siz bize yardım etmiyorsunuz, biz size yardım ediyoruz. Hırsızlar... Memleketi soyup...

Fakat sözünü tamamlayamaz, Zühtü, Hacı Ahmet, Selman, Hamdullah üstüne çullanıp ağzını kapatırlarken, bir yandan da bağırışırlar...

— Sus vatan haini...

— SUS ALÇAK CASUS...

— NAMUSSUZ HERİF...

Zühtü bir düdük çalar, iki sivil herif fırlar içerden, Kerim'i tartaklayarak, ağzını kapatarak içeri götürürlerken, Kerim olanca gücüyle karşı koymaya çalışır. Ama boşunadır. Ötekiler de nefes nefese kalmışlardır.

SELMAN – Alçak köpek...

HAMDULLAH – Şimdi bulur belasını...

H. AHMET – Bana kapıyı çalan da bu gibi geliyor... Günahı boynuna olsun...

ZÜHTÜ – Tek başına yapamaz... Bunlar teşkilat efendim...

Teşkilat sözü üstüne birden durup bakışırlar...

SELMAN – Tamam... Bu herif Hasangillerden...

ZÜHTÜ – Evet beyefendiciğim... Bunlar gizli çalışır...

HAMDULLAH – Tahkikatı genişletin... Bütün şebeke yakalanmalı... Maksatları iyice çıksın ortaya...

OYA – Aman yarabbi, belki de bütün yapıyı uçuracaklardı... Tomi korkuyorum...

Pikson'a sokulur. Pikson okşar,

PİKSON – Korkma güzelim, ben varım...

ZÜHTÜ – Merak buyurmayın efendim... Her türlü tedbir alınmıştır. (Hüseyin ve Selvi bir kenardan korku ve merakla bakmaktadırlar. Selvi birden sokulur...)

SELVİ – Oğlanı kargatulumba çekip götürdünüz... Hadi size bi terbiyesizlik itti diyelim. Bi de arkasından olmıyacak düzmece laflar ediyosuğuz... Yakışır mı size...

ZÜHTÜ – Ne düzmecesi Selvi Bacı?...

SELVİ – Yok gapıyı çalmış, yok gizli şebekeymiş... Bi de Hasangilleri gattınız... Düzmece değel mi bunlar?...

Bu sırada Zühtü içeri doğru işaret etmiş, deminki sivillerden biri elinde koca bir dosyayla gelmiştir. Zühtü dosyayı Selvi'ye doğru uzatıp sallayarak,

ZÜHTÜ – Bunlar senin yeğeninin raporları... Biz uyumuyoruz... Uyumuyoruz... Düzmece şey de olmaz bizde... Bizim de vicdanımız var... Mahkemede her şey açıklanır, sen de görürsün. Maksatları da çıkar ortaya...

Tam bu sırada derinlerden kalın boğuk ses duyulmaya başlamıştır.

ŞİŞKOLOF'UN SESİ – Sevgili komşularımız, Şaşkalof öldü... İdareyi ben Şişkolof'a verdiler... Şaşkolof'un içeride ve dışardaki deliliklerini temizliyorum... Sizlerden de özür dileriz... Bize ne çit toprağınız lazım, ne de bacanız... Biz dostluk istiyoruz, dost olalım sevgili komşularımız. Oçiçorniya... (Tekrar marşlar, Rusça sözler birbirine karışır. Selvi ile Hüseyin birden sevinmişlerdir.)

SELVİ – Oooh, çok şükür Allahıma...

HÜSEYİN – Lan buna sevindim bak...

Fakat ötekiler bir an şaşkınlıktan sonra, irkilerek ayılır ve korkuyla bakışırlar. Zühtü atılır.

ZÜHTÜ – Nesine seviniyorsunuz bunun aptallar?...

SELVİ – Kötü mü Zühtü Efendi... Gonşuynan barışıklık eyi şeydir. Şo duvar galkar. Birez ölüzger gelir. Eskiden ne güzel eserdi. Şindi bazı nefes alamıyoruk...

Selvi eliyle de yelpaze yapar. Ötekiler iyice ürkmüşlerdir.

SELMAN – Duvar mı kalkar?...

PİKSON – Duvar mı kalkar?

HAMDULLAH – Bu duvar mı kalkar?

HACI AHMET – Anlaşıldı, anlaşıldı. İyice çıktı meydana... Mukaddesat düşmanlarının niyeti. Kapıyı çalıp Mister Pikson'a saldırdılar. Şimdi de dışardan barış taarruzu... Hepsi birbirine bağlı.

PİKSON – Evet Mister Ahmet. Kore'de de böyle yapmışlardı, malum metot...

ZÜHTÜ – (Rapor dosyasını göstererek) Kökü dışarda olduğunu biliyorduk bu heriflerin.

SELMAN – Tahkikatı sıkı tutun.

ZÜHTÜ – Merak buyurmayın beyefendiciğim.

O sırada dışardan koşarak gelen bir herif, Pikson'a bir kâğıt vermiştir. Pikson bakar...

PİKSON – Doğru tahmin etmişiz: Şişkolofların birden saldırıya geçecekleri, içerideki ajanlarına da emir verdikleri bizim entelecens tarafından tespit edilmiş. (Hepsi irkilir.)

HAMDULLAH – Saldırı mı?

SELMAN – Demek bizi uyutup... İçerden dışardan...

HACI AHMET – Demedik mi? Barış taarruzudur diye... Kökü dışarda...

ZÜHTÜ – Evet kökü dışarda.

OYA – Korkuyorum Tomi.

PİKSON – Korkma my darling... Derhal karartma yapın. Tedbirli olun ki baskına uğramayın.

SELMAN – (Telaşla) Ne dersiniz Hamdullah Beyciğim?

HAMDULLAH – Derhal karartmaya geçelim Selman Beyciğim...

ZÜHTÜ – Evet karartma... (Sonra birden bağırmaya başlar.) Karartmaaaa... Geliyorlaaaar...

Hep beraber içeri doğru kaçışırlarken bağrışmaktadırlar.

— GELİYORLAAAAAR.. KARARTMAAAAA...
SELMAN – Tahkikatı sıkı tutun.
HAMDULLAH – İnsaf yok.
ZÜHTÜ – Baş üstüne beyefendiciğim... Karartmaaa.

Meydan boşalmıştır. Canavar düdükleri çalar. Işıklar ağır ağır söner. Kısa bir an zifiri karanlıkta, uzaktan yakından canavar düdükleri duyulur. Çatıdan sağa sola dolaşan projektörler görülür. Sonra aşağıdaki boş kapının aydınlandığı ve Karagöz perdesi gibi gerilmiş bir perde üzerine, falakaya yatmış ayakların gölgesinin düştüğü görülür.

— KARARTMAAA... IŞIK YOK.. GELİYORLAAAR...

Birden şiddetle inen, kalın ve kocaman bir sopanın falakadaki ayaklara vurduğu ve Kerim'in inlediği görülür. Sopalar boyuna inerken, hoparlörde büyütülmüş sesler duyulmaktadır:

VAHŞİ BİR SES – A-a-aaaayyyyy...

— Söyleeeee namuussuz herif... kKimden emir aldın kapıyı çalmak için... Söyleeee...

Herifin her sopa inişte, "Hıh" diye çıkan sesi ve nefes alışları Kerim'in iniltisine ve bağrışmalarına karışmaktadır.

— Seni vatan haini... Satılmış köpek seni... Hasan'la ne vakit buluştun?... Söylesene lan... Eşşekoğlu eşşek. Şişkolof'un plağı seni...

Sopa vurulurken tempoyla,

— Bu vatan... Bu millet... Sakarya... İnönü... Seni baş casus seni... Söyleee...

Kerim'in bitkin iniltisi duyulur.

— Bayıldı efendim...
— Gebersin köpek...

(Bir teneke su dökülme sesi)

Tak tak çabuk yazan bir daktilo sesi duyulmaya başlar.

— Buyurun Oya Hanım...

OYA'NIN SESİ – Doğru söyleyeceğime namusum ve vicdanım üzerine yemin ederim... Efendim, bu Kerim'in Hasan'la buluşup konuştuklarını, Hasan'ın bu Kerim'e bomba gibi bir şeyler verdiğini gözlerimle gördüm.

— Yaz...

Daktilo taktakları... Ayak sesleri. Bir ambülans sesi.

MEHMET'İN HASTA SESİ – Kerim niye gelmedi?... Bugün ziyaret günü olduğunu bilmiyor mu hastanenin...

SELVİ'NİN SESİ – "Kusuruma bakmasın... Bubamın ellerinden öperim..." dedi... Pavlike'den izin alamadı.

MEHMET'İN SESİ – İyi, iyi çalışsın da... Allah razı olsun Selman Bey'den...

SELVİ'NİN SESİ – (Hırslı) Bırak şimdi Selman Bey'i... Sen iyi misin?

MEHMET'İN SESİ – Bu sol kolumu bi türlü galdıramıyorum...

SELVİ'NİN SESİ – Üzme gendini... Vakti geldi mi onu da galdıracağın... Zati sol golun galksa bu bıçağı yemezdin...

Bu konuşma sırasında... Karartılar merdiven başındaki Hasan'a yaklaşır. Ve alıp merdivenlerden götürürler. Tekrar ayak sesleri, gürültüler.

CIRLAK BİR MÜBAŞİR SESİ – Ressam Naiiil...

Ayak sesleri, gürültüler.

— Buyrun Nail Bey sizi dinliyoruz...

NAİL'İN SESİ – Efendim, bir gün evine çağırdı beni Kerim... Gel bizim şebekeye sen de gir, dedi.

— Yaz...

Daktilo sesleri...

KERİM'İN SESİ – (İsyanlı, bitkin) Yalan söylüyor...

— Sus köpek...

KERİM'İN SESİ – Namuslu adam bilirdik bunu...

Gürültüler arasında sille tokat susturulur.

NAİL'İN SESİ – Madem ki namuslu adamım, demek ki doğru söylüyorum...

— Başka bir diyeceğiniz Nail Bey?...

NAİL'İN SESİ – Bıktım efendim, on defadır söyletirler bu lafları. Eeee be... Ben sanatçı bir adamım, ne uğraşırlar benimle...

— Pekâlâ Nail Bey buyrun...

Daktilo ve ayak sesleriyle beraber, falaka faslı ve derinlerden gelen canhıraş feryat ve iniltiler tekrar başlamıştır. Yavaş yavaş ortalık aydınlanırken sesler de kesilir... Görüntü silinir... Korkulu bir rüyadan uyanılmış gibidir... Alarmın geçtiğini bildiren kısa bir siren sesi... Ortalık ışıyınca, yapının bütün pencerelerinin yok olduğu, binanın iyice çırılçıplak hale geldiği görülür. Hasan yoktur. Nail'in sallanarak odasına çıktığı, elinde içki kadehi ve şişe ile bir yana çöktüğü görülür.

RADYO – Ankara. Yıllarca süren sıkı bir takip sonunda, büyük bir Hasangiller şebekesi polisçe suçüstü yakalanmıştır. Camilere bombalar koydukları, yangınlar çıkardıkları, gizli gizli buluşup cinayetler hazırladıkları ve bütün bu işler için dışarıdaki merkezlerinden para aldıkları, bütün delilleriyle tesbit edilen şebekenin, gizli kalmış birçok cinayet ve hırsızlıkların da faili olduğu tahmin edilmektedir. Tahkikat bitirilmek üzeredir...

Radyoyu dinlemek için birer ikişer binadan çıkıp radyo başında toplanan Selvi, Hüseyin, Sabahattin radyodaki konuşma bitince bir an şaşkın kalırlar...

— Ya...

— Demek... Vay vanına...

— Olan nedir ki acep...

Mırıldanarak bakışırlarken, Selvi'nin gözü yapının cephesine takılır, zınk diye durur.

SELVİ – Anaaaa...

Ötekiler de dönüp bakarlar, bakakalırlar.

SELVİ – Lan cam çerçeve de gitmiş... Hay gözünüz kör olsun.
HÜSEYİN – Hasangiller mi yaptı acep?...

O sırada Selman, Hamdullah, Zühtü, Hacı Ahmet de gelirler.

SELVİ – Vallaaa gorktum anam...

Ötekiler de şaşmış görünürler.

Selman'ın ve Hamdullah'ın biraz bozulduğu birbirlerine bakıp mânâlı işaretleştikleri görülür...

HACI AHMET – Mukaddesat düşmanlarının işi bu...

Hamdullah, Selman'ı kolundan tutup ileri çeker, ötekiler arkada yapıya bakıp konuşurlarken, bunlar önde, arkadakileri de kollayarak başlarlar.

HAMDULLAH – Birbirimizi aldatmayalım Selman Beyciğim... Bunlar Pikson'un marifeti... Herifin eli eğri...

SELMAN – Evet, ben de fark ettim... Kleptoman... Bizim fabrikayı bir dolaştı, bir haftadır tezgâhlardan ikisini koydunsa bul...

HAMDULLAH – Yaa, öyle de mahir ki köpoğlusu... Bizim sahil boyu arsaların, elimden nasıl uçtuğunu anlayamadım...

SELMAN – Burnunu sokmadığı işimiz de kalmadı.

HAMDULLAH – Ah kabahat hep sende... Biz birbirimize düşmeseydik, bu herifin haddine miydi?... Gül gibi topraklarımıza mau-mauların bile kovduğu soyguncuları...

SELMAN – Başlama gene...

HAMDULLAH – Kızma canım... Sırası geldi de söylüyorum... Biz gene birbirimiziniz... Et tırnaktan ayrılır mı (Arkadakilere bir göz atar.) Yalnız, şşt... Bunlar bir şey sezmesin... Sözü ayağa düşürmeyelim...

SELMAN – Yavaş ol öyleyse... Peki n'apalım diyorsun Hamdullah Beyciğim...

HAMDULLAH – Bi defa, biraz sert yapalım Selman Beyciğim... Çok şımarttık elin gâvurunu... Herif zaten biraz sertten hoşlanıyor...

SELMAN – Öyle ama, borç na burda... Milyonlar, milyonlar... Ödenmemiş bonolar, Oya'nınkiler de bindirdi... Sonra, buğdayı, unu bir kesse, yiyecek ekmeğimiz bile yok... (Arkadakileri işaretle) Bunlar bizim gırtlağımıza sarılır Alimallah... Ne halt ederiz...

Hamdullah, kaş gözle Şişkolof tarafını işaret etmeye başlar. Hamdullah anlamamıştır.

HAMDULLAH – Burası var.

SELMAN – Anlamadım... Şişkolof mu?... Allah korusun... Ne yapıyorsun sen? Yerler bizi...

HAMDULLAH – Canım gerçekten değil ya... Herife karşı...

SELMAN – Haaa... Acaba?... Bak bu fena fikir değil...

Oya ile Pikson girerler.

PİKSON – Good morning...

OYA – Good morning...

Selman'la Hamdullah soğuklaşmışlardır. Hacı Ahmet atılır.

HACI AHMET – Aleykümselam mister Pikson... Buyrun efendim...

SELMAN – Buyrun...

HAMDULLAH – Buyrun...

Pikson şöyle durup bakar bir an, pencerelere de kısa bir göz atar. Durumu sezmiş gibidir. Fakat hiç oralı olmaz.

SELVİ – Gözün aydın Pikson Efendi, pencereler de getti... Gapısı bacası da yok... Çatıya da siz yerleştiğiz... Ohh... Nikâhı bizim üstümüze, avrat gomşuya... Uyuttular bizi...

PİKSON – Uyumayın...

SELMAN – Evet, artık uyumayacağız... Bu hususu ekselanslarınıza açıkça bildiririm.

Soğuk ve gergin bir hava içinde Selman ve Hamdullah'la Pikson şöyle bir bakışırlar. Pikson durumu iyice kavramıştır. O daha da soğuklaşır ve dikleşir.

PİKSON – Fazla vaktimiz yok... Derhal müzakerelere başlayalım. Selman da aynı biçimde soğuk ve dik, ön tarafı gösterir.

SELMAN – Buyrun...

Selman, Zühtü'ye kaş göz eder. Zühtü, Selvi ile Hüseyin'i kapıya, geriye doğru çekmiştir... Yalnız Albay Sabahattin meraklı ve vakur bakışlarla olayları izlemeye başlar. Pikson çabucak bir tomar kâğıt çıkarır evrak çantasından ve sertçe emrederek konuşmaya başlar.

PİKSON – Hükümetimden aldığım yeni talimata göre, birikmiş borç faizlerinin derhal ödenmesi... İki: Altın piyasasındaki yükselme dolayısıyla paranızın değerinde düşürme yapılarak...

SELMAN – (Birden keserek) Rica ederim ekselans konumuz bu değildi...

PİKSON – Konumuzu ne vakitten beri siz tayin ediyorsunuz ekselans.

Hamdullah da öfkelenmiştir.

SELMAN – Bundan sonra biz tayin etmek kararındayız ekselans... Yeter içişlerimize başkalarının burnunu soktuğu...

Albay mutlu dimdik bakar. Hacı Ahmet, Oya üzgün. Hamdullah ve Zühtü heyecanlıdır.

PİKSON – Şahsım mı kastediliyor...

SELMAN – (Özellikle bastırarak) Evet Mister Pikson...

Hamdullah ve Albay daha da dikleşmişlerdir.

PİKSON – Dikkat edin ithamlarınız iftiraya kadar gidiyor.

(Hamdullah dayanamaz atılır.)

HAMDULLAH – Ne iftirası be... (Oya'yı işaretle) Şu karının evlenmesini bile sen tayin etmeye kalktın... İftirası mı

kaldı bunun. Bu gidişle ana rahmindeki cenine de el atacaksın...

PİKSON – Bütün bu ithamlarınızı, şahsım ve hükümetim adına şiddetle ret ve protesto ederim... Karşınızda büyük bir devletin temsilcisi olarak...

SELMAN – Sizin karşınızda da büyük bir devletin temsilcisi var Mister Pikson...

HAMDULLAH – Şuna bak, büyük devletmiş... Biz Viyanalarda kılıç sallarken, senin memleketinde ya ipten kazıktan kurtulma herifler cirit atıyordu, ya da bılı bılı bılı bılı hüüüü, diye vahşiler dans ediyordu be...

Albay başını gururla daha da kaldırmıştır.

PİKSON – Pekâlâ... (Elindeki tomar kâğıtları göstererek) Bunları ne yapacaksınız?... Gırtlağınıza kadar borçlusunuz... Ve... Evet ve... –Bu durumda artık bizden de bir şey beklemeyeceğinize göre– YAL-NIZ-SI-NIZ... Ekse-laaaaans...

Selman ve Hamdullah iyice yukardan bakarak, kendilerinden emin:

SELMAN – İşte orda yanıldınız... Ekse-laaaaans... Çünkü yalnız değiliz...

Pikson şaşkın bakar, Hamdullah ve Selman yukardan bir gülümsemeyle bakıyorlardır. Hamdullah başını sallar.

HAMDULLAH – Evet, yalnız değiliz Ekselans...

Der ve sırıtarak kaş gözle, duvar tarafını işaret etmeye başlar. Pikson irkilmiştir. Gözleri şaşkın şaşkın bir ona bir buna kayar.

SELMAN – Evet, Şişkolof'tan özel davet geldi.

Pikson öfkeden renkten renge girmeye başlamıştır. Sinirden konuşamaz, kekeler gibidir.

PİKSON – Demek... Demek my goodness... Might I just break your bloody neck. This unimpertenant little pigs. Şişkolof ha?...

HAMDULLAH – (Keyifle sırıtarak) Nasıl, fan-fin-fon değil mi? Ha?...

SELMAN – Yo, yo... O kadar telaşlanmayın... Sadece gidip bir konuşacağız, o kadar... Di mi ya... Menfaat dünyası...

PİKSON – (Birden patlar gibi) Protesto ediyorum... (Tekrar kekeler gibi) Ve ve ve ve... (Daha fazla söyleyemez, Oya'ya işaretle) Buyurun Mis Oya... Daha fazla duramam, memleketime dönmem lazım.

Selman telaşlanmaya başlamıştır. Oyunu bitirmek ister.

SELMAN – Canım acele etmeyin Mister Pikson... Hemen gitmedik ya... Daha kararımız kesin bile değil... Oturup konuşalım...

HAMDULLAH – Konuşalım değil mi ya?...

PİKSON – Konuşacak hiçbir şey kalmadı... Açıkça hakarete uğradık. By by... (Elindeki kâğıtları tehditle sallayarak) Pahalıya ödeyeceksiniz bunu...

Selman tutuşur.

SELMAN – Acele etmeyin ekselans... Rica ederim, maksadımız hakaret etmek değil, sadece...

PİKSON – Daha fazla dinleyemem... Yürü my darling...

Kapıya gitmişlerdir. Oya da öfkeyle bakar arkasına.

OYA – Nankörler nolacak...

Hamdullah ve Selman peşlerinden koşup yalvarmaya başlamışlardır.

HAMDULLAH – Yahu Mister Pikson, gözünü seveyim parlama birden...

SELMAN – Yalvarırım bir dinleyin... Yahu nolur şaka yaptık biz...

PİKSON – (Oya'yı çekerek hışımla çıkarken, nefretle bağırır.) Şantaj...

Selman ve Hamdullah ellerini yalvarır gibi Pikson'un peşi sıra uzatmış bir biçimde kalakalmışlardır. Zühtü şaşkın ve

ağzı bir karış açık bakmaktadır. Hacı Ahmet, kurnazca gülümseyip mânâlı mânâlı baş sallıyordur.

Albay Sabahattin bulunduğu yerde, yüzü öfke ve nefretle karışmış bir biçimde olayları izlemiştir. Tiksintiyle bakıyordur artık... Selman ve Hamdullah dilleri tutulmuş gibi ağır ağır ve bitkin dönüp öne doğru gelirlerken, derinden bir uçak sesi duyulur. Ve radyo konuşmaya başlar.

RADYO – Bugün memleketimizden ayrılan büyük Türk dostu Mister Pikson havaalanında özel muhabirimize beyanatta bulunmuştur... (PİKSON'UN İNGİLİZCE KONUŞMASI BAŞLAR... UZAKLAŞIP FONA KAYAR... TERCÜMESİ DUYULUR.)

— Güzel yurdunuzdan ayrılmanın üzüntüsü içindeyim.

— İkinci vatanım kadar sevdiğim Türkiye'yi ve Türkiye'de bıraktığım çok değerli dostlarımı, hiçbir gün unutmayacağım... Boğaziçi'nde yediğimiz şişkebapları ve dönerlerin tadı damağımdadır. Eskiden olduğu gibi, bundan sonra da bütün gücümle Türkiye'nin ve Türklerin iyiliği için var gücümle çalışacağıma...

Selman öfkeyle bağırıp keser...

SELMAN – Kapatın şu radyoyuuuu...

Radyo birden kesilmiştir. Bir an sessizlik olur... Suçluluk duygusu içindedirler.

SELMAN – Bir çuval inciri berbat ettik...

HAMDULLAH – İyi olmadı...

SELMAN – Hep senin yüzünden...

HAMDULLAH – Hoppalaaaa... Böyle mi oldu şimdi?...

SELMAN – Evet böyle oldu... Ne kafa bendeki de... Ne dinlersin bu herifin sözünü... Buyur işte... Kılavuzu karga olanın burnu boktan çıkmaz...

HAMDULLAH – (Parlayarak) Terbiyesiz herife bak, hem işleri beceriksizliğiyle berbat etti, hem de bana ağzını bozuyor...

SELMAN – Sus be bunak...

HAMDULLAH – Daha diplomasiden haberi yok Bey'insiz herif... Bunak da sensin, karga da sensin... (Selman'a dönüp nisbet vererek alaylı bağırır.) Karga... Karga... Kargaya bakın... Bey'insiz kargaya... Karga karga gak dedi... Çık duvara bak dedi... (Bağırırken alayla Şişkolof tarafındaki duvarı göstermektedir.)

SELMAN – Bak namussuza... Ulan duvarı sen göstermedin mi?... Nerden gelirdi benim aklıma Şişkolof'un duvarı...

HAMDULLAH – Gösterdimse, git de herifin nasırına bas demedim... Usulünlen...

SELMAN – (Birden köpürür.) Ulan senin usulünün de, senin de... (Hamdullah'a saldırır...)

HAMDULLAH – Ben de senin usulünü...

Birbirlerine gireceklerken, Hacı ile Zühtü aralarına girerler.

— Yahu ayıptır...
— Namussuz...
— Bırakın...
— Alçak...
— Vallahi yakışmıyor size...

Ayrılırlar.

SELMAN – Ulan bir daha senin sözünle kenefe gidenin...

HAMDULLAH – Gitme de donuna doldur pezevenk...

HACI AHMET – Yahu bırakın mirim... Çok ayıp vallahi...

SELMAN – Ne halt edeceğiz şimdi Hacı Efendi...

HAMDULLAH – Buyur da çık içinden...

HACI AHMET – Merak etmeyin efendim... Bir çaresine bakacağız...

HAMDULLAH – Ne dersin Hacı Bey, bir ümit var mı?...

HACI AHMET – Günaha girme Hamdullah Bey... Allahu Teâlâdan ümit kesilir mi?...

HAMDULLAH – (Elini göğe kaldırıp) Aman Yarabbi, sana sığındık...

SELMAN – Aman gözünü seveyim Hacı Bey..
HACI AHMET – Elimizden geleni yapacağız..
HAMDULLAH – Hay Allah razı olsun Hacı Bey... Vallahi seni bize Allah gönderdi...
HACI AHMET – Ben bir gidip konuşayım efendim... O da öfkelendi... E siz de yakışıksız hareket ettiniz doğrusu...
SELMAN – Ettik... Ettik...
HAMDULLAH – Ettik Hacı Bey, ettik... Kusura bakmasın...
SELMAN – Derhal tarziye vermeye hazırız... Dersin Selman Bey çok üzüldü... Hep Hamdullah Bey'in yüzünden olmuş...
HAMDULLAH – Bak namussuza, ulan ben...
HACI AHMET – Rica ederim kesin... Merak buyurmayın efendim... Ben neyin denip denmeyeceğini bilecek kadar yaş yaşamış, gün görmüş bir insanım..
HAMDULLAH – Şüphesiz... Şüphesiz..
SELMAN – Size tam güvenimiz var... Memleketimize böyle bir zamanında yaptığınız bu vazife, tarihe altın kalemle geçecektir, Hacı Bey... Güle güle Hacı Bey... Sonsuz hürmetlerimi söyle Mister Pikson'a...
HAMDULLAH – Güle güle Hacı Bey... Mister Pikson en derin minnet ve saygılarımı kabul buyursun...
ZÜHTÜ – Güle güle...
HACI AHMET – Sağ olun var olun, Allah'a emanet olun...
Çıkarlar...

Olayları ibret ve nefretle seyreden Albay yaklaşır, türkü[1] süne başlar:

ALBAY'IN TÜRKÜSÜ

Nasıl unuturum İstiklal Savaşımı
Başımda Mustafa Kemal vardı
Çanakkale'den Kocatepe'ye doğmuştu insanlarımız
İçimizde düşmanlar bir de kahpesine
Bir de yüz karasında alçalmışlardı

Ölümü bilirim, yangınları, yitikleri, yıkıntıları
Şerefsizliği bilmem
Bir dilim ekmeğin hasreti kutsaldı cepheler boyunca
Neylermiş yeryüzünün bütün sıkıntıları
Yaşamak dedin mi özgürlük vardı
Kellem kopar mutluluğunda başkaldırmanın
Eğilmem
Nasıl unuturum İstiklal Savaşımı
Yüreğim Mustafa Kemal kadardı.

Türkü bitince hemen bir hareket başlar. Pikson'un geliş havası duyulur. Sahneyi dolduran kişiler de bu müziğe uyarak Pikson'un karşılanması marşını söylemektedirler. İçeriden çıkan Selvi, Hüseyin, koltuk değnekli ve sol kolu sarılı Mehmet öncekiler ve başkaları. Bir yandan flamalar, panolar, dövizler çıkarılır. Karşılama düzenine geçirilir. Bir yandan da marş tekrarlanır. Fakat ilk karşılamadaki coşkunluğun tam zıddına, herkeste bir isteksizlik, kırık döküklük, her şeyde bir yavanlık vardır.

— Geliyor Mister Pikson...

— Ne vakit... Ne vakit...

Acılarınıza son...

Kapıdan güler yüzlü Hacı Ahmet'in elini sallayarak girdiği görülür.

HACI AHMET – Geliyor Mister Pikson...

SELMAN – Yaşşa Hacı Ahmet...

HAMDULLAH – Yaşşa Hacı Bey...

— Yaşşşşaaaaa...

Biraz sonra Pikson görünür. Fakat bu başka bir adamdır. Suratsız mı suratsız. Lanet mi lanet... Yüzü öfkeyle gergin... Herkes bir an durur. Arkasında da iki tane ızbandut gibi herif vardır. Ellerinde coplar. Bellerinde acayip tabancalar.

HEP BİR AĞIZDAN – BU PİKSON BAŞKA PİKSON...

— Yağmur yağdı da böyle oldu...

HACI AHMET – Üçüzdürler efendim... Birbirlerine benzemezler, ama pırlanta gibi kalpleri vardır ailece...

HEP BİRDEN – HOŞ GELDİN MİSTER PİKSON...

PİKSON – (Elini hırsla sallayarak) Yeter... Gürültüye son. (Selman'la Hamdullah önlerini ilikleyerek yaklaşırlar.)

SELMAN – Wellcome Mister Pikson.

HAMDULLAH – Hoş geldiniz Mister Pikson...

Pikson elini vermemiştir, elleri havada kalmıştır.

Pikson hemen çantasından çıkardığı bir tomar evrakı uzatır ve gürler gibi bağırır.

PİKSON – Ya bu borçlar ödenir (Yapıyı göstererek) ya da bu yapıya haciz konur.

HACI AHMET – Efendim... Mister Pikson buyuruyorlar ki...

HAMDULLAH – Haciz mi konur?

PİKSON – Evet haciz konur...

SELVİ – (Birden atılarak) Nasıl haciz konurmuş, bu yapı bizim...

HÜSEYİN – Bizim bu yapı... Bunların yeri na şu gadar... Gerisi bizim...

MEHMET – Yapı bizim... Biz ganımızı döktük...

PİKSON – (Elindeki kâğıda sinirli sinirli vurarak tekrar gürler.) Anlamam... İpotekli borç alınmış... Kozunuzu paylaşın... Size bir gün mühlet: Ya bu borçlar ödenir... Ya yapıya haciz konur...

Pikson sertçe döner, geldiği gibi gider. Bir an sessizlik, Selvi, Selman ve Hamdullah'a yaklaşır.

SELVİ – Biz bir karış çit toprağını, bir bacayı vermedik... Siz bütün yapıyı, tüm çatıyı vermişsiniz... Hay gözünüz kör olsun... Babanızın malı mıydı eşşoğlu eşşekler. (Hırsla üstlerine atılır, Zühtü ile Hacı araya girer.)

HAMDULLAH – Sus terbiyesiz kadın...

SELMAN – Cahiller... Bunlara laf anlatılır mı?...

HACI AHMET – Günaha girme hatun... Ayıptır...

SELVİ – Ayıbınız da batsın sizin, suratınız da... Haciz koyacaklarmış... Gelsinler de goysunlar bakim.

HACI AHMET – Sakin ol hatun, bağırıp çağırmakla bir şey düzelmez.

SELVİ – Nasıl haciz korlarmış, mal bizim...

ZÜHTÜ – Bak Selvi Bacı, vakıa, kanunen sen haklısın ama... Tatbikat böyledir... Hacizi korlar...

SELVİ – Bizi sokağa dökerler...

ZÜHTÜ – Sokağa dökerler... Siz de yeniden dava açar, uğraşırsınız... Kazanırsanız girersiniz...

SELVİ – Peki senelerce çekeceğimiz...

HACI AHMET – Vallahi takdir ettim... Çok akıllı, salihatı nisvandan bir hatun... Doğru söylüyor... Halbuki bunun kestirme yolu var, bu parayı aranızda toplayıp haczi önlersiniz... İşte bu kadar. Ne yapalım. Olmuş bir defa. Beşer şaşar... Allahu Teâlâ *Kuran*ı azimüşanında buyuyor ki...

SELVİ – Bırak şimdi abdestsiz vaazı Hacı Efendi... *Kuran*da faiz yeyin, fıkaranın mülküne ipotek koyun, haciz koyun diyor mu?... (Sonra saçını başını yolmaya başlayarak) Vay benim gara başım... Vay benim kör talihim... İki dönüm bağımızı Abdi Ağa'ya böyle gaptırmadık mı?... Kınalı gelin idim taşlı tarlamda, bir yanımda gara öküzüm, Hüseyin'im bir yanımda... Tefeciler, faizciler golumuzu ganadımızı böyle gırmadılar mı?... Ganlı haciz koyup toprağımıza bizi gurbet ellere böyle sürmediler mi?... Vay bizim gara başımız... Vay bizim kör talihimiz...

Sonra yanık sesiyle ağlayarak ağıtını söylemeye başlar:

HACİZ AĞITI

Haciz gelmiş ocakları söndürür
Söndürür anam of
Leşimize kara kuşlar indirir

Hayin düşman yüze güler kandırır
Ellerim ellerim yiğit ellerim
Uyumak var mı
Davran ki görünsün umut yollarım

Haciz gelmiş toprağına taşına
Taşına anam of
Bu toprakta yad ellerin işi ne?
Ateş düştü yüreğimin başına
Başına anam of
Kara kuşlar inmedikçe kahpe düşman leşine
Ellerim ellerim yiğit ellerim
Uyumak var mı
Doğan günle ışımalı yollarım

Selman eline bir koca beyaz torba, Zühtü de bir büyük defter almışlardır. Hamdullah kürsüye fırlar konuşmaya başlar.

HAMDULLAH – Sevgili vatandaşlarım ve de can beraber kardeşlerim. Bu milleeet, tarihinin nice zor demlerinde şahlanmasını bilmiş, nice nice sıkıntıları, tarihin altın sayfalarından fışkıran Yıldırımlardan, Fatihlerden, Yavuzlardan gelen ilham ve imanla, yenmekteeee ve bütün dünyanın hayranlık ve takdir dolu bakışları altındaaa, milli şeref ve haysiyetiiiniii ve asaletiniii ve celadetiniii ve şecaatiniiii ... (Sonunu getiremez, bir an bekler sonra babacan bir eda ile bağlar.) Bilen bilir arkadaşlar... (Yeniden yüksekten başlar) Bugüüün, öyle bir gündür kiii!...

HÜSEYİN – Dadından yenmez...

HAMDULLAH – ... Evet, tadından yenmez ve de ne verirsen elinle o gider seninle, verin yurttaşlarım verin... Verin ki, nazlı validemiz yaban ellere gitmesin... Kampanyayı açıyorum... Yardımlarınızı, bütün memleket işlerinde olduğu gibi, bunda da büyük bir feragatla çalışacak olan

Selman Bey kardeşim toplayacaktır... Buyrun... İlk yardım benden...

Hamdullah kolundan çıkardığı altın köstekli bir cep saatini torbaya atar. Genel bir hayranlık uyanır.

— Ooo, bravooo...

SELVİ – Eferim Hamdullah Bey'e... Bak bunu beğendim. (Zühtü de cebinden çıkardığı bir gözlüğü aynı torbaya atar.)

ZÜHTÜ – Dedeleri en iyi ata binen bir millet olarak hepimizi vazife bekliyor sevgili yurttaşlarım... Haydi, haydiii verin Selman'a gitmez yabana...

HACI AHMET – Allahu Teâlâ muinimiz olsun...

Elindeki teşbihi torbaya atar. Selman piposunu ve gümüş çakmağını torbaya atar. Deminden beri dimdik duran Albay ağır ağır yaklaşır, cebinden çıkardığı kabarık bir cüzdanı halkın hayranlık bakışları altında torbaya atar.

SELVİ – Aslan Albayım...

HÜSEYİN – Üç aylığını daha yeni almıştı yavu...

SELMAN – Haydin bakalım... Verelim verelim...

Selvi başörtüsünü çıkarıp verir. O sırada deminden beri bir şeyler söylemek için Zühtü'ye sokulmaya çalışan Mehmet, Zühtü'nün kendisine dönmesinden yararlanıp yalvarmaya başlar.

MEHMET – Allah rızası için Zühtü Bey... Kerim'imin bir yüzünü göreyim...

ZÜHTÜ – Olmaz, yasak dedik...

Zühtü, Mehmet'in başındaki takkeyi alıp torbaya atar. Selvi de çıkarıp yazmasını verir. Herkes bir şeyini vermeye başlamıştır. Selman'ın elindeki beyaz torba kabarır. Yalnız Zühtü bir ara torbaya öteberi koyarken, kendi verdiği gözlüğü araklayıp cebine atar. Bunu gören Hamdullah elini gizlice uzatmış, parmaklarıyla Zühtü'ye işaret ediyordur, bizim saati de elden gel gibisine... Saat de gizlice geliverir Hamdullah'a. Hacı'nın tespihi, Selman'ın piposu ve çakmağı da geri dönmüştür. Fakat

ötekilerden durmadan bir şeyler alıp torbaya tıkıştırıyorlardır. Zühtü ara sıra hoşuna giden bir iki şeyi de yürütür.

Albay uzakta öfkeyle, vekarla bakmaktadır. Kendini zor tuttuğu bellidir. Torbaya muzlar, çoraplar, ekmekler, mendiller, pabuçlar... Nihayet pantolonlar, gömlekler el çabukluğuyla soyulup atılmaktadır. Yarışmaya dönmüştür...

SELMAN – Kemerleri sıkalım...

ZÜHTÜ – Haydin sevgili yurttaşlar gün bugündür...
— Verelim arkadaş...

HACI AHMET – Bu yardım ibadettir... Sevabı hesapsızdır.
— Feda olsun memleket için...

MEHMET – Ayağını öpeyim Zühtü Bey, Kerim'imi şöyle uzaktan göreyim n'olursun...

ZÜHTÜ – Yasak dedik be herif. Sen kanundan anlamaz mısın? Daha tahkikatı bitmedi... Allah Allah be... Verin yurttaşlar verin...

HÜSEYİN – (Tam bir coşkunluk içinde) Lan verelim...

Coşkunluk iyice yaygınlaşmıştır. Kimsenin verecek bir şeyi kalmamış gibidir. Birkaçının altın dişini sökerler.

SELVİ – Cömert derler maldan iderler, yiğit derler candan iderler...

MEHMET – Lan bunu da verecem...

HÜSEYİN – Lan bunu da al...

Bu ara Hüseyin uzun beyaz paçalı donuyla kalmıştır sadece... İki elini açıp uzatarak donunu işaret eder gibi önünü gösterir.

HÜSEYİN – Aha bi bu galdı... İsterseniz onu da alın.

HAMDULLAH – Yürüyün içeriden de toplayalım...

Tam bu sırada Selman kabarmış kocaman torbayı sırtlamak için, telaşla arkasına doğru sallayınca, olup bitenleri görmemek için, nefretle sırtını dönmüş olan Albay'ın omuzunu sıyırtır ve apolet düğmesini koparır. Albay'ın kan tepesine çıkmıştır birden. Deli gibi döner, birden salonu gürleten bir ses duyulur.

ALBAY SABAHATTİN – Apolet düğmemi kopardın, eşşek herif...

Alanda buz gibi bir sessizlik olur. Selman dönüp bakar, dikilecek gibi yapar.

SELMAN – Bana mı dedin?...

SABAHATTİN – (Daha da köpürmüştür.) Elbette sana dedim... Eşşek herif... Al o düğmeyi tak yerine... (Yerdeki düğmeyi gösterir.)

Selman küçümseyerek bakarken, aldırmayıp yoluna dönecek gibi yapar.

HAMDULLAH – (Çekingen) Amma yaptınız Sabahattin Bey...

SELMAN – Aklından zoru var bunağın...

Sabahattin, gözleri alev alev bir an bakar sonra birden kükrer...

SABAHATTİN – NEEEEE?... (Birden bastonuna asılır.) Brrreee namussuz, alçak herifler, yetti sizin ettiğiniz...

Saldırıyı gören Selman, deli gibi kaçmaya başlar. Arkasından da Hamdullah, Albay bunları kapıya kadar kovalar. Kapıda birikmiş kişileri geçemezler, meydanda tur atmaya başlarlar. Kişiler ortaya toplanmış etraflarındaki bu kovalamacayı heyecanla ve memnunlukla seyrediyorlar. Alkışlar, övgüler...

SELVİ – Yaşşa Albayım... Hay Allah razı olsun...

MEHMET – Vıy aanaaa... Valla öldürecek...

HÜSEYİN – Goş Albayım...

Tam bu anda Albay, arkada kalan Hamdullah'a yetişir... Hamdullah sırtına yaklaşan bastonu hissederek korkudan deliye dönmüştür... Çığlık atar, kalbini tutar, fakat herkesin ve Hamdullah'ın da şaşkın bakışları altında Sabahattin Hamdullah'ı hızla geçip, kaçmakta olan Selman'ı kovalamaya başlar. Hamdullah bu heyecana fazla dayanamaz, sahnenin önüne boylu boyunca küt diye düşer. Biraz cesaret alan Züh-tü ile Hacı Ahmet, Albay'ı teskine çalışırlar.

ZÜHTÜ – Ayağınızın türabı olayım Albayım...
HACI AHMET – Evliyalar, enbiyalar aşkı için miralayım...

Albay, daha beş altı metreden karşısına çıkan bu aracılara da saldırınca onlar da paniğe uğrarlar...

SABAHATTİN – Ulan sizi bana sayıyla mı verdiler, namussuzlar...

Albay'ın havadaki bastonu, satış perdesinin ipine takılıp kesmiş ve perdeyi de düşürmüştür.

HACI AHMET – Amanın Mister Pikson yetiş. (Yan kapıdan kaçar.)
ZÜHTÜ – Aman Allahım...

O da Selman'ın peşine takılmıştır... Böylece kafile, Selman sırtında torbasıyla önde, Zühtü arkasında, Albay peşlerinde olarak kapıdan, merdivenlere dalarken, ötekiler de sevinç çığlıkları ve alkışlarla seyre devam ederek gidenleri izlerler.

MEHMET – Vur Albayım, Kerim'ime nasıl kıydılar...
— Oooh vur namussuzlara...
— Alçak köpekler...
— Ha Albayım...
ZÜHTÜ – Çizmeni öpeyim Albayım...
— Sus yezit...

Merdivenlerden de aynı şamatalı sözler, uzaklaşarak duyulmaya devam eder. En geride kalan Hüseyin tam kapıda döner, alanda yatan Hamdullah'a bakar, acıyarak yaklaşır, yanına çöker, başını kaldırıp koluna alır.

HÜSEYİN – Hamdullah Beğ... Hamdullah Beğ... Gitdi gitdi... Gorhma geçdi... Vallaha geçdi...

Hamdullah gözlerini marazi bir korkuyla açar bakar, irkilir.

HAMDULLAH – Geliyorlar... (Hüseyin'i de tanımamıştır, korkarak çekilir...)
HÜSEYİN – Vallaha gelen giden yok yavu... Sabahattin Bey merhametli adam... Sağa ilişmedi, işde gördün.

HAMDULLAH – (Aynı marazi korkuyla önce çekilir, sonra Hüseyin'in gırtlağına sarılır sımsıkı) Ne istiyorsun benden...

HÜSEYİN – Bi şey istediğim yok beğim... Tanımadın mı beni?... Ben İseyin... Gapıcı İseyin yavu... Tanımadın mı?...

HAMDULLAH – Tanımam mı namussuz herif... Topraklarımı alacan değil mi?...

HÜSEYİN – (Kaldırıp içeri götürmek isterken öfkeyle bakar.) Heyya, goynundan toprağın alacam... Herif geberiyo aklı toprakda... Gözüğün toprak doyursun... Gak gak hadi...

Sırtlamaya çalışırken Hacı Ahmet, yanında birkaç kişiyle girip duvarlara, "HAYIR" sözcükleri yazarlar... Ve pandomim hareketlerle, fısıltı halinde konuşurlar...

— Hayır da hayır vardır...
— Hayır diyelim de hayırlı olsun...
— Hayır tabii...
— Herkes hayır diyecek...
— Hayır...

Tam bu sırada yapıdan sesler yaklaşarak duyulmaya başlar... Merdivenlerden çıkan Selman, sırtındaki kocaman beyaz çuvalla çatı kapısına fırlar... Çatı kapısının önündeki iki basamağı PAT PAT sesiyle geçip içeri dalmıştır. Biraz sonra Zühtü de gelir. Aynı tempoda çatı kapısına saldırır, fakat kapı kapalıdır. Merdivenlerden yaklaşan uğultu ve gürültüyü duydukça korkudan deliye dönen Zühtü, kapıyı tekmeler, vurur, en son anda basamakların yanındaki boşluğa atlayıp saklanır... Bir ara Hüseyin Hamdullah'ı kaldırıp götürmeye çalışmaktadır.

HAMDULLAH – (Midesine ve kalbine bastırarak sayıklar gibi) Namussuz Selman, aptal oğlu aptal... Beğendin mi?... Senin eşşekliğinden çekiyoruz ne çekiyorsak... Sersemoğlu sersem... Ulan Sabahattin Bey, ulan Sabahattin Bey, sana gösteririm ulan. Ben de senin yanına korsam bunu... Ay midem midem, kalbim... Allah kimsenin yanına koymaz... Geliyorlar, geliyorlar...

Hüseyin, sayıklayan iki büklüm Hamdullah'ı sürükleyip götürürken, birden gözü arkasındaki Hacı Ahmet'e ilişir. Hacı Ahmet çatıya bakmaktadır. Çatıda, Selman'ın sırtındaki beyaz torba, ağır ağır kayarak yükselmeye başlamıştır. Hüseyin de dönüp bakar, o da görmüştür yükselip giden beyaz şeyi.

HACI AHMET – (Birden elini açıp dua eder gibi mırıldanmaya başlar.) Hay mübarek... Aman Allahım, uçtu mübarek... Uçtu... (Hüseyin şaşkın, bir çatıya, bir Hacı Ahmet'e bakarken, kollarında iki büklüm Hamdullah'la durmuştur.)

HAMDULLAH – Yürüsene ulan namussuz herif... Soyacan beni değil mi?... Gözün topraklarımda... Şimdi seni ayağımın altına...

Hüseyin şaşkın bakınarak yapıya girer. Yapıdaki sesler birden yükselir.

— Sizi alçak köpekler...

— Vurun... Vurun...

Hacı Ahmet'le ötekiler tam bir panik halinde itişerek yan kapıya atlarlar.

— Amanin, kıymayın tatlı canıma...

Bu sırada elinde bastonuyla merdivenlerden fırlayan Albay, o hızla kendini tutamayarak, merdivenin ilk basamağına sol ayağını atar. Fakat birden zınk diye kalır. Kararsız, şaşkın bakınırken kalabalık yetişmiştir. Nail de odasının kapısını açmış, elinde içki şişesiyle sallanarak bakmaktadır.

— Vur namussuzlara aslan Albayım...

— Namusumuzu kurtardın kumandan...

— Vur, vur...

Fakat onlar da basamağı görünce irkilerek durmuşlardır.

SABAHATTİN – Bütün banka hesaplarına, kasalarına el koyun bu namussuzların... Milletten çaldıklarının hesabını bir bir verecekler...

YAŞŞAAAA...

Fakat birden sessizleşirler.

MEHMET – Aman Allah muhafaza... Basılır mı buraya... Tümümüz birden çarpılırık valla... Aman gumandanım çek ayağını...

SELVİ – Heç bi şeycik olmaz... Elinde gılıcı var, yürü Albayım...

MEHMET – Yavu etmeyin... Soğra...

SELVİ – Gumandanım yürü, dut bu namussuzları...

Albay şaşkın, ikircikli dururken, birkaç defa ayak değiştirir. Tam bu sırada, demin merdiven altına saklanan Zühtü acele bir makyajla ve yalancıktan kılık değiştirerek ortaya atılmıştır.

Koşarak Albay'ın önüne kapanır, çizmelerini öper ve dramatik bir eda ile ağlayarak başlar. Ötekiler de şaşırmıştır.

ZÜHTÜ – Acıyın bu fukara millete şanlı kumandan... Bir adım daha atmayın sakın... Mahvoluruz... Çizmenizin topuğuna kurban olayım... İsterseniz beni öldürün...

SABAHATTİN – Sen kimsin, nereden çıktın...

SELVİ – Zühtü Efendi değel mi bu?...

ZİHNİ – Bendeniz Zihni, şanlı kumandanım... Yıllardır bu mahzende işkencelerine uğradım bu kahpelerin. Zindanlarda çürüttüler beni. Ama artık kendimi düşünmüyorum. Vatan, millet sağ olsun. Yalvarırım çekin ayağınızı bu basamaktan... Bir adım daha atarsanız korkunç felaketler gelir bu fukara milletin başına. Acıyın... Acıyın millete. Siz ki, Çaldıran'lardan, Kosova'lardan, Kafkaslar'dan, Galiçya'lardan...

SELVİ – İnanma bu herife gumandanım... Zehni değel Zühtü Efendi bu... Gandırıyo...

MEHMET – Doğru söylüyor çarpılırık.

SELVİ – Lan onlar çiğneyince çarpılmıyor da... Biz niye çarpılıyoruk?...

MEHMET –Nasıl çiğnerik bu basamağı, selamın gavlen oluruk valla...

ZİHNİ – Mahvolur memleket. Ayağınızın türabı olayım...

SELVİ – İnanma bu düzenbaza gumandanım... Yürü dut şu namussuzları... Yüreğimiz yağ bağlasın!...

ZİHNİ – Bu ders yeter o namussuzlara...

Kalabalıkta tartışmalı bir gerilim sürüp giderken, biraz evvel ağır ağır merdivenlerden girip öne yaklaşmış ve düşünceli bakmakta olan Hüseyin söze karışır. Her şeyi bilen ve bildikleriyle kutsal bir sırra ermiş kişi edasındadır...

HÜSEYİN – Boşuna gitmeyin oraya...

Herkes heyecanla dönüp bakar.

HÜSEYİN – Aha bu gözlerimle gördüm.

— Neyi gördün?

HÜSEYİN – Selman Bey yok artık orda...

— Yok mu?

SELVİ – Ne cehenneme getdi...

HÜSEYİN – Sus gız... Valla gırarım ağzını burnunu... Töbe dii, çarpılın... Gözleriminen gördüm... Uçtu mübarek... Aha böyle, ak ganatlı bir melaike gibi süzülüp getdi. Ak ganatlı bi gır ata binmişti mübarek...

— Hayda...

— Vay canına...

— Demek uçtu...

— Gız hiç olur mu?...

— Hemi de uçmuştur...

— Dimek ki olmuş...

Zühtü birden atılır, Hüseyin'i gırtlaklar, ötekiler de sinmiştir.

ZİHNİ – Defol, geri kafalı cahil köpek... Cahil herifler. Bu uygarlık çağında inandıkları şeylere bakın şunların. İşte böyle geri kaldı bu memleket. Cahil hayvan sürüleri sizi. Bunlara kırbaç lazım kumandanım, kırbaç. Başka türlü yönetilmez bu karanlık sürüler... Defolun...

Zühtü sırtını Albay'a vermiştir. Ötekiler ürkerek geri çekilirler, korku ve öfkeyle bakıyorlardır. Tam bu sırada kapıdaki Nail sallanarak yaklaşır, elinde şişesi...

NAİL – Yahu ne oluyor burada?... Bu ne gürültü?
SELVİ – Elinin körü oluyo... Görmüyon mu ihtilal oluyo. (Uğultu ve gürültü tekrar başlamıştır. Albay şaşkın bekler, bakınır. Bir iki ayak değiştirir.)
— Yürüyelim...
— Tutalım herifleri...
— Çarpılırız, Allah muhafaza...
ZİHNİ – Son söz, tarihler yapan şanlı kumandanındır. Acı bu vatana kumandan.
SABAHATTİN – (Birden kararlı) Birbirinize düşmeyin... Hadi bakalım, el konulan kasalar ve bankalardaki hesaplar geri verilecektir... (Sağ ayağını şiddetle çarpar.) Bu iş burda biter...
ZİHNİ – Sağ ol... Var ol... Şanlı kumandan... Allah senden razı olsun...
— Sağ ol...
— Var ol...
— Nur ol...
— Allah razı olsun...
— Kurtardın bizi...

Hep birlikte öne yaklaşırlar ve bazı yerlerini birlikte ve bazı yerlerini tek kişi olarak KURTULDUK şiirini okurlar...

HEPSİ – Kurtulduk.
Yalnız,
SABAHATTİN – Nato'ya Cento'ya.
ZİHNİ – Totoya otoya!...
Ticarette kotaya bağlıyız.
HEPSİ – Kurtulduk.
Yalnız,
SELVİ – Bitlerdedir ensemiz
Sülüklerde yakamız.
HEPSİ – Kurtulduk.
Yalnız,
HASAN, KERİM – Bağışlanır hainler

Çıkamaz zindandan
En haklımız.
HEPSİ – Kurtulduk.
Türküz, doğruyuz, çalışkanız.
HÜSEYİN – MEHMET – Yalnız
Sonradan gelir aklımız...

Biter bitmez hep birlikte KURTULDUK MARŞI'na başlarlar.

— Kurtulduk, kurtulduk, kurtulduk
Yaşasın bizi kurtaranlar...

Albay önde, merdivenden inerler. Zühtü en geride kalmıştır. Hoparlörden de dağılan marş sesiyle her yer inliyordur... Zühtü etrafı kolladıktan sonra, hırsız, haydut jesti ile parmaklarını ağzına götürüp ıslık çalar. Çatı kapısı açılır. Selman etrafı kollayarak çıkar.

İkisi, pandomim biçiminde, marşın gümbürtülü havasında çekinerek, kollayarak, el kol hareketleriyle çekişe çekişe bir şeyler kararlaştırırlar. Pandomim, marş sertleştikçe, ödleri patlayanların hareketiyle komikleşerek bir süre gider.

Zühtü birkaç defa, "Ben yokum" gibisine el kol hareketleriyle protestoda bulunur, gidecek olur, öteki çekip tekrar kandırmaya çalışır. O sırada çatı kapısından Pikson fırlar, Selman'la birlikte Zühtü'ye bir şeyler anlatır. Birkaç deste para çıkarırlar, Zühtü'nün cebine sokuştururlar. Sonunda karara vardıkları belli olur. Kucaklaşırlar... Marş aynı heybette devam etmektedir. Marşın temposuyla hoplayarak onlar da başlarlar.

— Kurtulduk...
Yaşasın bizi kurtaranlar...
Merdivenlerden kaybolurlar.

PERDE

Üçüncü Bölüm

Marş aynı heybetle, birinci ve ikinci kıtaların tekrarı ile sürüp giderken perde açılır. Kapıdan, Hamdullah'ın omuzları üstünde, elinde kılıcıyla Albay Sabahattin çıkar. Ötekiler de etrafındadır. Marşı birlikte söylemektedirler. Alanda dönerlerken Zühtü yaklaşır, Albayı omuzlayanların arasına girer. İkinci tura başlarlarken, soldaki köşeden çıkan, kılık değiştirmesine rağmen kolayca tanınan Selman da kalabalığa karışır. Ötekileri iteleyerek Albay'ı omuzlar. Artık Albay daha çok bunların omuzundadır. Bu sırada bitkin Mehmet ve Hasan kapıdan ağır ağır çıkar, yandaki duvarın dibine çökerler. Zühtü, Mehmet'i, Hüseyin'i, öteki halktan kişileri, ara sıra dirsekleriyle tehdit edip vurarak, saf dışı eder. Onlar da bir kenara çekilip seyretmeye başlarlar, biraz sonra yanında maskeli bir adamla, güya makyaj yapıp kılık değiştirmiş olan Hacı

Ahmet de girer... Onlar da Albay'ı omuzlayıp dolaştıranların arasına karışmışlardır.

Marşın üçüncü dörtlüğünü söylemeye başlamışlardır. Nihayet Albay'ı kerevetin üstüne bırakırlar. Zühtü el çabukluğuyla yerde sürünen satış panosunu eski biçiminde astırır, Kerim ve Hasan hırsla kalkıp yaklaşırlar, berikiler bağırıp alkışlıyorlardır.

— Yaşşa Kumandan...
— Şanlı Kumandan emret...
— Feda olsun canımız büyük kurtarıcı...
— Yaşşa babamız, sayende kurtulduk...
— Kahpe düşmanlara ölüm...
— Kahrolsun vatan hainleri...

KERİM – (Birden atlayarak bağırır.) Kumandanım, inanmayın bu kahpe heriflere...

Sesi bomba gibi patlar. Fakat aynı anda ötekilerin tepkili sesi daha yüksek tonda çıkmıştır.

— OOOOOOO...

ZİHNİ – Susturun şunu...

SELMAN – Dikkat şanlı kumandan... Malumlara dikkat...

HAMDULLAH – Aramıza Hasangiller karıştı...

— Kahrolsunlar...

KERİM – Sizi kandırıyorlar kumandanım... Siz namuslu şerefli bir...

Sesi kaybolur gürültüden.

— YUUUUUUU...

Demin geriye çekilmiş olan Selvi ve halktan kişiler de etraflarında halka olmuş, öylece seyrediyorlardır. Selman atılır, el kol, kaş göz işaretleriyle Albay'a, Kerim'i ve Hasan'ı işaret eder.

SELMAN – Anlıyorsunuz ya kumandanım... Malum...

HASAN – (Tiksintiyle) Köpekler...

— YUUUUUUUUU....
— SUUUUUUUSSS...
— Vurun haine...
— Konuşturmayın...

Albay şaşkın bakınır bir an, sonra elini kaldırıp gürültüyü bastırır.

SABAHATTİN – (Ağır ağır vaaz eder gibi) Birlik ve beraberliğimizi bozmayın.

Sevinçle haykırırlar...

— YAŞŞAAAA ŞANLI KUMANDAN...

KERİM – (İsyanla) Nasil birlik oluruz bunlarla Kumandanım... Çektiğimiz yetmedi mi bu yılanlardan?...
— YUUUUUUUUUU...
— Kahrolsun Hasangiller...
— Malumlara ölüm...

SELVİ – (Selman'a yaklaşıp merakla bakarak) Bağa bak hele... Hani sen uçmuş udun?... Sen Selman Beğ değel misin?

Herkes Selman'a döner, Selman pişkin sırıtır.

SELMAN – Ben mi?... Benzetiyorsunuz galiba?...
— Bendeniz Sülman efendim... Selman değil Sülman...

KERİM – Yalan...

HACI AHMET – İnat etmeyin evladım... Günaha girersiniz... Allahu Teâlâ bütün kullarını çift yaratmıştır. Mesela bendenizi de nereye gitsem Hacı Ahmet'e benzetirler...

MEHMET – Hacı Ahmet değel misin sen?...

HACI AHMET – Bakın siz de yanıldınız... Bendeniz Hacı Mahmut efendim...

SELVİ – Töbeee...

MEHMET – Tüh yanıldık...

KERİM – Bu kafayla daha çok yanılırsınız... Ne olursunuz biraz da bizi dinleyin...

SÜLEYMAN – (Acele Albay'a dönüp bağırmaya başlar.) Maskeli hainlere ölüm şanlı Kumandanım...

— Bravoooooo...

KERİM – Arkadaşlar, açın gözünüzü, kandırıyorlar sizi...

HÜSEYİN – (Bütün bu gürültü içinde heyecanla anlatmaya çalışmaktadır.) Gözümünen gördüm Selman Beğ'in uçtuğunu... Valla, aha böyle mübarek uçup getdi...

ZİHNİ – (Hepsini itelerek) Ah cahil eşşekler sizi... Hâlâ bu safsata... Geri kafalılar...

HAMDULLAH – (Zihni'yi tutup, ötekileri yalancı bir şefkatle korumaya çalışarak) Yazık bu zavallılara Zihni Bey... Kusurlarına bakma, cahil... Siz de kusuruna bakmayın evladım, sinirlendi...

SÜLEYMAN – Kahrolsun hainler...

— Kahrolsun...

— Ölümmm...

— Yaşasın...

— Allah kahretsin...

— Yuuuuuuuuu...

Her kafadan bir ses çıkarken, Albay şaşkın şaşkın bakınır. Sonra bezmiş gibi bir hareketle kararlı, elini kaldırıp herkesi susturur.

SABAHATTİN – Benim vazifem bitti arkadaşlar. Aranızdan birini seçin, işlere o baksın artık...

— YAŞŞAAA...

— BRRRRAVOOO...

Hasan, Kerim bir an durgunlaşırlar...

SABAHATTİN – Zihni Bey baksın...

Daha sözünü tamamlamadan, tepkili bağrışmalar yükselir.

— Allah korusun...

HACI AHMET – Hamdullah Bey'i isteriz.

— Hamdullah Bey iyidir.

— Geçsin...

— Hamdullah Bey'i isteriz...

KERİM – Kardaşlarım, analarım, bacılarım inanmayın bu adamlara, sizi kandırıyorlar. İşleri gene bu heriflere teslim edersek daha çok çekeriz.

— Yuuuu...

— Oooooo...

— Doğru valla...

— Sus ulan...

SELVİ – Kime teslim idelim peki...

KERİM – Kimseye teslim etmeyin. Kendiniz yapın...

Önce garip bir sessizlik olur, anlaşılmamış gibidir.

SELVİ – Gendimiz mi?...

KERİM – Tabii kendiniz... Hüseyinler, Mehmetler, Selviler yapsın. (Süleyman, Hamdullah irkilir. Fakat daha Kerim'in sözü tamamlanmadan, bomba gibi kahkahalar patlar. En çok da Mehmet'le Hüseyin gülüyordur bu sözlere... Parmaklarını birbirlerine uzatıp göstererek el kol hareketleriyle alay ediyorlardır...)

HÜSEYİN – Biz mi yapaceyik... Hi hii...

MEHMET – Lan biz he...

Ötekiler de alaylı gülmektedirler. Yalnız Selvi gülmez...

HÜSEYİN – (Mehmet'e takılarak) Lan Mehmet, hayırlı oğurlu olsun... Başbakan oluyomuşsun he?...

Kahkahalar tekrarlanır. Mehmet utanır güler.

HÜSEYİN – Ben de vali paşa olacağım... Her gün pirinç pavınan helva yiyecem...

Tekrar kahkahalar başlar, fakat giderek yalnız halktan kişilerin güldüğü, ötekilerin ağır ağır ciddileştiği ve gülenlere kuşkuyla bakmaya başladıkları görülür... Derken Süleyman atılır.

SÜLEYMAN – Rica ederim sayın başkan. Ciddiyete davet etmeniz zarureti...

ZİHNİ – Evet, dikkatinizi çekerim beyefendi... Kutsal manevi şahsiyetimize karşı, laubali bir yıpratma gayreti içinde...

HAMDULLAH – Söz ayağa düştü efendim.

Selvi birden atılır, ötekiler de ağır ağır gülmelerini keserler.

SELVİ – Ne gülüyorsunuz lan sersemler... Gıyamet mı gopar, işleri biz yapsak...

SÜLEYMAN – Kıyamet kopmaz, işleri bok edersiniz...

SELVİ – Lan ne gader uğraşsak sizin gader bok edemeyiz... Siz yaptınız da ne oldu büğüne gader...

Halktan yana olanlarda bir ayılma başlangıcı görülür gibidir. Ötekilerin protestolu tepkileri görülür, fakat çok kısa sürer bu. Arkadaki bir yüksekliğe çıkan Nail, birden konuşmaya başlamıştır. Hepsi dönüp dinlerler. Zihni yakınına sokulmuştur.

NAİL – Arkadaşlar, yıllarca bu memleketin kahrını, çilesini çekmiş bir aydın olarak uyarırım, teorik bir yanılgıya düşüyoruz... Yurdumuzun özel şartları var, on dokuzuncu yüzyılın bayat sloganlarıyla işler yürütülemez bu ülkede...

ZİHNİ – Bravo, çok doğru...

NAİL – Bize eli nasırlılar değil, beyni nasırlılar gerekli, arkadaşlar...

— Bravoooo...

Halktan kişiler ilgisiz dinlerler...

HACI AHMET – Nur ol...

NAİL – Sorun şurada... Süleyman mı Hamdullah mı?... Elbette ki Hamdullah.

ZİHNİ – (Umduğunu bulamamanın telaşı içinde sert.) Asıl teorik yanılgı bu arkadaşlar. Düpedüz revizyonizme gider bu... Marks'ın tek satırını gösteremezsiniz... Süleyman'ı tutmak lazım...

Hasan dayanamaz, ağır ağır halktan yana döner.

HASAN – Gene yanlış yola götürüyorlar bizi kardaşlarım... Uyanık olun...

Daha sözünü tamamlamadan Süleyman, Hamdullah, maskeli, Zihni, Hacı Ahmet atılıp koro biçiminde terslerler...

— SEN SUS... SOKMA BURNUNU BİZİM İŞLERİMİZE...

SÜLEYMAN – Şanlı Kumandan, dikkatinizi çekerim, bakın işler nereye gidiyor...

SABAHATTİN – (Hasan'a sert ve dik bakarak) Size bir ihtar veriyorum... Bir daha söze karışmayın...

KERİM – Yazıklar olsun Albayım... Bu adamlara uyup da...

ZİHNİ – Yeterlik önergesi veriyorum... Bitsin artık bu sonu gelmez konuşmalar... Bu vatana laf değil, pilav lazım arkadaşlar. Süleyman Bey'i teklif ediyorum...

NAİL – Ben de Hamdullah Bey'i.

SELVİ – Kırk katır mı kırk satır mı? İyidir Hamdullah Bey?...

NAİL – Toplumcu davranışın ilkeleri ışığında...

KERİM – Bir de toplumcu davranıştan bahsediyorsun ha salak...

NAİL – Dogmatik kafalı kişilerle hiçbir ilişiğim yok... Rica ederim kesmeyin sözümü...

Oya, soldaki boşluktan ağır ağır gelip dinleyenlere sokulmuştur. Hippy girl kılığında, düşünceli, ağır ve bambaşka bir Oya'dır bu... Tartışmalar sürmektedir.

ZİHNİ – Bravo Nail Bey... Tebrik ederim... Marksizmi dogmatizmden ayırmak şart...

KERİM – Maaşallah, ne de çok Marksist varmış...

ZİHNİ – Şüphesiz zaman zaman Marksist olmuşumdur... Ama daha çok Marksolog sayılırım...

NAİL – Marks'ı bütünüyle almak gerek ama; ben doğada diyalektik olduğuna inanmıyorum. İnanmadığım ilkeleri de ömrümde hiçbir gün savunmadım. Hegelci akılla Marksçı pratiğin sentezi...

ZİHNİ – Aslına bakarsanız Marks'ın bütünü doğru olmakla birlikte, ayrıntıları eskimiştir. *Kapital*'in dokuzuncu cildinin 57. sayfasının dipnotunda...

NAİL – Efendim, ben Marks'ın bütünü yanlış demedim. Sözlerimi değiştirmeyin rica ederim. Marks... (O sırada birden yakınına sokulmuş dinleyen Oya'yı görmüştür. Şaşırır...) Aaa... Oya...

Herkes Oya'ya döner bakar. Oya sigarasının dumanını üfler. Ağır başlıdır. Dimdik bakar...

OYA – Yazık, nelerle vakit kaybediyorsunuz hâlâ...

SELVİ – Gız sen misin Oya?...

MEHMET – Yanılmayalım gene...

HÜSEYİN – Yok canım, benzeridir... İnsanoğlu çift yaratılmış...

OYA – Kuşkunuz olmasın, Oya'yım, Amerika'dan geliyorum. Çok mu değişmişim?... Eee, yıllar geçti. Yaşlandık doğal olarak. Asıl değişiklik içimizde oluyor. Görünüş önemli değil, dünyayı gezdim dolaştım, bakıyorum yalnız sizde hiçbir değişiklik olmamış. Yazık, çok yazık... Dünya nereye gidiyor, siz hâlâ olumsuz, çıkmaz bir sürü tartışma peşinde... Değiştirmek, her şeyi değiştirmek gerek... Daha mutlu bir dünya, daha mutlu bir toplum, öncelikle de daha mutlu kişiler...

NAİL – Biz de onu tartışıyoruz zaten... Marksist diyalektik açısından Hamdullah mı yoksa Selman mı?...

OYA – Uyuyorsunuz vallahi... Marks'ın modası geçeli yıllar oluyor... Yepyeni düşünce, yepyeni eylemler var kişinin önünde... Doğal olarak da yepyeni kuram gerekli... Belli ki Herbert Marcuse'yi okumamışsınız... Yazık anlaşamayacağız.

ZİHNİ – Anlaşırız... Anlaşırsınız...

OYA – Sorun bu mu yani?... Değişik Selman mı, Hamdullah mı diye olmaz. Kişinin tek başına mutluluğunu sonuna kadar savunması ile olur. Savaşları, zorbalıkları, haksızlıkları, eşitsizlikleri nasıl kaldıracağız yeryüzünden?... Aşkla... Sevişmekle... Kişi olarak hangi silahımız var sevişmekten başka... Sevişiniz... Sevişiniz. Ve sevişiniz...

SELVİ – Töbee... Orospunun zoruna bak. Ben de bi laf diyecek belledim. Köylü göç iderimiş. Deli gız da gulak deldirirmiş... Biz burada burnumuzdan soluyoruk...

OYA – Make love not war...

— Bravo...

— Aha, gâvurcasını da dedi...

— Sus ulan...

— Aman yarabbi...

— Daha neler...

— Heeey, sus..

— Yeter be...

— Valla doğru...

Baştan beri soldaki sandık üzerinde kılıcına dayanmış dimdik duran Sabahattin, birden gürleyerek herkesi susturur.

SABAHATTİN – YETEEER...

ZİHNİ – Söz milletin...

Birden bir sessizlik çöker, gözler Sabahattin'dedir.

SABAHATTİN – (Yorgun ve şikâyetçi) Yoruldum ayakta dikilmekten... Hamdullah Bey adaydır...

— YAŞŞAAAA...

— Yaşasın Hamdullah Bey...

— Bravooo...

Bir anda maskeli adam, Zihni, Hacı Mahmut, Süleyman, Hamdullah'ı omuzlamışlardır; ötekiler de peşlerine takılırlar...

Kerim ve Hasan öylece bakmaktadır... Kurtulduk marşını söyleyerek alanda yarım tur atarlarken Hamdullah aşka gelmiş gibi bağırır.

HAMDULLAH – Yeni bir dünya kurulacak, ortanın gerisinde durulacak arkadaş...

Sözünü tamamlayamaz, sözcük ağzında bölünmüştür. Maskeli herif omuzunu, ötekiler de ellerini ve omuzlarını birden çekmişlerdir. Hamdullah neye uğradığını anlamadan kendini

yerde bulur. Aynı çabuklukla omuzlara Süleyman çıkmıştır. Öyle ki, kafile hiç durmamış, marş bile aksamamıştır. Turu tamamlarlar, Süleyman'ı Albay'ın yanına korlar. Şaşkın bakınan Albay'ın yanındaki Süleyman, son dörtlüyü söyletmeye başlar.

— Kurtulduk...

Bizler satın alanlarla satanlar...

BİZ HANLAR HAMAMLAR APARTMANLAR...

SÜLEYMAN – Hepinize teşekkür ederim arkadaşlar... Refahlı memleketin alışverişine başlıyoruz. Satışlar serbesttir, sözüm senettir. Herkes işinin başına, dağılın ve de... (Arka taraftaki duvarı, Şişkolof'u işaretle...) Buradan gelecek rüzgârlara karşı uyanık olun sevgili serbest teşebbüs erbabı yurttaşlarım. Cehennem rüzgârıdır cehennem...

SÜLEYMAN – Allahu Teâlâ hepimizi korusun... Âmin...

— Bravo...

— Bravo Müslüman Başkan...

— Allah muinin olsun...

HACI MAHMUT – Âmin... Narı cehennemden koru yarabbi...

— Yaşa...

— Var ol...

Albay ve Süleyman yerlerinden inerler, Süleyman sıkmak için elini uzatır, Albay askerce bir selam verip uzaklaşır. Ötekilerle birlikte kapıdan içeri girerler.

Hasan duvar dibine yaslanır kalır, Kerim de bir ara yanındadır. Sonra ön taraftaki meyhaneye doğru gelen Nail, Oya ve Zihni'ye yaklaşır. Alanın toplantı odasına bitişik olan duvar önünde, yani sahnenin hemen de tam ön ortasında birkaç tabureli ve masalı, duvarlarında yazılar, imzalar görülen, bohem bir meyhane yapıvermişlerdir. Zihni ve Nail ateşli bir

tartışma içindedirler. Sert ve ukalaca el kol hareketleriyle, ciddilikleri içinde gülünçtürler. Kerim de öylece dinlemektedir. Oya sürekli içer.

ZİHNİ – Bütün aydınların yurdumuzun bu orijinal durumunu derinliğine tartışmaları... Tarihsel köklerini araştırmaları...

NAİL – Efendim, önce Osmanlı toprak sistemine dair çalışmalar gerekli. Apaçık bir hakikat var ortada. Bizde sınıf yok, sınıf kavgası da yok... Dün de yoktu... Bugün de yok... Yarın da olmayacak. Nedenini ancak bu araştırmalar çıkaracak ortaya. Ben bu konuda bir etüde başlayacağım. Biraz eski Türkçemi ilerletip biraz da Arapça Farsça öğrenirsem...

ZİHNİ – Var olun efendim... Ancak siz çapta sanatçı ve düşünürlerin çabasıyla, aydınlığa kavuşup kurtulacak bu memleket...

OYA – Allahım yükselmek istiyorum.

ZİHNİ – (Kurnaz ve anlayışlı bakar kıza) Merkat etmeyin, onun da bir çaresine bakacağız...

OYA – Fix var mı?... Ama sakın beni Junckey sanmayın... Shit kullanırım.

Zihni anlamadan bakar.

OYA – Pot yani demek istiyorum...

ZİHNİ – Ha haa, anladım... Anladım, bizde esrar derler... Buluruz merak etmeyin.

Garsona işaret eder, Garson gizlice Oya'ya bir parça verir, Oya hazırlığını yaparken sarhoş mırıldanır,

OYA – Oh god, we are sorry for all our sins though we enjow them...

NAİL – (Oya esrarı çekerken, dalgın) Osmanlı'dan gelen bambaşka bir sanat, bambaşka bir sinema... Yeşilçam'ın sineması, bizim halkımızın sineması, değil mi efendim; yani halkçı sinema. Sonra milli bir roman... Batıyı taklit etmeyen bir sanat... Efendim... Yani bizden olan... Karagöz var,

Evliya Çelebi var, Nâima var; Visconti'den, Cezanne'den, Balzac'tan, hatta Marks'tan öğreneceğimiz ne var bizim...

Oya esrarını çeker, ötekiler sigara dumanları arasında içip el kol hareketleriyle pandomim şeklinde tartışmalarını sürdürürlerken, kapıyı, yan kapıyı, etrafı kollayarak öne yaklaşan Hamdullah, Süleyman, Hacı Mahmut, bir oh çekerler. Maskeli herif maskesini çıkarır: I. PİKSON'dur.

HACI MAHMUT – Cümleye geçmişler olsun efendim... Bir badire atlattık ki sormayın...

HAMDULLAH – Daha belli değil atlayıp atlamadığı.

Meyhanedekiler iyice sarhoş olmuşlardır. Zihni usulca yerini Kerim'e bırakır, bunların yanına gelir. Nail ağır, sarhoş hareketleriyle sürekli olarak Kerim'e bir şeyler söylemeye çalışıyordur. Kerim sessiz dinlemektedir.

PİKSON – Artık bir çaresini düşünürsünüz...

SÜLEYMAN – Evet, biz çare düşünelim; siz de gene bizi yüzüstü bırakın...

HAMDULLAH – Darılmayın gücenmeyin Mister Pikson... Doğrusu size güvenim kalmadı. Size bu kadar inanmakla hata mı ettik acaba diye düşünüp duruyorum.

PİKSON – Haklısınız Mister Hamdullah... Ama kabul buyurun ki, hata tek taraflı olmuyor. Değil mi ekselans...

HACI MAHMUT – Çok doğru... Var efendim, var, bizim de hatalarımız var bu işte... Neyse...

Zihni ellerini ovuşturur, sırıtarak sokulur.

ZİHNİ – Neyse efendim... Merak buyurmayın efendim. Her şeyin bir çaresi bulunur efendim.

Tam bu sırada büyük hoparlörden, derinlerden gelen marş sesleriyle karışık olarak Pişkolof'un sesi duyulur... Hepsi irkilerek dinlemeye başlamışlardır. Yalnız Pikson aldırmaz, sakin ve sırıtıktır.

PİŞKOLOF'UN SESİ – Oçiçorniya... Oçiyuhniyem... Sevgili komşularımız... Şaşkolof'u da yürüttük... Şişkolof'u da yürüttük...Pikolof'u getirdik... Sözümüz gene söz: Ne çit toprağınız gerekli bize, ne de bacanız. Sizleri bekliyoruz, dost olalım sevgili komşularımız...

Daha son sözcüğü bitirmeden, Süleyman'la Hamdullah deli gibi sıçrayıp duvara doğru bağırmaya başlarlar.

SÜLEYMAN – Sus, alçak namussuz...
HAMDULLAH – Sizi cehennem zebanileri... Kahrolasıcalar...
ZİHNİ – Gene başladılar... Kör olasıcalar...

Pikson gayet sakindir. Hacı Mahmut da kararsız, bir bu öfkeyle duvara saldıranlara, bir de Pikson'a bakmaktadır. Ara sıra dualar eder. Hamdullah'la Süleyman durup durup öfkeleniyorlar, duvardan yana saldıracak gibi atılıyorlar, tükürüp küfürler savuruyorlardır. Zihni de onları taklit eden bir soytarı gibidir.

SÜLEYMAN – Avucunuzu yalayın kızıl köpekler...
ZİHNİ – (Biraz kısık ve ince bir sesle) Kızıl köpekler...
HAMDULLAH – Puuu... Rezil, kepaze; cellat ruhlu insanlık düşmanları...
ZİHNİ – ... İnsanlık düşmanları...
SÜLEYMAN – Ağızları votka kokan kahpe canavarlar.
ZİHNİ – ... Kahpe canavarlar...
PİKSON – (Yumuşak bir hareketle, gülümseyerek araya girerek) Sakin olun ekselanslar, sakin olun...

Fakat ötekiler hızlarını alamıyor, Pikson'u da geçip duvara doğru bağırıp çağırıyorlardır. Hatta bir defasında kendini tutamayan Hamdullah, burnunu duvara çarpar, acıyla dönerken de Süleyman'la çarpışırlar. Hacı Mahmut artık Pikson'un durumunu kavramış, gülerek keyifle teşbihini çekmektedir.

SÜLEYMAN – Sizi namussuz...
ZİHNİ – Namussuz...
HAMDULLAH – Sizi kızılların kızılı...

ZİHNİ – Kızıl hastalığı..
SÜLEYMAN – Sizi...
ZİHNİ – Sizi...

Nihayet Pikson önlerine geçip durdurur.

PİKSON – Rica ederim, rica ederim...
SÜLEYMAN – Nasıl sinirlendim şimdi akşam akşam...
ZİHNİ – Sinirlendim akşam akşam...
HAMDULLAH – Vallahi bütün asabım yerinden oynadı.
ZİHNİ – Yerinden oynadı...
Belli ki biraz da Pikson'a yaranma gayreti içindedirler.
PİKSON – Sakin olun ekselans, sakin olun...
HAMDULLAH – Elimde değil, ekselans duramıyorum.
ZİHNİ – Duramıyorum...

Hamdullah duvara saldırır, Pikson babacan bir gülümsemeyle tutar. Yapılan numarayı o da anlamıştır. Bu sefer Süleyman saldırır.

SÜLEYMAN – Bırakın Allah aşkına da parçalayalım şunları...
ZİHNİ – ... Parçalayalım şunları...
HAMDULLAH – Bırakın... Kanını içeceğim namussuzların.
ZİHNİ – ... Bırakın namussuzların...
HAMDULLAH – (Duvara seslenir.) Ulan bizim Baltacı sizin Katarina'yı ne yaptı ha?... Unuttunuz değil mi?...
ZİHNİ – ... Bizim baltayı ne yaptı Katarina ha?...
PİKSON – (Ciddi, keser) Rica ederim... İşlerinize karışmak gibi olmasın ama Pişkoloflar da nihayet komşunuzdur... Ekselansları takdir buyururlar ki, komşularla iyi geçinmek diplomasinin birinci şartıdır. Tavsiyemiz bu küfürleşmelere artık bir son vermeniz, iyi komşuluk ilişkileri kurmaya çalışmanızdır...

Bir an sessizlik olur. Hamdullah, Süleyman, Zihni şaşkın bakınırlar. Hacı Mahmut sırıtıyordur. Hamdullah gizlice Süleyman'a fısıldar.

HAMDULLAH – Sıkı dur Süleyman... Herif ağzımızı arıyor...

SÜLEYMAN – Yutar mıyım?... O bir defa olur... (Sertçe Pikson'a döner) Boşuna uğraşmayın ekselans... Biz bu adamlarla dost olamayız...

PİKSON – Ama...

HAMDULLAH – Aması maması yok... Olamayız efendim. Biz geçen defa da yalancıktan söyledikti. Biraz takılalım dedikti... Hani latife...

SÜLEYMAN – Şakaydı tabii... Hemen ciddiye alıp o kadar öfkelenecek ne vardı yani...

PİKSON – (Sert ve kararlı) Neyse efendim, bırakalım şimdi geçmişi... Çok ileri gitmemek şartıyla bu adamlarla geçinmemiz bize uygun geliyor. Gidin konuşun ekselans, ne var bunda? Komşunuzdur değil mi ya?...

SÜLEYMAN – (Şaşkın, Hamdullah'a bakar.) Ama nasıl olur?...

HAMDULLAH – (Deminki gibi fısıldayarak) İnanma Süleyman, herif numara yapıyor...

HACI MAHMUT – Korkmayın beyefendiciğim, Mister Pikson gayet samimi... Efendim Vietnam, nam ahlaksız, putperest bir kavmi dine imana getirmek, medeniyete sokmak, hürriyete kavuşturup insaniyet öğretmek için, Yecüc Mecüclerle uğraşayım derken Çini Maçin'de başı derde girdi.

SÜLEYMAN – E peki şimdi?...

HAMDULLAH – Yani biz...

PİKSON – Evet ekselans... Yani siz, Pişkolofları bir ziyarete giderseniz kıyamet kopmaz efendim... Biraz da onlarla alışveriş edin. (Parmaklarıyla para sayma işareti yapar.) Bizde suyunu çekiyor. Ne yaparsınız ekselans, tahammül gerek... Biz bile tahammül ettikten sonra... By by...

Pikson, Hacı Mahmut'la çıkar.

HAMDULLAH – Buyrun cenaze namazına!...

SÜLEYMAN – Bu da mı başımıza gelecekti Hamdullah Beyciğim...

HAMDULLAH – Neylersin, alınyazısı Süleyman Beyciğim...

(Çıkarlar. Nail meyhaneden sallanarak ayrılıp öne yaklaşır ve şarkısını söyler.)

NAİL'İN ŞARKISI

Ayakları bağlı değil Odiseus'un
Kolları bağlı
Kendimiz bağladık kendi kollarımızı
Minicik saltanatında korkumuzun
Meyve dalları sallanır durur
Bir bakarsın yollar uzun
Özlemler çürüttü yarımızı
Ayakları bağlı değil Odiseus'un
Kolları bağlı
Kendimiz bağladık kendi kollarımızı

Bir limanım var ölüm adlı
Bütün gemilere son durak
Son durak pupa yelken
Gör ki yaşamak bunca kararmış
Acılı düşlerden uyanarak
Sen nasıl özgür olursun
Ben özgür değilken
Korku tutmuş gün doğarken yollarımızı
Ayakları bağlı değil Odiseus'un
Kolları bağlı
Kendimiz bağladık kendi kollarımızı

KERİM – Özeti iyi kalıyor akılda...
NAİL – Şiirin özeti olmaz.
OYA – Söylesin bakalım neymiş özeti.
NAİL – Söyle...
KERİM – *Ayakları bağlı değil Odiseus'un*
Kolları bağlı
Neden mi kolları

Gün doğarken korku tutmuş yolları
Son durak ölüm adlı
Bir de limanınız var...

NAİL – Ah bunların, bu takır tukur, dogmatik kafası. Her şeyi nasıl da şematik, mekanik biçime sokarlar. Tiksiniyorum sizlerden.

Nail şarkısını söylerken, soldaki büyük duvara yeni şirket ilanları, afişleri yapıştırılmaya başlanmıştır. Nail'in son sözü biter bitmez alana, ellerinde dövizlerle bir gençlik grubu girer, Kerim fırlayıp başlarına geçer. Panolardaki sözleri de bağırmaktadırlar.

— Kahrolsun Pikson...
— GO HOME
— Tam bağımsız gerçekten demokrat ülke...
— Sömürüye paydos...
— Bu yapı bizim yapı, size göründü kapı...

Alanda benzeri dövizler ve sloganlar uçuşuyordur. Mehmetler, Hüseyinler, Selviler kapının önünde sıralanmışlar, öylece seyrediyorlardır. Başında yeşil takke, elinde tespihle Hacı Mahmut'un fırladığı görülür. Yanında da aynı kılıkta, kara sakallı kişiler vardır. Bağırışıyorlardır.

— Pişkolof'un casusları...
— Allah, peygamber düşmanları...
— Dinsizler, imansızlar...
— Moskova'ya, Moskova'ya...
— Mukaddesat düşmanları.

Bu ara Hüseyin de coşup bunlara katılacakken, Selvi hırsla çeker yanına Hüseyin'i. Gençlerle herifler arasında kısa bir çatışma olur. Hacı ve tayfası kaçışıp halk arasına girerler...

KERİM – Hainlere yuuu...
— Vatansızlara yuuu...

Hacı tayfası da kaçıştığı halk arasından bağırışır...

— Zındıklar...
— Dinsizler...
— Moskova'ya, Moskova'ya...

Tam bu sırada beliren Zihni, yüksekçe bir yere fırlar. Birden yeşil beresini çıkarıp tespihini cebine koyar. Hacı Mahmut ve benzeri birkaç kişi de Zihni'ye sokulur. Desteklerler.

ZİHNİ – Aranıza karışan Pişkolof ajanlarına kanmayın yurttaşlarım. Bu mukaddes topraklar ve şehitlerimizin mübarek kanıyla yazılmış ve çizilmiş şanlı vatan tarihi ve coğrafyası, ağzı votka kokan, cebi rubleli, Moskova kıbleli Pişkolof ajanlarına sımsıkı kapanmıştır kardaşlarım... Memleketin böyle bir zamanındaaa... Bin bir tehlikeyle dolu bir günde... Kahpe düşmanla işbirliği yapanlar...

Halk da ilgiyle dinlemeye başlamıştır ki, birden herkesi hoplatan sesler duyulmaya başlar.

HOPARLÖR – Tavariş ve Gospodinleer... Yaşasıın, Oçiçorniyaa... Geliyoruuuz... Geliyoruuuuz... Volga, Volga...

Kalabalık birden yerinden oynar. Hepsi öfkeyle fırlamıştır gene...

— VAY NAMUSSUZLAR GELİYORLAR.
— VURUN LAN...
— ALÇAKLAR, DEMEK BİZİ UYUTUP DA BÖYLE HAAA...
— UYUMUYORUZ LAN...
— GEL NAMUSSUZ GEL KÖPEK...
— SENİ PİŞKOLOF'UN KÖPEĞİ GEL LAN...
— YAŞASIN... GÖRÜRSÜNÜZ...BU MİLLETİ, ALÇAK KÖPEKLER...

Tam başta, Pişkolof'un isteklerine gösterilen tepkiye benzer bir tepkidir bu. Ve hazırlığı da böyle olur hemen hemen... Sopaları, taşları kapanlar sesin geldiği yana duvarın sahne bitimine doğru olan boşluğuna hazırlanırlarken Hamdullah'la Süleyman çıkarlar odadan... İkisinin de ellerinde votka şişeleri... Fitil gibidirler... Ceplerinden ve koyunlarından deste

deste rubleler sarkmaktadır... Burunları kızarmıştır votkadan. Belki başlarında da bir Rus kalpağı vardır... Kendileri görünmeden, sarhoş ağızlarında yayarak mırıldandıkları Oçiçorniya ve VOLGA VOLGA şarkıları duyulur önce... Sahneye yıkıla sallana geldiklerinde de şarkılara devam eder ve içerler. Bir yandan da rubleleri sayma gayreti içindedirler...

SÜLEYMAN – Oçiçorniya... Oçiçorniya...
HAMDULLAH – Volganııın sahilleriii...
SÜLEYMAN – Nerden gidelim Gospodin Hamdullah...
HAMDULLAH – Açık soldan gidelim Tavariş Süleyman...
SÜLEYMAN – Yooo... Ortası iyidir Tavariş Hamdullah...
Aynı sarhoş sallantılar içinde yıkıla yıkıla gülünç bir kazaskaya başlarlar...

Rus gelir aşkaaa
Rusun aşkı başkaaaa...
Bir sağa bir solaaa
Oynuyoruz kazaskaaa...
Ram tarra ram tam...
Ram tam tam tam...

Ötekiler de önce şaşkınlıkla gelip bakmaya başlamışlardır, kazaska oyunu hoşlarına gitmiştir. Onlar da tempo tutmaya başlarlar... Biraz devam eder bu iş... Meyhanedeki Nail ve Oya da, belki garson da kazaska temposu tutarlar... Onlar da sarhoştur... Birden Zihni bir tehlike sezinlemiş gibi sokulup, ötekileri kaş gözle işaret ederek Hamdullah ve Süleyman'ı uyarır. Onlar durur, fakat seyirciler coşmuştur.

SELVİ – Lan güzel oyun bu. (Oynamaya çalışır.)
HÜSEYİN – Hadin biz de oynayah... (Topal ayağı ile ötekileri de tutup oyuna çekmeye çalışır.)
ZİHNİ – Şişşşt... Ne yapıyorsunuz be...
HAMDULLAH – Kendinize gelin bakalım...

SÜLEYMAN – Bunlara da noluyor be...

MEHMET – Siz oynadığız biz de havaslandık ne bilelim.

SÜLEYMAN – (Bir eliyle cebinden çıkardığı yağlı havyarlı sandviçi ısırıp, öteki eliyle iç cebinden fırlayan rubleleri bastırırken) Aptallar... Biz memleket uğruna herifleri kandıralım diye mahsus yapıyoruz...

HAMDULLAH – (Süleyman gibi sandviç tıkınma ve paraları bastırma çabası içinde) Sizin için katlanıyoruz bu sıkıntılara... (Votka şişesini diker, sonra yüzünü ekşitir.) Tuh Allah kahretsin... Nasıl içerler bunu... Bu namussuz Pişkoloflar... Hele bu havyar... Iıhhh...

HÜSEYİN – Yavu Hamdullah Beğ... Nası bi adamlar bunlar?... Pişkoloflar...

MEHMET – Onnar da bizim gibi beniâdem mi yani?...

Hamdullah ve Süleyman zor durumda gibi bakınırlar. Toparlanırlar.

HAMDULLAH – Beniâdem... Beniâdem ya... (Söyleyeceği sözü bulamaz.)

SÜLEYMAN – (Yetişir.) Daha doğrusu yarısı beniâdem.

HAMDULLAH – Evet, belden yukarısı beniâdem.

Ötekiler korku ve hayretle gözleri açık bakarlar.

HÜSEYİN – Peki belden aşağısı?

SÜLEYMAN – Belden aşağısı... Moskof...

— Yaaaa...

— Vıy anaaa...

— Dimek bi canavarlardan...

— Ulan bak şu işe...

SELVİ – Belden aşağısını nirden gördüğüz?...

MEHMET – Peki ne yir ne içerler?...

HAMDULLAH – (Votkayı gösterir.) Sormayın... Allah kahretsin, aha bu zıkkımı içerler. (Diker içtikten sonra yüzünü buruşturur.) Tuh Allah kahretsin nasıl içerler bunu...

SÜLEYMAN – (Havyarlı sandviçi ısırır.) Nasıl yerler bu zıkkım acı havyarı... Öldüm beee...

SELVİ – Acık da biz ölelim verin de...

HÜSEYİN – Peki yeygileri?...

SÜLEYMAN – Ne yeygisi be?... hiçbir şey yemezler. Aç, aç... Hepsi aç. Bir yiyin de bin şükredin halinize... Hadi bakalım... Herkes işinin başına... Bulmuşsunuz cennet gibi memleketi, tembel, miskin herifler... (Bir yandan ağzına havyarlı ekmekleri tıkıştırır. Avurtlarını şişirerek) Yiyin, için, yatın değil mi?...

Ötekiler geri çekilip dağılırken, Zihni yanındaki Hamdullah'la, Hacı Mahmut'la dertleşir.

ZİHNİ – Halk tembel efendim... Tembeeel...

HACI MAHMUT – Bütün gün kahvelerde kâğıt oynasınlar ancak...

HAMDULLAH – (Votkayı çekip havyarı yerken) Tembellik ruhlarına işlemiş miskin heriflerin...

Duvarın dibinde, kapının önünde dizilen Selvi, Mehmet, Kerim, Hüseyin ve öteki halktan kişiler bu durmadan yiyip içen birbirlerine yabancı yeygiler, içkiler, sigaralar ikram eden ve sarhoş ağızlarını yayarak konuşan Hamdullah, Süleyman, Zihni, Hacı Mahmut grubunu gittikçe artan bir öfkeyle gözlemektedir... Meyhanede Nail içiyor, Oya esrar çekiyordur.

Deminki kargaşalıkta gelip, duvar dibinde elinde coplarla bekleyen "frukolara" Amerikan bahriyelisi kumanya dağıtır, içkiler verir; onlar da içerler. Halk öylece bakmaktadır.

SÜLEYMAN – Gidip de Avrupa'yı görsünler, nasıl çalışıyor insanlar... Tembel herifler. (Yer, içer.)

ZİHNİ – (Süleyman ve Hamdullah'ın yediklerinden birer parça koparıp atıştırarak) Evet efendim... Böyle kalkındılar değil mi efendim?...

NAİL – Bayat, klişe sloganlarla toplumu değiştirecekler akılları sıra... (O da içer, sallanır.)

Ötekiler de yerken, deminden beri yutkunan halk grupları patlar gibi birden harekete geçerler. Deminkinden daha canlı daha heyecanlı bir dikilmedir bu... Dövizler, sloganlar, bağırmalar...

— Heeey...
— Sömürüye Paydos..
— Yeter, Söz Bizimdir..
— Bağımsız Ülke...
— Go home...
— Kahrolsun Vatan Satanlar...
— Kahrolsun İşbirlikçiler.

Hep bir ağızdan marşa başlarlar. Olur mu böyle olur mu? Bu millet böyle durur mu?

Arkada dimdik duran ve bakan Sabahattin'in yanındaki Zihni birden atılıp yüksekçe bir yere fırlar.

HALK – Kahrolasıı...
ZİHNİ – Vatandaşlarıım...
Fakat halk öfkeyle alaşağı eder Zihni'yi...

— İndirin...
— Sus...
— Vurun...
— Konuşturmayın köpeği...

Kerim atılıp öne fırlar; apar topar indirilen Zihni'nin yerine, ağır ağır Hasan çıkar. Herkeste bir çekingenlik genel bir sessizlik. Hasan sakin bakar bir an. Halkla göz gözedir.

HACI MAHMUT – Allah lillah aşkına, bu da mı konuşacak?...
SÜLEYMAN – Konuşturmayın yahu...

Ötekiler kararsızdır.

HÜSEYİN – (Çekingen, kendi kendine mırıldanarak) Töbe yarabbim, heç bu da gonuşur mu?
MIRILTI – Ne güne kaldık...

— Konuşturmayın...

Fakat bu çıkışlar tek tek ve güçsüz kalmıştır. Hasan bir an durur, bakar, bir sessizlik ânından sonra ağır ağır konuşmaya başlar.

HASAN – Evet, konuşturmayın beni... Sakın konuşturmayın... Konuşturmayın beni ki rahatınız bozulmasın... Yıldızsız, karanlık bir gecede uyanıvermeyin tatlı düşlerinizden... Çelik kasalara bir kilit daha vurmak telaşına kapılabilirsiniz sonra... Sonra, yüz karası yoksulluklardan kurtulmak için, nasıl da büyük çabalar gerektiğinin bilincine varabilirsiniz...

Bakın ne iyi oldu bugüne kadar; konuşturmadınız beni, kardeş kardeş yaşayıp geldiniz. Mehmet, Hüseyin, Selvi, Kerim, Sabahattin; Selman gibi, Hamdullah gibi, Hacı Ahmet gibi, Zühtü gibi bolluk, rahatlık içinde... Nasıl da mutlusunuz; hepiniz öyle değil mi?... Her bebeğin sütü var, her ocak tütüyor keyifli keyifli... Ne yapacaksınız beni konuşturup da... Olmayacak şeylerden söz açarım size... Martın kalleş, temmuzun yakıcı olduğunu, suların ırmaklar boyu akıp gittiğini söylerim. Boz yılanın zehirini çatal dişlerinin dibindeki keseciklerde sakladığını, kurtların kuzuları paralamak için kahpece gözlediklerini anlatırım... Civcivin yumurtada vakti doldu mu kalamayacağını elbet siz de bilirsiniz de, sırası geldi mi bu basit gerçeği neden bir türlü akıl etmek istemezsiniz, deyiveririm. Hanginiz açlığa beş haftadan fazla dayanabilir?... Bilemedin, kırk, ya da elli gün... Ondan sonra yeseniz de iş işten geçmiş olur... Hücreler bozulmuştur...

Mutlaka ölürsünüz... Demek bir sınırı var bu işin... Öyleyse kesin olarak konuşturmamanız gerek beni... Beni konuşturmadığınız bir günde tavanları aktı bu yapının, çatısına yabancılar tünedi... Çatlak duvarlardan akan çirkef ve lağım suları, Mehmetlerin, Selvilerin, Hüseyinlerin katını bastı. Çoluk çocuk pislikle, soğukla, açlıkla savaştılar saatlerce, günlerce... Yani haftalarca demek istiyorum; siz pek iyi

biliyorsunuz bunun aylarca sürüp gittiğini... Ne zorunluluk var benim konuşmama; yıllardır sürüp gidiyor işte, ömürler boyu... Daha da sürüp gidecek isterseniz... Korku, pislik Oyaların, Naillerin katında da çekilir gibi değil aslında... Sabahattin Bey çoğu kez burnunu tıkayıp gözlerini kapayarak yaşamak zorunda kalıyor... Sizler de ithal malı parfümlerle, çukulata, vanilya ve mutfaklarınızda kızarmış yağ kokularıyla; Hacı Ahmet öd ağacıyla, gülsuyu, hacıyağı ile örtbas ettiğinizi sanıyorsunuz katlarınıza sinmiş, insanı öğürten ağır havayı... Sakın konuşturmayın beni öyleyse... Gözlerimi de bağlattınız yıllarca... Ben görmeden de on dördünde kızlar, soluk benizleriyle bir dilim ekmeğe teslim olmuş diyorlar. Açlıktan memeleri kurumuş taze gelinlerin, bebekler çatlayıncaya kadar ağlamış. İhtiyarlar, bir kuru ekmeğin hasretiyle gözlerini yollara dikmişler günlerce. Dik yamaçlı dağları parlayacak güçte delikanlılar, umutsuz gözlerle beklermiş fabrika kapılarında işsiz...

SÜLEYMAN – (Birden öfkeyle bağırarak keser.) Sus alçak...

HASAN –(Umursamadan) Sonra, ekmeğimizi daha beyaz, daha lezzetli, daha kocaman yapmak özlemiyle, uçsuz bucaksız tarlaların sınırında, kızgınlıkla bakarak dolaşan milyonlarca topraksız toprak adamı...

HAMDULLAH – (Öfkeyle keserek bağırır.) Sus alçak herif...

HACI MAHMUT – Seni din düşmanı...

HASAN – ... yoksullukla, açlıkla süründürülmüş, kahredilmiş, kıyasıya dövülmüş bazıları, vurulmuş, sakat bırakılmış, öldürülmüş... Gene de bekliyorlar yarı aç sürüler halinde...

Hüseyin, düşünceli ve acılı, topal ayağına bakar, sıvazlar.

ZİHNİ – Efendim, şimdi sırası mı bunların yani... On dokuzuncu yüzyılın bayat sözleri...

HAMDULLAH – Konuşturmayın bu herifi be...

SÜLEYMAN – Sus... Susturun ulan...

HACI MAHMUT – Bre zındık dinsiz... Dinlemeyin, vallahi imanınız zedelenir.

HASAN – İsterseniz gözlerimi de bağlayın gene... Ben konuşmadan oldu bütün bunlar; biliyorsunuz, ben görmeden oldu...

SÜLEYMAN – Vatan haini alçak...

KERİM – Neyimizi sattı?...

HAMDULLAH – Kökü dışarıda...

SELVİ – Niye dışarıda oluyormuş, kökü bizim köyde vallaaa...

Ötekiler de çekingen bir direnç içindedirler. Mırıltılar.

MEHMET – Bağa da yatgın geldi... Değel mi ula İseyin...

HÜSEYİN – (Ara sıra topal ayağına bakar, düşüncelidir.) Bırakın bakalım ne diycek yavu... O gonuşdu diye niye bizim dinimiz gidecemiş...

Oya ile Nail meyhaneden çıkıp topluluğa karıştıkları görülür... O sırada Süleyman da Zihni'ye sokulmuş sinirli sinirli bir şeyler anlatmaktadır. Zihni gülümseyip baş sallayarak dinlemektedir. Belli ki gizli bir şey hazırlanmaktadır. Onların bu komplo hazırlığı durumunu Nail bir an görür... Sarhoşlukla ayılma arası bir bakışla süzer bunları... Zihni birden dönüp Nail'in kendilerine dikkatle baktığını fark edince bozulur gibi olur. Süleyman görmemiş, aynı sinirli halde Hasan'ı işaretle fiskosunu sürdürmektedir. Ötekiler Hasan'ın etrafında daha sıkı toplanmaya başlarken Zihni birden toparlanır.

ZİHNİ – Tabii... Oya Hanımefendi de... (Bir davranışla Nail'e sokulur... Selman önce anlamamış, şaşırmıştır; dönüp de Nail'le Oya'yı görünce o da toparlanır.) Efendim, Süleyman Beyefendi endişe ediyorlar durumun gelişmesinden... (Hasan'ın etrafında toplanan halktan kişileri küçümseyerek ve tepeden bir gülümseyişle işaret eder.) Bakın şunların haline...

SÜLEYMAN – Halk cahil efendim, cahil... Şu herifin sözlerindeki saçmalıkları buyurun da anlatın bu cahil yığınlara...

ZİHNİ – Geçen yüzyılın bayatlamış, modası geçmiş, konserve ideolojisi... Cahil kitlelere parlak geliyor... Değil mi

efendim... (Nail sarhoşlukla bir hareket yapacak gibi olunca kurnazlıkla önler.) Tabii haklısınız... Özgürlük, gene özgürlük. Başka çaresi yok... Bizim de görevlerimiz var tabii aydın olarak! Aydınlatacağız... Dii mi efendim?... Zehire panzehirle karşı koyacağız.

NAİL – (Sarhoş, peltek bir dille) Düşünceden korkmayacaksınız... Efendim, düşünceee...

ZİHNİ – Bravoo... Vallahi bravoo... Ancak bu kadar veciz ifade edilebilir... Ne korkumuz olacak efendim. Dii mi efendim, fikre fikirle...

Önde bu konuşmalar olurken ötekiler sıkışarak ve uğultu içinde Hasan'ın etrafını almaya başlamışlardır.

— Konuş.

— Seni dinliyoruz.

— Konuşsun...

— Anlat...

HÜSEYİN – Söyle... Dinliyoruk... Topraktan bahset...

MEHMET – İşsizleri söylüyodun...

Bu arada Zihni'nin kalabalık arasından geçip içeri girdiği görülür.

HASAN – Şimdi demek ki ikiye ayrıldınız: Bazılarınız istiyor konuşmamı, bazılarınız istemiyor...

SÜLEYMAN – Bölücü herif...

HACI MAHMUT – Nifak sokuyor melun...

HAMDULLAH – Tamam... Sosyal bir katı, diğer bir sosyal kat üstüne...

SÜLEYMAN – ... veya bir sosyal katı ortadan kaldırmaya matuf...

HACI MAHMUT – Vurun meluna, konuşturmayın yahu, ne günlere kaldık yarabbi... Ümmeti Muhammed'i bölüyor zındık herif...

HASAN – (Gür bir sesle, bu şamatacıları bastırarak) Bölünmekten korkuyorsunuz demek... Gerçekten de en büyük

zarar bölünmekten gelir bize... Birleşelim tabii... Evet... Evet... Birleşelim... El ele verelim. İyi güzel, yararlı ne yaptıksa el ele yaptık biz... Bağda, bahçede, fabrikada, tarlada, denizde hep el ele yürüttük bütün işleri... Düşmanı da el ele verince yendik... Halay çeker gibi... Öyleyse yetti ayrıldığımız... (Halka öylece bakar, bir an gözlerini dolaştırır üstlerinde, sonra sol elini kürsünün dibinde, en yakınında duran Kerim'e uzatır. Sımsıkı tutuşurlar...) Haydi ne duruyorsunuz öyleyse, el ele verin... Tutun; sımsıkı tutalım birbirimizin elini... Artık bir daha kimse ayıramasın bizi... Madem işe başlayacağız önce el ele verelim. Bakalım kimmiş bizi ayıran...

KERİM – Ver elini baba...

Mehmet de elini verir, genel bir şaşkınlık.

KERİM – Ne duruyorsunuz?... Tutuşun el ele... Kimse ayırmasın artık...

SELVİ – Lan ver eliği... Dutun lan... Birbiriğizi bırakmayın... Sıkı dutun...

Hüseyin şaşkınlıkla Hamdullah'ın eline uzanır. Hamdullah birden, tiksintiyle karışık bir öfkeyle elini çeker.

HAMDULLAH – Çek pis elini ulan... Leş gibi elleri...

Hüseyin'in eli açıkta kalmıştır. Aynı biçimde Mehmet de elini uzatır Süleyman'a, o da tiksinerek iteler Mehmet'in elini...

SÜLEYMAN – Dokunma pis herif... İğrenç elleriyle... Öööö...

HÜSEYİN – Hacı Efendi mübarek eliğizi...

HACI MAHMUT – Tövbe estağfurullah... Necaset bulaştırma abdestli elime...

NAİL – (Sarhoşlukla sallanarak uzanır, Hüseyin'in boşta kalan elini yakalar.) Ver elini kardeşim ver...

Ama Nail ayakta duracak gibi değildir, Hüseyin'e yük olmuştur. (BU ARADA ZİHNİ'NİN, MERDİVENLERDEN ÇIKIP ÇATI KAPISINA GELDİĞİ VE O SIRADA ÇATIDAN ÇIKAN GANGSTER MASKELİ BİR HERİFLE, PANDOMİM HAREKET-

LERİYLE ACELE BİR ŞEYLER KONUŞUP, ADAMLA BİRLİKTE MERDİVENLERDEN KAYBOLDUĞU GÖRÜLÜR.)

Sabahattin biraz uzakta ve yüksekte dimdik, sert bakışlarla kımıldamadan olanları seyrediyordu. Bütün halktan kişiler el ele vermişlerdir; ötekiler uzaklaşmışlar ve öfkeyle, tiksintiyle bakıyorlardır bunlara. Nail bir elini de Oya'ya uzatırken Oya fırlar, söze başlayan Hasan'la yarışırcasına konuşmaya başlar... Bütün çabasına ve gürültüsüne rağmen güçsüzdür; sarhoş bir esrarkeş bitikliği içindedir.

HASAN – Ne çokuz, ne güçlüyüz el ele verince...

OYA – Yıkılsın bütün örgütler, bütün baskılar... İnanmayın kardeşler... Özgürlüğünüz...

HASAN – Bakın kimler tutuşmadı el ele... (El ele tutuşanlar kendilerinden biraz uzakta duranlara şaşkın bakınırken) Mister Pikson'la el ele olanlar...

OYA – Bırakın, özgür olsun ellerimiz... Tek başına... Özgür... İşte böyle... (Ellerini havada rastgele sallamaktadır.) Alabildiğine özgür... Kimseye bağlı değil... Yıkılsın bütün bağlar... Bütün örgütler... İnanmayın...

HASAN – Onlar Pikson'la el ele... Bizler de biz bize el ele... Madem ki bu yapı bizim, madem ki çatıya Piksonlar yerleştiler... Haaaa, nasıl yerleştiler?... Bize kutsal diye yutturulan bütün basamakları çiğneyip geçerek vardılar çatıya... Madem ki ırzına geçildi topraklarımızın...

OYA – Kişi kendini savunmalı önce... Kahrolsun bütün basamaklar...

HASAN – Madem ki haciz geldi evimize barkımıza; madem ki ağıtlar sardı her yanı... İçimiz kan ağlıyor...

Bu arada Zihni'nin kapıdan gelip el ele verenlere sokulduğu görülür.

HASAN – Madem ki el eleyiz artık. Daha sıkı. Daha sıkı. Daha sıkı... el ele...

OYA – Özgür benim ellerim... Kahrolsun Piksonlar da... Hasanlar da... Baskı örgütleri yıkılsın...

ZİHNİ – Ver elini bacım... (Selvi'nin elini tutar.)

SELVİ – (Birden irkilmiştir. Yüzü ekşi, sert.) Vışşş... Emme de yumuşak eller...

ZİHNİ – Yüreğim gibi bacım...

HASAN – Dostça el ele kardeşler... Ayrılmaz biçimde de el ele... Kanmadan, aldırmadan... Daha sıkı... Halay gibi... Yeter uyuttukları bizi... Haydi yürüyelim artık...

OYA – (Cılız bir sesle) Herkes tek başına yürür...

HEPSİ – (Bağırarak) NEREYE?...

OYA – Önce bütün basamaklar yıkılsın...

HASAN – Önce haciz kalkmalı yapıdan... Yıkılsın kara tünekler... Çatımızı aklayalım önce... Bir zamanlar yalnız bizim bayrağımız dalgalanırdı... El ele çıkalım bütün basamakları... Taa tepeye bayrağımızı çekelim önce... Şanlı bayrağımızı çatıya dikmemizi engelleyen basamaklar kahrolsun...

Heyecanının son haddine vardığı ve Hasan'ın gürler gibi söylediği bu sözlerle birlikte, 141. Basamak'a adımını atınca, ikinci kat penceresinden görünen, demin Zihni'nin yanındaki maskeli herifin, tam bir gangster pozuyla birden ateş ettiği ve Hasan'ı öldürdüğü görülür... Halkın arkası penceredeki katile dönüktür. Herif hemen içeri girer kaybolur... Hasan kürsüye yıkılınca bir gürültü kopar. İlk atılıp bağıran da Zihni'dir...

ZİHNİ – Vah benim aslan kardeşim... Nasıl kıydılar sana kahpeler... Kahrolsunlar...

KERİM – Katiller...

— Kahrolsunlar...

— Tutun...

— Vurun...

— Kim yaptı?

— Kaçtı mı?...

— Kahpeler...

Bir tek Nail bütün bu kargaşalık ânında, bir Zihni'ye bir de pencerelere bakar. Ayılmak çabasındaki bir sarhoşun bilinçlenmesi içindedir. Anlamıştır. Oya da şaşkın bakınmaktadır. Sallanarak mırıldanır.

OYA – Kahrolsun bütün baskı araçları... Öldürün alçakları...

Fakat halkın ayaklanmaya giden bir kükreme içinde olduğunu gören Zihni, Süleyman ve Hamdullah'la bakışıp kürsüye fırlarken, Kerim'i bir yana iterler. Hamdullah, Süleyman, Hacı Mahmut da atılmışlardır.

HAMDULLAH – Belasını buldu köpek...

SÜLEYMAN – Nizam düşmanlarına ölüm...

HACI MAHMUT – Ümmeti Muhammedi tahrik eden lainin sonu budur... Polisler de atılmış, yerde kanlar içinde yatan Hasan'ı ayaklarından tutup sürümeye başlamışlardır... Ötekiler de korku şaşkınlık, çekingenlik, öfke karışımı bir kararsızlık vardır. Yalnız Kerim atılıp bağırır...

KERİM – Bırakın, alçaklar...

Fakat bir iki copla Kerim'i yıkmışlardır...

— Vay alçaklar... Yürüyün be...

Bu durum bir an sürer... Her iki tarafta birbirine girecek gibi bir biçimde bakışmaya başlayınca Zihni atılır...

ZİHNİ – İçimiz kan ağlıyor kardeşlerim... Elbette hesabı sorulacaktır bunların... Yazık... (Sonra uzaklaştırılan Hasan'a doğru) Ah benim aslan yürekli, pırlanta kardeşim... Ne vardı bu canavarları böyle tahrik edecek... Ne vardı bu kadar ileri gidecek... Nasıl dolduracağız senin yerini... Yazık... Hepimize yazık... Memlekete yazık...

KERİM – Yürüyün... Bırakmayın...

BİR İKİ SES – Yürüyelim...

HAMDULLAH – SÜLEYMAN – Yürüyün sıkıysa...

Polisler halkı göğüslemişlerdir.

HACI MAHMUT – Cehennem zebanileri... Cehennem zebanileri... Uymayın şeytana...

GİTTİKÇE KUVVETLENEN BİR İKİ SES – Vay alçaklar!...
SELVİ – Vay namıssızlar... Vah yavrum...

Tam iki taraf birbirine girecek gibiyken, Zihni bütün kandırma gücüyle başlar...

ZİHNİ – Durun... Durun diyorum size... Hepiniz mi yitirdiniz aklınızı... Bir parça olsun vatan sevgisi, millet saygısı da mı kalmadı içinizde. Nereye yürüyorsunuz, hep beraber oturup bir karara varmadan...
— KONUŞMAK MI?...
— Konuşmak tabii...
— Gararsız olmaz...

KERİM VE BİR SES – NE KARARIYMIŞ... YETER BE!...

Demin polislerin halkı göğüslediği sıra, yarı ayılmış Nail şöyle bir bakmış, sonra bezgin ve bıkkın bir el hareketi yapmıştır. Peşindeki Oya ile birlikte içeri, yapıya girmişlerdir. Alanda gerginlik, çatışma sürüp giderken, onların sallanarak merdivenden çıktıkları toplantı odasından geçerek odalarına girdikleri görülür... Oya, uzun bir çubukla afyon içmeye başlar. Ya da esrar çeker... Nail perişanlık içindedir... Oya'ya bakar... Etrafına bakınır. Her şeyden tiksinti duyuyor gibidir. Belki korkular içindedir. Sonra yüzü anlamsızlaşır. Balkona çıkıp anlamsız bakar her yana... Sonra gözlerini kavga gürültünün sürüp gittiği alana diker...

Zihni işlerin kötüye gittiğini sezinleyince birden, en arkadan, yüksekte dimdik duran ve olayların gelişimini bir heykel gibi vakur izleyen Sabahattin'e döner ve seslenir...

ZİHNİ – Siz söyleyin muhterem Albayım... Konuşup da ortak bir karara varmadan olur mu?... Her derdimizi özgürce konuşup tartışarak, açık ve serbest oylarımızla çözmedik mi?...

Bütün başlar Sabahattin'dedir... Bir an sessizlik... Sabahattin öylece durur, bir an... Sonra tok bir sesle ağır ağır cevap verir...

Alandakilerde bir gevşeme ve mırıltılar... Sonra hepsi ağır ağır kapıya yönelip giderlerken, balkondaki Nail bağırarak konuşmaya başlar... Bütün başlar yukarı kalkar... Ta en üst kattaki balkona bakıyorlardır belli ki... Nail konuşurken, Oya divanda esrar ya da afyon çekmeye devam ediyordur... Yarı sızmış gibidir...

NAİL – Yaşamak mı diyorsunuz buna be aptallar... Kanıp kandırdınız, dolanıp dolandırdınız mı yaşamak oluyor ha?... Yalanlarla, düzenlerle, kahpeliklerle sürünüp gideceksiniz... Bakın, bakın... Görmeden bakın... İçinizdeki murdar böceklere, akreplere, yılanlara, solucanlara, bitlere, kargalara bakın... Kara kara tilkilere... Domuzlara... Domuzoğlu domuzlara bakın... Allah hepinizi kahretsin...

Nail sarhoş ağzıyla, ağır ağır, bastıra yaya konuşmaktadır. Bir yandan da sallanır, tam balkon kıyısında... Aşağıdakiler önce şaşırmış sonra heyecanlanmaya başlamışlardır düşecek diye...

— Düşecek yahu...
— Sarhoş...
— Yahu koşun tutun şunu...
— Vıy anaaa...

Nail sallanarak balkon parmaklığının üstüne çıkar... Aşağıdakiler korkuyla bağrışırlar.

— Hiii...
— Delirdi herif...
— Yahu koşun...

SELVİ – Lan goşun dutun...

— Düşecek vallaaa...

MEHMET – Gıyma datlı canığa gardaşım...

HÜSEYİN – Günahdır Nail Beğ...

Nail konuşmaya başlayınca, Selvi, Kerim, Mehmet, Hüseyin, Sabahattin içeri merdivenlere dalmışlardır. Aşağıda yalnız Süleyman, Hamdullah, Hacı Mahmut, Zihni kalmıştır...

NAİL – Ne ilişiğim var sizlerle benim... Sizler gibi ekmek yedim, sizler gibi su içtim, sizler gibi soluyup şu havayı ciğerlerime çektim diye mi suçluyum yani... (Boşluğa doğru delice bir korkusuzlukla sallanıyor ve bağırıyordur.) Elbette ayrı olacağım sizlerden... Burnum, dudağım, kaşım, gözüm, kulağım istediği kadar benzesin size... İçinizden birine... Hepinize benzesin... Nasıl boyadınız evlerinizi, saçlarınızı, duvarları, sırtlanların dişini, yemyeşil ciğerlerinizi, midelerinizi... İçinizi, dışınızı... Boyayın istediğiniz kadar, hepinizi boyasız görüyorum ben işte...

Yapıya doluşanlar merdivenlerden çıkıp Nail'in oda kapısına dayanmışlardır. Kapıya dayanırlar, kilitlidir. Omuz verip bağırmaya başlamışlardır. Küt küt vururlar kapıya... Oya dalmıştır elinde çubukla...

KERİM – Nail abi... Nail abi... Aç Nail abi...

SELVİ – Aç gardaşım aç... Yazık gençliğine...

MEHMET – Oya, gız Oya... Oya yok mu orda acep?

SABAHATTİN – Yazık edeceksin oğlum aç...

NAİL – (Umursamadan devam eder...) Boyasız... Kirli... Çırılçıplak... Hem de leş gibi... Üfff... Nasıl dayanırım ben artık... Düzelecek neyiniz kalmış. Allah kahretsin hepinizi... Pis, korkak herifler... Elinizden ne gelir yaşamaktan başka... Aranızdan çıkamam... Ne yapsam çıkamam... Boşluktasınız... Leş gibi kokan boşlukta... Hepimiz boşluktayız...

Nail sallanır, yavaşça boşluğa düşüverir... Aşağıdakiler, yukardan üstlerine doğru düşen Nail'i görmüş, korkuyla geri fırlamışlardır. Yukarı dönük başlarını, düşen adamı izler gibi aşağı doğru hızla indirip, ayak uçlarında durdururlar... Nail'in kafasındaki gürültü aralıksız devam etmiştir... Nihayet kapıyı

omuzlayıp içeri girerler... Balkona koşarlar... Aşağı bakarlar, üzgün...

HAMDULLAH – Şerefine uygun büyüklükte bir cenaze töreni hazırlansın...

ZİHNİ – (Not alarak) Baş üstüne beyefendiciğim...

SÜLEYMAN – Mermerden anıt gibi bir mezar yaptıracaksınız...

ZİHNİ – (Not alarak) Baş üstüne beyefendiciğim...

HACI MAHMUT – Allah taksiratını affetsin...

DÖRDÜ BİRDEN – Âmiiin...

Sonra kapıdan içeri girerlerken mırıltı halinde konuşmaları duyulur...

— Büyük adamdı...

— Dâhiydi efendim...

— Bu dâhiler böyle oluyor...

Yukardakiler üzgün, balkondan odaya inerlerken,

SELVİ – Vah Nail Efendi, vah gardaşım...

KERİM – Yazık etti...

HÜSEYİN – Acep niye gıydı canına...

MEHMET – Düşdü, düşdü...

SELVİ – Gendini dutamayınca düştü tabii...

KERİM – Evet... Tutamadı kendini...

Üzgün... Ağır ağır kapıya gelirlerken, sedirde sızmış Oya'yı görürler... Bir an bakarlar...

SABAHATTİN – Bu aşağılık kadın... Hastahaneye gitsin...

Birden kaldırıp, merdivenlere doğru götürürlerken Oya yarı ayılmış söylenmeye başlar.

OYA – Bırakın beni... Bana ne yarından... Bugüne bakarım... Live for to day... Hiçbir şeye aldırmamak ne güzel, ama çok fena çünkü aldırmıyorsun, fakat gene de güzel ne olursa olsun...

Merdivenlerden aşağı götürürlerken Oya'yı, bir ambülans sesi duyulur... Sabahattin, Kerim, Selvi toplantı odasında kalmışlardır. Dalgındırlar...

SABAHATTİN – İşin sonuna geldik...
KERİM – Böyle son mu olur Albayım?...

Bakışıyorlardır. Bu ara Hamdullah, Süleyman, Hacı Mahmut, Zihni, peşlerinden de Oya'yı götürmüş olan Mehmet'le Hüseyin girerler.

Birinci Perde'nin açılışındaki toplantı sahnesine benzer bir düzen görülür. Herkes ağır ağır yerini alıyordur. Halktan kişilerin hepsinde bir yıkıntı, bir acılık vardır, ötekiler de kuşkulu bakışmaktadırlar. Sabahattin'in ısrarla Kerim'e baktığını gören Hamdullah ve yanındakiler meraklanmışlardır.

SABAHATTİN – Başka türlü bir son mu düşünüyordun Kerim?...
KERİM – Bu oyun böyle biterse, daha yıllar yılı hep böyle oynanır, böyle biter, Albayım...
SABAHATTİN – Başka türlü bitebilir miydi?...
KERİM – Elbette...
HACI MAHMUT – Günaha girmeyin evladım... Bitemez... Kaderi ilahi...

Sabahattin sert bakışlarını Hacı Mahmut'a çevirir birden, dimdik bakar. Hacı Mahmut korkarak çekilir ve konuşmasını keser.

ZİHNİ – Bitebilir de... Bitmeyebilir de, değil mi Sayın Albayım...
HAMDULLAH – Herkes layık olduğunu bulur bu dünyada... Hasan'a biz mi, git kendini ateşe at dedik... Herkes ne çekerse kendi kafasından çeker...
KERİM – Hasan'ı öldürdüler. Nail canına kıydı... Oya çürüdü... Kimimiz sakat kaldık... Yaşayanlarımız da çirkefler içinde kımıldayan, iğrenç böcekler gibi sürünüp gidiyoruz... Çok sürmez, bir gün temelinden çöker gider bu yapı...
HACI MAHMUT – Allah muhafaza...
HAMDULLAH – Çökmez, çökmez... Böyle gelmiş böyle gider o...

SÜLEYMAN – Hiç de geldiği gibi değil... Ben şahsen kaç kez badana yaptırdım...

SABAHATTİN – (Kükrer gibi bağırarak keser.) Kesin artık... (Hepsi ürkerek susup Sabahattin'e bakarlar.) İnsanlık onurunuza dokunmadı mı?... Böyle bir oyun... Böyle bir son?...

KERİM – (Hamdullah tayfasını işaret ederek) Onların hiçbir şeyine, hiçbir şeycik dokunmaz Albayım... Ama bir de bize sorun... Selvilere, Mehmetlere, Hüseyinlere... Sonra siz Albayım, kendi vicdanınıza sorun... Siz de benim kadar yıkıldınız bu kanlı, bu yenik bitişten... Biliyorum, siz de benim kadar yanıyorsunuz bugün, çürümüş Oyalara, Naillere, Topal Hüseyinlere, Mehmetlere; sürünen herkese, her şeye... Çatımıza diktikleri kara sancağın gölgesinde, kahpece öldürtülen Hasan, sizin içinizde taa ciğerinize sokulup döndürülen ağulu bir hançerin sancısıyla yatıyor... Ama görüyorsunuz ki hepsi boşluk artık... Ve bütün bu olan bitenden sizin sorumluluk payınıza düşen, en azından yitirilmiş bir savaşta, yenik bir askerin payına düşen onursuzluk kadardır... Hem de içinden yenik bir ülkenin yenik askeri...

Kerim'in bu şiddetli suçlaması herkesi korkutmuştur. Ürkek ürkek Sabahattin'e bakarlar... Zihni birden havayı yumuşatma çabasıyla atılır.

ZİHNİ – Eee delikanlı, sen de çok ileri gittin. Kusura bakmayın Sayın Albayım... (Tekrar Kerim'e döner.) N'oluyorsun yahu?... Alt yanı bir oyun bu... Şöyle oynanmamış da böyle oynanmış...

SABAHATTİN – (Sertçe keser.) Karışmayın... Kerim doğru söylüyor... Artık namuslu oynanmalı bu oyun... Ve... kesin bir biçimde de artık böyle bitmemeli...

SELVİ – Peki nasıl edeceğik?...

SABAHATTİN – Evet... Nasıl yapacağız bu işi... Ömrümce aradım bunu... Selanik'te, Manastır'da özgürlük diye silaha sarıldığım gün, buydu aklımdaki... Hareket Ordusu'yla

İstanbul'a girdiğim gün, bir tek bunu düşünüyordum... Çanakkale'de karnımı delen şarapnelle toprağa baygın yıkılırken, bir tek buydu aklımda kalan... Evet, bir ara bulur gibi oldum... Omuzlarım dik, başım heybetliydi Sakarya'larda... Şimdi mutsuzum... Anlıyorum ki daha bulamadığım bir şeyler varmış... Bulduklarımdan çoğunu da yitirmiştim... Hem de artık her şeyi buluyorum sandığım bir anda... Evet, yeniden, namusluca oynanmalı bu oyun...

Süleyman, Hamdullah, Hacı Mahmut, Zihni korku ve kuşkuyla bakmaktadırlar Sabahattin'e... Kerim mutludur... Ötekiler de Sabahattin'e sevgi ve yakınlıkla bakmaktadırlar.

KERİM – Evet, yeniden oynanmalı Albayım... Ama aynı kişilerle değil...

SELVİ – Kimi bulacıık şindi yeni başdan...

KERİM – Yeniden kimseyi bulmak gerekmez... Bizler yepyeni kişiler olalım yeter...

ZİHNİ – Oyunu bozacaksınız efendim... Yazan böyle yazmış... Sahneye böyle konmuş...

KERİM – Kapat çeneni be... Oyunu bizler oynuyoruz, çileyi biz çekiyoruz... Yazana, çizene ne?...

Siz Albayım, şimdi anladınız her şeyi. Ama bütün oyun boyunca uzaktan baktınız her şeye... Çekingen, kararsız, "bakalım ne çıkacak şu işin altından" der gibi bir haliniz vardı... İşte ne çıktı gördünüz... Biliyor musunuz, gözleriniz dolardı: Bir anınızı anlatırdınız. Üç kurşun yaranızla sizi bırakmayan, iki gün sırtında taşıyan askeriniz vardı. Bizler o eriz işte. Nasıl uzaktan bakarsınız çektiklerimize? Sen benim zavallı babacığım Mehmet... Bir gün düşündün mü çektiklerimin sorumlusu kim, diye... Ne vakit bir şeyler yapmak için atılsam, ilk yumruğu senden yedim. (Mehmet'i taklitle) "Allah razı olsun Selman Bey'den... Allah razı olsun Hamdullah Bey'den..." sonunda ayıldın belki ama, gene de gerçek gücünün tam bilincinde değilsin... Hüseyin, sen şimdi biliyorsun değil mi ayağının niye topal kaldığını?...

Geç kaldın enişte, geç... Sen Selvi halam, sözünü esirgemedin... Acı konuştun, tatlı konuştun, ama sen de asıl söyleyecek sözü, yapılacak işi bulamadın bir türlü...

SELVİ – Ne bilem, a benim gara gözlü Kerimim... Aklımız bu gaderine yetti... Daha fazlasını belletmediler ki...

KERİM – Evet aklımız daha fazlasına yetmedi... Ama daha fazlasını belletenleri de siz dinlemediniz. (Hamdullah tayfasını göstererek) Sadece bunların ağzına baktınız, bunları sevindirdiniz... Bir gün yalancıktan olsun kulak verdiniz mi bizim sözlerimize... Bütün bir ömrünü sizin yolunuza adamış en yiğit kişinizin... Hasan'ın söylediklerini şöyle bir yürekten dinlediniz mi hiç?... Katillere yem yaptınız size en doğru yolu gösterdiği bir anda...

SELVİ – (Duygulanmıştır.) Vah Hasan gardaşım...

HAMDULLAH – Bana baksana sen piç... Ne yapmak istiyorsun açık söyle bakalım?...

Birden ortalık karışmıştır...

— Oooooo...

— Terbiyesizliğe bakın...

MEHMET – Senin babağın ağzına... (Sonu gürültüde kaynar. Mehmet'le Selvi ok gibi saldırırlar Hamdullah'a, araya giren Kerim zorla tutmuştur.)

HÜSEYİN – Goca pupaza bak... Niye piç oluyormuş o?...

MEHMET – Bi daa di de gırayım ağzı burnuu...

SELVİ – Anası belli bubası belli... Piç sizsiğiz... Hem di hepiğiz piçsiğiz... Topuğuz birden...

KERİM – (Sakin ve kararlı) Sus hala... Aldırma... Biz kervanımızı yürütelim...

SABAHATTİN – Size bir ihtar veriyorum Hamdullah Bey... Biz buraya her şeyi konuşmak için toplandık...

HAMDULLAH – (Kekeler gibi) Ama Sabahattin Beyciğim...

SABAHATTİN – (Tersleyerek keser.) Bir daha terbiyesizlik etmeyin... O kadar... Her şey apaçık konuşulacak...

KERİM – Anladınız değil mi bu oyunu nasıl oynamamız gerektiğini?... (Hamdullah tayfasını gösterir.) Bu herifler kızdı mı bilin ki biz doğru yoldayız...

SELVİ – Öyleyse Hasan da olmalı ki bu oyunda bu namıssızların ciğerine otursun...

KERİM – Tabii Hasan da olacak... Hatta birçok suçlarına rağmen Nail de...

HÜSEYİN – Helbet olucak, ne gader çokluk olsak o gader iyidir. Sonunda barnak galdıracaak...

MEHMET – Helbette çokluk olmamız gerek... Hem irey işi bu... Hemi de Hasan en akıllımızımış...

ZİHNİ – Af buyrun efendim... Nasıl olur?... Hasan, Nail ölmediler mi?...

SELVİ – Ihııh, goca gafaya bak... Bizi gandıracak aklı sıra... Oyun bu, istedik mi çağırırık gelir... Aha oracıkda duruyolar...

HÜSEYİN – (Bu söz hoşuna gitmiştir. O da Selvi gibi kulisi işaret eder sırıtarak) He ya... Oracıkda... İkisi de oracıkda...

MEHMET – Oya'yı da çağıracak mıyık?

SELVİ – Dünyada olmaz... İsterseez bağa gızın... O urusbuyu gözüm dutmuyo... Daha başdan fingir fingirdi...

MEHMET – Süheyla Hanım'ı çağıralım onun yerine. Dünya ahret gızım olsun... Aşağada bizim Pavlike'de çalışıyo...

SEVLİ – O ki böyle namuslu bi gız vardı da, kim sokdu o şıllık Oya'yı bizim oyunumuza...

MEHMET – Öyle yazılmış diyolar...

SELVİ – Yazanın da galemine... Garı gidip guyruk salladıysa...

HÜSEYİN – Bakalım oynar mı Süheyla Hanım biziminen...

SABAHATTİN – Ben konuşurum... Çağırın ötekileri de...

Deminden beri gergin bir hava içinde sinirli bakan Hamdullah tayfası atılırlar. Kerim ve Mehmet dışarı fırlarlar...

SÜLEYMAN – Protesto ederim.

HAMDULLAH – Olmaz böyle şey...

HACI MAHMUT – Vallahi kıyamet alameti...

SABAHATTİN – (Sertçe) Kendinize gelin bakim... Ne var böyle fırlayacak... Belli ki bu oyunun düzeni bozuk... Sonuç da ortada... Oturup hep birlikte konuşmaktan niye korkuyorsunuz?...

ZİHNİ – Ama sayın Albayım... Kuraldışı bir şey bu...

SABAHATTİN – Kurallar bizi mutsuz ediyorsa insanlık dışıdır. Biz de o kuralların dışına çıkarız... (Kararlı) Çağırın ötekileri...

HAMDULLAH – (Soğuk ve dik) Böyle oynayamazsınız bu oyunu?...

SABAHATTİN – Neden?...

SÜLEYMAN – Oynayamazsınız... İşte o kadar...

Gergin bir hava içinde, dimdik ve buz gibi bakışırlarken, Kerim'le Hasan merdivenlerden gelirler. Mehmet de Nail'i getirir balkonun dibinden kaldırarak... Hamdullah ve tayfası bir an gelenleri süzer, sonra sert bir protesto hareketiyle merdivenlerden çekip giderler... Kalanlar arkalarından bakar bir an...

SELVİ – Herifler bir gün haklarına razı olmuyorlar... Hep didiğimiz didik... Cehenneme gader...

Süheyla merdivenlerden girer... Makyajsız. Saçları sıkıca taranmış, üstünde basit bir giysi, ayağında eskice pabuçlar, ürkek, çekingen bakınır... (Oya'yı oynayan kız oynamalıdır bu oyunu.)

SABAHATTİN – Gel kızım... Sen misin Süheyla Hanım?...

SÜHEYLA – Evet efendim...

SABAHATTİN – Ne iş yaparsın?...

SÜHEYLA – Selman Bey'in fabrikasında çalışıyorum...

SABAHATTİN – Ne alıyorsun?...

SÜHEYLA – Beş yüz bin lira...

SABAHATTİN – Baktığın kimse var mı?...

SÜHEYLA – Annem var efendim... Bir de kardeşim...

SABAHATTİN – Kardeşin çalışmıyor mu?...

SÜHEYLA – (Yutkunur.) Şimdi çalışmıyor efendim... Bir işi vardı. Hukukta da öğrenciydi...

SABAHATTİN – Niçin çalışmıyor şimdi?

SÜHEYLA – (Gözleri dolar, saklamaya çalışır.) Gözleri görmüyor. Hürriyet alanında copla vurdular başına...

Bir an sessizlik. Hepsi acı acı yutkunur, gözleri dolar.

SABAHATTİN – Bizimle bu oyunu oynar mısın?...

SÜHEYLA – (Bir an tereddütle bakınır.) Bilmem nasıl oynanacak?...

KERİM – (Birden atılır.) Kardeşine vuranların elinden copu alarak...

SÜHEYLA – (Heyecanlı) Elbette oynarım...

Hepsi birden canlanır. Sabahattin'in etrafında toplanırlar.

SABAHATTİN – Bu yapı bizim... Çoğunluk da burada... Söyleyin nereden başlayalım?

KERİM – Nasıl başlamıştık bu oyuna?... Toplanmış, yapıyı kurtaralım, yıkılmasın; her yanını onaralım diye konuşmuyor muyduk?... Gene oradan başlayacağız.

HASAN – Evet oradan başlayacağız... Ama o zaman bir Hamdullah'la Selman vardı... Şimdi ortakları var çatıya yerleşmiş...

SABAHATTİN – Tamam... Biz de önce çatıdan başlar, tepeden tırnağa temizleriz yapıyı... (Ötekilere bakar, hepsinin gözünde mutluluk...) Var mı bir diyeceği olan?...

Hepsi coşkunlukla ellerini havaya kaldırırlar. Bağırırlar...

— Yook...

SELVİ – Yapı bizim... Her şeyi yeni baştan pırıl pırıl yaparık gerekirse...

KERİM – YÜRÜYÜN...

SABAHATTİN – Yürüyün öyleyse... Daha çok işimiz var... Yeni başlıyoruz... Vakit kaybetmeyelim...

— Yürüyün...

— Yürüyün kardaşlar...

Dönerler, hiçbir taşkınlığa düşmeden, vakur ve heybetli bir yürüyüşle çatı merdivenlerini çıkıp, çatı kapısının önünde durmuşlar, tam kapıyı çalacaklardır ki merdivenlerden, Hamdullah, Süleyman, Zihni, Hacı Mahmut ve gangster kılıklı başkaları ellerinde acayip mitralyözlerle içeri girerler. Silahları bunlara çevirmişlerdir. Derinlerden silah sesleri duyulmaya başlar... Çatı kapısındakiler yarı şaşkın, yarı öfkeli dönerler.

SÜLEYMAN – İnin... Böyle oynayamazsınız dedik size bu oyunu...

HAMDULLAH – İnin... Azgın herifler...

Bir an sessizlik olur... O sırada çatı kapısı da açılmış elinde makineli tabancalarla çıkan herifler, başlarında Pikson, silahları bunlara çevirmişlerdir. Bir ölüm sessizliği olur, ağır ağır inerler iki basamağı... Aynı anda çatıdaki bütün namlular seyircilere dönmüş, hatta öne kaydırılarak iyice yaklaştırılmıştır, seyircilere füzeler de çevrilmiştir. Duvardaki yabancı şirket ilanlarını patlatıp delerek çıkan namlular da seyircilere döndürülmüştür; aynı anda, bu ağır karanlık hava içinde, yapının siyah boş pencereli, boş kapılı ön cephe duvarında, Vietnam'la ilgili resimler, ya da filmler geçmeye başlamıştır. Bu tablo bütün etkenliği ve ağırlığı ile bir an yaşanır, sonra ağır ağır ışıklar açılmaya başlar. Sabahattin, Kerim, Hasan, Nail, Mehmet, Hüseyin, Süheyla, Selvi kuşatıldıkları yerden yan yana, ağır ağır toparlanıp öne doğru yaklaşırlar, koro halinde söylemeye başlarlar... Dimdiktirler... Her şeyi yenen bir heybetle gittikçe yükselen bir korodur bu...

— Heeeey
Silahlar cansız
Silahlar gülmez
Yüreği yok füzelerin
Kuş sesi
Çocuk sesi

Rüzgârda ekin
Kırlarda sevişmek
Nesine mermilerin
Hepsi ellerimizde
Maden parçası
Soğuk çelikten
Bizler sımsıcak
Umutla dolu
Kararla dolu
Bizler kandan
Bizler etten kemikten
HEEEEEEEEEYYYYY

(Öne doğru yürüyüp alana taşar, sahneyi kaplarlar.)

Dost belli düşman belli
Uykulardan uyandık
Kurtulduk sülüklerden
HEEEEEEEEEYYYYYY

(Hoparlörde GÜM diye patlayan tek davul sesi)

Vur şahinim vur
Devi gibi yüreğinle
Elllerin dert görmesin
(Tek davul sesi)
HEEEEEEEEEYYYYY
Yenilmez
Sakarya'dan Dumlupınar'dan
Tarihten gelir sesin

(Kulisten de beslenen heybetli bir kükreyiş korosu biçimindedir artık)

HEEEEEYYY

(Tek davul sesi)

Kurtarıcı bekleme
Kurtaracak kendimiz

(Tek davul sesi)

(Kollarını birbirlerinin omuzuna atmış ağır ağır halay düzenine geçmişlerdir.)

Dost belli düşman belli
Ateşten yüreğinle
Ellerinle nerdesin

(Tek davul sesi)

HEEEEEEEEEYYYY
Dost belli düşman belli
HEEEEEEEEEEEEEEYYYYYYYY

Albay sağ, Kerim sol başta, yanında Hasan; sürekli davul temposuyla ağır ve heybetli bir halay başlamıştır alanda. Son satır ve HEEEEEEEEEEEEEEYYYYYYYY çığlığı, heybetli koro biçiminde ara sıra tekrarlanarak halay sürer giderken...

PERDE

Dallar Yeşil Olmalı

Önsöz

Yirmi – yirmi beş yıl kadar önce, '62, '63'lerde olmalı, gazetelerde bir haber çıktı. Gece, kent içinde arama tarama yapan polis ekipleri, İnönü Stadyumu yöresindeki ağaçlar arasında, on sekiz – yirmilerinde bir çifti yakalamışlar; boyunlarında asılı birer bıçak varmış. Ankara'dan, ailelerinden kaçıp geldiklerini, birbirlerini deli gibi sevdiklerini, yaşam boyu ayrılmayacaklarını, içlerinden biri aldatmaya kalkarsa, ötekinin boynunda asılı bıçağını, aldatanın yüreğine saplayacağına yemin ettiklerini söylemişler. *DALLAR YEŞİL OLMALI* adlı oyunun esin kaynağı bu. Gazetede okur okumaz kafama takılıp kaldı bu ilginç olay. O sıralar sinemada yoğun çalışmalar içindeyiz. Yalova'da Termal Otel'e gidiyoruz sık sık. Ortak senaryo çalışmaları yaptığımız filmlerin bazı sahneleri otel içinde, ya da çevresinde çekiliyor. Otel yönetimi büyük

kolaylıklar gösteriyor filmcilere; çekim için yer kirası almadığı gibi, film çekiminde harcanan elektrik parasını da istemiyor. Böylece önemli bir gider yükünden kurtuluyor filmler. O günler birlikte çalıştığımız bir yapımcı-yönetmen, içiyle, dışıyla, otelde, çevresinde olup bitecek bir ucuz film düşlemeye başladı. Böyle bir senaryo istiyordu benden. Az kişili, sade, derli toplu bir öykü... Aklıma takılı duran yukarki olaydan buraya tıpatıp uyan bir film öyküsü çıkabilirdi. Olayı geliştirip dramatik bir şemaya dönüştürdüm. Ancak ne o günlerde, ne de sonraları, bu sevdiğim öyküyü sinemacılara benimsetmek olanağını bulamadım. Tiyatro için düşünmeye başladım. 1968'de, Fethiye'de, bir buçuk aylık bir çalışmayla yazıp bitirdim *DALLAR YEŞİL OLMALI* adlı bu dramatik oyunu. Tiyatrolarla pek ilişkim yoktu, bir süre beklettim. Genel eğilim de epik oyunlara yönelikti o sıralar. Ankara HO'da (Halk Oyuncuları), '70'de oynanan, epik öğelere dayalı, *141. BASAMAK* adlı oyunum da, bir sürü tatsızlıklarla dolu oldu benim için. *BU ÖLÜ KALKACAK* adlı oyunumu bitirdiğim sıralardı, TRT'nin sanat ödülleri yarışması duyuruldu. *DALLAR YEŞİL OLMALI*'yı Vedat TÜRKALİ, *BU ÖLÜ KALKACAK*'ı Abdülkadir PİRHASAN adına yarışmaya gönderdim. O yıl bazı dallarda olduğu gibi oyunda da birincilik ödülüne ayrılan para başarılı sayılan birkaç oyuna bölüştürüldü. *DALLAR YEŞİL OLMALI* da bunlar arasındaydı. *BU ÖLÜ KALKACAK* da övgüye değer bulunmuştu. Oyunlar gene beklemeye başladı. Bıkmıştım bu uğraştan. Romana başladım.

Yıllar sonra, değerli tiyatro adamı Sayın Hamit AKINLI, TRT Ödül Kurulu'nda üyeliği sırasında gözüne çarpan *BU ÖLÜ KALKACAK* adlı oyunu İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda sergiledi. Büyük ilgi gördü seyirciden. Oyun Fatih'ten Üsküdar'a geçince, gişesi de yılın en iyileri arasına girmek üzereyken, anlamsız bir kovuculuğa uyularak, savcılıkça yasaklandı. Soruşturma, kovuşturma, yıllar süren bir sürü duruşma derken aklandık. İstenen olmuş, oyunun engellenmesi sağlan-

mıştı. *DALLAR YEŞİL OLMALI* ise, ara sıra bazı istekliler çıkmasına karşın sergilenemedi, "evde kaldı." Tiyatrolarda oynanan bir sürü oyunu gördükçe, Anadolu'da, güzel kızlara, "Allah çirkin talihi versin!" demeleri gelir aklıma...

DALLAR YEŞİL OLMALI'yı, basım için yeniden okurken, toplumumuzdaki kimi değişmeleri göze batar biçimde gördüm. Parasal ölçülerdeki karmaşaya alıştık; enflasyonla öylesine yüz göz olduk ki yadırganmıyor artık. Gene de yeni kuşaklara, aradaki büyük ayrımı anlatmak kolay değil. Sözgelimi, o dönemde, Erkut'a önerilen dört-beş bin lira aylık, altı aylık peşinin tutarı otuz bin lira gerçekten sarsıcıydı, hele bir genç için. Bugün belki yüz katı ile düşünmek gerekiyor. O bile yeterli olmayabilir... Sonra Rıdvan'ın, Erkut'a dediği "anarşist" sözcüğü, ülkede o gün pek az kişinin anlamını bilip kavrayacağı, biraz fanteziye kaçan abartılı bir suçlama, salt aydınca, özentili bir takılmadır aslında. Sözcüğün, bugünün Türkiye'sindeki anlamının çok uzaklarındayızdır daha. Zaten bugün, öyle bir olayla karşılaşacak Nevin, Rıdvan çifti, o iki genci odalarına alıp söyleşmek şöyle dursun, daha telefonda duydukları anda karakola yollatırlar. Otel yönetimi işi baştan bitirmemişse...

Oyunu, basıldığı bugünlere uyarlamayı da düşünmedim değil; iyi gelmedi bana. O başka bir oyun olurdu. Konuşma dokusunu bozmak da gelmedi içimden. İlerde oynayacaklar çıkarsa, bu sorunlar, günün koşullarına göre onlarla tartışılmalıdır diye düşündüm. Daha bunun gibi bazı şeyler...

Çok istememe, aklanmasına karşın, *BU ÖLÜ KALKACAK* adlı oyunu bu oyunla birlikte basamıyoruz. Aslında tasarladığım, epik, dramatik iki oyunumun yer alacağı büyücek bir kitaba geniş bir önsöz yazmaktı. Tiyatro üzerine düşündüklerimden de uzunca söz edecektim. "Bugünlük bu kadarıyla yetinmek zorunda olmama üzgünüm" de diyemiyorum. Alıştık artık! Acılı da olsa, beklemesini bilmesek nasıl yaşardık?...

5 Ocak 1985 / Vedat Türkali

KİŞİLER :

Erkut: 19 yaşlarında bir delikanlı

Selda: 18 yaşlarında bir genç kız

Nevin: 40 yaşlarında bir kadın

Rıdvan: 48 yaşlarında bir erkek

Uşak

Sahne:

Yan yana iki bölüm. Sağ yanda motel havasında bir barakanın içi. Arka solda bir kapı, yanında ufak bir pencere. İçerisi basit döşenmiştir. Masa, sandalye, koltuklar. Kullanılmayan bir motelin dağınıklığı... Her şey tozlu, bırakılmış... Sağda bir kapı banyoya, yanındaki kapı yatak odasına gider. Kapı açılınca yatak odasının içi görünmektedir: İkili bir karyola. Perdeleri kapalı pencereler.

Sol yanında büyük bir otelin geniş, lüks döşeli dairesinin holü. Arka sağda giriş kapısı. Yanda dışarıya bakan, kapıya dikey bir büyük pencere. Işık ve parıltı... Duvarlarda Cézanne, Van Gogh röprodüksiyonları. Solda yatak odasına açılan büyük bir kapı. Yanında banyo kapısı. Kapı açılınca yatak odasında lüks görünüşlü iki karyola. Komodinleri, masa lambaları... Gerekli her şey. Holde bir telefon.

Birinci Bölüm

Perde açılır. Vakit akşamdır. Kısa bir boşluktan sonra sağdaki kulübenin penceresi zorlanmaya, ağır ağır itilmeye başlar. Biraz sonra "tık" diye bir sesle birden açılır. Önce bir sessizlik. Sonra Erkut'un ürkek, heyecanlı yüzü görünür. Etrafı kollar. Sonra camı ardına kadar açar, çevik bir hareketle pencereye sıçrar ve tekrar etrafı dinledikten sonra kendini yavaşça içeri bırakır. Bir an düştüğü yerde kalır, dinler... Sonra ağır ağır kalkar; ürkek çekingen, içerisini dolaşmaya başlar. Biraz sonra güvenli dolaşıyordur. Dört yanı gözden geçirir. Kapıları açar, bakar. Kapatır. Dış kapıya yaklaşır, açar. Etrafı kolladıktan sonra hafif bir ıslık çalar. Azıcık bekler. Selda görünür. Dışarıda sisli, yağmurlu bir hava. İkisinin de üstlerinde yağmurluk gibi birer pardösü vardır. Islanmışlardır. Saçları da ıslaktır iyice. Selda içeri girince kapıyı birden ka-

patırlar. Oldukları yerde, korkulu bir an geçirir gibi öylece kalır, dinlerler. Erkut demin içeri atladığı pencereyi kapatır. Perdeleri çeker. İkisi de yorgun, bitkin... Birbirlerine bakıp güvenle baş sallarlar.

ERKUT – Görmedi kimse.
SELDA – Dedim sana, kimse bulunmaz bu aylarda.
Bir tehlikeden kurtulmuş olmanın heyecanlı sevinciyle bakışırlar.
SELDA – Erkut...
ERKUT – Üşüyeceksin...

Erkut kızın saçlarına uzanır. Ürkek, beceriksiz bir davranış içindedir. Birden sarılırlar. İlk öpüşmelerin baş döndüren heyecanıyla soluk soluğadırlar. Biraz uzayınca Selda kendini çekip sıyırır Erkut'un kollarından. İkisinde de bir utangaçlık, çekingenlik vardır.

SELDA – Bulsunlar bakalım şimdi bizi... (Pardösüsünü çıkarır.)
ERKUT – Ya annenin aklına gelirse burası?
SELDA – (Birden ürkek durur, sonra pardösüsünü kanepenin üstüne atarken kararlı.) Gelmez... Nereden gelecek? Gerçi her şey beklenir o kadından ama. (Gene korkmaya başlamıştır.) Gelir mi acaba?
ERKUT – Gelmez... Gelmez Seldacığım. (Bir yandan pardösüsünü çıkarmaya başlar.) Gelse bile, yalnız şu barakaları teker teker aramaları, bizi bulmaları... Ooooh... İki haftayı çoktan geçer. Amma ıslandık be. (Pardösüsünü Selda'nınkinin yanına koyar.) Senin de içine geçti mi?
SELDA – (Pabuçlarını çıkarır.) Hı hım... Çoraplarım da çamur içinde...
ERKUT – Çıkar her şeyini, kurut... Hasta olacaksın...
SELDA – Sen de...

Selda çekingen bir biçimde kazağını çıkarmaya davranır, sonra durur, Erkut'a bakar. Erkut oralı değildir. Ceketini çı-

karıp bir sandalyenin üstüne fırlatır. Gider yatak odasının kapısını açar. Selda gözleriyle onu izliyordur. Kapı açılıp da içerde karyola, yatak görünce birden ciddileşir, hatta soğuklaşır... Çıkarmak için davrandığı kazağını düzeltir.

ERKUT – İstersen... (Birden kıza döner. Tepkisini o zaman anlamıştır. O da bozulur; pot kırmış gibidir. Kapıyı çekerken.) Şey... Ateş de yakamayız... Soğuk, değil mi? (Selda bir köşeye ilişmiştir. Elleriyle kollarını, göğsünü ovuşturur. Erkut yaklaşıp kızın önüne çöker, hayranlıkla bakar.) Üşüyeceksin diyorum.

SELDA – Bir de hastalanırsak...

ERKUT – Ne yaparız sonra?

SELDA – (Tahtaya vurur.) Aman, Allah korusun. (Kendisine sertçe bakan Erkut'u görünce bozulur.) Kusura bakma... Alışkanlık... İnandığımdan değil...

ERKUT – (Kalkar, bir şeyler aranıyor gibi bakınırken.) Demekle korumuyor. Daha on dört gün geçirmek zorundayız burada.

SELDA – On beş.

ERKUT – On beş mi?

SELDA – Bu ay otuz birdir.

ERKUT – Haa... Bir de kar başlarsa...

SELDA – Gelecek ay sonuna doğru belki...

ERKUT – Ne kadar iyi biliyorsun burasını.

SELDA – Daha da mı bilmeyeyim? Yıllarca bu otelde geçti ömrümüz. Yazlı kışlı. Valide hanımın romatizmalarını tedavi ettiriyorduk. (Hınçlı ve alaylı bastırarak tekrarlar.) Romatizmalarını.

ERKUT – O sarışın doktor Büyük Otel'de miydi?

SELDA – Büyük Otel'deydi. Ah, ne sıkıcıdır bilmezsin... İn cin top oynar bu aylarda. Bir-iki hastalıklı ihtiyardan başka kimse yoktur. Annem odasında doktorla sabahlar... Ben odamda sabaha kadar ağlar, ağlarım... Uff, gene hatırlatma, ne olursun... (Sıkıntıyla kalkar.)

ERKUT – (Selda'ya sevgiyle yaklaşır.) Canım benim. (Selda'yı kucaklar; kız da sokulmuştur. Ufak öpücükler alır kızın yüzünden, yanaklarından... Avuçlarıyla kızın kazaklı kollarını, sırtını çabuk çabuk ovalar, ısıtmak için... Birden sarılır, öpüşürler.)

SELDA – Seviyorsun beni, değil mi? Söyle hep söyle...

ERKUT – (Duygulu. Saçlarını, yüzünü çabuk çabuk öper kızın.) Seviyorum... Seviyorum... Seviyorum... Ölünceye kadar söyleyeyim istersen.

SELDA – Sus. Ölümden söz açma. Ölmeyeceğiz biz.

ERKUT – Tabii. Hep seveceğiz.

SELDA – Ya bir gün sevmezsen beni?

ERKUT – Selda...

SELDA – Aldatırsan?

ERKUT – Sus diyorum. (Bir an bakışırlar.) Kararlaştırmadık mı, öldürürsün beni.

SELDA – (Bir an sessizlikten sonra.) Ama gerçekten öldürürüm.

ERKUT – Tabii gerçekten... Ben de gerçekten öldürürüm seni. (Sert, soğuk, gene de heyecanlı bir mutluluk içinde bakıştıkları kararlı bir an yaşanır. Erkut bastırarak üsteler.) Seni aldatırsam öldür beni. Ben de rahatlıkla öldürürüm.

SELDA – (Bir sessizlikten sonra.) Hiç adam öldürmeyi düşündün mü?

ERKUT – Ben mi? Yoo... Bu başka bir şey. Adam öldürmek mi bu?

SELDA – (Dalgın.) Bilmem... İçim o kadar rahat ki...

ERKUT – Benim de...

Bakışırlar, kucaklaşıp öpüşürler; dışarıda birtakım ayak sesleri duyulur. Korkuyla sinerler kanepenin dibine. Solukları kesilmiştir, gözleri kapıdadır. Ayak sesleri uzaklaşır.

SELDA – Bekçidir... Uğramaz buralara... Gene de korkuyor insan.

ERKUT – Şimdi bizim evde de yer yerinden oynamıştır.

SELDA – Sen ne yazdın evdekilere?
ERKUT – Ne yazmadım ki... İyi bir ayna tuttum suratlarına.
SELDA – Ah, ben de yapabilseydim...
ERKUT – (Bir an sessizlikten sonra konuyu değiştirmek çabasıyla, birden anımsamış gibi.) Böyle durmakla olmaz. Bir yoluna bakalım. İçerde battaniyeler, çarşaflar var. Çıkarayım. Sarınalım. Üstümüzden çıkanları kuruturuz. (İçeri yönelir, sonra birden aklına gelmiş gibi durur.) İstersen sen git içeri, orda soyun, sonra...
SELDA – (Birden buz gibi kalır.) Bunu konuşmamış mıydık?
ERKUT – (Birden toparlanır.) Haa... E, ama...
SELDA – Ne olursun üsteleme... Elimde değil, duygularımı yenemem bir anda.
ERKUT – Ama neredeyse boş inanç gibi bir şey bu...
SELDA – (Ağlamaklı bir yalvarışla.) Ne olursun dedim.
ERKUT – Peki, peki canım.
SELDA – (Dalgın.) Yabancı bir yerde... Otelde... Yatak odası... Karyola... Birden ağlamak geliyor içimden. Bağışla beni Erkutcuğum. Giremem.
ERKUT – (Sokulur, sıcak bir sesle.) Sen beni bağışla.

Kız bunalımlı bir ânı atlatmış gibidir. Erkut birden fırlar. Odaya girer. Kız açılan kapıya yan gözle, çekingen bakar; hemen başını çevirir. Erkut da açık bıraktığı kapıyı, Selda'ya bakarak, döner kapatır sonra. Selda kazağını çıkartıp koltuğun üstüne koyar. Ağır ağır, koltuğu siper ederek soyunmaya bir yandan da avuçlarını vücuduna sürtüştürerek ısınmaya çalışır. Biraz sonra, çamaşırlarını da koltuğun arkasına asar. Bir ara boynunda kordonla asılı bir şeyi kaldırır. Kınında bir avcı bıçağıdır bu. Kemik saplı, sivri uçlu. Bıçağa bakar. Heyecanlıdır. Kınından çıkarır ağır ağır. Sivri, kocaman ucu ve parıldayan çeliğiyle göz alıcı, büyükçe bir bıçaktır. Tekrar kınına sokar, bıçağı boynuna asılı bırakır. Elinde battaniyeler, örtülerle Erkut girer. Selda iyice siner koltuğun arkasına; koltukta asılı çamaşırları hızla çeker alır. Çıplak omuzları ve yüzü

görünüyordur. Erkut bir an bakar, sonra yaklaşır, başını yana çevirerek battaniyelerden birini ve örtüleri uzatır bakmadan.

ERKUT – İyi sarın. Şu kanepeyi sana hazırlayayım. Ben de şuracığa... İki günün yorgunluğu var. Üşüyor musun?

SELDA – Üşümüyorum.

Selda çarşaflara sarınmaya başlar. Erkut önce kazağını gömleğini, fanilasını sıyırıp yana bırakır. Üst kısmı çıplaktır. Boynunda asılı bıçak görünür. Kızın boynundaki bıçağın eşidir bu.

ERKUT – Uykun?...

SELDA – Hemen uyuyuversem...

ERKUT – (Bir kanepenin arkasına geçerken gülerek bakar. Çıplak göğsünde sallanan bıçağı alır. Kılıfından çıkarmadan sapını sımsıkı yakalar.) Jane uyusun... Tarzan bekleyecek.

Bu oyuna ikisi de gülerler. Selda'nın gülmesi Erkut'a cesaret vermiştir. Oyunu sürdürmek ister gibidir.

ERKUT – (Kızı göstererek.) Jane... Tarzan...

SELDA – Maymun nerede?

ERKUT – Maymun mu? Dünya maymunla dolu.

SELDA – Evet, maymunlar var dünyada...

Selda birden gülmeye başlar. Gittikçe yükselen tonda bir gülmedir bu. Erkut önce kendi esprisine güldüğünü sanmıştır. Elindeki bıçağı kınından çeker, başka şaklabanlıklar yapmaya hazırlanır. Fakat Selda'nın iyice makaraları koyverdiğini görünce biraz şaşkın bakar. Selda, Erkut'un açıklama beklediğini görünce kahkahaları arasında anlatmaya çalışır. Sinirlidir.

SELDA – Maymun deyince... Annemle... Bir avukatı vardı... Kara suratlı... bir herif... Bir gün bilmeden girivermişim... kapı da açıkmış... annemin odasına... Tıpkı maymun gibi...

ERKUT – (Bir şey anlamamıştır.) Nasıl? Anlamadım...

SELDA – (Yavaş yavaş toparlanır, gülmesini keser. Gözlerinden gelen yaşları siler. Ciddileşir.) Zaten anlatılacak bir şey

değil. (Erkut'un kendisine öylece baktığını görünce bir şeyler söylemeyi gereksinir. Çarşafa iyice sarınıp kanepeye geçerken.) Bağışla beni... Ara sıra hiç de bana yakışmayan şeyler yapıyorum...

ERKUT – Sana her şey yaraşıyor.

SELDA – (Sinirli bir kıpırdanış içinde tedirgin.) Piyanom olsaydı... (Parmaklarıyla tuşlar üstünde gezinir gibi yapar.) Piyanosuz nasıl duracağım ben?

ERKUT – Ne çalmak isterdin?

SELDA – Her şey... Stravinski, Prokofiyev... Hindemith... Hele Bartok... Sen yokken çıldırmadımsa onlara borçluyum. Yoksa nasıl dayanırdım o ev denen zindana?... Birden olduğu yere, kanepenin bir köşesine yıkılır gibi çöker, hıçkırarak ağlamaya başlar. Erkut şaşırmıştır. Kız sarsıla sarsıla ağlıyordur.

ERKUT – Selda... (Birden kıza yaklaşır, tutup kendine döndürür. Kız daha şiddetli hıçkırıklarla, içini çeke çeke ağlıyordur.) Ne olursun Seldacığım?

SELDA – (Hıçkırıkları arasında.) Yok bir şey... Yok bir şey... Geçecek... Bilmiyorum... Elimde değil...

ERKUT – (Kızı şefkatle okşar.) Böyle şeyler yasaktı.

SELDA – Yoruldum... Çok yoruldum... Ne olursun, bakma bana... Çok çirkin olurum ağlayınca.

ERKUT – Ağlamak kimseye yakışmaz. Sen güzelsin. Her vakit güzelsin benim için. Bak bana bakayım.

SELDA – (Sakinleşmeye başlamıştır. Hıçkırıkları yavaşlar. Tek tek içini çeker.) Geçecek bunlar...

ERKUT – Elbette geçecek. Neye karar verdik biz? Her zorluğu yeneceğiz birlikte.

SELDA – Birlikte olsun da... İsterse ölüm olsun. Hiçbir şey ayıramaz beni senden.

ERKUT – Canım benim, bak göreceksin nasıl baş eğecekler gücümüz önünde... Pis, aşağılık burjuvalar...

SELDA – İnanıyorum sana Erkutcuğum... Baş eğecekler...

ERKUT – Yalansız, dolansız, birbirini içtenlikle seven kişilerin mutluluğuna imrendirerek, yok edeceğiz onları. Kahrolacaklar aşağılık yaratıklar... En güzel şiirlerimi, en güzel hikâyelerimi yazacağım... Bursa'daki o ihtiyarı yazacağım önce. Bıçakçıyı. Dikkat ettin mi adamın yüzüne?

SELDA – Ettim. Ödüm patladı. Sanki her şeyi anlamış, bizi ele verecekmiş gibi geldi.

ERKUT – O dükkân... İçerde kıpkırmızı ağzıyla körük... Aygıtlar, örsler, demir parçaları... İsli, paslı çıraklar... Hepsi kan ter içinde çekiç sallıyor... Ne dedi ihtiyar fark ettin mi? "Biz bıçakları insanlar birbirini vursun diye değil, sevsin diye yapıyoruz..."

SELDA – Dedim sana, anladı adam...

ERKUT – Anlamıştır belki de. Kahpelik etmez onlar...

SELDA – (Çocuksu.) Etmezler değil mi?

ERKUT – Etmezler... Halk onlar... Kahpelik burjuvalarda, kompradorlarda...

SELDA – (Çekingen.) Ne demekti o, komprador?...

ERKUT – (Birden kızacak gibi olur.) Anlatmıştım ya sana.

SELDA – Kızma bana Erkutcuğum. O kadar yeni duyuyorum ki bu sözleri... Daha kalmıyor aklımda...

ERKUT – Haklısın... Sen de bana kaç kez anlattın; allegro moderato bilmem ne? Daha dilim bile dönmüyor. Zaten böyle olmaz Seldacığım. Hele bir evimiz olsun... Kocaman bir kitaplığımız da olacak. Okuyacağız. Sana her şeyi anlatacağım. Öğreneceksin bütün kötülüklerin nedenini...

SELDA – Okurum tabii... Anlayabilirsem...

ERKUT – Tabii anlarsın.

SELDA – Ben senin kadar okula gitmedim.

ERKUT – Okulla ilgisi yok bunun. Basit işçiler bile anlıyor... Çektin ve gördün... En iyi okul o. (Bilgiçlikle.) Ben okulda mı öğrendim bunları?

SELDA – (Hayranlıkla bakar.) Nasıl öğrendin?

ERKUT – Bir defa bir-iki arkadaşım var kolejde. Sonra asıl önemlisi dayım tabii...

SELDA – Öyle merak ediyorum ki dayını...
ERKUT – Daha on beş gün merak edeceksin; sonra doğru Adapazarı'na... Görürsün o zaman... Bembeyaz saçları, koskocaman elleri... Kaplan gibi dolaşır tamirhanenin içinde... Herkesin ödü patlar.
SELDA – Döver mi çırakları?
ERKUT – Yok canım... Saydıklarından...
SELDA – Ya beni iyi karşılamazsa?
ERKUT – Babamı kızdıracak her şeyi iyi karşılar o... Panzehiridir. Sonra sen de burjuvalara bir küfrettin mi başının tacı olursun.
SELDA – Ben küfür bilmem ki.
ERKUT – Kahrolsun pis burjuvalar diyemez misin?
SELDA – (Ürkek, çekingen.) Bilmem... Derim herhalde...
ERKUT – Herhalde ne demek? Söyle bakayım... Söylesene...
SELDA – Kahrolsun pis burjuvalar...
ERKUT – Biraz daha yüksekten... yürekten söyle...
SELDA – Kahrolsun pis burjuvalar...
ERKUT – Ha şöyle... Canım benim... (Kıza sarılır. Öper. Öpüşürler.) Kahrolacaklar. Hem de nasıl?
SELDA – Bir şey diyeceğim sana... (Erkut merakla bekler.) Ama kızma.
ERKUT – Niye kızayım? Ben sana kızabilir miyim?
SELDA – Birkaç kere söyledim ama... Bu burjuva sözünü söylerken anlamsız bir şey diyorum gibi geliyor bana.
ERKUT – Nasıl anlamazsın Seldacığım... Senin annen, baban, o sizin eve gelip giden heriflerin hepsi, bizimkiler, topu birden burjuva... Kötü herifler... (Selda bir şey söyleyecek de çekiniyor gibi bakar. Erkut anlamıştır.) Söyle, söyle...
SELDA – Ama biliyor musun, tek tük de olsa iyiler de vardı içlerinde... Kızma bana.
ERKUT – Kızmıyorum, kızmıyorum. Yalnız, bu böyle olmayacak. Şimdilik inan bana. Sonra daha geniş daha ayrıntılı öğrenince hak vereceksin.

SELDA – İnanıyorum. Haksız şey söylemezsin sen.
ERKUT – Teşekkür ederim. (Garip giysilerine bakar.) Ne vakit kurur çamaşırlarımız? Yedek çamaşır hiçbir şey de almadık.
SELDA – Bir şeyimiz yok ki bizim. Şunları bile eve göndermek geliyor içimden... Alın malınızı, sizin olan hiçbir şey kalmasın diye suratlarına çalmak...
ERKUT – Kimin?
SELDA – Kimin mi? (Erkut'a bakar.) Bizimkilerin... (Erkut'un dikkatli bakışı ile anlamıştır. Ekler.) Tabii, yani burjuvaların suratına.
ERKUT – İşte böyle benim biricik Selda'm. Bak ne güzel anlamışsın. Merak etme, çok değil, bir ay sonra yapacağız bunu... Her şeyi başlarına çalacağız sizinkilerin de, bizimkilerin de...
SELDA – (Kafası bir şeye takılmış gibi bir an durur. Erkut da fark etmiştir.) Peki piyanom?
ERKUT – Piyanon mu?
SELDA – Ben piyanosuz ne yaparım, nasıl çalışırım? Piyanoyu bana babaannem almıştı amma... Dünyada vermez annem.
ERKUT – Bırak şimdi bunları. Her şeyi çözeceğiz bir ay sonra. Daha olmazsa motosikletimi satarım, Chris-Craft'ımı satarım. Dayımın yanında bunlar. Tamirhanede.
SELDA – Onları kim aldı sana.
ERKUT – Kim mi? Babam aldı ama... Babam şey yapmaz. Yani... Canım şimdi bunları düşünmenin sırası mı hayatım?
SELDA – Bağışla beni Erkutcuğum.
ERKUT – Hele bir dayımın yanına gidelim. Şimdi de gidebilirdik pekâlâ.
SELDA – Allah korusun. Artık on beş günden önce hiçbir yere çıkamayız buradan. Beni Londra'ya, seni hapse, değil mi?
ERKUT – (Kafa tutar gibi.) Bir şey yapamazlar.
SELDA – Nasıl yapamazlar? Sen demedin mi ben on sekizimi bitirmeden yakalanırsak seni hapse atarlarmış diye?

ERKUT – Dedim. Ama yakalayamazlar beni... Seni de...

SELDA – (Korkuyla bakar.) Pekâlâ yakalarlar. Sen de biliyorsun. On beş gün sonra on sekizimi bitirdim mi, çıkar istediğimiz yere gideriz. Ne senin başına iş gelir, ne de beni yurttan uzaklaştırabilirler. İsterse annem çıksın karşıma. (Başını kesinlikle iki yana sallayarak.) Şimdi bir yere.

ERKUT – (Kızın heyecanlı davranışına yukardan gülerek bakar. Sonra işi oyuna vurur. Yatak çarşafını Romalı gibi sırtına atar. Kötü bir aktör vurgusuyla başlar.) Damarlarında Remus ve Romulus'un asil kanı dolaşan hiçbir Romalı yolundan dönmez. Çekil Portia, Sezar gidecek. (Kız şaşkın, kesik kesik gülmeye başlar. Erkut sözünü dalga geçtiğini tam belli eden bir tonla yumuşatarak alayla bitirir.) Ve bir daha da dönmeyecek.

SELDA – (Gülerken mahzunlaşmıştır.) Dönmeyecek misin bir daha?

ERKUT – (Kızın bozulmasına şaşırır.) Ben mi? Nereye gideceğim ki?

SELDA – (Soğuk, sinirli.) Gideceksin, bir daha da dönmeyeceksin.

ERKUT – Ama, saçmalıyorsun Selda.

SELDA – Belki. Saçmalıyorum belki. Bakıyorsun içimde beni bırakıp gidecekmişsin gibi bir duygu. Ne yapayım, yenemiyorum bir türlü.

ERKUT – (Yaklaşır. Birden boynundaki bıçağı çıkarıp uzatır kıza.) Ne duruyorsun. Al vur öyleyse. Şimdiden vur!

SELDA – Ciddiye almıyorsun galiba.

ERKUT – Ciddiye mi almıyorum?

SELDA – O senin bıçağın. Koy yerine. (Erkut bıçağını ağır ağır yerine koyarken.) Başlangıçta ben de pek ciddiye almamıştım. Oyun gibi bir şey geldi bana. Ama benim için korkunç bir anlam taşıyor. (Örtü altında, göğsünde asılı kendi bıçağını tutar.) Hem de öylesine kutsal... Ben bütün köprüleri yıktım Erkut. Dönüşüm yok benim artık.

ERKUT – Bir bıçak bulunsun yanımızda, ite köpeğe karşı kendimizi koruruz diye girmiştim bıçakçıya. Sen sorunca, alay olsun diye "Beni aldatırsan, bırakırsan beni, seni öldürmek için alıyorum" dedim. İnanıverdin... Artık ben de inanıyorum. Aynı şey için bir bıçak da senin alman birden nasıl mutlu etti beni bilemezsin. Benim için öylesine kutsal ki bu... Ama ne yapsam anlatamıyorum sana... Hep burjuvaları görmüşsün yörende. Beni de onlardan biri sanıyorsun. Yalancı, yapmacıklarla dolu, kişileri anlattıkça mutlu olan...

SELDA – Yalvarırım sus.

ERKUT – Sürekli kuşku içindesin. Bana bakışlarından bile...

SELDA – Ne olursun konuşma böyle. Sana inanmazsam bir dakika yaşayabilir miyim sanıyorsun? Ama korkuyorum. Her şeyden korkuyorum... Sanki bir düşteyim de uyanıvereceğim ve kendimi o bizim ev cehenneminde bulacağım gibi geliyor. Sen sanki düşte varsın. Böyle güzel bir şey ancak düşlerde olur.

ERKUT – (Kızı birden sımsıkı tutar ve sevgiyle sarsar.) Öyleyse uyan, uyan; bak işte düş değil... Bak işte, sen de ben de varız. Yan yanayız. Ayaklarımızdaki çamura bak. İki gün kaçtık o yerlerden. Daha terimiz kurumadı. İzmir de uzakta şimdi, Piraye Hanım'ın köşkü de... İthalatçı Avni Bey de... Annenin kapıları küt diye yüzüne kapatması, Avni Bey'in iki kadeh çekip "Kızım, hadi biraz Chopin çal" diye tutturması... annenin yatak odasından çıkmayan sarışın, esmer, kumral, her boyadan "özel konukları", babanın yalandan enfarktüs krizleri de yok. Bizimkiler de yok. Ne tuğla harmanı hesapları, ne döviz kurları, ne ticaret... Yok... Yok... Hiçbiri yok artık. Ben de istersem adam olurum, istemezsem olmam. İki kız kardeşini, aptal annemin soyunu sopunu unutup dolandırmış milyoner işadamı, tuğla fabrikatörü Sabahattin Bey'in oğlu Erkut, koleji yarım bıraktı diye kıyamet de kopmaz... Görüyorsun değil mi?

Onların hepsi, hepsi düş oldu. Gerçek biziz şimdi. Bak, sıcak etimiz, soluğumuz... Bütün karanlıklara karşı ışıltılı gözlerin, dudakların, benim gücüm...

SELDA – (Heyecanla keser.) Erkut...

ERKUT – İnanmıyor musun bana?

SELDA – Hiç bitmeyecek değil mi?

ERKUT – Hiç bitmeyecek... Yemin ederim bitmeyecek.

SELDA – Sensiz kalmaktan korkuyorum, ölümden değil... Anlıyorsun beni, değil mi?

ERKUT – Ta yüreğimin içinin içinden anlıyorum seni... Benim biricik korkum da sensiz kalmak... Seni sevmekle başladı benim için her şey. Sensiz bitiveririm, anlıyor musun?

SELDA – Birlikte başladık, birlikte biteceğiz...

ERKUT – (Bıçağını alır, kıza da işaret eder.) Al bıçağını yemin et.

SELDA – (Bıçağını iki eliyle tutar, göğsüne bastırır, oğlanın gözlerinin içine bakar. Heyecanlıdır.) Sensiz yaşamayacağım. Yemin ediyorum.

ERKUT – Seni aldattığıma inanırsan, yemin et bu bıçağı yüreğime saplayacağına. (Kız bir an tereddüt eder gibi kalır. Heyecanlıdır, sesi çıkmaz. Erkut sertçe bastırarak üsteler.) Yemin et.

SELDA – Yemin ediyorum. Beni aldatırsan, ta yüreğine saplayacağım bu bıçağı... Sen de...

ERKUT – Ben de yemin ediyorum. (Bıçağı kızın yüreğine batıracak gibi tutar.) Bu bıçağı işte böyle ta yüreğinin içine saplayacağım... beni aldatırsan... Şimdi anladın, değil mi?

(Bir an bakışırlar.)

SELDA – Erkut... Bilemezsin nasıl mutluyum... Kim ayırabilir bizi artık?

ERKUT – Hiç kimse... hiçbir şey... (Birden sarılırlar. Kız kollarını Erkut'un boynuna dolar. Öpüşürlerken kızın elinden bıçak düşüverir. Erkut kızı bırakır, bıçağa bakar, eğilir alır. Kıza verirken.) Daha sıkı olmalı bileklerin... Erkek bileği gibi.

SELDA – (Utangaç.) Seni öperken gevşeyiveriyor ellerim. Ama söz... Bir daha düşürmem.

ERKUT – (Bir yana attığı pardösüsünün cebinden bir paket çıkarırken.) Bir şey yemek istiyor musun? Aç mısın?

SELDA – (Kanepeye uzanırken.) Açım! Uyumak istiyorum... (Şezlonga yavaşça uzanır. Gözleri mutlulukla kapanıyor gibidir.)

ERKUT – (Uzanmasına yardım eder sevecenlikle.) Uyu bir tanem... (Üstünü örter, öper.) Tatlı düşler... (Paketi açıp bakar. Bir parça ekmek, biraz peynir, bir-iki mevsim meyvesi... Paketteki lere şöyle bir bakar.)

SELDA – (Mırıltılı bir biçimde.) Bundan tatlı ne olabilir ki...

ERKUT – Tedbirsizlik ettik. Gerekli şeyleri alıp gelmek vardı buraya. Ne yapacağız günlerce? (Kendi kendine söylenir gibi konuşmuştur. Bir an düşünür, kıza bakar. Yavaşça seslenir.) Selda... (Selda uyumuş gibidir.) Ben çıksam da bir şeyler alsam. (Kendi kendine hafifçe söylemiştir bunu. Sonra ağırca kapıya doğru yönelir. Eşyalarına el atar... Belki bir şey düşürür.)

SELDA – (Bu ufacık gürültüyle korkuyla fırlar, Erkut'a bakar.) Çıkacak mısın?

ERKUT – Bir şeyler alsam diyorum...

SELDA – (Korkuyla kalkar.) Beni bırakıp da mı?

ERKUT – Aç kalamayız ki günlerce... Aceleyle daldık buraya.

SELDA – (İyiden iyiye bozulmuştur. Neredeyse ağlamaklıdır.) Beni burada nasıl yalnız bırakırsın Erkutcuğum...

ERKUT – (Yaklaşır.) Ama bir şeyler yapmamız gerek bir tanem. Beraber girip çıkamayız. Göze çarpar. Ben tek başıma...

SELDA – (Şiddetle karşı koyar.) Kesinlikle olmaz. Ben sensiz nasıl kalırım burada?

ERKUT – Ben de istemem seni bırakmak ama... Söyle ne yapalım peki?

SELDA – Bilmiyorum. Gerekirse hiçbir şey yemeyiz günlerce...

ERKUT – Ya hastalanırsak?

SELDA – Öyleyse birlikte çıkacağız?
ERKUT – Nerden alacağız?
SELDA – İlerde bir köy vardır. Oraya kadar gitmek gerek. Dükkânlar vardır orda. Yazları...
ERKUT – Şimdi de bir şeyler bulunur herhalde. Ama birlikte nasıl gideriz? İzlemezler mi bizi?
SELDA – İzlerler... (Çaresizlik içinde bakınır, gözleri dolar, ağlamaya başlıyordur.) Ben ne yaparım sensiz?
ERKUT – (Kızı sevgiyle kucaklayıp öper.) Haklısın canım. Bırakır mıyım seni burada? Öyle, söylüyorum işte... Birlikte çıkarız. O ki izleneceğimizi biliyoruz, tehlike yok demektir. Ona göre davranacağız. Uyanık olacağız. Hem artık buraya nasıl girileceğini, yolları filan da öğrendik. Bir tanem benim... Affet. Üzdüm seni.
SELDA – Hazırlanayım.
ERKUT – Hemen çıkalım mı?
SELDA – Köy burası. Dükkânlar kapanmadan, değil mi?
ERKUT – Ama ıslak daha her şeyimiz...
SELDA – Kuruturuz. Sonra çıkarız. (Çamaşırlardan birini alır bakar.) Zaten içimize pek işlememiş. Bak bunlar kuru bile... (Erkut uzanır, kızın kombinezonuna bakar. Selda o zaman bilincine varmıştır yaptığı işin. Utangaç, kombinezonu çeker, başını döndürür.) İyice kuruyunca çıkarız... Sen de bak çamaşırlarına.
ERKUT – (Kendi öteberisini tutar.) Evet kuruyor. (O sırada Selda'nın el attığı giysilerinin cebinden yere bir şeyler düşmüştür. Nüfus kâğıdı, kâğıtlar... ve yerde madensi ses çıkaran bir ufak kutu.) O ne?
SELDA – (Kutuyu alır aceleyle, ötekileri de toplarken.) Şey... nüfus kâğıdım filan.
ERKUT – O ses çıkaran neydi?
SELDA – (Artık saklayamayacaktır.) Ha, bu mu? Şey... Gümüş bir kutucuk... (Ufak *Kuran* ya da benzeri duaların saklandığı, zincirli bir gümüş kutudur bu. Selda çekingen gösterir.)

ERKUT – (Birden alır merakla, bakar.) Kutucuk mu?

SELDA – Hımm... (Erkut açacak gibiyken birden atılır alır.) Açma... (Erkut kıza şaşkınlıkla bakar.) Babaannem vermişti. Söz almıştı benden, yanımdan hiç ayırmayacağıma; evlenirken koynumda taşıyacağıma yemin ettirdi... Dua gibi bir şey olmalı. Kutsallığına inanırdı. Açılmazmış.

ERKUT – (Şaşkın, kızgın.) Kutsal mı?

SELDA – (Utangaç, çekingen.) Biliyorsun ben inanmam böyle şeylere Erkutcuğum, ama işte, yaşlı kadıncağız, öylesine inanırdı ki... Hayatta en sevdiğim insandı biliyorsun. Söz vermiş bulundum.

ERKUT – Pekiyi...

SELDA – Niye öyle beni suçlar gibi bakıyorsun?

ERKUT – Ben mi? Yoo... Ama biraz garip. Böyle şeyler bağlılıkla nasıl bağdaşır...

SELDA – (Keser.) Bağlılık filan değil Erkutcuğum. Evden ayrılırken aldım üstüme... Bir tek onu aldım. Evde bırakamazdım. Üstümde taşımam şart değil. Bağlılık filan da değil. Al, sende dursun istersen... Al... Atamam ya... (Kutucuğu Erkut'un eline vermiştir.)

ERKUT – (Elindeki kutucuğa şöyle bir bakar.) Ben ne yapayım? Bir yere saklayayım istersen. Üstümüzde ne taşıyacağız... (Etrafına bakınır.)

SELDA – (Kâğıtları uzatır.) Al bunları da sen sakla... Üstümüzden düşer müşer... (Erkut'a vermiştir.) Nüfus kâğıdım, diplomam filan...

ERKUT – (Şezlongun arkasındaki halının bir köşesine ya da başka uygun bir yere doğru gider. Kaldırır halıyı, elindekileri yerleştirirken.) Hadi çıkacaksak çabuk olalım. Geç kalacağız.

Selda kanepenin arkasına geçip çömelir, giysilerini eliyle düzeltip giymeye hazırlanırken...

KARARIR

Otel

Otel odasının kapısı açılır, bir uşak uzanıp elektrik düğmesini çevirir. Hol aydınlanır. Uşak geri çekilir saygıyla, Nevin, Rıdvan girerler. Uşak elinde valizlerle girer. Yerine bırakır valizleri, bahşişini alır çıkar. Yalnız kaldıkları zaman Nevin sevgiyle Rıdvan'a döner. Rıdvan ilgisizdir. Yorgun, bezgin gibidir. Gene de her şeyi üstlenmiş, babayani bir hali vardır. Kravatını gevşetir, ceketini çıkarır ağır ağır... Rastgele bir yere atar. Nevin önce bir şey söyleyecek gibi olur, sonra vazgeçer; hüzünlü bir gülümsemeyle etrafa bakınır.

NEVİN – Sanki hiçbir şey değişmemiş... Tıpkı yirmi yıl önceki gibi... Ama bir gariplik çökmüş... Eskimiş... (Rıdvan kravatını çıkarırken duymamış gibidir. Nevin bir an yanıt bekler. Sonra üsteler.) Değil mi Rıdvan?

RIDVAN – Hımmm... Hiçbir şey değişmemiş.

NEVİN – (Rıdvan'ın farkında değil gibi dolaşır. Her şeyi dikkatle inceler, uzun uzun bakınır.) Bu Van Gogh buradaydı değil mi?

RIDVAN – (Şöyle bir bakar.) Hımmm, buradaydı.

NEVİN– (Birden güler.) Bak Rıdvan bu veyyözü hatırlıyor musun? Hani devirmiştik ilk gece. (Veyyözü tutar.)

RIDVAN – Hımmm... Devrilmişti. (Alaylı.) Dikkat et, gene devireceksin. (Bu ara valizlerin birinden çabucak bir bornoz, havlu, tıraş takımı, diş fırçası çıkarmış, havluları omuzuna atmıştır.) Ben banyoya giriyorum.

NEVİN– (Rıdvan'daki ilgisizliği anlamıştır. Yaklaşır, biraz uzağında durup kırgın bakar.) Hiç heyecanlanmadın mı?

RIDVAN – (Yeni ayılıyormuş gibi anlamsız bakar.) Heyecanlanmadım mı? (Toparlanır.) Tabii... İnsan heyecanlanıyor. (Nevin'in öylece bakışı önünde, durumunu kurtarmak içinmiş gibi bir şey yapmak ister, beceremez.) Daha doğrusu çok yorgunum da...

NEVİN – ... Heyecanlanamıyorsun.

Rıdvan gene bir şey diyecek olur, bir hareket yapar, tamamlayamaz. Nevin döner. Ağır, kırgın uzaklaşırken Rıdvan, boş verir gibi banyo kapısına yürür. Tam girecekken telefon çalmaya başlar. İrkilerek durur. Nevin açar telefonu.

NEVİN – Efendim?... İstanbul arıyormuş.

RIDVAN – (Birden öfkelenir.) Başladılar... Allah... Töbe töbe... yok de...

NEVİN – Yok deyin. (Telefonu kapatır.)

RIDVAN – (Öfkeyle gelir telefonu açar.) Resepsiyon mu? Bizi kim ararsa yok diyeceksiniz. Evet. Sağ olun. (Telefonu kapatır.) Bir sürü eşşş... (Tamamlayamaz.) Herif oturmuş orda...

NEVİN – (Sevinmiştir, yaklaşır adama, kollarını yavaşça boynuna dolar, kadınca bir sokuluş içinde sevgiyle bakar.) Demek sonunda benimle baş başa kalmaya razı oldun?... Hiç değilse bir hafta...

RIDVAN – (Öylece bakar.) Yorgunum dedim ya...

NEVİN – (Bir an bakışırlar. Nevin mahzunlaşır.) Çok mu yaşlandım? Çirkin buluyorsun beni, değil mi?

RIDVAN – Çirkin bulmuyorum seni... Yaşlı olduğunu söylemek de işime gelmez... Benden sekiz yaş gençsin. Bak daha yorulmadın.

NEVİN – (İğneli.) Senin kadar koşmadım. (Bir an sessizlik olur, kadın inatla bakıyordur adama.) İyine gitmiyor değil mi bazı şeyleri anımsatmam?

RIDVAN – (Kadını bırakıp banyo kapısına giderken.) Boyuna aynı şeyleri söylemen iyime gitmiyor sadece. (Sonra meydan okurcasına dönüp bakar.) Evet, çok koştum... Şimdi de yorgunum, dinlenmek istiyorum. Hiç sana hesap soruyor muyum ben?

NEVİN – Niçin sormuyorsun? Sor istersen. (Öylece bakışırlar bir an. Nevin meydan okuyor gibidir bu kez.)

RIDVAN – Kendine çok güveniyorsun Nevinciğim. Ama bil ki benim –sen de içinde– hiç kimseye öyle pek güvenim yok. Bu iş de böylece bitsin artık.

NEVİN – (Öfkeyle karşı kor.) Tam erkek bencilliği. Senin için gerekli değil, bitsin artık! Ya benim için gerekli ise?... Konuşmak isteği ile yanıp tutuşuyorsam?... (Bir an öylece bakışırlar.)

RIDVAN – (Omuz silker yavaşça; gayet ciddi.) Konuş... (İçeri girerken yumuşaklıkla yineler.) Konuşacaksın tabii... İçeri girer, kapıyı kapatır.

Kadın öylece bakıyordur. Biraz sonra, duş, su sesleri gelir. Nevin bir an bakar, sonra üzgün döner. Ağır ağır yaklaşır, masa üstündeki çantasından bir sigara paketi çıkarır, kibrit aranır. Bir sigara yakar. Ne yapacağına karar verememiş gibi bakınır. Sonra tam telefona yaklaşıp açacakken banyo kapısı açılır. Rıdvan sırtında bornoz, öfkeyle fırlar.

RIDVAN – Hay Allah kahretsin... Su buz gibi... Kaplıca otelindeyiz.

NEVİN – Biraz akıtsaydın... Belki ısınır.
RIDVAN – (Kızgınlıkla yaklaşıp telefonu açarken.) Ben bilmem mi bizim malları... Otel işletecekler de... Alo... Ha... Niye sular buz gibi?... Ha!... Hava soğudu mu sular üşüyor demek...
NEVİN – Peki ne halt edeceğiz biz?
RIDVAN – Peki ne halt edeceğiz? (Biraz dinler, sonra sertçe kapatır.) Ne halt edersen et.
NEVİN – Öyle mi dediler?
RIDVAN – Hayır öyle demediler. "Ancak aşağıdaki banyolar sıcak oluyor, orası kapalı; açılınca zatıâlinize haber veririz muhterem beyefendi" dediler.
NEVİN – Gene başladın. Minicik kavgalar için geldikse buraya, rica ederim valizleri açmadan dönelim.
RIDVAN – Kavga edeceksek bile aç valizleri... Temiz çamaşır gerekli. Niye isteyeyim kavga etmeyi. Dünyanın en tatsız şeyidir seninle kavga etmek, bilmem mi?
NEVİN – Benimle olup da sana tatsız gelmeyen ne var ki?
RIDVAN – O kadar da değil. Çok tatlı şeyler de olmuştur. (Kadına yaklaşır. Nevin'i öpmek için eğilir, fakat Nevin birden başını kaçırır, adamdan uzaklaşır; valizleri açmaya, eşyalarını yerleştirmeye başlar. Rıdvan alaylı bakar arkasından. O da valizden çıkan öteberisine uzanırken birden aklına gelmiş gibi sorar.) İçki nerede?
NEVİN – (Karşılık vermez. Valizlerden birini boşaltır, bir şişe viski çıkarıp adama uzatır.) Bardağı isteyiver.
RIDVAN – (Telefonu açar.) İçki için bardaklar ve buz... Evet. (Kapatır telefonu.) Sen de içersin değil mi?
NEVİN – (Eşyaları yerleştirir.) Bilmiyorum.
RIDVAN – (Elindeki viski şişesine bakar, oynar gibi bir-iki çevirir, kadına bakar, sonra yaklaşıp yanına oturur kadının.) Bak Nevinciğim, kararlı geldik buraya... Kendimize yepyeni bir yol çizelim... Seni anlıyorum; acı çektin, gene de çekiyorsun. Belki ben suçluyum bunda... Ama önce şuna

karar verelim... (Bir an durur; Nevin de elini daha ağır tutmuş ilgiyle dinliyordur ne diyecek diye, başını işinden kaldırmadan. Rıdvan yavaşça tamamlar.) Bende olmayan şeyleri artık isteme benden.

NEVİN – (Sinirlerini tutup sakin olmaya çalışarak işini çabuklaştırır.) Sende olmayan şeyleri mi istedim senden? Yoksa bol bol başkalarına dağıttığın şeyleri mi?

RIDVAN – (Elindeki şişeyle öfkeli oynar. Tam bir şey söyleyecekken kapı vurulur hafifçe.) Gel... (Uşak girer; bir tepside bardaklar, buz kabı vardır. Masaya bırakır gider. Bu arada Rıdvan kalkmış şişeyi açmıştır. İki bardağa buz koyar, sonra içki doldurur. Bardakları alır, Nevin'e yaklaşır, uzatır.) İçelim.

NEVİN – (Elindeki elbiselerle gardıroba doğru gider.) Teşekkür ederim, içmeyeceğim.

RIDVAN – (Bir an bakar kadının arkasından, sonra döner, içer.) Başkalarına bol bol dağıttığım şeyleri sen hep böyle ittin... (Gene içer.)

NEVİN – (İşini bitirmiştir, gelir, bir koltuğa bırakır kendini bir sigara yakar. Sakin bakar adama. Rıdvan içiyordur.) Seninle hiçbir zaman yeni bir yol çizemeyeceğiz.

RIDVAN – Aslında ben eski yolumuzdan yakınmış değilim.

NEVİN – Her vakit kendini haklı bulan bir kimseye yeni yolun ne gereği var?

RIDVAN – Peki, sen hiç haksızlık etmedin mi bana karşı?

NEVİN – (Kalkar, bir bardak alır, içki doldurur.) Bilmiyorum. Üfff... Kafam o kadar dağınık ki... Bilmiyorum... (İçer.)

RIDVAN – (Kadına yaklaşır.) Bak Nevinciğim... (Kadını çeker, kanepede yan yana otururlar.) Otur şöyle... Dinle beni... Tut ki ilk kez karşılaşıyoruz seninle... Şu anda tanıdın beni... Ben de böyle bir adamım...

NEVİN – (Bir an bakar adama. Adam susmuştur; tamamlayamaz sözünü.) Evet, sen de böyle bir adamsın...

RIDVAN – ... Bütün kusurlarımla, aptallıklarımla, çirkinliklerimle... (Bir an durur.)

NEVİN – (Tamamlar.) ... Yalanlarınla...

RIDVAN – ... Evet, yalanlarımla... Olduğum gibi yani... Sevebilir misin?

NEVİN – (Yerinden kalkar birden.) Boş şeyler konuşuyoruz. Yirmi yıl önce sormalıydın bunu...

RIDVAN – Yirmi yıl önce konuşacak öyle tatlı şeylerimiz vardı ki, bunların varlığının bile bilincinde değildik... Ne sen, ne de ben... Suçumuz da böyle başlıyor zaten... Yirmi yıl önce seninle bu odadan içeri girerken kendimi azgın bir boğa sanıyordum, şimdi mezbahaya götürülen yaşlı bir manda gibiyim... Sen yirmi yıl önceki gibi misin? Değişmeyen neyimiz var?

NEVİN – Değişmeyen bazı şeyler vardır Rıdvancığım... Ben senin gücünden yakınmadım... Aslında kendine iftira ediyorsun. Hatta inanmayacaksın ama, o boğa gibi gücünü, başka kadınlarla har vurup harman savurmanda da değilim... Artık alıştım buna... Bol bol para kazanman gibi bir şey... Ama benimle bölüşmeni istediğim bir yanın var ki, ya da ben varlığına inandım, onu esirgedin benden... Dayanamıyorum. İşte her vakit o yıktı beni... Sürekli biçimde başkalarını ortak ettiğin şeyi bana yasakladın...

RIDVAN – İnan ki anlamıyorum... Çok kez söyledin bunu; başkalarıyla bölüşüp senden esirgediğim şey nedir, açıklasana...

NEVİN – Bu açıklanmaz... Yanında benim bulunmam gerekli anlarında, daima başkası bulundu... Yalnız kadınlar sorunu da değil bu... Ne vakit sana bir şeylerimi açmak için yansam, ya uzaklarda buldum seni... ya da çok yakınımda ama dünyayı umursamaz biçimde ilgisiz... Bak şu anda da öyle değil misin? Ben bu odaya girerken öylesi tatlı, kutsal da diyebilirim, duygularla doluydum ki senden başka kim anlayabilirdi beni? Kimle bölüşebilirdim böylesine değer-

li bir şeyi senden başka?... Buraya gelmemizi de sadece bunun için istemiştim... Ama görüyorsun, bütün çabam boşunaymış... Sen gene o sensin... Beni gene tek başıma bıraktın.

RIDVAN – (Bir umarsızlıkla içer bir yudum.) Peki niye ayrılmadık biz?

NEVİN – Niye mi ayrılmadık? (Nevin deminki duygulu havadan sıyrılır gibi kımıldar, sakin ve soğuktur.) ... Ayrılmadık... Çünkü hiç aldatmadım seni. (Bir an sessizlik olur.) İnanmazsın buna değil mi?

RIDVAN – (Yüksekten tok bir sesle.) Evet... İnanmam... (Sonra umursamazlıkla.) Ama inansam ne olur, inanmasam ne olur? Ne değişir yani?

NEVİN – Çok şey değişir. Ama bu umursamazlığın var ya, hiçbir şeyi değiştirmeyen... Her şeyi donduruveren bu umursamazlığın... (Birden tutamaz kendini. Gözleri dolar. İsyanla bağırır.) Allah kahretsin seni. Kahretsin. (Ağlamaya başlar. Hıçkırıklarını zor tutuyordur. İçmeye başlar.)

RIDVAN – (Önce ne diyeceğini bilemez, sonra yaklaşır kadına.) Biliyorum ne desem, artık dinlemezsin beni...

NEVİN – Dinlemeye değer ne söyleyebilirsin?...

RIDVAN – (Bir hareketle içki kadehini yukarı kaldırıp göğe bakar.) Tanrım, görüyorsun ne kadar sabırlıyım.

NEVİN – (İsyanla.) Olma... Evet olma... Olma da, ne olursun, bir ilişki kurabilelim seninle... Bağır, çağır... Hatta döv istersen... Evet döv. Belki o zaman bir sonuca varacağız. Ne bileyim, belki ayrılacağız. Bir şey mi olacak yani... Senin bu "sabırlı" halin var ya, yirmi yıldır... (Sözünü tamamlayamaz, gözleri dolmuştur yine tıkanır gibidir.) Allah kahretsin... Sabır diyorsun buna ha? Umursamazlığın, bencilliğin adı sabır oluyor... Peki, benim çektiğime ne diyeceğiz o zaman?

RIDVAN – Bak kızım, aslında sen kendi bencilliğinin kavgasını yürütüyorsun. Benimle sürekli savaş içinde sayıyorsun kendini... Üste çıkacaksın...

NEVİN – (İlginç bulduğu bu sözleri dikkatle dinlemeye başlamıştır. Rıdvan'a bakar. Rıdvan keser gibi yapınca.) Evet... (Devam et anlamına bir "evet"tir bu.)

RIDVAN – Halbuki benim başka savaş alanlarım var. Sen karşında beni bulamayınca, alanı boş, beni de hükmen yenik sayıyorsun. Boşuna uğraşma. Ufak mahalle takımlarının şamatalı savlarına karşı çıkmaya razı edemeyeceksin beni.

NEVİN – Ne haddimize... Sayın bayımız için ancak yüz binlik stadyumlar söz konusudur...

RIDVAN – Milyonluk.

NEVİN – Büyük küme farkı var demek duygularımızın arasında... (Öfkeyle bakar bir an.) Ben seninle ne diye konuşurum bilmem ki?...

RIDVAN – (Biraz alaylı.) Burda konuşacak başka kimse yok da ondan... (Nevin elindeki bardağı adama atacak gibi olur birden, sonra kendini tutar. Rıdvan aynı alaylı tonda devam eder.) Bir kez yapmıştın bunu, sonra da üzülmüştün. Yinelemende yarar yok.

NEVİN – Sonunda hep üzüleceğim şeyleri yaptırırsın bana zaten... Budala...

RIDVAN – Bir tek seni inandıramadım budala olmadığıma; dünya kadar akıllı, kelli felli adam karşımda el pençe durur, ağzımın içine bakarlar; işleri birbirine karıştırırlar başlarında ben olmadım mı... Sana göre budalayım...

NEVİN – ... Evet bana göre budalasın... İşin kötüsü de burda: Tehlikeli budalasın.

RIDVAN – Demek en kötü türü?

NEVİN – ... Evet en kötü türü...

RIDVAN – Peki, tehlikesi nerden?

NEVİN – Dünyayı yönetmenizden...

RIDVAN – Hımmmm. Kuzum, nerden okuyorsun bunları sen?

NEVİN – Okumuyorum... Budala... Okumuyorum... Yaşıyorum...

RIDVAN – Bak Nevinciğim... Senin bir kolej öğrenimin var, benim de iyi kötü bir okumuşluğum...

NEVİN – Yani üniversite bitirdim, senden bilgiliyim demek istiyorsun...

RIDVAN – Saçmalama... Bir gün seninle bilgi yarışmasına kalkıştım mı? Bilirim nasıl yer gibi okuduğunu. Zaten seni bozan da bu. Oku oku, sonra düşün düşün...

NEVİN – Ya onları da yapmasaydım?

RIDVAN – Bak sana başka şey diyeceğim: Sen bir büroda, diyelim bir bankada küçük bir memur olsaydın; ben de gene baremin herhangi bir katında bir iş alsamdı; ne dersin acaba daha mı mutlu olurduk?

NEVİN – (Acır gibi bakar adama, başını sallar.) Diyorum ya bir türlü aynı dili konuşamayız seninle. (İçki doldurur kadehine, içer.) Ne ilgisi var mutlulukla bu memurluğun şimdi?

RIDVAN – Senin bende yakındığın şeyleri tümünün iş hayatımın koşullarından doğduğunu niçin görmüyorsun? Kaç zamandır benimle baş başa kalmak için söylenir durursun; aslında böyle bir şeyi ben de istiyordum. Bak şu bir haftalık zamanı ayırmak için bile ne düzenler kurmam, ne formüller aramam gerektiğini yakından gördün, değil mi? Daha bu görebildiklerin... (Telefonu göstererek.) Peşimi de bırakmıyorlar. Gene aykırı, anlamsız buluyor musun dediklerimi? Sen gene bul istersen... Biliyor musun, bazen sana içimden hak vermişimdir. Ama bilemezsin nasıl kalın halatlarla bağlıyım... (Nevin anlamsız bakmaktadır adama.) Niye bakıyorsun?... Budalalığıma mı?

NEVİN – Yo... Niye baktığımı kendim de bilmiyorum ama... İçtenlikle mi söylüyorsun bunları Rıdvan?

RIDVAN – Ara sıra böyle içtenlikle konuşurum... Yalancılığın, düzenbazlığın da bir molası, bir tatil hakkı yok mu? (Kadına sevecen sokulur.) Benim biricik Nevin'im...

NEVİN – (Birden irkilir gibi uzaklaşır.) Rica ederim, böyle yaklaşma bana... Kandıracaksın beni, değil mi?

RIDVAN – Tabii kandıracağım.

NEVİN – O bir defa olur... Yirmi yıl evvel kandım... Ama o zaman on sekiz yaşındaydım...

RIDVAN – Evet, yirmi yıl önce kandırdım, hiç de kötü etmedim... Gene de kandıracağım... Benim için gene on sekiz yaşındasın. Sen inanmayabilirsin ama ben seni sevdiğime inanıyorum. Hem de öylesine çok ki, "budalacasına" çok... (Kadına yaklaşır. Nevin kımıltısız kalır. Rıdvan öper, Nevin hiçbir tepki göstermez.)

NEVİN – Büyük işadamı Rıdvan Bey'in her işi başarıyla bitmeli değil mi? Hayır Rıdvancığım, boşuna uğraşma, kararlı geldim ben buraya... Sana ufacık zaferler tattırmayacağım artık... Ya bir çatışmayı göze alır, sonuna kadar vuruşursun benimle, ya da hükmen yenik sayılmayı, alandan kaçmanın onursuzluğunu göze alırsın. O zaman da bir daha karşılaşmayacağız demektir.

RIDVAN – (Biraz bozulmuştur, gene toplar kendini.) Peki çatışmayı göze alırsam yenik düşeceğimi nereden biliyorsun?

NEVİN – Tek koşul değil yenik düşmen... Seni, hiç değilse apaçık karşımda görmek yetmiyor mu?

RIDVAN – (Nevin'le bir an bakışırlar. Sonra elindeki kadehi Nevin'e doğru kaldırırken.) Peki istediğin gibi olsun... (İçer.) Buyur, seni bekliyorum... Nereden başlayacağız?

NEVİN – (Bir an sessizlikten sonra.) Dinle... Vaktiyle bir adam varmış...

RIDVAN – Gene mi o öykü?

NEVİN – (Şeytanca bir memnunlukla bakar.) Bitirmemiştik ki... Doğru dürüst başlamadık bile...

RIDVAN – Ya beni hiç ilgilendirmiyorsa bu adamın öyküsü?

NEVİN – (Aynı şeytanca memnunlukla bastırır.) İlgilendirmiyorsa!... Bu telaşın ne?... İlgilendirmiyorsa... Sen de ilgilenmeden dinlersin... Senin ilgileneceğin öyküyü bulmak zorunda mıyım?

RIDVAN – Bırak bunları artık Nevinciğim... Ne sana yarar bu oyun ne bana...

NEVİN – Sana yaramıyorsa, bana yarayacak demektir... (Şişeyi adamın boş kadehine uzatır.) İçkin bitti galiba... (Rıdvan'ın kadehini doldurur.)

RIDVAN – Peki ne olmuş bu adama?

NEVİN – (Telaşsız bakar, sonra kendi kadehine de içki koyar, aynı telaşsızlıkla içer.) Haa... Şimdi anlatmayacağım işte... Çünkü...

RIDVAN – (Sinirlenmiştir, kendini tutar.) Anlaşıldı bu haftayı nasıl geçireceğimiz...

NEVİN – Demek tanıyorsun adamı?

RIDVAN – (Öfkeyle kalkar.) Allah belasını versin adamın... Öldü o adam, anlıyor musun, öldü... Senden başka da kimse yasını tutmuyor onun. (Hırsını yenemez.) Çok kötü şeyler yaptıracaksın bana...

NEVİN – (Adamın kızgınlığı ile mutlu olmuş gibidir. Öç almış olmanın üstünlüğü ile bakıyordur.) Korkutuyorsun beni!... Kuşku düşürdün içime: Yoksa sen mi öldürdün o adamı?

RIDVAN – (Yanıtlamaz. İçer.) Zayıf olan çeker gider bu dünyadan... Burası güçlülerin yeri. Yaşayabilecekler yaşar, ancak. Layık olan...

NEVİN – Çocuğumuz da layık değildi demek... Çekip gitti...

RIDVAN – Hadi onun için de suçlasana beni...

NEVİN – Önemli bir toplantıyı bırakıp gelmiştin gömülmesine... Nasıl suçlarım!...

RIDVAN – Avrupa ölçüsünde bir finans toplantısıydı, gitmemezlik edebilir miydim?

NEVİN – Avrupa ölçüsünde olur, Amerika ölçüsünde, dünya ölçüsünde olur. En küçüğü yurt ölçüsünde... Biliyor musun, bir de kişilerin kendi minicik ölçüleri vardır yeryüzünde...

RIDVAN – Evet var. Ben bir orkestrayı yönetiyorum, sen oturup birlikte kaval çalalım diye tutturuyorsun.

NEVİN – Gerçekten çok küçük değil mi? Yirmi yıl önce bu odada çalınan kavalın mutluluğu getirdi beni bugüne kadar. Şimdi anlatabilir miyim adamın öyküsünü?
RIDVAN – (Sertçe kesip atar.) Hayır, istemiyorum.
NEVİN – Pekiyi, sen isteyinceye kadar bekleyeceğiz.
RIDVAN – Yaşayanları konuşmak yetmiyor sana... Neler yarattım biliyor musun bugüne kadar ben? Senin o pısırık adamın omuzları taşır mıydı böyle bir yükü?
NEVİN – (Kararlı.) Saygısızlık etme ona...
RIDVAN – Yarattığım bunca büyük şeyle mutlu olmak varken bir ölüyle aldatıyorsun beni. En rezilce işi yapıyorsun...
NEVİN – Ay sen kıskançlığın ne olduğunu biliyordun demek?
RIDVAN – Bilgiler ara sıra işe yarar.
NEVİN – Ölülerden piç edinilmez... Ama bazı kadınlar dirilerden piç edinirlermiş... (Rıdvan birden durur, Nevin alaylı bakıyordur.) Ne fesat şu insanlar, değil mi? Zavallı Müjgan'ın –şu senin Recai'nin Müjgan canım– yeni bebeği için söylemediklerini bırakmıyorlar... (Rıdvan'ın durgun duruşuna öylece bakar.) Ne o içkin mi bitti?
RIDVAN – (Ayılır gibidir.) Yooo... Sağ ol!...
NEVİN – Sizin sekreter kadrosundaki Birsen'in de bir bebeği olmuştu galiba. Ne ilginç değil mi? Şimdi genç kızlar doğum yapıyor. Hele on sekiz yaşında... Hele güzelse... Hele sizde çalışıyorsa... Sonra bir de baba satın alıyorlarmış bebeklerine... Ne dersin ister miydin benim de bir piçim olmasını?
RIDVAN – Piç olması gerekli miydi?
NEVİN – Yooo dostum, seninle birlikte ikinci bir acılı yola katlanamazdım artık... Şu piç fikri hiç de kötü gelmiyor bana... Niye daha önce düşünmedim?... Toplantılarını filan da engellemezdi... Ne umurunda olacaktı elin piçi?... Baba satın alma masrafı da yok.
RIDVAN – Sen beni bir sınava kapatmak için getirmişsin buraya... (İçer.) Ne yapalım, gene de bir değişiklik...
NEVİN – Evet, iyi şeydir çıkarlarımıza dokunmadıkça değişiklik...

RIDVAN – (Bir an susar, sonra kadına döner.) Kuzum neyi araştırıp duruyorsun, bir anlatır mısın?
NEVİN – Hayır anlatamam... Bulduğumuz zaman birlikte anlayacağız. Sürdürelim mi öyküyü?
RIDVAN – Hangi öyküyü?
NEVİN – Piçler öyküsünü.
RIDVAN – Sevmedim.
NEVİN – Öyleyse sürdüreceğiz. Nerden bulayım ben senin seveceğin öyküyü?
RIDVAN – Dinlemek zorunda tutmuyorsun beni, değil mi? Sağ ol!... (Büyük pencereye gider, aşağıya doğru bakmaya, içkisini yudumlamaya başlar.)
NEVİN – Hiçbir şeyimle ilgilenmek zorunda değilsin Rıdvancığım. (Adam cevap vermez. Büyük camdan dışarı bakıyordur. Nevin üsteler.) Öyle değil mi?
RIDVAN – Evet...
NEVİN – Bir de iftira ederim sana yalancı diye...
RIDVAN – Evet...
NEVİN – Ben konuşmamı sürdüreceğim. Dinlemeden durabilecek misin bakalım sen?
RIDVAN – Evet...
NEVİN – Pekiyi... Geçende bir mektup aldım, kimden diye soramazsın, çünkü dinlemiyorsun...
RIDVAN – Sen gene söyle.
NEVİN – Haa, mektupta diyor ki: "Sen mutlaka sadece benim olacaksın. Kocan olacak eşek de..." –Afedersin, ben demiyorum, mektubu yazan herif diyor– haa, "kocan olacak eşek de dünyaları ele geçirme yolunda ölüp gidecek. Sen sonunda yalnız bana kalacaksın. Çünkü sensiz..."
RIDVAN – Ben de onu düşünüyordum şimdi...
NEVİN – (Bir an durur.) Neyi?
RIDVAN – Bu mektubu yazan o aşağılık ozanı...
NEVİN – Hem bu kadar zeki, hem bu kadar kör nasıl olabilir insan? Nerden anladın ozanın yazdığını?

RIDVAN – O ozan bozuntusundan başka hangi herif yazar böyle sersemce mektuplar sana? Bırak da gel buraya... Bazı kişiler kedi köpek beslemez de, senin gibi ozan, sanatçı filan besler... E ara sıra tırmalamalarına da senin gül hatırın için katlanacağız...

NEVİN – Daha saygılı ol dostlarım için. Ne var?

RIDVAN – Pekâlâ senin ozan şu çiseleyen yağmur altındaki açık havuzu, ışıklı suları görse –buğular uçuşuyor bak nasıl– ne ahmakça şeyler yazmaya kalkardı kim bilir?...

NEVİN – (Mahzun bakar havuza.) Ben de hatırladın sandım.

RIDVAN – Neyi?

NEVİN – Havuza inişimizi ilk gece...

RIDVAN – Hımm, inmiştik. (Sessizlik.) Atlayalım mı havuza? (Dalgın.)

NEVİN – (Alaylı.) Sen de mi atlayacaksın?

RIDVAN – (Uyanır gibi.) Bir Allah'ın kulu da yok otelde gene bizden başka galiba. Bak ben ne düşünüyorum bu havuza bakınca... Boşuna akıp gidiyor şifalı sular... Şu dağlarda daha böyle ne sular var, milyonlarca metreküp, boşuna akar böyle... Bu oteli yıkmak... Yerine binlerce yataklı büyük turistik oteller, moteller, bungalovlar kurmak... Yaz kış bir turist cenneti yaratmak burada... Romalılar kadar bile yararlanamıyoruz şu sulardan. Romalılar çağında bu sulardan milyonlarca ve milyonlarca insan...

NEVİN – Hişşşt... Ölçüyü kaçırıyorsun.

RIDVAN – Neden?

NEVİN – Romalılar çağında bütün dünya nüfusu bugünkü Avrupa'nın bile ancak... (Pencereye yaklaşıp, şöyle bir bakar, çekilir.)

RIDVAN – Sağ ol!... İşte senin bilgin bu. İnsanın hızını keser sadece. Bırak ben bildiğim gibi düşüneyim. Haa ne diyordum.

NEVİN – Bu oteli yıkıyordun...

RIDVAN – Haa, bu oteli yıkıyorduk... (Bir an durur; dalar, düşünür.) Bize böyle bir öneri gelmişti. Sırası değil diye

savuşturmuştum. Şu projeyi bulsunlar bana... (Dalgın, kararlı, telefona yürür. Nevin bakmaktadır. Rıdvan tam telefonu alacakken Nevin'e bakar, ayılır gibi durur.)

NEVİN – Tatilimiz bitti mi?

RIDVAN – On dakikalık bir ara vermeme izin istesem...

NEVİN – (Kesin ve soğuk.) Hayır...

RIDVAN – (Bir an tutar elini telefonda, kadına bakar; durur, sonra yavaşça kaldırır elini.) Bu işi unutursam bütün sorumluluk senindir. Kocaman bir kaplıca cennetinden yoksun edeceksin ülkeyi...

NEVİN – Sen unutmazsın.

RIDVAN – Artık unutuyorum Nevinciğim. Yaşlanıyorum.

NEVİN – Burayı da yıkacak mısın? (Odaya üzgün bakmaktadır.)

RIDVAN – (Anlamadan bakar.) Burayı mı?

NEVİN – Kirli dört duvardan, eskimiş mobilyalardan başka ne anlamı var senin için?

RIDVAN – Bir gün nasıl olsa yıkacaklar bu yapıyı. Onlara da sorabilecek misin bunu?

NEVİN – Senin için de onlar kadar mı anlam taşıyor bu soru?

RIDVAN – Bizim kişisel sorunlarımızın ötesinde bir iş var Nevinciğim... Ah bir bunda anlaşabilsek...

NEVİN – Sanmam...

RIDVAN – Peki nasıl yanıtladın?

NEVİN – Kimi?

RIDVAN – Mektubu.

NEVİN – (Bir an durur. Sigara yakar.) Mektup almadım ki...

RIDVAN – Demin sözünü ettiğin mektup...

NEVİN – Almadım diyorum... (Rıdvan bir an bakar kadına.) O parlak zekânı biraz kullansan anlardın uydurma olduğunu... (Rıdvan gene öylece bakar.) Değil mi? Bir defa senin benden önce ölmeyeceğini herkes bilir. Birinci saçmalık... Sonra.

RIDVAN – Yalancılığın tadını çıkarıyorsun demek. İyi bir şey... En azından benimle eşit olmana yarar. Çocuklar da böyle yaparlarmış... Büyükler de yalan diye tuttururlar tabii. Zavallı çocuklar...

NEVİN – Benim yaşamış olmam şart mı? Bunu bana Lale için söylediler... Evet... Makaracıların Lale... Adamın biri ona böyle demiş... Şimdi geceli gündüzlü partilerde anlatıp duruyorlarmış. (Rıdvan gene durgunlaşır.) Bilmem, günahı getirenlerin boynuna...

RIDVAN – Maşallah her yanda kulağın var...

NEVİN – Sosyetede dedikoduları duymak için kulağını tıkamamak yeter...

RIDVAN – Pek mi güvenlisin, doğruluğundan? Değiştirmiş olmasınlar?

NEVİN – Temeli doğru olduktan sonra... Ayrıntılarının ne önemi var? Hem de artı kadının kocası nasıl ölüverecek diye ilgiyle bekleyenler bile varmış. Gerisini de tamamlayalım mı?

RIDVAN – Nasıl istersen...

NEVİN – Yoo, bu öykü senin isteğine bağlı...

RIDVAN – Hiç umurumda değil... Allah belasını versin dünyanın bütün öykülerinin...

NEVİN – Ya öyküdeki kişiler?

RIDVAN – Onların da... Bak Nevinciğim, ne kadar uğraşsan sinirlerimi, hani geçenlerde gelen İsviçreli şu patlıcan suyu ratlı banker var ya, onun kadar bile bozamazsın... Ayrıca o da hava aldı gitti. Biliyorsun değil mi?

NEVİN – Nerden çıkarıyorsun sinirlerini bozmak için uğraştığımı? Sana öyle mi gelmeye başladı?

RIDVAN – (Bir an durur.) Ben derim ki, şu elimize geçen bir haftayı birbirimizi yıpratmak, çürütmek için kullanmasak... Huzur içinde geçse...

NEVİN – (Keser.) ... Geçse de, tekrar başlasa yıpranma, çürüme... Huzura da ihtiyacımız kalmayacak nasıl olsa ondan

sonra da... Evet, senin için en yararlı, en uygun biçimi bu, işin tabii... Bir koşulla olur derim bu önerine.

RIDVAN – (Döner, merakla bakar.) Neymiş koşulun?

NEVİN – Bir hafta sonra ayrılacağız seninle. Hem de yalancıktan değil. Birbirimizi bir daha görmemecesine...

RIDVAN – Nevin...

NEVİN – Ne o, bunu da mı beğenmedin? Hiçbir şeyi beğendiremeyecek miyiz sana?...

RIDVAN – Nevinciğim...

NEVİN – Bu iş artık kesinlikle bitti dostum. Oooh, rahat bir hafta geçirebiliriz seninle...

RIDVAN – Ama ben razı değilsem?

NEVİN – Bugüne kadar ben razı mıydım?

RIDVAN – Hayır, bırakmayacağım seni.

NEVİN – Bırakmayacak mısın?

RIDVAN – Evet, bırakmayacağım... Bana kötülük olsun diye yapmak istiyorsun bunu... Kendimi savunmak hakkım...

NEVİN – Hımmm, savun kendini... Ben de öyle olsun istiyorum zaten. Bakalım ne yararı olacak savunmanın?

RIDVAN – Ne yararı olabilir... Kapıları suratıma kapayacaksan?

NEVİN – O kadar çok kapıların var ki senin... Öyle bile olsa biraz da sen çıkar bakalım kapalı kapı önünde yaşamanın tadını! (Valizlerden bir yana yığdığı bir sürü eşyayı kucaklar.) Spreyim arabada kalmış galiba... Hadi Rıdvancığım bu iş bitti... Artık tatilimize başlayabiliriz... (Odaya giderken Rıdvan önüne geçer.) Rıdvan...

RIDVAN – (Kadının elindeki eşyaları kucaklar, bir koltuğa bırakır usulca.) Yanılgın nerde biliyor musun?... Belki de, en azından on beş yıl önce yapman gerekli bir şeyi şimdi yapmaya kalkıyorsun. (Kapı vurulur.) İşte bu olmayacak Nevinciğim... (Kapı vurulur.) Gerideki yıllarımız acı ile dolu, kötülüklerle dolu diyelim, benim kötülüklerimle, düş kırıklığıyla, başkaldırmayla dolu; yenilgilerimiz, üstünlüklerimizle dolu; yüzkaramızla da dolu, benim yüzkaramla,

ne istersen sıralayabilirim... Ama dolu. Benim için dolu... Anlıyor musun? Dopdolu... Senin anlayamadığın bir şey var ki, o da sensiz hiçbir gün soluk almadım daha... (Kapı yine vurulur.)

NEVİN – Kapı...

RIDVAN – Cehenneme kadar... Elli yaşımda da başlatamazsın beni böyle bir oyuna... Tek başına böyle bir karara varmaya hakkın yok. Bu karar benim suçluluk kararım gibi geliyor sana... Ama artık ikimizin birden suçluluk kararıdır bu. Seni bırakmayacağım. Benim çürüdüğüme, senin pırıl pırıl kaldığına inanabilirsin. Bu da bir şeyi çözmez. Suçluluğunu da eksiltmez senin, ağırlaştırır bile... Benimle birlikte sen de bir şeylerini yitirmeye yanaşmadığın için bencillikle suçlusun... Sen yarattın bu eşitsizliği: Küskünlükle tiksinerek çekilmeye hakkın var mıydı yanımdan? Deliler ülkesinde tek akıllı olarak yaşamanın mutluluğunu tat bakalım... Övün namusunla... Tertemiz anılarını düşün... Bekâret kemerini teslim ettiğin şövalyenin dönmesini bekle dur ömür boyunca... Senin o yercesine okuduğun kitaplarda bile yeri kalmadı bunların... Sen inanmayabilirsin, işte gene söylüyorum. Seni seviyorum ben...

NEVİN – Yalan söylüyorsun... Senin dediğin de sevgiyse, o zaman ben nasıl kullanabilirim bu sevgi sözünü... Sevmek bir türlü bu yeryüzünde... Sadece bir türlü... (Ağlayacak gibidir.)

RIDVAN – Milyonlarca sevgi var yeryüzünde... Milyarlarca. Her yüreğin bir türlü sevgisi var... Seni seviyorum Nevinciğim, inan bana, ne olursun... Ömrümde bu kadar doğru şey söylemedim belki de... Seviyorum seni, ölesiye seviyorum...

NEVİN – (Hıçkırarak ağlamaya başlayınca Rıdvan göğsüne çeker onu. Nevin sarsılarak ağlarken inler gibi söyler.) Bırak beni Rıdvancığım... Yalvarırım bırak beni, yürütemeyeceğim bu oyunu. Dayanamıyorum artık. Bırak beni.

RIDVAN – (Kadını öper, okşarken.) Benim biricik Nevin'im... Bırakamam seni, elimde değil... İnan bana... Bırakamam... (Kadını öperek yatak odasına sokar.)

NEVİN – (Ağlarken.) Hayır Rıdvan... Hayır... Hayır... Nevin yenilmiş gibidir. Boşuna direniyordur. Rıdvan kadını tam içeri sokacağı sırada telefon çalmaya başlar. Önce aldırmaz, fakat telefon sürekli çalıyordur. Telefon sesiyle Nevin'in de direnmesi artar birden. Rıdvan kızgın bakar telefona; Nevin'e döner. Nevin kendini kurtarmıştır Rıdvan'dan. Rıdvan hırsla gelir açar telefonu. Nevin, yenik düştüğü heyecanını geçiştirmek ister gibi, elleriyle yüzünü kapatır, şakaklarını ovalar.

RIDVAN – (Telefonu açar, öfkeyle.) Bizi rahatsız etmeyin demedim mi? Eeeee... Ne olmuş?... Arabanın camını mı kırmışlar?... (Öfkeyle solur.) Ne biçim otel burası?... Bırak şimdi... Beyefendi... Beyefendi... Başlatma beyefendisinden... (Bir an durur. Nevin de toparlanmış ilgiyle bakıyordur. Rıdvan aradaki Nevin'e dönüp bakmadan sorar gibi.) Neyimiz vardı arabada? Camını kırıp soymuşlar.

NEVİN – Bilmem... Galiba spreyim...

RIDVAN – Ne yapacaklar senin spreyini? Başka?

NEVİN – Ne bileyim ben?

RIDVAN – (Telefona.) Radyo yerinde mi? Eee... götürmüşler... Kim? Bekçi mi?... Neyi yakalamış?... Şüpheli birilerini mi?... E, haber verin tabii... Bana ne söylüyorsun?... Karakol kumandanı mıyım ben?... (Telefonu hırsla kapatır.) Sersem herif... İnip bakalım mı?

NEVİN – Benim gelmem zorunlu mu?

RIDVAN – Yoo... Benim gitmem de zorunlu değil... Parmak izi mi arayacağım gidip de... Birilerini bulmuşlar. Herifler yadsıyorlar mıymış ne... Polis çağıralım mı diye bana soruyor.

NEVİN – O ki kesin değil, niye polise versinler adamları?

RIDVAN – İnsancıl duygularına bayılırım güzel karıcığım. Ben çaldım diyen kaç hırsız vardır yeryüzünde? Yalnız bu

ikinci radyo... (Sakinleşmeye çalışır.) Biz bize kalamayacağız galiba. (Nevin'e bakar sevgiyle.) Sürdürmeyecek miyiz?

NEVİN – (Saçlarını düzeltir. Soğuktur.) İnip bir sağ olun desem...

RIDVAN – (Anlamamıştır.) Kime?

NEVİN – Hırsızlara... Benden bir şeyler çalınmasını önlediler hiç değilse...

Soğuk bir sessizlik olur. Rıdvan sigara yakar.

RIDVAN – (Sinirli. Sakin.) Sağ ol. Anlıyorum. Kararlısın. Daha doğrusu önyargılarla gelmişsin buraya. Elden ne gelir? (Sigarayı çeker içine, dumanını savurur.)

NEVİN – Önyargı değil Rıdvancığım, birikmiş yargılar... Zorla değiştirmeye kalkman boşuna...

RIDVAN – Peki, önerin?

NEVİN – Bir reçete yok elinde... Birlikte arar buluruz diye düşünmüştüm... Ama... (Susar birden.)

RIDVAN – Evet... Ama...

NEVİN – Sen beni yemekle bir şeyler değişir sanıyorsun... Alıştırmışlar yemeye...

RIDVAN – Nasıl arayacağız bilmem ya, birlikte ararsak daha iyi bir şeyler bulacak mıyız?

NEVİN – (Adama bakar bir an.) Bilmem bulur muyuz? Ama birlikte aramaya başlasak, o bile bir şey...

RIDVAN – Üffffff... (Dostça bakar kadına, güler.) Gerçekten aptal olduğuma beni de inandıracaksın galiba...

NEVİN – Ne iyi olurdu. Kurtulurdun o zaman.

RIDVAN – Neden?

NEVİN – Aptallıktan...

RIDVAN – (Bir ara dalgın bakar.) Acaba? (Anlamıştır. Yine dalar. Birden telefon başlar. Kızgınlıkla döner bakar telefona. Açmaz bir türlü.) Gene ne var?

NEVİN – (Yaklaşır açar telefonu. Sakin.) Efendim? Kim? Bizi mi görecekler? Niçin? Haaaa. (Bir an durur, sonra Rıdvan'a döner bakar.) Yakalananlar bizi görmek isterlermiş... Suç-

suzmuşlar, polisle karşılaşmak istemiyorlarmış... Biz şikâyetçi olmazsak...

RIDVAN – (Hırsla keser.) Yargıya biz varacağız! Delirmiş bunlar vallahi. (Rıdvan telefona hırsla yaklaşır.)

NEVİN – (Sakin, telefona.) O ki istiyorlar, gelsinler bakalım. (Telefonu kapatır. Rıdvan'la karşı karşıya gelmişlerdir. Nevin'in eli kapattığı telefon üstündedir. Rıdvan'ın telefona uzanan eli öylece kalmıştır. Bir an bakışırlar.) Ya suçsuzlarsa... Yazık değil mi polise bırakmak zavallıları...

RIDVAN – E bari, bir de falaka getirsinler ki anlayalım suçlu mu suçsuz mu?...

NEVİN – Merak da mı etmiyorsun?

RIDVAN – Neyi?

NEVİN – Adamları...

RIDVAN – Neyini merak edeceğim? Serseriden bol ne var?... Hele bu günlerde iyice azıttılar. Daha da azıtırlar; biz böyle nişasta gibi yürekle bakarsak dünyaya...

NEVİN – Dünya, taş yürekle bakanların elinde; ama önleyemiyorsunuz işte...

RIDVAN – (Bir an bakar kadına.) Seninle tartışamayacağımız hangi konu var acaba?

NEVİN – (Sinirli.) Niye tedirgin oluyorsun benimle tartışmaktan?... Erkeklik onuruna mı dokunuyor?

RIDVAN – Hayır, senin kadınlık onuruna dokunuyor benimle tartışmamak...

NEVİN – Nerden aklına geldi bir kadınlık onurum olduğu? Nevin sertçe bakar Rıdvan'a. Rıdvan tam bir karşılık verecek gibiyken kapı vurulur. İkisi de kapıya dönerler. Bir an dururlar...

NEVİN – Gel...

Kapı açılır. Önde uşak, arkasında Selda ile Erkut girerler. Selda'nın gözleri kıpkırmızıdır; belli ki ağlamıştır... Erkut sapsarı, heyecanlı... Nevin, Rıdvan, şöyle bir bakarlar çocuklara, sonra bakışırlar bunlar mı gibisine. Şaşırmışlardır.

ERKUT – (İleri yürür, dik, heyecanlı.) Bağışlayın efendim, tedirgin ettik sizi... Özür dileriz... Başka yolumuz kalmamıştı... (Bir an durur. Ne diyeceğini bilemez gibidir. Yine başlar, fakat zorla konuşuyordur.) Bir haksızlığa kurban olacağız... İftiraya kalkıyorlar... (Dudakları titrer, sonunu getiremez. O zaman, deminden beri kendini zor tutan Selda, sessiz hıçkırıklarla ağlamaya başlar. Erkut şaşırır. Selda'ya yaklaşmak ister.) Sakin ol canım! Aşağılık herifler...

Nevin, Rıdvan hiç beklemedikleri bu sahne karşısında önce ne yapacaklarını bilemez gibi kalırlar... Bakışırlar. Nevin hemen atılır. Rıdvan toparlanır.

NEVİN – Rica ederim... Buyrun... Buyrun... (Kıza ve oğlana yer göstermektedir.) Sakin olun efendim... Oturmaz mısınız? Buralar da öyle dağınık ki...

RIDVAN – (Kapıdaki uşağa.) Bunlar mı?

UŞAK – Evet efendim.

RIDVAN – Nerden vardınız bu yargıya?

UŞAK – Bekçi otel bölgesinde yakalamış... Yabancılar... Kimlikleri de yok. Polis çağıralım deyince...

RIDVAN – (Eliyle keserek.) ... istemediler. Pekiyi... Pekiyi... Hadi... (Kapıyı gösterir.)

Uşak çıkar. Bu arada Selda'yı koltuğa oturtmuştur Erkut. Kız sessiz hıçkırıklarla ağlamaya devam ediyordur. Nevin şaşkındır. Bir kolonya şişesi bulur valizden, Selda'nın avucuna kolonya döker.

NEVİN – Geçmiş olsun... Olur böyle şeyler...

ERKUT – Sersem herifler... Ne yapacağız radyoyu biz?

SELDA – (Kolonyayı alnına, saçlarına sürerken.) Teşekkür ederim efendim. Sizi tedirgin ediyoruz...

NEVİN – Yooo, rica ederim.

Selda toparlanırken Erkut'a bakar, kalkar.

ERKUT – (Bakınır.) Bağışlayın... Gidebilir miyiz? Yoksa sizin de kuşkunuz var mı?

RIDVAN – Neden?

ERKUT – Radyonuzu çaldığımızdan.

RIDVAN – (Babacan bir bakışla süzer Erkut'u, sonra gülümser.) Gerçek hırsızların kolay yakalanamayacağını bilirim... Ama diyelim ki kuşkum var... Elden ne gelir? Cam kırılmış. Radyo gitmiş. Siz de almadık diyorsunuz... Olsa olsa polis çözer bu işi... Polis sözünü duyar duymaz Selda belirli biçimde irkilir. Erkut da bozulmuştur belli ki. Bu durum Nevin'in, Rıdvan'ın gözünden kaçmamıştır.

SELDA – (Ağlamaklı.) Ama biz çalmadık ki... (Bu söz o kadar içten ve çocuksu bir saflıkla söylenmiştir ki, Nevin de Rıdvan da gülerler.)

NEVİN – (Birden atılır.) Ben de inanıyorum sizin almadığınıza... Üzülmeyin... Sen de uzatma Rıdvan... Selda ile Erkut ikisinde de sevgi ve yakınlık uyandırmıştır.

NEVİN – Otursanıza... Bir şey için... Sinirleriniz yatışsın biraz...

Selda ile Erkut çekingen bakınırlar. Rıdvan da gülümser, yer gösterir.

RIDVAN – Buyrun. (Çocuklar ilişirler.)

NEVİN – (Güler.) Seviniriz... Ben size borçluyum da... Yenilmekten kurtardınız beni...

ERKUT – (Çevreye bakınıp oyun araçları arar göz ucuyla.) Oyununuzu bozduk demek...

NEVİN – (Güler.) Önemi yok... Garip bir karşılaşma ama... Tanışalım bari... Kocam Rıdvan Baş, ben Nevin...

ERKUT – (Bakınır, yutkunur.) Sağ olun... Ben... Er... Ersin... (Selda önce şaşkın bakar, sonra kavrar durumu.) Ersin Baykal... (Selda'ya döner.)

SELDA – (Durumu kavramıştır, hemen ekleyiverir.) Gülsen efendim... Gülsen Hekimbaşı...

NEVİN – Sevindim. (Bardakları hazırlarken.)

RIDVAN – Sevindim.

NEVİN – (Şişeyi gösterir.) İçer miydiniz?... Bardak isteyelim. (Telefonu işaret eder.)

SELDA, ERKUT – Sağ olun... Hayır.

RIDVAN – Daha içkiye başlayacak yaşta değiller galiba. (Erkut biraz bozulmuştur adama, ama tutar kendini, Rıdvan içkisini alır.) Demek yabancısınız... Nereden? Siz de İstanbul'dan mı?

ERKUT – (Toparlanır.) Biz mi? Hayır, Bursa'dan... Yani Ankara'dan... Asıl Ankara'dan geliyoruz...

RIDVAN – (Çocukların telaşlı davranışlarına, konuşmalarına iyice takılmaya başlamıştır.) Ne için? Gezinti filan mı? (İçkisini içer.)

ERKUT – E... E... Evet... Gezinti...

RIDVAN – Öğrenci olmalısınız...

ERKUT – Evet. Öğrenciyiz... Şöyle dolaşalım dedik... Coğrafya'da okuyoruz da...

RIDVAN – Güzel... Nişanlı mısınız? (İkisi birden tedirgin bir kımıldanış içine düşünce Rıdvan tamamlar.) Sadece arkadaş...

ERKUT – Şey... Daha yakın sayılırız... Nişanlı gibi...

NEVİN – Amma uzattın Rıdvan... Ne oluyorsun? Karakolda sanacaklar kendilerini. (Karakol sözü ile çocuklar gene bir tedirgin olmuşlardır?.)

RIDVAN – (Güler.) Tanışalım dedin... (Çocuklara döner.) Kimlik kartınızı neden göstermediniz? (Çocukların şaşkın bakışı karşısında açıklar.) Aşağıdakilere...

ERKUT – (Ezilir, büzülür gene toparlanır.) Kimlik kartımız yok da... Daha doğrusu yitirdik. (Selda'ya bakar.)

SELDA – (Beceriksiz bir yalancıdır, başını çevirir.) Evet, yitirdik kartlarımızı.

RIDVAN – (Bir bityeniği sezmeye başlamıştır. Nevin de yaklaşır. O da ilgiyle izliyordur.) Hmmmm...

NEVİN – Gerçekten zor durum. Sonunda iş anlaşılırdı, ama karakolda epey üzerler adamı... Aç mısınız?

SELDA – (Yutkunur belli etmeden.) Sağ olun! Şey...

NEVİN – (Bir valizden paketler çıkarır.) Durun şurda bir şeyler olacak. Kruvasan, kek filan... (Paketi açar, masaya, önlerine kor.) Buyrun... Bir şeyler yemek çok iyi gelir sinirlere... Ben öyleyimdir...

Selda ile Erkut bisküvileri alırlar, ağır ağır yemeye koyulurlar. Ama ikisi de iğne üzerinde oturuyor gibidirler.

SELDA – Sağ olun!

NEVİN – (Güler.) Ben de şaşırdım arabayı soyanlar deyince...

RIDVAN – Eşkıya kılıklı, palabıyıklı adamlar bekliyordun? Yazık, düş kırıklığına uğrattınız karıcığımı...

NEVİN – (Gülerek.) Gerçekten sersem heriflermiş.

RIDVAN – Senin beğeneceğin hırsızı nerden bulsunlar adamlar?... Her suça iyi kötü bir suçlu bulmak gerek...

Nevin gülümser. Erkut soğuk bakar adama. Selda, Erkut'un bakışını görür, çekingen bakınır.

ERKUT – Suçsuzu suçlu diye yakalamak namussuzluk...

RIDVAN – Peki ama gerçek suçlu bulununcaya kadar boş mu duracaklar? Tatsızlıklar da olur bu arada...

ERKUT – (Dimdik bakar adama.) Haksız yakalanan siz olsaydınız aynı mı düşünürdünüz?

NEVİN – (Araya girme çabasıyla.) Haklı çocuklar... Rıdvan!

RIDVAN – Çok sinirlisiniz delikanlı... Ben mi nasıl düşünürdüm? (Bir an bakar Erkut'a.) Yakalanmamaya bakardım... Evet... En doğrusu bu... Yakalanırsam daaaa serinkanlılığımı yitirmemeye bakar, kimseden yakınmaya kalkışmazdım... Tek yol da bu, yenilmemek için... Ne dersiniz? (İçer.)

ERKUT – (Soğuk bakar adama.) Polise vermediniz diye sizi haklı bulmak zorunda mıyım?

NEVİN – Hayır değilsiniz... Böyle açıkyürekle konuşan bir genç ayrıca saygıya değer...

RIDVAN – (Gülümser.) Gerçekten öyle. Ama niye bu kadar sertsin sen delikanlı?

NEVİN – E, bırak artık Rıdvan... Çocuklar zaten çarpılmışlar... (Erkut'a.) Siz bakmayın. Konuşma biçimi öyledir, damarı-

Soğuk bir sessizlik.

NEVİN – Kuzum, sen delirdin galiba...

RIDVAN – Yapacak başka ne iş var burda? Bırak biraz delirelim.

ERKUT – Yalana alışkın kişiyi inandırmak güçtür. Aşağıda adınızı verdikleri zaman bayağı merak da etmiştim: Uluslararası ünde işadamı Rıdvan Baş... Sizi böyle apaçık tanıdığım için çok sevinçliyim... (Bir an durur, Rıdvan'a dimdik bakar.) Yalancılıktaki ustalığınızla övünmenizi de hiç unutmayacağım... Hele işadamlığınızı düşündüğüm zaman...

SELDA – (Erkut'a.) Rica ederim...

NEVİN – Bırakın, hak ettiğini aldı...

RIDVAN – Dedim ya, çok sinirlisin delikanlı... Sakladığın şeyi merak ettiğimi sanma. Gizli yapılacak daha çok şeyler var bu dünyada... Hele gençlikte... İşadamlığıma gelince... Herkes gibi onun da yalana gereksemesi var... Niye takıldın öyle?

ERKUT – (Bir an ne diyeceğini bilemez.) Başka yanınız da var mı bilmiyorum; benim bildiğim özelliğiniz o.

RIDVAN – Pekâlâ. Yok başka yanım. Size gelelim şimdi... Coğrafya okuyordunuz değil mi?

ERKUT – (Bir an durur. Bakışırlar.) Diyet öyküsünü duymuş muydunuz?

RIDVAN – Bilmem... Nevin birçok öyküler anlatır ama hangisi acaba?

NEVİN – Evet, o öyküyü de anlatmalıyım sana...

RIDVAN – Şimdi öyküyle ne işimiz var kuzum? Ben bir soru sordum sadece...

ERKUT – Diyelim sizden sakladığımız bir şeyler var, çalınan malınızla ilgili olmadıkça...

RIDVAN – (Sözü birden keser.) ... Sana ne oluyor? Yoo öyle değil delikanlı... Yalan söyleyip başkasını atlatmak zevktir de, başkası seni atlattı mı çok tatsız olur... Hele arkandan,

amma yutturduk enayiyi dendi mi, tamam... İşadamı Rıdvan Baş'ın yalancılığını düşününce aklına hemen bu da gelsin...

ERKUT – Peki, bu zekânızla neyi sakladığımızı bulun da üstünlüğünüz önünde iyice eğilelim bari...

RIDVAN – Haa bak, benim görevim yalan olduğunu anlamak. Siz sakladıkça nerden bilirim gerçeğin ne olduğunu? Bilici'liğim yok...

ERKUT – Kim bilir, casus filanızdır belki...

RIDVAN – (Güler.) O kadar değil... Yalnız, anarşist eğilimli olduğunuz düşünülebilir... Onun da şimdilik bir zararı yok... Şimdi gençlerin bu eğilimi göstermeyenleri ancak en seçme aptalları...

ERKUT – Anarşist sözünü ne anlama kullandığınız pek anlaşılmıyor... Gerçek anarşistler yalancı işadamları kadar insanca akımın karşıtıdır bence... Aralarında bir sevgi bağı olduğunu da öğrendik...

Nevin biraz hayranlıkla bakıyordur Erkut'a. Selda korku içindedir.

NEVİN – (Ayakta duran Erkut'a gülerek yaklaşır hemen, koltuğu işaret eder. Çok memnundur.) Oturun rica ederim.

SELDA – (Üzgün, telaşlı.) Yapma, ne olursun...

RIDVAN – Bırakın da korkulacak bir durumda olmadığınıza inandırmaya çalışsın...

SELDA – (Yalvarır gibi.) Ama efendim, size karşı bir suçumuz yok ki bizim...

ERKUT – (Kızın yalvarır gibi söylemesi onuruna dokunmuştur. Birden parlar.) Sel!... (Keser, toparlanır. Bir sessizlik. Selda şaşkın utangaç bakınır.)

RIDVAN – (Sinsice gülerek.) Suç mu dediniz? Ben öyle bir şeyden söz açmadım ki!...

ERKUT – Açın isterseniz... Hesap verecek değiliz. Suç anlayışınıza uymak zorunda da değiliz...

RIDVAN – Demek bir anlayış farkı ile ortada bir suç vaaaar!...

Soğuk bir sessizlik.

NEVİN – Kuzum, sen delirdin galiba...

RIDVAN – Yapacak başka ne iş var burda? Bırak biraz delirelim.

ERKUT – Yalana alışkın kişiyi inandırmak güçtür. Aşağıda adınızı verdikleri zaman bayağı merak da etmiştim: Uluslararası ünde işadamı Rıdvan Baş... Sizi böyle apaçık tanıdığım için çok sevinçliyim... (Bir an durur, Rıdvan'a dimdik bakar.) Yalancılıktaki ustalığınızla övünmenizi de hiç unutmayacağım... Hele işadamlığınızı düşündüğüm zaman...

SELDA – (Erkut'a.) Rica ederim...

NEVİN – Bırakın, hak ettiğini aldı...

RIDVAN – Dedim ya, çok sinirlisin delikanlı... Sakladığın şeyi merak ettiğimi sanma. Gizli yapılacak daha çok şeyler var bu dünyada... Hele gençlikte... İşadamlığıma gelince... Herkes gibi onun da yalana gereksemesi var... Niye takıldın öyle?

ERKUT – (Bir an ne diyeceğini bilemez.) Başka yanınız da var mı bilmiyorum; benim bildiğim özelliğiniz o.

RIDVAN – Pekâlâ. Yok başka yanım. Size gelelim şimdi... Coğrafya okuyordunuz değil mi?

ERKUT – (Bir an durur. Bakışırlar.) Diyet öyküsünü duymuş muydunuz?

RIDVAN – Bilmem... Nevin birçok öyküler anlatır ama hangisi acaba?

NEVİN – Evet, o öyküyü de anlatmalıyım sana...

RIDVAN – Şimdi öyküyle ne işimiz var kuzum? Ben bir soru sordum sadece...

ERKUT – Diyelim sizden sakladığımız bir şeyler var, çalınan malınızla ilgili olmadıkça...

RIDVAN – (Sözü birden keser.) ... Sana ne oluyor? Yoo öyle değil delikanlı... Yalan söyleyip başkasını atlatmak zevktir de, başkası seni atlattı mı çok tatsız olur... Hele arkandan,

amma yutturduk enayiyi dendi mi, tamam... İşadamı Rıdvan Baş'ın yalancılığını düşününce aklına hemen bu da gelsin...

ERKUT – Peki, bu zekânızla neyi sakladığımızı bulun da üstünlüğünüz önünde iyice eğilelim bari...

RIDVAN – Haa bak, benim görevim yalan olduğunu anlamak. Siz sakladıkça nerden bilirim gerçeğin ne olduğunu? Bilici'liğim yok...

ERKUT – Kim bilir, casus filanızdır belki...

RIDVAN – (Güler.) O kadar değil... Yalnız, anarşist eğilimli olduğunuz düşünülebilir... Onun da şimdilik bir zararı yok... Şimdi gençlerin bu eğilimi göstermeyenleri ancak en seçme aptalları...

ERKUT – Anarşist sözünü ne anlama kullandığınız pek anlaşılmıyor... Gerçek anarşistler yalancı işadamları kadar insanca akımın karşıtıdır bence... Aralarında bir sevgi bağı olduğunu da öğrendik...

Nevin biraz hayranlıkla bakıyordur Erkut'a. Selda korku içindedir.

NEVİN – (Ayakta duran Erkut'a gülerek yaklaşır hemen, koltuğu işaret eder. Çok memnundur.) Oturun rica ederim.

SELDA – (Üzgün, telaşlı.) Yapma, ne olursun...

RIDVAN – Bırakın da korkulacak bir durumda olmadığınıza inandırmaya çalışsın...

SELDA – (Yalvarır gibi.) Ama efendim, size karşı bir suçumuz yok ki bizim...

ERKUT – (Kızın yalvarır gibi söylemesi onuruna dokunmuştur. Birden parlar.) Sel!... (Keser, toparlanır. Bir sessizlik. Selda şaşkın utangaç bakınır.)

RIDVAN – (Sinsice gülerek.) Suç mu dediniz? Ben öyle bir şeyden söz açmadım ki!...

ERKUT – Açın isterseniz... Hesap verecek değiliz. Suç anlayışınıza uymak zorunda da değiliz...

RIDVAN – Demek bir anlayış farkı ile ortada bir suç vaaaar!...

ERKUT – (Bozulmuştur, toparlanır.) Çok isterdiniz elinize öyle bir fırsat geçmesini...

RIDVAN – (Güler, başını sallar.) Hııııhh, hem de nasıl? Senin gibi anarşist bir delikanlıyı şöyle kıskıvrak yakalamak. Yaşlılığımın öcü olurdu en azından...

ERKUT – İnsanları kıskıvrak yakalamak ne büyük zevk değil mi?

RIDVAN – Elbette... Herkes birbirini kıskıvrak yakalamaya çalışır bu dünyada... Bazıları başarır.

ERKUT – Ne büyük başarı...

RIDVAN – Durun bakalım, daha başarı üstüne yargıya varacak yaşta değilsiniz. Sınavda başarı göstermek değil bu, okulda... Şimdi dinleyin beni... (Tam bu anda telefon çalmaya başlar. Aldırmaz.) Diyelim ki, sakladığınız şey... (Telefon çalıyordur. O da keser, döner yakınındaki telefona uzanır, alır.) Haa, ne var gene?... Buyrun bay komiser... (Bir an dinler, sonra çocuklara bakar.) Burdalar. (Dinler.) Evet... (Yüzünde önce merak, sonra memnunluk belirtisi görülür.) Erkut mu?... Selda ile Erkut... (Selda yerinden sıçrar. Erkut da buz gibi kalır. Rıdvan bir yandan çocuklara bakıyordur gülümseyerek, bir yandan da hafif hafif baş sallayarak dinliyordur.) Evet... (Artık telefonda duyduklarını bastırarak tekrarlıyordur Erkut'a bakarak... Alaylı bir gülümsemeyle.) Kaçmışlar... İzmir'den... Telsizle bütün karakollara bildirilmiş... Kim? Ha, annesi babası! Piraye, Avni Eliter... (Korkuyla dinleyen Selda, Piraye adını da duyunca bir çığlık atar, elini ağzına kapatır.) Sabahattin Tuğlacı... Eee, ne olmuş şimdi?... Haa, duyunca bir çocukları görmek istediniz, belki onlardır diye. (Bir an durur, alaylı bakıyordur. Selda Erkut'un göğsüne yaslanmış, iç çekerek ağlıyordur. Nevin de şaşkın bakınıyordur.) Sanmıyorum... (Alaylı.) Bunların adı... (Anımsamak içinmiş gibi bir an bakar... Selda ağlamasını tutmaya çalışır, adamın ağzından çıkacak söze bakıyordur heyecanla.) Kızın adı Ayşe... De-

likanlı da Mehmet... Evet, bunlar değil... (Selda şaşkınlaşır.) Lüzum yok görmenize... Bunlar değil dedik ya... Bir görseniz mi? Ben Rıdvan Baş... Tanıyorsunuz. Sağ olun... Gene mi olmadı? Öyleyse siz kapatın; ben Ankara'yı açayım... Evet... Emniyet Genel Müdürlüğü'nü... Sizin olmaz dediğinizi söyleyeyim, belki olur diyen biri bulunur orada... Haa?... E, yaa! Aradıklarınız burda yok efendim... Bunlar bizim tanıdık: Yaa, ne rastlantı değil mi? İyi günler efendim... Rica ederim... Ben de sevindim... (Telefonu kapatır. Bir an sessizlik... Alaylı, yapma bir ciddilikle.) Hiç sevmem yalan söylemesini de!...

SELDA – (Soluğu kesilmiş gibi dinlemiştir. Gözyaşlarını zor tutar.) Sağ olun... Çok sağ olun... (Ağlıyordur Erkut'un göğsünde. Bir yandan da söylenir.) Kızma bana Erkutcuğum... Diyorum sana, iyiler de var içlerinde...

Rıdvan gülümseyerek sigara yakıyordur.

İkinci Bölüm

Sahne aynıdır. Rıdvan yeni bir viski şişesi açmaktadır. Selda yatışmış, rahatlamıştır. Nevin hüzünlü bir gülümsemeyle bakmaktadır çocuklara. Erkut dik başlı görünmeye çalışmaktadır. Fakat o da yumuşamış, gevşemiş gibidir.

NEVİN – İlahi çocuklar... (Sigara yakar.) E peki, sonra?
ERKUT – Nasıl sonra?
NEVİN – On beş gün sonra ne yapacaksınız yani?
ERKUT – Dedim ya, dayımın yanına gideceğiz...
NEVİN – ... Evleneceksiniz.
ERKUT – Evleneceğiz.
NEVİN – (Hüzünlü bir gülümsemeyle bakar ikisine de.) Biraz erken değil mi? Bu yaşta? Daha okulunuz bitmemiş...
RIDVAN – (İçkisini alıp yaklaşır.) O ki başlanacak bir işe, erken başlamalı... Değil mi Erkut Bey? (Erkut'a doğru kaldırır kadehini, içer.)

ERKUT – (Ciddi, selamlar başı ile, Nevin'e döner.) Okul bitirmek zorunlu mu?

NEVİN – Peki, nasıl geçineceksiniz?

RIDVAN – Ana babaları sağ olsun...

ERKUT – (Sertçe bakar Rıdvan'a. Rıdvan gülümsüyordur, kadehini kaldırır Erkut'a.) Babamıza güvensek yola çıkmazdık.

SELDA – Tanrı esirgesin... Onların eline düşmek mi?

RIDVAN – Estağfurullah... Yok canım... Onlar size düşecekler... Başka çocuğu var mı Sabahattin Bey'in? Yok... E, kime bırakacak işleri? Böyle ateş gibi bir genci kaçıracak değil ya...

ERKUT – Bilmediğiniz bir şey vardır değil mi sizin şu yeryüzünde?...

RIDVAN – Vardır olmasına...

ERKUT – Hiç kuşkunuz olmasın: Var... Örneğin bazı kişilerin ancak kendi emekleriyle yaşayınca mutlu olacakları... İşte biz de o bilmediğimiz kişilerdeniz... Babamın yalan, dolanla döndürdüğü parlak işi vız gelir bana... O da artık anlamıştır yararlı olmayacağımı... İsterseniz siz de anlayın!...

RIDVAN – (Nevin'e bakar alaylı.) Hah, çattık bir kitapçıya daha... Peki ne işe yarar sizin emeğiniz?...

ERKUT – Size yaramaz.

RIDVAN – Bana yaramayacak emek yoktur. İşime uyarsa ücreti de esirgemem... Şöyle bakayım ne gelir elinden?

ERKUT – Öykü yazarım... Şiirlerim var... İngilizce çeviriler yaparım... Ders veririm... Selda da piyano dersi verir.

RIDVAN – Hmmm, alıcısını bulursanız, başınızı sokacak bir iki odanın kirasını belki karşılar.

ERKUT – Daha bunların hesabına gelmedik... Gerekirse bir süre dayımın yanında atölyede çalışırım. Güçlükler yıldırmaz bizi...

RIDVAN – Bravo... Öyle sözler ki, söyleyeni de coşturur, dinleyeni de. Bu coşkunlukla ben de bir-iki şey öğreneyim bari... Şeeey... Etin kilosu kaça?

ERKUT – (Bilemediği bir soru karşısında şaşkın bakar.) Bana mı soruyorsunuz?

RIDVAN – Evet... Evet... Merak bu ya... Birden aklıma geldi... Tabii zeytinyağını, mercimeği, nohutu filan da öğrenmek istiyorum. Soracağım.

ERKUT – Yiyecek maddeleri stoğu mu yapacaksınız?

RIDVAN – Biz bunların şöyle yirmi dört saatlik stoğunu yapmadan yaşamasını beceremiyoruz... Ya sizler Erkut Bey? Bir ülküyle koşan da bu toprağa basar...

ERKUT – Sandığınız gibi düşçü değilim. Gerçekçi uyarmalarınıza da saygı duyuyorum. Kuşkusuz bizim de sorunlarımız bunlar. Yalnız umarım ki bilirsiniz: Şu yirmi dört saatlik stok düşünceniz milyonlar ve milyonlarca insan yığınları için de geçerlidir.

RIDVAN – Haa, şu mesele... Sayıyı bu kadar büyüttün mü, iş biraz değişir delikanlı... Bir tabak pasta herkese bölüştürülemez...

ERKUT – Pasta nerden çıktı? Mercimekten, nohuttan söz açtınızdı...

RIDVAN – Evet, şimdi de pastadan söz açıyorum... Herkes atılır ortaya, güçlü olan lokmanın büyüğünü kapar... Doğanın kuralı bu...

ERKUT – Yok bu kural doğada. Pastayı kapışanlar uyduruyor. Pasta çanağına saldıranların arasına katılmayacağız.

RIDVAN – Böyle konuşunca rahatlıyorsan kime ne? Yalnız bilin ki mayanıza girmiş bir kez: Zor yaşarsınız o pastaya imrenmeden. Elma dalından uzağa düşmez, sayın Bay Erkut Tuğlacı...

ERKUT – Üzülecek değiliz bizi anlayamıyorsunuz diye; anlamanıza şaşılır. Başkasının kanıyla beslenmek doğal geldi mi bir kişiye konuşulmaz artık. Öldürmek zevk oluyor demektir.

RIDVAN – O ki ölmek var, öldürmek de var delikanlı... Güçlü ol ki öldürmesinler... Şimdi daha iyi tanıdım seni... Bu sözümona insancıl düşüncelerin hem tehlikeli, hem de zararlı... Sakın böbürlenmeye kalkma: Tehlikesi de, zararı da kendine... Keskin sirke gibi... Yoksa kimsenin umursayacağı yok senin bu ateşli düşlerini... Dünya yolundan sapmaz.

ERKUT – Yolunu kesenleri de ezer geçer.

NEVİN – (Deminden beri meraklı bir gülümsemeyle iki tarafa da bakarak dinlemiştir; birden keser.) Fena değil. Fena değil... İkinize de puan verdim... Aşağı yukarı eşitsiniz... Kuzum Rıdvan sen bu konularda pek az konuşursun, ne oldu sana?

RIDVAN – Böyle sipsivri karşıma çıkan bir delikanlı bulunur da susar mıyım? Hele gençliğine güvenip kafa tutmaya da kalkarsa...

ERKUT – Düşüncelerimle gençliğimi karıştırınca rahatlıyorsunuz galiba. Eksik kaldı, başlasanıza: (Rıdvan'a öykünür gibi alnını buruşturup gözlerini süzerek alaylı bakar.) "Biz de vaktiyle gençliğimizde böyle düşünürdük... Ama, hayat..."

NEVİN – (Bir kahkaha atar.) Çok güzel...

RIDVAN – Evet, başarılı bir öykünme...

NEVİN – Yo, yooo, hakkını yeme... Yalnız öykünme değil... Özünde de doğruluk var... Puanda geçti seni...

RIDVAN – Tabii... Buldun kendin gibi kitapçının birini...

SELDA – (Çekingen, ürkek bakınır. Erkut'a bakar.) O ki beyefendi tedirgin oluyorlar, artık kalsa bu tartışma...

RIDVAN – (Birden keser.) Hiçbir tedirginlik duymuyorum. Merak etmeyin Selda Hanım... Polise gitmek tehlikesi de yok. Keyfinize bakın... Boş durmaktan iyidir horoz dövüşü seyretmek...

NEVİN – Evet, hep horozlar dövüşecek, bizler de seyredeceğiz...

ERKUT – Aslında horozlar sizi çiğneyerek dövüşüyorlar, hem de binlerce yıldan beri... Sizler de seyirci sanıyorsunuz kendinizi...

NEVİN – (Bu sözlerle bir anda çarpılmış gibi olur.) Evet... Siz nerden biliyorsunuz bunu?

RIDVAN – (Alaylı.) Kitapta yeri var...

NEVİN – Rica ederim, sen karışma Rıdvan... Yeniksin artık...

ERKUT – Doğru, kitaplar da yazar... Ama kitapsız da öğrenen var...

NEVİN – Yaşamakla...

ERKUT – Yaşamakla...

RIDVAN – Kolay mı, bunca yıl yaşamış Erkut Bey...

ERKUT – Sizi gerçekler sıkıyor; ne yaşım, ne de kitaplar...

NEVİN – (Hüzünlü dalar.) Bazen bir çocuğun bile bir anlık sezisi ömür dolusu gerçeklerin üstüne çıkar. Üç yaşındaydı oğlum... Anne, babam gelmeyecek bu gece dedi... Gelmedin... Bense geleceğine öylesine inanıyordum ki, sabaha kadar bekledim seni... Bir sessizlik olur. Selda biraz da sessizliği bozma çabasıyla yaklaşır.

SELDA – Şimdi kaç yaşında?

NEVİN – (Uyanır gibi.) Kim?

SELDA – Oğlunuz?

NEVİN – (Bir an durur.) On dokuz.

SELDA – Belki de anlaşırız onunla. (Sessizlik.) Okuyor mu? Rıdvan içer, tedirgindir.

NEVİN – Oğlumuzla ilgili şeyleri babası bilir... Ona sorun.

RIDVAN – Gene başlama...

NEVİN – Belki sizin gibi anarşist gençlerle konuşmasına da izin vermez.

Soğuk bir sessizlik olur. Selda ne diyeceğini bilemez.

RIDVAN – (Pencereye yaklaşır.) Bütün tartışmaların sonu tatsızdır. Havuza atlayalım mı? Hiç kötü olmazdı!...

NEVİN – Nerdeyse yemek vakti... Değil mi çocuklar? Aşağı mı inelim? Yoksa yemeği buraya mı getirsinler?...

SELDA – Bilmem... Biz artık gitsek efendim... İzninizle... Size çok çok...

NEVİN – Nereye gideceksiniz? Alarm bitmedi daha. Sizi bırakmak gelmiyor içimden... Bizim konuğumuzsunuz. Otel bomboş. Seçin istediğiniz odaları... Ayrı ayrı mı olur, birlikte mi kalırsınız?

SELDA – (Heyecanlanmıştır birden.) Hayır, hayır otelde olmaz.

ERKUT – (Selda'nın durumunu görünce hemen atılır.) Sağ olun... Tehlike bitmedi... Ama biz yerimizde kalalım gene... Otelde olmaz... Selda kalmaz otelde... (Erkut da utangaçtır. Selda çekingen, heyecanlı.) İki ayrı yer hazırladık oraya...

NEVİN – (Bakar, gülümser. Bir şeyler anlamıştır.) İki ayrı yer... Pekiyi... Demek ilk sığınağınızı bırakmak istemiyorsunuz... Haklısınız... Yıllar geçince de gelip göreceksiniz belki de... Bizim gibi... Bu oda bizim ilk seviştiğimiz oda çocuklar... Tekrar yirmi yıl sonra gelebildik ancak... Çağrılımsınız... Bu akşam...

SELDA – (Duygulanmıştır.) Demek yirmi yıl önce burada?

NEVİN – (Güler.) Evet tam yirmi yıl önce burada...

SELDA – (Etrafa bakınır duyarlılıkla.) Ne mutlu size... Yirmi yılınızı birlikte mutlulukla... Kutlu olsun...

NEVİN – (Belirsiz acılıkla güler.) Yaa, sağ olun... Yirmi yılı birlikte mutlulukla bitirdik... Ne dersin Rıdvancığım, darısı da onların başına mı?

RIDVAN – İstiyorlarsa evet.

SELDA – İstemez olur muyuz... Hem de nasıl? Değil mi Erkut?

ERKUT – Biz neyi istediğimizi biliyoruz...

NEVİN – Yok canım!... Biz de biliyorduk, değil mi Rıdvan? (Selda'ya.) Ben de senin gibi on sekizinde idim. Biz de sizin gibi kaçıp gelmiştik. Korkular içindeydim.

SELDA – (Duyduklarıyla ferahlamış gibidir.) Annenizden mi korkuyordunuz?

NEVİN – Yoo... (Rıdvan'a) Sahi kimden korkuyorduk biz o zaman?

RIDVAN – Parasızlıktan.
NEVİN – Hıh... Çok umurumdaydı...
RIDVAN – Bir de bana sor. Zorla bulmuştum beş yüz lirayı... O da borç...
ERKUT – Demek siz sonradan...
RIDVAN – Evet, sonradan görmeyiz.
SELDA – Estağfurullah.
RIDVAN – Niye estağfurullah?... Para bu. Öncesi, sonrası var mı? Gör de nasıl görürsen gör.
NEVİN – Rıdvancığım... Bir yerden beş yüz lira borç bulsana gene.
RIDVAN – (Ciddiyetle Erkut'a.) Bana beş yüz lira borç verir misiniz?
ERKUT – (Şaşırır.) Ben mi?
RIDVAN – Evet sen. Yoksa bir başkası... Karımı mutlu etmek istiyorum da.
SELDA – (Şaka diye almıştır. Güler.) Karınızı mutlu etmişsiniz...
NEVİN – İşte bu böyledir çocuklar! Aptallaşır. Her şeyimden belli değil mi mutluluğumuz.
RIDVAN – Belli olmaz mı...
NEVİN – Belli Rıdvancığım. Birçoklarını da imrendirecek kadar... Bilmezsiniz nasıl baş döndürücü geçti bu yirmi yıl... Her gün biraz daha yakın; biraz daha başarılı birbirimizi tanımakta... Sonra... (Susar.) Değil mi Rıdvan?
ERKUT – (Bir an öylece bakar kadına.) ... Sonra?
NEVİN – Sonra gelip burda buluştuk sizinle... Şimdi sizin yirmi yılınız başlayacak. Sizin mutluluğunuz...
SELDA – Sağ olun...
ERKUT – Sanmam..
SELDA – (Erkut'un sözü soğuk bir hava estirir. Sessizlik. Selda bozulmuştur. Erkut'a bakar.) Erkut...
ERKUT – Biz ayrı bir yoldan gideceğiz.
RIDVAN – Deneyin bakalım Erkut Bey...
NEVİN – Evet, deneyin çocuklar... Bir tek yolu yok ya bu mutluluğun... Herkes de ille bizim kadar mutlu olacak diye

bir kural da yok... Değil mi Rıdvancığım? Bakın, ben size şu yirmi yıllık mutluluğun yolunu çizivereyim... Önce vurulduk birbirimize... Rıdvan askerliğini bitirmişti, ben de koleji... Bizimkiler karşı çıktı: Olağandır. Biz pek bekleyecek gibi değildik... Bir gün kaçıp geldik buraya. Tam üç gün üç gece seviştik deliler gibi. Daha evlenmemiştik bile... Kimin umurunda?... (Bir an dalar.)

SELDA – (Dalgın, mutlu bir gülümsemeyle dinliyordur.) Sonra?...

NEVİN – Sonra nikâh yaptırdık tabii... Sakın hâlâ nikâhsız sanmayın...

SELDA – (Utangaç gülümser.) Hayır rica ederim... Onu demedim...

RIDVAN – Sansalar ne olur?

NEVİN – Bilmem. Belki yadırgarlar... Bunlar namuslu çocuklar: Sabırsızlık etmiyorlar bizim gibi.

ERKUT – Hiç de namus sorunu değil. Koşullarımız ayrı...

NEVİN – Gerçekten! Ah bu hain koşullar!... Gelelim bizim koşullara... Ondan sonra, birden para kazanmaya başladı Rıdvan... Para... Çok para, daha çok para... Sonra, satın almasını öğrendik... Bakın daha onu bilmiyorsunuz siz... Bir öğrendiniz mi satın almasını, işte o zaman görün mutluluğu... (Bir an durup kendini pek de anlamadan, hayranlıkla dinleyen Selda'ya yaklaşır.) Anladınız mı şimdi?

SELDA – (Gülümser.) Öyle tatlı anlatıyorsunuz ki, hep anlıyormuşum gibi. Değil mi Erkut?

NEVİN – Ne dersin anladılar mı Rıdvan?

RIDVAN – Öyle bir koşul mu var? Hadi şimdi bir şeyler yiyelim.

ERKUT – Hele şu satın alma mutluluğunu hiçbir gün anlayamayacağız.

NEVİN – Bak görüyor musun Rıdvan... Hain çocuk, gene oyun bozanlığa kalktı... Böyle büyük konuşma. Benim bildiğim bir adam vardı... O da böyle dik dik sözler ederdi. Hem de

nasıl; yeminlerle, gözyaşlarıyla; değil mi Rıdvan?... Zavallı...

SELDA – Ne oldu sonra?

NEVİN – Öldü...

SELDA – Yaa... Vah vah...

NEVİN – İyi oldu ama yoksa ben (Rıdvan'ı gösterir.) buna kalmayacaktım... (Selda şaşkın, çekingen, ne diyeceğini bilemeden bakınır. Nevin güler.) O yaşasaydı yüzüne mi bakardım bunun ben?... Yadırgadınız mı? Niye saklayayım; ilk göz ağrım... Değil mi Rıdvan?

RIDVAN – Ne vakit yemek yiyoruz?

NEVİN – Ama toy çocuklarsınız siz de... Bundan önce hiç kimseyi sevmediniz mi?... (Selda'ya.) Mesela, başka bir delikanlıyla öpüşmedin mi hiç?

Selda bozulmuştur birden. Erkut da sinirlidir.

ERKUT – Birlikte başlayıp birlikte bitirmeye kararlıyız... Başkalarından ayrı bir yanımız var galiba: Koleksiyon meraklımız yok...

NEVİN – Ne güzel... Ama diyorum ya daha satın almayı bilmiyorsunuz. Ben kendi payıma güvenemem. Öyle tatlı şeydir ki satın alma... Dünyalar ayağınızın dibinde... Her şey, ama her şey... Ha, bir tek şeyi satın alamazsınız: Kararlı olduğunuzu söylediğiniz var ya, onu... Öteki fıkır fıkır kaynayan şeylerin yanında o da yitirir gider önemini. Değil mi Rıdvan? Ölen adam da sizin gibi düşünüyordu... Yazık... Aman dikkatli olun... İyiler çok yaşamıyor.

RIDVAN – Karnım aç.

NEVİN – Bakın şimdi Rıdvan'ın karnı acıktı, neler satın alabiliriz. Hadi sayalım: Mantar graten, kiyevski, rozbif, ıstakoz, ravyoli, karides kokteyl, çilav, rizoto, sülün fırın, tavuk jölesi, şatobriyan, midye mariniyer, levrek mayonez, hindi dolması, barbunya tava, milföy, baklavalar –haa, hamur tatlılarıyla pek başı hoş değildir– peşmelba, şantiyeli frambuaz, ananas komposto, dondurmalar, elmalı pastalar...

ştrudel... Hepsine de bayılır. Demin size mercimekten nohuttan söz açtı... En az beş yıl var ki ağzına koyduğunu görmedim. Zerresi yok onun hücre stoğunda bunların... Haa başka neler satın alınabilir?... Sen niye yardım etmiyorsun Rıdvan? (Rıdvan aldırmadan kadehine içki doldurur.) İçkileri saymadık... Cin, votka, rakı, viski, skoç, martini, kokteyller, şaraplar, şaraplar, şaraplar... Eskiden yalnız bira içmiştik. (Dalar bir an.) Nasıl başım dönmüştü... Sonra içtiğim hiçbir içki öylesine döndürmedi başımı... (Yüzünde mutlu bir gülümseme belirir, sonra ağır ağır dağılır. Toparlanır birden.) Bunlar yiyecek içecek... Satın alma mutluluğu bunlarla bitmez. Kat kat giysileriniz olur, her modadan. Mücevherleriniz olur. Arabalarınız olur. İstediğiniz kadar katınız, mobilyalarınız, adamlarınız, kotralarınız olur... Renk renk kadınlarla süsleyebilirsiniz. İsteyen de erkek koyar tabii. (Nevin güler Rıdvan'a bakarak. Selda da gülümsüyordur bu şakaya!... Ama kararsızdır. Erkut ciddidir.) Değil mi Rıdvan? Niye somurttun gene sen? İftiraya uğramamızdan mı korkuyorsun? Bunlar akıllı çocuklar kuzum; sözlerimin bizimle ilgili olmayan yanını anlarlar. Görmüyorlar mı mutluluğumuzu? Haa, ondan sonra birbirinize uzaktan bakmak mutluluğu başlar. Yadırgadınız mı? İstasyonda, havaalanında, biriniz giderken uzaktan uzağa el sallayıp bakıştığınız olmayacak mı? Mutluluğu yok mu onun? Rıdvan'a sorun isterseniz, ona göre belki de en büyük mutluluk o... Hiç bitmesin ister. Hep öyle el sallansın karşılıklı... Uzaktan... (Elini sallıyordur. Bir an mahzun, dalgın bakar. Sonra uyanır gibi.) Söyle şimdi, ne yemek istiyorsun?

RIDVAN – (Bir an durur.) Yemişten beter oldum. Öyle çok yemek adı saydın ki istek mi kaldı?...

ERKUT – Milyonlarca insan adıyla doyuyor zaten yemeklerin...

RIDVAN – (Birden bozulmuştur. Kötü kötü bakar, bu ukala herif de nerden çıktı der gibi.) Bunu da mı biliyorsunuz zatıâliniz?...

ERKUT – (Diklenir o da.) Bilinmesi tedirgin mi ediyor?

RIDVAN – Ömründe kaç saat aç kaldın muhallebi çocuğu?...

NEVİN – Aaa... Rıdvan!...

RIDVAN – Dadın mamanı beş dakika geciktirmiştir belki, ha?

ERKUT – Bana muhallebi çocuğu deyince sorumlusu olduğunuz hangi çirkinlikler kalkıyor yeryüzünden?

RIDVAN – Benim sorumluluğuma da sen mi karar vereceksin. Artık canımı sıkmaya başladı bu oğlan. (Kadehini doldurur, içer.)

ERKUT – Evet, kararı biz vereceğiz, canınız sıkılsa da... Hem siz sarhoşsunuz galiba!

SELDA – Erkutcuğum, Erkutcuğum... (Erkut'a yaklaşır; tutacak, çekecek gibi bir hareket yapar.)

NEVİN – Gene eski oyunların... Bana kızıp başkasına saldırma!...

RIDVAN – Sana kızdığımı nerden çıkarıyorsun? Söylediklerinin çoğunu dinlemedim bile... Hepsini ezbere biliyorum artık.

Selda ile Erkut bakışırlar. Durumlarını Selda da kavramaya başlamıştır.

SELDA – (Gayet çekingen bakar Nevin'e.) Biz gitsek...

ERKUT – Evet gidelim...

NEVİN – Bırakır mıyım? Konuğumuzsunuz dedim ya... Asıl şimdi bırakmam...

RIDVAN – (Yaklaşır.) Acelen ne delikanlı, dur bakalım daha neler olacak burada... (Kadehini Erkut'a kaldırır, içer.)

ERKUT – (Soğuk.)

NEVİN – Yalnız sen fazla kaçırdın biraz. Bu kaçıncı şişe kuzum?...

RIDVAN – İçkimle uğraşma bu akşam... İstediğim kadar içeceğim. Belki sabaha kadar. (Erkut'la Selda'ya.) Siz de için ki gözünüze batmayayım.

ERKUT – Bizi bağışlayın.

NEVİN – Bağışlamaz o. Ağzıma içki koymazdım. Şimdi eni konu içkici oldum. Bu gecenin onuruna siz de için bir şeyler. Selda Hanım da on sekizini bitiriyor.

SELDA – Ben bir şey anlamam içkiden.

ERKUT – (Gülümser.) Daha on beş günü var.

RIDVAN – Bir kız evini bırakıp da sevgilisinin peşine düşüp gittiyse günü münü kalmaz, on sekizini bitirmiş demektir.

NEVİN – Bakın bu doğru... Tamam; bu gece sizin de yaş geceniz olacak. Söyleyin bakalım, ne yer, ne içersiniz? Buraya getirtelim. (Telefonu açar.) Sandviçler, çerezler filan getirsinler isterseniz... İçkimiz var... Haa, siz şarap filan ister miydiniz? Viski var...

SELDA – Bilmem, siz bilirsiniz...

ERKUT – Benim için de aynı...

RIDVAN – Karıştırmayalım...

NEVİN – Pekâlâ. (Telefona.) Bize içki bardakları... Dört kişilik servis... Ordövr, sandviçler, çerezler, bir şeyler getirin işte. (Kendi kendine.) Bir de şampanya getirtelim bari gecenin onuruna. (Telefona.) Evet... Şampanya... Biraz çabuk... Sağ olun...

RIDVAN – (Nevin telefonu kapatırken.) Bir şey eksik söyledin Nevinciğim...

NEVİN – (Telefonu yine kaldırmak ister.) Yemek mi?

RIDVAN – Hayır mutluluk... Birçoklarının tanımadığı bir mutluluk türü daha var ki Nevinciğim de hep atlar... (Bir an durur. Hepsi ona bakıyordur. Rıdvan alay eder gibi bastırarak başlar.) İnsanları satın alma mutluluğuna kavuşturma mutluluğu. (İçer.) Biliyor musunuz haftada ne ücret öderim ben? 14,5 milyon... Belki biraz fazlası... İşçiler, teknisyenler, mühendisler, müstahdemler, memurlar, şefler, müdürler, genel müdürler, delege üyeler, idare meclisi üyeleri, ayrıca da uzmanlar, uzmanlar... Ve arılar gibi çalışan koca bir yığın, insanların insanca yaşaması için

gerekli bir sürü araç yapar... Yalnız şu odada elektrik kablosundan, ampulden, şu telefon aygıtına kadar kaç tür sayabilirim benim insanlarımın ürünü olan... Asıl ürünlerimiz de odalara girmez... Bunları saymak yemek listeleri saymaktan daha zevkli...

ERKUT – Size ne? Onu saymak zevki o ürünleri yaratmada payı olanların...

RIDVAN – Yaratmada benim payım yok mu Erkut Bey?

ERKUT – Yok. Sizin payınıza düşenleri karınız saydı... Ya onlar sizin, ya yaratma... İkisi yan yana geldi mi zaten siz fazlasınız demektir... O zaman, demin tapulu malınız gibi saydığınız işçileriniz, teknisyenleriniz, mühendisleriniz, sonra bir sürü zırıltı herif uçar gider elinizden... Size de ya masa, ya da bir tezgâh başında ter döküp ekmeğinizi kazanma mutluluğu kalır.

NEVİN – (Özlemli, dalgın tamamlar.) Bir de karısı...

RIDVAN – Kitaptan okur gibi iri iri konuşmasa hani belki inanacağım. Kuzum size, tarih, coğrafya, matematik filan yerine şimdi bunları mı belletiyorlar?

NEVİN – Okulda belletseler böyle yürekten öğrenir miydi?

RIDVAN – (Güler.) Çok doğru... Bak bunu sevdim... Hemen okullara ders diye koydurmalı... Hiçbiri yüzünü açıp okumaz keratalar; sapır sapır dökülür hepsi...

ERKUT – O zaman da bol bol işçi olurduk fabrikalarınıza, orda öğrenirdik... Daha sağlam, daha temelli...

RIDVAN – Yani kurtuluş yok bize, öyle mi delikanlı?

ERKUT – Niye olmasın? Var... Daha doğrusu bir tek kurtuluş yolunuz var. Milyonlarca insanın kurtuluş yolunu tıkamamak... İnsan olarak payınıza düşene razı olmak...

RIDVAN – Neymiş payına düşen?

ERKUT – Emeğinizin hakkı... Ona razı olmaya da hazır değilsiniz...

RIDVAN – Değilim... ve olmam... Bak dostum... Dünyada gezmediğim yer kalmadı... Sizden daha ateşli söylevler

çekilen ülkeleri de gördüm... Her yerde parçanın büyüğü kapanın elindedir.

Kapı vurulur.

NEVİN – Gel...

Uşak görünür. Bir servis arabasını sokar içeri. Nevin karşılar.

RIDVAN – O sizin sayıkladığınız şeyleri sizin torunlarınızın torunları da görmeyecek... Her şeyden önce insanın doğal yapısına aykırı. Ama siz gene bildiğiniz gibi yürütün, bizlere bakmayın Erkut Bey. Gençsiniz... Gelişmenize, boy atmanıza, güçlenmenize yararı vardır belki de bunların...

Uşak yan gözle kaçamak bakar Erkut'a; belli ki dinliyordur.

ERKUT – İnsanın doğal yapısı dediğiniz sizin yapınız olmasın?

NEVİN – (Birden keser.) Kesin bakalım artık. Yetti horoz dövüşü. (Yemek arabasını masaya yaklaştırır. Selda da yardım ediyordur.) İsterseniz önce şunu yayalım Seldacığım... (Masaya örtüyü yayar. Uşağa.) Gidebilirsin. (Uşak çıkar. Nevin şampanyayı Erkut'a uzatır.) Açın bakalım... Hadi yaklaşın. Buyur bekleyen yok sanırım... (Hepsi yiyecek bir şeyler alır. Erkut şişeyi açmayı beceremez. Rıdvan alır açar.)

RIDVAN – Sen bir dahakini açarsın. (Bardaklara şampanya koyar.)

NEVİN – (Bardağını kaldırır.) Önce kızımızın sağlığına... Uzun mutlu yıllara...

SELDA – (Utangaç.) Sağ olun.

NEVİN – (Gülümseyerek başlar birden.) Happy birthday to you. Happy birthday to you...

SELDA – (İkinci dizede o da katılır.) Happy birthday to you...

ERKUT – (Sinirli bakınca Selda susar.) Ne oluyor Selda?

NEVİN – (O da durur bakar, ne oldu gibisine.) Ne oldu?

ERKUT – Burası Amerika değil.

NEVİN – Aaa... Ne varmış bunda? Bütün dünya söylüyor.

Soğuk bir sessizlik... Nevin, Rıdvan'a bakar, yardım ister gibi.

RIDVAN – (Nevin'in bakmasıyla, umurumda değil gibisine bir el, omuz hareketi yapar.) Hıh... isterseniz tekbir getirin.

NEVİN – Saçma...

RIDVAN – (Alaylı.) İyi ki saçma bir şeyini buldun bu çocuğun sen de!... içelim.

Hepsi içerler. Selda ve Erkut'un acemiliği hemen belli olur. Selda suratını buruşturur içerken. Erkut belli etmemeye çalışır. Yemeğe başlarlar ayaküstü.

SELDA – (Gülümser.) Ben alışamam bu içkiye...

NEVİN – Öyle sanılır.

SELDA – Hemen de başım döndü.

RIDVAN – (Keyifli bakar kıza.) Dönsün bakalım.

ERKUT – İçip içeceğin de o kadar zaten...

NEVİN – Bırak kızcağızı içsin...

ERKUT – Dokunmasın... İyiliği için söylüyorum... Yoksa, istiyorsa...

NEVİN – (Kahkahayla gülerek keser.) Dikkat et kızım, böyle başlarlar. Ne yaparlarsa... bizim iyiliğimiz içindir hep...

ERKUT – Altında da bizim çıkarlarımız yatar...

NEVİN – Öyle değil midir?

ERKUT – Öyledir...

NEVİN – Eee?

ERKUT – Ama bizim ayrı bir yanımız var. Bu işin bilincindeyiz.

NEVİN – (Güler.) Bilincinde misiniz? Bilincinde olunca değişiyor mu kural?

ERKUT – Kural değişmez belki, tutumumuz değişir.

NEVİN – Bir gün pencereden bakıyordu minik oğlum. Ben de tutuyordum. Döndü, bırak anneciğim, dedi, ben tutarım. Gömleğinin arkasından tuttu... (Hüzünlü bakar bir an, gülümser. Kadehini kaldırır.) Bilincinize!... (İçerler.)

ERKUT – (Nevin'e.) Bir şey diyeyim mi size ben?

NEVİN – Deyin...

ERKUT – (Bir an durur.) Siz bütün doğruları biliyorsunuz da... (Bir an durur söyleyeceği şeyi arar gibidir.) Gene de başka doğrular arıyorsunuz gibi... Tam anlatamadım...

Bir an sessizlik...

RIDVAN – Anlattın... Hem de güzel anlattın... Yalnız doğru değil...

NEVİN – Bir şey bildiğim yok benim... İnsanların bazen canı yanıyor. İşte o kadar... (Dalar.)

ERKUT – Tastamam... Doğruyu da canı yananlar buluyor...

RIDVAN – Oh... El ele verin bakalım iki komitacı...

Selda içer.

NEVİN – Çok mu istiyorsun?

RIDVAN – Hıh... Senin isteğine bağlı...

SELDA – Uffff... (Gülümser.) Öyle başım dönüyor ki...

RIDVAN – Başın dönüyorsa biraz daha içeceksin... (Şişeyi önce Selda'nın sonra, hepsinin kadehine dolaştırır.)

NEVİN – İlk gece de başın dönmeyecekse daha niye başlayacaksın kızım?

ERKUT – Daha ilk gecemiz sayılmaz bu...

NEVİN – (Birden anlamış gibi.) Sahi... Amma sabırlı şeylermişsiniz siz de...

RIDVAN – Niye hemen evlenmiyorsunuz siz?

ERKUT – Nasıl hemen?

RIDVAN – Hemen... Yani bu gece...

ERKUT – Konuşmuştuk...

RIDVAN – (Boş verin anlamına el hareketiyle.) Hadin, ben kıyıvereyim gitsin nikâhınızı...

Selda utangaç, yarı sarhoş gülümser. Erkut kararsız bakar.

NEVİN – (Birden kahkaha atar.) Doğru söylüyor, çocuklar. Başkalarının nikâhını yapıvermekte uzmandır...

RIDVAN – (Nevin'e.) Saçmalama... (Ötekilere.) İlle de üçüncü sınıftan bir belediye memurunun önüne mi gideceksiniz? Benden daha mı yetkili o sersem herif?

NEVİN – Pek erken daha... Bekle onlar da senin kadar içsinler. (Kadehini kaldırır.) Üçüncü sınıf, sersem belediye memurundan daha yetkili Rıdvancığım için!...

Hepsi içerler. Rıdvan kadehini hafif kaldırıp bırakır, içmez.

RIDVAN – Siz böylesiniz işte. (Erkut'a bakar.) Dünyayı değiştirmeye kalkarsınız, kendi yaşamınızda minicik bir değişikliğe ödünüz patlar... En hakkınız olan adımı atmak için saçma sapan heriflerin iznini beklersiniz... Piçler... (Alayla Selda'yı gösterir.) Şu küçük hanım da nasıl gözyaşları döker kim bilir? (Eliyle "tu size" anlamına bir işaret yapar.) Büyük devrimciler... (İçer.)

ERKUT – Siz de öylesiniz...

RIDVAN – Nasıl?

ERKUT – Yalnız işinize gelince kutsal...

NEVİN – Çok bildin! Ne umurunda kutsal onun? Kutsal bizim bağımız...

RIDVAN – (Artık sarhoşluk belirtileri iyice görülmeye başlamıştır.) Evet doğru söylüyor Nevin. Kutsal benim ayağımı sıkar, bayağı dar pabuç gibi... Hele sert adım attın mı... Biraz da yürümene bağlı tabii... Dünyayı dolaşacaksan çok sürmez, çıkarır atarsın. Diyorum ya, yürümene bağlı.

ERKUT – Çıkarıp atmazsınız, başkalarına giydirirsiniz.

RIDVAN – Ayağına uyan giyer.

SELDA – (Tatlı bir sarhoşluk belirtisi içinde.) Hiç Çin'e gittiniz mi siz?

RIDVAN – (İçer.) 5-10 dakika uğradım. Ordan Bursa'ya geçtim... Maliyeciler toplantısı vardı Çelikpalas'ta...

NEVİN – (Güler Rıdvan'a bakarak.) Tamam oldu... (Kendi de sallanıyordur hafifçe.)

RIDVAN – Bütün insanları soyuyorlar orda...

SELDA – (Safça.) Çırılçıplak mı?

RIDVAN – Çırılçıplak... Atıyorsun bütün giysilerini.
SELDA – Anadan doğma?
RIDVAN – Anadan doğma... Giysi alışverişi de yok... Alışveriş kalktı mı da... bok yesin burjuvalar. (İçer.)
ERKUT – Atıyorsunuz düpedüz...
SELDA – (Sarhoşça güler.) Çırılçıplakmış...
RIDVAN – Namussuz yazarlar... Soyunmayı onlar çıkardı. Ne güzel evler yapmışız... Dört duvarı, tavanı, döşemesi... Çekersin kapıyı, pencereyi de... Tamam...
NEVİN – Keyfince oyna...
RIDVAN – Hergeleler... Önce kapıyı pencereyi açtılar...
NEVİN – Ohhh... Hava gelsin...
RIDVAN – Evet, hava gelsin. Duvarları da yıktılar...
NEVİN – Daha değil...
RIDVAN – İtiverdiler bizi milyonların gözü önüne. (Hafif sallanarak seyircileri gösterir.) Bu kadar insan gözü üstümdeyken ne yaparım ben?
NEVİN – Dur bakalım, daha iyice soymadım seni... Ama soyacağım... Çırılçıplak.
RIDVAN – Namussuz yazarlar... Hepsinin ağzına sıçayım...
SELDA – (Utangaç bir çocuk gibi dudaklarını ısırır.) Aa, ne ayıp...
RIDVAN – Yapacaksın da, söylemeyeceksin... O zaman ayıp! Hem yaparım, hem söylerim... Yazarlar da bilsin, herkes de...
ERKUT – Yağma yok... Bundan sonra, herkes kendi yazıp kendi oynayacak. Kimsenin gözü de başkasının üstünde olmayacak. İster soyun, istersen otur... Çalış...
RIDVAN – Var mı öyle lacivert? (Keyifle güler.) Bayılıyorum bu söze. Bir işçimden duydum fabrikada... "Abi var mı öyle lacivert" diyordu birine. (Gülerek tekrarlar.) Var mı öyle lacivert?...
NEVİN – Var... Hem de en koyusundan... Bir tanıdık vardı; oyuncu. Sinema, tiyatro filan... Bir de köpeği... Sosyalist mi sosyalist.

SELDA – (Saflıkla.) Köpeği mi? (Rıdvan güler, Erkut bozulur.)
NEVİN – Yok canım, tanıdığım.
RIDVAN – (Güler Erkut'a.) Daha karıştırıyor.
NEVİN – Köpeği minicik, şeker bir köpek... Bir gün çatı katından fırlatıp attı köpeği...
SELDA – Hiiiihhh... Zavallıcık...
NEVİN – Arkadaşını ısırmış. Arkadaşımı ısıran köpeği yaşatmam dedi. Sonra kendisi de öldü...
SELDA – Vah zavallı.
RIDVAN – Üzüldüm.
SELDA – Gerçekten acıklı değil mi?
NEVİN – (Rıdvan'a.) Köpeğe mi?
RIDVAN – Adama... İyiden iyiye uyduruyorsun artık...
NEVİN – Eşit olmamızı istedin... Acıklı değil mi?
RIDVAN – Değil... Söyledimdi ona... Köpek beni ısırmamıştı... Sonra ölümü de apayrı bir şey... Çok içti, biliyorsun... Arkadaş filan da değil ayrıca... Sosyalistliği de iftira...
ERKUT – (İçkisine bakar şöyle bir.) deminden beri hiçbir şey anlamıyorum konuşmalardan... Ben de saçmalayacağım galiba...
RIDVAN – (Sarhoşça güler.) Aman sakın haaa!... Ne yaparız sonra! İşler nasıl Nevinciğim? Hadi, şerefe...
NEVİN – Ölen köpeğin şerefine... (İçerler.) Şimdi gelelim senin anlayacağın şeye... Erkut Bey...
RIDVAN – Boş ver be Nevinciğim iyiyiz işte...
NEVİN – (Rıdvan'a.) Yakanı bıkaracağımı mı sanıyorsun? Durun bakalım, sarhoşluk yok daha... Evet Erkut Bey... Gelelim sizin bilincinize... Söyle bakalım... Ne iş tutacaksın?
RIDVAN – Ah namussuz kız, vaktini bilirsin her şeyin...
ERKUT – Ben mi? Yani şeyden sonra...
NEVİN – (Güler.) Evet "şeyden sonra"...
ERKUT – Dediğim gibi...
NEVİN – Bir şey demedin...
ERKUT – Çözmemiz gereken başka sorunlarımız var daha...

NEVİN – Paran olmadan mı çözeceksin?

RIDVAN – Almış kızı dağa çıkmış... Silahın var mı? Yok... (Erkut'a öykünür. Sesini inceltip komikleştirir.) "Çözmemiz gereken başka sorunlarımız var daha." (Güler.) (Erkut kızacak gibi davranır.) Aaaa... Ben sana kızdım mı?... Şerefe. (İçer.)

ERKUT – Boşuna nefes tüketmeyelim, anlaşamayız sizinle...

NEVİN – Anlaşmak da ne oluyor? Bir iş, yani para bulmak zorundasınız, o kadar... Haklı Rıdvan... Kaç paranız var sizin?... Şimdi?...

Bir an sessizlik. Erkut yanıtlamaz. Selda şaşkın bakar bir an.

SELDA – Yola çıkarken dört yüz liramız vardı... Harcadık filan... Otobüs, minibüs... Yiyecek...

RIDVAN – (Kahkahayla güler.) Biz beş yüzle başlamıştık. Ama saygımız vardı paraya. Çünkü borç almıştık. Kuzum siz üç gün sonra tozsunuz...

Erkut Selda'ya kızgın bakar; söyledi diye kızmış gibidir...

NEVİN – Hadi uzatmayalım artık... Kabul edin Rıdvan'ın önerisini...

ERKUT – Ne önerisi?

NEVİN – Rıdvan diyor ki, yardımcım olsun Erkut Bey, bana onun gibi gençler gerekli diyor. Değil mi Rıdvan?

RIDVAN – (Eliyle koluyla, olabilir anlamına bir hareket yapar.) Öyle diyorsan öyledir. Senden iyi bilecek değilim ya!... Bıktım yöremdeki kuru dallardan...

NEVİN – Aylık üç binle başlarsın... Nasıl?

RIDVAN – Çok...

NEVİN – Yo yo... Dört bin iyidir... Yeni evli çocuklar...

RIDVAN – Haa, bak dört bin iyi... (Selda şaşkın, fakat gizlemeye çalıştığı bir sevinçle bakar Erkut'a... Erkut ne diyeceğini bilmez bir an, bakınır, sonra içer. Rıdvan hoşlanmıştır.) Bravo!... Yeni yardımcım şerefine...

İçerler. Erkut biraz sonra kararlı başlar.

ERKUT – Size yardımcı olabileceğimi sanmıyorum. Sağ olun ama olmayacak...

SELDA – (Kendini tutamaz, birden.) Erkut!...

ERKUT – (Sertçe döner Selda'ya.) Ne var?

SELDA – (Çekingen başını eğer.) Hiç... Sen bilirsin tabii...

ERKUT – (Ötekilere döner.) Evet olmayacak...

RIDVAN – Olmayacak şey var mı dünyada? Fiyatı değişir yalnız.

NEVİN – O zaman beş bin... Evet, net beş bin, ayda... İngilizce de biliyorsunuz çünkü... Bakın dikkatli olun Erkut Bey... Kolay ele geçmez bir fırsat... Sizin gibi bir genç için...

RIDVAN – (Erkut'a bakmadan.) Haftada iki yüzden ne haber? O da bulursan...

Selda içer, Erkut tedirgindir.

ERKUT – Peki ne iş yapacağım?

RIDVAN – Ha şöyle...

NEVİN – Söylesene Rıdvan. İşi ne olacak Erkut Bey'in?

RIDVAN – İşi mi? İşi... Benim işimin küçük bir parçası...

Selda heyecanla bakıyordur. Bir an sessizlik.

ERKUT – (Bir an durur, sonra başını sert, kararlı sallar iki yana.) Hayır... Şu anda karar veremem...

NEVİN – Galiba şaka gibi geliyor Erkut Bey'e... Bakın bir daha söyleyeyim mi?... Ayda net beş bin... Yalnız sondur bu, bir daha yinelemem... Altı aylık da peşin. Evet... Yeni başlıyorsunuz, toplu paraya gereksemeniz var... Rıdvan, yazıver çeki... Otuz bin...

Selda soluksuz kalacak gibidir. Erkut'un gözünün içine bakar. Erkut da iyice şaşkındır. İçer. Rıdvan ağır ağır davranır, cebinden çek defterini çıkarır.

RIDVAN – (Yazarken kendi kendine mırıldanır.) Oysa ben başka armağan düşünmüştüm sana. Yirminci yılımız için... Erkut Tuğlacı namı havalesine yalnız –otuz bin miydi?– ...

evet otuz bin TL. (İmzalar, çeki koparır. Nevin uzanmıştır, durur, vermez.) Yalnız... Önce işe başlasın bakalım... Değil mi ya? Hiç değilse bir deneyelim. (Güler.)

ERKUT – (Gene toparlanır, sesi kısık çıkar yalnız, belli ki son direncidir.) Daha olur demedim ben...

Selda neredeyse başkaldıracak gibi bir devinim yapar. Durur.

RIDVAN – Pekiyi... Üstelemeyi sevmem... (Tam çeki karalayacak gibiyken Nevin bir el hareketiyle durdurur.)

NEVİN – Dur Rıdvan... Bize kapris yapıyor bu çocuk... Ama yanında her şeyini ona bağlamış bir genç kız var... Önce onu düşünmesi gerekmez mi? Bakın Erkut Bey... Bu otuz bin lira size gerekli değil diyelim. Cezaevini boyladınız... Unutmayın bütün karakollar peşinizde... Ne yapacaksınız o zaman?... Daha doğrusu bu kız ne yapacak? Ha?... Annesi kan kusturmaz mı ona?

SELDA – (Annesinin sözü geçince hafifçe ağlamaya başlar. Erkut'tan da korkar, toparlanır.) Bana bakma sen Erkutcuğum...

ERKUT – (Zor durumdadır.) Cezaevine girersem zaten bu çek benim değil demektir...

NEVİN – Yağma mı var?... Geri verir miyiz?... Hava alır Rıdvan Bey... Kırk yıl cezaevinde kalacak değilsin ya... Ayda beş bin kazanan genci kolay içerde tutamazlar. İstersen altı ay sonra da çalışmazsın. Otur öykülerini, şiirlerini yaz... (Bir an sessizlik. Benden bu kadar anlamına elini kolunu oynatır.)

SELDA – (Çekingen, gözyaşlarını tutarak.) Ne kaybımız olur Erkutcuğum? Sen bilirsin gene...

ERKUT – (Bir an daha durur. Selda'ya bakınır.) Pekiyi, ne iş yapacağım?

RIDVAN – Ha şöyle. Dal dediğin yapraklı olacak, yemyeşil. Korkma o zaman, nasıl olsa tatlı bir esinti verir.

SELDA – (Çok sevinir, sevincini saklama çabasındadır.)

RIDVAN – Bravo Nevinciğim, işlerimizi hep sen yürütmelisin ki, çok geçmez, bir yıl sonra beş yüz lira borç aramak mutluluğuna kavuşalım... (Nevin dalgın öylece bakar uzaktan çocuklara.) Ha... Şimdiiii... İşimize gelelim. Sabahtan beri şu telefon çalıp duruyor. Kimsenin umursadığı yok. (Hepsi telefona bakarlar.) Evet evet, bu telefon. Boyuna çalıyor. Duymamanız doğal sizin... Şimdi İstanbul'da bana ne sövüp sayıyorlardır bilseniz... Sövgü... Bayağı sövgü... Nerden mi biliyorum? Öğrendim... Nasıl mı öğrendim? Kendilerinden... (Gülerek başlar.) Genel müdürler ara sıra, güya ağızlarından kaçırmışlar gibi birbirleri için söz ederlerdi... "Beyefendi siz bilmezsiniz nasıl konuşur o herkesin ardından bir ağzını açınca..." filan yollu... O zaman teyp daha yok bizde. Epeyi eskilerde bu dediğim. Bir Amerika dönüşü teyp getirdim, gizlice odalarına... Sonra topladım bunları... Açtım teybi, başladık birlikte dinlemeye... Eh, görülecek şeydi... (Kahkahalarla gülmeye başlamıştır.) Meğer keratalar, hepsi söverlermiş bana... Teybi dinlerken öldüler, bittiler... Münir Bey, koskoca, kereste gibi boyu ile küt diye düşüp bayıldı... Geçmiş zaman pezevenk mi ne diyor benim için... Dedim ki, işinizden yakınmam yok. Demek bir zarar görmemişiz... İşinize ve sövgünüze devam... Haa, eğer aksatırsanız, o zaman ben bu sövgülerin bin katını hem de arkanızdan değil böyle, suratınıza ederim... Yallah herkes görevinin başına, kimseden de bir şey duymayacağım bir daha da... Onun için bizimkiler arkamdan sövmekte özgürdür. Herkes sizin gibi yüzüme karşı apaçık konuşmak yürekliliğini gösterirse durumumuz neye varır sonra Erkut Bey... Evet, geçin telefona... (Saatine bakar, kendi kendine söylenir.) Bu saatte kulüpte... Oyuna oturmuştur... Erkut'a bakar.) Aç İstanbul'u. (Erkut çekingen geçer telefona.)

NEVİN – 47 47 74

ERKUT – (Telefona.) İstanbul... 47 47 74...

RIDVAN – ... 74'ten Recai Taran...
ERKUT – 74'ten Recai Taran...
RIDVAN – Acele...
ERKUT – Acele... Evet... (Kapatır.)
NEVİN – (Telefonu işaretle Recai için.) ... Sağ kolu...
RIDVAN – Bir de sol kol gerekliydi, onu da bulduk. (Güler.) Nevinciğimin yaptığını gözünüzde büyütmeyin. Sanatçı dedin mi tamamdır. Elinde değil... Ozan, ressam, oyuncu... Zaafı var... Yani şey anlamda zaafı... Ötekini bilmem... Yapmazmış... Öyle diyor... Ama belki sana o anlamda da duyduysa bilmem... Gençsin, yakışıklısın. (Erkut sertleşir. Selda da soğuk bakar. Nevin hiç oralı değil gibidir. Sarhoşça gülümser Rıdvan.) Kim bilir bakarsın perhizini bozmaya karar vermiştir. Haa... Şerefe... O zaman... Tabii Selda Hanım'ın şerefine. (Kadehini kaldırır. İçer.)
SELDA – (Şaşkın. Kadehini kaldırır. Erkut'un sert bakışı ile karşılaşınca içmez, indirir.)
NEVİN – (İçer, Rıdvan'a.) Her vakit gönlümce yaşadım ben... Tıpkı senin gibi...
RIDVAN – (Sarhoşça güler.) Bakın tanıksınız... Tıpkı benim gibiymiş. Kendini hep benden üstün görür. Kuşkusuz üstün yanı da vardır... Ama bana sorarsanız övündüğü yanı değil... Üstün yanımızın farkına vardık mı üstünlüğü kalmaz zaten... Neden mi?... Anlatayım... (Tam bu esnada telefon çalmaya başlar. Rıdvan bakar telefona.) Bu namussuz telefon önemli bir söz edeceğim zaman hemen başlar böyle...
ERKUT – (Açmıştır.) Buyrun... Evet... (Beklemeye başlar.) İstanbul.
NEVİN – (Yaklaşır telefonu alır Erkut'tan.) Bir dakika... Efendim?... Recai merhaba... Teşekkür ederiz... Çok iyiyiz... Müjgan nasıl? (Rıdvan'a bakar. Dudağının ucuyla gülümser. Rıdvan anlamsız bakar.) Nasıl bebeğimiz?... Ya, çok şirinmiş... (Başı ile Rıdvan'ı işaret ederken.) Tıpkı da babası diyorlar... (Güler.) Allah bağışlasın... (Selda ile Erkut

bir şeyler sezer gibi bakınırlar.) Dönüşte artık... Sağ olun... Bak sana Rıdvan'ın yeni yardımcısını veriyorum... Erkut Bey... Erkut Tuğlacı... Rıdvan'ın söyleyecekleri var galiba. Öyle mi? Zaten o Hızır gibidir, hep son anda yetişir... İyi günler... (Telefonu Erkut'a verir. Rıdvan'a.) Sabahtan beri seni arıyormuş.

RIDVAN – Yok canım!...

ERKUT – (Telefona.) Merhaba efendim... Sağ olun... Ben de sevindim. (Rıdvan'a bakıyordur ne diyecek diye.) Evet...

RIDVAN – Anlatsın son durumu...

ERKUT – Son durumu... Evet... (Dinledikçe heyecanlanır gibidir.) İşgal mi ettiler?... Bir dakika... (Telefondan kaldırır başını, Rıdvan'a bakar.) Grevci işçiler fabrikayı işgal etmişler. Yaralılar varmış...

RIDVAN – (Gayet sakindir. Ağır ağır.) Ya!... Geçmiş olsun...

NEVİN – (Rıdvan'ın elinden çeki alır, hafif hafif sallamaya başlar.)

ERKUT – (Şaşkın bakar Rıdvan'a.) Ne diyeyim?

RIDVAN – Geçmiş olsun dedik ya... Yaralılar varmış o ki...

ERKUT – (Şaşkın, kararsız bakınır bir an telefona.) Geçmiş olsun... Evet... Geçmiş olsun diyor... (Tekrar dinler. Rıdvan Bey'e döner.) Presleri bozmuşlar. Büyük pres harapmış... Bizim suçumuz yok, diyor. Önlenemezmiş...

RIDVAN – Evet... Önlenemez... Toplu sözleşme ne olmuş?... AR–SAN'daki?

ERKUT – (Telefona.) AR–SAN'daki toplu sözleşme?... Evet... Evet... (Rıdvan'a.) Zamda diretiyormuş işçiler... Grev olasılığı büyük diyor...

RIDVAN – Pekiyi... Her yola başvurup işgalci işçileri dışarı atacaksınız. Fabrikayı kapayacaksınız. Bir... Sonra... (Durup Erkut'a bakar.) Önce bunu söyle...

ERKUT – (Elinde telefon öylece kalır. Yutkunur. Bakınır. Rıdvan dimdik bakıyordur. Nevin elindeki çeki sallıyordur hafif hafif. Selda şaşkındır.)

RIDVAN – Söylesene Erkut Bey... Dilini mi yuttun?...
ERKUT – Fakat...
NEVİN – Sen söyleyemiyorsun kuzum, Rıdvan söylüyor...
RIDVAN – Evet, ben söylüyorum... İşçiler zor kullanıp dışarı atılacak... Fabrika da kapatılacak...
NEVİN – (Erkut'u itelemek ister gibi, konuşma tarzı öğütleme çabasıyla.) ... Evet... Rıdvan Bey diyor ki... (Telefonu işaret eder.) Hadi... Rıdvan Bey diyor ki...
ERKUT – (Elindeki telefona bakar. Dinler.) Efendim?... Evet... Bir dakika... (Yutkunur.) Rıdvan Bey diyor ki... (Sesi hafif kısık, titrek belki.) Fabrika kapanacakmış. İşçiler de dışarı çıkarılacak...
RIDVAN – ... Gerekli her yola başvurularak...
ERKUT – Gerekli her yola başvuracaksınız diyor Rıdvan Bey..
RIDVAN – Ha, şöyle... Sonra AR-SAN'daki konuşmaları da hemen kesin... Zam yok... Sendikalı işçileri sepetleyin... Ne yaparsanız yapın... Orada grev istemiyorum...

Erkut iyice serseme dönmüştür. Aptal aptal bakınır. Nevin o sırada çeki Selda'ya verir. Selda çekingen alır, teşekkür edecek gibidir, bakınır, susar.

NEVİN – (Telefonu işaretle.) Rıdvan Bey diyor ki...
ERKUT – Rıdvan Bey diyor ki: AR-SAN'da grev istemiyormuş... Bir yoluna baksınlar diyor...
RIDVAN – Sendikalı işçileri sepetlesinler.
ERKUT – Gerekirse sendikalı işçilere de yol versinler, diyor Rıdvan Bey...
RIDVAN – Pekiyi, öyle olsun... Yumuşat gönlünün istediği kadar. İyi geceler... Yine ararım ben sizi...
ERKUT – İyi geceler... Yine arayacakmış... Evet... İyi geceler... (Telefonu kapatır.)
RIDVAN – İşte bu kadar...
ERKUT – (Telefonu sinirli bırakır, kalkar.) Yapamayacağım ben bu işi...
NEVİN – Pekiyi yaptın. (Soğuk, üzgün sigara yakar.)

RIDVAN – (Güler.) Sen mi yaptın sanıyorsun?

ERKUT – Benim ağzım...

RIDVAN – Benim ağzım bile değil... Ne bakıyorsun öyle... Bana da başkaları söyletiyor... Bir sürü güçler, bir sürü nedenler. Hepsi de benim dışımda... Benim ağzım seninki kadar bile özgür değil... (Kadehini kaldırır.) Yararlı bir iş gören ağızların onuruna... (Gülerek içer.)

Erkut elini ağzına götürür, parmaklarını dolaştırır.

NEVİN – (Kadehini kaldırır, içer.) Herkes birinin ağzını kullanıyor... "Atmayın işçileri de, fabrikada aç açına bekleyip dursunlar" dese, ne olacak yani?...

RIDVAN – Bak ne olacak... On binlerce işçi yüreklenip yeniden grevlere gidecek... Dışalım kotalarından zorla çıkarttığım birçok malın üretimi duracak... Yine koyduracaklar kotaları... Fabrikalar kapanacak... On binlerce işsiz sokaklara dökülecek... Daha mı iyiydi?... Evet, yararlı bir iş yaptın Erkut Bey... Hem de işçiler için... Dedim ya artık sol kolumsun benim... Onuruna... (İçer.)

NEVİN – (Alaylı.) Tanrılar korusun! Gördünüz mü ne büyük felaketleri önlemişsiniz?... Bravo Rıdvancığım... İşe yarayan bilinç buna derim ben...

ERKUT – Hep aynı mantık... Benim için iyi olan, herkes için iyidir. Ben zarar gördüm mü büyük kıyamet... Zam yapsaydınız verim artıp, üretim yükselmez miydi?...

RIDVAN – Evet bazen öyle de düşünülür. Ama sonu yok onun... Hele bugün, hayır. Maliyetlerimiz yüksek... İşçi başına verimlilik, "prodüktivite", düşük... Zaten zor kurtuluyoruz dışarıya çiğnenmekten... Sonra toptan gideriz Erkut Bey...

ERKUT – Evet toptan gidersiniz... Yeniden kurulur her şey... Hem de artık yıkılmayacak kadar güçlü...

RIDVAN – Pışttt... Yağma yok...

ERKUT – İstediğiniz kadar direnin, iş olacağına varacak...

RIDVAN – Daha niye üzüyorsunuz tatlı canınızı...

ERKUT – İşçilere vur emrini benim ağzımla verdiniz... (Sinirli bir hareket yapar; ne yapacağını bilmez gibidir. Birden kadehi alır, doldurur, bir dikişte içer hepsini.)

NEVİN – Ih... Nasıl olsa bir ağız bulunurdu...

Selda da üzgün bakar. Elindeki çeki Erkut'a göstermek istemiyormuş gibidir. Cebine koyar ya da bluzunun koluna sokuşturur. Erkut'a yaklaşır. Hiçbir şey söyleyemez. Erkut içiyordur. Selda da ara sıra içerek, Erkut'a yakın olmak istiyor gibidir. Nevin'le Rıdvan bakıyorlardır. (Rıdvan güler. Nevin ciddidir.)

NEVİN – Yeter bu kadar... Söyle...

RIDVAN – Ne söyleyeyim?

NEVİN – Söyle bir şeyler... Bozma geceyi...

RIDVAN – Yufka yürekli sevgilim...

NEVİN – Sevgilin değilim...

RIDVAN – Sevgilimsin...

NEVİN – Söylemeyecek misin?

RIDVAN – (Nevin'le bir an bakışır.) Ne yapalım, bu gece senin gecen... (Erkut'a yaklaşır.) O söylediklerimin hiçbiri olmayacak...

ERKUT – (Anlamadan bakar.) Nasıl?

RIDVAN – Telefonda işçiler için söylediklerimin hiçbiri yani...

ERKUT – Çocuk mu kandırıyorsunuz?

RIDVAN – Hayır, biz büyükleri kandırırız. Çocukları anaları, babaları kandırır...

ERKUT – Alay edemezsiniz benimle... İstemiyorum çekinizi de... (Sarhoşça bir hareketle bakınır, çeki arıyordur. Selda ne diyeceğini bilmez, üzgün bakınır. Nevin sözü alır hemen.)

NEVİN – Eee, uzattın... Yani sersemlik eskisini ortadan kaldırmaz... Bıktık horoz dövüşü seyrinden be... Doğru söylüyor işte Rıdvan...

ERKUT – Ne biliyorsunuz?

NEVİN – Satılık olmayan hiçbir şey yok çevrede, onu biliyorum... O da yetiyor...
RIDVAN – Büyük paralar döner işçi sendikalarında, bak delikanlı...
ERKUT – Satın alıyorsunuz sendikayı...
RIDVAN – Biz onları, onlar bizi. (Erkut anlamadan bakar.) Ah zavallı, yoksul işçi kardeşlerimiz, bizi nasıl satın alır?... Benim öyle sağ kollarım var ki... Dışalımcıya satılır, karşı fabrikalara satılır... Dışarıya satılır. Fiyatını buldu mu, sendikalara da satılır...
ERKUT – Sendikalar da size satılır...
RIDVAN – E, alışveriş... Tek yanlı olur mu? Ne kurtların elinde biliyor musunuz sendikalar?... Hepsi de bizim gibi tüccar. Al gülüm ver gülüm. İşin şakaya gelmediğini, verdiğim ciddi kararı çoktan öğrendiler şimdi... Aptal değiller... Geri çekilecekler...
SELDA – (Yüzünü buruşturur.) Üff, amma karışık...
ERKUT – Niye kovmuyorsunuz?
RIDVAN – (Güler.) Bilinip de söylenmedi mi sır olur o, delikanlı... Kullanmasını becerirsen çok işe yarar...
ERKUT – (İğreniyor gibi bir hareket yapar.) Allah kahretsin... Yalan dolan... Hep pis burjuva oyunları...
RIDVAN – Nesi var? Mis gibi oyun...
SELDA – (İçgüdüsel bir devinimle kadehini kaldırır.) Kahrolsun pis burjuvalar...
RIDVAN – (Güler.) A, bu da nerden çıktı?
ERKUT – (O da kaldırır kadehini.) Yaşa Seldacığım... Kahrolsun... Yıkılışlarına...
RIDVAN – (Gülerek kaldırır kadehini.) Kahrolsun... (Nevin içmeden dalgın dalgın durur, Rıdvan ona döner.) Kızacağım ama... Böyle önemli bir anda bizi yalnız bırakmak var mı? (Kadehini kaldırır Nevin'e doğru; Nevin oralı olmaz.)
NEVİN – (Erkut'a.) Yalan dolan sizi çok incitiyor demek?
ERKUT – Evet...
NEVİN – Hiç mi yalan söylemezsiniz?

ERKUT – (Bir an düşünür.) Sevdiklerime hayır...
NEVİN – Ya söylemek zorunda kalırsanız?...
ERKUT – Zorunda mı? Kime...
NEVİN – Karınıza...
ERKUT – (Kesin.) Söylemem.
NEVİN – Ya karınızın dayanamayacağı bir gerçekse...
ERKUT – Ne dediğinizi pek anlamadım ama, öyle bir gerçek olmaz.
NEVİN – (Hüzünlü gülümser.) İnanayım mı?
ERKUT – İsterseniz... (Selda'yı gösterir.) Biz inanıyoruz yeter...
NEVİN – Güzel, mutluluğunuza... (İçer.)
ERKUT – Sağ olun...
SELDA – Sağ olun... (Onlar da içer.)
RIDVAN – (İçmez. Selda'ya.) Siz inanıyor musunuz?
SELDA – (Şaşırır.) Neye? (Birden kavrar.) Kesinlikle...
RIDVAN – (Kadehini kaldırır. İçerken.) Güzel... İyi başlangıç... Bir süre rahat eder Erkut Bey.
ERKUT – Anlayamazsınız siz bizi... Başlangıcı da bu, sonu da...
RIDVAN – Doğru... Güç anlaması... Belki Nevin anlar... Ben biraz aptalımdır...
NEVİN – Biraz mı?
RIDVAN – Pardon... Çok...
NEVİN – (Dalgın, özlemli.) Ne güzel olurdu anlayabilseydik onlar gibi. Öff, sıkıldım. İçelim. (Hepsi içerler, bir şeyler yemeye başlarlar. Selda arkada Erkut'a bir şeyler yedirir. Sandviçleri ısırır, yarısını ona verir.)
RIDVAN – (Nevin'e.) Gördün mü nasıl tepeden bakıyor bu oğlan?... Tıpkı senin gibi...
NEVİN – Sıkıldım dedim ya... Yeter...
RIDVAN – Sevindim... Görüyorsun ya, hiç iyi olmuyor...
NEVİN – Topunuzun canı cehenneme.
RIDVAN – Sen bilirsin!... (Birden Erkut'a döner.) Hiç başka kadın tanıdın mı sen?

Selda şaşırır. Erkut soğuk bakar. Nevin gülümser.

ERKUT – Sizi niye ilgilendiriyor?
RIDVAN – Merak ettim...
ERKUT – Garip meraklarınız var...
RIDVAN – Öyleyse daha açık sorayım... Hiç kadınla yattın mı sen? Kasılma öyle bakayım... Dosdoğru, apaçık söyle...
SELDA – (Utangaç, kızgın.) Uluorta konuşulur şeyler mi bunlar...
NEVİN – Bize ne?
RIDVAN – Hadi bakalım, dökün ortaya... (Selda'ya.) Sıra sana da gelecek...
ERKUT – Aklınız hep belli şeylerde... İşleriniz yolundaysa... Arkasından yemek, içki, seks... Daha olmadı, zehir... Eroine kadar...
RIDVAN – Onlar şimdi sizin modanız... Kaçma sorumdan... Kitapta okudukların kurtarmaz seni burda... Hapı yuttun mu? Erkekçe söyle, kaçak güreşmek yok... Nikâhınızı ben kıyacağım... Belki evlenmeniz sakıncalı...
NEVİN – Sahi, ne güzel olur nikâh günü hepsi deftere işlense...
RIDVAN – Hangi biri işlenir deftere... O ki yalan yok, baştan olmayacak... Çırılçıplak soyunacaksınız...
SELDA – (Ürkek.) Çin'deki gibi...
RIDVAN – Çin'deki gibi... Niye susuyorsunuz Erkut Bey? İşçileri fabrikadan kovun demekten daha mı zor?
ERKUT – Hep başıma mı vuracaksınız?
RIDVAN – Gerekirse vuracağım. Peki sen söyle küçük hanım, kadınlar daha yüreklidir... Ha gayret, utandır şu oğlanı...
SELDA – Söyleyecek bir şeyim yok benim...
RIDVAN – Yok canıım, demek organlarınızın ne işe yaradığının ayrımında değilsiniz daha... Şart mı biriyle bir şey yapmış olmak? Özlemi de aynı değil mi? Sinemalarda ateşli sevişme sahnelerini seyrederken delikanlının aynı işi yapması için de mi yanıp tutuşmadın? Dudaklarında, göğüslerinde, kalçalarında, her yanında kavurucu bir alev gibi dolaştığını duymadın mı en yasak özlemlerin? Sıra

arkadaşını, yakışıklı öğretmenini, komşu delikanlıyı hiç değilse düşünde koynuna almak isteğiyle için titremedi mi?... Yastığı, yorganı deli gibi kucaklayıp orana burana bastırmadın mı?

SELDA – (Titriyor gibidir sinirden.) Terbiyesizlik!...

RIDVAN – Bravo, ben de bunu söylüyorum, hiç terbiyeli şeyler değil bunlar... Yapmadım diyebiliyor musun?

Selda ağlamaya başlayacak gibidir. Erkut yaklaşıp kucaklamak ister, kız çekilir. Ağlar.

ERKUT – Ne dangıl dungul adamsın sen be!...

RIDVAN – Ağırına gitti, melek gibi sevgilinin örtüsünü attık... Tamam şimdi sana gelelim...

ERKUT – Kapatın çenenizi...

RIDVAN – İşinize gelmiyor, değil mi? Hiçbir kadınla yatmadın ama gene de senin suçların daha büyük... Sayayım mı? Mutluluk yalan üstüne kurulmazmış o ki... Gizli kapaklı ne varsa dökülsün ortaya ki mutluluğunuz tamam olsun...

ERKUT – Geçmiş bizi ilgilendirmez...

RIDVAN – Yalan yalandır... Ha geçmişte, ha gelecekte... Sonunda her şey geçmiş oluyor zaten... Aynı şeyleri ilerde duymayacak mısınız? Duyacak ve sıkı sıkı saklayacaksınız. Niye bu baskı, bu utangaçlık? Sizin yakıcı düşlerinizdeki insanlık, sonunda bu özgürlüğe verecek nasıl olsa. Bu değil mi istediğiniz? Sımsıkı kabuklar çatlayıp temizlenmeden kişi mutlu olur mu? Hangimiz tutucuyuz, söyleyin bakalım şimdi, çıksın ortaya... Sizi yalancı devrimciler sizi...

ERKUT – Kutsal, ayağınıza dar gelmeye başladı... Hem keyfinizce yaşayacaksınız, hem de keyfinizi bozmaya yeltenecek kişileri al sana özgürlük diye seks çukuruna batırıp çürüteceksiniz... Bu sizin devrimcilik dediğiniz kahpece kurnazlık. Bugünün insanına en ufak bir sevgi, giderek acıma duymayanlar gelecek bilmem hangi çağın insan sorununu çözmeye kalkıyor... Bu da kurnazlığın sersem yanı...

RIDVAN – Ha, bunu da okumuş...

NEVİN – (Erkut tam konuşacakken kesin bir hareketle keser.) Tamam. Bu iş bitsin artık. Bu güzelim otel odasında zenginin de fakirin de bütün sorunlarını çözdünüz. Sersemliği de ortadan bölüşürsünüz, hak yerini bulmuş olur. Gelelim gülme oyununa...

SELDA – Gülme oyunu mu?

NEVİN – Bakın nasıl oynayacağız?

SELDA – Oyun oynayacak durumda değilim ben...

ERKUT – (Soğuk.) Ben de...

NEVİN – Şimdi olursunuz... (Kadehini alır.) Alın bakalım... (Rıdvan Selda'nın, Erkut'un kadehlerini doldurur.)

SELDA – Ben artık içmeyeceğim.

NEVİN – Doğacak bebeğinizin onuruna... İçmem olur mu?... Hadi bakalım. Hem sonuna kadar... (Hepsi içerler. Selda bitirince iyice sallanır, gülümser sarhoşça.)

NEVİN – (Tekrar doldurur bardakları.) Şimdi de...

SELDA – (Sarhoşça bir sendeleme ve tatlı gülümseme içinde.) Ooooohh, ben yani artık tamam yani dedim ya...

ERKUT – (O da iyice sarhoş olmuştur.) İçme artık sen.

NEVİN – Bırak kızı... Nasıl içmezmiş... Asıl şimdi başlıyoruz. Bu da bebeğinizin yaşayacağı mutlu gelecekler için...

SELDA – (Sallanıp gülümseyerek.) İçeceğim... Bebeğimin mutlu ilerde günler. Doğal... (Hepsi içerler. Sonuna kadar.)

ERKUT – Yalnız bizimkiler değil, gelecekteki güzel günleri görebilecek bütün bebekler için... (Bardağını kaldırır.)

RIDVAN – Ya bizim bebekler? Onlara da yarayacak mı bu dileğiniz?

ERKUT – (Birden karşılık veremez, kafasını toplamaya çalışır gibidir. Sallanır hafifçe.) Sizin bebekler mi?

NEVİN – (Bir kahkaha atar.) Canavar tohumları...

ERKUT – O zaman doğal ki bebekler bütün... (Dili dolaşır.) Sizin olunca, ne de olsa, bebek yani... (Bir türlü toparlayamaz.)

RIDVAN – (Bir kahkaha atar.) Tekledin... İçkiden filan değil bu... Buralarını daha okumamışsın... İyi çalış... Gene soracağım burayı...

NEVİN – Herkes geçsin bakayım şöyle bir yana, karşılıklı... Şöyle... Dört köşe canım... (Bir yandan da eliyle odanın dört yanını gösterir. Onlar da sallanarak yerlerini alırlar. Selda gülüyordur. Erkut direnme içindedir belli ki.) Hah, tamam, başlıyoruz... Şimdi, ben güleceğim ve gülmemi elimle böyle yüzümden alıp içinizden birine atıvereceğim... (Eliyle tanımlar.) Ve gülmemi tutacağım... Atarken de aklıma ilk gelen sözü bağıracağım... Ben kime attımsa, o da aynı biçimde gülmesini ve aklına gelen sözü istediği birine atıp, tutacak gülmesini...

SELDA – Peki, yapamayan?...

NEVİN – Yapılmayacak yanı yok bunun... Kolaycık bir şey...

SELDA – Yani ceza filan...

ERKUT – Ceza olur oyunlarda ya...

NEVİN – Hele oynayalım, söylerim... Şimdi... Hah hah hah. (Güler. Eliyle gülmesini Selda'ya atarken bağırır.) Yarın...

SELDA – (Su koyverir gibi gülmeye başlamıştır?.) Hah hah hah. (O da Erkut'a atar.) Canım...

ERKUT – Hah hah hah. (Rıdvan'a.) Saçma...

NEVİN – Hah hah hah. (Rıdvan'a.) Olmadı...

RIDVAN – Hah hah hah. (Selda'ya.) Yavrucuk...

SELDA – Hah hah hah. (Nevin'e.) Sarhoş...

NEVİN – Hah hah hah. (Erkut'a.) Yangın...

Nevin'den başka hepsi artık iyice gülme nöbetine girmeye başlamışlardır. Gülmelerini kesememektedirler. Yavaş yavaş ne söyledikleri de belli olmaz hale geliyordur.

ERKUT – Hah hah hah. (Rıdvan'a.) Parraaaa...

RIDVAN – Hah hah hah (Erkut'a.) Salaklar...

ERKUT – Hah hah hah (Rıdvan'a.) Sömürgen...

RIDVAN – Anarşist...

ERKUT – Soyguncu...

RIDVAN – Devrim...
ERKUT – Yalancı...
RIDVAN – Piçler...
ERKUT – Yıkılsın...
NEVİN – Mutluluk...
SELDA – Yirmi yıl...
NEVİN – Gelecek...
SELDA – Bebekler...

Sonunda üçü, Rıdvan, Selda, Erkut'un artık konuşacak, giderek gülecek güçleri kalmamış, katılır gibi yığılmışlardır bir yana... Zaten bu gülme sırasında da uygun biçimde yer değiştirirler. Yalnız Nevin, apayrı, ölçülü sözleri söyleyip gülmesini attıktan sonra durgunlaşmış, mahzunlaşmış gibidir...

NEVİN – (Yavaş yavaş doğrulup kalkan çocukları gösterir Rıdvan'a.) Gelelim oyunun cezasına... Hadi bakalım, kıy şimdi nikâhlarını...

Çocuklar da gülme nöbeti içinde keyifli doğrulurlar.

RIDVAN – (Ciddileşir.) Kıyamam...
NEVİN – Tam vakti... Herkes çırılçıplak işte...
Çocuklar da gülerek ilgiyle dinliyorlardır.
RIDVAN – Karışmam, çarpılırlar sonra... Ömürleri boyunca mutsuz olurlar...
SELDA – (Ciddileşerek.) Neden?
RIDVAN – Sakladığınız şeyler var...
NEVİN – Kaldı mı?
SELDA – Yok...
RIDVAN – Var... (Erkut'u gösterir.) Daha domuz gibi bu oğlan... Sır küpü...
ERKUT – Bırakın bu saçmalıkları...
SELDA – Niye saçma olsun Erkut... Söylemelisin... Hiç değilse bana... Karın olacağım... Hakkım değil mi?
ERKUT – (Sinirlidir.) Yok bir şey diyorum.

RIDVAN – (Selda'ya.) Sen söyledin mi her şeyi?... (Selda bir an durur, bozulur gibidir.) Her koyun kendi bacağından asılır... Sizin mutluluğunuzu da ben mi düşüneyim yani? Ben size nikâh halkası takayım da siz isterseniz lanet halkası yapın. (Selda irkilir.) Yalancı piçler sizi... Geçin bakalım karşıma... Görürsünüz başınıza gelecekleri...

Erkut'la Selda'yı karşılarına alır; Selda dalgın, ne yapacağını bilmez gibidir.

RIDVAN – (Etrafa bağırır gibi.) Ben bu iki akılsız genci evlendiriyorum, var mı karşı çıkacak?

NEVİN – (Birden yüksek sesle keser.) Var. (Hepsi Nevin'e döner. Nevin bir an durur.)

RIDVAN – Kimmiş?

NEVİN – Karşı çıkacak biri bulunur nasıl olsa... Ne yapacaksın bakalım?...

RIDVAN – Aaaa, madem karşı çıkan var, olmaz bu nikâh...

SELDA – (Üzgün. Nevin'e.) Siz karşısınız demek, başka kim var burda?

NEVİN – Evet, ben karşıyım... Şimdi karşı koyuyorum, yirmi yıl önce yapamadımdı; sırılsıklam aptaldım, tıpkı senin gibi...

SELDA – (Ağlar.) Mutluluğumuzun düşmanısınız. Kıskanıyorsunuz bizi...

ERKUT – Boş ver Seldacığım, ağlama... Ağlama canım...

NEVİN – Bırak ağlasın... Alışsın, ömrü boyunca ağlayacak nasıl olsa.

SELDA – (Ağlarken, hıçkırıklar arasında.) Yaa, niye ağlayacak mışız?

RIDVAN – Tamam başladı lanetler...

SELDA – (Lanet sözüyle daha da korkmuştur, iç çekerek ağlar.) Erkutçuğum, gidelim burdan, karı koca kıskanıyorlar bizi... lanetliyor...

RIDVAN – Gidin bakalım, nasıl gidiyorsunuz... Asıl lanetlerimiz o zaman üstünüze olur...

NEVİN – Korkutma zavallıları... Kıyıver gitsin nikâhlarını...
RIDVAN – Olmaz ki, karşı koyan var... Yasalara aykırı işleri...
NEVİN – Sen iyi becerirsin yasalara aykırı işleri...
RIDVAN – Sonunda kabak benim başıma patlar zaten... Yalanların, karşı koymaların üstünde birleşme, sonra da mutluluk bekleyin... Pekâlâ, günah benden gitti... Önce siz küçük bayan.
SELDA – İstemiyorum...
RIDVAN – Hoppala, gene bozuldu...
SELDA – (Bardağını doldurur, iyice kaldırır.) İstediğiniz kadar kıskanın bizi... (Durur, sallanır, sonunu getiremez, sonra birden.) İçeceğiz işte... (Başına diker, içer.)
RIDVAN – (Güler.) Bak bunu kıskanırım. (İçer.)
SELDA – (Erkut'a.) Sen niye içmiyorsun?
ERKUT – İçerim. (İçmez.)
SELDA – İçemezsin... Senin bütün sırların saklandı... (Rıdvan'a.) Niye onunkileri açıklamadınız?... Tabii, erkek değil mi?
NEVİN – Aferin kızım, senin gözün benden erken açılmaya başladı...
RIDVAN – Ne yapalım, sonra adımız iftiracıya çıkıyor...
ERKUT – Ne oluyorsun sen Selda?
SELDA – Hiçbir şey olduğum yok. Niye benden saklıyorsun sen?
RIDVAN – (Keyifle güler.) Hadi ver hesabını bakalım...
ERKUT – (Selda'ya.) İçme artık...
SELDA – İçeceğiz, sen de içeceksin... Hadi iç, iç diyorum... (Selda tekrar içer. Erkut'a bakar, o da içer.) Demek yok sakladığın bir şey...
ERKUT – Yok...
SELDA – Benim var mı? Yok diyorum sana, yemin ederim yok... Niye öyle bakıyorsun bana? (Ağlamaya başlar.)
ERKUT – Selda...
SELDA – (Hıçkırıyor gibidir.) Yalvarırım kızma bana... Söyleyecektim nasıl olsa... Kollarımı öyle yakaladı ki birden...

Kımıldayamadım... Bağıramadım da... Koridordaydık... O pis avukat... Annemin avukatı, hani o herif... (Ağlıyordur.)

RIDVAN – (Alaylı güler.) Eeeeee...

SELDA – (Hıçkırarak ağlar.) Bırak beni istersen, öldür...

RIDVAN – Sen bizi öldürme meraktan da, söyle şunu, ne oldu?

SELDA – (Eliyle göğsünde bir şey arıyor gibidir. Belli ki bıçağı arıyordur.) Öldür... Yemin ederim, darılmam... Hemen öldür...

RIDVAN – Hele çıksın bakalım ortaya her şey, düşünürüz...

NEVİN – (Anlayışla bakıyordur, durgun.) Öptü mü seni?

SELDA – Nasıl kaçardım elinden?... Öptü... Pis herif... İğreniyorum kendimden de...

RIDVAN – (Düş kırıklığına uğramıştır, omuz silker.) Canım... Pis temiz... Ben de bir şey sandım...

SELDA – Ne olsun daha... Değil mi Erkutcuğum?... (Erkut donmuş gibidir.) Söylesene bir şey...

ERKUT – (Soğuk ve kırgın.) Daha önce anlatabilirdin...

SELDA – Diyorum sana, öldürmen gerek... Hadi, işte aldattım seni, vursana... (O sırada bıçağı çıkarır.) Yoksa ben mi vurayım istiyorsun kendime?... (Nevin'le Rıdvan şaşırırlar.)

RIDVAN – Hey, hey ne oluyor?

ERKUT – Selda...

SELDA – Vur diyorum... Dur sözünde, korkağın birisin vurmazsan...

ERKUT – (Bir hareketle kızın bıçağını yerine koydururken.) Sok onu yerine... Geçmişteki şeyler bizi ilgilendirmez... Ama etkiledi seni bu pis burjuvalar...

SELDA – Kimse etkilemedi beni. Beni ne sanıyorsun sen? Zaten söyleyecektim... Nikâh çıktı ortaya, tabii o zaman... (Kendi bıçağını yerine koyarken.) Bununla olmaz... Çıkar hadi, çıkar bıçağını, vur... (Sonunu getiremez, çöker, sessiz hıçkırıklarla ağlar.)

RIDVAN – Şaka maka, basbayağı komitacıymış bunlar... Bombalarınızı da çıkarın bari... Hiç şaşmam...

NEVİN – (Erkut'a.) Aldatırsa seni, vuracak mısın?

ERKUT – Dedim ya, anlayamazsınız siz bizi...
NEVİN – Ne anlaşılmaz şeylermişsiniz...
RIDVAN – Öyledirler... Kendileri de anlamamışlardır daha...
NEVİN – Senin bıçağın da var mı?
SELDA – Var.
RIDVAN – Kadında olur da erkekte olmaz mı?
ERKUT – Bırak şimdi... Seldacığım, kendine gel artık... Yeter...
NEVİN – Ne garip yaratıklar bunlar... A çocuğum, siz başka gezegenlerden mi geldiniz?
RIDVAN – Değil de, başka gezegende yaşadıklarını sanıyorlar... Şimdilik... (Nevin'e bakar gülerek.) Ben birini daha tanıyorum öyle...
NEVİN – (Durgun bakar.) Gerçek, tanıyor musun?
ERKUT – (Selda'ya.) Hadi yerimize gidelim...
SELDA – (Dalgın.) Yerimize mi?... Haa, yerimize... Hayır, gitmeyeceğim... Gitmem artık oraya ben.
ERKUT – Neden?
SELDA – Nedeni yok. Hiç, hiç gitmeyeceğim artık oraya...
NEVİN – Burda kalın.
ERKUT – (Olur mu, siz ne yapacaksınız gibisine bakınır.)
NEVİN – Biz yana geçeriz.
RIDVAN – Ooooooohhhh, mutluluğunuz burda başlıyor bizim gibi. Kıydım gitti nikâhınızı... Geçin bakalım odanıza... (Yatak odasını gösterir.)
SELDA – (Yarı baygın, yarı dalgın.) Git her şeyimizi al getir buraya. Kutsal kutucuğu da... Kızma bana... Boş inanç filan değil bu... Söz almıştı benden babaannem... Yemin ederim ki... Bak gene inanmıyorsun bana...
ERKUT – İnanıyorum...
SELDA – Hayır, inanmıyorsun. İnanmıyorsun... (Hafif hıçkırıklarla ağlayarak sızar...)
ERKUT – Selda...
NEVİN – Bırak biraz uyusun, açılır...

RIDVAN – Bir de duş yapar uyanınca, istediğinden iyi olur... (Çapkınca güler. Erkut Rıdvan'a sert sert bakar.)

RIDVAN – (Pencereden ışıltılı havuza bakar.) Hep beraber havuza atlarız en iyisi... (Pencereyi işaret eder.) Hem de çırılçıplak...

NEVİN – (Şezlongda sızmış Selda'yı içeri, karyolasına koy anlamına Selda'yı ve içeriyi gösterir.) Hadi...

ERKUT – (Selda'yı kaldırmak için eğilir, zorlar, o da sarhoştur, gücü yetmez önce, zorla kaldırır kızı...) Seldacığım... Seldacığım...

SELDA – (Bir şeyler mırıldanır.) Yemin ederim... Bıçağımı da artık... Sen bakma Erkut... Babaannem... (Sözler fısıltı halinde kaybolur.)

RIDVAN – (Servis arabasını işaret eder.) İşlet kafanı, ileri delikanlı... Gücü yetmeyince, araç kullanır insanoğlu. Hadi hadi... (Arabanın üstünü boşaltır bir anda.) Koy bakalım... İnsan alet yapan hayvanmış... Kollarında götürmen daha duygulu, romantik filan ama, bir defa kız sızmış, ister kolunda, ister vinçle, ne değişir... Sen de az içmedin. Bacakların dolaşacak. Araba, en iyisi araba... (Arabayı sürer. Erkut'un zorla sallanarak taşımaya çalıştığı Selda'nın altına itiverir. Erkut hafif tökezleyince kız arabaya oturmuştur. Rıdvan sürer arabayı. Bir yandan da düğün marşını mırıldanır. Erkut ne yapacağını bilmez. Tam kapıya gelince, ister istemez kabullenir.) Al sana teslim. Buyur afiyetle ye. Yalnız eksilmeyecek. Yirmi yıl sonra aynen isterim. (Erkut Rıdvan'dan alır arabayı, içeri sokar. Rıdvan döner gelir Nevin'in yanına, ellerini silkeler gibi birbirine vurur.) Bu iş bitti... Kötü mü oldu?

NEVİN – Senin yaptığın şey kötü olur mu?

RIDVAN – Kıza mı acıyorsun, oğlana mı?

NEVİN – Sana...

RIDVAN – Bilirim bana dayanamadığını, sağ ol...

NEVİN – Ne yapalım. Hoşlandıklarını başkalarına nikâhlamak senin alınyazın...
RIDVAN – (Güler.) Bıktım sana yalan söyleyip suçlu düşmekten.
ERKUT – (Çıkar. Şöyle bir bakar Nevin'le Rıdvan'a kapıdan çıkarken...)
RIDVAN – Nereye? (Erkut'la bakışır, hatırlamıştır.) Haa, yoksa beğenmedin mi kızımızı dedim... Başka marifetleri de mi çıktı?... (Erkut sertçe bakar, çıkar. Rıdvan, Nevin'e.) Eeee, sıra bize geldi mi?
NEVİN – Sıramız kalmadı... Ben eksildim yirmi yılda... Belki de bittim...
RIDVAN – Şimdi ne yapacağız?
NEVİN – Yeni bir yer arayacağız kendimize...
RIDVAN – (Anlamsız bir hareket yapar.) Deneyelim...
NEVİN – (Alıngan, üzgün.) Ancak yeni kişilerle olur, değil mi?
RIDVAN – Hıh, bilmem. Merak mı ettin?
NEVİN – (İçer.) Sen çok denedin... Bilmen gerekli...
RIDVAN – Bir şeyler seziyor insan... O kadar... Öğretemezsin...
NEVİN – Herkes kendi mi deneyecek?
RIDVAN – Başka yolu yok.
NEVİN – (Sallanarak kapıya doğru gider.) Pekiyi... Ben de şu oğlana bir sorayım bakalım...
RIDVAN – (Şöyle bir döner bakar.) O oğlan ne bilir?...
NEVİN – Herkesin bildiği kendine... (Kapıda durup bakar, açar, Rıdvan'a bakıyordur. Rıdvan da şöyle bir bakar... Nevin bir şeyler bekliyor gibidir. Rıdvan oralı değil gibi döner.)
RIDVAN – Yalnız sen biraz geç kaldın korkarım... Hem de bilmem ki vakti mi? (İçer.)
NEVİN – (Bekler bir an açık kapının önünde.) Bu kadar mı söyleyeceğin?
RIDVAN – (Bir an durur.) Gerçekten de aklıma bir şey gelmiyor... Ha bir de... Bu oğlan aptalın biri... (Bir an daha durur, Nevin de öylece bakıyordur.)

NEVİN – Biliyorum... Başka?
RIDVAN – Ben olsan ne dersin?
NEVİN – Önemli bulmamıştın benim dediklerimi...
RIDVAN – Haa, gerçekten... Unutuyor insan...
NEVİN – (Bir an daha bekler.) Ben hiç unutmadım... (Döner, çıkar, kapıyı kapatır.)
RIDVAN – (Bir an durur, içer. Kapıya doğru yürür, ağır, düşünceli... Eliyle saçlarını sıvazlar. Kapıya bakar bir an. Sonra telefona gelir. Açar.) Alo... İstanbul... İstiyorum... 49 73 52... Acele... Sonra 63 59 14...

Motel

Erkut girer içeri. Etrafa bakınır bir an. Sonra içeri odaya girer çıkar. Kâğıtların, kutucuğun bulunduğu yere yaklaşır... Çıkarır, alır. Kâğıtları açar bakar bir an... Bir yere ilişir. Bir an düşünür. Kutucuğa bakar. Karışık duygular içinde olduğu bellidir. Sarhoşluk da ağır basıyordur. Toparlanmaya çalışırken ayak sesleriyle irkilir gibi kapıya döner. Biraz sonra kapı açılır, ağır ağır Nevin girer. Bir an durur açık kapıda, sonra girer kapatır. Yaklaşır Erkut'a. Bir an bakışırlar.

NEVİN – Karın yolladı...

ERKUT – Selda mı? Ne oldu?

NEVİN – Senin de bir yalan söylemeni istiyor... Başka türlü eşit olamayacaksınız... (Erkut bir şey anlamamıştır. Yaklaşır oğlana.) Niye bu kadar inatçısın?

ERKUT – İnatçı değilim.

NEVİN – İnatçısın...

ERKUT – (Kendine iyice yaklaşan kadını görünce heyecanlı, şaşkın bir kımıldanıştan sonra yürümek ister.) Gidelim...

NEVİN – Hani inatçı değildin?... Çok zararını göreceksin, tıpkı benim gibi... (Bir an öyle bakışırlar şaşkın oğlanla, sonra yarı sevecen, yarı cinsel duyguyla kollarını Erkut'un boynuna dolar yavaşça.)

ERKUT – (Sinirli, şaşkın, ne yapacağını bilmez. Kekeler gibi.) Siz... Rica ederim...

NEVİN – (Oğlanı aynı şekilde sımsıkı kucaklar, öper... Sonra tekrar bakar yüzüne.)

ERKUT – (Hem içkinin, hem öpücüğün sarhoşluğuyla sallanıyor gibidir, kekeler.) Ama siz... Bakın...

NEVİN – (Yavaşça ayrılırken Erkut'un elindeki kutucuğu alır. Bakar. Sonra oğlanın koluna girip yavaşça çeker, sürükler yatak odasına doğru.) Demek bu kutsal kutucuk... (Açacak gibi yapar.) Dua filan mı var içinde?

ERKUT – (Bir hareketle.) Açmayın...

NEVİN – Yok canım. Açılırsa tılsım bozulur!... Açacağım... (Tam yatak odasının kapısına gelince içeri girer, fakat Erkut son bir çabayla geri çekilir, durur. Nevin odaya girmiştir... Elindeki kutucuğu gösterir.) Al... (Erkut öylece kalmıştır. Nevin uzatır kutucuğu.) Bende bırakamazsın bu kutsal şeyi... (Erkut gene sallanıp duruyordur. Nevin üzgün bakar.) Vazgeç aptallıktan oğlum... Yirmi yıl sonra başlama benim gibi... (Uzanır, Erkut'u tutar. Hafifçe içeri çeker, kapıyı kapatır.)

Otel Odası

RIDVAN – (Telefondadır.) Evet, bekliyorum... Alo... Haa, Müjgan merhaba... Nasıl gidiyor işler?... Yok canım... Kimler?... Eeee... Hangi Alber?... Tamam... Remzi Bey'in... Dışalımcı Remzi... Bildim... Yaşşa kız... Hepsini aldın mı banda? Geçenki gibiolmasın?... Net... Dinledin... Güzeeel... Senin öküz ne almış bu işte?... Hay köpek Recai... 400.000'e sattı beni ha?... Onuruma dokundu. En azından iki katını alabilirdi... Bu kadar mı ucuzladık?... Unutur muyum?... Hakkını alacaksın... Sözüm söz... Ama bantlara bir şey olmasın... Büyük presi kırmış işçiler deyince anladım zaten onların parmağı olduğunu... Koydururlar kotaya... Ankara'ya geçeceğim hemen... Döneceğim... Tadı kalmadı buranın... Nevin'i konuşmayacağız demiştik... Saçmalama... Niye saklayacağız?... Biliyor... Ben söylemedim... Şimdi mi?...

(Sinirli.) Bilmiyorum... Bırak Nevin'i artık. Uyuyordur... Yirmi yılın yorgunluğunu çıkarıyor... Tamam... Minik nasıl?... Tanrı babasına bağışlasın... Uzat dudaklarını... Yarın saat beşe doğru Cihangir'de olacağım... Sen biraz erken git... Hazırlan, bekle beni... Bantları da getir... Öptüm... Miniği de öp... (Telefonu kapatır, tekrar açar.) Alo... İstanbul 63 59 14'ü istemiştim... Bekliyorum... Tam bu sırada yatak odasından Selda çıkar sallanarak.

RIDVAN – Ne o?

SELDA – Piyano çalmak istiyorum...

RIDVAN – Bak sen; gürültü patırtı içinde nasıl da unuttuk onu!... Tam zamanı...

SELDA – Nerde?

RIDVAN – Piyano mu?

SELDA – Erkut...

RIDVAN – Piyano çalmaya gittiler Nevin'le...

SELDA – Piyano bilmez ki Erkut...

RIDVAN – Nevin öğretir...

SELDA – Birlikte mi gittiler?

RIDVAN – Birlikte gittiler. Daha doğrusu önce seninki gitti.

SELDA – (Ayılır gibi olur, keser.) Haa, kutsal şeyi alacaktı...

RIDVAN – Kutsal şeyi alacaktı... Merak etti kutsal şeyi. Nevin de peşinden gitti...

SELDA – Peşinden mi? (Kuşkuyla bakar.)

RIDVAN – Peşinden.

SELDA – (Gözlerini dikip bakar. Bir şeyler anlamaya çalışır gibi.) Yani... Peki, neden?...

RIDVAN – Bir kadın bir erkeğin peşinden gitti mi, nedeni sorulmaz artık... Belli ki piyano çalacaklar... (Kolunu beline sarar yavaşça.) İstersen biz de seninle çalalım...

SELDA – (İrkilerek çekilir, sıyrılır adamın kollarından.) Alçaksınız siz... Karınız da alçağın biri demek... (Elini göğsüne atar, bıçağına davranır.)

RIDVAN – Hiişşşt... Alçakla yüksek aynıdır bu işte...

SELDA – (Daha kuvvetle iter adamı. Bıçağını çıkarır.)

RIDVAN – (Gülerek bakar.) Sevsinler. Canın isterse... Seninle uğraşacak vaktim yok... (Telefon çalar. Öne yürürken birden aklına gelmiş gibi döner, kıza bakar. Kız kapıdan çıkmak üzeredir. Hemen yaklaşır, önüne geçip sertçe uzanır, kapar bıçağı.) Önce onu ver bakayım... Sersem... (Kız zayıfça karşı kor, inler, ağlar, sonunda bıçağı alır Rıdvan.) Hah şimdi git istediğin yere... Skandal yok...

SELDA – (Kapıda gözleri dolu, yarı sarhoş sallantısı içinde bakar bir an, ağlayarak çıkarken.) Pis herif...

RIDVAN – (Önce kızın arkasından, sonra bıçağa bakar. Getirip bıçağı şezlongun yanındaki masa üstüne atıverir. Telefon çalıyordur. Açar.) Alo... Hamdi Bey merhaba... Evet... Boşaldı mı fabrika?... Niye hayır?... Pekiyi... Hemen Mahmut'lara devredin işi... Canlarını yaksınlar birkaçının... Söylersin Mahmut'a emri ben veriyorum... Acımak yok... Gözyaşlarına bakılmayacak hiçbirinin... Fabrika boşalacak yarına... Sizi dinlemez mi? Emri benden mi duyacakmış?... Geçen defa kestiniz parasını it herifin herhalde... Allah hepinizin belasını versin... Sus... (Bir an düşünür.) Pekâlâ, bulun Mahmut'u... Kaçta olursa olsun arayın beni. Telefonda bekliyorum... (Sertçe kapar, soyunarak banyoya girer.)

Oda kapısı açılır. Nevin çıkar ağır ağır. Elleriyle saçlarını düzeltiyordur. Yakasındaki düğmeleri kapatır ağır ağır... Yüzünde yorgun, kırık dökük bir gülümseme... Biraz sonra Erkut görünür kapıda. Çıplak tenine giydiği gömleğin önü açıktır. Ayakları çıplaktır. Pantolonu vardır. Nevin'e bakıyordur. Onda da aynı durgunluk... Yıkıklık... Yüzü karışık, sert... Tam o anda dış kapı itilir ağır ağır, Selda görülür... Öylece bakar ikisine de... Nevin de döner bakar kıza... Hiç umursamadan düğmelerini iliklemeyi sürdürür aynı ağırlıkta...

NEVİN – Bravo... Tam vaktinde geldin...

SELDA – (Dudakları titreyerek bakıyordur. Erkut da donmuş gibidir.)

NEVİN – Gene benden erken davrandın... (Sonra birden kıza döner.) Merak sadece benimkisi... Hadi... Nasıl vuracaksın

bakalım? (Kız donmuştur. Dudakları titrer sadece; konuşamaz.) Çıkarsana bıçağını... İstersen ötekini al... İçerde yastığın üstüne koyduk... Kutsal kutucuğun yanında...

SELDA – (Suratı karmakarışıktır, bir adım atar, bir şeyler söylemek ister. Sallanır.) Siz... Siz... (Sonunu getiremez, sallanarak yığılıverir sandalyeye.)

ERKUT – (Fırlar, yaklaşır, kızın yanına çöker, çekingen bakar, elini uzatacak gibi olur, vazgeçer.)

SELDA – (Bitkin, mırıltı halinde.) Defolun... Hepiniz defolun... Hepiniz iğrenç... (Tıkanır.)

NEVİN – (Ağır ağır kapıya doğru giderken Selda'ya bakar. Yüzünde acı gülümseme.) Aptallık etme kızım, kalk... Sana benden on sekiz yaş hediyesi... Değerini bil... Bas ayağını yere, ilerde az ağlarsın... (Tam kapıda döner.) Ha, açtık kutsal kutucuğu. Bomboş içi... Saçma... (Çıkar.)

ERKUT – (Bir an sessizlikten sonra.) Bağışlama beni. (Kalkar. Öne doğru gelir. Acı ile bağırır.) Bağışlama diyoruuuuumm... (Elleriyle yüzünü kapatır, katılır birden.)

SELDA – (Kalkar, yaklaşır.) Satın alma özgürlüğü işte... Satın aldı seni o kadın... (Cebindeki çeki çıkartır, sallar Erkut'a doğru.) Satın aldı. Otuz bine gittin...

ERKUT – (Deli gibi bakar birden. Gözleri acı ile yanıyor gibi kapanır. Tıkanır gibi olur.)

SELDA – (Çeki sallar.) Otuz bine... İşte, otuz bine...

ERKUT – (Birden uzanır alır. Çeki parçalar atar yere.)

SELDA – Ne değişti sanki?... Gittin sen... Pis burjuvalar aldı seni...

ERKUT – Yalvarırım hadi vur...

SELDA – (Öylece bakar, anlamsız.)

ERKUT – Vur diyorum sana, vur, vur... (Sonra birden döner, yatak odasına doğru koşar.)

SELDA – (Fırlayacak gibi bir hareketle bağırır.) Erkut!...

Tam bu anda kapı vurulur kuvvetlice. Erkut durur birden, ikisi de kapıya dönerler. Kapı itelenir, açılır. Uşak girer, yarı saygılı, yarı alaylı bir bakışı vardır oğlanın.

UŞAK – Bağışlayın. (Bir an durur.) Sizi, Erkut Bey, Komiser Bey rica ediyor bir saniye...

Erkut da Selda da zınk diye kalmışlardır. Dilleri tutulmuş gibidirler. Uşak başıyla selam verip çekilir. Kapıyı çeker.

Erkut olduğu yerde kalmıştır. Selda bir adım yaklaşır, o da döner. Şimdi her şey gitmiş, sadece korku kalmıştır Selda'ya... Gözleri açılarak bakar oğlana, sonra döner ağır ağır, öne gelir.

SELDA – Şimdi ne yapacağız? Bıraktın beni... (Erkut da döner, yaklaşır kıza. Onun da dili tutulmuş gibidir.) Ne yapacağız şimdi? (Yerdeki çek parçalarına bakar birden, sonra gülünç bir çığlıkla söylenir.) Niye yırttın o çeki? Ne yapacağız şimdi biz? Annem de geldi... Niye yırttın?... Ne yapacağız?...

Erkut da yaklaşmıştır, kızı kucaklar. Kanepe üstüne bitkin çökerler. İkisi de ağlıyordur sessiz sessiz...

Otel Odası

Rıdvan bornozla banyodan çıkar. Kurulanır ağır ağır. Saçlarını tarar. Gider pencereden bakar. Işık azalmıştır. Hareketlerinde bir ağırlık, dalgınlık vardır. Pencereden bakarken arkadaki kapı açılır usulca, Nevin girer. Rıdvan dönüp bakmaz. Nevin bir an durur bakar adama.

RIDVAN – Havuza atlayalım mı?...

NEVİN – Boğulursun. Çok derin havuz... (Çantayı açar, aynayı çıkarır, duvara bir yere dayar.) Bu yaşa geldin, yüzmesini öğrenemedin. (Saçlarını tarar.) Gözün de havuzda...

RIDVAN – Sevmiyorum yüzmesini... Havuza atlamak başka... Yarın gidelim...

NEVİN – Yarın mı? Ne oldu?

RIDVAN – Hiiiiiç... İstiyorsan...

NEVİN – Kurtulduk piçlerden... Artık bize kaldı burası. (Pencereye gider. Havuza bakar.) Havuza girmek istiyorum.

Kıyıda oturur, seyredersin beni... İlk geceki gibi... Bu saatlerdi, değil mi?... (Uyanır gibi döner Rıdvan'a.) Gelmiyor musun?

RIDVAN – (Bir an susar.) Telefon bekliyorum... Önemli...

NEVİN – (Sigara yakar.) Müjgan'dan mı?...

RIDVAN – (Bir an susar.) Önemli dedim... (İçki almaya gider.)

NEVİN – (Yaklaşır, bıçağı alır bakar, ilgisizce bırakıverir, tekrar adama döner.) Ne tez yitirdi önemini kızcağız?... (O da içki alır.) İnandım mı?

RIDVAN – Bilmem... Onu düşünmüyorum...

NEVİN – Hadi birlikte düşünelim...

RIDVAN – Neyi?

NEVİN – Müjgan'ın önemini...

RIDVAN – Böyle şeyler ancak tek başına düşünülür. Artık sen de anlarsan...

NEVİN – İstediğin buydu...

RIDVAN – (Ses çıkarmaz.) Bilmem...

NEVİN – Peki, gene beceremiyorsam?...

RIDVAN – Alışacaksın...

NEVİN – Tam eşit oluncaya kadar...

RIDVAN – Büyütme gözünde... Çabuk alışırsın...

NEVİN – Geriye ne kalır?

RIDVAN – Geriye mi? Bilmem... Biz kalırız... Yan yana ikimiz kalırız... Yetmez mi?

NEVİN – Yetmez dedim mi?

RIDVAN – Belki de bundan önemli bir mutluluk yok yeryüzünde...

NEVİN – Doğru... Önemli kişilerin mutluluğu da önemli olmalı... Kolay alışamayacağım galiba... Hep önemsiz mutluluklar düşündüm yirmi yıl... Ne de olsa yadırgıyor insan...

RIDVAN – (Bir an dalar gibi olur, sonra toparlanırken mırıldanır.) Evet, yadırgamadan olmuyor... Geçer...

NEVİN – (O da dalmıştır.) Hıııhı...

RIDVAN – Ne oluyorsun?

NEVİN – (Ayılır gibi bakınır.) Hiç... (Etrafa bakanır ağır ağır.) Nasıl başlamıştık?
RIDVAN – (Bir an bakar.) Ne vakit?
NEVİN – İlk gelişimizde... Şuracıkta dizinin dibine oturmuştum...
RIDVAN – Gene mi anılar?
NEVİN – Gene anılar... Bir veda etmek de mi yok? O ki ayrılıyoruz burdan?... Şöyleydik değil mi? (Yaklaşır, Rıdvan da yavaşça yakınındaki koltuğa çöker. Nevin koltuğun önüne, adamın dizinin dibine oturur, başını dizlerine kor, bacaklarını kucaklar. Gözlerini yumar. Rıdvan önce görevli gibi davranır, isteksizdir, sıkılıyordur. Sonra o da ellerini kadının saçlarında dolaştırır.)
RIDVAN – Uyudun mu?
NEVİN – Uyandım artık... Tatsız...
RIDVAN – Uyku mu?
NEVİN – Bilmem, ayıramıyor insan... (Bir an sessizlik.) Demek yan yana olma mutluluğumuz sürüp gidecek diyorsun?
RIDVAN – İstemiyor musun?
NEVİN – Düşünmedim daha... Çok mu önemli sence bu mutluluk?
RIDVAN – Evet...
NEVİN – Daha önemli bir şey yok mu senin için?
RIDVAN – (Bir an durur, sonra kadının saçlarını daha içtenlikle okşar ağır ağır.) Yok...
NEVİN – Niye istemeyeyim öyleyse? (Bir an sessizlik.) Peki, o piçler ne olacak?
RIDVAN – (Anlamamıştır.) Piçler mi?
NEVİN – Bozduk oyunlarını zavallıların...
RIDVAN – (O zaman anlamıştır.) Haaa... İyi ettik...
NEVİN – (Güler.) Gerçekten iyi ettik, değil mi Rıdvan?
RIDVAN – (O da gülüyordur.) Kuşkun mu var? (Tam bu sırada telefon çalmaya başlar. Rıdvan kalkacak gibi olur. Nevin sımsıkı tutar bacaklarını, bırakmaz.)

NEVİN – Nereye?
RIDVAN – Telefon çalıyor.
NEVİN – (Aynı biçimde.) Çalsın...
RIDVAN – Bir dakika Nevinciğim, çok önemli...
NEVİN – Bundan önemli olabilir mi?
RIDVAN – (Öylece kalır, bir şeyler demek ister, söyleyemez. Telefon çalar, çalar.)
NEVİN – (Sımsıkı tutmuştur bacaklarını.) Güzel ders oldu piçlere...
RIDVAN – (Öylece bakar, bacaklarının dibindeki kadına... Bir iki davranacak gibi olur, sonra vazgeçer. Telefon susar. Rıdvan'ın öfkesi Nevin'e hayranlığa dönmüş gibidir. Birden yakalar kadını omuzlarından, çeker yukarı ve öper.) Hep böyle yanımda, hep böyle bela olacaksın başıma...
NEVİN – (İsteksizdir. Hemen çeker dudaklarını, başını... Kalkar ağır ağır.) Artık bela değilim. (Gider içki doldurur.)
RIDVAN – (Kalkmaya davranır.) Gidiyor muyuz?
NEVİN – Kalkma... Yarın mı?
RIDVAN – Bugün oldu galiba... Saat kaç? (Saatine bakar.) Oooooo... (Koltukta bakınır.) İzin verirsen (Telefonu işaret eder.) İstanbul'u... Çok çok önemli Nevinciğim... Bekliyorlar...
NEVİN – Hayır... (Adamın içkisini de alır getirir.) Bizden önemli ne olabilir? Yan yanayız... (Kadehini kaldırır. Rıdvan da içer.) Artık yalan da yok...
RIDVAN – Yok...
NEVİN – Bayağı merak ediyorum...
RIDVAN – Neyi?
NEVİN – Yeni dönemimizi!... (Rıdvan dalgın bakıyordur kadına.) Yalansız... Yan yana... Büyük mutluluk çağı!...
RIDVAN – (Sinirli, sabırsız, saatine bakar.) Yan yana... Yalansız...
NEVİN – Yirmi yıl önce de öyle demiştik...
RIDVAN – Nasıl demiştik? (Dalgındır, başka şeyler düşünüyor gibi.)

NEVİN – Aptalca yeminler edip durmuştuk... Unuttun mu?
RIDVAN – Unutmadım. (Dalgın, saatine bakar, düşünmeden karşılık veriyordur.)
NEVİN – Yirmi yılda unutur mu insan?...
RIDVAN – (Aynı dalgınlıkla kalkmaya davranırken.) Unutmadım Nevinciğim... Ben şu telefonu...
NEVİN – (Birden dimdik durur karşısında. Kesinlikle.) Hayır dedim. (Rıdvan oturur.) Demek unutmadın ilk geceki yeminimizi...
RIDVAN – Unutmadım. (Telefonu işaret eder.) Arıyorlar beni...
NEVİN – Arasınlar. Hep ben mi arayacağım?... Tıpkı o piçler gibi yemin etmiştik... Biliyorsun... Aldatmasız...
RIDVAN – (Gülümsemeye başlar. Yavaşça kımıldayıp kalkmaya hazırlanırken.) Biliyorum... Aldatmasız... Ama telefon çok önemli...
NEVİN – (Boğuk bir sesle yalvarır gibi.) Kalkma Rıdvan...
RIDVAN – (Gülümseyerek ağır ağır kalkarken.) Kalkmam gerek Nevinciğim...
NEVİN – (Sakin.) Aldatmasızdı... Biliyorsun...
RIDVAN – Evet biliyorum... Çok önemli...

Daha sözünü tamamlayamadan Nevin bir anda uzanıp aldığı bıçağı bütün gücüyle Rıdvan'ın kalbine saplamıştır. Rıdvan bir an donuk bakar, sonra sessizce, deminki biçimde koltuğa düşer. Başı arkaya sarkar. Nevin bir an öylece kalır. Penceredeki ışıltının yerini sabah alacası almıştır. Nevin ağır-ca yaklaşır, deminki biçimde çöker usulca adamın dizleri dibine... Tıpkı ilk geceki gibi bacaklarına dolamıştır kollarını sevecenlikle; yüzünü ağır ağır dizlerine sürmekte, sessiz hıçkırıklarla ağlamaktadır.

Telefon çalmaya başlar. Sürer.

NEVİN – Aldatmasızdı... Aldatmasızdı...

PERDE

Bu Ölü Kalkacak

Müzikli Oyun – İki Bölüm

Haklı kavgayı birlikte yürüttüğümüz değerli tiyatro adamı Hamit Akınlı'ya...

'70 ya da '71 yılı olacak; TRT, ödüllü bir yarışma açmıştı. Ben de iki oyunla katılmıştım bu yarışmaya. Vedat Türkali imzasıyla yolladığım *Dallar Yeşil Olmalı* adlı dramatik oyun başarılı diye ödüllendirilirken, Abdülkadir Pirhasan adına giden bu epik oyun, *Bu Ölü Kalkacak* da, "Övgüye Değer" bulunmuştu. Gene de epeyi bir süre ikisi de ilgi görmedi tiyatrolardan. Yıllar sonra bir gün, TRT ÖDÜLLERİ SEÇİCİLER KURULU'ndaki üyeliği sırasında oyunu beğenip aklına koyan değerli tiyatro adamı, yönetmen Hamit Akınlı, *BU ÖLÜ KALKACAK*'ı Şehir Tiyatrosu'nda sergilemek için bana başvurduğunda, elimde oyunun teksti bile yoktu. Sağ olsun, seçici kurul üyesi iken edinip sakladığı oyunla çalışmalara girişebilmişti Sayın Akınlı. Oyun Fatih Şehir Tiyatrosu'nda oldukça iyi karşılandı. Gün günden artıyordu halkın ilgisi. Yılın ikinci yarısında Üsküdar Tiyatrosu'na geçirilince neredeyse kapalı gişeye giriyordu ki, bir "ihbar" sonucu, savcılık

kararıyla oyun durduruldu. Güvenlik güçlerine hakaret edildiği savındaydı ihbarcı! Oyunun bir yerinde ağır suçlanarak götürülen Karagöz, daha sonra ortaya çıkınca, kollukçulara elli lira vererek ellerinden kurtulduğunu söyler. "Elli liraya babalarını bile satar bunlar" diye kapıda bekleşen herifleri gösterir. Bu sözlerle polise hakaret etmiş oluyormuşuz! Savcılığa giden ihbarı yazan da polismiş! İhbarı, Hamit Bey'le okuyunca hemen gördük; uzun uzun irdeleyip içindeki geleneksel tiyatro öğelerini tek tek ayırarak oyunun ustalıklı biçimde incelemesini veren ihbarcının tiyatro konusunda meslekten bilgileri olan birisi, ya da birileri olduğu apaçık göze çarpıyordu. Sıradan bir polisin becereceği iş değildi bu. O dönem, Şehir Tiyatroları'nın başında bulunan Muhsin Ertuğrul, Dramaturg Ayşın Candan, Yönetmen Hamit Akınlı, Yazar Vedat Türkali için, TCK'nın 159. Maddesi uyarınca, Kadıköy İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1.4.1976 tarihinde, güvenlik kuvvetlerine hakaretten dava açıldı. Yedi yıl kadar sonra, 1.12.1982'de aynı mahkemece aklandık. İstenen olmuş, oyunun seyirciyle buluşması engellenmişti.

Bizi suçlayan ilk bilirkişi raporu Prof. Sulhi Dönmezer imzasını taşıyordu. Aynı nitelikte ikinci bilirkişi raporu da, bu tür olayların aynı doğrultudaki uzman kişileri, Prof. Sahir Erman, Prof. Erol Cihan'ca düzenlenmişti. Başlarda Sayın Prof. Sulhi Dönmezer hızını alamamış, giderek oyunda başka suçlar bulmak hevesine kapılmış, ancak adliyeyi kandıramamıştı. Mahkemelere yardımcı olmaktan çok yanılttıkları, bu raporlara dayandırılan sayısız yargının Yargıtay'ca bozulup aklanmaya gidilmesinden artık iyice anlaşılan savlar, bizim mahkemece pek saygın karşılanmadı. Ama kuşkusuz, mahkemenin bu anlayışlı yaklaşımında asıl etken, Prof. Sahir Erman, Prof. Erol Cihan, Prof. Öztekin Tosun'dan oluşan ikinci bilirkişi raporuna, Sayın Prof. Öztekin Tosun'ca konan örnek "muhalefet raporu"dur. "Oyunu bozan" bu değerli hukuk belgesini, gene gerçekten önemli son bilirkişi raporuyla birlikte kitaba almayı uygun gördüm.

Şimdi yıllar sonra bu raporları okurken gene aklıma takılan bir şeye değineceğim. Bilirkişi olarak değerlendirmelerine sunulan her yazıda, mahkemeleri sürekli yanıltıp bezdirecek kadar suçlamalara kalkışmış bu sayın profesörlerin tutumunu neye bağlamak gerekir? Kötü niyetlerine mi? Niye? Yazarlarla kişisel olarak ne alıp veremeyecekleri olabilir? İdeolojik karşıtlıklarına mı? Peki aynı konuda, diyelim bu oyuna olumlu rapor veren, sözgelimi bir Vasfi Rıza'dan daha mı ideolojik karşıtımdadırlar benim? Yukarıda sözünü ettiğim gibi, *BU ÖLÜ KALKACAK*, TRT yarışmasında övgüye değer bulunmuştu. Seçici kurulu oluşturan Bedrettin Tuncel, Ahmet Muhip Dranas, Yıldız Kenter gibi kişiler pek mi ideolojik yakınındaydılar oyunun?

Bir tarihte, ağrıyan dişim için, bir dostun üstelemesiyle, o zaman Beyazıt'taki Dişçi Okulu'na gittim. En çağdaş yöntemlerle sağaltıp kurtarıyorlarmış bu tür dişleri!... Okula girip birilerine sordum; bir salonu gösterdiler. Girdim; genç bir adam sıra koltuklardan birine oturttu beni. Enjektörü, kerpeteniyle yaklaşıyordu ki, duraladım. Çekilmesini istemiyordum dişimin. Çağdaş yöntemle... Adam sözümü kesti, "Burası cerrahi bölüm, buraya gelenin biz dişini çekeriz" dedi. Biraz kızgın söylenecektim ki, "Sizi buraya gönderene söyleyin onu!" diye kaldırdı beni koltuktan. Gerçi, akademik kariyerde kürsü edinmiş sayın –hem de hukukçu– profesörlerin, önüne oturmuş kişinin dişini çekmekten öte bir şey düşünemeyen dişçi kafası sığlığında cezacılığa kalkışmaları anlaşılır şey değildir. Ama gene de asıl sorun, bir sanat yapıtını cezacılara gönderen kafadır. Hem de seçkin bir seçiciler kurulunun beğenisini kazanmış bir yapıtı.

Oyunun oynanması üzerine, yıllarca önce yazdığım önsöze ekleyecek yeni bir şey yok. Yeni kuşaklarca da beğenilip oynanmasını dilemekten başka...

Vedat Türkali

Bilirkişi Raporları

Profesör Sahir Erman, Profesör Erol Cihan, Profesör Öztekin Tosun'dan oluşan, savcının suçlamasını destekleyici nitelikteki bilirkişi raporuna, Profesör Öztekin Tosun'ca eklenen muhalefet raporu.

Muhalefet raporum:

1. İnceleme konusu piyes iki kısımdır. Birinci kısmında Karun Bey adlı bir zengin işadamı, temsilcisi Hacivat aracılığı ile Karagöz ve arkadaşlarına bir hamamının işletmesini verecektir. Karagöz, arkadaşları oduncu, külhancı, natır, tellak ve şallı natır ile bekler, fakat Hacivat anlaşma yapmak için gelmez. Bu arada işe zaptiyeler karışır. Karun Bey'in de bunların yardımından faydalandığı biçiminde açıklamalar yapılır. Profesörlere gelince: Bunların özel dershane açmasından, gerektiğinde fetvalar verdiklerinden şikâyet edilir.

Piyesin ikinci kısmında Başkan'ın değiştiği ve daha önce yapılmış yolsuzlukların hesabının sorulacağı anlaşılır. Piyes ilerledikçe Genel Başkan adını alan yeni başkanın da etkili olamadığı gösterilir. Sonuçta, halkın başkan gibi kişilerin çabası ile kurtulmasının zor olduğu, kurtulmak için halkın aptal, korkak olmaması, kendi çıkarını kendisinin idrak etmesi fikrine varılır.

Piyesin iki perdesinin okunmasından sonra varılan fikir, halkın kurtulmak için belli bir düzeye çıkması gereğidir; yoksa, kurtuluşu sadece büyük adamlardan beklemenin yeterli olmadığı, onların işlerinin engellenebileceği anlatılmak istenmiştir.

2. Kendi çıkarını bilmeyen, kaderine sahip olmayan halkın birçok zor durumlar içinde kalabileceği fikri birçok sanat eserine konu olmuştur.

Buradaki sanat eseri, ortaoyunu niteliği ağır basan bir komedidir. Komedilerin toplumda eleştirilecek konuları seçip bunlar üzerinde durduğu bilinmektedir. Ta Romalılar zamanında bile bu gerçek dile getirilmiştir. Romalı filozoflardan Çiçero'nun komedi tanımlaması ünlüdür. O, komedi için "Castigat ridendo mores" demektedir. Bunun anlamı, (komedi, âdetlerle alay ederken eziyet de verir) demektir. Komedinin ağır eleştirilerde araç olduğunu Osmanlılardaki Karagöz-Hacivat oyunları da dile getirmiştir. Bu oyunlarda "yıktın perdeyi eyledin viran" biçimindeki tekerleme ile ağır eleştirilerin varlığı kabul edilmiştir; kabul edilmekle birlikte, oyunun niteliği gereği bu eleştirilere tahammül edilmesi gereği de hatırlatılır; hemen hemen her oyundan sonra tekrarı âdet haline gelmiş "Sürç-ü lisan ettikse affola" mazereti bu oyunlara hoşgörü sahibi olmak gereğini tekrarlamaktadır.

3. Sanata karşı hoşgörülü olmak gereği, bütün uygar ülkelerde kabul edilmiştir. Bu yüzdendir ki, örneğin televiz-

yonda (*Kapalı Kapılar Ardında Washington*) cinsinden filmler oynadığı zaman uygar ve demokrat ülkelerde ceza vermek akla gelmemektedir. Herkesin kusurlu hareket edebileceği, bu hareketin de eleştirilebileceği kabul edilmiş, bu eleştirilerin toplum için sonuçta bir kazanç bırakacağı da düşünülmüştür.

Piyesimize dönersek, bazen polisin kusurlu hareket ettiği, idarecinin görevini kötüye kullandığı, patronların adının idarecilerle birlikte bazı suiistimallere karıştığı, profesörlerin bazılarının derslerde öğrettikleri en basit ilkelere ters düşen fetvalar verdikleri olmamış mıdır? Olabilecek bu durumlardan şikâyet etmekte toplum bakımından hiç mi fayda yoktur? Bu çeşit işler, başka ülkelerde olduğu gibi bizde de olabilir. Başka ülkelerde eleştirildiği gibi, bizde de sanat eserlerinde eleştiri konusu edilebilir.

4. Anayasamız, belki başka ülkelerde olmadığı kadar, bu konuda açıklık getirmek gereğini duymuştur. Anayasanın 21. Maddesi'nde sanatın serbestçe açıklanması kabul edilmiştir. Böylece, her eser sanat eseri düzeyine çıkmışsa, onun korunması gereği sağlanmıştır. Anayasa, bu düzeye erişmiş eserin açıklanmasında fayda mülahaza etmiştir, demektir. Anayasanın sanat eseri koruması, fakat Ceza Kanunu'nun aynı anda onu cezalandırması hukukta kabul edilebilecek bir düşünce olamaz. Eğer bir yasa, aslında suç olan bir hareketin yapılmasını kabul etmişse, hukuk düzeni o hareketin hukuka aykırı olmadığını kabul etmiş demektir, o hareket hukuka uygundur. Böylece, suçların maddi, manevi unsurları yanında bir de hukuka aykırılık unsuru bulunduğu anlaşılmaktadır. Hukuka aykırılık unsuru, hiçbir hukuka uygunluk nedeni bulunmaması biçiminde tanımlanabilir. İnceleme konusu olayda, maddi ve manevi unsurların bulunduğu kabul edilse bile, anayasanın kabul edip açıklamak durumunda kaldığı sanat serbestliği biçiminde bir hukuka

uygunluk nedeni bulunduğundan, bu son unsur gerçekleşmemiştir.

Bu bakımdan, fiilde devletin muhafaza kuvvetlerini tahkir ve tezyif suçunun, unsur eksikliği nedeniyle, oluşmadığı sonucuna varılmıştır.

Saygı ile sunulur. 14. 11. 1980

Bilirkişi
Prof. Dr. Öztekin Tosun

Mahkemenin aklama kararında etken olan son bilirkişi raporu.

BİLİRKİŞİ RAPORU
İstanbul 1. Ağırceza Mahkemesi'ne
Dosya No: 1981/231 Tal.

Abdülkadir Pirhasan tarafından (Vedat Türkali) müstear adı ile yazılmış olan "Bu Ölü Kalkacak" isimli tiyatro eserinin devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerini tahkir ve tezyif eder nitelikte olup olmadığını tesbit göreviyle Sayın Mahkemenizce bilirkişi seçilen hey'etimiz adı geçen eseri ve dosya münderecatını oluşturan belgeleri inceleyip vasıl olduğu kanaatını aşağıdaki biçimde arza karar vermiştir.

1. Piyesin özeti ve niteliği: 40 daktilo sahifesinden ibaret olan inceleme konusu eser, iki bölümden oluşan müzikli bir güldürüdür. Eser Hacivat ve Karagöz'ün de yer aldığı bir tür orta oyunu biçimindedir ve toplumsal bir taşlama ve yergi niteliği taşımaktadır. Eserde değinilen konuların anlatılmasında bol bol rümuz ve cinaslardan yararlanılmıştır.

Piyeste geçen olaylar özet olarak şöyledir: Tiyatro sahnesinde toplanan oyuncular hangi oyunu oynayacaklarını müzakere ederler, oyunun adının "Bu Ölü Kalkacak" değil "Karagöz'ün Hamamı" olduğu söylenir ve sahneye Karagöz gelir, metruk bir hamam sahibinin vekili olan Hacivat'la konuştuğunu ve hamamı işletmek hususunda anlaşmak üzere Hacivat'ı beklemeleri gerektiğini söyler, bu arada sahneye oduncu, külhancı, natır gelir ve belli tipler ele alınarak hicvedilir. Bu sırada, bir merasim sahnesi ile karşılaşılır. Hacivat protokol müdürü hüviyetindedir. Zaptiyeler hamamın hamam değil saray olduğunu söylerler. Seçimlerden önce hamamın sahibi Karun Bey oy almak için hamamı işleteceğini söylemiştir, fakat seçimler yapılmış olduğundan artık buna lüzum kalmamış, hamam saray olmuştur. Sahnede öncekilerden başka Karun Bey, Mr. Karun, Başkan ve karısı ile Karakullukçubaşı vardır. Bir yankesici ile ölmüş bir işçinin Başkan'a dilekçe vermek isteyen dul karısı da sahneye dahil olurlar. Merasim sırasında Karagöz söylediği sözlerden dolayı hapse mahkûm edilir. Merasim, toplu sözleşme pazarlığına, greve ve sarayın işgaline dönüşür. Sahneler bu suretle değişirken oyundaki karakterler arasındaki muhavereler yolu ile toplumsal, siyasal ve ekonomik mes'elelere mizah türünde değinilir ve taşlamalar yapılır.

2. Piyesin suç teşkil etme açısından değerlendirilmesi:

Oyunda hep eleştirilecek ve taşlanacak konular ele alınmıştır. Tabiatıyla, bu olaylara karışan karakterler de hiciv

konusu yapılır, yerilir. Bu arada Karakullukçubaşı ve zaptiyeler de siyasal ve ekonomik güçlerin emrinde halka zulmeden, görevlerini kötüye kullanan kişiler olarak gösterilir. Oyundaki bu kişilerin yitirilmesinin devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyifi olarak kabul edilmesi bizce isabetli değildir. Gerçekten, sanatın bütün dallarında her toplumsal eleştiri, hemen her zaman belli kişileri tasvir etmek, canlandırmak suretiyle yapılır. Ele alınan kişilerin mensup oldukları grubun tümünü temsil ettiği görüşü, sanat eserlerini imkânsız hale getireceği gibi, bazen müşahede olunduğu üzere gülünç sonuçlar da doğurur. Bir romanda bir hakimin rüşvet alması, bütün hakimlerin rüşvet aldığı, bir avukatın çıkar karşılığında karşı tarafla anlaşması, bütün avukatların meslek kurallarına aykırı hareket ettiği anlamına gelmez. Aksi kabul edilirse, bu kabil sanat eserlerinin dağıtılmasının, gösterilmesinin yasaklanması gerekir. Bu vadide bazı meslek kuruluşlarının dahi harekete geçtiği görülmüştür. Bu, sadece, ilkelliği yansıtan gülünç bir davranış olur.

Sanat, niteliği gereği, özgür bir atmosfere ve hoşgörüye muhtaçtır. Hoşgörülü olmayan bir ortamda sanat eseri yaratmak mümkün olmaz. Muhakkak ki bu hoşgörünün de bir sınırı olmak lazım gelir. Hakaret, istihcan ve suça tahrik bu sınırı oluştururlar.

Olayımızda, biraz önce belirtmeye çalıştığımız nedenlerle, bu sınırı aşan bir husus tesbit olunamamıştır. Görevini kötüye kullanan emniyet mensuplarının varlığını ifade etmek, tüm emniyet kuvvetlerinin bu nitelikte olduğunu iddia etmek anlamını taşımaz.

3. Sonuç: Yukarıda açıklamaya çalıştığımız gerekçelerle, inceleme konusu tiyatro eserinin, devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerini tahkir ve tezyif suçunu teşkil edecek nitelikte bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur. 22.9.1982.

Bilirkişi
Vasfi Rıza Zobu

Bilirkişi
Haldun Taner

Bilirkişi
Prof. Dr. Nevzat Gürelli
(İmza)

Sahne

Bu oyunun oynanması: Bu oyun, en az dokuz ya da on kişi ile oynanır. İkisi kadın olmalıdır bunların. İki bekçi, Hacivat, Karagöz, bir de "oyuncular" olarak çıkan, ikisi kadın, altı kişi... Karagöz bu oyuncuların arasından da olabilir, o zaman dokuz kişi ile oynanacak demektir. Fakat bu altı asıl oyuncunun yanı sıra, halk olarak, istenildiği kadar, ya da olanak oranında kişiler sahneye çıkabilirler. "Oyuncu" olan altı kişi, oyunda görüleceği gibi, ufak tefek aksesuar, ışık, renk, efekt, müzik değişiklikleriyle oyundaki durumların gerektirdiği kişiler oluverirler. Böylece oyun tam bir göstermeci anlayışla oynanmalıdır. Oyunun bütününden kolayca anlaşılabilecek halkçı, insancıl tutuma aykırı düşmemek koşulu ile, Tekste oyunda sıralanmış "durumlara" uygun, oynanan yöre ile ilgili, günlük konulara değinen, eklemeler, ya da

ufak tefek çıkarmalar da yapılabilir. Örneğin komik sahnelerin abartılması, yerel ya da günlük kişilere, olaylara yaklaştırmalar yapılarak taşlamalara gidilmesi gibi. Fakat bu katkılar hiçbir zaman oyunun temel ilkelerini zedelememelidir. Ve bu katkılar hiçbir biçimde "yazılı" değil, ancak, günlük oynama sırasında "Tuluat" olarak yapılmalıdır... Karagöz, Karagöz sesi ile konuşmalı, Karagöz'ün karısının sesi, Zenne (Kadın taklidi yapan erkek) sesi olmalıdır.

Birinci Perde

Dekor: Geride, yüksekte, merdivenlerin üstünde kocaman bir kapı. Kapının iki kanadı da kapalıdır. Duvar olması gereken yanlarla üst bir boşluğa açılmıştır. Bu boşluk gri tonda bir derinliği verir. Kapının önünde bir düzlük vardır. Sonra sahnenin önüne kadar inen merdivenler başlar. Merdivenlerin üstünde, kapının iki yanında iki büyük sütun yükselmektedir. Bütün bu yapı eski, görkemli bir Osmanlı yapıtı izlenimini verir. Sahne Itrî'lerin havasında bir eski musikiyle açılır. Biraz sonra oyunculardan biri, soldaki sütunun ardından fırlar, koşarak iner merdivenleri, tam seyircilerin karşısına gelince, iki avucunu açtığı ellerini duvara vurur gibi birden seyircilere uzatarak bağırır.

— Sobee... Sobe... Sobe... Arkamdaki, önümdeki, sağımdaki, solumdaki, sobe... (Arkaya doğru seslenir.) Çıkın

çocuklar sobeledim. (Sütunların ardından, yanlardan beş oyuncu daha çıkar, ağır ağır inip birincinin yanına gelirler.)
— (Seyircilere) Siz bakın şaşkın şaşkın... Gene ebesiniz... Yenildiniz oyunda...
— Hangi oyunda yenilmediler ki... (Seyircilere) Ömrünüz gününüz yenilmekle, yitirmekle... Yetinmekle.
— Açıkçası kazıklanmakla geçiyor...
— Son kazığı da yediniz mi bizden?... (Güler)
(Hepsi gülüyorlardır.)
— (Yanındakilere) Söyleyelim mi?...
— Tabii söyle yahu... Olan olmuş...
— (Seyircilere) Paraları atmışız cebe...
— (Seyircilere) Şikâyeti olan Marko Paşa'ya...
— (Ötekilere) Ben gene söylenmesine karşıyım...
— Neden?...
— Hiç... Karşı çıkan biri bulunmazsa demokratik olmaz sonra... Siz bana bakmayın, bildiğinize bakın...
— (Yanındakilere seyircileri göstererek sulu sulu güler.) Meraktan çatlıyorlar... Söylemeyeceğim işte... Hih hih hi... (Ellerini yumruk yapıp üst üste vurur seyircilere doğru, nispet verir, güler.) Söylemeyeceğiz... Söylemeyeceğiz... Beğenmeyen çeker gider arkadaş...
— Söyle, söyle... Daha yapacak çok işimiz var...
— Hep bunlarla mı uğraşacağız, yahu?...
— Söyle de işimize bakalım...
— Söyle tabii... Ben söylenmemesine de karşıyım...
— Pekiyi... (Seyircilere) Hadi öğrenin bizden yediğiniz kazığı... Oyunun adını ne diye biliyorsunuz siz?... *Bu Ölü Kalkacak* değil mi?... Hih hih hiii...
(Elini, işaretparmağını seyircilere arsızca uzatıp gülmeye başlar. Ötekiler de gülüyorlar, sululuk ediyorlar, mimikler yapıyorlardır.)
— Yuuu... Amma da çuvalladılar be... Yuu...

— YUUUUUUUUUU
— NaNiiiiiiiiiiiiiiiiKKK...
— Bu oyunun adı... Hih hih... Hah hah... Gülmekten söyleyemiyorum ki... Hay Allah... Şey... Bu oyunun adı...
(Birden ciddileşir.)
(Ötekiler de ciddileşmişlerdir. Yüksek sesle)
— Karagöz'ün Hamamı...

HEPSİ – (Birden) Karagöz'ün Hamamı...
Kubbesi sabır taşından.

(Bir an sessizlikten sonra gene eski sululuklarına dönerler.)
— *Bu Ölü Kalkacak* adıyla kafanızdan neler geçti kim bilir?...
— Kiminiz, evlere şenlik, ölü gömme töreni bekliyordu besbelli...
— (Sesini komikleştirip) İnşallah o can düşmanım Firuziddin Bey'i korlar tabuta da, hiç değilse oyunda görürüm geberdiğini. (Gülüşürler)
— Sabredin o da olacak...
— Yaa, yağma vardı. Firuziddin Bey'den para aldık, sizi koyacağız tabuta.
— Bakın buna karşıyım ben...
— (Ötekiler) Kimi de oyunu Frankeştayn gibi bir Amerikan soytarılığı sandılar belki de...
— Ölü kalkıp mezarlıkta yürüyecek... (Ötekilerin önünde Frankeştayn benzeri yürümeye başlar...)
— (Sesini esrarlı biçime sokma çabasıyla) Igor kavalını çal!
— (Bir oyuncu elleriyle Igor gibi kaval çalmaya ve Frankeştayn yanında topallayarak yürümeye başlar...)
— Arkadaşlar ben buna karşıyım...
(Taklitçiler gülerek dururlar.)
— E ne var şimdi buna karşı olacak?...
— Siz bana bakmayın dedik ya...
— Ama haklı... Niye gâvur ölüsü olacakmış... Bizim ölülerimizin hortlağı olsun... Milli olsun...

— (Esrarlı bir havada yüksekten ve ağır) Tanrı Türk'ü Korusun... (Sessizlik)
— Sonunda hepiniz ayrı bir ilgi ve merak duyup geldiniz buraya.
— Kim gelirdi Karagöz'ün Hamamı'na?...

(Sesini kadın sesi gibi inceltip komikleştirerek)

— Vallahi gitmeyeceğim hanımefendiciğim... Bu çağda da Karagöz'ün Hamamı ne oluyormuş?...
— (Aynı tonda komik seste tamamlar.)... Gömme banyolu, pembe fayans döşeli banyo dairemiz var bizim... (Gülüşürler)
— (Taklitle) E bıktık artık efendim... Karagöz maragöz, çağdışı şeyler, modası geçmiş şeyler...
— (Taklitle) Ne münasebet?... Yeniden moda ettiler efendim... Karagöz'den geçilmiyor son zamanlarda... Bıktık artık Karagöz seyretmekten... Öf be...
— (Taklitle) Amaçları belli efendim bu kızılların... Karagöz'ün Hamamı... Hamam dendi mi akla ne gelir?... Külhan gelir... Külhanbeylik alsın yürüsün, düzen bozulsun istiyorlar, bu bir... Sonraaa... Külhanda ne yanar?... Koca koca kütükler... Kütük dendi mi akla ne gelir?... Baştaki... Büyükler...
— Anlıyorsunuz değil mi efendim?... Sonraaa... Bu kütükler nasıl yanar efendim?... (Bir an durur, etrafına bakınır, korkuyla fısıldar birden.) Kıpkızıl...
— (Hepsi birden bir yaygara koparırlar...)
— İmdaat... Alçak kızıllar...
— Hain kızıllar...
— Yetişin... Üçler... Yediler... Kırklar.
— Kırkbirler... Yüzkırkbirler... Yüzkırkikiler...

HEPSİ – Kızıllara Ölüm...

(Bir sessizlik)

— (Boynunu büker, gayet sakin) Maksat vatan kurtulsun...

— Kaç belayı birden atlattık gördünüz mü?...
— Gelelim oyunumuza... Ne demişler?... Karaman'ın koyunu, sonra çıkarmış oyunu... Bizde işler tersine... Bir gazelle başlatıyoruz önce biz bu oyunu... Oyundan sonra çıkacak karamanın koyunu...
(Sessizlik)

HEPSİ – (Birden)

Karagöz'ün Hamamı
Kubbesi sabır taşından
— Lülelerden kan akar
Kurnalar taşar gözyaşından
— Hacivatlar ayrılmaz
Karagöz'ün peşinden
— Niceler geldi geçti
Mermer göbektaşından
— Kimilerin korkusu
Külhanın ateşinden
— Şıkır şıkır Karagözüm
Dünyalara nur saçar
Kel başından dazlak başından
— Aman da düşsün takkeler
Keller görünsün
Sersem kullar uyansın
Tatlı düşünden
— Karagöz'ün Hamamı
Kubbesi sabır taşından...

(Çekilirler. Biraz sonra Karagöz ağır ağır yandan girer. Giyinme çabası içindedir. Üstünde demirci giysileri, ayağında lastik işçi pabuçları... Üst baş yağlı, kirli... Çökkündür, fakat dik durmaya çalışır... Konuşarak yaklaşır, bir yandan da çekidüzen veriyordur kendine...)

KARAGÖZ – İnan olsun benim de haberim yoktu. Son dakikada program değişti, senin Hamam Oyunu'nu oynayaca-

ğız Karagöz Baba deyip getirdiler... Aceleden hay Allah... (Sağı soluna giydiği pabuçlarını düzeltip, mintanını pantolonunu çekiştirirken koltuğundan aldığı "ışkırlak"ı, şöyle bir bakıp kulise fırlatır.)

KARAGÖZ – Yahu modası geçti bunun... Alın şunu da kıyafet kanununa uygun bir şey verin... (İçerden atılan bir işçi kasketini başına geçirirken) Hah şöyle... Bir de gericilikten gitmeyelim içeri... (Seyircilere) Görüyorsunuz ya durumumu... Zaten bıraktık oyunculuğu çoktandır... Asıl zanaatımız olan demircilikle geçinip gidiyoruz. Baksanıza... (Yağlı, kirli, nasırlı avuçlarını gösterir.) E, kolay değil ekmek parası bu zamanda... Çoluk çocuk... Karı desen dırıltıcının biri... Eskiden Küşteri Alanı'na çıkar, eş dostla söyleşir, alırdık ekmek paramızı. Örtülü, açık verip veriştirirdik zemaneye de... Şimdi değil ekmek parası, değil zamaneye veriştirmek, alanlardan geçmek bile tekin değil. Geçenlerde bir gün Taksim Alanı'ndan geçeyim dedim, baktım bir kalabalık, ne oluyor demeye kalmadı, bir sürü herif kudurmuş gibi saldırdı üstüme birden, sen de onlardansın diye bir dayak bir dayak, üstünüze afiyet, hani halt etmiş benim Hacivat'a attığım dayaklar. On beş gün İşçi Sigortaları'nda yattım. Az kalsın oraya da almıyorlardı. Solcu olmasan dayak yemezdin demezler mi?... Meğer o gün solcuların, hükümet emri ile dayak yemeleri günü imiş. O sokaktan geçenlerin hepsi de solcu sayılırmış o gün. Yeni takvimi iyi biliyor herifler; e biz eski adam, nerden bilelim?... Bereket bizim Hacivat'ın hastanede adamları çıktı da, onlar girdiler araya, çok şükür bir dayakla atlattık... Gelelim Hamam Oyunu'na. Pek severim ben bu oyunu. Hele bu durumda. (Üstünü başını kirli ellerini gösterir.) Hamam Oyunu sevilmez mi? Yıllar var ki hamam yüzü görmedik valla... Sözümona duş var bizim evde... Ama su nerde? Öyle utangaçtır ki mübarek bir türlü benimle yüz yüze gelmez... Sabah erken çıkarım işe, daha gelmemiştir; akşam ben

gelmeden de çeker gider. Hamama gideyim desen, çıkışta bir bakarsın bir düzine adam dizilir kapının önüne. (Avucunu açıp dilenci taklidi yaparak) Yeni Cami'de Ramazan dilencisi... Hele birini atla bahşişte, bir daha zor yıkanırsın o hamamda. Böyle hamam parasını biz fakir fıkara üç günde doğrultamıyoruz... Allah razı olsun gene bizim karıdan; su toplar tenekeye de...

K. KARISI – (Sesi içerden) (Seslenip keser.) Yahuuuu...

KARAGÖZ – (Birden irkilerek durur.) Huuuuu...

K. KARISI – (Sesi) Yarım saattir ne dırlanıp duruyorsun kapının önünde... Oynayacaksan oyna bitir de gel artık... Bak oğlanın altı kirlenmiş; değiştiriver, ben hamur yoğuruyorum...

(Birden cırlak bir çocuk ağlaması duyulur.)

K. KARISI – E sanaaaa, e sanaaa... Koca eşşek sıpasıı uyusaaanaaa...

(Oğlan daha da şirretlenip ağlar... Kadın ninniyi keser, ağlamaklı bir sesle)

Hay gözün kör olsun emi... Yarabbim, nedir benim çilem?... Babasından ayrı, oğlundan ayrı... Çekip başımı gideceğim bu evden vallaa... Al benim canımı da kurtulayım Allahım...

KARAGÖZ – Kırk yılda bir istekte bulundu, kırma Yarabbim kadıncağızı...

K. KARISI – (Sesi) Allah senin canını alsın inşallah... Şom ağızlı herif... Daha ben yaşayıp gün göreceğim, hem de senden sonra... Gözün kör olsun inşallah senin herif gibi... Gel de şu çocuğa baksanaaa... Ne bekliyorsun orda?...

KARAGÖZ – Yahu, Hacivat'ı bekliyorum...

K. KARISI – (Sesi) Daha çok beklersin aptal herif... Hacivat tenezzül edip de gelir mi? Duymadın mı genel müdür olmuş... Senin gibi sünepe mi o?... E yavruma eee... (Cırlak bir çocuk sesi) "Irmak olur akar gözyaaaşım... Çektiklerim sığmaz taaarife... Aman da benim çileli başım... Düştüm bu süprüntü heriiifeeee... Ee yavruma eee... Eeee...

KARAGÖZ – (Ninni sesi kesilince Karagöz şöyle bir kuşkulu bakınıp düşünür bir an.) Yahu karı haklı galiba... Geleceği yok bu Hacivat'ın... Haber göndermiş muhtarla; gelsin Karagöz de (Kapıyı göstererek) şu çifte hamamları işletmesi için anlaşma imzalayalım diye... Ortalarda yok... Biz de sevindikti birader. Mahalleli de sevindi... Kirden, pislikten iliallah dedik... Öyle bir işleteceğiz ki hamamı, parası olsun olmasın tek pis adam kalmayacak mahallede... Gönlünce yunup yıkansın fakir fıkara... Bu arada biz de birkaç kuruş kazanırız bakarsın, milletin derisini yüzmeden... Ama herif nerede?...

ODUNCU – (Elinde baltasıyla Karagöz'ün ardından hop diye girip seslenir.) Merhaba Karagöz Baba...

KARAGÖZ – (Birden irkilip sıçrayarak döner.) Hay Allah iyiliğini versin.

ODUNCU – Beni çığırtmışsın...

KARAGÖZ – Heee, seni çığırttım Oduncu Durmuş... Emme beni çığırtan yok ortada...

ODUNCU – (Aynı sırıtık bakışla aptal aptal sorar.) Seni kim çığırttı?

KARAGÖZ – (Kızar, kendini tutar.) Hacivat çığırttı...

ODUNCU – Hacivat'ı kim çığırtmış?...

KARAGÖZ – Elinin körü çığırtmış...

ODUNCU – Elinin körünü kim çığırtmış?...

KARAGÖZ – Ebenin örekesi çığırtmış...

ODUNCU – Ebenin örekesini kim çığırtmış?

KARAGÖZ – Tepelerim haa... Zaten kafam bozuk, git başımdan. Töööobe tööobe...

ODUNCU – (Kurnazca güler.) Kızma Karagöz Baba saa birez takılıyım didim. Oduncuysak hepten de aptal değilik ye...

KARAGÖZ – (Bir oduncuya, bir seyirciye şaşkın, kızgın bakar.) Demek beni işletiyorsun... Ulan şu çarıklı kurmaylığı bir de seçimde gösterseniz, hepimiz bir oh diyeceğiz, köpoğulları...

ODUNCU – (Sırıtır) Acele itme unun da sırası var...
KARAGÖZ – Ulan, anamız ağladı sıra beklemekten, acelesi kaldı mı bunun? Ne bitmez sıradır bu?...
KÜLHANCI – (Elinde demir küre ve bir demirle girer.) Selamınaleyküm...
KARAGÖZ – (Oduncu ile birlikte) Aleykümselam...
ODUNCU – Aha Külhancı Yusuf da geldi... Dimek unu da çığırttın...
KÜLHANCI – Buyur Karagöz Baba...
KARAGÖZ – (Alaylı) Bizim karnımız tok, sen buyur.
KÜLHANCI – (Hemen çıkınından çıkardığı böreği yemeye başlar.) Pekiyi, siz bilirsiniz... Ben çok acıkmıştım...
KARAGÖZ – (Bir Külhancının elindeki böreğe, bir sırıtan oduncuya, bir de seyirciye bakınır şaşkın.) Ulan bunların hepsi birbirinden baskın be... Vay köftehorlar...
KÜLHANCI – (Tıkınırken) Bizim garı habar virdi; Karagöz Baba seni istetti diye... Garnım da aç... Bekletmiyim dedim. Bereket garı gıymalı börek yapmıştı dı... Hay ellerin dert görmesin garı, ıscah ıscah, gıymasını da bolcana goymuş...
KARAGÖZ – (Tıkınan Külhancı'ya yutkunarak bakar.) Biz de bir şey yemedik daha...
KÜLHANCI – (Son parçaları da aceleyle tıkınırken) E ne bilem ben, önce diyeydiniz...
KARAGÖZ –Vay köpoğlusu bir kırtık bile bırakmadı...
KÜLHANCI – (Yalanarak döner.) Emret Karagöz Baba; niye çağırttın beni?
KARAGÖZ – Hiiç evde canım sıkıldı da, toplanıp altmışaltı, pişpirik oynayalım dedik...
KÜLHANCI – İyi demişsin ye... Üç gişiynen dadı çıkmaz... (Şallı Natır girer, oduncu görür.)
ODUNCU – Aha Şallı Natır da geldi...
KÜLHANCI – (Sevinçle bakar kadına) Hah bak şimdi, dört gişiynen öyle de bi datlı olur ki sormayın... Allaaaaah...

Ş. NATIR – (Ters anlama alır duyduğunu, parlar.) A a a a... Bana baksana sen ahlaksız herif, ağzını topla bakayım, yoksa aha bööle cart diye yırtarım vallaaa... Ne sandın beni sen?...

(Hırsla Karagöz'e döner.)

Ş. NATIR – Sen de demek saçından sakalından utanmadan bunun için çağırttın beni buralara...

KARAGÖZ – Kız Şallı Natır, dur bakayım, hemen parlama. Bugün de her işte bir terslik var yahu...

ODUNCU – (Sırıtır) Annamadı garı...

KÜLHANCI – Bir datlı olur ki halbüyse... Bilmiyor galiba...

Ş. NATIR – Hııhh, ben mi bilmiyorum?... Bana adlan sanlan Şallı Natır derler... Hem de kırk türlüsünü bilirim, senin gibi ayıların da ağzı bir karış açık kalır... Amma paşa gönlüm kimnen isterse onnan...

ODUNCU – (Sırıtır) Dimek bu işe de paşa garışıyor...

(Tam bu sırada Tellak Recep girer, son sözleri duymuştur.)

TELLAK – Boşuna çağırttın beni Karagöz Baba... Paşanın karıştığı bir işte ben yokum arkadaş...

KARAGÖZ – Hay Allah iyiliğinizi versin... Beni de şaşkına çevirdiniz. Ne paşası, ne karışması be?...

TELLAK – Ne bileyim öyle diyorlar. Ne çektikse valla paşadan çektiğ büğüne gader... Bir defa '46'da ezanı Muhammedi...

KARAGÖZ – Kapat ulan çeneni... Yeter be... Tellak mısın, parti başkanı mısın?... Allah Allah be... İyi, güzel; hepiniz geldiniz ama; Hacivat yok ortada...

Ş. NATIR – Hacivat ne olacak?

KARAGÖZ – (Yapıyı gösterir.) Bu hamam için Hacivat'la anlaşma imzalayacaktık; sizleri de bunun için çağırttım.

TELLAK – Oh oh, dimek iş çıktı bize.

KÜLHANCI – Pekiyi oldu bu iş.

Ş. NATIR – Bak bu iyi haber.

ODUNCU – (Baltayı sallar) Şükür Allahıma...

KARAGÖZ – Hepimiz sevindik ama Hacivat nerede?

Ş. NATIR – Aaa Karagöz Baba... Biz buradayız, (Yapıyı gösterir) hamam da burda... Hacivat'ı ne yapacakmışız?...
ODUNCU – Doğru söze ne denir?... Odunu kesmesi benden...
KÜLHANCI – Ateş yakıp külhanı kızdırmak benden...
Ş. NATIR – (Tellak'la birlikte) Keselemek, yıkamak bizden. E, Hacivat da kim oluyor?
KARAGÖZ – Hacivat mı?... Hacivat mal sahibinin vekili oluyor... Mal sahibi de Karun Bey...
Ş. NATIR – Mal sahibi, mülk sahibi. Hani bunun ilk sahibi?...
KARAGÖZ – Ahret sorusu sorup durma... Ne bileyim ilk sahibini...
ODUNCU – İlk sahibi de biz...
KARAGÖZ – Nerden siz ulan, çulsuz oduncu...
ODUNCU – (Aynı sırıtkanlıkla) Yani belle ki, bizim gibi bir beni âdem dimek istedim.
KARAGÖZ – Ha aferin, şöyle... Yoksa gittiydin okka altına... (Oduncu ortaya çıkar, türküsünü söyler. Sert ve dik bakışlıdır. Bilinçli gibidir...)

ODUNCUNUN TÜRKÜSÜ

Tohum toprağa düşer
Bir bakarsın çıkmış serpilmiş
Boyunu aşar
Yeşer yaprağım yeşer
Sana rüzgâr mı gerekli
Esmesi benden
Irgala dallarını uzan göklere
Akıp gitsin bulutlar kara kara
Ortaya atılmam boş yere
Beklemesi benden susması benden
Ne gölgen kaldı ne yaprakların
Kuşlar da birikmez tepende
Sözün geçmez oldu
Damar damar sulara

Yandın kavruldun tükendin
Kesmesi benden...

(Birden Külhancı çıkıp türküsüne başlar.)

KÜLHANCININ TÜRKÜSÜ

Kes gönder kütükleri be Durmuş
Külhanım sabırsız
Sularım buz gibi akıyor
Fokur fokur kaynatmam gerek
Buğular yükselsin kurnalardan
Soğukta ne var?...
Sevişmemiz sıcakla
Varsak sıcakla varız
Yansın koca koca kütükler
Kan gibiyiz damarlarında yeryüzünün
Akarsak sıcakla akarız...

(Birden Şallı Natır atılır...)

Ş. NATIR – Üstünde ipek peştamal, ayağında sedef nalın, karı yağ tulumu, salın yavrum salın, geldi oturdu önüme, bir bileği var vallah boynumdan kalın... Hani yemiş yemiş de sıçmamış dedikleri... Gerdan kırdı, kol uzattı, yaydı baldırlarını mermer taşlara, bir çalımnan, yıka beni dedi. Ben seni yıkamam kaltak... Neyini yıkayım... Kocan olacak dürzü yağ tüccarıysa bana ne; kumaş tüccarıysa bana ne? Midemiz delindi acı yağ yemekten. Bayramlar geldi geçti bir basma almadım üstüme... Tabii böyle demedim. Buyruuun pek muhterem hanımefendiciğim dedim. Aldım karıyı önüme. (Yıkamaya başlar) Çaldım sabunu, fildişi tarağı bastım saç diplerine... Sonra efendicağızıma söyliyeyim... Mıncık da mıncık, mıncık da mıncık, mıncık da mıncık... Vurdum sert keseyi, soydum derisini yılan derisi gibi kıpkızıl. Mıncık da mıncık, mıncık da mıncık... Ne dese beğenirsin karı? Tombul yanaklarınnan güldü güldü de, "Oooooh canıma değsin... Her gün bize gelip de böyle

mıncıklar mısın beni?..." demez mi? Töbe bir daha yıkarsam böyle orospuları...

TELLAK – Kocasını ben yıkarım... İplik tüccarı Ramazan Bey. Karnında elli okka, götünde altmış okka yağ var dürzünün. Her kese vuruşta yağlarından pislik akar kara kara... Boynundan, sırtından, baldırlarından toplar, sürer, önüne dökerim... Yedikleri çıkar ortaya... Herifte utanacak yüz mü var?... Kese, ilif vururken elim gerilerine gitti mi kendinden geçer... Belli ince hastalığı var dürzünün... Korkulur böyle heriflerden, adama bok atar. Bıktırdı beni bu zanaattan böyle kavatlar...

KARAGÖZ – O eskidendi oğlum... Şimdi onların ne işi var hamamda?... Saunaya taşınıyorlar... Bizim hamama fakir fıkara dolacak...

Ş. NATIR – Bizim mahallelinin çocukları dolacak minik minik... Sabun köpüğünden balon uçuracaklar... Kayık yüzdürecekler kurnalarda, hamam taslarında... Kovacağım hepsini... "Hassiktirin piçler... Babanızı da getirin" diyeceğim... Soğuk su isteyecekler vermeyeceğim. Hasta olurlar, öksürürler... Kızsınlar bana, ne yapayım? İsterlerse hamam orospusu diye bağırsınlar ardımdan...

TELLAK – Bizimkilerin bahşişi kıttır... Ne etsin, millet ekmek derdinde... Olsun... Helal olsun... Pezevenk yumaktan hayırlıdır...

Ş. NATIR – E, haydin artık... Ne duruyoruz?... Başlayalım işimize... Hamam bizi bekler... (Ötekilerle birlikte merdivenlere doğru gider.)

KARAGÖZ – Yahu etmeyin... Daha Hacivat'la anlaşma imzalanmadı...

KÜLHANCI – Hacivat'ın anlaşma niyeti olsa çoktan gelirdi...

ODUNCU – Öyle ye, herif vazgeçmiş belki de...

KARAGÖZ – Eeee, vazgeçtiyse...

ODUNCU – Biz de mi vazgeçeceyik... (Elindeki baltayla oynar... Suratı asıktır.)

Ş. NATIR – Olur mu öyle şey... Niye vazgeçiyormuşuz?...
TELLAK – Hacivat da kim oluyor?
KÜLHANCI – Yürüyün be... Daha çok bekletmeyin fakir fıkarayı... Bitler, pireler, kirler, pislikler dışarı... Hamam bizi bekliyor...
KARAGÖZ – Yahu...
(Söz ağzında kalır... Ötekiler onu geçmişler merdivenleri çıkmaya başlamışlardır. Bakar artlarından.)
Ulan Hacı Cavcav, dertsiz başımı derde soktun...
(Fakat daha bir iki basamak çıkmışlardır ki, birden bir gonk sesi ile dururlar. Kapı ağır ağır ardına kadar açılır. İçerden ağır ağır iki heybetli bekçi çıkar. Biri simsiyah Arap, öteki beyazdır. Gelir kapının iki yanında nöbete dikilirler... Ötekiler çekingence Karagöz'e bakarlar. Karagöz öne geçer ağır ağır. Yanındakilere bakınır. Ağır ağır çıkmaya başlar...)
BEKÇİ – (Birden bağırır.) Durun.
BEKÇİ – Ne istiyorsunuz?
(Hepsi ürkek durmuşlardır...)
KARAGÖZ – (Toparlanır) Bir şey istediğimiz yok... Hamamı işleteceğiz...
BEKÇİ – Hamamı mı?...
BEKÇİ – Ne hamamı be?...
KARAGÖZ – (Yüreklenmiştir) Kör müsün?... Koskoca çifte hamamları görmüyor musun?...
BEKÇİ – Hamam mamam yok burda...
BEKÇİ – Hadi basın...
(Hep birden bağrışarak karşı korlar.)
Ş. NATIR – A a, delirmiş herif...
ODUNCU – Hamam yok mu?...
KÜLHANCI – Namussuzum kör bu herifler...
TELLAK – Çattık beee...
KARAGÖZ – (Alaya alır.) Sizden korkulur köpoğulları, hamamı da yutarsınız yutmasına da; vallaa bu başka şeye ben-

zemez, kubbesi, göbek taşı, çıkarayım derken nazik yerlerinizi parça parça eder... Külhanı da caba...

1. BEKÇİ – (Kızgınlıkla atılır.) Yahu bela mı arıyorsunuz?... Hadi basın be... Hamam mamam yok dedik... Hadi...

2. BEKÇİ – Ne söz anlamaz heriflere çattık be... Ortalığı mı karıştırmak isterler, nedir?...

KARAGÖZ – Ulan, asıl biz çattık, çifte keresteler... Meşe odunu ile Kara ağaç; ... Koskoca hamam duruyor karşıda... (Kapıyı gösterir.) Heriflerde eşşek inadı, yok diyorlar...

BEKÇİ – (Gösterilen kapıya bakar.) Burası mı hamam, öküz herif?

HEPSİ – (Birden) Elbette hamam...

— Hamam tabii...

— Bizim hamam...

— Çifte hamamlar...

2. BEKÇİ – Budalalar, beyinsiz salaklar. Hamam değil burası...

1. BEKÇİ – Saray... Saray...

2. BEKÇİ – Evet, saray... Şimdi girdi mi kafanıza?... Burası saray...

KARAGÖZ – (Şaşkınlık havası dağılınca) Ne vakit saray oldu bizim kırk yıllık hamamımız?...

1. BEKÇİ – Nerden sizin oluyor???

2. BEKÇİ – Karun Bey'in mülkü...

KARAGÖZ – Canım biliyoruz... Ama bana, vekili var onun, Hacivat, haber gönderdi... Gelsin de şu çifte hamamları açalım diye... Fakir fıkara yıkansın paklansın... Biz de... (İki bekçi birden kahkahayla gülmeye başlamışlardır.)

1. BEKÇİ – Hay Allah...

2. BEKÇİ – Ulan ne salak şeyler be?...

1. BEKÇİ – Ne vakit haber yolladı?...

KARAGÖZ – (Bozulmuştur) Şey, geçenlerde... Ben biraz keyifsiz, yatıyordum...

2. BEKÇİ – Anlaşıldı, anlaşıldı.

1. BEKÇİ – O, seçimlerden önceydi salak herifler...

2. BEKÇİ – Seçim bitti... Hamam mamam kalır mı artık?...
KARAGÖZ – Eeee, seçim bittiyse...
BEKÇİ – Mal Karun Bey'in değil mi?... Yıktırdı hamamı, saray yaptırdı.
KARAGÖZ – E peki, nasıl yıkanacak, bunca yoksul?...
2. BEKÇİ – Yazın denize girerler... Sağlığa iyidir... Kışın da...
1. BEKÇİ – Kışın da yazı beklesinler... Cennet gibi ülkemiz... Mavi denizler, göller, ırmaklar... Utanmıyorsunuz değil mi yakınmaya?...
2. BEKÇİ – Bir kışkırtan var sizi... (Karagöz'e) Sen kışkırtıyorsun değil mi bunları?...
KARAGÖZ – Yok be birader, ben Hacivat'ı bekliyorum...
BEKÇİ – Yok burda öyle kimse... Hadi basın...
(Tam bu sırada gene bir gonk sesi duyulur. Açık kapının ardındaki merdivenlerden ağır ağır çıkan Hacivat görülür.)
KARAGÖZ – (Hacivat'ı görünce sevinip atılır.) Aha geldi... Ulan Hacı Cavcav nerde kaldın be?... Az kalsın başımıza...
BEKÇİ – (Karagöz'ü iteler.) Heeey kendine gel moruk...
KARAGÖZ – Yahu durun, geldi bizim Hacivat... Onu bekl...
BEKÇİ – Ne Hacivat'ı be?...
KARAGÖZ – İşte yahu bizim Hacivat...
(İki bekçi de yerlere kadar eğilerek, kapının yanında dimdik, elinde asasıyla duran Hacivat'ı selamlarlar...)
1. BEKÇİ – (Saygılı bir fısıltıyla) Ecvet Bey o... Eğilin... (2. Bekçi'yle birlikte el ile işaret ederek ötekileri de eğilmeye zorlarlar.)
2. BEKÇİ – Protokol Genel Müdürü Sayın Ecvet Beyefendi...
KARAGÖZ – (Zoraki eğildiği yerden başını alaylı kaldırıp bakar Hacivat'a.) Ulan köpoğlusu Hacivat, gene bulmuşsun dümenini...
HACİVAT – (Perde gazeline başlar. Hacivat yukarda sağda, Karagöz aşağıda soldadır...)
Şem'amız küllenmiş artık, eskimiştir perdemiz
Perdeyi kaldırdık artık, şimdi orta yerdeyiz...

KARAGÖZ – Doğru söyle köpoğlu, ortanın soluna geçtin...
HACİVAT – Çok dümenler döndürüp bakmak hünerdir kârına. Perde bir kez yırtılınca ar ve namus tertemiz.
KARAGÖZ – Ha, şimdi ortanın neresine geçersen geç artık...
HACİVAT – İncinen yok çok şükür bir sözcüğünden bizlerin
Bazı topraksız fakirden, bazı zenginlerdeniz...
Bin fakirin ahı varmış çiğnenen her lokmada
Ah-ü vah'tan anlamaz taştan, yürek erlerdeniz;
Hangi yönden esse bir rüzgâr dönerken ansızın
Biz de şaştık, söylesin erbabı biz kimlerdeniz?...
Efendim demem o demek değil... Şu alanda, her bakışı alımlı, politikası ılımlı, davranışı çalımlı, konuşması tatlı...
KARAGÖZ – (Şöyle bir diklenir.) Patlama geleceğim, sandıktan çıkma suratlı...
HACİVAT – ... Arkadaşlarım olsa... Anadilleri Türkçe, baba dilleri Amerikanca olsa...
KARAGÖZ – Bizimle birlik olup da şu enayi takımını kaz gibi yolsa...
HACİVAT – ... Her alanda tatlı tatlı söyleşsek... Şu milleti bir seçimlik daha uyutsak... Diyelim bu seçimlerden sonra da Tanrı işimizi rast getire... Yâr bana bir eğlence, medeet...
KARAGÖZ – Geldim ulan Hacı Cavcav... (Hacivat'a atılmak isteyince Bekçiler önüne çıkıp göğüslerler.)
1. BEKÇİ – Kaşınıyorsun galiba...
2. BEKÇİ – Defol burdan...
KARAGÖZ – Yahu Hacivat...
HACİVAT – (Hiç oralı değildir. Elindeki asayı vurur ve bağırır.) Yâr bana bir eğlence medet...
1. BEKÇİ – Bela olma ulan, defol...
2. BEKÇİ – Bas...
KARAGÖZ – Yahu baksanıza Hacivat beni çağırıyor...
1. BEKÇİ – Hacivat değil dedik ulan... Ecvet Beyefendi...
2. BEKÇİ – Seni niye çağırsın, töreni başlatıyor... Konukları çağırıyor.

HACİVAT – Yâr bana bir eğlence medeeeeeet...
KARAGÖZ – (İyice kızmıştır) Ulan köpoğlu Hacivat, başıma bunları sardın ha... Ulan ben de önce bunları döver, sonra seni döverim...
(Birden atılır, bekçilerle kapışırlar. Bekçiler bunu tartaklayıp sımsıkı yakalarlarken ötekiler de korkarak çekilmişlerdir.)
1. BEKÇİ – Görev başında memura sövgü ve saldırı haa?...
2. BEKÇİ – Halkı ayaklanmaya kışkırtmak haaaa. (Ötekine) Hemen yap tutanağını...
KARAGÖZ – Yapın ulan tutanağınızdan da, sapınızdan da...
(İki bekçi iki yanında dimdik dururlar. Önce 1. Bekçi çıkardığı kâğıda bir şeyler yazar, sert adımlarla ötekine götürür verir, aynı sert adımlarla yerine geçer, o da bir şeyler yazıp aynı yürüyüş biçiminde berikine getirip yerine döner... Bu biçimde bir yandan yürüyüp bir yandan da söylenerek işlemi tamamlarlar...)
1. BEKÇİ – Sen şimdi görürsün... Başına gelecek varmış demek...
2. BEKÇİ – Buldun belanı... Çifte hamamlar yoluyla fuhşa teşvik haa.
1. BEKÇİ – Anandan doğduğuna pişman etmezsek seni... Görürsün...
2. BEKÇİ – Seni düzen düşmanı... Alçak... (Elindeki kâğıdı bir yargıç gibi inceleyip Karagöz'ü süzer.) Son bir diyeceğin?...
KARAGÖZ – Hacı Ecvet Bey'le görüşmek istiyorum.
2. BEKÇİ – (Elindeki kâğıdı imzalayıp ötekine götürürken) Olmaz... Tutuklusun. Tutukluluk durumun kalkınca dilekçe verirsin, sıraya konur...
HACİVAT – (Asayı vurur) Yâr bana bir eğlence medet...
BEKÇİ – (Kâğıdı imzalayıp Hacivat'a getirmiş, önünü kavuşturup saygıyla uzatmıştır... Kâğıdı göstererek açıklar...) Sosyal bir sınıfı, hamam yoluyla, diğer bir sosyal sınıf üstüne...

HACİVAT – (Bilgiçlikle başını sallayarak dinler, sonra yumruğunu mühür gibi kâğıda vurur, kolunu seyircilere doğru sallayarak... Küt diye bir ses duyulur.)

BEKÇİ – (Karşıya geçip kâğıdı açar, yüksek sesle okur.)

Abdullah'dan olma, Fatma'dan doğma Karagöz nam vatan haininin 15 yıl kalebentliğine elbirliğiyle karar verildi... Götürün. (Kâğıdı cebine koyar, öteki bekçi ile birlikte Karagöz'ün üstüne atılır...)

(Ötekiler de kaçışmışlardır...)

2. BEKÇİ – Defolun bakayım... Size de ibret olsun...

1. BEKÇİ – Yürü...

KARAGÖZ – Ulan Hacivat, ben de bunu senin yanına kor, bu sarayı başına yıkmazsam bana da Demirci Karagöz demesinler...

(Karagöz'ü yaka paça götürürler. Ötekiler de çekilir. Hacivat yalnızdır. İner merdivenlerden, seyircilere yaklaşır...)

HACİVAT – Yâr bana bir eğlence medeeet... Kanmayın gördüklerinize... Gerçek anlam, ötesinde görünenlerin. Hepsi gölgedir orta yerde dolaşan... Bu alan, oyun alanı, ibret alanı... Oynayanlar bizleriz... Siz oynatana bakın... İyi bakın... Aman iyi bakın... İyi bakın ki... Nasıl olsa bir şey göremeyeceksiniz... Çünkü oynatan da sizler... Sakın niye böyle oluyor demeyin... Düşünün... Niye böyle yaptık deyin... Kent'in ulusları toplanacak bugün bu sarayda... Töreni ben yönetiyorum. Ama siz düzenlediniz... Neden mi toplanacaklar?... Hiiiiç, yiyip içip keyiflerine bakacaklar. Siz alışkınsınız bir kulp takmaya. Önemli şeyler konuşacaklar diyeceksiniz... Evet, önemli şeyler konuşulacak burda... O kadar önemli ki... Aman iyi dinleyin... Nasıl olsa bir şey anlamayacaksınız... İşte sizin alınyazınız; yapan siz, yaptıran siz, söyleyen siz, söyleten siz, oynayan, oynatan siz... anlamadan bakan, anlamadan dinleyen gene siz... Alınyazınız deyince rahatladınız değil mi? El yazınız, sizin kendi el yazınız...

(Ağır ağır kapının bir başındaki yerine geçerken iki yana halk dolmaya başlamıştır... Yerine varınca dimdik durur, asasını vurur.)

Yâr bana bir eğlence medeet... (Sonra iki yanındaki halka seslenir.) Eeeey sağdaki kuru kalabalık, eeeyyy soldaki sulu kalabalık, tören başlıyor; yolları açın, trafiği bozmayın... (İç hoparlörden derinlerden müzik gelmeye başlar.)

"Aaaah Ab-ü tâbiyle bu şeb hâneme canan geliyor.."

(İki Bekçi gelip iki yana yayılmış halkın önüne geçerler. Hoparlördeki müzik fonda sürüp giderken, aynı hoparlör içinden trafik polislerinin kumandaları duyulmaya başlar.)

TRAFİK – (Kumandası) Yolun sağından gidelim... Yolun sağı... Yolun sağı. Motorlu araçlar, öndeki yeşil Ford'u izleyin... Yolun sağı...

(Hacivat birden saygı duruşuna geçer, seyircilere doğru bir noktaya bakmaya başlar... Hazır ola geçen bekçiler ve iki yandaki halk da aynı biçimde saygıyla toparlanarak o yöne bakmaya başlarlar...)

HALK – Hişşşt... Susun...

— Geliyorlar...

— Aha göründüler...

— Vay vay vay... Bak be...

— Susun ulan...

(Gözleri ile yaklaşanları izlemektedirler...)

HACİVAT – (Bu fısıldaşma ve kaynaşma sırasında mabeyinci sopasını iki kez yere vurarak baktığı yöne doğru başlar.) Büyük önder sayın Genel Başbuğumuz ve sayın eşleri törene onur veriyorlar... (Tekrar saygı ile eğilir o yöne doğru.) (Boru sesleri, karşılama töreni müziği ve alkışlar birbirine karışır bir anda... Halk itiş kakış güya geçenleri izliyorlardır bakışlarıyla... Bekçiler zorla tutabiliyorlardır bunları...)

— Yaşşaa babamız...

— Bravooo...

— Var ol... Babamız...

— Tanrı seni başımızdan eksik etmesin...
— Yay ya ya şa şa şa... Genel Başbuğ çok yaşa...
— Hiiiih hanımefendinin giysilerine bak...
— Ne tatlı kadın Yarabbi...
— Tam Genel Başbuğ'a göre...
— Nasıl da yakışıyorlar birbirlerine...

(Tam bu itiş kakış, bağırıp çağırma sırasında halkın önünde ileri atılan Yankesici, bu şamata ve kargaşadan yararlanıp geçen Başbuğ'a yaklaşır ve elini attığı Başbuğ'dan bir köstekli saati çarpar. Yankesici'nin elindeki köstekli saat boşlukta sallanır...)

YANKESİCİ – (Seyirciye gülerek.) Bizde işler harbi... Saat gördüm mü dayanamam, çarparım ağbiii...

(Tam bu anda bir kadın atılır Genel Başbuğ'un önüne, yolunu keser.)

DİLEKÇECİ – (Kadın) (Çığlık atar gibi) Bir dilekçem var sayın Genel Başbuğum... Bir dilekçe.

BEKÇİ – (Atılıp çeker kadını) Defol be kadın...

(Öteki bekçi de fırlayıp copunu kaldırıp tam vuracağı sıra iki bekçi Genel Başbuğ'dan yana bakarak saygı duruşuna geçerler birden. Belli ki Genel Başbuğ vurmamalarını, kadının dilekçesini almalarını işaret etmiştir. Bekçinin biri yerine geçerken öteki dilekçeyi alır kadından... Önce bir sessizlik olur, sonra büyük gösteri başlar Genel Başbuğ için... İki yandaki halkı zor tutuyorlardır Bekçiler. Sevgi gösterisi coşkunluk biçimindedir...)

— Yaşşaaa babamız...
— Var ol babamız...
— Nur akıyor yüzünden...

(Dilekçeci kadın yere kapanıp Başbuğ'un ayaklarını öpmeye yeltenir... Bekçi çekingenlikle Başbuğ'a doğru bakarak kadını usulca yana çeker.)

DİLEKÇECİ – Acıyın bize Sayın Genel Başbuğum... Bütün umudumuz sende.

(Başbuğ'u yola koyan bekçiler çekingenlikle kadına dönüp fısıldarlar.)

1. BEKÇİ – Be kadın, aldık dilekçeni işte...

2. BEKÇİ – Yeter be kadın... Çekil...

(Bekçiler aynı saygılı tutumla Genel Başbuğ'un peşinden merdivenleri çıkarlar. Gösteriler sürüp gider. Yalnız iki konuşma duyulur bu ara...)

— Bizim Genel Başbuğ da gittikçe şişip yağlanıyor...

— Hişşşttt... Ağır ol...

(Bekçiler de içeri girer.)

HACİVAT – Yâr bana bir eğlence medeeeeettt...

(Dilekçeci kadın şaşkın, çekingen bakışlarla merdivenlerden yerine dönerken sağlı sollu konuşmalar başlar.)

— Amma da yüzsüz kadın be...

— Ayıp vallahi utanmıyorlar. Tören sırasında...

— Utanacak ne var?

— Başbuğ diye seçmişiz... Derdimizi dinleyecek...

— Seçme istersen, senin oyuna kalmadı o...

— Başbuğ değil bir defa, "Genel Başbuğ." Terbiyeli konuş...

— Terbiyesiz sensin... Ağzını topla, valla...

— Kesin be, ayıptır böyle bir törende...

DİLEKÇECİ – Acep okur mu dilekçemi?...

— Kiim, Başbuğ mu?... Tabii okur...

— (Güler) Bu dilekçeyi bekliyormuş zaten...

— Bak hemşire, senin bu dilekçe var ya, sarayda büyük bir hasır var bööööle, onun altına korlar şimdi...

(Kadın anlamadan bakar acı acı.)

— Allah kahretsin ne bakıyorsun adama öyle... Ben koymuyorum ya hasır altına.

— Pis yalancı, kara çalıcı herif... Utanmıyorsun değil mi kadıncağızın umutlarını kırmaya?...

— Çok umudu var da... Kim okur o dilekçeyi be?...

— Dinsiz imansız herifler... Sen bakma ona teyze... Okur... Okur. Hem de yapar istediğini, görürsün...

DİLEKÇECİ – Allah razı olsun...

— Ne yazdın dilekçede hemşire?...

D. KADIN – Şey dedi... Bu kadını öldürün dedi... Kocasını öldürdünüz fabrikada... Çocukları da aç... Gecekondusunu da yıktınız... Yüksek makamınızdan dileğimiz, bu kadınla bu aç dört çocuğu da öldürün... Ağlamalarından bütün mahalleli uykusuz kaldı dedi... Öldürün... Yaparlar mı acep?...

G. BAŞBUĞ'U SAVUNAN – Yapar yapar, merak etme hemşire... Vallahi çok merhametlidir bizim Genel Başbuğumuz...

— Ben biliyorum, böyle kaç kişinin isteğini yerine getirdi...

— Yapmaz hemşire, sana ben doğrusunu dedim... Hasır altı ederler.

D. KADIN – Hasır altı mı ederler?... Ama...

— Aması maması yok... Bir defa çocuklar gerekli... Onlar gerekirse sınırda ölecek...

— Sonra asıl fabrikada ölmeleri gerek... Sen de öyle...

— Öyle havadan ölüm nerdeee...

— Yağma vardı...

— Yapmaz bu adamlar...

— Yüzüne bile bakmaz dilekçenin...

— Nerden biliyorsun?...

— Okumazmış... İşleri güçleri yalan dolan, onu bunu kışkırtmak be...

— Ben bilmeyeceğim de sen bileceksin değil mi? Ben dört yıl yanlarında çalıştım be, şoförüydüm...

KADIN – Ben de yıllarca hanımefendinin oda hizmetçiliğini yaptım... Siz benden daha iyi mi bileceksiniz?...

— Okumasa da okumaz... Bir sürü önemli işleri var... Kolay mı koskoca devlet işleri?...

— Ülkenin dertlerini düşünüyor gece gündüz...

(Şoförle hizmetçi kadın kahkahayı basarlar.)

ŞOFÖR – Kolay mı?... Koskoca devlet işleri!...

KADIN – Bir sürü önemli işleri var... Ülkenin dertlerini düşünüyorlar...

(Birden kahkahaları kesip ciddileşirler... Merdivenlerin altındaki düzlüğe fırlarlar. Hemen ötekilerin kulisten ya da yanlarından attıkları ufak tefek giysi ya da benzeri şeylerle biri Genel Başbuğ, öteki de karısı olmuşlardır. Genel Başbuğ hemen cebinden çıkardığı bir şeyi, elma, muz, börek gibi, tıkınmaya başlamıştır. Minder tıkıştırarak yaptığı kocaman da bir göbeği vardır.)

— Al al...

— Bu daha iyi... Bunu al...

— Oldu oldu...

— Bunu da başına... Tamam.

— Tıpkısı vallahi...

— Vay namussuzlar, amma da benzedi be...

(Konuşma gülüşme arasında oluvermiştir bu iş...)

G. BAŞBUĞ – (Tıkınırken sinirli sinirli yürür.) Görüyor musun?... Vallahi hayatımız tehlikede...

KARISI – Yüreğim ağzıma geldi ayol... Neydi o baldırı çıplak sürüsü... Bir saldırdılar... Aman Allahım... Güya sevgi gösterisi... Yere batsın böyle sevgi...

G. BAŞBUĞ – Zaten anlaşılmıyor ki o curcunada, sevgi midir, sövgü müdür?...

KARISI – Kötü rüyalar görüp duruyorum bugünlerde de... Allah hayırlara tebdil etsin; dün gece seninle bir kara deveye binmişiz...

G. BAŞBUĞ – (Birden keser kızgınlıkla) Bırak şimdi deveyi...

KARISI – Niye bırakayım?... A vallahi benim rüyalarım çıkar...

G. BAŞBUĞ – Zop diye nasıl atladı o karı önümüze?...

KARISI – Aklım başımdan gitti benim de... Çiçek atacağız diye bomba atıverirler... Allah korusun... Bir sürü ipsiz sapsız...

G. BAŞBUĞ – (Ötekilere bağırır) Çağırın protokol genel müdürünü...

(Halktan biri fırlar, sütunların ardından içeri koşar.)

G. BAŞBUĞ – Kepazelik be... (Karısına kızar.) Sen de nerden çıkardın bu töreni başımıza?...

KARISI – Aaa... Kabak benim başıma mı patlıyor?... Senin adamların beceriksizse benim törenin ne suçu var?...

(Kapıda dimdik duran Hacivat içerden ses almış gibi fırlar, dalar kapıdan. Kapı yanındaki boşluktan, sütunun ardından Başbuğ'a gelir telaşla.)

G. BAŞBUĞ – Hadi hadi... Başlatma şimdi töreninizden... Hıh... Şaşı kızlara yardım balosu; size kaldıydı değil mi?

KARISI – Anlamadım sanma... Özel Başbuğ'un karısına küçük düşeyim istiyorsun değil mi?... Bilmem ki ne buldun o sıska karıda?... Ona mı kalmıştı solak bebeklere yardım kampanyası?... (Sinirli bir ağlama tutturur birden) Ben koskoca bir Genel Başbuğ'un hanımı olayım da...

G. BAŞBUĞ – (Birden bağırıp susturur.) Kapat...

HACİVAT – (Yaklaşır, yerlere kadar eğilerek.) Beni emretmişsiniz Sayın Genel Başbuğum...

G. BAŞBUĞ – Nedir bu rezalet?...

HACİVAT – Haklısınız Sayın Genel Başbuğum... (Gene eğilir.)

G. BAŞBUĞ – Hayatımız tehlikede siz hâlâ uyuyorsunuz...

HACİVAT – (Gene eğilir.) Tanrı korusun, Sayın Genel Başbuğum...

G. BAŞBUĞ – Zaten sizin koruduğunuz yok... Tanrı koruyor bizleri...

(Karısı elini açıp bir dua mırıldanıp Genel Başbuğ'a doğru üfler gizlice.)

HACİVAT – Çok doğru buyurdunuz Sayın Genel Başbuğum...

G. BAŞBUĞ – Ne istermiş o karı?

HACİVAT – Gecekondusunu yıkmışlar.

G. BAŞBUĞ – (Parlar) İyi etmişler... Elin toprağına ev yapmaya kalkarlarsa elbet yıkılır başlarına... Toprak Karun Bey'in.

HACİVAT – ... Kocası da fabrikada bir iş kazasında ölmüş...

G. BAŞBUĞ – Allah rahmet eylesin... Ne yapalım?... Gözünü açsaydı... Aklı nerdeymiş?...

HACİVAT – Grev varmış fabrikada o gün... Tam...

G. BAŞBUĞ – (Birden parlayarak keser.) Grev mi?... Grev mi dedin?

KARISI – Evet, grev dedi...

G. BAŞBUĞ – Demedim mi, bütün bunları kışkırtanlar var?... (Sesini gittikçe yükselterek Hacivat'a bağırmaya başlar) Siz uyuyor musunuz?... Grevcilerin karıları yollarımızı kesiyor... Gün gelecek bomba atacaklar... Tanrı'dan bulsun sizin gibi yöneticiler... Karşıma dikilip durma, defoool... Çabuk araştırıp çıkarın ortaya kışkırtanları...

HACİVAT – (Yerlere kadar eğilerek) Baş üstüne Sayın Genel Başbuğum...

(Hacivat arkadan dolaşarak kapıdan eski yerine geçer.)

G. BAŞBUĞ – Her şeyi ben düşüneceğim. Bu heriflere kalsa batar bu ülke vallahi...

KARISI – (Şefkatle sokulur.) Yeter, çok yoruldun aslaaanım. Sinirlendin, şimdi tansiyonun çıkacak vallahi... Biraz kendine gel nonoşum... (Kadın gülücüklerle cilve yapar.) Tontonuuuuum... Benim caaaanııımmm... Bıdı bıdı bıdı. Gül bakayım karıcığına... Hi hi hi... (Ciddileşir adam oralı olmayınca) Hem bak haber verdiler: Palikarya sefiri gelmiş, acele huzura kabulünü rica ediyormuş...

Hayırsız Ada işini konuşacakmış...

G. BAŞBUĞ – Hassiktirsin pezevenk... Şimdi mi buldu sırasını?... Karnım aç... Daha yemek yemedik... (Boyuna da tıkınmaktadır.) Patlamadı ya, beklesin... Kekliklerim hazır mı bari?

KARISI – Yaa aceleyle söylemeyi unuttum. Kekliklerimiz hazır değil efendim...

G. BAŞBUĞ – (Kızgın bakar.) Hazır değil mi?

KARISI – Evet, hazır değil... Çünkü çalınmış...

G. BAŞBUĞ – (Anlamamış gibi bakar.) Çalınmış mı?... Ne demek çalınmış?

KARISI – Basbayağı çalınmış efendim... Sarayın bahçesinden keklikleri alıp götürmüşler... Baklavanın da aşçılar şurubunu taşırmışlar...

(Genel Başbuğ şaşkın kalır bir an... Dili tutulmuş gibidir.)

KARISI – Sinirlenme rica ederim... Böyledir zaten... Üst üste gelir felaketler...

G. BAŞBUĞ – (Zoraki bir sakinlik içinde) İçine sıçayım ben böyle demokrasinin... Herifler bana oy veriyorlar, sonra da kekliğimi çalıyorlar... (Parlar) Ne disiplin kaldı, ne düzen... Çıksın ortaya bu şebeke...

(Tam bir atılma sırasında elleri yelek ceplerine gitmiş ve zınk diye kalmıştır. Aceleyle yoklar, durur, elini saat cebine atar, yoktur.)

Hadi buyur... Namussuz Karun Bey de gene bizim saati çarptı...

KARISI – A a, gene mi?... Sokulma bu heriflere demedim mi? Hep çarpıyorlar seni... Kaçıncı bu ayol?...

G. BAŞBUĞ – (O hırsla telefona saldırır. Boşluktaki alıcıyı kaldırır güya, numaraları çevirir gibi yaparken bir yandan da bağırmaktadır.) Sen de bir kekliğimi koruyamadın ulan... Ben senin gibi Karakullukçubaşı'nın taa babasının...

(Tam bu sırada Hacivat asasını yere vurmaya başlar.)

HACİVAT – Bana bir eğlence, medeeeet...

(İki oyuncu oyundaki ciddi tavırlarını bırakıp bir kahkaha atarak yerlerine giderken ötekiler de kaynaşır bir an... Kimisi alkışlar...)

— Yuuuuuuuu...

— Bravooooooooo...

— Ulan amma da yaptılar...

— Tıpkısı valla...

— Yok canım, sen nerden biliyorsun bir defa...

— Kapatın...

HACİVAT – (Genel Başbuğ ve karısının karşılandığı yöne bakar gene aynı jestlerle başlar.) Büyük fıkara babası, kim-

sesizlerin, yoksulların koruyucusu, altın kalpli hemşerimiz, çok sayın Karun Bey ve sayın eşleri ve sayın ortakları büyük Türk dostu Mister Karun ve Misis Karun'la birlikte törenimize onur veriyorlar. Evet alkışlarınızla huzurlarınızda...)

(Garip bir sessizlikten sonra, bomba gibi bir patlama ile bütün halk birden ortaya atılmıştır. Hacivat'ın sözleri ağzında kalmıştır. Yalnız sağdaki bir kişi yerinde kalır. Karışmaz bunlara. Seyircidir. Cigara filan içer ara sıra...)

— YUUUUUUUU....
— Zalim herif....
— Defol hırsız...
— Kendi soyduğun yetmiyor ...
— ... Bir de gâvurlara soydurdun bizi...
— Yoksul düşmanı köpek...
— Soyguncularrr...
— Go home namussuz herif...
— Hamamımızı yıktın alçak...
— Pislikten inliyor millet...
— İşçi düşmanı...
— Halk düşmanı alçak...
— Şırfıntıya bakın, şırfıntıya...
— Parça parça ederiz valla...
— Kurumundan geçilmiyor şıllığın...
— Orospular...
— Kokana karı, senin taa ağzının orta...
— Çifte hamamlarda fuhuş haaa.
— Asıl siz yapıyorsunuz fuhuşu rezil köpekler...

YANKESİCİ – Alçaklar... Vurun ulan namussuzlara...

(Bu ara boşluğa attığı elinde köstekli bir saat sallamaya başlamıştır. Seyircilere sırıtır.)

Bizde işler harbi... Saat gördüm mü dayanamam, çarparım ağbii...

(Yankesici böylece Karun Bey'in saatini çarptıktan sonra kalabalığa karışır... Yaygara aynı hızda sürüp gitmektedir...

Kapıdan fırlayan iki bekçi coplarla saldırır halka ve ikiye ayırır... Karun Bey ve yanındakilere yolu açar... Cop sallayıp bağırmaktadır ikisi de.)

BEKÇİLER – Defolun azgın herifler...

— Gebertirim hepinizi, çekilin ulan...

(Fakat saldırı ve coşkunluk sürer.)

— Zavallı Karagöz'ü de sen attırdın zindana köpek...

— Katil herif... Baloda keyif sür bakalım...

— Boğacak seni yoksulların ahı... O domuz suratlı gâvuru da boğacak...

— Halkımız boğacak sizi katiller... Ahlaksızlar...

— Petrolleri sattın, bakırları sattın gâvurlara...

— Fabrikan grevde... İşçilerin aç...

— Siz de keyif çatın baloda...

— Üç kuruşu çok gördün işçilere...

— Minik bebekler aç... Sapsarı suratları...

— Analaın sütü kalmadı zalim herif...

— Şu utanmaz karıya bak...

— Yuuuuuuuuuuuu....

(Birden bir sessizlik olur... Bekçiler telaşla bayılan birini tutar gibi kollarını uzatmışlardır...)

— Ulan karı bayıldı be...

— Oh olsun orospuya...

— İnanmayın numara yapıyor. Yuuuu...

— Yuuuuuuuuuuuu....

(Baygın kadını bir bekçi kollarında tutarak içeri alır, ötekiler de içeri girmişlerdir bu sesler arasında... Halk bunların peşi sıra merdivenlerin ortalarına kadar yürümüşlerdir... Ötekiler içeri girince birden varılmış bir kararla protestoların şekli değişmeye başlar ve bunlar fabrikadaki grevci işçilere, orası da fabrika önüne dönüşür... Geriye dönüp seyirciye doğru yürüyerek başlarlar bu havada bağırıp çağırmaya...)

— Sonuna kadar gidecek bu grev arkadaşlar...

— Yok geri çekilmek...
— Alçaktır dönen...
— Yeter beeee...
— Karı bayılmış...
— Hıhh... Benim minnacık yavrularım her gün bayılıyor açlıktan...
— Süt kalmadı göğüslerimde, her gün bayılıyorum emzirirken...
— Fabrikadan çıkmak yok arkadaşlar...
— Yok... Niye çıkacakmışız?...
— İsteklerimiz yapılmadan çıkmak yok...
— Nedir ki sendikanın istediği be?...
— Karnımız doysun doğru dürüst...
— Aç ayı oynar mı be?...
— Sıçan çıktı geçen verdikleri nohuttan, zalim herifler...
— Bok yiyesiceler... Kırk türlü zıkkımlanırlar bir oturuşta...

(Bu bağrışma sırasında fabrika önünde grev bekçileri durumuna geçmişlerdir bir anda... Kulisten atılan iki grev gözcüsü giysinin birini dilekçeci kadın, birini de bir erkek giyip nöbete geçerler.)

D. KADIN – Bu pezevengin yüzünden yetim kaldı bebelerim...
— Kaza der geçerler öldün mü...
— Aha geliyorlar...

(Birden seyircilere doğru cephe alıp bakmaya başlarlar.)

— Sıkı durun çocuklar...
— Sokmayın içeri namussuzları...
— Fabrika bizim...
— Sokmayacağız...
— Nikâhı boş düşsün kaçanın...
— Kaçan bunlardan daha namussuzdur...
— (Seyircilere doğru bağırır.) Heeeeyyy boşuna gelmeyin...
— Giremezsiniz fabrikaya...
— İsteklerimiz olmadıkça çıkmak yok burdan...
— Mezar olsun bize burası...

— Anasını avradını çıkanın burdan...
— Açız be aç... Açççç...
— Sizin bebeleriniz yok mu?... Ana demiyor mu onlar?...
— Çoluk çocuğumuzun nafakası bu...
— Baba, ekmek demiyor mu?

HOPARLÖR – İşçiler!... Derhal fabrikayı boşaltın... Yaptığınız iş yasalara aykırıdır...

— Değilllllll... Yasalara aykırı değilllllll....

HOPARLÖR – Size süre tanıyoruz... Çıkmazsanız ateş açacağız...

— Vay alçaklar...
— Siz çiğniyorsunuz yasaları...
— Çıkmayacağız... Bizim fabrika...
— Ateş edin ulan... Etmezseniz babanızın ağzına...
— Vurun ulan...
— Biz gâvur muyuk be?...
— Karun Bey'in köpekleri...
— Reziller, utanmaz alçaklar...
— Karun Bey gâvurnan birlik soysun bizi, siz de furun...
— Furun da kurtulalım alçaklar...

(Birden hoparlörden silah sesleri duyulmaya başlar. Karşıdan ateş açılmıştır. İşçiler de yerlerden aldıkları bir şeyleri seyircilere doğru atarlar... Arkadaki kapıya da bağrışmalar içinde taş atıyorlardır...)

— Namussuzlar...
— Alçaklar... Zalimler...
— Katiller...
— Yuh namussuz köpeklere...

(Dilekçeci kadın ve birkaçı yaralanıp yere düşerler.)

KADIN – (Yarasını acıyla tutar.) Vay anam... Korkmayın çocuklar... Bir şeyim yok... (Kalkar sallanarak) Vurun namussuzlara! (Taş atmaya çalışır.)

— Katiller... Katiller... Katiller...

(İçerden fırlayan iki bekçi o sırada yere düşen kadına saldırıp ötekileri de copla kovalayarak yaralı kadının kolla-

rından tutup yerde sürüklemeye başlar. Merdivenlerden içeri alacaklardır... Böylece kavganın yönü tekrar kapıya dönmüştür... Aynı bağrışma ve taş atma hareketleri bekçilerin ardından sürüp gider... Kapıya doğru saldıracaklardır ki, Yankesici bağırır...)

YANKESİCİ – Arkadaşlar... Bir dakika...

— Ne var yahu?...

— Hişşttt... Söyle...

— Türküm var benim...

— Söylesin... Söylesin...

(Herkes olduğu yerde donup kalır. Bekçiler de yerde sürüdükleri kadını coplarken donup kalmışlardır.)

YANKESİCİNİN TÜRKÜSÜ

Bizde işler harbi
Saat gördüm mü dayanamam
Çarparım ağbiiii
Arabayı çarpar kimisi
Sekiz silindir
Çekip çekip kafasını bulmuş
Cüzdanı da kaptırmışsa
Kapıları çarpar hırsından
Küçük hanım peder beye bozulmuş
Ne olur iki kez kürtaj yaptırmışsa
Kimi çarpar gündelikleri
Bir kalemde anam babam
Eder şu kadar bin saat
Helal olsun
Bende söz harbi
Kırılmasın kimsenin kalbi
Dayanamam
Gördüm mü o saat
Çarparım ağbii

(Zincirinde sallanan saatleri gösterir.)

Herkesin saati kendi boynunda
Saat dedin mi zaman
Zaman dedin mi yemek
Yemek dedin mi emek
Bakın ne hesaplar var bunda
Emek demek
Yemek demek
A eşittir A
Tamam
Ama B'yi çıkaracaksın
Geriye kalırsa ne mutlu
Zar zor üç öğün yemek
Ömür yirmi dört saat demek
Her işin bir saati
Babanın serkisofu, emminin şimendifer saati
Sürülerle aktınız mı oldu fabrika saati
Zillisi sarkaçlısı
Kösteklisi gümüşlüsü
Kafeslisi kuşlusu
Platin broşlusu
Altın kapaklısı elmas taşlısı
Zembereklisi de atom güçlüsü
İster ay yıldızlı ister haçlısı
Kel başlısı sırma saçlısı
Çipil çipili samur kaşlısı
Evlisi bekârı sakallısı tıraşlısı
Mızmızı yüreklisi dişlisi
İkibirlisi düşeşlisi
Kuru ekmeklisi türlü türlü aşlısı
Vurdumduymazı ağlamaklısı içlisi
Güler yüzlüsü eli kırbaçlısı
İster delikanlısı ister yaşlısı
Kibarı nâzenini oha'lısı çüş'lüsü
Ne derseniz deyin

Elim saatinizde
Ayıptır şüphelenmek başkasından tabii
Hiç kimseden bilmeyin
Benden bilin
Bizde işler harbi
Saat gördüm mü dayanamam
Çarparım ağbiii...

(Türkü bitip de yeniden kaynaşmalar başladığı anda hoparlördeki Karun Bey'in sesi duyulur.)

KARUN – (Sesi) İşçi evlatlarım, beni dinleyin... Sizi her vakit seven ve düşünen Karun Baba'nızı dinleyin... Olaylardan son derece üzgünüm... Yapılabilecek isteklerinizi her vakit yaptım... Sendikanızın şimdiki istekleri bu fabrikayı batmaya, kapanmaya götürür. O zaman siz de daha çok zarar görürsünüz...

(Homurdanmalar... Tek tek bağrışmalar.)

— Görelim...

— Niye kapansın fabrika?...

— Biz işletiriz...

— Müdürlerimizin lüksü kapatacak fabrikayı...

— Metresleriniz, kotralarınız, arabalarınız...

— Dalkavuklarınız... Soygun gezileriniz... İsrafınız...

— Moruk tilki, aldatacak bizi...

— Dinlemeyin...

— Durun bakalım ne diyor yahu!...

(Tam bu sırada baştan beri olayların dışında ve sağ yanda seyirci kalan işçi yavaşça girer aralarına...)

KARUN – (Sesi) Yerinde istekleriniz yapılacaktır... Gündelikleriniz yüzde iki buçuk zam görecektir... Öteki isteklerinizden de siz vazgeçmelisiniz... Grev biraz daha uzarsa büyük bacada dumanlar donup kalır... Çok iyi bilirsiniz ki, bütün ülkemiz için yıkım olur bu... O baca bir daha kullanılmaz; sorumlusu da siz olursunuz... Sizi kışkırtan hain-

leri kovun aranızdan... Haydi işinizin başına sevgili işçi evlatlarım...

— Kanmayın arkadaşlar...

— Numara yapıyor herif...

— Utanmaza bak, yüzde iki buçuk zammış...

— Öteki istekler ne olacak sonra?...

— Arkadaşlarımızı da attılar işten...

— Onlar ne olacak?...

— Yutar mıyız be?... Kim kanar?...

SONRADAN GELEN – İyi düşünelim arkadaşlarım... Bu fabrika kapanırsa bitirirler işimizi...

— Deli misin be?... Biz mi düşüneceğiz fabrikalarını?

— Onlar düşünsün...

— Canları yanmasa verirler mi hakkımızı?...

SONRADAN GELEN – Sorumlu oluruz valla... Kalkamayız altından bu işin çocuklar... Siz bilirsiniz... Şimdi ateşe de başlarlar...

— Zam fena değil ammaaaa...

— Evet buna da şükür...

— İyi düşünelim, şimdi ateşe başlarlar.

— Köyde bunu da bulamıyorduk...

— Korktun mu, yuh sana bee...

— Sana yuh asıl... Ne korkması?... Ben ortaya konuşuyorum...

SONRADAN GELEN – Uyanık olalım arkadaşlar... Aramızda kışkırtıcılar var...

— Söyle bakalım, kimmiş o kışkırtıcı?...

SONRADAN GELEN – O bilir kendini... Uzatmayalım çocuklar... Az şey koparmadık heriflerden... Değil mi ya?... Gelecek sefere daha çoğunu... Şimdi bir de ateşe başlayacaklar...

— Bana da yeter gibi geliyor...

— Utanın bee... Hemen yelkenleri suya indiriyorlar...

— Yaptığınız sarı sendikacılık sizin, namussuzum...

— Ağzını topla beee...
— Yazık değil mi bunca yoksulun hakkını satıyorsunuz bir pula...
SONRADAN GELEN – Uyanık olun arkadaşlar, bizi kışkırtıyorlar...
— Sensin kışkırtıcı, namussuz herif...
— Namussuz sizsiniz, kışkırtıcılar... Maksadınız belli...
SONRADAN GELEN – Yaşşa kardaş, düşür maskelerini itlerin...
— Asıl senin masken var köpek...
— Köpek sensin ulan...
(Kapışma başlar.)
— Alçaklar... Korkak herifler...
— Utanmaz satılıklar...
— Senin babanın ağzına...
— Eşşoğlu eşşekler... Sattılar bizi...
— Sizi yabancı ajanları...
— Karun Bey'in köpekleri sizi...
— Vatan hainlerine ölüm...
— Vurunnn...
(Tam kapışmışlardı ki iki bekçi fırlar kapıdan, gelir, bunları ite kaka ayırır.)
BEKÇİ – Bırakın ulan...
BEKÇİ – Bırakın...
BEKÇİ – Kıracam kafanızı... Bırak diyorum ulan...
BEKÇİ – Bırak sen de be kadın...
— Hadi yerlerinize, keratalar...
— Hadi bakalım...
(Zorlukla iki yandaki yerlerine geçerler... Karşılıklı küfürleşiyorlardır...)
— Eşşoğlueşşekler...
1 — Satılıklar...
2 —Alçak kışkırtıcılar...
1 — Hainler...
1. BEKÇİ – Ne oldu size be?...

2. BEKÇİ – Ne var ulan aranızda?...
1 — Alçaklar, iki paralık etti bizi...
1 — Sattılar bizi...
2 — Alçak da sizsiniz, vatan haini de...
1 — Grevi bozdular fabrikada...
2 — Kışkırtıp da bizi, elin fabrikasını yaktıracaksınız değil mi?
— Yıkıcı herifler...
(Bekçiler hiçbir şey anlamamış gibi şaşkın bakışmaktadırlar...)
1. BEKÇİ – Ne fabrikası ulan?
2. BEKÇİ – Nerden çıktı şimdi bu fabrika?...
1. BEKÇİ – Fabrika nerde burda?...
(Ötekiler de susar bir an... Sonra bir tanesi gülümser.)
— (Gülerek, Laz ağzıyla, alaylı) Canım mesela deduk...
— Söz temsili... Belle ki bu, fabrika...
BİR KADIN – Burası fabrika olsa yani...
(Bekçiler başlarını sallarlar iki yana...)
1. BEKÇİ – Fabrika olur mu burda be? Düş mü görüyorsunuz?...
2. BEKÇİ – Ulan ne kaçık heriflere çattık be...
1. BEKÇİ – Tööbe tööbe... Delirmiş serseriler..
2. BEKÇİ – Gözlerine görünen mi var nedir bokların? Havada fabrikada!...
(Ötekiler de kahkahalarla gülüyorlardır...)
1. BEKÇİ – Sırasıdır, nerdeyse Karakullukçubaşı gelecek.. Bir taşkınlık yaparsanız, namussuzum alırım içeri, eşşek sudan gelinceye kadar falakaya yıkarım ha...
— Yavaş gel...
1. BEKÇİ – Ne dedin?...
— Yavaş yavaş gelir dedim nerdeyse...
2. BEKÇİ – (1. Bekçi'yi göstererek) Yapar valla... (Karakullukçubaşı'nın gelme yönünü göstererek) İyi kollayın... Yükseliş yılı...

HACİVAT – Yâââr bana bir eğlence, medeeet. Çok Sayın Karakullukçubaşı törene onur veriyorlar...

(İki bekçi birden hazır ola geçer. Bilhassa yükselme yılındaki 1. Bekçi gülünç olacak kadar belirgin bir saygı ve bağlılık gösterisindedir... Ötekiler çekingen mırıltılarla bakıp izlemektedirler...)

— Zalimlik akıyor herifin suratından...

— Hay Allah belanı versin suratsız köpek...

— Hişşttt... Anamızı ağlatır valla...

— Hırsız pezevenk...

— Yavaş ol oğlum...

(Birkaç kişiyle beraber Yankesici de alkışlar ve bağırarak sokulur, saatini çarpar Karakullukçubaşı'nın.)

— Yaşşa...

— Var ol... Bravo...

— Aslan Karakullukçubaşımız...

(Bekçilerin gülünç olan saygı gösterileriyle saraydan içeri girer...)

— Çok serttir ama, valla iyi yüreklidir...

— (Acı bir gülüşle) Çok iyi yüreklidir... Yüreğine onun ben...

— Ne olmuş yüreğine?...

DİLEKÇECİ KADIN – ... Acık insanlık olsaydı yüreğinde onun, sokağa döker miydi çoluk çocuk yoksulları?... Hasta ihtiyarları... Gecekondumuzu bu yıktırdı bizim... Ne yapsın, emir almış...

DEMİN KARŞI KOYAN – Evet, emir aldı... Karun Bey'den de para aldı...

— Arsanın sahibi varmış demek...

KARŞI KOYAN – Ne sahibi be... Hazine arsası... Karun Bey, bir de Genel Başbuğ'un kayınbiraderi, oturdular arsanın üstüne... Bu domuza da verdiler bir hisse... Herif almadı tabii... Küçük kardeşinin üstüne hooop...

— Bok atıyorsun adama... Metelik almaz bu... Namuslu adamdır... Evet serttir sert olmasına...

KARŞI KOYAN – Bu mu namuslu Allah'ın budalaları? Genelevlerin baş haraççısı bu herif be... Gazinolardan, randevuevlerinden, kumarhanelerden haraç yiyen bu... Döviz kaçakçılarıyla, her türden kaçakçıyla ortak çalışan bu... Sayayım mı daha?... Dünyanın en aşağılık dalkavuğu, en ikiyüzlü köpeği, en zalim firavunu bu herif...

(Bunları söylerken tam bir coşkuyla ortaya çıkmış ve Karakullukçubaşı'na benzeterek elini güya telefona atmıştır... Hazır ol biçiminde dinler.)

Baş üstüne Sayın Genel Başbuğum... Emredersiniz Sayın Genel Başbuğum... Şebekeyi derhal yakalayacağız Sayın Genel Başbuğum... Ellerinizden öperim Sayın Genel Başbuğum... Ayaklarınızdan...

(Tamamlayamaz; belli ki karşıdan telefon suratına kapanmıştır. O da kapatır.)

Ben senin kekliklerinin bekçisi miyim ulan?... Oh olmuş... Yankesici pezevenk... Sen benim baba yadigârı gümüş saati çarparken iyi idi değil mi? (Sağdakilere seslenir.) Beş on kişiyi tıkın içeri... Suçları mı?... Keklik hırsızlığı... Yatırın falakaya, sökün tırnaklarını alsınlar suçlarını üstlerine...

(Sonra birden telefon çalmış gibi sertçe açar telefonu.)

Ne var?... Yürüyüşe mi kalktı öğrenciler?... Basın kurşunu itlere... Gebersin orospu çocukları...

— Uyduruyorsun yalancı herif... Nerden biliyorsun sen bunları?...

(Tam bu sırada sağ yandan bir sivil adam girer... Karakullukçubaşı'nı oynayan, geleni görüp soruya karşılık veremeden olduğu yerde kalmıştır... Ötekiler de görürler... Soğuk bir sessizlik başlar... Sivil, oynayana yaklaşır... Yakınlık göstererek, gülümser.)

SİVİL – Ne o... Burda mısın sen?... (Öteki karşılık vermez, öylece bakar.) İyi oldu be... (Yanlarına bakınır, sonra cebinden bir resim çıkartır gösterir buna.) Hiç gördün mü buralarda?...

OYNAYAN – (Soğuk bakar) Hayır...

(Ötekiler de merak ve çekingenlikle izliyorlardır. Bir kadın yaklaşıp arkadan bakar gösterilen resme... Sivil görür bunu...)

SİVİL – (Gülerek ona da gösterir.) Bak bakalım sen de... Gördün mü buralarda?...

KADIN – Hayır, görmedim...

SİVİL – Uyanık olun... Kaçmış bu herif... Büyüklerimize kıyacakmış... Görürseniz hemen haber verin...

KADIN – Olur... Baş üstüne...

(Sivil şöyle bir bakıp usulca çekilir gider... Soğuk bir hava eser... Sessizlik... Kuşkuyla bakarlar.)

KADIN – (Sivil gidince) Karagöz... Kaçmış zindandan... Büyüklerimize kıyacakmış...

(Kadın fısıldamıştır bu sözleri; herkeste şaşkınlık, ürkeklik... Oynayan kişiye karşı çıkan yaklaşır oynayana.)

— Polissin değil mi sen?...

OYNAYAN – Hayır, değilim...

— Bıraksana numarayı... Nerden tanıdı seni bu sivil?... Sonra, nerden biliyorsun sen bu anlattıklarını?... Ağzımızı arıyorsun değil mi?...

OYNAYAN – (Acıyla katılaşmış gibi bağırır.) Değilim diyorum size... Artık değilim polis... Çalıştım bir zamanlar... Gördüm. Her şeyi gördüm...

BİRİSİ – Düştü maskesi...

OYNAYAN – (Israrla bağırır.) Değilim artık... Sımsıcak yüreğim var benim... Değilim diyorum size... Polis değilim artık... Anlayın beni ne olursunuz... (Ağlayarak çöker.) Ben bu halkı seviyorum...

— Numara yapıyor..

— Polistir... Biz niceleri gördük böyle "Halksever"lerini...

— Yahu, belki değildir... Baksanıza ne durumda adam...

— Çok gördük böyle oyunları...

— Yutun isterseniz enayiler... Sonra görürsünüz...

OYNAYAN – (Çöktüğü yerde inliyor gibidir.) Değilim... Değilim...

HACİVAT – (Bir sessizlikten sonra asasını vurur...) Yââr bana bir eğlence...

(Herkes uyanır gibi kımıldar... Dilekçeci Kadın Hacivat'a el ederek atılır.)

DİLEKÇECİ KADIN – Bir dakika... Bir dakika... Türküm var benim...

(Kadın türküsünü söylemek için ileri gelirken birisi gider yerde çökmüş duran oynayan kişiyi kolundan tutarak yerine götürür saygıyla...)

DİLEKÇECİ KADININ TÜRKÜSÜ

Erkenden kalktım bir sabah
Güneş doğdu doğacak
Mışıl mışıl uyuyordu bizim piçler
Babalarının koynunda
Fabrika düdükleri başlamamış daha
Uykuda tornalar presler çekiçler
Bir çorba pişirdim sıcak sıcak
Haydin dedim haydin
Gün başlıyor mutluyuz
Sizin de bebeleriniz var mı
Ellerinden tutup götürür müsünüz bayram yerine
Mintanını kirletir raftan şeker çalar mı
Benim iki kız iki oğlan
En küçüğü bir yaşında en büyüğü dokuz
Kalkın dedim kalkın
Gün başlıyor mutluyuz
Nerden bileydim daha günün başlamadığını
Okul mokul görmedik yaşım otuz
Çelik halat gibiydi erkeğimin kolları
Yamyassı çıkardılar presten
Kahpe dünya dönüp gidiyor işte

Fabrika da
Onsuz
Bebelerim var benim bugün her seslenişte
Aydınlıktan ışıktan yana
Bakmayın yüzleri sarı
Bakmayın bugün çıplak olduklarına
Ellerinde dünyanın bütün anahtarları
Ayçiçeği gibi umut gözlerinde
Karşınıza çıkacaklar bir gün
Korkusuz...

(Başka bir kişi çıkar)

ARKADAN VURULANAN TÜRKÜSÜ

Ağıt istemem
Türküler isterim iyi günler için
Yumruğunu sıkmanın
Üstlerine yürümenin sırası
Ağıtlar borsalarda dolaşsın
Karalar tutunsun hayınlar vurguncular
Görsünler neylermiş kahpe kurşun yarası
Kara haber gezsin çarşılarında
Bir gün bitecek annemin gözyaşları
Ben ağıt istemem
Artık hep varım
Yirmi bir yaşında olacağım artık hep
Sırtımdaki mermi ile
Karşılarında...

(Türküler bitince Hacivat tekrar asasını vurur.)

HACİVAT – Değerli bilim adamımız, ünlü Profesör Sayın İbretullah Beyefendi rahatsız olduklarından törene gelemeyeceklerini bildirmişlerdir. Başka beklenen konuk kalmadığından saraydaki tören başlıyor...

(İki yandakiler birden bir kahkaha koparırlar Hacivat'a bakarak... Yerlerinden çıkar merdivenlerin önünde toplanırlar yüzleri kapıya, Hacivat'a dönük biçimde... Ufak tefek değişiklikler yapmaktadırlar bir yandan da, giysilerinde, saçlarında filan... Öğrenciler olmuşlardır artık... Kahkahalarla gülüşmeye, alaya hiç ara vermezler...

— Biz de yuttuk değil mi?

— Bir makyajla kanacağız...

HACİVAT – Ne yutması?...

— Maske taksan gene yutturamazsın Profesör İbretullah...

HACİVAT – Yahu ben...

— Boşuna uğraşma Hacivat, burda herkes biliyor senin Profesöe İbretullah olduğunu...

HACİVAT – Yahu çocuklar...

— Bakın şuna, hiç utanmıyor mu hâlâ...

— Korktun değil mi törene gerçek yüzünle gelmekten...

— İyi bir karşılama töreni hazırlamıştık sana...

— Şanına layık...

HACİVAT – Hocalarınıza karşı saygılı olun çocuklar...

— Önce siz hoca adına layık olun...

— Sizin nenize saygı be...

— Özel sektöre satılmış adam...

— Bilim madrabazı Profesör İbretullah Hacivat.

— Beş yüzyıl uyuttun bizi bilim diye...

— Aklın sıra gene yutturacaksın değil mi?...

— Sizin o parlak biliminizle düştük bu durumlara...

(Hacivat'ı taklitle) "Deste-i ahmerde memlû olan mâ-i berdi kim nûşetti..." (Kahkahalarla güler. Hepsi gülüyordur.)

ÖTEKİLER – "Mân'i–i Kü'yet-i Ishâb-i kemâldir perde..."

— "Bre eçhel, kâale'nin aslı kavale idi... Yıkıl..."

— "Mebhas-i Ledünniyat... Mebhas-i vücûd..."

— "... İntikal ile ilmülvucûd tahlili marifetle marifeti tesis eden mebâdiye suûd eder... İlm-i ilâhi budur... Ya cahil... Bellememişsin dersini..."

— Yok yok... Şimdi yeni moda; Korpus Yuris sivilis..."
— Dominium plurium in solidum...
— Capitis deminitio minima...Cautio judicatum selvi...
— Fidei cammisarius... Fiscus Caesarius...
— ... Başpiskopos Makarios...
(Sonunu iyice matrağa döküp gülmeye başlamışlardır.)

HACİVAT – İlme saygısızlık hiçbir zaman...
— Fetvacı Hacivat İbretullah.
— Özel okul vurguncusu.
— Kapatın gençlere devlet üniversitelerini... Özel okullar kazansın...

HACİVAT – Haylaz. Tembel herifler... Bilimsel yetersizliğinizden başarısız oluyorsunuz sınavlarda; profesör ne yapsın?...
— Özel okullara geçince yeterli oluveriyoruz hemen...
— Bilimimiz artıyor birden...
— Bastır parayı, al diplomayı...
— Haberiniz var mı halkın çektiğinden bilim vurgunculari?
— Bizim ne çektiğimizden haberiniz var mı?
— Kantinler soyar bizi, yurtlar soyar...
— Kitap deyip siz soyarsınız...
— Yuuuuuuuuuuuuu!

HACİVAT – Çocuklar...
— Odanıza kıstırıp öğrencilere sarkıntılık sizde...

BİR KIZ – (Alaylı) Saat kaçta geleyim efendim?... Numara almak istiyorum.

DELİKANLI – (Kalın sesi ile) Ben de geleyim mi hocam?... (Alaylı kahkahalar atarlar.)
— Amerika'ya burs var hocam... CIA finansmanı... Parası dolgun.
— Tıktırın çocukları içeri de sizi gönderelim...

HACİVAT – (İyice kızmıştır) Anarşist herifler... Çok oldunuz artık...
— Yuuuuuuuuuuuuuu!

HACİVAT – Biraz olsun vatan sevgisi... (Sonu duyulmaz bağrışmalardan.)

— Alma ağzına vatan sözünü...

— Provokatör...

— Kokuşmuş herifler...

— Vatan satıcı... Ajan...

— Bilim komisyoncusu madrabaz...

— Pis, iğrenç çıkarcılar... Bezirgânlar sizi...

HACİVAT – Vatan hainleri piçler... Yıkıcı herifler...

(Artık iyice karşı karşıya gelmişlerdir... Öğrenciler aynı söz ve sloganları bağırıp çağırmaktadırlar... Birden yanlardan, sütunların ardından aldıkları dövizlerle gösteriyi sürdürmeye başlarlar.)

"Halka dönük öğretim."

"Üniversitede reform."

"Kahrolsun bilim bezirgânları."

"Yabancı baskıya paydos."

"Kahrolsun kültür emperyalizmi."

(Benzer dövizler görülür... Öğrenciler merdivenlerden kapıya yürümeye kalkışırlar... Hacivat telaşlanır. İki yanda put gibi duran bekçiler de sinirlidir... Elleri tabancalarında...)

— İşgal... İşgal... İşgal...

— Kovun bilim düzenbazlarını...

— Soygunculara ölüm...

— İşgal... İşgal... İşgal...

(Öğrenciler yürümeye başlar yukarı...)

HACİVAT – (Bekçilere) Ne duruyorsunuz, ateş etsenize bee...

(Bekçiler tabancayı çocuklara doğrultur...)

— Yuuuuuuuuuuuuu!

HACİVAT – Basın kurşunu...

(Bekçiler namluya kurşun sürerler, sesi duyulur... Öğrenciler bağırıp çağırma sırasında durur, gerilerler... Geri dönerler...)

HACİVAT – Ateş edin... Sırtlarından kurşunlayın itleri...

(Tam da bu anda içerden ortalığı sarsan iki üç bomba sesi duyulur aralıklı. Hepsi irkilmiştir... Herkes şaşkın ve ürkek kalır bir an...)

BİR SES – Yaşasın...

— Karagöz bomba attı saraya...

(Öğrenciler geri döner... İki bekçi panik içinde içeri kaçarlar. Hacivat da içeri kaçar... Büyük kapıyı çabucak sımsıkı kaparlar... Öğrenciler coşkuyla bağrışır artlarından.)

— Yuuuuuuuuuuuuuuuu...

— Yürüyün arkadaşlar...

— Yürüyün...

(Tam yürümeye başladıkları anda bir öğrenci bağırır.)

ÖĞRENCİ – Durun... Bir dakika arkadaşlar...

— Ne oldu?

— Ne var?

— Türkün mü var?

(Hepsi öğrenciye bakarlar...)

ÖĞRENCİ – ..... Çişim var...

— Aaaaaaaa...

— Münasebetsiz...

— Oyunun en heyecanlı yerinde...

— Şimdi buldun sırasını...

ÖĞRENCİ – Yahu ne yapayım?... Amma laf be...

— Haklı kardeşim, ne yapsın yani...

— Senin başına gelmez mi?

— On dakika ara verelim...

— Tamam. On dakika ara...

(Öğrenci fırlayarak koşar, kapalı büyük kapıya gider, hazırlığını yapar, tam çişini kapıya yapacakken ötekiler de matrak bağrışırlar, kimi de alkış tutar.)

— Yuuuuuuuuuuuuu...

— Çiiiiiii şşşşşşşşşşşşşşş...

(Kararır)

Perde

İkinci Perde

(Sahne aynıdır... Yalnız merdivenlerin altındaki düzlüğe alçakça masaması bir set konmuştur. Kapı ağır ağır açılırken halk hafif mırıltılar ve ağlama sesleriyle merdivenleri çıkar... Tekbir sesini andıran dinsel bir müzik gelmektedir içerden... Kapı açılınca ardına kadar, Hacivat görünür önce... Acele sağa kayar, arkasındaki bekçilere yol açar ve yol gösterir... Bekçilerin elleri havada boşluktadır... Güya bir tabut tutuyorlardır... Kapıya yığılan halk da hemen el atar görünmeyen tabuta... Hıçkırıklar iyice artar bu ara...)

HACİVAT – Dikkat cemaat... Şöyle... Böyle...

(Hacivat'ın gösterdiği biçimde tabutu indirirler merdivenlerden... O ara birisi haykırır...)

— Sana kıyan alçaklar kahrolsun... Sayın Genel Başbuğumuz.

(Genel bir haykırışma içinde, ağlama ve hıçkırık sesleri ve Hacivat'ın yöneticiliği ile getirip öndeki setin üstüne korlar görünmeyen tabutu...)

HACİVAT – Şööle... Şuraya indirin tabutu... Haah...

(Tabutun gerisinde toplanmaya başlarlar... Birisi öne geçer... Hacivat merdivenlerden yukarı çıkmaktadır... Öne çıkan heyecanla başlar...)

— Sen ölmedin Genel Başbuğum...

(Tam bu sırada yukardaki yerini alıp Hacivat seslenir keser...)

HACİVAT – Cemaat, ikinciyi de... Karakullukçubaşı'nı...

(Cemaat fırlar kapıya doğru... Bir ara gene bekçiler görünmeyen tabutu içerden çıkarmaktadırlar... Aynı biçimde, aynı sözlerle yönetir... Gene onları bırakıp yerine çıkmaya başlarken öne çıkan birisi aynı heyecanla gene başlar.)

— Sizler ölmediniz Sayın Genel Başbuğumuz ve Sayın Kara...

HACİVAT – (Yerinden) Cemaat, bir cenaze daha var... Bay Karun...

(Sözcü biraz bozulmuştur sözünün gene kesilmesinden... Ötekiler gene fırlar yukarı... Kapıdan bu kez gerçek bir tabut görünür. Önce bekçilerin ve arkadan görünmeyen ellerin yükselttiği... Hemen uzanıp tabutu omuzlar halk... Tabutun üstünde dolar ve sterlin simgeli bir örtü vardır... Aynı biçimde saygıyla indirip demin görünmeyen tabutları üst üste koydukları boş setin üstüne bırakırlar... İki Bekçi ve Hacivat yukardaki yerlerini alırlar eskisi gibi... Demin konuşması kesilen kişi tekrar yerini alır ve tam konuşmasına başlayacağı sırada Hacivat'a döner.)

— ... Başka gelecek var mı?...

HACİVAT – Yok...

— Başlayalım arkadaşlar...

(Hepsi birden hıçkırıklarla ağlamaya başlamışlardır... Tam bir yas havası...)

— Kahrolsun size bomba atanlar...

— Kahrolsunlar...

— Ey mübarek naaşı kutsal savaşlarda dalgalanan kanlı bayraklar...

(Hacivat gene sözünü keser adamın ve bir tebliğ okur.)

HACİVAT – Bütün ülkede ulusal yas ilan edilmiştir... Borsalar, ticarethaneler, genelevler, alışveriş yerleri, randevuevleri, bir süre kapalı kalacak; ve ulusal yas süresince her türden talan, vurgun, hırsızlık, üçkâğıt ve toptan ticaret, ithalat ve ihracata mola verilecektir... Yurttaşların bu acılı günde, halkımıza yaraşır bir ağırbaşlılıkla bu yokluklara da katlanacaklarına olan inancımızla baş sağlığı ve sabır dileriz.

AYNI KİŞİ – (Gene başlar) Ey mübarek naaşı kutsal savaşlarda dalgalanan kanlı bayraklar gibi karşımızda uzanmış ağızsız, dilsiz yatan, acılarımıza acılar katan, yoksulların baş tacı, dertlilerin şifalı ilacı, gönüllerimizin sultanı, ciğerlerimizin... (Sonunu getirememiştir, duraklar.)

— (Yandaki usulca fısıldar...) Kırmızı kanı...

— Kırmızı kanı... (Birden söyleyivermiş, fakat beğenmemiştir, ters bakar yandakine bir an.) ... Biricik Genel Başbuğumuz... Bil ki sen orada yattıkça bizler senin yolunda dev adımlarla ilerleyip elbet bir gün... (Sonunu getiremez sonra birden bağlayıverir.) sana kavuşacağız. Şanlı mezarda ve kalplerimizin kutsal mezarlığında ebediyen uyu...

(Ağlamalar, sızlamalar komik bir uğultu biçimine dönmüştür... Bazıları gülmekle ağlamak arası garip sesler çıkarmaktadırlar ağlarken... Konuşmacı bozulur.)

— Yalnız böyle bir törende, üzülerek söylüyorum arkadaşlar, gülenler var galiba... Hangi kendini bilmezse o, utansın... Sözüm bu kadar. Utanma yeteneğini de yitirmişse, zaten böylelerine sözümüz yok... Allah'a havale

ediyorum böylelerini... (Toparlanır) Evet, nerde kalmıştık?...

— Elbet sana kavuşacağız bir gün...

— Aaaa, onu geçtikti... Kalplerimizin kutsal mezarlığında...

— ... ebediyen uyu...

KONUŞMACI – ... Evet... Kutsal mezarlığında, ebediyen uyu... (Gene kendini alamamıştır, ötekilere dönerek sürdürür.) ... Allah öylelerini kahhar ismiyle kahredecek, hem de cehennemin kaynar kazanlarında... Şeytanı yanı başında... (Sözünü bitiremeden birisi atılır... Komik ağlayışlı birisidir bu...)

— Beni kastediyorsunuz biliyorum... Ama, namussuzum gülmedim... (Kendini tutamaz, gülmeye benzeyen komik ağlamasına başlar.) Gülecek hal mi kalmış bende... Sayın Genel Başbuğumun anıları gözümün önünde takılmış şööööle... (Sonunu getiremez, ağlama sesini iyice yükseltmiş, söyledikleri anlaşılmaz olmuştur.) Ben onun berberbaşı idim... Nuur gibi bembeyaz yedi tel saçı vardı başında... Nur içinde yatsın...

— Hiiiiih mübarek...

— Demek yedi tel... Yedi haa?...

(Dualar mırıltılar arasında "Yedi" sözü yayılır bir an.)

— Yedi...

— Yedi... Yedi ha?...

— Tabii yedi... Yedi mübarek...

— Vay mübarek, demek yedi...

— Belliydi canım, ermiş adam... Yedi... Hey yedi...

(Öteki coşkuyla sürdürür...)

— ... Hiç gitmez gözümün önünden nasıl da bakardı o yedi tel saçına... Eline aynayı alır... Öööööööle... Hiiiiihiiii... Bir gün acık fazlaca kestimdi telin birini, nasıl kızdı rahmetli, nasıl köpürdü...

— Kızar tabii...

— Dövmediğine şükret...

— Yedi tel bu...
— Kutsal yedi... Bozulur mu?...
— Üçler, yediler, kırklar...
— Ne kutsal adammış Tanrım...
— Hırsından az kalsın dövecekti beni... Hiiii... (Koynundan bir kese çıkarır.) Bakın, bakın... İçim kan ağlıyor... Siz de bana iftira edin, gülüyor diye... Hiii, kan ağlıyor... Şu verdiği bahşişe bakın, 10 yıldır saklarım, bir lira vermişti... Bir defa... Hiiiiiiihiii. Rahmet olsun canına... Hep koynumdadır böyle... En yokluk günümde bile sakladım...
— Vay canına, bir bahşiş vermiş on yılda...
— Hesabını bilirdi rahmetli... Nur içinde yatsın...
— Şuracığımda bir taş var benim de... Hiiiihiii... Altın yürekli genel Başbuğumuz... Nerden gelir bir daha böylesi?... Ah bizi bırakıp da nerelere gidiyorsun... (Tabuta atılmak ister, bırakmazlar.) Bırakın beni... Onunla birlikte gömün beni de... (Tutarlar) Cennet olsun mekânı... Ben onun şoförüydüm... O namussuz trafik yüzünden anama sövmüştü bir gün... Hiiii... Haklıydı rahmetli, geciktim ama, benim de suçum yoktu ki... Nuuur içinde yatsın... Bırakın beni... Hiiiihiii...

(Gene tutarlar)

— Eeeey büyük ölü!... Bil ki sen orda yattıkça, bizler senin yolundaaa (Sonunu getiremez.) hiiiii... (Ağlar)
— Aman da yüreceğim dayanmıyor...

KADIN – Nur olsun elleri, bana bir tokat atmıştı... Kalçamı sıkıştırdı bir gün... Hanımefendi de görmüş, ona vurmuş... O da, ben söyledim sandıydı rahmetli, bana vurduydu... (Ağlar) Namussuzum söylememiştim... Aslanlar gibiydi... Bir daha nerdeeee?...
— Bir oturuşta bir kuzuyu yerdi...
— Daha da var mı derdi...

— (Ağlayarak tamamlar.) Üstüne de bir tepsi baklava yerdi... Aman nerden gelir bir daha böyle Sayın Baş... (Sonunu getiremez bayılır. Tutarlar.)

(Ağlamaların iyice yükseldiği anda birisi atılır, keser.)

— Arkadaşlar, kesin yeter... Bu kadarı fazla... Tören bozuluyor... Unutmayalım ki, bir zorunluluktur ölüm... Acılarımız ölçüsüzdür... Ama kendinizi tutun gene de... Ölenle ölünmez... Ne yapalım yani?... Allah Allah bee... Şimdi, yaşamları anlatılacak, dinleyin...

GENEL BAŞBUĞ'UN YAŞAMÖYKÜSÜ

(Oyuncu ileri çıkar, hemen yemeğe başlar.)

Ben anamdan Genel Başbuğ doğmuşum
Annemin haberi yoktu bundan
Götürüp ilkokula yazdırmış
— *Cahil kadın, Genel Başbuğ ilkokula yazdırılır mı?*
Anneme inat ben de bütün okullarda
Yer içer çalışmaz
Tam bir Genel Başbuğ'muşum
Öğretmenler de habersiz bundan
Cahil herifler boyuna notlarımı kırmış
— *Hem cahil, hem küstah bu herifler*
Hiç Genel Başbuğ'un notu kırılır mı?
— *Sonra bir savaş patladı ülkede*
Ha girdi ha girecek düşmanlar
Beni karşıya gönderdiler gizli görevle
Bir yemeğe başladım düşman içinde
Tamtakır oldu bütün ambarlar
Bir kaçışı vardı düşmanın
Aman Allah herkes neyini kurtarırsa
Tarihler yazdı böylece
Düşmanı nasıl kovduğumu
O gün bugün
Kalmadı artık bilmeyen

Anamdan Genel Başbuğ doğduğumu
Gerisini anlatmıyorum
Anlayan anlar
— *Gözleri kör olsun inşallah*
Senin gibi Genel Başbuğ'a kıyanlar...
— *Âmiiiiiiiiiinnnn...*
(Kalabalık bu "Âmiiin"le tekrar haykırışmalara, ağlaşmalara başlar...)
— Nur içinde yatsınlar...
— Cennet olsun yerleri...
— Eeeeey sevgili Karun Bey ve sen eeey sevgili Karakullukçubaşımız...
— Aaaahhh Karun Bey...
— Ah, bizi bırakıp da nerelere gidiyorsun Karun Bey?...
— Ah seni böyle mi görecektik Karakullukçubaşımız?...
— O boylu poslu, ayva göbekli, heybetli bedenin şimdi bu tabutta öyle mi?...
(Sonunu getiremez, hıçkırıktan tıkanır. Bayılır. Yanındakilerin kollarına düşer, sarsar ayıltırlar, ağlamasına devam eder.)
— Hişşşt kendine gel...
— Ölenle ölünmez arkadaş...
— Allah hepimize ecir sabır versin...

BAYILAN – (Derin hıçkırıklar içinde) Hiç unutmam, bir gün falakayı attı, attı, tıkandı sonunda... (Göğüs boşluğunu gösterir) "şuramda" dedi... Şuramda bir tıkanma oluyor... Nur içinde yatsın... Ödümüz koptu bir şey olacak diye... Su verdik bir bardak... Tam içecek, falakadaki de istemez mi?... (Ağlama)
(Eliyle göğsüne dokunarak kendini gösterir ağlayarak.)
— Bendim, bendim... Mezarına nur yağsın, bendim suyu isteyen...
— Sendin değil mi?...

— Bendim... Çok terlisin diye vermedi rahmetli... (Pantolon paçasını kaldırıp ayak bileğini gösterir...) Cennet olsun mekânı... Hâlâ durur falaka iplerinin yeri...
— Nasıl da yok etmişti bir kutu mücevheri...
— Kocakarının elmaslarını...
— Sırroldu gittiydi koca kutu...
— Bir tutanak düzenlediydi rahmetli... Kimsecikler çıkaramadı bir daha da...
— Kaarun Beeey! Bizi kimlere bırakıp da gidiyorsun Karakullukçu...

(Makam ile ses çıkarıp ağıta başlamışlardır artık...)

— Karakullukçubaşı'nı da aldın yanınaaaa...
— Genel Başbuğumuzu da aaaaaldııın...
— Üstümüze ateş emri kim verecek grevlerde şiiiiimdiii?
— Aman da nasıl dayansın yüreciğimiiiiiimiiiiz?...
— Hiiiii... Hiiiiiii...
— Arkadaşlar, ben bu kadar ağlanmasına karşıyım...
— Sus beee... Hiiii... Hiii...
— Ben de karşıyım ama, bir defa başladık...
— Olur mu bırakmak?...
— Arkadaşlar, yeter artık... Rahmetlilerin yaşamöykülerini dinleyelim...

(İki oyuncu çıkarlar yan yana...)

KARUN BEY'İN VE KARAKULLUKÇUBAŞI'NIN YAŞAMÖYKÜLERİ

KARUN — *Ben anamdan Karun doğmadım*
Sonradan olmadır Karun'luğum
Tefecilerle birlik
Bezirgânlıkta birkaç adım
Sıra topraklara gelince
Ne düzen kaldı ülkede ne dirlik
Tanrı da dedi mi yürü ya kulum
Ben anamdan Karun doğmadım
Sonradan olmadır Karun'luğum...

KARAKUL — *Birden baş olur mu kişi*
Hem de Karakullukçubaşı
Falakayı belledim önce
E aylığım da ona göreydi
Bir yana sıçratmadan kanı
Tırnak sökmesini de belleyince
Bir yılda iki kez birden yükselttiler
Oldum subaşı
KARUN — *Tarlalarım ormanlarım uçsuz bucaksız*
Kentlerde bacalarım yükselir
Artık bende ayrılır haklı haksız
Dizginler ellerimde
Akla ben gelirim
Şirketler bankalar borsalar deyince
HALK — *Yaa, akla Karun Bey gelir*
KARUN — *Ordular ve füzeler var emrimde*
HALK — *Hepsi hepsi emrinde*
KARUN — *Bir fil kadar duygusuz kanarya kadar ince*
— *Akla Karun gelir emretmek deyince*
HALK — *Akla Karun Bey gelir*
KARAKUL — *Kişi görevine bağlandı mı yükselir*
Şimdi telsizler var emrimde
Laboratuvarlar dinleme aygıtları
İşkencede elektrik elektronik
İnsanı öylesine getirir aşka
Görevde her biri
Ama ne derseniz deyin
Söz aramızda falakanın tadı başka
Ayrıdır onun yeri
Evet falakanın tadı başka. (Ayaklarına bakar.)
KARAKUL — *Vız gelir bana artık dünyanın bütün görevleri*
Görev deyince
Gereğinde bir fil kadar duygusuz
Gerekti mi kanarya kadar ince

İKİSİ BİRDEN — *Tanrı'nın en sevgili kullarıyız.*
Çok hisseler çıkar bundan
Bizi burda da ayırmadı
Bir kurtulalım şu oyundan
Elimiz ersin
Güller dikeriz elceğizimizle kendi mezarımıza
Selviler dikeriz
Hele bir doğrulalım Tanrı izin versin
Bu törende gözyaşı dökenlerin
Görün nasıl anasını... Satarız
Hem de size yemin
HEPSİ — *Âmiiiiiiinnnnnn*
Hem de satarlar vallahi.
İKİSİ BİRDEN – *Evet âmin dedik*
Bu iş burda biter
Tabut omuzlardayken enseden dikizledik
Ellenmedik kulağının ardı kalmış milletin
Oncağızı da satamadan gidersek
Gözlerimiz açık gider
Gözlerimiz açık gider...
(Yaşamöyküleri bitince önce bir sessizlik olur, sonra birden uğultulu bir şamatayla ağlaşma başlar yeniden... Kendilerini yerlere atıp bayılmalara, makam ile ağıtlara başlamışlardır...)
— Aman da nasıl dayanalım biz bu acıyııııya....
— Yardımcımız ol Tanrım...
— Nedir bu başımıza geleeeeeenler?...
— Ah Karun Beyiiiiimiiiiiiiz...
— Karun Beyimiiiiiiiiiiimiiiiz...
— Ah Karakullukçubaşımıııııız...
— Aman da Genel Başbuğuuuuuuuuuumuz da, aman ne ideeeliim?
— Nasıl da el ele vermişleeeeeeeerdi de, aman...
— Şimdi kim çevirir işleri bunlar kadar ustalıkla?...

— Aman da kimseler çeviremeeeeeez de, biz ne idelim doooooooostlar?
— (Bir Korobaşı edasıyla ağıtları bastıran bir ses yükselir.) Ülkenin en felaketli, en tehlikeli günlerinde bir an ayrılmadılar birbirlerinden...
— (Bir başkası hemen aynı biçimde tamamlar.) ... Ve işte şimdi de ayrılmıyorlaaaaaar...
— Eeeeeeeeeyyy büyük ölüleeeeeeeeeer... Bu ülke ve bu ülkede yaşayan bizler, kıyamet gününe dek unutmayacağız sizleri... (Hıçkırıklar ve ağlaşmalar gene birden yükselmiştir. Daha önce Genel Başbuğ'u ve Karakullukçubaşı'nı oynayan kişiler öne yaklaşırlar ağlaşarak ve gürültülü biçimde sümkürerek... Dertleşirler.)
— Ya Mister Karun'un yüreciği nasıl parçalanmıştır kim bilir?...
— Nasıl da paralanmıştır yüreciği, aman da nasıl dayanılır bu acılaaraaaaa da, amaaaaan...
— Ülkeniz derlerdi de başka şey demezlerdi... Kim düşünür onlar kadar...
— Bu ülkeyi kim düşünür?...

KARŞI ÇIKAN — Arkadaşlar ben buna karşıyım.

(İkisi birden çıkışırlar birden ağlayarak.)

— Nasıl karşı çıkarmışsın?
— Var mı onlar kadar düşünen bu ülkeyi?...
— En korkulu günlerinde ülkenin, onlar değil miydi el ele verip bizi kurtaran?...
— Onlar değil miydi, yurt için gerekince birbirlerine bile saldırmaktan çekinmeyen?...
— Tanrım ne tez unutuluyor yapılan şeyler...
— Nankörler...
— Daha dün be, daha dün... Hiiii... Gözünüze dizinize dursun...
— Adamlar neler yapmadı bizim için... Karşısınız haa?...
— Hatırlayın o günleri...

— Hatırlayın birazcık olsun insaf varsa içinizde...
— Nasıl unutursunuz, damarlarınızda bu ülkenin kanı varsa be?...
— Siz unutun isterseniz. Ama tarih unutmayacaktır o günleri...
— Altın kalemle yazdı tarih...
— Görün de bir ibret levhası olsun tarihin yazdıkları sizlere...

(İkisi birden öne çıkarlar, birden...)

G. BAŞBUĞ – (Hemen bir şeyler yemeye başlamıştır.) Hesabını vereceksiniz bunun... Sizin gibi yönetim yeteneğinden yoksun kişileri tarih yazmamıştır be... Hiç mi düşünmezsiniz bu yurdu?...

KARAKUL – Namussuzum ki hep yurdu düşünürüm Sayın Genel Başbuğum... Ama biraz da Karun Bey düşünsün efendim... Baskı üstüne baskı... Baskı üstüne baskı... Ben de dayanamadım...

G. BAŞBUĞ – Kim oluyormuş Karun Bey?... Şimdi emir verir, varına yoğuna el koydururum ve ibret olsun diye de...

KARUN – (Atılarak girer.) İftira ediliyor efendim, biz kimseye baskı yapmadık...

KARAKUL – Aaaa, herif bir de beni yalancı çıkarıyor... Yaptınız... hem de...

KARUN – Yapmadık... İftira efendim... Tenzih ederim...

G. BAŞBUĞ – ... Emrediyorum...

(Anlamsız biçimde üçü de bağırışıyorlardır...)

KARUN – Yapmadık iftira...

G. BAŞBUĞ – Emrediyorum...

KARAKUL – Zorunlu bıraktılar efendim...
— Yaparım...
— – Emrediyorum... Anayasa... Veee...
— Baskı...

(Tam da bu sırada Yankesici'yi oynayan oyuncu ağzında puro ile sırıtarak yaklaşan Mister Karun'u çarpmak için

sokulur. Fakat Mister Karun onu çarpmış. Yankesici'nin şaşkınlığı arasında, daha önce başkalarından toparladığını gördüğümüz saatleri cebine indirmiştir. Yankesici önce neye uğradığını anlamadan bakınır. Sonra bir atılış yapacak gibi olunca gangster kılıklı birisi namluyu sırtına dayar. Yankesici donup kalmıştır.)

MİSTER KARUN – Bravo... Bravo... Bayılırım böyle ateşli konuşmalara...

(Hepsi ona dönerler ve sokularak yarışırcasına konuşurlar.)

— Bakın Mister Karun zorunluydu...

— Mister Karun biz aramızda...

— Efendim Mister Karun diyorlar ki...

MİSTER K. – (Gülerek keser.) Anlıyorum... Anlıyorum... İş konuşuyorsunuz... Business is business... Ama en iyi iş masa başında konuşulur.

— Çok doğru...

G. BAŞBUĞ – Pekâlâ...

KARAKUL – Madem öyle diyorsunuz...

— Konuşalım...

— Tabii, konuşalım... Canım...

— Şöyle buyrun...

(Yanlardan alıverdikleri tahta sandalyeleri tabutun yanlarına koyup karşılıklı otururlar dört kişi... Ötekiler geri çekilmiş seyrediyorlardır... Daha otururken cebinden çıkardığı poker kâğıtlarını karmaya başlayan Mister Karun tabutu oyun masası yaparak kâğıt destesini bırakır üstüne, Karun'a kestirir. Dağıtmaya başlar...)

MİSTER K. – Gördünüz mü?...

KARUN – Elbette, en doğrusu bu...

G. BAŞBUĞ – Kusura bakmayın ama, biz bu oyunun acemisiyiz Mister K...

KARAKUL – (Gözleri Genel Başbuğ'da, hep onu kollayarak) Evet, acemisiyiz...

MİSTER K. – Okey... Öğrenirsiniz my friends... Çok simple... simple...

(Hepsi kâğıtlarını almışlardır. Karun ve Mister Karun çok ustadırlar.)

MİSTER K. – Pot...

KARUN – Uvertür Mister K.

(Ötekiler kâğıtlarına bakıp gene kâğıt alırlar, sonra atarlar.)

— Pas...

— Pas...

(Mister K. İle Karun Bey karşı karşıya kalmışlardır. Karun kâğıt alır ve oyuna devam ederken öteki ikisi fiskosa başlamışlardır...)

G. BAŞBUĞ – (Karakullukçubaşı'na)... Ne de olsa garip geliyor insana... Ölünün üstünde kâğıt oynamak...

KARAKUL – Kime ne Sayın Genel Başbuğum?... Kendi ölümüzün üstünde oynuyoruz.

(Bir ara Mister K. yeniden aldığı kâğıtlarla keyiflenip sırıtır, purosu dişlerinin arasında arkasına yaslanır, ayaklarını Amerikan biçimi masa gibi tabutun üstüne uzatır.)

MİSTER K. – (Önündekileri sürer.) Well. 3 Pot...

KARUN – Rölans Mister K...

G. BAŞBUĞ – (Karakullukçubaşı'na fısıldar) Saygısız herife bak, nasıl ayaklarını uzattı... İçinde kendi ölüsü yok tabii...

KARAKUL – Bizden sonra o da zor yaşar burda... Cup buraya Sayın Genel Başbuğum... (Tabutu gösterir.)

GENEL BAŞBUĞ – Bu herif oyunda hile yapıyor galiba... Mister K... Bizi bilmediğimiz bir oyuna zorladınız...

MİSTER K. – (Pişkin sırıtır) Öğreneceksiniz... Öğreneceksiniz... Göreceksiniz nasıl zevkli bir oyun... Mister... (Bu ara ötekilere göstermeden gizlice bir kâğıt uzatır Karun'a. Karun alırken) 5 Pot... Petroller... Çok düşündünüz Bay Karun...

KARUN – (Gizli kâğıda bakar ötekilere belli etmeden) Bölüşelim Mister Karun...

MİSTER K. – Okey... (Kâğıtları açar, sırıtır.) Floş ruvayel... Akıllılık ettiniz.

KARUN – (Açar) Full...

(Ötekiler şaşkın bakarken Mister Karun yeniden kâğıtları karıp el çabukluğuyla Karun'a kestirir... Sırıtarak dağıtır...)

G. BAŞBUĞ – Ben bu oyundan hoşlanmadım Mister K... Kâğıtlar hep sizde...

MİSTER K. – Tabii... Yenisiniz daha... Oyuna bozarsınız sonra...

KARUN – Haklı...

MİSTER K. – İthalat rest Bay Karun.

KARUN – Rölans Mister K...

(Kâğıt alırlar gene. Genel Başbuğ, Karakullukçubaşı ellerindeki kâğıtlara şaşkın bakarlar...)

KARAKUL – (Atar kâğıtları öfkeli) Pas...

(Tam Genel Başbuğ da kızgınlıkla kâğıtları atarken Mister Karun'un gizlice Karun Bey'e kâğıt verdiğini görür. Fakat onlar da bunun gördüğünü görmüşlerdir...)

G. BAŞBUĞ – Tamam... Hile var bu işte... Namussuzluk... (Karun Bey bocalar. Fakat Mister Karun tam bir pişkinlikle sırıtarak Genel Başbuğ'a da bir kâğıt uzatır el altından gizlice ve Karakullukçubaşı'nı işaret eder, görmesin gibisine alaylı biçimde...)

MİSTER K. – Göreceksiniz nasıl zevkli oyundur ekselans... Devam edin... Devam edin...

G. BAŞBUĞ – (Önce şaşırır, kızgınlıkla ne edeceğini bilemez gibi bakınır, fakat Mister K.'nın pişkin davranışı ile ayılır gibi bakınır, Karakullukçubaşı'na göstermeden alır kâğıdı, bakar.) Allah Allah be... Bu oyunda da hiç şansım tutmaz... Bir türlü gelmez şu namussuz kâğıt...

KARUN – Bölüşelim...

MİSTER K. – Okey... (Açar) Floş ruvayel...

KARUN – Kare...

G. BAŞBUĞ – Çok şükür... Döper... Aşk olsun be, ne el geliyor adama...

(Karakullukçubaşı'na) Biliyorlar efendim, adamlar biliyorlar bu işi...

KARAKUL – Ama Sayın Genel Başbuğum, en büyük kâğıtlar da ona geliyor, valla ben bu işi anlamadım pek... Şans filan değil bu...

(Ötekiler kuşkuyla bakışırlar kaçamak. Karakullukçubaşı yeni aldığı kâğıtlara bakar kızgınlıkla.)

KARAKUL – Kâğıt... (Aldığı kâğıdı da beğenmemiştir... Atar kâğıtları hırsla.) Eee, biz insan değil miyiz yani, hiç mi bize kâğıt gelmeyecek kardeşim?... Böyle oyun olmaz, hile var...

(Daha sözünü tamamlayıp da kalkmadan Mister K. güya ötekilerden gizli iki kâğıt uzatır ona da... Hemen alır kâğıtları, ötekilere bakar kuşkulu, ötekiler görmemiş gibidirler...)

— Efendim... Hile var desek, yalan olur... Şans... Vallahi şans kardeşim... Allah verdiğine veriyor efendim, veriyor. Uvertür... İki pot...

MİSTER K. – Rölans Mister Kullukçubaşı... Söz Karun Bey'in...

KARAKUL – (Saygıyla) Emredersiniz Mister K...

MİSTER K. – Karun Bey, bakır, kalay, kurşun, krom... Allah ne verdiyse rest... Haaaa?...

KARUN – Yes Sir... Yalnız bize de... Bölüşelim...

MİSTER K. – Okeyyy...

(Artık oyun iyice çabuklaşmıştır... Kâğıtlar alınıyor, veriliyor, havada laflar uçuşuyordur...)

— Rest...

— Altınlar... Gümüşler...

— Bütün dövizler...

— Kırışalım... Full as anam...

— İhracat... Kâğıt ver... Kâğıt ver...

— Kupa floş ruvayeel...

— Bakma elime ulan...

— Rölans...
— İkili anlaşma... Full...
— Vay hergele... Bir vale eksik...
— Ulan namussuz papaz...
(Son derece hızlı söz ve kâğıt trafiğinde deliler gibi oynarlarken bir ara, Genel Başbuğ elini yelek cebine atacak olur, zınk diye durur. Öfkeden kıpkırmızı kesilmiştir... Ellerine ötesini berisini yoklarken gözlerini Karun Bey'e dikmiştir... Ötekiler kendi havalarında oynamaktadırlar...)
— İki pot...
— Rölans...
— Kâğıt ver...
— Al bir renk daha... vs.

KARUN – (Bir ara gözlerini kendine dikmiş Genel Başbuğ'u fark eder.) Oynasanıza Sayın Genel Başbuğum...

G. BAŞBUĞ – (Gözleri Karun'da) Bu kadarı fazla artık...

KARUN – Anlamadım...

G. BAŞBUĞ – (Elini açıp Karun'a uzatır.) Anlarsın, anlarsın... Ver...

KARUN – Neyi veriyorum?...

G. BAŞBUĞ – Uzatma, ver dedim... Sen bilirsin...

KARUN – Rica ederim... Neyi bilirim ben?... Açık söyleyin...

G. BAŞBUĞ – Pekiyi öyleyse... Saatimi ver...

KARUN – A a... Ne saati?...

G. BAŞBUĞ – Eeee, çok oldun sen artık... Bu kaçıncı be... Başkasına da benzemez bu; anı değeri büyük... Savaş alanında düşman kumandanı...

KARUN – Rica ederim kesin... Binlerce teessüf ederim size... Hakkımda böyle bir...

G. BAŞBUĞ – Bırak bu ağızları, yemem artık... (El ile "hadi" anlamına işaretle) Saati?...

KARUN – A a, saygısızlık da bu kadar olur...

G. BAŞBUĞ – Saygısız da sensin, terbiyesiz de... İllallah senin bu yankesiciliğinden be... Saat dayandıramıyorum herife...

Bir de saygıdan söz açıyor...

KARUN – Ben, ben ha?...

G. BAŞBUĞ – Evet sen...Hiç yapmadığın şey sanki... Saatin sözü mü olur?... Milyonları çarpan sen değil misin memur sandığından?... İki banka batırıp soyan... Sekiz şirketi...

KARUN – Hepsinden payını almadın mı sen de?... (Birden ayağa fırlar.) Oynamıyorum arkadaşlar... Ben hayatımda böyle iğrenç bir iftira karşısında... (Bu arada elleri içgüdüsel biçimde yeleğinin saat cebine kaymış, birden zınk diye durmuştur.) Benim saat de yok...

G. BAŞBUĞ – (Eli Karun'a uzanmış.) Anlamam, önce benim saati...

KARUN – (Oralı olmadan Karakullukçubaşı'na döner, elini uzatır.) Anlaşılıyor şimdi... Saatimi... Hadi hadi saatimi...

KARAKUL – (Kızgın fırlar) Siz bir Karakullukçubaşı'na nasıl böyle bir...

KARUN – Eeee, uzatma... Namuslu numaralarını da başkasına yuttur... Torbasıyla elma tırtıklayan herif bir saati mi...

KARAKUL – Ben haaa, bana haaa...

KARUN – Eeee, sıktın... Şimdi saydırma bütün hırsızlıklarını... Senin gibi Karakullukçubaşı'nın Allah...

KARAKUL – Küstah... Kapat çeneni, vallahi pişman ederim seni... El atmadığın cep mi kaldı ulan?...

G. BAŞBUĞ – Doğru söze ne denir?... Saatimi saatimi...

KARUN – Hangisinden payınıza düşeni almadınız ulan?... Hepsi bize mi yıkılıyor şimdi?...

KARAKUL – Senin çalıp çırptıklarının yanında bizim aldığımızın sözü mü olur be... Şimdi utanmadan benim gibi namuslu bir Karakullukçubaşı'na... Görüyorsunuz Sayın Genel Başbuğum, bakın size de iftira... (Bu arada eli saat cebine girmiş, o da zınk diye durmuştur.) Benim saat de yok... (Gözlerini Genel Başbuğ'a diker birden, kendini zor tutuyordur.)

KARUN – Senin saat de mi yok?... Hani onu da benden bil...

KARAKUL – (Kendini zorla tutar durumda)... Kimseden bilmem... Allah'tan bulsun alan...

KARUN – Açık konuş... Kim?...

KARAKUL – (Gözleri Genel Başbuğ'da) Neme gerek... Kimsenin günahına girmem... O kendini bilir... Mahkeme-i Kübra'da sorsunlar inşallah...

G. BAŞBUĞ – (Birden parlar.) Peki, sen ne biçim Karakullukçubaşı'sın? Ülkede kimsenin saat güvenliği kalmadı... Cebimizden saatleri aşırıyorlar, uyuyor musun sen?...

KARUN – Daha kendi saatini koruyamıyor, cebindeki...

KARAKUL – Sayın Genel Başbuğum, vallahi ben...

KARUN – Görev duygusu yok bu adamda...

KARAKUL – Sen, sus ulan...

KARUN – Görüyorsunuz değil mi Sayın Genel Başbuğum...

G. BAŞBUĞ – (Karun'a elini uzatır.) O ayrı iş, sen benim saati...

KARUN – Amma yaptınız, benim saatim de o... Demek bütün saatleri...

KARAKUL – Asıl benim saati...

— Sen ne biçim görev...

— Baş hırsız seni, yankesici köpek... Saatimi...

— Allah'ından bulsun alan benim saatimi...

— Namussuzum Sayın Genel Başbuğum...

(Nerdeyse dövüşe varacak bir bağırıp çağırma içindedirler. Olup bitenleri baştan beri, ağzında purosuyla sırıtarak keyifle seyreden Mister K. birden ceketinin üstünden ceplerini yoklamaya başlamıştır telaşla... Yüzü önce endişelidir... Sonra sırıtır gene. Çatışmanın en ileri ânında cebinden çıkardığı ötekilerin saatleri zincirlerinden sarkıtır sırıtarak... Seyreder... Saatleri usulca cebine indirir, sonra cebinden çıkardığı bir deste kâğıdı ötekilere uzatarak seslenir.)

MİSTER K. – Okey... Yeter... Ufak işlerde harcıyorsunuz vaktinizi... Yazık... Şu kâğıda bakın... Konsorsiyumdan 500 milyon dolar...

(Üçü birden kavgayı kesip kâğıtlara balıklama atlarlar. Önce Karakullukçubaşı, ondan Genel Başbuğ, ondan da Karun Bey kapmıştır. Ötekiler de atılır deminki yerlerine.)

— Kes oğlum... Ver ver...

— Kâğıt kâğıt...

— Bize yok mu?...

— Okey...

(Deminki oyunun temposuna giriverirler birden.)

— Uvertür... Ver anam ver...

— Rölans...

— Ver bir kâğıt daha...

— Benden pas...

— Üsler mi dedin?... Okey dostum okey...

— Aç bakalım... Vay namussuz...

— Ulan maça kızı... Namussuz...

(Oyun bu hızlı trafikte devam edip giderken birden dururlar ve aynı anda dördü ve yandaki öteki oyuncular koro biçiminde bağırırlar.)

— Bağımsız ülke... Bağımsız ülke...

— Soyguna paydos... Soyguna paydos...

(Sonra tekrar hiçbir şey olmamış gibi aynı trafikte oyuna devam ederler...)

G. BAŞBUĞ – Bir kâğıt daha... Hah... (Kaygılı döner ötekilere) bağrışmalar duyuyor musunuz?... Floş beyefendi...

KARUN – (Oyunu kesmeden) Haaa, birtakım sesler geliyor ya... Montaj mı dedin Mister K... Kâğıt verin bakayım...)

MİSTER K. – (Bir iki kâğıt açık, bir iki de gizlice verir) Okey...

KARUN – Fifty fifty...

KARAKUL – Dışardaki sesler değil mi Sayın Genel Başbuğum... Kışkırtıcılar var... Hay namussuz, ancak döper tutturduk be...

(Oyun gene hızlanır.)

— Kâğıt ver kardeşim.

— Uvertür...

— Dış borçlar?...
— Boş ver ulan..
— Yeni üsler 5 pot...
— Oh be, renk tutturdum bu sefer...
— Yaşşa Mister K...
— Ben mi düşüneceğim her şeyi ulan?
— Vallahi çok tatlı oyun... Kâğıt ver...
(Birden tekrar dururlar oldukları biçimde ve ötekilerle birlikte koro biçiminde bağırırlar.)
— Sömürüye paydos... Soyguna paydos...
— Vatan satıcılara ölüm...
(Tekrar oyunlarına dönüvermişlerdir... Gülüşerek kâğıtlara bakarlar.)
— Çok şükür be...
— Neyse vale yetişti köpoğlusu...
— 3 pot...
— Bölüşelim...

MİSTER K. – (Masadaki fişleri çekip kucaklayıp önüne çeker gibi bir hareketle) Yooo... Hepsini de bölüşemeyiz...

G. BAŞBUĞ – E, haksız da değil yani... (Yeni kâğıtları alırken Karakullukçubaşı'na) Bak bakalım kimmiş bu bağıranlar... Hem ne diyorlar?...

KARAKUL – (Kalkar) Baş üstüne efendim...
(Karakullukçubaşı telefona gider güya, bir köşede yalancıktan çevirir numaraları.)

G. BAŞBUĞ – Yahu Mister K... Artık bizim Karun Bey yapmaya başlasın kâğıtları... Öğrenmedi mi daha?...

KARUN – Ne gereği var efendim... Böyle daha rahatız... Verin, verin Mister K...

MİSTER K. – Siz de ama acelesiniz ekselans... Her şeyin bir sırası var... Öğrenecek daha...

KARUN – Tabii canım, işinize bakın... Kâğıt. Kâğıt...

KARAKUL – Aloooo... Kim o bağrışanlar?... Halk sokaklara mı döküldü? Öğrenciler mi?... Şımarık piçler... Eşşek herif,

ne duruyorsun? Copları yok mu, o kadar adamın var. Fabrikayı mı işgal etti işçiler?... Veriştirin copu. Ulan... İşçi, öğrenci, halk, köylü...

KARUN – (Daldığı oyundan arkasındaki Karakullukçubaşı'na dönmeden laf atarak) ... Ateş etsinler... Ateş etsinler be. Kâğıt Mister K... Al hepsini... Feda olsun anam babam... Ne oyun bee...

KARAKUL – ... Ateş et be eşşek, ateş et... (Hırsla kapatır.) Ne beceriksiz herifler var Yarabbi... Sonra da terfi bekler bu eşşekler... (Yerine geçmiştir.) İnsana bir rahat oyun oynatmıyorlar be... Kâğıt...

(Ötekiler de kendi havalarında oyuna dalmışlardır... Tam bu anda derinlerden "Go home", "Bağımsız ülke", "Ekmek", "İşgal", "Sömürüye paydos" bağrışmaları duyulur ve ardından silah, makineli tüfek taraması ve bomba sesleri duyulmaya başlar... Çığlıklar... Bir an sessizlikten sonra sahnedekiler hepsi birden deminki biçimde koro yaparlar.)

KORO – (Birden) Nasıl kıydılar sizlere?... Hangi alçaklar, hangi kahpeler kıydı?...

(Sonra birden oyuncular da kâğıtları bırakıp eski halk oluverirler. Ötekiler de gelir eski biçimde yanlarına ve deminki ağlama faslı başlar yeniden...)

— Nereden bulacağız sizin gibi yöneticileri... Hiiihiiii.

— Ah Karun Bey...

— Karakullukçubaşımız aaah...

— İlle de Genel Başbuğumuz..

— Aman da Allahım. Nedir bu başımıza gelenler?... Hiii hiii...

(Kası ve çok karışık ağlama sahnesinin zirvesine çıkıldığı bir sırada Hacivat sopasını tek seslerle vurmaya başlar...)

HACİVAT – Yââââr bana bir eğlence, medeeeet... Teknik bir arızadan ötürü biraz geciken Saray'daki tören başlamıştır. (Birden sarayın içinde renkli ışıklarla birlikte köçekçe havaları, zil, çengi, cümbüş sesleri gelmeye başlar. Belki ka-

pılarda, iç duvarlarda rakkaselerin gölgesi... Bu ara Hacivat ağır ağır iner aralarına aşağıdakilerin... Ve esrarlı bir sesle vaaz eder gibi başlar.)

HACİVAT – Ey iman etmişler... İçerde tören başlamıştır. Hem müjdeler olsun saf gönüllerimize, hem bir ibret dersi olsun... (İçerden çılgınca eğlence naraları ve müziği en yüksek biçimine varmıştır.)

Bu dünya fanidir... Ölümlüdür... Hepiniz bu gerçeği bilirsiniz... Fakat gene de unutulanlar ve size de unutturanlar çıkıyor içinizden... Eeeey ülkemizin iman etmiş, temiz yürekli kişileri. Şeytana uydunuz, bu ölümlü dünyanın nimetlerine kaptırdınız kendinizi; hazlara taptınız, iğrenç zevklerin kölesi oldunuz...

— Aaaaah aaah...

— Çok doğru vallahi...

— Allah günahlarımızı bağışlasın...

— Âmiiiiin...

HACİVAT – Uyanın gafiller, açın gözlerinizdeki gaflet perdesini. (Tabutu gösterir.) İşte size bir ibret levhası... Bunu bizler hazırladık, uyansın artık dedik gaflet uykularına yatanlar... Başınıza gelecek felaketi gördünüz... Ders aldınız... Tanrı'ya şükürler olsun, büyüklerimiz sağdırlar ve içerde törenlerine gönül hoşluğuyla devam ediyorlar... Yeter çektiğiniz acılar... Sizin de gönlünüz hoş, gördükleriniz ömrünüz boyunca ders olsun...

(Önce bir sessizlik ve şaşkınlık olur. Bekçiler gelir tabut üstündeki örtüyü çekip alırlar... Götürüp kapıya bayrak gibi sarkıtırlar. Saraydan gelen cümbüş, eğlence gürültüleri bütün coşkunluğuyla sürüp gitmektedir...

Birden bir sevinç patlaması biçiminde bağırıp çağırmaya, söyleşmeye başlarlar...)

— Sağ olsunlar...

— Gözünüz aydın arkadaşlar...

— Ooooooohhh Tanrım, şükürler olsun sana...

(Kucaklaşanlar, sevinç çığlıkları atanlar... Hacivat ağır ağır yerine geçer. İçerdeki eğlence sürüp gidiyordur.)
— Ya yay ya şa şa şa
Genel Başbuğ çok yaşa...
Karun Beyimiz çok yaşa...
Karakullukçubaşı çok yaşa...
— Yaşasın bee.
— Kurtulduk.
(Yavaş yavaş coşkunlukları geçer, sessizleşir. Eğlence gene sürüp gidiyordur içerde; bunlar dertleşme havasındadırlar artık...)
— Amma tehlike atlattık be...
— Ne halt ederdik yahu?...
— Ne yapacaktık Genel Başbuğ'suz?
— Kimi seçerdik?...
— Ya Karakullukçubaşı...
— Adam her şeyde usta şimdi...
— Hiçbir skandalı duyuldu mu son günlerde?...
— Bize huzur lazım arkadaşlar...
— Karun Bey demek huzur demek birader...
— Adamın bakışı, duruşu, o altın gözlükleri...
— Kravatı... Edası... neme lazım, adama saygı duygusu veriyor...
— Gel de bul bakalım bir Karun Bey daha...
— Arkadaşlar ben buna karşıyım.
(Bir an dururlar sonra birisi patlar.)
— Bıktık senden de birader... Her şeye karşısın sen de...
— Bıktık valla be...
— Durun bakalım, neye karşıymış?...
— Söyle, neye karşısın?...
(Hepsi gözlerini bu karşı çıkana dikerler...)
— Bir Karun Bey, Genel Başbuğ, ya da Karakullukçubaşı bulmamız şart mı yani?... Hele Mister Karun... Onlarsız olmuyor mu?

(Önce soğuk bir sessizlik olur, sonra biri kımıldar.)
— Ne demek yahu?... Nereye gider bu söz?...
— Nereye giderse gitsin... Ben karşıyım bunları başımıza getirmeye...
(Sözünü bitiremeden demin buna karşı çıkan kişi ok gibi fırlar üstüne... Zorla tutarlar...)
— Bırakın yahu... Ne demek istiyor bu?
— Sen de bırak şimdi...
— Ayıptır kardeşim...
(Fakat o gittikçe çılgına dönen bir öfkeyle atılmaya çalışıyordur, ötekiler de zorla tutuyorlardır...)
— Bırakın yahu... Nereye gider bu söz?... Parçalarım ulan seni.
— Yahu bırak anam, ayıptır...
(Zorla çekip merdivene oturturlar...)
— Ayıbı var mı be... Şuna baksanıza... Ulan ben seni...
(Tekrar oturturlar zorla. Hırsını alamaz, ağlamaya başlar.)
— (Ağlayarak) ... Bütün ulusal geleneklerimize saldırıyorlar... Dayanamıyorum yahu... Zorla değil ya, dayanamıyorum.
(Hepsi ötekine yüklenmeye başlar.)
— Bu da fazla ileri gitti...
— Bir daha konuşma arkadaş sen... Batıyorsun yahu...
— Bak, fena olacak sonra...
— Konuşmasın yahu, artık hiç konuşmasın...
— Yoo, buna hakkımız yok... Konuşur... İstediği zaman konuşsun... Biz gene işimize yolumuza bakarız, o kadar...
— Evet, evet, konuşmasın olmaz... İşler böyle gitsin, o da konuşsun tabii... Fazla da ileri gitmesin o kadar...
(Bir an sessizlik olur. İçeriye kulak verirler.)
— Ne güzel eğleniyorlar...
— Ooooooh, helal olsun be...
— (Bir an bakışıp cevapsız dururlar, sonra bekçilere dönerler.)

— Peki, o bomba sesleri neydi?

1. BEKÇİ – Grevci işçilere atılan bombaların sesi... Karun Bey'in fabrikası önünde...

— Demek...

(Hepsi çekingen ve soğuk, tabuta bakarlar.)

2. BEKÇİ – Atılan bombalar... Grevci...

1. BEKÇİ – Kan kaybından gitti...

(O zaman Dilekçeci Kadın ağır ağır yaklaşır tabuta. Hafif hıçkırıklarla tabutu kucaklar hafifçe... Gösterişli bir ağlama değildir bu. İçten, ağır, derinliğine bir acıdır görülen...)

D. KADIN – Evet... Kocamdı... (Yüzünü şefkatle tabuta sürer, okşar.) Gözün arkada kalmasın... Yetiştireceğim çocuklarımızı... Ele güne bırakmayacağım onları... Rahat uyu sen... Güçlü olacak çocuklarımız, bizden güçlü olacak... (Sessiz, içten ağlıyordur.)

— Kazada ölmüştü senin kocan. Fabrikada...

D. KADIN – İşçi o... İzin yok onun tek bir kez ölmesine... (Dalgın durur, gözleri yaşlıdır.) Önce köyde öldü... Ağanın adamları vurdular taşlı tarlada... Olmaz demiş ağa, olmaz... Şehre gitsin, orda ölsün demiş... Burda söz olur... İki paralık ekmeksiz için ona buna söz mü anlatacağım?... Hem nereye gömelim, toprağı yok... Bir kez de işsiz dolaşırken öldü... Utanmış eve gelmeye... "Ne yüzle çıkacağım çoluk çocuğa?" Aç açına dolaşmış günlerce... İskelenin dibinde bulmuşlar... Kışındı... Belediye olmaz dedi... Sonra preste ezildi Karun Bey'in fabrikasında... Sadece iki kolu ezildi, öldü sayılmaz demişler... Sonra fabrika kapısında cop vurdular önce... Bomba da patlamış yanı başında... Bütün kanı sokağa akmış... Taşlara... (Yaşlı yüzünü ağır ağır tabuta sürer) Oldu demişler artık... Başkaldırdı, cezasını buldu demişler... (Sessizlik)

— Yaşamöyküsünü anlat.

D. KADIN – Yaşamöyküsünü mü?... Yok ki onun yaşamöyküsü... Hepsi söylediğim gibi... Yok başka anlatacak şey... Bu

kadar... Hepsi bu kadar... (Yüzünü sürüyordur tabuta ağır ağır.) (Bir an sessizlikten sonra kıpırdanmalar başlar. Bir ayılmadır bu... Kimisi suratlarını buruşturur. Başkaldırma havası.)

— Boşu boşuna ölmüş bu...

— Tabii... Ne çözüldü yani... Öldü de...

— Koca da bir tören yaptırdılar bize...

— Hiç gerek yokmuş ölmesine...

D. KADIN – Yoktu... Niye öldürdüler sanki?...

— Ama rezillik be...

— Arkadaşlar bana öyle geliyor ki...

— Ne geliyor sana?...

— Tabii kandırırlar...

— Büyük adamlar öldü demediler mi?...

— Yaşamöyküsü bile yok bunun...

— Hiiiiiç canım, senin benim gibi birisi...

— Bir anlamı vardı ağlayıp sızlanmamızın...

— Tabii kardeşim, büyük adamlardı yahu...

— Sonra hepimiz de biliyoruz ki ölmeleri gerekliydi...

— Bu ölecek de ne olacak yani?...

— Gördünüz mü nasıl atlatıldık arkadaşlar?...

— Kazıklandık mı, nedir?

— Hem de öyle bir kazık ki...

— En içten duygularımızla alay ettiler be...

— Kimse bizimle oynayamaz arkadaşlar...

— Soralım hesabını...

— Elbette soracağız...

— Yanlarına mı kalacak yani?...

(Bu kaynaşma sonunda hepsi birden öfkeyle Hacivat'a dönerler...)

— Kandırdın bizi değil mi?...

HACİVAT – Ne münasebet... Gerçekleri gösterdim size...

— Burda bir işçi yatıyor...

— Hiiiiiç, sıradan biri...

— Öldü de ne oldu yani?...

HACİVAT – Karanlık yollara sapmayın, cahiller...

(Bağrışmalar başlar.)

— Yalancı herif...

— Büyük adamlar demedin mi sen bize?...

— Sonra da zavallı işçiyi öldürüp koydun tabuta...

— Katil...

HACİVAT – Budalalar, şeytana kulluk etmeye başladınız gene... Onun ölmesi gerekliydi, anlamıyor musunuz?...

HEPSİ – Katiller... Katiller... Katiller...

HACİVAT – Biz öldürmedik be sersem herifler... Alnının yazısıydı onun ölmek...

— Yuuuuu... Yalancı herif...

— Yok öyle yazı alnında...

— Siz yazdınız o yazıyı...

— Öldürttünüz...

— Hem de hiç gereği yokken...

HACİVAT – ... Yasalar bunu emrediyor be... Kural bu... Gereksiz olur mu?

— Yasalar sizin...

— Kurallar da sizin...

— Katiller... Katiller...

— Alçak herif, Karagöz'ü de öldürttün değil mi?...

— Zindanlarda çürüttün...

— Alçak... Katil...

— Alçak... Katil...

— Karagöz'ün katili...

HACİVAT – (Gürültü arasında söyledikleri kaynar önce. Sonra birden bağırarak bastırır.) ... Susun beee... Budalalar... Maşa diye kullanıyorlar sizi böyle... Kim diyor Karagöz öldü diye... Zindanda çürüdüğünü söyleyen kim?...

— Zindanda değil mi Karagöz?...

HACİVAT – Sizi böyle kandırıyorlar işte, budalalar...

— Peki nerde Karagöz?...

HACİVAT – Nerde olacak, evindeee...
(Ötekiler sinirli kahkahalar atıyorlardır... Alaya başlarlar Hacivat'la...)
— Bebek kandırıyorsun değil mi?
— Allah'ın budalası...
— Yutacak mıyız sanıyorsun?...
— Karagöz evinde dedin, biz de inandık...
— (Sinirli kahkahalar atarlar gene.)
— Çağır da gelsin bari...
— Evindeymiş... Tavan arasında farelerle tavla oynuyormuş.
— Gelsin de birdirbir oynayalım...
HACİVAT – Pekiyi... Görün bakalım... Biraz utanmanız kalmışsa kızarırsınız belki... (Sol yana doğru döner) Yahu Karagözüm... Huuu... Yahuuuu sana diyorum...
(Bir an geçer... Sessiz dinleyenler su koyvermek üzeredirler. Hacivat da heyecanlıdır. Sessizlik.)
HACİVAT – Yahuuu Karagözüm nerdesin?... (Sessizlik) Yahu etme, gel bak... Hakkında yakışıksız dedikodular çıkarmışlar...
KARAGÖZ – (Sesi) Hamamdaki yaş odunları mı çalmışlar?... Zaten çalıp çırpmaktan başka ne halt ettiğiniz var köpoğulları... Üzülme, sen de kurularını çalar, sokarsın uygun yerine...
HACİVAT – Gel gözümün nuru, gel, gönlümün gururu, ülkemizin onuru, gel...
KARAGÖZ – (Sesi) Köpoğlusu, gene başın sıkıştı değil mi?... Gelmiyorum. Genel müdür oldun, yüzümüze bile bakmadın, az kalsın köpeklere paralatıyordun beni...
HACİVAT – Etme Karagözüm, kırma beni... Bilmezsin nasıl göreceğim geldi seni...
KARAGÖZ – (Sesi) Bir şartla gelirim...
HACİVAT – Nedir şartın?...
KARAGÖZ – (Sesi) Bir genel müdürlük de bana uyduruver, geleyim...

HACİVAT – Hay hay Karagözüm... Dua et, genel müdürlerden biri ölsün yerine hemen seni, söz vallahi...

KARAGÖZ – (Sesi) Kolay mı ulan bir genel müdürün ölmesi... Oraya ancak Azrail'e bile madik atacak herifi oturturlar... Kolaysa sen ölsene köpoğlusu...

HACİVAT – Ağzından yel alsın Karagözcüğüm... Yönetim kurulu üyeliği var, onunla idare ediver bugünlük...

KARAGÖZ – (Sesi) Başında paralansın senin hem üyelik, hem de genel... (Hacivat'ın yanına atlar birden) müdürlük... (Elindeki pastavla Hacivat'ın kafasına vurur.)

HACİVAT – Vay efendim... Hoş geldiniz, sefalar getirdiniz... Hayme-i şevketinden âciz-i muhtacına bak...

KARAGÖZ – "Kıyması eşşek etinden ucuz lahmacuna (Pastavla vurur) bak..." Böyledir bu namussuzlar, hem yedirirler yoksullara, hem de böyle alay ederler...

HACİVAT – Efendim, anlamıyor bu cahiller, Karagözcüğüm... Bu fani dünya bir ibret perdesi...

KARAGÖZ – Ulan nerde görülmüş soygunun (Vurur) bu kertesi...

HACİVAT – Yahu Karagözcüğüm, ben seni çağırdım ki, yardımcı ol da bunları biraz yatıştıralım...

KARAGÖZ – Ta oraya üşenmeyeceğin değil mi pis boğaz herif?...

HACİVAT – Nereye gidiyoruz yahu?...

KARAGÖZ – "Yarımca'da olgunlarından kiraz atıştıralım..." demedin mi (Hacivat'a vurur) köpoğlusu lüpçü?... Ötekilere döner. Bakmayın bu herife arkadaşlar, siz bildiğinizi okuyun...

— Yaşşa Karagöz Baba...

— Aslan Karagöz Baba...

— Var ool...

— Yay yay ya... Şaş şa şa...

— Peki bu herifler seni zindana götürmediler miydi?...

KARAGÖZ – Götürdülerdiiii...

— EEEEEEEEEEEE?...

KARAGÖZ – Götürdülerdi amma, köşeyi dönünce ellişer kâğıt verdim şu heriflere, bıraktılar...

(Ciddiyetle duran bekçileri göstermiştir... Bekçiler sinirli kımıldar, yutkunurlar... Karagöz alayla güler.)

1. BEKÇİ – (Yan gözle bakar Karagöz'e) Terbiyesiz...

KARAGÖZ – Baksanıza şu heriflere, yüz kâğıda babalarını satar bunlar. Ellisini de Hacivat'a verdiler mi, kapanır, biter gider...

HACİVAT – Yahu Karagözcüğüm, biz senden bir yardım dedik, sen harlı yangına körükle koşuyorsun yahu..

KARAGÖZ – Öyleyimdir, dayanamam paraya... Kârlı mangıra kürekle koşarım. Ben Karagözüm ulan, senin gibi paragöz mü (Pastavla vurur) belledin?...

HACİVAT – Yahu Karagözüm, bırak yarenliği, gene ortalığı karıştırmaya kalktı bunlar...

KARAGÖZ – Peki sen ne dedin?...

HACİVAT – Ben mi?... Efendim, ben kendilerine dünyanın bütün doğru yollarını gösterdim... Gene de akılsızlık ediyorlar...

KARAGÖZ – Nasıl gösterdin yolları?...

HACİVAT – Dedim ki... Beygiriniz var, Allah'a şükür, altı okunuz var, ondan efendim, koçunuz var, üç Ay'ınız, 12 yıldızlı aslanınız, Kartal'ınız, başağınız, hatta Adam'ınız bile var... Efendim...

KARAGÖZ – Beygiri geç... Onu sana bırakmazlar, üçkâğıtçısı çoktur... Ölüsünü bile fakir fıkaraya tükürük köftesi yapıp sokarlar... Sen önce altı Ok'u al, haftada altı gün, her gün birini uygun yerine giydirirsin, pazar günleri de tatil yaparsın (Vurur) köpoğlusu... Ondan sonra efendicazıma söyleyeyim... Koç'un boynuzlarını da başına (Vurur) takarsın... Ondan sonra...

HACİVAT – Yahu sen ne cahil adamsın... Haydi okuryazar değilsin, seçimlerde radyo da mı dinlemezsin?... Bunlar

birer simge, yani rumuz, senin anlayacağın Karagözüm... Demek istiyoruz ki: Ey aptallar... Ağalar kendi topraklarını dağıtıp bankerler bankaları, tüccarlar ithalat, ihracatı millileştirerek, serbest teşebbüs yoluyla, devletçilik el ile, yabancı sermayenin yardımına dayanmak biçiminde ülkeden yabancıları kovduktan sonra 12 imam yolunda şer'i şerife uygun laik bir idarede esnafın elinden tutar da Altaylardan gelen yiğitler her yanı basarsa yeşil bayrak altında rahat rahat yaşarsınız demek istiyoruz... Anladın mı cahil herif?...

KARAGÖZ – Anladım ya; bir de adam var dedin adam, o neci?...*

HACİVAT – Adam mı?... Canım bu işler olurken o da seyretsin diye koyduk...

KARAGÖZ – Hah bu doğru... Adam olan bunların arasına karışmaz zaten... Biz de artık bu yalancı dolmaların hepsine (Vurur) doyduk...

Ulan köpoğlusu, ömür boyu bunlar içerde çalar çırpar, çengi cümbüş, (sarayı gösterir) efendime söyleyeyim, keyiflerine bakarlar, sen de bir kemik uğruna bir ömür boyu kapıcılık edersin... Şu kapıda bekleyeceğim diye, girmediğin kılık, boyanmadığın boya kalmadı... Bırak artık şu işin yakasını, şu gariplere yutturmacayı da bırak, adamlığına kavuş...

HACİVAT – Görev Karagözüm, görev. Nasıl bırakırım?... Görev kutsaldır...

KARAGÖZ – Anlaşıldı sen vazgeçmeyeceksin bu köpeklikten... E alışmış kudurmuştan beterdir... Söyleyeyim mi?...

---

* Bu oyun yazıldığında TİP'nin amblemi tulumlu bir işçiydi. Burda sözü edilen "adam" o. Bu oyun 1978'de İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nda oynanırken 12 Mart döneminde kimi partilerin amblemi değişmişti. Oyunda MSP'nin anahtar olan amblemine takılarak şöyle oldu bu konuşmalar:

KARAGÖZ – Bir de anahtar var. O nesi?

HACİVAT – Nasıl olsa hazineyi soyacaklar, bari kapıyı kırmasınlar diye anahtar koyduk.

KARAGÖZ – Biz de artık bu yalancı dolmaların hepsine doyduk. (Vurur)

HACİVAT – Sakın ha, sorumlu düşersin...
KARAGÖZ – Söylüyorum ha...
HACİVAT – Aman Karagözüm, vallahi felaket olur sonra...
KARAGÖZ – Ulan, bugünkünden de büyük felaket olmaz ya, köpoğlusu... Heeeeeeeeyy millet...
HACİVAT – Aman Karagözüm, ne yapıyorsun?...
KARAGÖZ – İyiyim, sen ne yapıyorsun?... Heey mışıl mışıl ayakta uyuyan aptallar... Dokunmayın, Saray'dır, içinde büyükler oturuyor diye yutturuyor size...
HACİVAT – Aman Karagöz...
KARAGÖZ – Uyanın, açın gözünüzü... Ne dokunulmaz saray var burda, ne de saygıdeğer büyükler...
HACİVAT – Aman Karagözüm mahvettin...
KARAGÖZ – İçeri sokmazlar, daha kapıda soyarlar, sizin gibi... Tek bir "insan" da yok içinde... Şatafatları, tuvaletleri, temennaları, çalımları, fiyakaları, allı pullu giysileri var sadece... Gerisi püf... Kendileri yok... Daha söyleyeyim mi?...
HACİVAT – Yıktın perdeyi eyledin viran...
Varayım Mister Karun'a haber vereyim heman...
KARAGÖZ – (Hacivat'ın yolunu keser, bırakmaz.) Git de madalya taksın sana... (Vurur) Kel Süleyman...
HACİVAT – İnanmayın bu cahil demirciye...Saygıdeğer büyüklerimiz içerde sayın konukları Mister K. ile...
(Ötekiler dinlemezler artık, coşup bağırmaya başlamışlardır...)
— Yuuuuuuuuuuuuuu...
— Defol alçak yalancı...
— Çekil yolumuzdan...
— Parçalayın şu köpekleri...
HACİVAT – (Dili dolaşır artık.)... Arkadaşlar... Yahu büyüklerimiz misafirlerimize ayıp yahu... Misterler içerde...
HEPSİ – Yürüyün arkadaşlar... Yürüyün...

(Bekçiler iki yanlardaki yerlerinde silaha davranıp beklemeye başlarlar... Yan yana ağır bir pandomim biçiminde merdivenleri çıkıyorlardır.)

— Yürüyün arkadaşlar...
— Yürüyelim...
— Yürüyelim çocuklar...
— Yürüyelim tabii...
— Ben korkuyorum...
— Korkma kardeşim...
— Ne var korkacak?...
— Yok canım, korktuğum filan yok... Yürüyün...

HACİVAT – Durun diyorum, pişman olacaksınız...

— Yürüyün çocuklar, durmak yok...
— Yürüyün kardeşler...

KARAGÖZ – Çocuklar yürüyün...

HACİVAT – Uymayın bu akılsız cahil demirciye...

— Arkadaşlar ben döneceğim, korkuyorum...
— Dönemezsin...
— Pis korkak herif!
— Bağımsız ülke!
— Sosyalist ülke...
— Sus, hain provokatör...
— Sensin hain...
— Sosyalist ülke...
— Bağımsız ülke...

KARAGÖZ – Susun ulan aptallar, yürümeye bakın...

— Karagöz bizi aldatıyor, başımızı belaya sokacak...
— Yürüyün ulan, Karagöz aldatır mı hiç...
— Yürü gözümün bebeği...
— Yürü ulan eşşoğlueşşek...
— Yürümüyorsun... Yürür gibi yapıyorsun...
— Yürüyorum abi...

HACİVAT – Ateeeeş...

(Bekçiler ellerindeki tabancaları sağa sola tarar gibi döndürüp ateş ediyormuş gibi yaparlar...)

— Ay anam, yandım...

(Ötekiler koltuklarına girip yürütüyorlardır. Şimdi hepsi birbirlerini destekleyen bir kitledir... Sımsıkı, kol kola... Ara sıra tökezlerler. Sağa sola yalpalarlar, bazı da geri düşerler, fakat inatla çıkıyorlardır merdiveni.)

— Ya Genel Başbuğ gelirse... Karakullukçubaşı...

— Yürüyemiyorum... Takatim kalmadı...

— Yürü anam babam, sık dişini...

— Dayanın çocuklar... Yiğitlerim...

— Karagöz doğru söylüyor...

— Uymayalım bu herife, provokatör...

— Bırakın beni diyorum... Göreceksiniz şimdi kapıdan yeşil başlı bir ejderha çıkacak.

— Deve çıkacak!... Yürüyün ulan korkaklar...

(Daha sıkı kol kola çıkarlar... Acayip ışık oyunları, sesler, sinir bozucu patlamalar, sirenler... Müzik [Günlük, kötü cins], seks fısıltı ve görüntüleri, bebek ağlaması, inilti, yalvarma. Reklam spotları... Ballandırarak yemek tarifi; sarhoş naraları, cıvık konuşmalar...)

KARAGÖZ – Haa, aslanlarım...

— Yürüyün çocuklar...

BEKÇİLER – Durun...

HACİVAT – Ateeeeeş...

— Yürüyün...

— Ay anam... Kahpeler...

— Ha bir gayret daha kardeşler...

— Alçaklar...

(En üst basamağa vardıklarında birden toparlanıp ortalığı sarsacak heybette bir nara atarlar bekçilere karşı...)

— Hhhhhhhhhhhhhhhhyyyyyyyyy...

(Bekçiler birden titrerler ve ellerindeki silahları atıp en üst basamağa varmış olanların önüne yüzükoyun kapanırlar...)

HACİVAT – Hain herifler...

(Karagöz kahkahalarla gülüyordur...)

BEKÇİLER – Affedin bizi... Ayağınızı öpeyim... Biz emir kuluyuz... Bağışlayın...

KARAGÖZ – (Güler) Ulan Hacivat da emir kulu...

(Hacivat da önlerinde duramaz artık, korkuyla bakınarak çekilir, merdivenlerden aşağı inip bir köşede bakar bunlara... Arkaları seyirciye dönük kalabalık kapıya gider, aynı kararlılıkla, sarkıtılmış örtüyü kopartıp atarlar... Eğilir içeri bakarlar... Efektler, korkulu ışıklar bitmiştir artık... Tatlı bir ışık görünür kapının ardından. Biraz sonra bir kahkahayla dönerler...

— Vay canına...
— Ne girilmez saray var burda...
— Ne de korkulacak tek adam...
— Namussuz Hacivat, amma uyutmuş bizi...
— Büyücü pezevenk...
— İn cin top oynuyor...
— Hamam be burası...
— Bizim hamam...
— Ne kızıyorsunuz Hacivat'a?...
— Hepsini biz yarattık...
— Hem de pisi pisine...
— Hangisi vardı bunların biz oynamasak?...
— Biz istemesek?...
— Nerden çıktı Genel Başbuğ?
— Aptallığımızdan...
— Karakullukçubaşı?...
— Korkaklığımızdan...
— Ya Karun Bey?...
— Sırtımızdan...

KARAGÖZ – Ha şöyle keratalar... Türk'ün aklı sonradan gelir...

HEPSİ – (Koro biçiminde)

— Anladık şimdi her şeyi...
— Ne bekçiler, ne Hacivat
— Korku beklermiş ülkeyi...

(Gülüşürlerken hamamcılar olmaya başlarlar. Ufak tefek değişiklikler... Şallı Natır'la Tellak atılıp türkülerini söylerler.)

ŞALLI NATIR'LA TELLAK'IN TÜRKÜSÜ

Hey heeeeey
Evvel zaman içinde
Kalbur saman içinde
Cinler cirit atıyor
Eski hamam içinde
Nemize saray bizim
Nenize saray sizin
Saray saray saray
Ayvansaray, Kervansaray, Aksaray
Bilemedin Kültürsaray
İstersen Galatasaray
Size bir hamam gerek
Yeni zaman içinde
İşte hamam
Çınçınlı hamam
Kubbesi tamam
Kurnası tamam
Külhanı tamam
Sular desen gürül gürül
Akıtması bizden
Isıtması bizden
Kırmızı dipli mumlarla
Göbektaşına buyur etmesi bizden
İşte perçemli güveyi
Bir de gelin aldık mı
Allı gelin telli gelin
Bize ne babasından
İster papaz olsun isterse imam
Ey sağdaki kuru kalabalık

Ey soldaki sulu kalabalık
Önce yan yana gelin
Görün ki bir eşşeğe çektirirler deveyi
Sizde öyle başlar
Öyle eller var ki
Birbirinden yaman
Bırakın dırdırı şamatayı
Aç kulaklarını
Sözüm biraz da sana
Ey dağdaki ayı
Geçin soğukluktan
Atın çulları üstünüzden
Soyunup gelmek sizden
Gıcır gıcır yıkamak bizden
Bitlerden kurtulun
Pisliklerden kurtulun
Bay Karun'dan kurtulun
Mister Karun'dan kurtulun
Sıcağa dayanmaz hiçbiri
İki sabun iki tas su
Akıp gitsin üstünüzden
Karakullukçubaşı
Bir kese bir kese daha
Genel Başbuğ cumburlop
Alnınızın değil elinizin kiri
Yunun yıkanın paklanın
Ooooooooooooooh
Yeni hamaaaaaaaaaaaaam içinde...
(İçerden köçekçe ve eğlence sesleri gelmeye başlar. Aynı anda Şallı Natır.)

Ş. NATIR – (Kalçasını kıvırıp eliyle "döktür" yaparak nisbet verir.)
Kızlar oğlanlar çalın oynayın
Oh oh oh oh...

Desinler desinler de
Hamamda oynaştı desinler...
(Tam bir curcunalı hava içinde Külhancı ve Oduncu atılıp tamamlarlar.)

KÜLHANCI – *Kes gönder kütükleri be Durmuş*
Atalım atalım gitsin külhana
Durmanın sırası mı
Sularım fokur fokur kaynıyor
Keyiflendi külhanım
Artık dolar bu hamam şafakla erkenden
(Durmuş tamamlar)

ODUNCU – DURMUŞ'UN TÜRKÜSÜ
Ne gölgen kaldı ne yaprakların
Yandın kavruldun tükendin
Kesmesi benden...

(Büyük kapı önündeki düzlükte tam bir bayram havasında oynamaktadırlar; Hacivat küskün, ürkek, aşağıda bir köşede durmaktadır... Karagöz onun karşısında, üst başta, sütun dibinde keyifle el vurmaktadır. Bekçiler sütunların arkasına kaçışıp saklanmışlar, ara sıra korkuyla bir Hacivat'a, bir yukarda oynayanlara bakmaktadırlar. Bir ara oyun ve eğlence ağırlaşır... Sonunda durur ağırca... Bir sessizlik çöker... Yukarda sevinçle oynayanların gözleri aşağıdaki tabuta dikilmiştir... Acı bir sessizlik yaşanır bir an... Biri atılır ağır ağır...)

— Arkadaşlar, bu ölüm biçimini de ben beğenmedim... Bu işçinin...
— Ben de beğenmedim...
— Ben de beğenmedim..
— Hiçbirimiz beğenmedik...
— Çıkaralım burdan...
— Çıkaralım arkadaşlar...

HACİVAT – Yahuuu, delirdiniz mi?...

(Tabuta doğru inmeye başlarlar... Hacivat önlerine geçmek ister, iterler...)

— Çekil be...

HACİVAT – Olmaz bu...

— Niye olmazmış?

— İlla sizin istediğiniz biçimde mi ölecek?...

— İnsana yaraşır bir ölüm değil bu...

— Açın çocuklar tabutu...

— Açın...

HACİVAT – Allah kahretsin sizi... Bütün kuralları çiğnediniz...

— Sizin kurallarınız onlar...

— Tabii çiğneyeceğiz...

HACİVAT – Gömeceksiniz artık bu ölüyü... Anladınız mı? Çıkaramazsınız burdan... Kaldırmanız gerek, gömmeniz gerek... Yasalar.

— Çekil beee...

(Hacivat'ı hırsla atarlar bir yana... Hacivat gözleri korkuyla bunlara takılmış geri geri çekilir yerine, kalır. Tabutu açarlar... Dilekçeci kadın eğilir tabutun içine ve bembeyaz bir güvercin çıkarıp seyircilere doğru tutar... Sonra şöyle bir dolaştırır havada seyircilere doğru...)

D. KADIN – Bağışlama suçluları... Unutma, seni tabuta koydular... Azat buzat, cennet ülkemizi kıracak acı çekmiş bütün insanlarımızı gözet...

(Sonra hep birlikte türkülerine başlarlar...)

HEP BİRLİKTE TÜRKÜ

Aman da Hacivat'ın sersem şakası
Eşşek şakası
Adamlar girmiş tabuta
Ne olur
Ya güvercin girer tabuta
Ya da Karakoncolos

Karakoncolos dedin mi
Orda dur
Bir yığın sülük bir yığın moloz
İşleri onlardan bekledin mi
Al sana bir Karakoncolos
Yiyip içerler efendimiz
Çalıp çırpar oynarlar
Tepemizde tepemizde
Dedin mi bu işler bizden sorulur
Bütün kilitler bizde
Sorumlu da kendimiz
Ak kanatlı bir güvercin çıkar ortaya
Karşısında el pençe divan durulur

HACİVAT – Bu güvercin nasıl olsa vurulur...
Al götür bizi ak güvercin al götür
Yüreğimiz sıcak seninle
Dostlara selam götür
Selam götür acı çeken halkımıza
HACİVAT – (Türkü bitince seslenir.) Marifet yaptınız değil mi?... Yaşatacaklar mı sanıyorsunuz?... Heeey size diyorum: Bu güvercin nasıl olsa vurulur?...
— Nasıl vurulur be?...
— Nasıl vururlar?...
— Kim vururmuş?..
KARAGÖZ – Karışma Hacı cav cav.
HACİVAT – Görürsünüz... Nasıl yürür işler sonra, bu tabut boş kalırsa?... (Bir sessizlik çöker. Hacivat daha da bastırır.) Yasalar yürür mü?...
— Peki hep önemsiz kişiler mi dolduracak tabutu?...
— Hem boşu boşuna...
— Pisi pisine?...
KARAGÖZ – Karışma diyorum Hacı cav cav... Bu sefer pabuç pahalı...

HACİVAT – Elbette... Alın yazısını mı bozacaksınız?... Boş mu kalacak bu tabut?...

(Derin bir sessizlik ânı yaşanır... Birbirlerine bakınırlar.)

— Doğru söylüyor arkadaşlar, bu tabut boş kalmaz...

(Bu söz ve bakışmayla tam bir anlaşma doğmuş gibidir... Birden dönerler, Hacivat'a doğru kararlı bir biçimde yürümeye başlarlar. Hacivat anlamıştır. Korkarak geri çekilmeye başlar; hem merdivenlerden geri geri eski yerine, kapının yanındaki yerine çekiliyor, hem de yalvarma ile tehdit arası bir şeyler söylüyordur...)

HACİVAT – Cahiller... Ne yapıyorsunuz?...

— E, sen istedin...

(Karagöz araya girmeye çalışır.)

KARAGÖZ – Çocuklar...

— Çekil Karagöz...

— Kaşındı o...

— O ki boş kalmazmış tabut...

HACİVAT – (Önce sütuna yaslanır korkuyla, fakat gelenler sımsıkı yakalayıp kargatulumba götürürlerken.) Bırakın beni... Bırakın diyorum... Ben ömrümce bu vatana hizmet... Bırakın ulan, vatan millet... Bırakın... Sakarya... Acıyın... Yalvarırım, bırakın beni...

KARAGÖZ – Yahu bırakın çocuklar... Cahillik etti... Etmeyin siz... Sana tut dilini demedim mi Hacı cav cav...

(Fakat hiç kimse dinlememiştir bu sözleri, Hacivat'ı kargatulumba, bağırta çağırta tabuta getirip tıkarlarken.)

— Yaaa tabut boş kalsın da güvercinimizi vursunlar değil mi?...

KARAGÖZ – Söyletenler var bunu çocuklar, asıl onları...

— Çekil Karagöz...

— Getir gerçek suçluyu, bırakalım bunu...

KARAGÖZ – Ah sana demedim mi köpekliğin sonu iyi değildir, akılsız Hacı cav cav...

(Hacivat'ı tabuta tıkıp kapağı kapatırlar ve bağırtıları arasında büyük bir gürültüyle kapağı çakarlar... Karagöz söylenip çaresiz ağlıyordur bir yanda... Hacivat'ı tabuta koyanlar bir an tabuta eğilmiş kalırlar tabutun üstünde... Sonra hiç umulmadık bir anda ok gibi patlayan irkiltici bir sesle haykırırlar...)

HEPSİ – Sobbeeeeeeeeeeee...

(Tıpkı prologdakine benzer bir havadadırlar artık. Kahkahalarla yerlere yatıyorlar, türlü soytarılık edip seyircilerle alay ediyorlardır...)

— Yuuuuuuuuu...

— Yuuuuuuuuuu...

— Yutturduk bee..

— Amma yuttular haaaa...

— Yuuu, al bir kazık daha..

— Bu da sonuncu kazık..

— İyi oldu... Ders olsun..

— Şıp diye inanırlar her duyduklarına...

— Durun çocuklar durun durun... İyice şabanlaştılar, durun...

(Susarlar, seyirciye sorar.) Ne diye seyrettiniz bu oyunun adını?...

— Haaa, ne diye?

— Canım, ne diye olacak?... Karagöz'ün Hamamı diye...

(Tekrar başlarlar gülmelerine alaylarına.)

— Hay Allah bee... Hah hah kih kih...

— Yuuu... Gördünüz mü başınıza geleni?...

— Adamı böyle atlatırlar işte...

— Anladınız değil mi?...

— Eh, yavaş yavaş başladılar ayılmaya...

— Zor anladılar.

— Neymiş bu oyunun adı?...

BİRDEN – (Hepsi)

Bu oyunun adı

Bu Ölü Kalkacak
Anlasanız da kalkacak
Anlamasanız da kalkacak
Kimi koyalım içine?... (Tabutu gösterip)
(Karagöz atılıp seyircilere yalvarmaya başlar; ağlıyordur.)

KARAGÖZ – Yalvarırım size, kurtarın aptal Hacivat'ı... Bulun asıl suçluları... Bir yararı yok onu buraya koymanın... Ne olursunuz, kurtarın Hacivatımı... Yüreğim dayanmıyor... İtoğluit suçlular bu aptalı sürdüler öne... Kurtarın... (Dilekçeci Kadın da güvercini seyircilere göstererek dolaştırır sahnede. Acındırmasız bir uyarma yapıyordur...)

D. KADIN – İyi düşünün... Vuracaklar bunu... Düşünün vuracaklar...

KARAGÖZ – Ne olursunuz, düşünün bulun suçluyu...

D. KADIN – İyi düşünün vuracaklar...

ÖTEKİLER – *Karagöz'e acıyan*
Suçluyu bulur.
Karakoncolos'u
Koruz tabutaa
Hacivat kurtulur...

KARAGÖZ – Kurtarın...

D. KADIN – İyi düşünün, vuracaklar...

PERDE

Şeytanın Kaşık Oyunları

Bu oyun özellikle İstanbul'da yıllardır geldi gelecek beklenen deprep olgusunu sergiler. En iyimserlerin 100 bin kişinin ölümü ile sonuçlanacağını söylediği bu acı olay ne yazgı, ne de doğanın acımasız oyunu olarak gösterilebilir. *Şeytanın Kaşık Oyunları,* yapımızdan doğan soygun, vurgun, yabanıl sömürünün neden olduğu yıkımı gösterme çabasındadır.

Birinci Bölüm

(Uyarı: "Marş"ların dışında kimisi topluca, koro biçimindeki türküler "rap" olarak, bir şiirin özentisiz vurgulamalı, konuşma tonunda okunması gibi, tüm sözcükler açık seçik, anlaşılacak vurgularıyla söylenmelidir.)

"Çın" uyarı sesinden sonra ışıklar ağırdan kararır. Alacakaranlıkta fonda ölgün bir lamba yanar. Yüksek sesle bir çocuk korosu, ünlü çocuk şarkısını özgün ezgisi ile söylemeye başlar:

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde
Büyük çobanlar varmış yalancılık yaparmış
Kuyruklu yalanlara
İnananlar da varmış

Yalancı yalancı
Sana kimse inanmaz
Yalancı yalancı
Sözüne kimse kanmaz

Ağırdan başlayıp gittikçe sönükleşir.

Evvel zamaan ii-çin-dee
Kalbur sa-maan ii-çin-dee.
Büü-yük büü-yük çoo-ban-laar
Kurtlarlaa bir-lik ol-muş
Göö-rün son-ra ülke-yee
Naa-sıl oo-lan-lar olmuş.

Koro ağırdan söner gibi susar. Lamba kararır. Sessizlikte tiyatronun anonsu duyulur.

ANONS – Oyunumuz başlamak üzeredir.

Solda geride bir ev içi. Yoksul mutfağı, dağınık yataklı ikili karyolası, boy aynalı giysi dolabıyla yatak odası. Kapının yanında duvarda asılı cop.

Kadın mutfakta bulaşık yıkamaktadır. Polis Rüştü, resmî giysileriyle aynada saçlarını, bıyıklarını düzeltmektedir tarağıyla. Kaşlarını çatarak bakar aynaya. Yüzünü sertleştirir. Yüksekten kendine bakar çeşitli biçimlerde.

KADIN – Bir paket deterjan gönderiver köşedeki bakkaldan, ne olur!

POLİS – (Birden parlar.) Köşedeki bakkaldan bir şey almak yok demedim mi sanaa? Tövbe tövbe! Ulan ne sözden anlamaz karısın be! Taş kafa! Sabah sabah cinleri tepeme çıkaracaksın gene! Tövbe, tövbe!...

KADIN – (Kendi kendine mızmızlanarak söyleniyordur.) Dağ taş çamaşır. Nasıl gideyim pazara ben şimdi?

POLİS – Çamaşırından da, bulaşığından da senin ulan... Kaşınıyorsun değil mi? Alayım mı copu? Tövbe tövbe! Sonra da vatandaşa kötü davranıyormuşuz! Böyle vatandaşın ben... Gel de iyi davran! Gel de dövme! On yıllık karımsın, kursağımıza haram bir lokma girdi mi ulan, ha? Söylesene ulan, girdi mi? Köşedeki bakkal bana rüşvet vermeye kalktı ulan! Kaç kez söyledim; hele göreyim o heriften bir şey aldığını, polislik onurum üzerine ant olsun, kırılmadık kemiğini komam! Taş kafa! Tövbe tövbe!...

KADIN – (Sızlanıyordur kendi kendine.) Ne üstte var, ne başta. Utanıyorum. Evde bir dirhem yağ yok!

POLİS – Bugün ayın kaçı ulan? Hangi namuslu memurun evinde, ay sonunda yağ olur, taş kafa! Tövbe tövbe! Onurlu bir polis karısı olmanın sorumluluğunu ne vakit duyacaksın sen! Alayım mı copu? (Kızgınlıkla dönüp çıkarken) Öldürecek bu kafasız karı beni! Yiyip içmekten, giyinip kuşanmaktan başka şey yok mu ulan bu dünyada?

Giysilerinin tozunu silkeler. Düğmelerini yoklayıp apoletlerine bakar. Çıkar.

Kadın bulaşıklarını bırakıp gelir, türküsünü söyler.

KADIN –

Yasalar kurallar var
Ben de bilirim polislik onurunu
Bir de geçim var dünyada
Bizimkinin Kafdağı'nda burnu

Nerde doğru dürüst üç öğün yemek
Polislik giysilerini geçirdi mi
Bir çalım bir kurum
Sanırsın Sultan Süleyman'ın torunu

Od yok ocak yok ay sonunda
Ele avuç da açamazsın

Bu dangul dungul herifle bitik benim işim
Herif Sultan Süleyman'ın torunu kardeşim

Bir de copu sırtımda
Sille, tokat çocuğumu düşürttü, beş aylık, oğlan, nurtopu!
Taş kafaymışım
Sen de taş yürek!
Olmaz olsun böyle koca
Dilerim Allah'tan, gebersin!

Geride aydınlanan cami önü. Kadının türküsünün dizi sonundaki "gebersin" sözcüğüne, caminin kapısında el açmış dilenci, duasının sonundaki "Allah ne muradınız varsa versin!" sözcüğüne uyaklı biçimde bastırarak, çıkan cemaatten dilenmeye başlamıştır.

DİLENCİ – Allah ne muradınız varsa versin! Acıyın bana din kardeşlerim. Allah elden ayaktan düşürmesin! Allah öteki dünyada yerinizi cennet eylesin! Allah... Allah tuttuğunuzu altın etsin! Allah sağlıklı uzun ömürler versin! Allah cennetini nasip eylesin! Allah...

Cemaat gitmiş, en son çıkan imam ağır ağır uzaklaşıyordur ki, gözü sinsice saklanarak dilenciye yaklaşan polise takılmıştır. Durup bakmaya başlar. Dilenci yalnız kaldığını sanınca kapalı gözlerini açıp paralarını sayıyordur ki, ayak sesiyle parayı hemen koynuna sokup kör gibi yumar gözlerini, avucunu açıp sallanarak dilenmeye döner.

DİLENCİ – Allah ne muradınız varsa versin. Allah...

Polis yanında bitiverip birden yapışır bileğine.

POLİS – Seni namussuz herif! Sonunda düştün elime. Seni düzenbaz dolandırıcı seni! Yürü karakola!

DİLENCİ – (Ürkek, şaşkın, kolunu polisten kurtarmaya çalışırken bağırır.) Ay kolum. Allah rızası için bırak beni! Ayağını öpeyim polis ağbi. Ay ay ay kolum. Benim gibi bir sakata... Allah vurmuş bize... Kölen olayım bırak!

POLİS – Sen numarayı bırak ulan! Benden sağlamsın namussuz! Aç gözünü ulan! Aç! Körmüş! Senin gözlerin teleskop gibi ulan dürzü. Doğrul bakayım, doğrul!

İte kaka kaldırır dilenciyi. Dilenci sızlanıyordur ya, sakatlık oyununu gevşetip ağırdan düzelmeye başlamıştır.

DİLENCİ – Kölen olayım, bırak gideyim ağbi. Namussuzum ayağım tutmuyor.

POLİS – Ayağında da bir bok yok ulan senin! Namussuzlar sizi! Vatandaşın acıma duygusunu sömürüp yan gel yat değil mi? Yürü! Köpek leşi gibi sürürüm seni valla!

DİLENCİ – Ağbicim bırak gideyim. Beni bir daha görürsen çek silahını vur!

POLİS – Polise diretmekten şimdi vuracağım seni! Yürü!

DİLENCİ – (İlgiyle yaklaşan imamı görmüştür. Sakat görünümüne dönüp direnmeyi, yalvarmayı arttırır.) Allah rızası için bırak beni. Ne istiyorsun benim gibi bir zavallıdan? Ayağını öpeyim ağbi, bırak beni.

İMAM – (Dilenciyi sürükleyen polise dokunur yavaşça.) Evladım, memur bey! Bırak bu zavallıyı!

POLİS – (Hırsla dönüp de imamı görünce şaşalar. Toparlanıp çekmeye başlar dilenciyi.) Gidin işinize İmam Efendi! Bu mu zavallı?

DİLENCİ – (İmamın ayaklarına sarılmıştır.) Ayağını öpeyim İmam Amca. Kurbanın olayım, kurtar beni!

POLİS – Yürü ulan! Dinden imandan çıkarma adamı!

İMAM – Memur bey, evladım! Belli ki pek sinirlenmişsiniz. Bırak da gitsin! Allahu Teâlâ her kuluna bir yol çizmiş! Onun yolu, yazgısı da...

POLİS – Siz de yolunuza gidin İmam Efendi! İşime karışmayın! Allah bu heriflere dilenin mi diyor? Tövbe tövbe!

İMAM – (Dudakları kıpır kıpır dua mırıldanır.) Estağzu billah! Günaha giriyorsunuz memur bey!

POLİS – İnsanı günaha sokuyorsunuz! Bırakın da görevimi yapayım! Bu işlere de Allah'ın adını karıştırmayın! Laik bir ülkede... Tövbe tövbe...

DİLENCİ – (Kızmaya başlayıp fısıl fısıl dualar okuyan imamın ayaklarına sarılır.) Allah'ına sığındım İmam Amca. Yerin cennet olsun inşallah! Allah, peygamber aşkına bırakma beni, ne olursun! Allah çoluk çocuğunu...

İMAM – Yarın ruzi mahşerde, ahiret gününde...

POLİS – Kalk ulan! (Dilenciyi çekerken ağzına bir şaplak patlatır.)

Dilenci sinir bozan bir yaygarayla yere yatmış, bas bas zırlamaya başlamıştır.

İMAM – Gördünüz mü yaptığınızı evladım? Allah'ın da gücüne gider bu! Allahu Teâlâ Hazreti Musa'ya dilenci kılığında yaklaştı... Bu zavallıya vurmakla...

POLİS – Zavallı deyip durmayın bu herife İmam Efendi! Allah'ın adını karıştırıp kendinizi de günaha sokmayın! Laik bir ülkede...

İMAM – (Kızmıştır.) Laiklik dinsizlik değildir Polis Efendi! Korkuyor musunuz Allah'ın adını anmaya? Göreviniz vatandaşı dövmek mi sizin?

POLİS – Dövmek mi? Ben böyle vatandaşın kanını bile içerim! Böyle vatandaşın ben dinini, imanını, kitabını tövbe tövbe... Git başımdan be adam! Hocasın diye saygı gösterdik.

İMAM – Neuzübillah! Gözün dönmüş senin! Allah ıslah etsin! Ne diyeyim?

Yoldan geçerken çatışmayı görüp duran, rölöve şapkalı, gümüş bastonlu, altın çerçeveli gözlüklü, kıranta biri, uzaktan bakmaya başlamıştır.

POLİS – (İleri gittiğini anlamanın yumuşaması ile) Yürü ulan, başıma bela olma!

DİLENCİ – Ağzıma lokma girmedi iki gündür. Hastayım. Bırak da rahat öleyim!

İMAM – (Dayanamaz.) Yahu evladım, acımana sığınıyorum. Bu zavallı, yıllardır cami kapısında rızkını alır. Kimseye bir zararı görülmemiş. Bir zavallı yoksul...

POLİS – Sen uyuyorsun İmam Efendi, uyuyorsun! Yoksul ha? Arasam, kim bilir neler çıkar cebinden.

İMAM – Evladım...

DİLENCİ – (Polisin dedikleriyle işkillenip yaygarayı basar.) Ay karnım karnım...

POLİS – Çıkar ulan cebindekileri! Boşalt şuraya!

DİLENCİ – (İki büklüm kıvranmaya başlar.) Ay anam anam karnım. Ölüyorum Allahım! Ya Rabbi sana sığındım!

POLİS – Bırak ulan bu numaraları! Çıkar!...

İMAM – Yahu memur bey!

POLİS – Git işine be Hoca efendi! Senden de başlayacağım ha! Hocalığına saygı gösterelim diyoruz! Dünyadan haberin yok! (Dilenciye döner hırsla) Boşalt ulan cebini şuraya. (Dilencinin direnmesiyle elini herifin koynuna daldırır.)

İş boğuşmaya dönünce, sözde sakat dilencinin, numarayı bırakıp polisle boğuştuğunu gören imam da şaşırmıştır. Polis, altına aldığı dilencinin koynundan kocaman bir çıkını, ya da torbayı çekip çıkarır.

POLİS – Seni namussuz! Dur ulan! Bu ne?

DİLENCİ – (Artık değişmiştir.) Eline ayağına düştüm ağbi! Bokunu yiyeyim...

POLİS – Hastir teres! Şuna bak be!

Çıkının içindekileri çıkardıkça İmam da, Polis de iyice şaşkına dönerler. Dilenci de ürkektir artık. Olayları uzaktan izleyen gümüş bastonlu adamın da ilgisi artmış, yaklaşmaya başlamıştır.

POLİS – Bunlar ne ulan? Vay namussuz herif! Banka mı soydun?

DİLENCİ – Haşa ağbi! Namuslu adamım ben!

POLİS – Bak şu köpeğe! Hem bu kadar parası var; hem de namusluyum diyor!

DİLENCİ – Kara çalma bana ağbi. Ben kimsenin on parasını çalmam.

POLİS – Ben bilmez miyim ulan; bu kadar para namuslu kazanılır mı? (Torbadan paraları, keseleri çıkarıp saydıkça şaşkınlığı artıyordur.) Vay anam vay! Bu ne? Banka defteri de var! Hesapta... (Açıp bakınca gözleri dışarı fırlar.) Tam okuyamadım. Milyarlar var... Hazine be! Gel bakalım sen, geeel! İçime doğmuş! Dilenmekle olur mu bu? Yürü bakalım!

DİLENCİ – Otuz iki yıldır bu yoldayım ben; çok mu yani? Allah'a kör bakayım, içinde on para haram varsa! Hepsini alnımın teriyle... (Duralar.)

POLİS – Dilendin!

DİLENCİ – Hee, öyle oldu. Namussuz alçağım, içinde eğer tek kuruş haram...

POLİS – Hsitt! Nasıl İmam Efendi? Allah'ın yoksul dilencisi değil mi?

İMAM – Eee, parayla imanın kimde olduğu bilinmez! Allahu Teâlâ kimine...

POLİS – Gene mi Allah, peygamber? On sekiz yıllık polisim, bir dikili ağacım yok yeryüzünde.

İMAM – Benim de yok evladım! Ama Allah'ın takdirine karşı günaha girmek...

POLİS – Günaha giriyoruz ha? (Duralar. Birden terslenip dilenciye döner.) Yürü ulan!

DİLENCİ – (Pişkinlikle değişmiştir.) Tamam, güzel ağbiciğim, sen kazandın! Bir dakika! Beş yüz bini senin! Helali hoş olsun!

POLİS – Beş yüz bin rüşvet ha!

DİLENCİ – Altı yüz olsun!

POLİS – (Şaşkın, ikircikli kalmıştır birden. Elindeki paralara bakar.) Görüyor musunuz İmam Efendi?

DİLENCİ – Altı yüz de İmam Amcam'a. Tamam mı?

İMAM – Tövbe estağfurullah!

POLİS – Yürü alçak! (Bir duralayıp dikilir, sesi zayıfçadır.) Yürü diyorum sana!

DİLENCİ – Gidelim arkadaş! Komiserle yardımcısına ikişer yüz bin verdim mi yırtarım ben. Sen de yaptığınla kalırsın!

POLİS – Bak köpeğe, kara çalıyor bir de!

DİLENCİ – Yalan mı? Onlar senin kadar namuslu sanki!

POLİS – Doğru söylüyor İmam Efendi! Vallahi, hiçbiri benim kadar... Yürü ulan!

GÜMÜŞ BASTONLU – (Yaklaşıp söze girer.) Beni dinler misiniz lütfen Polis Bey? Bağışlayın! Bir önerim var.

POLİS – Hoppalaaa! Bir de bu çıktı! Siz kimsiniz bayım?

GÜMÜŞ BASTONLU – (Kartını uzatır.) Ben Harun Tırpancı!

Polis kartı alıp bakınca esas duruşa geçer. İmamla dilenci de toparlanmışlardır.

POLİS – Siz yani, şu ünlü işadamı Harun Tırpancı Bey.

HARUN TIRPANCI – Öyle diyorlar! Bir rastlantı; tanık oldum. Olay ilginç! Önemli bir birikim var.

POLİS – Hemen teslim edilecektir adalete, Beyefendi.

HARUN TIRPANCI – Bırakın bu saçmalığı canım! Ne olacak teslim edeceksiniz de? Ya çarçur olacak, ya da yeniden saklanacak. Adalet mülkün temeli deniyor! Mülkü parçalayıp elden kaçırıyorsa ne biçim adalet o? Para akıllı ellerde değerlenir; ulusun, ülkenin kalkınmasına yardımcı olur... Adalet de yerini bulmuş olur! Önerim şu: Bu toplu parayla hemen bir ortaklık kurun aranızda!

Donup kalmışlardır.

POLİS – Beyefendi, alay mı ediyorsunuz? Bu para dilenilerek kazanılmış! Şimdi...

HARUN TIRPANCI – Öyle miii? Haa!! Verin bakayım! (Uzanıp desteden bir kâğıt parayı alır; ışığa tutar bir şeyler aranır gibi incelemeye başlar.)

POLİS – Nesine bakıyorsunuz?

HARUN TIRPANCI – Dilenilerek kazanılmış, dediniz de; bir işaret filan var mı diye ona bakıyorum!

POLİS – Parada işaret olur mu Beyefendi?
HARUN TIRPANCI – Eee, olmazsa size ne oluyor? Para bu! Doğal ki olmaz! İş ele geçirmekte!
İMAM – Anladık ama Beyefendi; bu paranın şer'an...
HARUN TIRPANCI – Rica ederim, bu saçma sapan düşüncelerle boşuna vakit kaybediyorsunuz! Batı uygarlığı her şeyini ortaklıklara borçludur. Bu toplu parayı iyi kullanıp kazandınız mı, size de yararlı olur, ülkeye de, şeriata da! Ne demiş peygamberimiz? "El kasip habibullah!" Kartım sizde. Hemen başvurun!
DİLENCİ – Vallaa, benim aklım yattı bu işe.
HARUN TIRPANCI – DİPAŞ kuruldu demektir.
ÜÇÜ BİRDEN – DİPAŞ mı?
HARUN TIRPANCI – Evet. Dilenci'nin D'si, İmam'ın İ'si, Polis'in P'si. DİP... A.Ş. Anonim Şirketi.
POLİS – Ben onurlu adımı asla...
İMAM – Kutsal imamlığımla ben şimdi...
DİLENCİ – Dilenci mi kalacağım yani...
HARUN TIRPANCI – (Alaylı güler.) Takılıyorum canım! Yeni iş için yeni ad kullanılır! (Dilenciye) Siz Dilaver Bey, bundan sonra. Dilaver Dildöker. Bayıldım Bay Polis'i atlatmak için döktüğün dillere! (İmama döner.) Siz İmamettin Bey'siniz! Ne güzel uyutmaya çalıştınız Bay Polisi. İmamettin Ninnisöyler! Güzel değil mi? (Polise döner.) Şu adama patlattığınız okkalı tokat da tam yerindeydi hani Bay Polat! Evet, sizin adınız da Polat Patlatır! Dilaver'in "D"si, İmamettin'in "İ"si, Polat'ın "P"si: DİP A.Ş. -Anonim Ortaklığı– çıktı ortaya. Bu kadar basit! Yeni bir yolda, yeni bir yaşam içi, yeni adlar gerek. Ulusa, ülkeye, hepinize hayırlı, uğurlu olsun! (Sahnenin önüne gelir.) Beni tanıyın! (Türküsünü söyler.)
HARUN TIRPANCI –
Beni tanıyın!
Ben Harun Tırpancı

Ben bilirim ülkeye
Nedir zararlı olan
Önce bana yaramalı
Ülkeye yararlı olan
Dilenci de yararlı bana
İmam da polis de
Diy mi efendim?
Ayağıma göre olmalı
Gezintide yumuşak pabuç
Camide mest lastik
Ava giderken avcı botu
Özgürlük dediğin ne
Kavuşmak her istediğine
Diy mi efendim?
Kimisi yürür gider
Kimisi koşar gider
Kiminde çarık kiminde uçak
Kimi yolda kör kötürüm
Kimi köşeyi döndü
Kimi yolun başında
Kimi vardı varacak
Özgürlük dediğin ne
Kavuşmak her istediğine
Diy mi efendim?
Özgür olmaksa dileğin
Biraz ağrı, biraz sancı
Bir yararın olacak bizlere
Sizler yolcu biz hancı
Bendeniz Harun Tırpancı

Türküsü bitince, aynı tepeden bakışla süzer seyircileri. Birden cıvıyıp sululaşıverir.

HARUN TIRPANCI – (Eliyle de "döktür" yaparak) Döktürü döktürü döktürü döktür de, döktürü döktürü döktür de... Oynayalım kaşık oyunu hey! Döktürü döktürü... (Çıkar.)

(Uyarı: Bu "döktürü"lü oyun havası, bütün oyun boyunca, sırasında, biçimine geldi mi iğneleyen, alaycı bir "leitmotif" olarak yinelenebilir.)

Toplantı salonu. Harın Tırpancı önde, ötekiler arkada girerler. Harun Tırpancı başkanlık koltuğuna oturur. Yoklamaya başlar. Adını ettikleri şöyle bir kımıldayıp başlarıyla selamlarlar.

HARUN TIRPANCI – Sayın Salim Kaparkaçar.Sayın Salamon Tamhin. Sayın Ferhan Bacıoğlu, Sayın Halim Kazyolan. (Şöyle bir bakar.) Sayın Ragıp Kapancı? Yok.

SALAMON TAMHİN – Yelecek efendim. Soz verdi. Uçağı gecikmiştir.

HARUN TIRPANCI – Böyle önemli bir toplantıyı Sayın Ragıp Kapancı olmadan yapamayız. Bekleyelim.

SALİM KAPARKAÇAR – (Sinirli) Bekleyemeyiz efendim. Hepimizin işi gücü var. Alacağımız kararlara uyar o da.

FERHAN BACIOĞLU – Uymaz!

SALİM KAPARKAÇAR – Uyar!

HALİM KAZYOLAN – Uymaz!

SALİM KAPARKAÇAR – (Sinirli) Uyar efendim! Geçende uydu.

FERHAN BACIOĞLU – Uymadı!

SALİM KAPARKAÇAR – (Bağırır.) Uydu!

HALİM KAZYOLAN – Uymadı!

HARUN TIRPANCI – (Elini de şöyle bir sallayarak) Uyduysa da, uymadıysa da... (İçeri giren Ragıp Kapancı'yı görür.) Geldiler efendim.

RAGIP KAPANCI – (Sırıtarak içeri girerken) Çok değerli arkadaşlarım beni bağışlasınlar. Sabah uçağını gaçırdım!

FERHAN BACIOĞLU – İsrail'e mi kaçırdınız, Amerika'ya mı? (Alaylı bakıyordur.)

SALAMON TAMHİN – İran'a kaçirmasin da!

Gülüşmeler arasında, selamlaşmalar, mırıldanmalarla herkes yerini almıştır.

HARUN TIRPANCI – Toplantıyı açıyorum. Gündemde yeni ticaret sarayının yapımı var, geçen toplantıda kalan yerden başlıyoruz. İlk söz Sayın Kapancı'nın. Buyrun Sayın Kapancı!

RAGIP KAPANCI – Değerli arkadaşlar! Ülkemiz özel sektörünün büyük beyin dakımı! Hepimiz biliyoruz. Ulusal ekonomik-endüstriyel gelişmemizi tüm dünyaya tanıtmak için, "Balkanların, Ortadoğu'nun!..." (Durup alaylı gülümserken başını ağır ağır iki yana sallar.) Hayır, artık öyle değil... Dünyanın en büyük "İş alım-satım-sergileme" merkezinin burada, bu topraklarda ortak yapımı için karar alacağız! Newyork'ta barbar, terörist yobazların saldırısıyla yıkılan "Dünya Ticaret Merkezi"nin bir benzeri, özel sektörümüzün el, yürek, finans desteğiyle bir onur anıtı olarak ülkemizde, evet bu topraklarda yükselecektir! Şimdi, ben diyorum ki...

HALİM KAZYOLAN – Sizin ne dediğinizi biliyoruz Kapancı! "Yapıyı benim arsaya dikelim. Arsa benden; katların yarısı benim olur!" Olacak şey mi bu? Bu günü de boşuna tartışmayla geçirmeyelim! İşimiz, gücümüz var...

Birden karışır ortalık. Her kafadan bir ses çıkıyordur.

— Olacak şey mi yani...
— Canım öyle değil ama...
— Arsa adamdansa, doğal ki...
— Aslında o arsalar...
— Bırakın konuşsun yahu...
— Arkadaşlar!

Harun Tırpancı elindeki kalemle masaya tık tık vurur.

HARUN TIRPANCI – Değerli arkadaşlar! Lütfen... Olmuyor... Olmuyor ama! Lütfen baylar! (Sessizliği sağlar.) Buyrun Sayın Kapancı! Sürdürün konuşmanızı.

RAGIP KAPANCI – Evet öyle diyordum. Şimdi öyle demiyorum! Arkadaşlarımın yerinde uyarılarıyla değiştirdim önerimi. Böylesine ulusal, tarihsel bir yapıyı Kapancılar

engelledi dedirtemem. Buyrun, bildiğiniz gibi değerlendirin arsaları!

Bu beklenmedik çıkış önce sessizlikle karşılanır. Birden alkışlar patlar.

— Bravo!

— Sizden bu beklenirdi Sayın Kapancı.

— Aşkolsun!

Alkışlamadan sesizce duran Bacıoğlu söz atar.

FERHAN BACIOĞLU – Bağışlasın arkadaşlar! Nereden esti böyle şimdi diye düşünüyorum! Sayın Kapancı'nın binmeyeceği eşeğin önüne ot koyduğu görülmemiştir de...

Bu alaylı atılışa gülüşmeler olur. Kapancı ciddi, üzgün görünür.

RAGIP KAPANCI – Ağzımla guş dutsam yaranamam kimi arkadaşlara.

FERHAN BACIOĞLU – Ağzınızla tuttuysanız, bize ne yararı olacak? Tuttuğunuzu siz yersiniz.

Gülüşürler. Kapancı, elini, kolunu umarsızlıkla kaldırıp üzgün bakar.

RAGIP KAPANCI – Sizde bu guşkuculuk varken ben ne yapabilirim?

Gülüşmeler arasında Kapancı, aynı umutsuz, üzgün bakışlı el kol sallamasıyla umarsızlığını gösterir çevreye. Oturur.

HARUN TIRPANCI – Evet; söz, Sayın Kazyolan'ın.

HALİM KAZYOLAN – Temelde destekliyoruz biz bu tasarıyı. Ama böyle büyük tasarılarda hep biz kazık yedik sonunda. Bir koşulumuz var; paylaşımda oyumuz, söz hakkımız eşit olmalıdır. Yani...

Salim Kaparkaçar alaylı kızgınlıkla söz atıp keser hemen.

SALİM KAPARKAÇAR – Kutlarım Sayın Kazyolan'ı! Öneriniz çok ilginç! Değerli ozan komünist kayınçonuz, bu renkli düşüncelerini size de benimsetmeyi başardı demek!

HALİM KAZYOLAN – (Kızgınlıkla sıçrayıp bağırır.) Terbiyeni takın! O ne biçim konuşma? Şimdi kayınçomdan da, senden de...

SALİM KAPARKAÇAR – (Kızgın) Kendi konuşmana bak, düşüncesiz adam... Ne demekmiş eşitlik? Allah'ın eşit yaratmadığı dünyayı kim eşit yapabilir?

Ortalık karışmıştır gene. Anlaşılmaz konuşmalar, bağrışmalar...

— Daha neler yahu!

— Canım onu demek istemedi.

— Ama birader...

— Doğru ama! Söylenecek söz mü şimdi bu yani... Yok, eşitlikmiş...

— Yeter be yahu...

HARUN TIRPANCI – Lütfen değerli arkadaşlarım... Böyle yaparsanız erteleyeceğim toplantıyı. Lütfen... Buyrun Sayın Bacıoğlu!

FERHAN BACIOĞLU – Şaşılacak şey değil aslında. Böyle bir yapının o arsada kurulmasıyla, çevredeki binlerce dönüm arazisinin nasıl kat katıyla değerleneceğini Kapancı bizden iyi bilir!... Yani arsayı bize bedava verir gene o kazanır. Yalnız bir sorun var! Kapancı'nın arsaları aslında Hazine arazisiymiş deniyor. Bu iş yargıda daha.

RAGIP KAPANCI – Bıktık bu kara çalmalardan! Yalan efendim, yalan! Tüm arsalarımız, üvey dedemizin sütninesi Paluze Sultan kalıtıdır. Kapı gibi padişah fermanı var elimizde. Vatan haini bir solcu gazetenin yaydığı bu çirkin savı, Bacıoğlu ne maksatla ortaya atıyor?

Bacıoğlu güler. Gene ortalık karışmıştır.

— Bize ne bu işten yahu?

— Bacıoğlu da amma yaptı şimdi!

— Ne var canım bunda...

RAGIP KAPANCI – (Hırsla bağırmaya başlar.) Gözünüzü açın arkadaşlar! Uyumayın! Uyumayın! Bugün benim arsala-

rıma göz dikenler, yarın sizin fabrikanıza, apartmanınıza, karınıza...

— Höst!

— Doğru söylüyor Kapancı!

— Tanrı korusun!

— Kapatın artık şu işi canım!

Konuşmalar uğultuya dönüşmüştür. Tırpancı kalemiyle masaya tık tık vurarak sessizliği sağlar. Salamon Tamhin kolunu kaldırmış, söz istiyordur.

HARUN TIRPANCI – Tamam! Yeter! Bitti bu iş! Kapatalım!... Söz Sayın Salamon Tamhin'in. Buyrun Sayın Tamhin!

SALAMON TAMHİN – Uzun sozi sevmem. Kapanci'nin arsalari uygundur. Başka oneri var mi; yok! Verelim bir yapi ortakliğina. Anlaşirlar Kapancı'yla; biter gider. Yapi plani çikinca ortaya, isteyen alabileceği kadar satin alir.

— Doğru...

— Uzatmayalım.

— Hangi yapı ortaklığı?

HARUN TIRPANCI – O kararı Kapancı ortaklığı verecektir, kuşkusuz...

Karanlık fonun aydınlanmasıyla, alacakaranlıkta toplantıyı izleyen DİPAŞ kurucuları, Polat, Dilaver, İmamettin görünürler. Üçü de giyimli, kuşamlı, işadamı kılığındadırlar.

RAGIP KAPANCI – Ön konuşmalara başlandı efendim. DİPAŞ diye bir ortaklık var. Güçlü, güvenilir ellerde.

FERHAN BACIOĞLU – Daha çok yeni o!

HARUN TIRPANCI – (Hiç duymamış gibi) Öyle mi? Nasıl güvenilir mi?

RAGIP KAPANCI – Namuslu, güvenilir ellerde. Güçlü!

HARUN TIRPANCI – Güzeeel, Sayın Kapancı. Siz uygun bulduğunuza göre, sorun yok. Gündem tamamlanmıştır. Toplantıyı kapatıyorum! Hepinize başarılar diliyorum!

DİPAŞ'ın üçlüsü öne gelip birlikte türkü söyleyerek sahnenin önüne çıkmışlardır.

BİRLİKTE -

Biz Çamlıca'nın üç gülüyüz
Soyguncuların bülbülüyüz
Birlikte gezer mal satarız
Milyonlara milyon katarız

DİLAVER DİLDÖKER -

Ben Dilaver Dildöker
Yalvarır kandırırım

(Dilenir biçimde açar elini)

Allah elden ayaktan düşürmesin
Allah ne muradınız varsa versin
Allah...

(Polat açılan eline vurup susturur.)

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER -

Ben uyutur kandırırım
Öyle yürür benim işlerim
Allahu Teâlâ varsılı varsıl
Yoksulu yoksul yaratmıştır
Değil mi mümin kardeşlerim

POLAT PATLATIR -

Onların kandıramadığını
Çizmemle uslandırırım

(Topuğuyla ezer gibi yapar.)

DİLAVER DİLDÖKER -

Bilmezsiniz bu imamettin ne hindir
Ödümü patlatır benim bu Polat Patlatır

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER -

Ne bundan hazzederim
Ne berikinden
Biri pislikte solucan
Öteki durmadan çifte atan nallı katır

POLAT PATLATIR –

Allah ikisinin de belasını versin
Düştük bir kez içlerine
Ben her yerde şanlı copuyla
Çizmeleriyle dolaşan
Polat Patlatır

Toplantıdakiler de kalkıp DİPAŞ'çılarla birlikte halay biçiminde türkü tuttururlar; Harun Tırpancı bir başında, Ragıp Kapancı öte başındadır halayın.

BİRLİKTE TÜRKÜ -

Önce biz, sonra devlet, sonra millet, yani siz!
Soframızda olan bu, yemeyin isterseniz!
"Çamlıca'nın üç gülü" şarkısının bitimi gibi,
Biz kan alırız kan satarız
İnsan alır insan satarız

Kısa bir "Döktürü... Oynayalım Kaşık Oyunu Hey" türküsünden sonra:

Bir gecekondu avlusu. Yanda kulübenin kapısı, öbür yanda komşu duvarı. Sokağa açılan bahçe kapısı. Emine çömelmiş, yerdeki leğende çamaşır yıkıyordur. Yanda, taş ocağında kaynayan tenekeden su alıyordur leğene. İçerden ağlayan bir

çocuk sesi gelmektedir. Elinde fileyle Ali, bahçe kapısından girer, ilerde çamaşır leğeni başındaki Emine'ye yaklaşıp elindeki torbaları gösterir.

ALİ – Şuna bak be! Yüz lira! Bir meyve alamadım; ateş fiyatına. Üzüm dört! Ne yapıyor bu millet, bilmem ki!

EMİNE – Millet ne yapacak; herkes keyfinde, eğlencesinde. Sen kendine bak!

ALİ – Ulan ben on yedi yıllık işçiyim. Gecekondum var. Karnımızı güç doyuruyoruz. Bu millet..

EMİNE – Bıktım senin bu milletinden. Herkes bizim gibi mi; işini biliyor...

ALİ – Yok canım; domatesi on kuruşa mı alıyor?

EMİNE – (Belini tutarak doğrulmaya çalışır.) Belim belim... Bir gün iki büklüm kalacağım valla genç yaşımda. Sen fabrikada çamaşır makinesi yap millete, benim teneke leğenlerde belim kırılsın.

ALİ – Biraz daha sabır Emineciğim! Önümüzdeki ay geliyor makinen. Biz sendika olarak...

EMİNE – Hay sizin sendikanızdan... Bir sen misin sendikayla uğraşan? Rahmiler de sendikacı...

ALİ – (Karısının çıkardığı bir büyük çamaşırı sıkmasına yardımcı olurken güler.) Ben de onlar gibi sendikacı olaydım değil mi? Herifin altında araba, karısının boynunda pandantif...

EMİNE – Aman patlasın arabası da, pantandifi de. Biraz rahat yüzü görelim, yeter.

ALİ – (Alayı sürdürür.) Suç sende Emineciğim. Süleyman'la evleneydin rahata kavuşmuştun.

EMİNE – Deli bok!

ALİ – Adam kapınızda dolaştı durdu. Koca kabzımal! Sen benim bilmiyor muydun çulsuz olduğumu? Son pişmanlık para etmiyor kızım...

EMİNE – Aaa, iyice fıttırdı!

ALİ – Aklın Süleyman'daysa...

EMİNE – (Elindeki çamaşırı savurur, vurur gibi, Ali gülerek ıskalatır.) Defol başımdan be! (Ağlayan çocuk sesi gelir içerden.) Hee, Süleyman'da! Alıp bohçamı gideceğim! Oğlanı da sana bırakacağım! Bu kızı da!

ALİ – (Gülüyordur.) Beni kime bırakacağın Emineciğim?

EMİNE – Sendikana!

ALİ – Hah, bir ben eksiğim sendikanın başında!

EMİNE – Bir sürü iş var, biz çeneye vurduk. Oğlan gelir şimdi okuldan, yemek yok daha.

ALİ – Aysel nerde? Rıfat'la değil mi?

EMİNE – Aman, tutturma kızla gene. Birsen'e söz vermişler. Gelirler nerdeyse.

ALİ – Beğenmiyorum ben bu... gidişi.

EMİNE – Ağbisisin diye soluk aldırmayacaksın kıza.

ALİ – Ne yapmışım ağbilik? O oğlanı gözüm tutmuyor!

EMİNE – Onun gözü de seni tutmuyordur, ne yapalım? Karışma işlerine! Evleneceğiz diyorlar.

ALİ – Benim akılsız kardeşim...

EMİNE – O senden akıllı; tasalanma!

ALİ – Benden akılsız kim var ki, sana göre?

EMİNE – Ben varım!

Emine çamaşırları asıyordur ki Aysel'le Rıfat girerler.

AYSEL – Hani bugün toplu sözleşmeye gidiyordun Ağbi?

RIFAT – Merhaba Ali Ağbi?

ALİ – Merhaba! Gidiyoruz işte! Gözcü mü, koruma mı ne olmuşsun şirketin işyerlerine diyorlar Rıfat Bey! Becerikli adamsın! Senden uygununu zor bulurlardı. Daha ileri de gidersin!

RIFAT – (Rıfat ne diyeceğini bilemez gibidir.) Sağ ol Ağbi!

Çamaşırları asan Emine dönüp kızgın bakar Ali'ye. Ali saatine bakar.

ALİ – Çıkayım ben de.

EMİNE – Geç bile kaldın!

ALİ – Hadin eyvallah!
AYSEL – Güle güle Ağbi; Allah kolaylık versin!
ALİ – Kolay olacağa benzemiyor.
RIFAT – Ne zorluğu olacak? Şeker gibi adamdır aslında Dilaver Bey. Vur ağzına, lokmasını al!
ALİ – (Kızgın, alaylı bakar.) Ağızlarına da... Vururuz bir gün.
EMİNE – Şimdiden başladın! Suçu sana yıkarlar sonunda bir şey çıkarsa. Ortalara atılıp dik başlılık etme!
ALİ – Çok yumuşak davranacağım! Şükürler olsun, tam on kilo domatese çalışıyoruz günde diyeceğim. (Bahçe kapısından çıkar.)
AYSEL – (Bir sessizlikten sonra) Görürsünüz, hır çıkaracak.
RIFAT – Oysa melek gibi adamlar; İmamettin Bey olsun, Dilaver Bey olsun. Biz işçiye karşı değiliz, diyorlar.
AYSEL – Ağbim çok dinler de böyle sözleri. Nasıl alay etti gizli gizli. Kafasına bir şey koydu mu Ağbim...
EMİNE – (Sertçe döner Aysel'e.) Ne olmuş Ağbinin kafasına? Onun kafası gibi bir iki kafa daha olsa sırtımız yere gelmez kızım.
AYSEL – Ben de bir şey demiyorum yengeciğim. Yani Ali Ağbim...
ALİ – (Tahta perdenin arkasında gülerek uzatır başını.) Ben burdayım.
EMİNE – (Bozulmuştur) Utan utan! Laf dinlemelere mi kalkıyorsun gizli gizli?

Ali gülerek çekilir. İçerden çocuk ağlamaları gelir gene.

EMİNE – Vah kızım benim, sefil oldun bugün. (Eve girer.)
RIFAT – Çok katı, çok sert bu Ali Ağbi gerçekten. Öyle de olmaz ki. Her şeye karşı çıkar. Hiç suyuna gitmek yok!
AYSEL – On dört yaşından beri çalışıyor o. Neler çektik biz, ne acılardan geçti ağbim, biliyor musun? Onun çok mu suyuna gittiler?
RIFAT – Biz de konakta büyümedik.

AYSEL – Ne sandın, biz şimdi konakta sayılırız. Bak, sen gecekonduyu beğenmiyorsun.

RIFAT – Nesini beğeneyim? Suyu yok, banyosu yok, yolu yok.

AYSEL – Banyolusu var. Otur da, her ay canavar gibi başına dikilsin ev sahibi!

RIFAT – Enayi değil ya adam, alacak parasını. Dünya böyle kurulmuş kızım. Ev sahibi ol, sen dikil kiracının karşısına!

AYSEL – Kolaydı ev sahibi olmak!

RIFAT – Kolay, zor; başka yolu var mı? Göreceksin! Kat kat apartmanlarla dolacak bütün bu alanlar.

AYSEL – Başladın gene. Senin bu düşlerinden...

RIFAT – Düş ha! Bir tek boş arsa, tarla, kalmayacak burda.

AYSEL – Kaldı mı ki? Her yan doldu gecekonduyla.

RIFAT – Bütün bu gecekondu arsaları Kapancıların tapulu malı. Yakında yol göründü buradakilere!

AYSEL – (Şaşırır.) Gecekondularımızı mı yıkacaklar?

RIFAT – Elin arsasına ev yapacaksın; sana mı bırakacaklardı? Dünyanın en büyük iş merkezi işte bu alana yapılacak.

AYSEL – Sen nereden biliyorsun?

RIFAT – Ben bilirim Ayselciğim! Sırası gelmeden söylemem!

Bakışırlar.

RIFAT – DİPAŞ Yapım ortaklığının tam yetkili yönetim kurulu başkanı Polat Patlatır... (Övünerek ekler.) Hemşerimiz olur! Beni yeni işime koyan da onlar! Karısı Şahinde Hanım seni soruyor. Bir gün götüreceğim seni de. Bekliyorlar.

AYSEL – (Ağlamaklı) Peki, ne olacak bu millet, bu çoluk çocuk?

RIFAT – Bize düşen kendi çocuğumuzu düşünmek. Herkesin çoluk çocuğunu ancak yüce Tanrı düşünür! Ben seni, doğacak çocuğumuzu banyolu evde yaşatmanın yollarını düşünüyorum Ayselciğim. Bizim görevimiz o!

Rıfat öne çıkıp türküsünü söyler.

RIFAT –

Sen kimsin ki karışacaksın yüce Tanrı'nın işine?
Tapulu toprağına adamın nasıl ev yaparsın?

Aptallar düşmüş, olmayacak işlerin peşine!
Tapuları uydurmaymış Kapancıların!
Diyelim öyle...
Düzen vermek sana mı kaldı dünyanın gidişine
Kimin haddi burnunu sokmak, haaşaa, Tanrısal yazgı işine?
Aylarca işsiz süründüm okuldan çıkınca
Güçbela temizlikçi oldum fabrikada
Gözcü atandım şimdi tüm çalışanların başına!
Kötü yola sapmayanı yalnız bırakıyor mu?
Bak şu güzel Allahımın işine!
Sabretmeyi bilmiyorsa
Ya inançsız zındıktır
Ya aklından zoru var!
Benden söylemesi
Takılmayın böylelerinin peşine!
Yakında başlanacak yıkım işine
Kararır.

***

Gece. Sokak ışıklıdır. Karşıdan, elinde çantasıyla gelen Avukat Kerim Güven, bahçe kapısını vurur. Rıfat çıkar.

KERİM – Ali burada mı?

RIFAT – (Şöyle bir bakar. Başını sallar, içeriye seslenir.) Aliii. (Ali çıkıp Kerim'i görünce heyecanlanır.)

ALİ – Hoş geldin Kerim Ağbi! (Kapıyı gösterir.) Buyrun!

KERİM – Girmeyeceğim Ali. Hiç vaktim yok.

Yürümeye başlarlar. Ali'nin çektiği kapıdan Rıfat'ın çıkıp peşlerinden bir süre baktığı görülür.

KERİM – İyi haberleri vereyim diye geldim. Bu işi kurtardık gibi. Kapancıların Paluze Sultan mülkü diye gösterdikleri arazi, yani bütün bu alanlar Hazine'nin aslında. Padişah fermanı ancak taa bilmem neredeki bir iki dönümlük tar-

la için. Geri yanı gasp edilmiş. Siz yıllardır vergi ödediniz. Onlar bir kuruş ödememişler. Hak sizin.

ALİ – (Çok sevinir.) Bu iş bitti yani Kerim Ağbi!

KERİM – Acele etme Ali. Biz bunu el altından öğrendik. Bu ülkede haklı iş kolay bitmez oğlum. Geciktirip uzatmaya, sizleri de yıldırıp kandırmaya çalışacaklar. Ben acele onun için uğradım. Yapmayacakları pislik yoktur. Aman dayanın! Milyar dolarlar dönüyor bu işte.

ALİ – (Heyecanlı) Dayanacağız! Başka yolumuz var mı Ağbi?

KERİM – Yok! Herkes biliyor mu bunu?

ALİ – Öğrenirler!

KERİM – Öğrenmezlerse çok şey yitirecekler. (Saatine bakar.) Hemen gitmem gerek. Arkadaşlar bekliyor.

El sıkışıp ayrılırlar.

ALİ – Sağ olun ağbi!

KERİM – Sağlıkla kalın!

Uzaklaşır. Ali eve girer. Rıfat'ın kapıdan uzanan başı uzaklaşan Kerim'dedir.

Kararır.

***

Avluyu çevreleyen tahta perdelerin arkasında buldozer, ekskavatör sesleri, gürültüler, bağrışmalar, gittikçe artan biçimde yükselmeye başlamıştır. (Olanak varsa, arkada perdede büyük makinelerle gecekondu yıkım görüntüleri geçiyordur.)

Kadın erkek, çoluk çocuk avluya doluşmuştur. Ali, kucağında bebesiyle Emine, Aysel içlerindedir. Rıfat da aralarına karışır. Tahta perdenin arka yanında görevliler hoparlörle bağırıyorlardır.

HOPARLÖR – Sevgili Yurttaşlar! Direnmeniz boşuna. İyilikle boşaltın! Başınıza yıkmayalım!

— Başımıza yıkın! Çıkmıyoruz! Bunca yıllık evimiz bizim.
— Çoluk çocuk sokaklarda mı kalacağız?
— Haydi yıkın!

HOPARLÖR – Yasayı çiğniyorsunuz! Uyarıyoruz sizi. Yaptığınız ağır suç! Başkasının tapulu toprağına ev yapmak suçtur.

ALİ – Yalan! Tapu mapu uydurma hepsi. Avukat her şeyi söyledi bize. Dava yargıda.

HOPARLÖR – Yargı kesin kararını verdi. Çıkın! Yıkacağız evleri.

Koro gibi tempoyla başlarlar.

— Çıkmayacağız! Çıkmayacağız! Çıkmayacağız!

Tahta perdenin arkasından Dilaver Dildöker'in yükselip dikildiği görülür. Bir sessizlikten sonra Dilaver en dilenci ağzıyla yalvarır gibi bir sesle başlar ağırdan.

DİLAVER DİLDÖKER : Sağ olun sevgili, değerli yurttaşlarım. Acıyıp beni dinlediğiniz için yüce gönlünüze göre versin her şeyi yüce Allah! Altın gibi yüreğinize sığınıyorum sizin! Buranın savaş alanına dönmesine ne olur izin vermeyin benim sevgili kardeşlerim! Çoluk çocuğunuza acıyın! Kendinize acıyın. Bize de acıyın ki, Allah da sizlere acısın!

Gecekonducular şaşkın bakıyorlardır.

ALİ – Kim bu adam yahu!

RIFAT – Bu yöredeki tüm yapımlar için özel anlaşma imzalanan DİPAŞ'IN ortaklarından Dilaver Dildöker! Görüyorsunuz, şeker gibi adamdır işte böyle!

ALİ – Ne şekeri be? Düzenci herifin biri bu!

Rıfat bozulur.

RIFAT – Ali Ağbi etme!

ALİ – (Bağırır.) Senin neyine acıyacağız? Üstümüze gelmeyin!

DİLAVER DİLDÖKER – Batarız sevgili kardeşim, bu iş durursa billahi batarız. Önünüzde diz çöküp yalvararak o sıcak yüreklerinize sığınıyorum. Etmeyin, kıymayın bize! Bize de yazık değil mi? Batarız.

ALİ – Ulan düzenci herif.

Yerden bir taş alıp fırlatır. Rıfat önüne geçip göğüsleyerek durdurmaya çalışıyordur.

RIFAT – Yapma Ali Ağbi!

ALİ – Çekil ulan! Ali Ağbinden de, senden de...

Ötekiler de taşlamaya başlarlar. Dilaver Dildöker inip kaybolur. O anda da havaya sıkılan silah sesleriyle yıkım makinelerinin gürültüsü başlar. Tahta perdenin arkasından Polat Patlatır yükselip çıkar ortaya. Gözlerini dikmiş kızgın bakıyordur. Başını sallıyordur ağırdan. Bir anlık sessizlikten sonra bağırmaya başlar.

POLAT PATLATIR – İyilik yaramaz size! Kalın kafalarınıza. (Çıkarıp copu, sallar.) İlle de inecek kafanıza değil mi? O ki onu istiyorsunuz, peki...

Rıfat tahta perdenin önüne fırlayıp sırtını Polat'ın yanındaki duvara verir. Saldırıya kalkışan avludakileri durdurmak için kollarını açmıştır.

RIFAT – Arkadaşlar. Durun!... Yapmayın!... Ali Ağbi!...

Kimsenin dinlediği yoktur.

POLAT PATLATIR – Defolun, ahlaksız, saygısız, insanlıktan nasipsiz herifler! Sizi, yasa tanımaz, vatan hayını, millet düşmanı!...

Öndeki Ali'nin, yanındaki karısı Zeynep'in atmasıyla başlayan taş yağmuru altında sözünü tamamlayamaz. Öne fırlayan Zepnep'in "Namussuz pezevenkler!" diye fırlattığı taşı kafasına yiyince düşüp görünmez olur. Silah sesleri, makine homurtularına karışır.

Buldozerlerin duvarlara çarpıp zorladığı, her yerin sallandığı, ağlayan, bağrışan çocuk, kadın seslerinin yükseldiği anda avlunun öteki yanından cep telefonuyla konuşan İmamettin Ninnisöyler'in girdiği görülür.

Birden makineler durmuş,silah sesleri kesilmiştir.

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Tamam, bekleyin! (Telefonu kapatır. Yüksekçe bir yere çıkıp halka döner.) Bre Allah'ın mübarek kulları! (Dönüp bakan kalabalığa konuşmaya başlar.) Değerli din kardeşlerim! Allah rızası için önce beni dinleyin! Nedir bu yaptığınız?

ALİ – Onların yaptığını görmüyorsun da bizi mi görüyorsun?

ZEYNEP – Vicdansızlık etme be adam, sakalından utan!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Haaşaa! Önce onlara söyledim. Bu yaptığınızla Allah'ın gönlüne güç getirirsiniz, dedim. Size de söylüyorum işte. Bırakın elinizdeki o taşları. Taş ancak Hac günlerinde Mina'da şeytana atılır.

ZEYNEP – Bunlar şeytan değil mi?

ALİ – Şeytana bile çarığı ters giydirir bunlar!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Günaha giriyorsunuz evladım. Kimin ne olduğuna ancak yüce Tanrı karar verir.

ALİ – Sen ne karışıyorsun bu işlere be adam?

Rıfat atılıp yanıtlar.

RIFAT – İmamettin Ninnisöyler! DİPAŞ'ın kurucularından.

ALİ – Anlaşıldıı!

RIFAT – Bildiğin gibi değil Ali Ağbi. Dini bütün, derin bir hocadır İmamettin Bey. Onun bunun çıkarına değil, Allah için konuşur.

ALİ – Belli Allah için konuştuğu!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Bak evladım. Size haksızsınız demiyorum!

ALİ – Haksız değilsek, söyleyin, çekip gitsinler!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Nasıl giderler bre benim Müslüman oğlum? Onların da hakkı var. Siz onları düşüneceksiniz, onlar da sizi düşünecekler ki, Yüce Allah da hepimizi düşünsün!

ALİ – Hiç bizi düşünür mü onlar? Düşünsünler görelim!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Siz çok heyecanlı bir kişisiniz evladım. (Cebinden çıkardığı büyük bir kâğıdı açar, gösterir.) Buyrun! Düşünürler mi, düşünmezler mi, kendiniz görün!

ALİ – Neymiş bu?

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – DİPAŞ-TIRPANCI ortaklıklarının aralarında imzaladıkları yapı anlaşmasının sizlerle ilgili ek maddeleri.

Kalabalık ilgiyle çevresine toplanmaya başlamıştır İmamettin'in.

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Bakın burada ne diyor? O topraklarda oturanlara, yapımların bitiminde uygun bir kat verilmesi için kendileriyle topluca anlaşma imzalanacaktır.

Ağırdan sevinç benzeri bir mırıltı başlamıştır.

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Sizi de düşünenler var demek! Yapacağınız tek şey bir imza atmaktı. Karşı çıkan şeytanlara uydunuz!

ALİ – Biz avukatımızla konuşmadan imza mimza vermeyiz. Davayı kazanıyoruz dedi bize avukatımız.

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – (Üzülmüş gibidir.) Avukatlar hep öyle söyler evladım. Cehennemin en dip katındadır avukatların yeri. Kimdi sizin avukatınız?

ALİ – (Bir duralar.) Kerim Güven.

İmamettin üzülmüş görünür.

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Evet, gerçekten iyi avukattır. Biz de tanırız. (Duraksamadan sonra) Ama yazık etti kendine.

Bir süre karşılıklı bakışırlar Ali'yle.

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Yıkıcı, bölücü eylemlerinden ötürü tutukladılar onu bu sabah.

ALİ – Olamaz!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Evet, güç inanıyor insan. Evinde, yazıhanesinde bir sürü yasak yayınlar, silahlar bulunmuş!

ALİ – Yalan!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Bilemeyiz evladım. Her şeyin en doğrusunu Allahu Teâlâ'dan başka kimse bilemez! O ne

yazdıysa o olur. İmzalarınızı atın, sıcak evlerinize kavuşun. Ne yolunuz var, ne kanalizasyonunuz. A mübarek Müslümanlar, minareli, kubbeli, musalla taşlı bir caminiz bile yok! Her şey yapılacak. Yüce Allahımız inatçıları sevmez. Atın imzanızı en tatlısıyla bitsin bu iş! En büyük günah kan dökmek.

Çevre gevşemiştir. Ağırdan "Tamamdır, bitsin bu iş" mırıltıları başlarken Ali atılır.

ALİ – Aldatıyorlar bizi. İnanmayın bu adama arkadaşlar! Avukatımız...

Ali'nin "avukatımız" sözüyle dışardan irkiltici silah sesleri, şok bir patlamayla makine motor gürültüleri yükselir. Donup kalmışlardır. Aysel döner ağır ağır sahne önüne gelir. Seyircilere bakar bir süre.

AYSEL (Sözcüklere bastırıp vurgulayarak) İnanmayıp da ne yapalım? Doğrular bizden yanaymış! Ne yapalım o doğruları, işimize yaramıyorsa?

Türküsünü söylemeye başlar.

AYSEL –

Banyolu sıcak bir evde büyüsün bebeğim
Arsasından bankasından bana ne?
Soygunu yapanlar, yalanı söyleyenler utansın!
Ne yapalım inanmayıp da?
Çok mu benim istediğim?

Anne olacağım
Toz toprak içinde mi büyüsün bebeğim?

Müzik birden, alay eder gibi patlar:

Döktürü döktürü döktürü döktür de döktürü
Döktürü döktürü döktür de oynayalım kaşık oyunu hey!
Döktürü döktürü.

BİRİNCİ BÖLÜMÜN SONU

İkinci Bölüm

Arkada gökdelenleriyle yepyeni bir kent görünümü. Ortalarında hepsini aşan büyüklükte bir yapı. Üstünde çarpıcı ışıklandırmayla kocaman "Uluslararası Ticaret Sarayı". Bitişiğinde aynı boyda İngilizcesi. Yazının altında, gene iki dilde açılış tarihi... Yakın çevresinde yedi sekiz katlı blok yapılar. Her yan pırıl pırıl ışık içinde. Işıklar ağırdan kararır.

Öndeki boş, çıplak alanda Toprak Ana çıkar ortaya (topuklarına varan dağınık, parlak saçları, fantastik, çıplak giysileriyle olgun, güzel bir kadındır belki! "Tartışılacak!")

TOPRAĞIN TÜRKÜLERİ 1

Toprak ana:
Biz ki toprak anayız
Taşı toprağıyız doğanın

Ateşli kayalardan geldik
Sütle dolar taşar memelerimiz
Bin bir bebek geniş kalçalarımızda
Ne dert var bizde ne tasa
Herkes döner bize gelir, istesin istemesin
En gizemli bilmeceler bizde saklı
Hangi doğru çıkabilirdi ortaya
Bilinmezler bizde olmasa.

Her yanımız börtü böcek
Balığımız, timsahımız,
Kurdumuz, kuşumuz, kelebeklerimiz, ağılı yılanlarımız
Filler, ceylanlar ormanlar dolusu
Yüce dağ başlarımızda alıcı kuşlar
Uçar uçar gelir bize konarlar
Ateş bizden su bizden
Ağaçla donattık her bir yanı
Bir de insanlarımız
Tepemizde bildim deyip
Çevresine aptal kurnaz, en yabanıl bakanı
Ne dert var bizde ne tasa
Kim neyi bulup çıkabilirdi
Anahtarı bizde olmasa.

Şu arkada pırıl pırıl sıra sıra yapılar
Camı çeliği bizden
Tahtası çimentosu kumu kireci bizden
Kapış kapış ettiler her bir yanı
Tepemde insanlar bildim deyip
Çevresine aptal kurnaz, en yabanıl bakanı
Doğruları görmek sanki ona yasak
Yalanımız yok her yanımız gerçek bizim
Hangi doğru atılırdı ortaya
Bilinmezlerle dolu olmasak.

Işıklar kararırken, oyun boyunca bir tür alaylı yabancılaştırma olarak kullanılmış "kaşık oyunu" türküsünün "döktürü"sü patlar:

Döktürü döktürü döktürü döktürü de
Oynayalım kaşık oyunu hey.

Davullar, dümbelekler, zurnalarla şamatalı, fanfarlı, bandolu bir şenlik havasında, boyalı, gülünç giyimli, tuluat ibişi kılıklı üç insanla halk dalmıştır sahneye. Ellerinde bayraklar, sancaklar, sloganlar yazılı levhalar, pankartlar.

Alanın üç köşesine, üç konuşma kürsüsü konmuştur. İbişler fırlar kürsülere. Yüzleri salona dönüktür. Kürsüde, yüksekte oldukları için, yapacakları pandomimler göze çarpar biçimdedir. Boyalı yüzlerinden bile tanınırlar. Birbirine karışan konuşmaları hoparlörden verilir. Arkası salona dönük dinleyiciler sürekli bağırışıyorlardır.

— Yaşa Dilaver Bey!
— İmamettin Bey nur ol!
— Aslan Polat Abi vur! (Ara sıra masayı yumruklar.)

(Dikkat: Her şey tam bir parodi havasında.)

Hoparlörden karmakarışık konuşmalar:

— Allah sizlerden razı olsun! Allah ne muradınız varsa versin! Sizlerin himmetinizle yüce Allah'ın rahmetiyle bugünlere geldik, işte karşınızdayım; içi en insancıl acıma duygusu ile yanıp tutuşmuş, yürekleri pırlanta gibi nur olmuş insan kardeşlerim benim! Acıyanlara Tanrı da acır. Tanrı da acır. Allahu Teâlâ'nın sonsuz rahmeti, merhameti üstünüzden hiçbir gün eksik olmasın!
— Esselamünaleyküm, iki dünyada Allahımızın lütfuyla bize inandınız, güvendiniz, bizler de o kutsal güveninizle varımızı, yoğumuzu, sizler için bu topraklara döktük, işte gördüğünüz gibi bu büyük, mutlu güne hep

birlikte vardık mümin kardeşlerim! Yüce Allah siz mümin kardeşlerimizin her daim yanında olsun. Âmin! Şeytanı laine lanetler olsun! (İnceden *Kuran* sesi: yasin velkuranıl hakim inneke leminel...)

— Bin bir özverili alınterimiz, emeğimizle, kafamız, düşüncemiz, en yurtsever duygularımız, tüm varımız, yoğumuzla ulaştığımız, hepinizi mutlu eden şu yüce günümüzdeee... Ortalığa fitne sokmaya kalkışacak akıl yoksunları, ahlâk düşkünleri, din-vatan düşmanları, bölücüler önce şunu bilsinler ki, en uyanık çelik gibi gücümüz her vakit onların tepesindedir, tepelerinde olacaktır! Bu kutsal topraklar hiçbir gün sahipsiz olmadı; bugün de sahipsiz değildir arkadaşlar!

Üç ayrı ağızdan birbiriyle kesişerek çıkan bu palavra sözlerin tümünü kullanmak koşul değildir. Güne uygun sözler de eklenebilir.

Konuşmalarla gürültülü, şamatalı bu alan toplantısı, panoramik bir görüntüde, birbirine ekli gibi çok çabuk biçimde oluşup bitmelidir. Son konuşma ile birden sesler kesilir. Kararır.

Ön aydınlanmıştır.

KERİM – Gün onların oğlum. Ne yapılabilir ki? Dayanamadınız, sonucuna da katlanacaksınız. Çürük çarık da olsa, yapılar çıktı ortaya. Tapu da veriyorlar. Daha ne istiyorsunuz?

ALİ – Alay etme bizimle Kerim Ağbi! Kaç kişiye ev veriyorlar ki. Evleri çabuk vereceğiz, "İslami sermayeye ortaksınız" diyerek uyduruk hisse senetleriyle imza attırmış birileri bizim bir sürü aptala. Çoğunun hakları baştan uçtu gitti.

KERİM – Peki oğlum, siz niye o gün?...

ALİ – Bizi kim dinler Kerim Ağbi? Siz tutukluydunuz; derdimizi anlatacak adam nerdeydi? Sendika avukatlarıyla konuştuk. Korkutmuşlar milleti; vekâletname vermiyor

kimse. Ne yapsın avukatlar? Sizden kaç kişi birden tutuklandı o zaman, biliyorsun. İki kişiyi sokak ortasında vurdular aşağı mahallede. Bölücüymüşler; işleri onlar karıştırıyormuş... Deliller yetersiz deyip bıraktılar itleri; herifler ortada dolanıyor!

Kerim, düşünceli kalır bir an.

KERİM – Evi alanlar...

ALİ – Dışı başkalarını yakıyor, içi bizi Ağbi! Kireçleri dökülür. Kapılar, pencereler kapanmaz. Tuvaletler, banyolar akar, doğru dürüst çalışmaz. Tapu filan da yok daha! Oturma izinlerini baskıyla, büyük paralar yedirerek almışlar. Zemin incelemesi yapılmamış, temel zayıf; gereği derinlikte kazılmamış. Demiri, çimentoyu çalmışlar. Betonu kötü. Deprem sözü dolaşıyor. Bu yapılar depreme dayanmaz diyormuş mimarlar. Eve girmeye korkuyorlar. Girmeyip de sokakta mı yatacaksın? Deprem olmasın diye dua etmekten başka yapacak şeyi yok milletin.

Kerim dalgın, suskundur.

ALİ – Ne diyorsun Kerim Ağbi?

Kerim uyanır gibi bakar Ali'ye. Acılı bir gülümsemeyle,

KERİM – Ne diyeceğim oğlum? (Tek tek bastıra bastıra) "Şeytan'la sofraya oturanın kaşığı büyük olacak!"

ALİ – (Sessiz bakar.) Anlamadım.

KERİM – Siz anlayana kadar bu oyun sürer Aliciğim! Ya (gülerek *Kuran*'a başlar gibi "Euzubilla hümineşşeytanırracim!" diye taşlayıp koca kaşıklı şeytanları kovarak kendi sofranı kendin kuracaksın, ya da bu biçimde şapa oturacaksın! Daha da anlamadınsa toprağı dinle!

Atletik yapılı iki genç adam, iki yan kulisten sahneye fırlar, kollarını birbirlerinin omzuna atıp dayanışma durumuna geçerler.

TOPRAĞIN TÜRKÜLERİ 2 –

Toprak Ana'nın çocukları biz
Bizde yalan yok
— Ben çimento
— Ben demir
Güzel türkülerimiz
Birlikte söylenir

Limanlar, köprüler,
Barajlar ki ekmek ambarınız
Koyaklara sığmaz
Gökdelenler akıl almaz sayıda
Tümü sırtımızdadır bizim
Biz hep dimdik, sarmaş dolaş

Şeytanları kovun sofranızdan
Kaşık oyunlarıyla çala çırpa parçalarlarken bizi

İkisinin de kolları gevşeyip ağırdan iki yana düşer. Yıkıldı yıkılacak sallanır gibi güç duruyorlardır ayakta...

Kaşık oyunlarında
Tanrı varmış, yokmuş
Ne umurlarında
Allahları peygamberleri hırsızlıktır paradır
İki cihanda yüzleri
Marsıktan da karadır

Niye boş boş bakarsınız
Sımsıkı sarılmadan birbirimize
Bizler ayakta duramazsak
Sizler ne yaparsınız?

Gene eski dayanışma durumuna geçerler. (İkili "marş" havasında belki.)

Ben çimento-kum-beton
Ben demir-çelik
Yalan dolan yok bizde
Ne gelirse toprak anadan gelir
Mutlu türküler omuz omuza
Ancak birlikte söylenir

Uluslararası Ticaret Merkezi, Büyük kapı. Arkadaki parıltılı büyük ana kapı açılmıştır. Işıklar, müzik, patlayan flaşlar. Şenlik havası...

Birinci bölümdeki toplantıda tartışıp karar alan tüm varsıllar eşleri, dostlarıyla gelip büyük kapıdan ana yapıya girerken, televizyon yayını yapan konuşmacı, gelen kişileri övgüler içinde seyircilere, hoparlörden uğultu içinde çabucak duyurur.

MUHABİR – Sayın seyircilerimiz, Özgürlük Anıtı Dünya Ticaret Merkezi'nin tarihsel bu açılış gününde, öylesine büyük bir kalabalık var ki, çoğu hepinizin bildiği çok ünlü kişilerin, salt adlarını vermekle yetineceğiz. Sayın Harun Tırpancı ilk gelenler arasında. Ragıp Kapancı, Salim Kaparkaçar, Halim Kazyolan... Evet, Salamon Tamhin'in yanında IMF Türkiye Koordinatörü Mister G.P. Omar Yermisin, hemen arkasında Ferhan Bacıoğlu, Halim Kazyolan'ın ardında DİPAŞ'ın ünlü ortakları Polat Patlatır, Dilaver Dildöker, İmamettin Ninnisöyler, yanlarında eşleriyle... Evet, Amerikan Ticaret Odaları Başkanı Mister Gozden Sürmeçalan, Dünya Ekonomik İşbirliği Evrensel-Traditional Üçkâğıtçılar Avrupa Birliği...

Alkışlar artmıştır, sesi duyulmaz olur. Yerinde, sessiz film gibi elini kolunu da oynatarak konuşmasını sürdürüyordur. Medya, kameralar, flaşlar, Türkçe, yabancı diller karışımı konuşmalar, gülüşmeler, kahkahalar, fısıldaşmalar... Işık oyunlarıyla müzik...

Devinimli kalabalık üzerinde arkadaki büyük kapı kapanır. Önde yalnız korumalar dolaşıyordur.

Sahnenin Ön Bölümünde Alan

Polis Polat'ın karısı, yüksek topuklu iskarpinlerine uyumsuz bir tuvalet içinde, saçlar permanantlı, aşırı makyajlı, görgüsüzlük anıtı gibi gülerek gelir sahneye. Seyircilere bakar.

ŞAHİNDE (POLAT'IN KARISI) – Tanımadınız değil mi? Ben Şahinde ayol! DİPAŞ YAPI HOLDİNG'in ortağı, Yönetim Kurulları Genel Başkanı Polat Bey'in eşi. Şaşırmanız doğal! Sizinle tanıştığımızda polis Rüştü'nün karısıydım. Evet, neredeeen nereye! Rabbime şükürler olsun, o izbeden de, tüm sıkıntılarımızdan da kurtulduk bir anda; bugünlere kavuştuk. Oyun başlamadan bir iki şey söyleyeyim, dedim. Bütün bunlar, doğal ki, Yüce Tanrı'nın takdiri, ama aynı zamanda Polat Bey'in yolundan hiç şaşmayan büyük aklı, mesleğine, ahlakına sapmaz bağlılığı sayesinde oldu. Önceleri değerini bilemedim; doğru! Ee, erkek aklı başka! Şunu bilir, şunu söylerim:

— Kadın kadınlığını bilecek
— Sırasında canı yanıp başkaldırsa da
— Aklını hemen başına toplayıp
— Boynunu kıracak
— Erkeğinin önünde eğilecek
— (İşaretparmağını uzatarak) bir de...

AYSEL – Şahinde Abla...

Aysel'in atılarak girip sözünü kesmesiyle Şahinde irkilmiş gibi bozularak döner. Bir duralayıp yukarıdan bakışla alır.

ŞAHİNDE – Sen misin kız? Hayrola, ne var?

AYSEL – (Ezik, çekingen.) Şahinde Ablacığım, bağışlayın beni. Ne olur, kusuruma bakmayın... Sizi rahatsız etmek istemezdim.

ŞAHİNDE – (Sinirli tersler) Aman anladık, uzatma! Neymiş, tam bugünde dikildin karşıma...

AYSEL – (İyice dili dolanır gibidir.) Biliyorum Ablacığım da... Şey... Diyecektim ki... Siz iyi yürekli ablam olarak... Ali Ağbimlerin katındaki duvarlar hiç değilse şöyle bir onarılmazsa...

ŞAHİNDE – (Kızgınlıkla keser.) Günaha sokma insanı. Başlayacağım şimdi Ali Ağbi'nden, de, duvarından da. Kırk kez dedim sana; bizim bu işlere aklımız ermez. Polat Bey duysa, kocan için de iyi olmaz. Daha ne yapsın Polat Bey; en iyi dairelerden birini size verdi. Fabrikada kenef temizliyordu kocan, alıp efendi yaptı onu; tüm korumaların başına atadı.

AYSEL – Sağ olsun! Uzun yaşam versin Tanrı size de ona da. Kendimiz için demiyorum ablacığım. Bizim yan duvar da çatlak ama, Ağbimlerinki vallahi başlarına iniyor. İki çocuklarıyla...

ŞAHİNDE – (Çok kızar.) Ağbinin sözünü et de, Polat Bey kocanı da kovsun işinden. Onu mu istiyorsun?

AYSEL – Tanrı korusun Ablacığım...

ŞAHİNDE – Sen kendini korumasını bilmezsen, Tanrı da korumaz seni... Aaa, yeter ayol!... Yüz verdim mi astarını istiyorlar! Kocan nerede senin?

Gerilerden Rıfat çıkar ortaya. Kaygıyla bakarak yaklaşırken,

ŞAHİNDE – Kendisi gelmiyor da seni mi gönderiyor?

AYSEL – O gönderir mi hiç Ablacığım? Duysa...

ŞAHİNDE – Kocandan gizli mi yapıyorsun bu işleri?... Ayıp ayıp!... Utan!... Siz de böyle yaparsanız...

Şaşkın kalmıştır Aysel. Arkadan yaklaşan Rıfat'ı görür Şahinde...

ŞAHİNDE – Kuzum ne biçim sorumlu korumasın sen? Daha karından koruyamıyorsun bizi!... Böyle mi gözlüyorsun çevreyi?...

Şahinde kızgın dönüp çıkar.

RIFAT – Ben sana kaç kez söyledim; bu işlere karışmayacaksın!

AYSEL – (Korku içinde hıçkırarak) Ben kötü bir şey demedim ki... Ali Ağbimlerin...

RIFAT – Hay Ali Ağbi'nden de, senden de şimdi. Çık buradan...

AYSEL – Duvarlar çatlak. Sabah oradaydım; yukarının bütün pisliği çocukların üstlerine boşandı. İnsan olan...

RIFAT – İnsanından başlayacağım. Çık be kadın!... Ne akılsız şeysin sen!

Aysel bir şeyler diyecek gibiyken...

RIFAT – Hâlâ konuşuyor... Defol git buradan! Ekmeğimizden mi edeceksin bizi?

Sürükler gibi dışarı çıkarırken Ali çıkar karşısına. Rıfat duralar. Aysel çökmüş ağlıyordur. Ali eğilip kardeşini kaldırır yerden.

ALİ – Git evine!...

Aysel ağlayarak çıkar. Ali, aşağılayarak şöyle bir bakar Rıfat'a, dönüp sahne önüne doğru yürürken Rıfat keser yolunu.

ALİ – Çekil yolumdan, sana diyecek sözüm yok benim.

RIFAT – Konuşamazsın!

ALİ – Herkes konuşur, ben konuşamam, öyle mi?

RIFAT – Konuşma bitti. Oyun başlayacak şimdi. İzin veremem Ağbi!

ALİ – Senden izin isteyen kim?

RIFAT – Görevliyim. Bu tarihsel günlerde atandım bu işe. Sorumlu olurum sonra; konuşturamam seni!

ALİ – Çekil ulan!

Elinin, kolunun tersiyle iteleyip savurunca Rıfat tökezleyip sırtüstü düşerken...

Hemen bitiveren iriyarı üç kişi, Ali'yi kollarından tutup sürükleyerek dışarı atarlar.

Arkada, ayakta dimdik kızgın bakan Polat, Ali dışarı atılınca dönüyordur ki, duralayıp kalır. Ali'nin çıkarıldığı yerden karısı Emine girmiştir. Gözleri kızgınlıkla, tiksintiyle dolu biçimde Polat'tadır. Kaya parçası gibi kocaman bir taş vardır elinde. Donmuş gibi kımıltısız, düşmanca bakıp kalırlar bir süre. Işıklar kararır.

Tiyatronun anonsu duyulur: "Oyunumuz başlamak üzeredir..."

Tüm sahnenin ışıklanmasıyla arkadaki "Dünya Ticaret Merkezi"nin kocaman ön kapısı açılır. Büyük salondaki gürültülü kalabalık, varsıllar, yabancılar, medya, basın, patlayan flaşlarla sahneye dolar.

Alkışlar arasında, önünde uzun, geniş dikdörtgen masanın konduğu mikrofona Harun Tırpancı çıkar.

HARUN TIRPANCI –
Unutmayalım ki,
Her şeyin üzerinde
Tanrı'ya şükürler olsun
Temel hakkımız özgürlüktür
Yeni dünya düzeninde
Özgürlük de...
Her şeyden önce
Doldur
Doldurabildiğince

Belinden çıkardığı tahta görünümlü metal kaşığı havaya daldırıp içer...

HARUN TIRPANCI – Doldur doldurabildiğince...
HARUN TIRPANCI –
Ooohh! Budur işte!
(Yineler) Ooohh! Öldüm beee!

DIŞARIDAN SES – Ver biraz da biz ölelim!
HARUN TIRPANCI –

Kap kaşığını sen de gel
Aval aval ne bakıyorsun enişte!
Kaşığın mı yok
E, özgürlüğü n'apçen sen
Niye gezersin insanım diye
Bir kaşığın bile yoksa
Kime ne be
Donsuz poponu yılan soksa

Dediğini pek beğenmiştir. "Hi hi hi" diye itici biçimde arsızca sırıtır. Masaya atlar, havayı kaşıklayıp kafasına dikerken döktürüsüne başlar.

HARUN TIRPANCI – (Kaşığı dikip içerken) Oooohh... Oynayalım kaşık oyunu hey!

(Bu sahneler bir koreografla düzenlenmelidir.) Kaşık oyunu boyunca, kadınlı erkekli spikerler, dansla ilgili açıklama yapar gibi, çeşitli dillerde, dünya ekonomik-politik durumuna ilişkin uyduruk haberler yayıyorlardır.

Masaya ellerinde birkaçı kocaman, çeşitli boylarda tahta kaşıklarla fırlayıp oyuna katılan varsıllar, birbirleriyle yarışır gibi, kaşıklarını havaya daldırıp yanlarına, önlerine, sırtlarına, başlarına keyifle boşaltıyorlardır. Çatışmalar başlar. Kaşık kaşığa eskrim numaralarında kılıç savaşlarına girişirler. Küçük kaşıklar kırılır. Kaşığı kırılanlar masadan, alandan, yıkılarak çıkar.

Masada koca dev kaşıklı Tırpancı, Tamhin, Kapancı, Kaparkaçar, dört beş de yabancı kalmıştır. Kendilerinden geçmişçesine keyifli sesler çıkararak, havayı kaşıklayıp önlerine, yanlarına, sırtlarına, başlarına boşaltmaktadırlar. Kapancı, biçimine getirip önünü kesen Kazyolan'ın tahta kaşığına vurur. Kaşık kırılır, Kazyolan, elinde kırık kaşıkla durup bağırır.

HALİM KAZYOLAN – Protesto ediyorum. Hile var! Kapancı'nın kaşığı metal arkadaşlar, tahta değil!

Kimse aldırmadan bale biçiminden doğulu raksa kayan bel, göbek kıvırmalarıyla işlerine devam ederlerken, oyunlara baştan beri gönülsüz katılan, kimseye sokulmadan çekingence dolaşan, birinci perdedeki karar toplantısında eleştirilerinden tanıdığımız Ferhan Bacıoğlu, alaylı gülümseyerek bakar, kaşığını indirip yavaşça çekilir oyundan. Polat, İmamettin, Dilaver üçlüsü de kaşıklarıyla oyundadırlar. Karşılarına Tırpancı dikilince masadan atlayıp bir kıyıya arkasından sinerler. Arkasına sokulan yabancıya dönüp kaşığına kaşığıyla vurarak -efektle abartılan sesle– sarsar herifi.

RAGIP KAPANCI – O ayakları biz de çoktan biliriz Mister Brown!

Ötekiler arasında da bir çatışma başlar. İş çığırından çıkmıştır. Karşılıklı kıran kırana bir kaşık kavgası. (Efektle de büyütülmüş) Seslerden belli ki kalan kaşıkların tümü metaldir. Masa üzerinde, mimler, pandomimlerle tam bir soytarılık gösterisi sürerken birbirlerinin kafalarına, gövdelerine vurmaya başlamışlardır. Kapancı, sinsice sokulup Kazyolan'ın kaşığına tüm gücüyle indirir. "Tın" diye bir sesle Kazyolan sarsılıp kaşığını düşürür.

HALİM KAZYOLAN – Alçak herif!

Masadan yaralı gibi düşer. Masa, tekerlekleri üzerinde, kaydırılarak sahne dışına çıkarılıyordur ki, sağdan soldan, ellerinde küçük tahta kaşıklarla halktan kişiler masanın çevresine toplanıp uzanarak boşu boşuna havaya sallamaya başlarlar. Masada kalan az sayıda koca kaşıklılar giderayak bir saldırı vuruşuyla tümünün kaşıklarını havada uçuşacak biçimde kırıp ellerinden düşürür. Masa, sahneden çekilirken, tüm kaşıklarını yitirenlerin elleri peşlerinden uzanmıştır. Birden gürleme gibi tepki patlar.

HALK YIĞINI – Heeyyyyy!... Heeeeyy!...

Ellerini, kollarını peşleri sıra uzatmış halkın önüne dikilmek için ortaya atılan Rıfat'la koruculari iteler, uzaklaştırırlar. Uzanmış elleri, kollarıyla kulise geçmiş olan koca kaşıklıları izleyerek çember çizer gibi sahneye, seyircilere dönmüşlerdir ki kulisten sahneye giren Polat, Dilaver, İmamettin üçlüsü karşılar onları. Arkadan yetişen Rıfat ve korumalar gelmişlerdir. Daha ağızlarını açmaya kalkarken ortalığı çınlatan büyük tepki patlar. Artıp giden uğultu içinde bağrışıyorlardır.

HALK YIĞINI – Defoluuunn! Hırsızlaar, soyguncularaar, defolun şeytan uşakları!

Uğultular arasında fonda alevli ışıklar yükselirken birden karanlık basar.

HOPARLÖR – Dikkat! Dikkat! Sayın halkımıza duyurulur. Ülkemizi bölmeye, devletimizi yıkmaya yönelik hain başkaldırılar karşısında tüm ülkede sıkıyönetim ilan edilmiştir. Gece saat on birle sabah altı arasında, izinsiz sokağa çıkmak yasaktır. Yurttaşlarımızın sıkıyönetim kurallarına saygılı davranacaklarına olan güvenimizle...

MÜZİK – (Patlar gibi)

... Döktürü döktürü döktürü de...

Oynayalım kaşık oyunu hey!

Kararır.

(Uyarı: Spikerlerin, ülkede, yeryüzünün çeşitli bölgelerindeki savaşları, grevleri, sokak çatışmalarını, işkenceleri, soykırım olaylarını, yöneticilerin, özgürlük, barış, demokrasi, parlak finansal gelişmeler üzerine palavra sözlerle vermeleri sürüp gitmektedir. Bu konuşmalar, kamuoyunca bilinen olaylara değin alaylı taşlamalar, gülütler olarak, oynandığı güne, yere göre değiştirilebilir.)

Balo. Kulisteki büyük salonun bir yan bölümü. Tüm varsıl kesim eşleriyle kulisteki salondan buraya girip çıkarlar. Yanda, arkada kapalı iki kapı. Ellerinde içki kadehleriyle salondan bu bölüme geçenler ayaküstü çene çalıyorlardır. Parlak ışıklı salondan gelen dans müziği, kahkahalar alkışlar...

Harun Tırpancı, kolundaki baston gibi ince, uzun, kamburumsu çirkin karısıyla girerken kadın söyleniyordur.

BAYAN TIRPANCI – Rezalet bu Harun! Dayanılır gibi değil. İkide bir sıkıyönetim. Geç olursa buradan çıkamayacak mıyız yani şimdi biz?

HARUN TIRPANCI – (Gülümseyerek) Bize değil o yasak Hanım, yasaları çiğnemeye kalkışanlara. Ülkemizin en onurlu olayı, "Uluslararası Ticaret Sarayı"nın açılış günlerindeki baloda olur mu öyle şey?

ŞAHİNDE – Kimin haddi size yasak koymak Hanımefendiciğim!

BAYAN TIRPANCI – (Suratsız, cırlak bir sesle) Ben gene de sevmiyorum. Milleti evine kapatmak ne demek?

Şahinde gene söyleyecektir ki, yakınındaki Tırpancı gizlice göz eder, "boş ver!" gibisine. Bu Dilaver'in gözünden kaçmamıştır.

POLAT PATLATIR – (Atılır hemen.) Haaşaa! Büyüklerimize saygısızlık diye alınmasın ama; hep söylüyorsun Hanımefendi, olmuyor! İyi sözdü, yalvarıp yakarmaktı, kutsal inançlarıydı... Ne anlar bu akılsız sürü bunlardan? Ne güzel demiş eski büyüklerimiz: "Yüz verirsen deliye, gelir... (duralar bir) bağışlayın çişini yapar halıya!" Şımartırsan yani. Herkes haddini bilmeli değil mi Hanımefendiciğim? Nerdee?

Tırpancı başını sallayarak gülümser gibi söze girer.

HARUN TIRPANCI – Sıkıyönetim haddini bilmezlere hadlerini bildirmek içindir Polat Bey.

POLAT PATLATIR – Çok geç! Gününde...

HARUN TIRPANCI – Evet Polat Bey, her şeyin günü var, saati var. Hiçbir şey geç değil! Biz görevlerimizi doğru dürüst yapalım, ötesine karışmayalım! Yoksa biz de haddimizi aşmış oluruz. Diy mi efendim? (Ağır ağır, aslında gözdağı verir gibi konuşmuştur.)

POLAT PATLATIR – (Toparlanır.) Doğrusunuz Sayın Tırpancı. Bize, elimizden geleni yapmak düşer. Ötesine aklımız ermez ama bağışlayın, bazen bunalıyor insan işte.

Tırpancı gülümser. Anlayışla baş sallar. Şahinde'yle bakışırlar. Yaklaşan Kapancıların topluluğuna yürür. Bayan Tırpancı Polat'ın koluna girip ağır ağır salona doğru yürürken tikrek, cırlak sesiyle almıştır.

BAYAN TIRPANCI – Aslında doğrusunuz da Polat Bey. Yalnız bir nokta var ki...

Yanında saygıyla dinleyen Polat'la kulise, salona giderler. Şahinde, usulca ayrılmış, kendisini bakışıyla çağıran Tırpancı'nın peşinden Kapancı'nın çevresine sokulmuştur.

Polat'ın ilk sözlerinden İmamettin tedirgin olmuş, Dilaver gülümsemiş, sinsi bir alayla bakıyordur Polat'ın peşi sıra. Dilaver'in gözü, ilgisi, gizli yakınlıklarının ayrımında olduğu Şahinde'yle Tırpancı üzerindedir; Polat, Bayan Tırpancı'nın kolunda salona geçince Tırpancı'ya yaklaşan Şahinde'yi izlemeye başlamıştır.

RAGIP KAPANCI – Bu ülkeyi sevip de, sıkıyönetime sevinmeyecek tek kişi düşünülemez. Düzeyi düşük, yaygaracı basın, medya nasıl azıtmıştı son günlerde! Solcular, bölücüler, yıkıcılar tutmuş her yanı; verimli bir işe el attın mı bir kulp takıp saldırırlar. Gitti gidiyordu güzelim ülke! Buldular belalarını! Devletin demir yumruğu tepelerinde; azsınlar görelim şimdi! Kaçacak delik arıyorlar. Değil mi Sayın Kaparkaçar?

SALİM KAPARKAÇAR – Ben konuşmayı beceremem biliyorsunuz; dinlemeyi severim.

Hep alaylı bir yukarıdan bakış içindeki Bacıoğlu, gülümseyerek alttan alır gibi söze karışır...

FERHAN BACIOĞLU – Şu yıllardır sürüp giden Hazine arsaları davası da Yargıtay'dan gönlünüzce çıkar herhalde, değil mi Kapancı? Yalnız sizin "Gümüş Evler" siteleri için de "Ölmüş Evler" sitesi diyorlar Sayın Kapancı. Ne dersin? Şimdiden dökülüyormuş.

Kapancı birden bozulmuştur. Toparlanıp gülümsemeye vurur.

RAGIP KAPANCI – İlle bir akortsuz ses çıkaracaksın Bacıoğlu.

FERHAN BACIOĞLU – Akortsuz ses çıktığını bildiğim için uzak duruyorum! Çalmada kim yarışabilir siz ustalarla!

RAGIP KAPANCI – Sözüne dikkat et Bacıoğlu! Ne çalması?

FERHAN BACIOĞLU – Akortsuz diyorsun! Akortsuz oldu mu iyi çalınmaz. Müziğe meraklısınızdır, sen mandolin çalarsın, bildiğim. Öyle değil mi? Tırpancı cümbüş, Kaparkaçar ud çalar! Bizim kapı zilinden başka çaldığımız bir şey yok! Akorttan ne anlarız?

HARUN TIRPANCI – (Alaylı) Kapılar da açılmıyor değil mi Bacıoğlu?

Gülüşmeler...

FERHAN BACIOĞLU – Açılacak!

RAGIP KAPANCI – Daha çok beklersin!

FERHAN BACIOĞLU – İşimiz ne, bekleriz! Gelirse mutlu oluruz. Ya sizin hiç beklemediğiniz çıkar gelirse?

Gülüşmeler kesilmiştir. Bacıoğlu yukarıdan bir gülüşle bakıyordur.

FERHAN BACIOĞLU – Yanlış hesap yapmayın!

HARUN TIRPANCI – Bizim hesaplarda yanlışlık olmaz Bacıoğlu.

FERHAN BACIOĞLU – Rahmetli Kazyolan da böyle derdi. Sonra da on beşinci kattan atladı zavallı.

O sırada yaklaşan Tamhin duymuştur. Topluluğa söz atarak katılır.

SALAMON TAMHİN – Aptalliyindan Bacioğluu. Biz onaa her yolı yosterdiiyk!

FERHAN BACIOĞLU – (Gülerek) Sizin gösterdiğiniz yol sizden başka kimseye iyilik getirmiyor!

Soğuk bir sessizlik olmuştur. Bacıoğlu hepsine yukarıdan bir gülüşle bakıyordur.

HARUN TIRPANCI – Senin hesaplarında da yanlışlık olmasın Bacıoğlu!

FERHAN BACIOĞLU – Bu uyarıyı o senin DİPAŞ'çılara yapsan sana da yararlı olur Tırpancı!

Tırpancı gülümsüyordur.

FERHAN BACIOĞLU – Sizlerin yanlış hesapları apaçık dururken nasıl yanlış yaparım. Günü geldi mi siz de görürsünüz! Benim korkum, Tanrı korusun, sizlerle karıştırılmak! Her şey biter gider o zaman! Ben mimar-mühendisim baylar. Aranızda biriyim. İçinizden biri değilim.

Yüksekten bir gülümseyişle, kolunda karısı, salona doğru yürür. Kapancı kızmış, Tırpancı sürekli gülümseme içinde, Tamhin sinsi bir gülücükle bakıyorlardır arkasından.

HARUN TIRPANCI – Biliyoruz!

RAGIP KAPANCI – (Kızgın döner.) Neyi biliyoruz?

HARUN TIRPANCI – (Aynı alaylı aldırmazlıkla) Bu adamın içimizden biri olmadığını! Sen bilmiyor musun?

RAGIP KAPANCI – Bacıoğlu tatsız biridir, onu biliyorum.

SALAMON TAMHİN – (Kurnazca güler.) Tirpanciy da onı soyleooor!

Gülüşmeler. Salondan gelen alkışlar, gürültülü seslerle kulise doğru dönünce,

POLAT PATLATIR – (Kulisten telaşla girer.) Amerikan "Kenefe!" Kurumu'ndan konuklar geldiler efendim! (Dönüp kulise geçenlerin önü sıra çıkar.)

BAYAN KAPANCI – (Genç, bönsü, oynak bir kadın. Tutamayıp makaralı bir kahkaha atmıştır.) Aaa... neymiş ayol bu kenefe?

RAGIP KAPANCI – (Çevrenin yadırgayan bakışmalarıyla iyice bozulmuştur.) Mürriyet'in kim kimi ş'aptı sayfalarını okumaktan baş kaldırıp biraz da bunları öğrensen ya!

BAYAN KAPANCI – IMF'yi duydumdu da, bu...

RAGIP KAPANCI – Onun bir kolu! Anladın mı parlak zekâlı? (Harflere tek tek bastırarak) "ke/e/ne/e/fe/e." (Sözcüklere de tek tek bastırır) "kap-kaç-kazan/ekonomisiyle/namusluca/ekonomik/felaketleri/engelleme" K.E.N.E.F.E.! Tüm dünyada insanlık için çalışan ekonomik, ticari yüksek kurum. Görgüsüzce fingirdek kahkaha atacak ne var şimdi herkesin içinde?

BAYAN KAPANCI – (Sinmiştir.) Bağışlayın Ragıp Bey! Birden tutamadım işte! (Kendi kendine yineler unutmamak için. Ağırdan başını sallar.) IMF... KENEFE!...

RAGIP KAPANCI – Çok şüküüür! Hep böyle yapıyorsun! Ne idüğünü belli edeceksin ille de!

BAYAN KAPANCI – (Ürkek) Bir daha yapmam canım!

RAGIP KAPANCI – (Ağzını çarpıtıp sesini incelterek kızgın yineler.) "Bir daha yapmam canım!" Bu kaçıncı? Kabahat seni buralara getirende.

Kadını önü sıra iteler gibi kızgın çıkar. Arkada olaya alaylı bakan Tırpancı, hiç konuşmadan dinleyip duran Kaparkaçar'a döner.

SALİM KAPARKAÇAR – Nasıl?

HARUN TIRPANCI – Kutlarım. İyi çalışmış seninkiler! Kopyaları Polat'a verdiniz mi?

SALİM KAPARKAÇAR – Epeyi de para ödedi aptal. Gizli satın aldığını sanıyor.

Alaylı gülümserler.

SALİM KAPARKAÇAR – Anlaştık mı?

HARUN TIRPANCI – Tamam! Kazbank sizin. Ama istediğim anda DİPAŞ'ın tüm borçları sıfırlanacak, el konan DİPAŞ ödemeleri de hemen yapılacak, bir. Soybank'ı Tırpancı Holding'e bırakıyorsunuz iki.

SALİM KAPARKAÇAR – Çok değil mi?

HARUN TIRPANCI – Kaparkaçar Holding'in kazandığından da mı çok?

SALİM KAPARKAÇAR – Senden korkulur! Sonra iki bankayı birleştiriyor muyuz?

HARUN TIRPANCI – Kazbank-Soybank evliliği! Niye olmasın? İmam nikâhı olmaz yalnız. Resmî nikâh.

SALİM KAPARKAÇAR – Kabul! Dış çevrelerden öneriler var.

HARUN TIRPANCI – Niye olmasın? Bir de kilise nikâhı yaparız! Kapancı'nın durumu?

SALİM KAPARKAÇAR – O aptalın panzehiri karşısındaki daha büyük aptal.

HARUN TIRPANCI – (Anlamıştır, güler.) Bacıoğlu büyük işler peşinde!

SALİM KAPARKAÇAR – Evet! Bizim adamlarla.

HARUN TIRPANCI – Aman, uyanık olsunlar. O herif DİPAŞ'çıların Polat'ı değil.

Derinden silah sesleri gelir, kesilir. Kaparkaçar sinsi, alaylı gülümsemeyle başını güvenlice sallayarak salona yürür. Tırpancı, onun yalnız kalmasını bekleyen Şahinde'yle çabucak sağa sola bakınıp sağdaki kapılardan birine birlikte dalarlar; kapı "trink" diye kapanır. Bir köşeden olayı sinsice izleyen Dilaver görünür. Kapıya bakar. Kararsız kalır bir an. Kapıya uzandığı sıra ürkü içindeki Rıfat girmiştir koşturur gibi.

RIFAT – Korumalarımızdan birini yaraladılar Dilaver Bey.

DİLAVER DİLDÖKER – Bana ne söylüyorsun, Polat Bey'e söyle!

RIFAT – Onu arıyorum ben de. Polat Bey nerede?

DİLAVER DİLDÖKER – Bana ne soruyorsun? Karısı Şahinde Hanım'a sor!

RIFAT – Şahinde Hanım nerede?

DİLAVER DİLDÖKER – Hah, koş içeri, onu da salondaki kocasına, Polat Bey'e sor!

Rıfat şaşkın bakınır.

RIFAT – Peki, İmamettin Bey?

DİLAVER DİLDÖKER – Onu da Allahu Teâlâ bilir. Son gördüğümde camiye gidiyordu.

RIFAT – (Şaşkın, safça söylenir.) Allah Allah. Kimsenin kimseden haberi yok yahu?

Tam dönüp çıkacaktır ki, Polat girer. Rıfat'ın konuşmasına kalmadan sertçe alır.

POLAT PATLATIR – Seni niye yaralamadılar?

RIFAT – Duydunuz demek!

POLAT PATLATIR – Duymayan mı kaldı? Önce sen kaçarsan, saldıran itler de kendilerini bir şey sanır, iyice yüreklenirler böyle! Öldürmediklerine şükret, millet evlerine kavuştu komünistler azdı.

Rıfat savunma yollu alıyordur ki, kalmaz, Polat başlar hemen.

POLAT PATLATIR – Ulan ne korkak herif çıktın sen be! Keşke seni temizleselerdi de, kurtulsaydık!

RIFAT – (Yalvarır gibi ağlamaklı) Valla Polat Ağbi...

POLAT PATLATIR – Hist! Ağbi diyor! Kimsin ki ağbin olacağım ben senin? Haddini bil!

RIFAT – Bağışlayın! Dilim kaydı.

POLAT PATLATIR – Ben çok kopardım öyle dilleri! Her şeyden haberim var benim! Bir korkaklığını daha görürsem siktirir gidersin buralardan! Yan gelip yatmak mı sandın bu işleri?... Defol, işinin başına git şimdi!

RIFAT – Çok sağ olun efendim! Baş üstüne efendim!

Ürkü içinde sevinçli çekilip çıkar.

POLAT PATLATIR – (Rıfat'ın ardından seslenir.) Tabancalar süs için mi verildi size korkak herifler! (Dilaver'e döner) İşler tatsız Dilaver Bey. İmamettin Bey nerede?

RIFAT – Doğum yapan kızı mevlid okutmuş, ona gitti Kütahya'ya. Size söylemedi mi?

POLAT PATLATIR – Kaç gün oldu yahu?

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – (Girer) Geldim geldim. Şimdi indim uçaktan doğru buraya geldim.

POLAT PATLATIR – Bizim raporların kopyaları da biraz önce geldi. (Cebinden kâğıtlar çıkarır. Açıp gözden geçirirken sinirli şaşkındır.) Ellerine nasıl geçirdiler bunları! DİPAŞ'ın ciğerini öğrenmiş herifler! (Kaldırıp havada sallar kâğıtları.) Ortaklığımızın röntgeni Bacıoğlu çevresinin elinde baylar! Onlar da Kaparkaçar Holding'le gizli anlaşma peşindeymişler... Kazbank'ı hortumluyorlar. Gırtlağımıza kadar Kazbank'a borçluyuz. Don gömlek kapıdayız yani!

Dilaver'le İmamettin bön bön bakıyorlardır.

POLAT PATLATIR – Ne bakıyorsunuz baylar, bir şey söylesenize!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Allahu Teâlâ inşallah bir...

POLAT PATLATIR – (Kızgın tersler.) Allah peygamber işi değil bu İmamettin Bey! Senin ninnilerin sökmez burada! Onlar işlerine Allah'ı karıştırmaz!

DİLAVER DİLDÖKER – (Ürkü içinde, şaşkın) Gidip bir yalvaralım!

POLAT PATLATIR – İyice ağzımıza sıçsınlar! Ne değişmez adamlarmışsınız be! Yalvararak karı kız tavlanır oğlum! Sakın böyle bir halta kalkma! Sonumuz olur.

DİLAVER DİLDÖKER – Her şeyim gitti be! Göster o herifi, ver tabancayı temizleyeyim!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Aman evladım, Allahu Teâlâ...

POLAT PATLATIR – Allahu Teâlâ'ya bırakmazlar, hepimizi temizlerler. Otur oturduğun yerde.

DİLAVER DİLDÖKER – İmam, polis aylığıyla nasıl geçineceksiniz? Siz düşünün! Benim gül gibi mesleğim var!

POLAT PATLATIR – Ne mesleği ulan!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – Tırpancı ne diyor?

POLAT PATLATIR – Daha gösteremedim raporları. Bakınıyorum, yok ortalarda!

İMAMETTİN NİNNİSÖYLER – İzninizle! İçerde Suudi Arabistan'dan, Riyad'dan bugün gelen konukları bekliyor. Toplanıp yarın Tırpancı'yla konuşsak iyi olur. Bizim aklımız ermez, bu işleri o bilir! (Salona yürür.)

POLAT PATLATIR – Başka yolu da yok Tırpancı nerede? Karısını bırakır da nereye gider bu adam yahu?

DİLAVER DİLDÖKER – (Kızgın, alaylı bakıyordur.) Tırpancı şu odaya girdi demin, bir bayanla galiba. Tam da göremedim ya...

Salona yürür, bir köşede saklanıp gözlemeye başlar. Yalnız kalan Polat Dilaver'in gösterdiği kapıya bakar. Tam yaklaşıp kapıya vuracakken duralar, dönüp salona yürümüştür ki kapı açılır, Tırpancı'yla Şahinde şöyle bir bakınıp çıkarlar. Polat'ı görmemişlerdir. Öpüşüp ayrılıyorlardır ki, Polat dikilir karşılarına. Şahinde ürküye kapılıyordur. Tırpancı toparlanır.

POLAT PATLATIR – (Sert, yukarıdan bir sesle) Bu ne oluyor Sayın Tırpancı?

HARUN TIRPANCI – (Hiç oralı olmadan soğuk bakarak) Raporlar ne oldu Polat Bey?

POLAT PATLATIR – (Şaşalar, toparlanmaya çalışır.) Ben bir şey sordum size...

HARUN TIRPANCI – (Tersleyerek bağırır sözcüklere tek tek bastırarak.) İş soruyorum ben de efendi, iş, iş! İşe öteki iş karıştırılmaz! Ne değişmez kafalarınız var be? Şu Şahinde Hanım'ın aklı bin kat üstün sizden. Raporları gördünüz mü?

Polat iyice aptallaşmıştır. Süklüm püklüm bekleyen Şahinde de toparlanıp dikelmeye başlamıştır.

POLAT PATLATIR – (Cebinden raporları çıkarır, uzatır. Kekeler gibi) Raporlar burada. Ben de sizi arıyordum.

HARUN TIRPANCI – Beni ne arayacaksın. Ooo hooo, siz buluncaya kadar!... Gördüm onları ben. Şahinde Hanım'a onu anlattım. Böyle aptallık görülmemiştir. Nasıl kaptırırsınız ortaklığın en tehlikeli gizlerini be? Devletin yüksek gizleri neyse kurumun da o! İçinize casus soktukları kesin. Belki de bir kadın parmağı var; belli mi olur! Eşin yemin billah ediyor, olsa ben bilirim diyor ama kadınlar saftır. Ben kolay inanmam! Kaldırın bu cenazeyi nasıl kaldıracaksanız bakalım!

Polat şaşkın, dili tutulmuş gibi donup kalmıştır.

HARUN TIRPANCI – (Uzanır, kâğıtları alıp şöyle bir açar.) Vur deyince öldürmüşsünüz. Baksana şuna! "Slamp" beton kıvamı bozuk. Temel kazılarının derinliğini bile saptamışlar. Çimento raporu. Demir raporu. Felaket! Hepsi de belgeli hırsızlık! (Kâğıtlara şöyle karıştırır gibi bakar.) Yöreler, siteler... Birileri sizinle uğraşmayı iş edinmiş sanki! Siz de horul horul uyumuşsunuz! Yalnız bu yapıyla ilgili bir şey yok!

POLAT PATLATIR – Burayı, biliyorsunuz bize bırakmadılar. Kapancılarla ortak yaptık. Çok sağlam oldu ama Kapancılar kazıkladı bizi; güçbela kurtulduk. Sonraki yapımlarda kısalım deyince ölçü kaçtı demek. Kapancıların yaptığı Gümüş Evler de öyle diyorlar.

HARUN TIRPANCI – (Küçümseyerek bakıp tersler.) Şu kafaya! Onlar sizin gibi tüm gizlerini kaptırmadılar ama. Ben size, niye yaptınız mı diyorum. Bu gizleri niye, nasıl kaptırdınız diyorum! Bu kafayla yürümez; sizin işiniz değil bunlar. Yönetim Kurulu'nda konuşacağım arkadaşlarla; karşı çıkmazlarsa, DİPAŞ'ı yüzde on beş ile devredin bizim holdinge, çıkın bu işlerden. Bitmişsiniz! Cezaevine düşmekten de kurtarmaya çalışsın arkadaşlar sizi. Sonunuz iyi değil!

POLAT PATLATIR – (İnanamamış gibi) Yüzde on beş mi? Ölü fiyatı bile değil...

HARUN TIRPANCI – DİPAŞ da ölü değil ki! Çürümüş toprak olmuş! Ben size acıdığımdan öneriyorum bunu! Başka yolu varsa arayın bulun! Kazbank Kaparkaçarlara geçerse; ki öyle diyorlar, sizi ben de kurtaramam.

Salona doğru yürür, çıkar. Polat, Şahinde'ye bakar sallanır bir an; dönüp Tırpancı'nın peşi sıra koşturur.

Şahinde rahatlamıştır. Şöyle bir toparlanıp saçına başına düzen verir. Salona yürüyecektir ki Dilaver yaklaşıp üzgün, bitkin görünümüyle karşısında durur.

DİLAVER DİLDÖKER – Her şeyi biliyorum Şahinde Hanım. Kendimi güç tutuyorum ağlamamak için, inanın! Bana ne kadar acımasız olsanız da ne kızabilirim size, ne de sizden uzaklaşabilirim! Sizin talihsizliğiniz Polat gibi bir canavara düşmeniz. Ona ne yapsanız yeridir. Bana niye bu kadar acımasızsınız, onu anlayamıyorum. Size tapıyorum. Ne vakte kadar kapınızda ağlatacaksınız beni. Canıma kıymamı mı bekliyorsunuz?

ŞAHİNDE – Aman Dilaver Bey...

DİLAVER DİLDÖKER – Emredin, gözlerimi kırpmadan yaşamıma son vermezsem... (Hıçkırıkla Şahinde'nin göğsüne doğru eğilerek mırıldanır.) Nedir benim çilem Allahım. Bir kadına taptım. O da beni anlamazsa niye yaşarım ben? (Şahinde'nin göğsüne ağlar gibi kapanır.)

ŞAHİNDE – (Kollarıyla sararken) Tanrı korusun! Lütfen böyle dağıtmayın kendinizi canım. (Kadınsı bir gevşemeyle) O kadar duygusuz, anlayışsız bir kadın değilim ben! (Saçlarını okşuyorken) İlk kez görüyorum sizi böyle! Söz veriyorum, anlamaya çalışacağım sizi. Hadi kendinize gelin bakayım!

Dilaver yavaşça başını kaldırır. Bakışırlar.

DİLAVER DİLDÖKER – Beni mutluluktan öldüreceksiniz bu kez de!

Şahinde uzanıp parmaklarıyla ağzını okşar gibi kapatır Dilaver'in.

DİLAVER DİLDÖKER – Biricik aşkım benim!

Kadını kucaklayıp çeker kendine. Sarmaş dolaş öpüşerek Şahinde'yle Tırpancı'nın demin girdikleri odaya kayıyorlardır ki salondan gelen Polat görür bunları. Şaşırır önce; bir anda çılgına döner.

POLAT PATLATIR – Bu herifle de mi ulan...

Arka cebinden çıkardığı tabancasını Dilaverlere doğrultur. Şahinde'nin attığı çığlıkla tabanca patladığı anda birden başlayan depremin sarsıntısıyla Polat düşerken kurşun havaya gitmiştir. Şahinde'yle Dilaver de sallana sürüne kendilerini, odaya atmışlardır. Kapı tak diye kapanmıştır.

Deprem. Avizeler sallanır, eşya devrilir. Her yandan gelen büyük çığlıklar arasında ışıklar söner... Sarsıntılar kısa aralıklı sürüyordur.

(Bu deprem bölümünün teknik ayrıntıları efekt uzmanlarıyla da konuşularak biçimlendirilecektir.)

Işıksız sahnede bağrışarak koşuşan karaltılar. Derinlerden gelen cankurtaran sesleri. Patlamalar. Dışarlarda başlamış büyük yağın alevleri içeriyi alaca ışıtıyordur. Salondan gelenlerle dolmuştur bölüm. İtfaiye sesleri. Silah seslerine karışan büyük çığlıklar. Sarsıntının durmasıyla da süren dışarıdaki bu cehennem, pek yapı yıkıntısı olmayan içerdekileri korkulu bir sessizliğe götürmüştür. Ağlayarak dua, yakarma sesleri başlar.

— Aman tanrım!
— Sana sığındık ya Rabbi!
— Ne günah işledik biz sana güzel Allahım?

FERHAN BACIOĞLU'NUN SESİ – (İçeriden Bacıoğlu'nun sesi gelir.) Çaldınız, çırptınız, soydunuz; daha ne günah işleyecektiniz değerli meslektaşlarım?

RAGIP KAPANCI – Susturun şu çatlak sesi be!

FERHAN BACIOĞLU'NUN SESİ – Dışarıdakiler konuşmaya başlayacak şimdi. Onları susturun!

Arkada büyük televizyon ekranındaki spiker konuşuyordur.

SPİKER – Bu akşam yirmi kırk iki de başlayan, merkezi Marmara'daki yedi onda dokuz şiddetindeki deprem, kentimizde büyük felakete yol açtı. Kırk bine yakın yapının yıkıldığı sanılıyor. Kimi yeni kurulan yörelerdeki tüm yapıları yerle bir eden bu doğal afetin daha sürebileceği, yıkıntılar altında kalanları kurtarma çalışmalarına ordu birliklerinin yardımıyla başlandığı bildirilmektedir. Yıkıntıların kapattığı kimi yollardan, sokaklardan geçilip çoğu bölgelere girilemediği için yüz bin kişiyi aşkın olduğu sanılan can kaybının daha da artmasından korkulmaktadır.

(Uyarı: Varolan alacakaranlık bundan sonra çok ağırdan kararmaya başlar. Oyun sonundaki tam karanlığa kadar.)

Arkadaki büyük ekranda yıkıntılar, ölüler, yaralılar, ağlaşan çocuklar, yaşlılarla türlü deprem sahneleri geçiyordur. (Eski deprem belgeselleri...)

Bir yeni sarsıntıyla ekran kararıp susmuş, içerdekiler yine ağlaşmaya, bağrışmaya başlamışlardır.

FERHAN BACIOĞLU'NUN SESİ – Ne korkuyorsunuz, burası yıkılmaz. Bu yapı yıkılanlardan çalınanlarla ayakta duruyor! Siz de giderseniz hesabı kim verecek millete! Tüm suçlar depreme mi yüklenecek? Ne güzel olurdu değil mi? Yağma yok!

Korkulu bir ölü sessizliği bastırmıştır. Yeni bir sarsıntıyla dışarıdaki gürültüler, silah sesleri de artmıştır. Korkulu sessizlikte patlar gibi derinden yıkılma gürültüsü.

BİR SES – Dış kapılar yıkıldı!

Uğultulu ayak sesleri büyüyerek yaklaşıyordur.

FERHAN BACIOĞLU'NUN SESİ – Haydin baylar bayanlar şimdi gelecekleri susturun bakalım!

Televizyonda yeniden deprem resimleri, dışardan gelen tüm deprem sesleri bu son donuk sahnenin üstüne düşmektedir.

Deprem ağırdan sürerken sahne yavaştan kararıyordur. Dışarıdan büyüyerek ağır ağır yaklaştıkça korkunç biçimde büyüyen uğultulu ayak sesleri, patlamalı gürültüler, ürkek sessizlik içinde, korkuyla birbirlerine sokulmuş içerdekileri daha da ürperten karabasan gibidir.

Kararır. Işıklar altına gelip birlikte söylerler...

TOPRAĞI SEVENLERİN TÜRKÜSÜ (RESİTATİF) -

Şakaya gelmiyor işler
Sırasında gülsek de acı bitti oyunumuz
Daha ne kadar sürer yalan dolanla
Aldanıp aldatarak körlemesine gidişler
Gözler perdeli, kulaklar sağır
Her şeyi bildim sanıp
Yöresine çevresine yabanılca bakanlar
Acıların dışında bir şey verebildi mi
Tümü gerçek, türküleri Toprak Ana'nın
İnsanca söylenmezse hep birlikte
Görün ne belalar getiriyor
Güzeller güzeli Toprak Ana'yı
Kim, nasıl düşman etti bizlere
Bakıp duran körlere, konuşan dilsizlere!

İnsansak görevimiz
Acılara batmadan görmektir,
Göstermektir doğruyu
Ötesi dipsiz kuyu

Birlikte marşa basarlar:

Kucaklayın dünyamızı
Kimseleri soymadan
Ezmeden kimseyi, kimseye ezilmeden
Mutluluğu bölüşmekten
Öte bir yol bilmeden

Perde

Perdenin önüne polislik giysileriyle, elinde cop (kafası sargılı) Polat çıkar. Durup salona, sağa sola bakar. Salona diker gözlerini. Copu avucuna vurur bir iki, başını tehditle ağır ağır sallar. Sözcüklere tek tek bastırarak konuşurken, yağma sofrasında gördüğümüz dev kaşıklar, kepçeler çarpışıp "çın-çın" sesleri vererek, saat sarkacı gibi iki yana sallanıp yukarıdan sahneye, Polat'ın üstüne doğru inmeye başlamıştır.

POLAT PATLATIR – Boş sözler bunlar boş! Başta bu oyunun yazarı, sallandıracaksın birkaçını, bak bir daha oluyor mu böyle şeyler?

Perdenin aralığından, tuvaleti yırtılmış, kafa göz sargı, ürkü içinde karısı Şahinde fırlar. Tam elini kaldırmış, heyecanla söze girecektir ki, Polat birden kaşlarını çatıp gözlerini belerterek, copuna davranır. Başıyla da içeriyi gösterip bağırır.

POLAT PATLATIR – Gir içeriii!

Şahinde korkuyla içeri girerken...

Müzik –
Döktürü döktürü döktürü döktürü de
Oynayalım kaşık oyunu hey!

Kararırken sahne derinliğinden depremsel çökme, patlama sesleri, haykırışlar, iniltiler... Tahta görünümlü koca metal kaşıklar boşlukta sallanıp çarpışırken efekt desteğiyle büyütülmüş "çın-çın" sesleri...

SON

"*141. Basamak*'ta politik, devrimci bir halk oyunu yapmak, acılı güldürü içinde Türkiye'yi eleştirmek istedik. İsteyen okur, isteyen oynar."

Vedat Türkali

* * *

" '62, '63'lerde olmalı, gazetelerde bir haber çıktı. Gece, kent için arama tarama yapan polis ekipleri, İnönü Stadyumu yöresindeki ağaçlar arasında, on sekiz yirmilerinde bir çifti yakalamışlar, boyunlarında asılı birer bıçak varmış. Ankara'dan, ailelerinden kaçıp geldiklerini, birbirlerini deli gibi sevdiklerini, yaşam boyu ayrılmayacaklarını, içlerinden biri aldatmaya kalkarsa, ötekinin, boynunda asılı bıçağını, aldatanın yüreğine saplayacağına yemin ettiklerini söylemişler. *Dallar Yeşil Olmalı* adlı oyunun esin kaynağı bu."

Vedat Türkali

* * *

Vedat Türkali, ortaoyun niteliği ağır basan *Bu Ölü Kalkacak* adlı oyununda Hacivat ve Karagöz tiplemeleriyle politik, insani ve düzene dair sorunları hicveder. Güncelliğinden hiçbir şey yitirmemiş, kıymetli bir oyun...

* * *

Şeytanın Kaşık Oyunları özellikle İstanbul'da yıllardır geldi gelecek diye beklenen deprem olgusunu sergiler. Bu sarsıcı oyun, yapımızdan doğan soygun, vurgun, yabanıl sömürünün neden olduğu yıkımı gösterme çabasındadır.

AYRINTI • TÜRKÇE EDEBİYAT
ISBN: 978-605-314-244-7

30 ₺